

ಶ್ರೀರಾಮಕಥಾನಮನ

ಲೇಖಕರು
ಕೆ. ಸುರೇಶ್ ಕುದ್ರೆಂತ್ತಾಯ

ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀರಾಮಕಥಾನಮನ
(ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಅರ್ಥ ನಿರೂಪಣೆ)

ಲೇಖಕರು:

ಕೆ. ಸುರೇಶ ಕುದ್ರೆಂತಾಯ

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ೨ನೇ ಮಹಡಿ, ಚಾಲುಕ್ಯ ವಿಭಾಗ
ಜೆ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೦೨
ದೂ: ೦೮೦-೨೨೧೧೨೧೪೬
e-mail : kybabangalore@gmail.com

SHRIRAMAKATHANAMANA

(YAKSHAGANA PRASANNGAGLA ARTHA NIRUPANE) :

written by **Sri. Suresh Kudrenttaya**

Published by **Karnataka Yakshagana Academy**

2nd Floor, Kannada Bhavana, J.C. Road, Bengaluru - 560002

ಈ ಆವೃತ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು :

ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುದ್ರಿತ ವರ್ಷ : ೨೦೨೧
ಪ್ರತಿಗಳು : ೩೦೦
ಪುಟಗಳು : viii + ೬೩೨
ಬೆಲೆ : ರೂ ೩೦೦/-

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಎಸ್.ಹೆಚ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಲೇಖಕರು:

ಕೆ. ಸುರೇಶ ಕುದ್ರಂತಾಯ
ಶೋಭಾ ಸುರೇಶ ಕುದ್ರಂತಾಯ “ಅನ್ಯೋನ್ಯ” ಲಲಿತನಗರ
ಉಜಿರೆ-ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ತಾಲೂಕು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ
ಮೊ. ೯೦೦೮೨೦೩೮೦೪

ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ

- ೧) ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ೨) ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಮಳಿಗೆ, ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಆವರಣ,
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುದ್ರಕರು :

ಎಂ.ಎಸ್. ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್
ನಂ. 4/1, 2ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಕಾವೇರಿಪುರ, ಕಾಮಾಕ್ಷಿಪಾಳ್ಯ
ಬೆಂಗಳೂರು-560 079 ಮೊ. 9886355728

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು

ಶ್ರೀರಾಮಕಥಾನಮನ ರಾಮಾಯಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವತಃ ಉತ್ತಮ ಅರ್ಥಧಾರಿಗಳಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಸುರೇಶ ಕುದ್ರಂತಾಯರು ಅರ್ಥ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆ ಅಶುಸ್ವರೂಪದ್ದು. ಅರ್ಥಧಾರಿಯ ಪ್ರತಿಭೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯಗಳು ಸಮ್ಮಿಳಿತಗೊಂಡು ಪಾತ್ರಶಿಲ್ಪ ಕಟಿಮೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಈಗಾಗಲೇ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರಿಗೆ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವೆನಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅರ್ಥಗಾರಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಅಧ್ಯಯನಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಒದಗುವ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕೋರಿಕೆ ಬಂದಾಗ ಗ್ರಂಥದ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರ್ಥಧಾರಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಕಲ್ಚಾರ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅವರು ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪ್ರಕಟಣಾ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಟಿ.ಗಂಗಲಕ್ಷ್ಮಿಯವರಿಂದ ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆಯಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಕರಡಚ್ಚನ್ನು ಡಾ. ಆನಂದರಾಮ ಉಪಾಧ್ಯರು ತಿದ್ದಿಕೊಟ್ಟರು. ಎಂ.ಎಸ್. ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್‌ನವರು ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಆದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎಚ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಶ್ರೀ ಸುರೇಶ ಕುದ್ರಂತಾಯ ಅವರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಮಾಂದ್ಯ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಪತ್ನಿ ಶೋಭಾ ನೆರವಿತ್ತು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸೇವೆ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು. ಅವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಯಕ್ಷಗಾನಂ ಗೆಲೆ!

ಪ್ರೊ|| ಎಂ.ಎ. ಹೆಗಡೆ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಬರೆಸಿದವರ ಬರೆದವರ ನುಡಿ

ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪಾವನವೆನಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪರಿವಾರ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಹಿತ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಭೂಷಿತವಾದ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಗೌರವ ಭೂಷಿತರಾದ ರಾಜರ್ಷಿ ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಡಾ. ಶ್ರೀ ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ನಾನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತೇನೆ.

ದಿವಂಗತರಾದ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ರಾಮಮೂರ್ತಿ ಬೈಪಡಿತ್ತಾಯರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದವರು. ಅವರಿಗೆ ಗುರುವಂದನೆ. ಮುಂದೆ ದಿವಂಗತರುಗಳಾಗಿರುವ ಎಮ್.ಜಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣಯ್ಯ - ಎಮ್.ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ - ಬಿ. ರಾಘವೇಂದ್ರ ತೋಳ್ಕುಡಿತ್ತಾಯ - ವೆಂಕಟರಮಣ ನೂರಿತ್ತಾಯ - ಬಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಶೆಟ್ಟರು ಹಾಗೂ ಇವರುಗಳ ಸಮಕಾಲೀನ ಯಕ್ಷ ಕಲಾವಿದರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರ ಹಾಗೂ ಯಕ್ಷಾಸಕ್ತರ ಕಾಲೋಚಿತ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ರಂಗ ನಿರ್ವಹಣಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಂದ ನನ್ನ ಯಕ್ಷಗಾನೀಯ ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಪಡೆಯತೊಡಗಿದೆನು. ಶ್ರೀ ಎಮ್.ಜಿ. ಶ್ರೀಧರರಾಯರಲ್ಲಿ ಮದ್ದಳೆ ವಾದನದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಮೊದಲೇ ದೊರೆತ ಅವಕಾಶಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸನಿಹ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬುದ್ಧರೆನಿಸಿದ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೆನಿಸಿದ ಯಕ್ಷ ವಿಖ್ಯಾತರುಗಳ ರಂಗ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಕನಾಗಿ ಉಪಸ್ಥಿತನಾಗುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ನನಗೆ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂದುವರೆದಂತೆ ಈ ಪ್ರಬುದ್ಧರು, ಪ್ರಸಿದ್ಧರು ಪ್ರಧಾನ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ಹೊರತಾಗುವ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶವು ಅವರುಗಳಿಂದಲೇ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾಯಿತು. ಇವರುಗಳು ಹೊರತಾಗಿರುವ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಇವರುಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಯಥಾಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ.

ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾನು ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಉಜಿರೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ. ಕ್ರಮೇಣ, ತಾಳಮದ್ದಳೆಗಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ತಂಡವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ರಾಘವ ಪಡ್ವೆಟ್ಟಾಯರು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿ

ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ವಿದುರಾತಿಥ್ಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡೆ- ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆ- ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ- ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದೆ. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಮಹಿಳಾ ಯಕ್ಷಗಾನೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆದವು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕೆಲವು ಯಕ್ಷಗಾನೀಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆನಿಸಿತು. ಆದರೇನು ಮಾಡಲಿ. ದೃಷ್ಟಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೊರತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಓದಲಾರೆ- ಬರೆಯಲಾರೆ. ಆದರೂ ಹಿಂದುಳಿಯದೆ ಪತ್ನಿ ಶೋಭಾಳ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಶೋಭಾ ಓದಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸಿದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಚಿತವೆನಿಸಬಹುದಾದ ನನ್ನರಿವಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋದೆ. ಶೋಭಾ ಬರೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಸರಸ- ಸಂಘರ್ಷ- ಸಮರಸಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಕ್ರಮ ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಹೀಗೆ 33 ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಅರ್ಥ ಲಿಖಿತ ನಮ್ಮಭಯರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಅರಿವು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಆಯ್ದು ಯಕ್ಷಗಾನೀಯ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರೋಚಿತವಾಗಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಸಾಧನಾ ಹೆಮ್ಮೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಭಯರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಭುದರು ತಿದ್ದಿ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಾವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಅರ್ಥ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಶ್ರೀ ಮಹೇಶ ಕನ್ಯಾಡಿಯವರು ಸೂಚಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆವು. ಆಗ ಈ ಅರ್ಥ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಬಹುದೆಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಕದ್ರಿ ಶ್ರೀ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟರಿಗೂ, ಮುದ್ರಣ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ ಶ್ರೀ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಕಲ್ಚಾರರಿಗೂ, ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎ.ಹೆಗಡೆ ಮತ್ತು ಸರ್ವಸದಸ್ಯರಿಗೂ, ಮುದ್ರಣ ಕರಡನ್ನು ತಿದ್ದಿದ ಡಾ. ಆನಂದರಾಮ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸರ್ವ ನಿರ್ವಾಹಕ ಬಳಗಕ್ಕೂ, ವಿಶೇಷತಃ ಮಾನ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ನಾವು ಉಭಯರೂ ಗೌರವ ನಮನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ.

- ಕೆ. ಸುರೇಶ್ ಕುದ್ರೆಂತ್ತಾಯ

ಪರಿವಿಡಿ

ಭಾಗ-೧

- ಪಾರ್ತಿಪುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ

೧. ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಠಿ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆ	೩
೨. ಅಹಲ್ಯೋದ್ಧರಣ : ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯನ	೨೯
೩. ಶ್ರೀರಾಮ ವನವಾಸಗಮನ	೪೫
೪. ಗಂಗೋತ್ತರಣ - ಪಾದುಕಾ ಪ್ರಧಾನ	೮೩
೫. ಪಂಚವಟ	೧೦೫
೬. ಸೀತಾಪಹರಣ	೧೨೯
೭. ಸುಗ್ರೀವ ಸಖ್ಯೆ ವಾಲಿ ವಧೆ	೧೭೯
೮. ಚೂಡಾಮಣಿ	೨೧೭

ಭಾಗ-೨

- ಪಾರ್ತಿಪುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ

೧. ವಿಭೀಷಣ ಪ್ರಪತ್ತಿ : ಸೇತು ಬಂಧನ	೨೭೧
೨. ಅಂಗದ ಸಂಧಾನ	೨೯೯
೩. ನಾಗಾಸ್ತ್ರ - ಕುಂಭಕರ್ಣ ಕಾಳಗ	೩೨೯

ಭಾಗ-೩

೧. ಅತಿಕಾಯ ಕಾಳಗ	೩೭೧
- ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ರಾಮಭಟ್ಟಿ ವಿರಚಿತ	

೨. ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ ೩೮೯
 - ಅಜ್ಞಾತ ಕವಿ ವಿರಚಿತ
೩. ರಾವಣ ವಧೆ ೪೧೯
 - ಕಾಸರಗೋಡು ಸುಬ್ರಾಯ ವಿರಚಿತ
೪. ಶ್ರೀರಾಮ ನಿಜ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ೪೭೧
 - ಎ.ಆರ್. ಶ್ರೀತ್ಯಾಯ ವಿರಚಿತ
೫. ಶ್ರೀರಾಮಾಂಜನೇಯ ಕಾಳಗ ೫೦೧
 - ಕಡಂದಲೆ ಡಿ. ರಾಮರಾವ್ ವಿರಚಿತ

ಭಾಗ-೪

೧. ಸೀತಾಪರಿತ್ಯಾಗ - ಕುಶ - ಲವ ೫೪೧
 - ಪಾರ್ತಿಪುಟ್ಟ ವಿರಚಿತ
೨. ಶ್ರೀರಾಮ ನಿಯಾಣ ೫೯೭
 - ಹೊಸ್ಮೋಟ ಮಂಜುನಾಥ ಭಾಗವತ ವಿರಚಿತ

“ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು” ೬೨೮

ಭಾಗ - ೧

ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆ
ಅಹಲ್ಯೋದ್ಧರಣ : ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯನ
ವನವಾಸಗಮನ
ಗಂಗೋತ್ತರಣ - ಪಾದುಕಾ ಪ್ರದಾನ
ಪಂಚವಟಿ
ಸೀತಾಪಹರಣ
ಸುಗ್ರೀವಸಖ್ಯೆ - ವಾಲಿ ವಧೆ
ಚೂಡಾಮಣಿ

ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಠಿ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಪಾತ್ರಗಳು

ಇಂದ್ರ

ಬ್ರಹ್ಮ

ವಿಷ್ಣು

ದಶರಥ

ರಾಮ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ತಾಟಕಿ

ಮಾರೀಚ

ಸುಭಾಹು

ಶ್ರೀರಾಮಕಥಾನಮನ : ಪ್ರಸಂಗ

ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಠಿ ಯಜ್ಞಸಂರಕ್ಷಣೆ

- ಪಾರ್ತಿಪುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಹಿಂದೆ ದಶಶಿರನ ಬಾಧೆಗೆ.....ತಮ್ಮ ಗತಿಯಂ ಪೇಳ್ವರ್ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರ : ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯಾದ ಆದಿ ಮಾಯೆಗೆ ಗೌರವ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಸರ್ವಶಕ್ತರುಗಳಾದ ತ್ರೈಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಗೌರವಾದರಗಳಿಂದ ಗುರುಸ್ತೋಮವನ್ನು ಸರ್ವಚೇತನ ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೈವ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಸರ್ವ ಸಂಪದಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಮತ್ಸ್ಯದ ಸಾಧಕರು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸಾಧನಾ ವೈಖರಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ದೈವಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪರಪೀಡನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದು ದುರುಳರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಸರ್ವೋಕ್ತ ದುರಂತವನ್ನು ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮೊರೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಸತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳೋಣ. ಓಂ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಯ ನಮಃ ಅರ್ಥ ಬ್ರಹ್ಮ.

ಬ್ರಹ್ಮ : ಸರ್ವರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ. ಎಲ್ಲಾ ಸುರ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಸೇರಿ ಒಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದೀರಿ?

ಪದ : ಪಾಹಿ ಸಾ ರಸಸಂ..... ದಾರಿಯ ಕಾಣೆ.....ಧರಿಸಲೊಲ್ಲನ ಸ್ವಾಮಿ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರ : ಬ್ರಹ್ಮದೇವ.... ಸರ್ವ ಜೀವರುಗಳ ಜೀವಿತಾನಂದಕ್ಕೆ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗುವ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆ ದೇವಾ.... ಆದರೆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿರುವ ಶಕ್ತಿ ಮೂಲಗಳು ಪರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಾಗ ನಾವು ನಮ್ಮ ನೈಜ ನಿರ್ವಹಣಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಇದರಿಂದಲಾಗಿ ವಿಶ್ವದ ದೇವರುಗಳು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ ದೇವ. ಪೌಲಸ್ತ್ಯ ವಂಶಜ ವಿಶ್ವಾವಸು ಕೈಕಸೆಯರ ಪುತ್ರ ರಾವಣನೆಂಬವನು ತೀವ್ರತರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಪಡೆದ ವರದ ಬಲಹನ್ನು ಲೋಕಸ್ತರ ಒಳಿತಿಗೆ ರಾವಣ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲಿಲ್ಲ ದೇವಾ.... ಬದಲಾಗಿ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ತನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಭೂಮಿದೇವಿ ದುರಾಳತನಗಳ ಬಾದೆಯಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಕ್ರಮಣ ಕ್ರಮ ಅವನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ವಾಯು ಜಲತತ್ವಗಳು ತಮ್ಮ ನೈಜ ಶಕ್ತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾವೆ. ಸರ್ವ ತಾತ್ವಿಕ ಸಾತ್ವಿಕ ಚೇತನಗಳು ರಾವಣ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಭಾದಿತವಾಗಿದ್ದಾವೆ. ದೇವಾ.... ವಿಶ್ವದ ಸಮತೋಲನ ಸ್ಥಿತಿ ಬಾಧಿತವಾಗಿ ದುರಂತಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದೆ ದೇವಾ... ಇದರ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಸಜ್ಜನರ ಪರವಾಗಿ ತಮಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇವೆ. ದೇವಾ.... ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ಅರ್ಥ : ಬ್ರಹ್ಮ - ಸುರೇಂದ್ರ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಳಲನ್ನು ನಾನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಚಿಂತೆಯಾತಕೆ ಕೇಳಿದ್ರಾ..... ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ ತಡಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಬ್ರಹ್ಮ : ಸುರೇಂದ್ರ.... ವಿಶ್ವ ಚೇತನೆಯಾದ ಆದಿಮಾಯೆಯಿಂದ ನಾವು ಮೂವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಆಸ್ತಿಕವರ್ಗದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತೀವ್ರತರವಾದ ರಾವಣನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಾನು ಒಲಿದು ಅವನ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ವರಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಆಗಿದೆ. ಅವರದ ಬಲಹೇ ಈಗ ವಿಶ್ವಮಾರಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಲೋಕವಿಸ್ತೃತ ದುರಂತವನ್ನು ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡುವ ವಿಧಿವಿಧಾನವನ್ನು ಪಾಲನಾಕರ್ತೃವಾದ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾನಾರಾಯಣನು ಮಾತ್ರಾ ಚಿಂತಿಸಬಲ್ಲ -

ರೂಪಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳೋಣ.

ಪದ : ಪರಮೇಷ್ಠಿಯು ನಗುತಾಕ್ಷಣ.....ಮುದದಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಬ್ರಹ್ಮ : ವೈಕುಂಠ ಚೇತನನೇ... ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ ವಾಸನೆ; ಉರಗಶಯನನೇ, ಶಂಕ, ಚಕ್ರ, ಗಧಾ, ಪದ್ಮಧರನೇ, ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಪ್ರಿಯನೇ, ಲಕ್ಷ್ಮಿವಲ್ಲಭನೇ, ಗರಡವಾಹನನೇ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರ : ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತನೇ, ಸರ್ವಾತ್ಮಕನೇ... ಸರ್ವಜನ ಮಾನ್ಯನೇ, ಸರ್ವಜನ ಪ್ರೀತನೇ ಸರ್ವ ದುರಿತನಿವಾರಕನೇ, ಸರ್ವಜೀವ ರಕ್ಷಕನೇ!

ಅರ್ಥ : ಬ್ರಹ್ಮ+ಇಂದ್ರ : ಜಯ, ಜಯ, ಜಯ, ಜಯ, ರಕ್ಷಿಸು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ರಕ್ಷಿಸು ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾನಾರಾಯಣನೇ ರಕ್ಷಿಸು.

ಅರ್ಥ : ವಿಷ್ಣು : ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ.... ಅನಿಮಿಷರೇ, ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ಸಾಧಕರೇ ಸ್ವಾಗತವು ನಿಮಗೆ ಸ್ವಾಗತ, ಸರ್ವರೂ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. ನನ್ನಿಂದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಇಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಬಂದಿರಿ ಹೇಳಬಾರದೆ.

ಅರ್ಥ : ಬ್ರಹ್ಮ : ಮಾದವಾ....

ಪದ : ಮಾಧವ ಸ್ವಾಮಿ.....ಬಂದು..... ಪೊರೆಯೋ ಭಕುತ ಬಂಧು ||

ಅರ್ಥ : ಬ್ರಹ್ಮ : ತಂದೆಯೇ.... ಸರ್ವ ವೇದೋಕ್ತ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಾಧಿತವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಕಲ ಸಜ್ಜನರು ತೊಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ- ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪುಲಸ್ತ್ಯ ವಂಶಜ ವಿಶ್ವಾಸು ಕೈಕಸೆಯರ ಪುತ್ರ ರಾವಣನಾಮಾಂಕಿತನು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತೀವ್ರತರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ವರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ದುರಂತ ಮನರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಬಲವಾಗಿಸಿ ಭೂಮಿಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಹದಗೆಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪಾತಾಳದವರೂ ಅವನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ. ಸ್ವರ್ಗದ ಮಹೋನ್ನತ ಚೇತನರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ತನ್ನ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ

ಇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲ ಚೇತನ ಮೂಲಗಳು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿ ನಿಶ್ಚೇಜವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಲಾಗಿ ಸರ್ವರೂ ನಿನ್ನ ಮೊರೆ ಹೋಗುವಂತಾಗಿದೆ. ಓ..... ಪಾಲನಾ ಕತ್ಯವೇ.... ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನೇ ದಯವಿಟ್ಟು ಸಜ್ಜನ ವೃಂದಕ್ಕೆ ನೀನೊಲಿದು ಸಜ್ಜನರ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಮ್ರರಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಪರವಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಷ್ಣು : ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾ.... ಅನಿಮಿಷರೇ..... ನೆರೆದಿರುವ ಸರ್ವರೇ ವೃಥಿಸದಿರಿ.

ಪದ : ಏಳಿಕ್ಕೇಶಗಳೇನೆ.... ಚಿಂತೆ ಬೇಡ.... ಕರುಣಿಸುವೆನು ತಾಳಿ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಷ್ಣು : ಮಹನೀಯರೇ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಭಗವಂತನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲು ಸಾಧನ, ಪುಣ್ಯಕೇಶ್ರ ಭೂಮಿ. ದೇವರ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದದ್ದು ಯಜ್ಞ. ಇಂತಹ ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಬಾಧಕವಾದಾಗ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಚೇತನಗಳೂ ಸಹ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವತಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬಹುಜನ ಹಿತಾರ್ಥವಾದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ತೀವ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಡೆದ ಬಲಹನ್ನು ರಾವಣ ಬಹುಜನ ಪೀಡೆಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವಿಘ್ನ ಸಂತೋಷಗಳು ಅವನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾವಣನಿರಲಿ ಅವನ ಸಂತಾನವಿರಲಿ ಅವನ ಸಂಸಾರವಿರಲಿ ಅವನ ಮನೆತನವಿರಲಿ, ಅವನ ಅನುವರ್ತರೆ ಇರಲಿ, ಸರ್ವರೂ - ಸರ್ವವೂ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಲೇ ಬೇಕು. ಸೂರ್ಯ ವಂಶಜನಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥನು ಸಂತಾನಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಂತಾನ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ಆ ಕರ್ಮ ಫಲವಾದ ಪ್ರಸಾದಾವ್ರತನಾಗಿ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮುಂದೆ ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಸಮಸ್ತ ರಾವಣ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿರುವ ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಶಕ್ತಿಯೂ ರುದ್ರಶಕ್ತಿಯೂ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ಸುರಶಕ್ತಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ನರನಾಗಿ ಜನಿಸುವ ನನಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗರಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ವಾನರರಾಗಿ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ನನಗೆ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಪಸರಿಸಿರುವ ಸರ್ವ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನಾಶಮಾಡೋಣ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿ

ಅರ್ಥ : ಬ್ರಹ್ಮ+ಇಂದ್ರ : ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಜಯ....

ಪದ : ಅಜಕುಮಾರ..... ಸುಂದರಾಂಗ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಓಂ.... ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಾಯ ನಮಃ... ಕರ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿಯೂ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ವಿಜೃಂಭದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯ ಚೇತನಗಳಿಗೂ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿಕಟಪೂರ್ವದ ಅರಸನಾದ ಅಜ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಮಗನಾದ ನಾನು ವಿಕ್ರಮ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪಡೆದ ಹೆಸರು ದಶರಥ. ಈ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಸರ್ವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೂ ಆಧಾರವಾಗಿರುವವರು ವಸಿಷ್ಠ ನೇತೃತ್ವದ ನಮ್ಮ ಗುರುವೃಂದ - ಸುಮಂತ್ರ ನೇತೃತ್ವದ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟ ಹಾಗೂ ಪರಿಜನರು - ಪುರಜನರು. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದವರು ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಮಂತೋಸ್ಥಿತ ದವಳ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕಳಂಕ ಒದಗಿ ಬರದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ.... ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಭಗವದನುಗ್ರಹವೇ ಸರಿ. ಎಂದಿನಂತ ನಿತ್ಯಾಂತಿಕಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರೈಸಿ ಮಡದಿಯರಾದ ಕೌಸಲ್ಯೆ, ಸುಮಿತ್ರ ಕೈಕೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸಭಾ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ವಂಶೀಯ ಗೌರವದ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರ್ವರೂ ಗೌರವವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ವರಲ್ಲೂ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಧೀಃ ಶಕ್ತಿಗೆ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದೋ..... ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಗುರುವರೇಣ್ಯರಾದ ವಸಿಷ್ಠರು ಸಭಾ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದಂತೆಯೇ! ಸಕಲರೂ ಎದ್ದು ಗೌರವ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನೂ ಸಹ ಎದ್ದು ಸತಿಯರೊಡನೆ ಗುರವಂದನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಗುರುವರ್ಯ.... ತಮ್ಮ ಆಸನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಗುರುವರ್ಯ.... ಸಕಲರ ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನ ಸಹಚರ್ಯೆಗಳಿಂದ ಮನೆತನದ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯಾಡಾಳಿತ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ನಿಲುವು - ಸಾಂಸಾರಿಕವಾದ ಒಲವು ಕಾರಣವಾದ - ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಅವಕಾಶವಾಗದಾಗ ಮಾನಸಿಕ ಚೇತನ ಕುಂದುತ್ತದೆ ಜೀಯ....

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಮಹಾರಾಜಾ... ನಿನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಲೋಪದೋಷಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಆ ಕಾರಣದಿಂದ

ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ ಸರ್ವಾಧರಣೆಯನ್ನು ನೀನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೀ....
ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಿಂತೆ ಯಾವುದು ತಿಳಿಸು...

ಪದ : ಪರಮೇಷ್ಠಿ ಕುವರ... ಮಾತ ಕೇಳು.... ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ....ಬಲು ದುಃಖಿಸುವೆನಯ್ಯ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಗುರುವರ್ಯ.... ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾದ
- ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ಸರ್ವ ಸಂಪತ್ತು ಇದನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ವರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಅನುಕೂಲಿಗಳಾಗಿರುವ ಸರ್ವರೂ
ನಮ್ಮ ಗೌರವಾದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರು. ಆದರೆ ಗುರುಗಳೇ...
ವೇದೋಕ್ತವಾದಂತಹ ಆಶ್ರಮ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವೂ
ಸನ್ಮಾನ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಸಂಸ್ಕಾರ ಧರ್ಮದಂತೆ
ನಾನು ಸತಿಯರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆನಾದರೂ ಇದುವರೆಗೆ ಸಂತಾನವನ್ನು
ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಈ ಪುತ್ರಹೀನತೆ ನನಗೂ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯರಿಗೂ ಖೇದವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪರಂಪರೆಯ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ
ಅಸಮಾಧಾನದ ಬಗೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂತಾನ ಹೀನತೆಯ ದುಃಖ
ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಬಾಧಿತನಾಗಿ ನಾನು ಎಂತು
ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಎಸಗಲಿ ಗುರುವೆ....

ಗುರುವರ್ಯ.... ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು
ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಠಿಯಾಗದ ಮುಖೇನ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಆರಾಧಿಸಿ
ಸಂತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂತಾನಾಭಿಷ್ಠ ನೇರವೇರಬಹುದೇನೋ... ಎಂದು
ನನಗೆ ಈಗ ಪ್ರಚೋದನೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಗುರುಗಳೇ.... ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು
ಹೇಳಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಮಹಾರಾಜಾ... ಸರಿಯಾದ ದೈವಪ್ರೇರಿತ ವಿಚಾರ ಇದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ

ಪದ : ಅರಿತೆ ನಿನ್ನಯ.... ತಡವ ಮಾಡದಿ ||

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಮಹಾರಾಜಾ..... ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮವು ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿಯೇ
ಪ್ರಚೋದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಈಗ ನಿನ್ನಿಂದ ಪ್ರಸ್ತಾವಿತವಾದ
ವಿಚಾರವೇ ಉದಾಹರಣೆ. ಇದು ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತ ಯಜ್ಞವೇ - ವಿಷ್ಣು
- ವಿಷ್ಣುವೆ! - ಯಜ್ಞ ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಶ್ರೀ ಹರಿ
ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಠಿ ಯಜ್ಞದ ಮಾನಸಿಕ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡು.

ಉತ್ತಮವಾದ ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣ ಯುಕ್ತವಾದ ತುರಗವನ್ನು ತರಿಸು. ಯಜ್ಞ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಮಾಣ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸು. ಯಾವುದೇ ಉಪ್ಪತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮೆಯೋಚ್ಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಋತ್ವಿಜರನ್ನು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯದ ಮೂಲಕ ಅರಿತುಕೊಂಡು ನೀನು ಕರೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಯಜ್ಞ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶೃದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವವಾದರಗಳಿಂದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದೆಯಾದರೆ ನಿನ್ನ ಸಂತಾನಾಪೇಕ್ಷೆ ಈಡೇರುತ್ತದೆ. ಮಗನೇ.... ಶುಭವಾಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಅನುಗ್ರಹಿತ ನಾದೆ ಗುರುವರ್ಯ... ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಿತ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ಸಹನಳನೀಯಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತಾ ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಂತ್ರಿ ಸುಮಂತ್ರರ ಸಹಿತ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನನ್ನ ಮೂವರು ಪತ್ನಿಯರು ಹರ್ಷಚಿತ್ತದ ಸ್ವಂದನವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ರೋಮಪಾದ ಮಹಾರಾಜನ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿದ್ದ ಬರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮಹಾ ಮುನಿ ಋಷ್ಯಶೃಂಗರು ಪರಿಹರಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಈ ಮಹಾಯಾಗಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕಾಗಿ - ಮಹಾಮಂತ್ರಿ ಸುಮಂತ ನೀಡಿದ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ನಿರಂತರವಾದ ಉತ್ಸಾಹ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಹಕಾರದಿಂದ ವೇದೋಕ್ತವಾದ ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಯಾಗ ಶಾಲೆಗೆ ಅವಕಾಶನುಸಾರವಾಗಿ ಸಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ಮೆರಗನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾನ್ ಯಾಗ ಪರಿಣತರುಗಳು ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ವಸಿಷ್ಠರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಯಾಗಾನುಸಂಧಾನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅದೋ....ಅದೋ..... ಪೂಜಿಸಿ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾಗತುರಗ ಪುರಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದೆ. ಯಾಗ ಮಂಟಪದ ಹೊರಗೆ ವೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ದಿವ್ಯ ವರ್ಚಸ್ಸೊಂದು ಪಕ್ಕನೆ ಗೋಚರಿಸಿದಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ.. ಏನಾದು ವಿಚಿತ್ರ.

ಅರ್ಥ : ಋಷ್ಯಶೃಂಗ : ಮಹಾರಾಜ ದಶರಥ ದಿವ್ಯ ವರ್ಚಸ್ಸೊಂದನ್ನು ನೀನು ಗಮನಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾ ಅರಿತೆ.

ಪದ : ನೃಪತೇ ಮಹಾರಾಜ..... ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬಾಳಯ್ಯ || ಹವ್ಯಾ ವಾಹನನ..... ದಶರಥ ನೀಕೇಳು ||

ಅರ್ಥ : ಋಷ್ಯಶೃಂಗ : ಅಜಕುಮಾರಾ.... ಭಾನುವಂಶವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತಾನ ರಹಿತವಾದ ಆಳರಸರು ನನಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನೇ ಮೂಲವಾಗಿರುವ ಒಂದು ವಂಶದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನರಹಿತತೆ ಇರಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ಮಹಾನ್ ಋಷಿಜರು ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಮಂತ್ರ ಪಠಣದಿಂದ ನಡೆಸಿದ ಯಾಗಫಲವಾಗಿ ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿ ಕಿರಣವೊಂದು ಯಾಗ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಯಜ್ಞ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದೋ.... ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯ ವೈಖರಿಯನ್ನೂ ವೈಭವವನ್ನೂ ಗಮನಿಸು. ಏಳೂ ದಿನಗಳ ಪರಿಯಂತೆ ನಡೆಯಿತಲ್ಲವೇ ಯಾಗ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯ ಸುಮುಹೂರ್ತವಿದು. ಸಮಸ್ತ ದೇವಾರ್ಪಿತ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಯಜ್ಞ ಶಕ್ತಿಯೊಂದು ರೂಪು ತಳೆದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗೌರವಿಸಯ್ಯ.... ಗೌರವಿಸು.

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಜರ ಮಂತ್ರಾವರಣದೊಂದಿಗೆ ಆ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಗೆ ಶೃದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯುತ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ರಾಜಶೇಖರ ರಾಜ ಆಜ್ಞೆಯೊಳಿಗ ಬಂದೆನು ||
ನರವರ ಸುರರೆಲ್ಲ..... ವಂಶಕೆ ದೀಪ || (ಯಜ್ಞೇಶ್ವರ)

ಅರ್ಥ : ಮಹಾರಾಜಾ... ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಿಯೂ ವಿಶ್ವರೂಪಿಯೂ, ವಿಶ್ವಂಬರನ್ನೂ..... ವಿಶ್ವಪಿಯನೂ ಆಗಿರುವ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ನಾನು ಅಗ್ನಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಯಾಗಕ್ರಮದ ಪ್ರಸಾದ ಫಲವನ್ನು ನಿನಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದಂ ದೇವ ನಿರ್ಮಿತ ಪಾಯಸ. ನಿನ್ನ ಸಂತಾನ ಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಪೂರ್ಣಚೇತನ ಈ ಪಾಯಸಕ್ಕೆ ಇದೆ - ಈ ಪಾಯಸದಲ್ಲಿದೆ ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಪತ್ನಿಯರ ಸಹಿತ ಋಷಿಗಣದ (ಗುಂಪು) ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆ. ನೆರೆದಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಸಜ್ಜನರ ಶುಭಾಶಯವನ್ನು ಪಡೆ. ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಿಸು. ಸಮಸ್ತ ಪಿತೃವರ್ಗವನ್ನೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊ. ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಯಸವನ್ನಿಟ್ಟು ಶೃದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಕೋರಿ - ಪಾಯಸವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪಾಲುಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಮೂವರ ಮಡದಿಯರ ಸೇವನೆಗೆ ನೀಡು. ನಿನ್ನಿಂದಲೂ ಅಧಿಕವೆಂಬಂತೆ ಕೀತಿಭಾಜನರಾಗುವ ನಾಲ್ಕು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ನಿಮಗೆ ಜನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲೋಕ ವಿಸ್ತೃತ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವೀಕರಿಸಯ್ಯಾ.. ಸ್ವೀಕರಿಸು.

ದಶರಥ : ಧನ್ಯನಾದೆನು ದೇವಾ..... ಧನ್ಯನಾದೆನು.

ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಂಡು ಗುರುಸ್ತೋಮ ನೀಡಿದ ನಿರ್ದೇಶಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಕೌಸಲ್ಯ, ಕೈಕೆ ಸುಮಿತ್ರೆಯರಿಗೆ ದೇವಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಯಸ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ನೀಡಿದರು, ಸೇವಿಸಿದರು. ದೈವವಾಣಿ ಸುಳ್ಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೂವರೂ ಪತ್ನಿಯರು ಗರ್ಭವತಿಯರಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ! ಜನಮನ ಸಂತಸಗೊಂಡಿತು. ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಆರೈಕೆಯು, ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ! ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯರು ವಿಸ್ಮಯ ವಸಿಷ್ಟ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇನದು. ನಾರೀಜನರು ಅವಸರವಸರವಾಗಿ - ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ ಓಹೋ! ಕೌಸಲ್ಯಾ ದೇವಿಗೆ ಪ್ರಸವ ವೇದನೆಯಂತೆ. ಗಂಡು ಮಗುವೊಂದು ಜನಿಸಿತು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಗುರುಗಳು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನು? - ಚೈತ್ರ ಮಾಸವಂತೆ, ನವಮಿತಿ ಥಿಯಂತೆ, ಪುನರ್ವಸು.... ನಕ್ಷತ್ರವಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಶುಭ ಸಂಪದವಂತೆ. ಈ ಸಂತಸ ವಾರ್ತೆಯು ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಹರಡುವ ಮೊದಲೇ ಕೈಕೆಯೂ ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ಜನನವಿತ್ತ ವಾರ್ತೆ ಬಂದಿತಲ್ಲಾ... ಬಹುಜನಕ್ಕೆ ಇದು ಅರಿತು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸುಮಿತ್ರಾದೇವಿ ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿಯಾದ ಸುವಾರ್ತೆಯು ಪ್ರಸಾರವಾಯಿತು. ಸಂತಸವೆಂಬುದು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದದ್ದೇ ಹೊರತು ಶಬ್ದರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾರೆಲ್ಲ ಪರಿಣತರು ಮಕ್ಕಳ ಜನನ ಕಾಲವನ್ನು ತಿಳಿದರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಹುವಿಧದ ನೆಗಳ್ಳೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನೇ ಆಡಿದ್ದಾರೆ. ಗುರು ವಸಿಷ್ಟರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಂತೆ ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದೇನೆ. ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ - ಅಲ್ಲವಪ್ಪಾ... ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ಕ್ಷಣದಿಂದ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಾಲ್ವರೂ ಮಕ್ಕಳೂ ಸಮ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸೂಕ್ತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರವೂ ಆಗಿದೆ. ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿದಂತಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ಅನುಸಂಧಾನಿತವಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಾದರಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಮೊದಲನೆಯವನಾದ ರಾಮ ಉಳಿದ ಭರತ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಶತ್ರುಘ್ನರಿಗಿಂತ ಆಕರ್ಷಣೀಯನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವರುಷ ಹನ್ನೆರಡರ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆನಂದದಿಂದಿರುವಾಗ ಯಾರೋ ಮಹನೀಯರೂ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ....

ಪದ : ವರಸುತರೊಡನಾಭೂ..... ತಾಂ ವಂದಿಸಲೈ ||

ಅರ್ಥ : ಓಹೋ..... ಹೊ.... ಮಹಾಋಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು. ಮಕ್ಕಳೇ ಬನ್ನಿ, ಮಹಾಋಷಿ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಅಜಕುಮಾರ ದಶರಥನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ತಮಗೆ ಭಕ್ತಿಯುತ ನಮನವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆಸನ ಸ್ವೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆತನದ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಯತಿ ಪಾದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಪಾದೋದಕವನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಋಷಿವರೇಣ್ಯರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹ ವಿಶೇಷದಿಂದಲೇ ನಿರಂತರವಾದ ನಿರಾತಂಕವಾದ ನಮ್ಮ ಜೀವಿತ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಗಮನದಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ದುರಿತಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಯಿತೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ಓ.... ಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಯೇ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ತಮ್ಮ ಆಗಮನದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಏನಾದರೂ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸೇವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಮಹಾರಾಜ.... ನಿನ್ನ ಋಷಿಪೂಜಾ ವೈಖರಿಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಸರ್ವರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ ಮಹಾರಾಜ....

ಪದ : ಅಜ ನಂದನ..... ರಿಪುಮಥನ..... ಪಿರಿದಾದ ಯಾಗವನ್ನು..... ಮಾಡಿಬಂದೆ|| ಸೋದರ ನಾಗಿರುತಿಹ..... ಎನ್ನೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸೋ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಚಕ್ರವರ್ತಿ.... ವಿಶ್ವದ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ವರ್ಚಸ್ವಿ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮಣಿದ ನಾನು ತೀವ್ರತರವಾದ ಸತತ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿ ಪದವಿಗೇರಿದೆ. ಆತ್ಮೋತ್ಕರ್ಷದ ಕ್ರಮೇಣ ಕ್ರಮಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಬಹುಜನ ಹಿತಾರ್ಥವಾದ ಯಜ್ಞ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ನೀನು ಶ್ರೀಮಂತ ನಿಧಿ. ಕೊಡುಗೆಯೂ ನನಗೆ ಬೇಡ. ಮಂತ್ರ ಮುಖೇನವಾದ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಾವು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇವೆಯಾದರೂ ಸಜೀವರುಗಳು ದುಷ್ಟ ತೃತ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ವಿಶ್ವವೇ ವಿಧಾನವಾಗಬೇಕು ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವರಕ್ಷಣಾ ಬದ್ಧತೆ ಇರುವ ಮಹಾರಾಜನಾದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶಿತ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ನಿನ್ನ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೋ....

ಪದ : ವರಮೌನೀಶ್ವರನೆಂದ.....ಕೇಳಿಂದ ಧಾತ್ರೀಶ್ವರಂ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಮಹಾ ಋಷಿಗಳೇ... ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತವಾದ ಭಾವಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಸ್ಥಾನಮಾನ್ಯತೆಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬದ್ಧತೆಯ ಅರಿವು ನನಗೆ ಇದೆ. ನನ್ನ ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರದ ನಂತರ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಸಂತಾನವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ವಿಕ್ರಮ ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಸಂತಾನ ಪಡೆಯವಾಗ ನನಗೆ ಬಹು ಪ್ರಾಯ ಸಂದಿದೆ ಯತಿವರ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಬಹಳ ಎಳೆಯರು. ಇನ್ನೂ ಹದಿನಾರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಅನುಭವ ಬರಬೇಕಾದರೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳೇ ಬೇಕು. ಅರೆಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟವನಲ್ಲ ನಾನು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು. ಅರಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಾಜಾಂಗಣದಲ್ಲೂ ಬಹಳ ತಿರುಗಿದವರಲ್ಲ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಕಾಡ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಾರೇ? ಆಶ್ರಮದ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಯಾರೇ?..... ರಾಕ್ಷಸೀ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿಯಾರೇ....? ತಾವು ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಎಳೆತನವನ್ನೂ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮೀಬಲಹನ್ನೂ ತುಲನೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಯಜ್ಞಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ....

ಪದ : ರಾಕ್ಷಸರ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ..... ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮುನಿಯೇ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಯತಿವರಾ.... ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಮಸ್ತ ಸೇನಾ ಬಲಹನ್ನು ಯುಕ್ತಾನುಸಾರ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಾವು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಒದಗಿ ಬರಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕಂಟಕಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಭದ್ರ ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಗುರುವೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಪದ : ಮಿತ್ರವಂಶ ಚಾತನಾದ..... ಬಂದೆನಲ್ಲ ||
ಬಂದ ದಾರಿಗೆ ಸುಖದಿ ರಾಜ್ಯವಾಳು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ದಶರಥ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಪರಂಪರೆಯು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ನೆಗಳ್ತೆಯನ್ನು ನಾನು ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಹೊಂದಿದ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅರಿತೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವನಾಗು. ವಂತೀಯವಾದ ಗೌರವಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ಯತಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನೀನು.... ನನಗೆ ಇತ್ತ ಭರವಸೆಯನ್ನು

ನೆನಪಿಸಿಕೋ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ತಪ್ಪಿ ನಡೆವೆಯಾದರೆ ಇನವಂಶವ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಕುಂದಾಗುತ್ತದೆ. ವಂಶಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠ ಶಿಷ್ಯನಾದ ನಿನಗೆ ನಾನು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಇತಿ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ... ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಯಥಾ ಶಕ್ತಿಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾಗಭಂಜಕರ ಸಾಲಿಗೆ ನಿನ್ನದ್ದು ಕೊಡುಗೆ ಇರಲಿ. ಆ ಕೊಡುಗೆಯ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತನಾಗು. ಇದೋ... ಹೊರಟೆ

ಪದ : ಮುನಿ ಕುಶಿಕಾಖ್ಯಂ.....ಜನಪತಿಗೆಂದಂ ||
ಅಜುಕುಮಾರ ಧೀರ..... ರಾಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸೋ ||

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ... ಶಾಂತಚಿತ್ತರಾಗಿ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ ಇರುವವನಿಗೆ ಅನುಭವದ ಕೊರತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅನುಭವದ ಹೊರತಾಗಿ ಅರಿವಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ... ನನ್ನ ಅರಿವಿನ ಅನುಭವವನ್ನು - ಅನುಭವದ ಅರಿವನ್ನು ಬೆಸೆಯುತ್ತೇನೆ. ಶಾಂತ ಚಿತ್ತರಾಗಿ. ದಶರಥಾ... ರಾಮನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವಂತಹ ದಿವ್ಯ ಚೇತನ ಪ್ರಾಕಾರದ ಅರಿವಿನಿಂದಲೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ರಾಮನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸೇವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನೀನಿತ್ತ ಭರವಸೆಯ ಮಾತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ನಡೆ ಇರಬೇಕು. ಇದು ವಂಶ ಗೌರವ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಂದಿಗೆ ರಾಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸು. ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಕಲ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ತೊಡಗುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಮಹಾಋಷಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸು.

ಪದ : ತನಯ ಬಾರೋ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪೋಗಬೇಕೆಲ ||
ಋಷಿಕುಲಾರ್ಯ..... ಸುತರ ಬೀಳುಕೊಟ್ಟನು ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ರಾಮಚಂದ್ರ... ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಎಸಗುವ ಋಷಿಸ್ತೋಮಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯಾನುಸಾರದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆ ಮಗನೆ. ಮಹಾಋಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗುರುಗಳಾದ ವಸಿಷ್ಠರು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ನಡೆಸಬಾರದೆಂಬ ಅರಿವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಏಕಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತೆರಳಿ

ಮುನಿಯ ಆಶಯದಂತೆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಎಸಗಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಾಧನಾ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಮರಳಿ ಬನ್ನಿ ಮಕ್ಕಳೇ.... ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ.... ಇದೋ.... ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಮಹಾರಾಜ..... ಪೂರ್ವ ನಿರ್ಧರಿತವಾದ ನಿಲುವಿನಲ್ಲೇ ನಾವು ಬಂದವರು. ಶ್ರೀ ರಾಮಶಕ್ತಿಯ ಅನಾವರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಸಂಚಿತ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತೇವೆ. ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಶುಭವಾಗಲಿ. ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ. ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಸ್ವಾಮಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ - ಮಾತೃದೇವೋಭವ. ಪಿತೃದೇವೋಭವ ಆಚಾರ್ಯ ವಸಿಷ್ಠ ದೇವೋಭವ. ಸರ್ವಾಣಿ ಪ್ರಜಾದೇವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ..

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಮಕ್ಕಳೇ... ಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ದೇವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ...

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಮಕ್ಕಳೇ ಹೊರಡೋಣ. ನಗರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸಿ ನಾಡು ಹಾಗೂ ಕಾಡಿನ ಸಂಯೋಜಿತ ಕ್ಷೇತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಕ್ರಮಿಸೋಣ. ಕತ್ತಲಾಯಿತಲ್ಲವೇ... ಇಲ್ಲೆ... ಈ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದು ನಾಳೆ ಸೂರ್ಯ ಉದಿಸುವಾಗ ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭ ಮಾಡೋಣ. ಅರುಣೋದಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರಾಗ್ರೇ ವಸತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕರಮಧ್ಯೇ ಸರಸ್ವತಿ - ಕರಮೂಲೇ ಸ್ಥಿತೇ ಗೌರಿ - ಪ್ರಭಾತೆ ಕರ ದರ್ಶನಂ ಏನಿದು ವಿಚಿತ್ರ? ಪ್ರಯಾಣದ ಪ್ರಯೋಗ - ಅರಸೂತ್ತಿಗೆಯ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಮರೆಸಿ ನಿದ್ರಾಸುಖವನ್ನಿತ್ತಿದೆ. ಇವರನ್ನೆಬ್ಬಿಸಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಕೌಸಲ್ಯಾ ಸುಪ್ರಜಾರಾಮ - ಪೂರ್ವಾ... ಸಂಧ್ಯಾ.... ಪ್ರವರ್ತತೆ - ಉತ್ತಿಷ್ಠ ನರಶಾರ್ದೂಲ.... ಕರ್ತವ್ಯ ದೈವ ಮಾಹಿಕಂ.. ಮಕ್ಕಳೇ... ಉಚ್ಚತ್ತಿರಾ...? ಬನ್ನಿ ಇಲ್ಲೆ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಾ ಆಹಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತೆರಳೋಣ.

ಪದ : ಧರಣಿಪಗೆ ಪೇಳಿ ಮಾತನಾಡುತಿದರ್ಪಂ ಪಥದೋಳ್ ||
ಶ್ರೀರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಪಾಷಾಣವೆಗಳ್ಳವಯ್ಯ ||
ಬಳಲಿಕೆಯಾದರೆ ಕುಲ ತಿಲಕಾಗ್ರಣಿ ಗಳಿರನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಶ್ರೀರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ.. ನಾಡಿ ಸೊಬಗಿನ ಪೂರ್ಣ ಪರಿಸರವನ್ನು ನಾವು ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಹುದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ಕ್ರಮಿಸುವ ಮಾರ್ಗವೂ ಪಾಷಾಣ ಸದೃಶವಾಗಿದೆ. ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಆಸಕ್ತನಿಗೆ ಆಯಾಸದ ಅನುಭವ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳೇ... ಆಹಾರವೇ ಕಾಯದ ಕಸುವಿನ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶ ಆಹಾರ ಸಂಯೋಜಿತವಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜೀವ ಸತ್ವಗಳ ಆದಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದೆಯಾದರೂ ಕ್ರೋಧೀಕೃತವಾದ ಜೀವ ಸತ್ವಾಂಶದಿಂದ ಜೀವಿಯ ಗುಣಸ್ವಭಾವವು ಪರಿಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳೇ.... ಜೀವ ಸತ್ವಾಂಶಕಾರಕವಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆ... ಬಳಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಪದ : ಕರುಣಿಸೋ ಮುನಿರಾಯ..... ನೋಡಿದ ನೊಂದು ಅಡವಿಯ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುವರ್ಯ... ಕಾಯದ ಬಳಲಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಲೂಬಹುದಾದ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಆಹಾರ ಸೇವನೆ ಇಲ್ಲದೆ. ಮಂತ್ರೋಚ್ಚರಣೆ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಶಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಾದರೆ ಅಂತಹ ದಿವ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಮಕ್ಕಳೇ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ ನಾನು ಈಗ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ರಾಮಾ... ನೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದ ಮಹಾನ್ ಮುನಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಸ್ತವಾಗಿಸಿದ. ಉಳಿದ ಐವತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನನಗೆ ಪ್ರದತ್ತ ಮಾಡಿದ. ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ನನ್ನ ಈ ಆಶ್ರಮ ಧರ್ಮದಂತೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಬಳಸುವಂತಿಲ್ಲ - ವಿನಿಯೋಗಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸುಪಾತ್ರನಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾತ್ರದ ಕ್ರಮಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಈ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ಸಂಕಲ್ಪಿತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆ. ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಸಿದ್ಧನಾಗು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವರ ಗುರುವಿನ ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಭಗವಾನುಗ್ರಹಣವಾಯಿತು ಗುರುವರ್ಯಾ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ನಡೆಯಿರಿ.... ಮುಂದೆ ತೆರಳೋಣ

ಪದ : ನಿಟಿ ನಿಟಿ ಲೆನುತಾ..... ತಾಟಕೀ ಎಂಬ ನಾರಿ ||

ಅರ್ಥ : ತಾಟಕಿ : ಬಲುಹಿನಿಂದ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ - ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ತಾಟಕಿಯೇ ಉದಾಹರಣೆ. ಈ ದಟ್ಟ ಅಡವಿಗೆ ಹೆಸರು ಇತ್ತೋ... ಇಲ್ಲವೋ.... ನಾನರಿಯೆ. ಸುಬಾಹು ಮಾರೀಚರೆಂಬ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ನಾನು ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವೈಭವವನ್ನು ಮೆರೆದೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ವನಕ್ಕೆ ತಾಟಕಾವನ ಎಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಪರಪೀಡನೆ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಆದರೆ... ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಹಾನಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಕಾಯದ ಕಸುವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಉಳಿಕೊಂಡು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವು ಮಾಂಸಾಹಾರ ಪ್ರೀಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳೇ ನಮಗೆ ಅಹಾರ ಮನುಷ್ಯರೇನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ನರಮಾಂಸವನ್ನು ನಾವು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೆ ನರ ಮಯ್ಯೆ ವಾಸನೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ವಾಸನಾ ಜಾಡನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ವೃತಾಂತವೇನೀ..... ತಿಂಬಳ್ ಘಾತಕಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮುನಿವರ್ಯ.... ಕಾಡು ದಟ್ಟವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಕರ್ಕಶವಾದಂತಹ ಆರ್ಭಟ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ. ಈ ಕಾಡಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೆಸರಿದೆಯೇ? ಯಾವ ಜೀವಿಯ ಆರ್ಭಟ ಇದು... ನಮ್ಮ ನಡೆಯೇನು? ತಿಳಿಸುವಿರಾ....

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಮಕ್ಕಳೇ... ಕ್ರೌರ್ಯ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಿದು. ಅದನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿ ಇದನ್ನು ತಾಟಕಾವನವೆಂದೇ ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಬ್ಬರು ದುಷ್ಟ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ತಾಟಕಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಪೀಡಿಸಿ ಅವರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾಳೆ. ರಾಮಾ... ದುಷ್ಟ ಮರ್ಧನದ ನಾಂದಿಯಾಗಿ ನೀನು ಆ ರಕ್ಕಸಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕು. ರಾಮ ಗುರುವರ್ಯಾ.... ಒಂದು ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀನಿ.

ಪದ : ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ.... ಸುದ್ಧಿಯರಿಯೆಯ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುವರ್ಯಾ... ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಪಸರಿಸಿರುವ ಬಹುವಂಶದ ಸಂಪತ್ ಚೇತನಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ ಎಂದೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಪೂಜಾರ್ಹರು ನಾರಿಯರು. ರಕ್ಕಸಿಯೇ ಆಗಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಹೌದಷ್ಟೆ? ಅವಳನ್ನು ಕೊಂದು ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯಾ ಪಾಪವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕುಲಗೌರವಕ್ಕೆ ಕಳಂಕವಾಗಿ ಲೇಪಿಸಬಹುದೇ ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಕಂದಾ... ನಾರೀ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಗಳಿಲ್ಲದವಳು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಇದೆ. ಮೈತ್ರಿಯುತ ಸಹ ಬಾಳ್ವೆಯ ಚೇತನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳು ನಾರಿ. ಇವಳು ಹಾಗಲ್ಲವಷ್ಟಾ... ದೈತ್ಯವರ್ಗದ ದುರ್ಬಲರನ್ನು ಬಿಡೊತ್ತಾಳೋ... ಇಲ್ಲವೋ. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದ - ದೈತ್ಯೇತರನ್ನು ಕೊಂದು ತಿನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಪರ ಪೀಡೆಯೇ ಪ್ರಧಾನ ಭಾವ ಇವಳದ್ದು. ವಧಾರ್ಹಳೆಂದು ತಂದೆ ಜಮದಗ್ನಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ ರೇಣುಕಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾಶಯದಲ್ಲಿ ಮಗ ಪರಶುರಾಮ ತಲೆಕಡಿದು ಕೊಂದುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೋ... ಇವಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲು.

ಪದ : ತಂದೆಪೇಳಿದು..... ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳಾಯ್ತು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುದೇವಾ.... ವಿಶ್ವ ನಂಬಿದಂತೆ ತಾಯಿಯು ತಂದೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಂದೆಯು ಗುರುವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗುರುವು ದೇವರನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾಯಕವೇ ದೇವರೆಂದು ಸರ್ವರೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಗುರುಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕಾಯಕವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಪಿತೃಸಮಾನರಾದ ನಿಮ್ಮ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕರ್ಮ ಜಾಗೃತಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಕಳೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಶುಭವಾಗಲಿ

ಪದ : ಆರೆಲೋ ಮನುಜಾ ಬಂದು ಸಿಕ್ಕಿದೆ ||

ಅರ್ಥ : ತಾಟಕಿ : ನಿಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಮನುಷ್ಯರಿದ್ದೀರಿ... ಯಾರು ನೀವು? ಯಾರಾದರೆ ನನಗೇನು? ನನ್ನ ಆಹಾರಗಳು ನೀವು. ಆಹಾರ ಅರಸುತ್ತಾ ಹೊರಟ ನನಗೆ ನೀವು ನೀವಾಗಿ ಮೂರು ದಿನ ಕೈ ಬೇಕಾದಂತೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೀರಿ.

ನಿಮ್ಮನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ದು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಖಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಸಿಕ್ಕಿದನೆಂದು..... ಸಾರಲೆ ಚೋಕೆ ||

ರಾಮ : ನಾವು ಸಿಕ್ಕಿದವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಿನಗೆ ಸರಿ. ಆದರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ದಕ್ಕಲಾರದು ಎಂದು ರಾಕ್ಷಸೀಗುಣಕ್ಕೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದುವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಆಹಾರವಾಗಿರಬಹುದಾದ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ. ಒಂದು ಉದ್ದೇಶಿತ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ತೆರಳುತ್ತಿರುವ ನಮಗೆ ಅಡಚಣೆ ತರಬೇಡ. ನಿನ್ನ ದುಷ್ಟ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರ ಸರಿದರೆ ಬಾಳುವೆ ಎಚ್ಚರ.

ಪದ : ತಾಟಕಿ ನಾ..... ಹುಲ್ಲೆಗಳಂತಾದಿರಿ ನೀವೆಲ್ಲಾ ||

ಅರ್ಥ : ತಾಟಕಿ : ಹುಲು ಮಾನವರು ನೀವು. ನಾನು ದೈತ್ಯಬಲದ ತಾಟಕಿ ನನ್ನ ಬಲುಹು ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂದರೆ ಈ ವನ ನನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿದೆ. ತಾಟಕಾವನ ಹ್ಲಾ.... ಹ್ಲಾ.... ಹ್ಲಾ.... ಹ್ಲಾ.... ಈ ವನದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲವೂ ನನ್ನದು. ನನಗಾಗಿರುವುದು ಸಿಂಹದ ಬಾಯಿಗೆ ಹುಲ್ಲೆಯ ಮರಿಯೊಂದು ತಾನಾಗಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. ಕೊನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಡಿವಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬೇಡ. ನಾನು ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಹೋರಾಡಬಲ್ಲೆ □ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆ ಕಲ್ಲುಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಬಲ್ಲೆ. ಒಂದು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಶಕ್ತಿ ನನ್ನ ಎರಡು ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಆಹಾರದ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುವವಳಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ರಾಮಚಂದ್ರ.... ದುರ್ಗಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವೃಥಾ ಮಾತುಗಳೇಕೆ? ಅವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಭಾಷೆಯೇ ಬರುವುದು ತಡಮಾಡದೆ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲು.

ಪದ : ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಕ್ರೋಧ..... ಕೊರಳ ಕತ್ತರಿಸಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳೇನೇ ಇರಲಿ. ನೀನೊಬ್ಬಳು ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ನಿನಗೆ ಇರಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣನದ ಯಾವ ಲಕ್ಷಣವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ

ಇಲ್ಲ. ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲ ನಿನ್ನ ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಸಾವಿರದ ಜನ್ಮವಲ್ಲ ನಿನ್ನದು ಎರಡು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ನಿನ್ನೆರಡು ತೋಳುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಇದೇ.... ಮೂರನೇ ಈ ಬಾಣ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹೀರುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಭಳಿರೇ... ಶಹಭಾಸ್ ಮಕ್ಕಳೇ ಶಹಭಾಸ್. ಇನಕುಲದ ಸರ್ವ ವಿಕರ್ಮಗಳ ಬಲುಹುಗಳು ಏಕತ್ರವಾಗಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತಗೊಂಡು ವಂಶಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿದ ನೆಗಳ್ಲೆ ನಿಮ್ಮದಾಯ್ತು. ಮಕ್ಕಳೇ ಬಹು ಅಂಶದ ಕಂಟಕ ಈಗ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು. ಮೇಲು ಲೋಕದಿಂದ ಸುಮ ವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯೋಣ, ನೀವೆಸಗಿದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ರೂಪದ ಪಾರಿತೋಷಕವನ್ನು ನೀಡಲಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಇನಕುಲಾಬ್ಧಿ..... ಮಾತ ಕೇಳಯ್ಯೆ ||
ಬ್ರಹ್ಮದಂಡ..... ಮಹೇಂದ್ರಾಸ್ತ್ರವು ||
ಕೊಡುವೆನೈದು..... ನಡೆದು ಪೋಪನು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಮಕ್ಕಳೇ... ಬಲಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆ. ಅವನೂ ಕೂಡಾ ಎದುರಿಸಲಾಗದ ಅಸ್ತ್ರ ಪಂಚಕಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಥಮ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡ, ದ್ವಿತೀಯ - ಚಕ್ರ, ತೃತೀಯ - ಕಾಲಪಾಶ, ಚತುರ್ಥ - ವಾರುಣಾಸ್ತ್ರ, ಪಂಚಕ - ಮಹೇಂದ್ರಾಸ್ತ್ರ, ಈ ಹಿಂದೆ ನಿಮಗನುಗ್ರಹಿತವಾದ ಇಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಅಸ್ತ್ರ ಪಂಚಕಗಳು ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ನಿಮ್ಮ ಬಲುಹಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅನುಗ್ರಹಿತರಾದೆವು ಗುರುಗಳೇ....

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಮಕ್ಕಳೇ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ಬೆಳಗಾಯಿತು. ನಿತ್ಯಾ ಹಿತಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದವಲ್ಲವೆ? ಇದೋ... ಇದು ಕೌಶಿಕಾ ಶ್ರಮ. ಪರಿಣತ ಋಷಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಿಕೆಗಾಗಿ ಕಲಿತವರಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಗತ. ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಆಶ್ರಮದ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ.

ಪದ : ಶ್ರೀರಾಮ ಕೇಳಯ್ಯೆ..... ಜಾಗ್ರಜರು ಸತತ ||

ಆರುದಿನ ಪರ್ಯಂತ..... ಕೇಳಿರನ್ನಯ ವಾಕ್ಯಗಳನು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಸೂರ್ಯವಂಶ ಕುಲೋತ್ಕರ್ಷರೇ! ನಾನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಬಹುಜನ ಹಿತದ ಯಾಗ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಿಗಾಗಿ ನೆರೆದಿರುವ ಋಷಿಸ್ತೋಮ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಭೀತಿ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಇವರುಗಳು ತಾಟಕಾಸಂಹಾರ ವಾರ್ತೆಯಿಂದ ನಿರ್ಭೀತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆರುದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ನಡೆಸಲಿರುವ ಈ ಯಾಗ ಅಭಾದಿತರಾಗಬೇಕು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ... ರಕ್ಷಣಾವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಪಡುವ ಭೂವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಸತತವಾಗಿ, ಆ ಭೂವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದು ಯಾಗಬಾಧೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಳಿತು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಯಾಗ ಕಂಟಕವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸ್ತ, ಶಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಯೋಗದ ಪರಿಣತಿ ನಿಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು, ವಿಕ್ರಮೀ, ವ್ಯವಹರಣೆಯಿಂದ ಯಾಗ ಕಂಟಕ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿ - ಯಶಸ್ವಿ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ನನಗೆ ಇದೆ. ನಮಸ್ತೆ ದೇವಿ ಶಕ್ತಿಯ ಅನುಗ್ರಹದೊಂದಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಸ್ತೋಮದ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಬಲಹು ನಿಮಗೆ ಇದೆ. ನಾವು ಯಾಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತೇವೆ. ನೀವು ಯಾಗ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ತೊಡಗಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ... ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರಾಗಿ ವೀರ ದಶರಥಾತ್ಮಜರಾಗಿ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಸಮಸ್ತ ಗೌರವಾವಲಂಬಿಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಗುರುಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಕರಾಗಿ ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಒದಗಿ ಬರಬಹುದಾದ ಸರ್ವ ಕಂಟಕಗಳನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಿ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಸಂಕುಲದ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಶುಭವಾಗಲಿ ಮಕ್ಕಳೇ... ತಮ್ಮಾ... ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಬಹುಜನ ಹಿತಕಾರಕವಾದ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಈಗ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರಾದ ಸರ್ವಬದ್ಧತೆ. ನಮ್ಮ ಜನನಕ್ಕೂ ಯಜ್ಞಾನುಗ್ರಹವೇ ಮೂಲ ಕಾರಣ ತಾನೆ? ಮಹಾ ಋಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಂದ ನಮಗೆ ತೋರಿಸಲಾದ ಯಜ್ಞ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಇದೆ. ಭೂ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ಸುತ್ತಿರು. ಗೋಚರಿತ ಕಂಟಕ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಅನುವರ್ತಿಗಳಾಗಿರೋಣ ಹಾಗೂ ಅವಲಂಬಿತರುಗಳಾಗಿರೋಣ.

ಪದ : ಅನುಜನೋಡನೆ..... ಶ್ರೀರಾಮ ಮಾರಾಂತುನಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಮಾರೀಚಿ : ಸಹೋದರಾ... ಕೇಳಿದೆಯಾ ವಾರ್ತೆ, ಸುರರ ಬಲುಹಿಗಾಗಿ ಯಾಗ ನಡೆಯಬಾರದೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನಾವು ಯಾಗ ಭಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮಮ್ಮ ತಾಟಕಿಯೇ ನಿರ್ದೇಶನ ಅವಳದ್ದೇ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಅವಳ ಬಲುಹೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಯಾಗ ನಡೆಯದಂತೆ ನಾವು ಬಾಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಮುನಿ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವನಂತೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಅವರುಗಳನ್ನು ಕಂಡಳಂತೆ. ಪುಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳು ಎಸೆದ ಬಾಣದಿಂದ ನಮ್ಮಮ್ಮನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳು ತುಂಡಾದುವಂತೆ. ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮ ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣಾಗಾಥಕ್ಕೆ ಧರೆಗುರುಳಿ ಸತ್ತಳಂತೆ. ಶಿವನೆ - ನಮಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿರುವೆ ಸಮಸ್ತ ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಮಾತೃ ವಿಯೋಗದ ದುಃಖ ವ್ಯಾಪಿಸಿತಲ್ಲಾ ಸಹೋದರಾ..

ಅರ್ಥ : ಸುಬಾಹು : ಅಣ್ಣಾ..... ಇಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅಳಿದ ಮಾತೆಯ. ಆತ್ಮಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಂದವರ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಮಸ್ತ ಅವಲಂಬಿತರ ನಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾತೆಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಒದಗಿಸುತ್ತೇವೆಂದು. ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡೋಣ. ಅದೂ..... ಮತ್ತೆ ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಯಾಗ ಆರಂಭ ಆಗಿವೆಯಂತೆ. ಆ ಯಾಗ ಭಂಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಸಿಕ್ಕಿದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಡಿದು ಕೊಲ್ಲಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಅಳಿದ ಮಾನವರುಗಳ ಮಾಂಸ ಖಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಳಿದ ಮಾತೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ದೈತ್ಯ ಭೋಜನ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳೋಣ. ಮಲಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಸುರಿಯೋಣ. ಕಲ್ಲು-ಮುಳ್ಳುಗಳ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡೋಣ. ತೆರಳೋಣ.... ತೆರಳೋಣ....

ಅರ್ಥ : ರಾಮ: ತಮ್ಮಾ... ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದುರುಳರು ಕ್ಷೇತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಬಂಧಕವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರು.

ಪದ : ಆರೇಲೋ ಮನುಜಾ..... ಪಿಂತೆ ಸಾರೆ ಲಾ - ||

ಅರ್ಥ : ಮಾರೀಚಿ : ಎಲವೋ..... ಪುಟ್ಟ ಬಾಲಕರು ನೀವು. ದಟ್ಟ ಅಡವಿ ಇದು. ದಿಟ್ಟ ರಕ್ಕಸರು ನಾವು. ಬಲುಹಿದ್ದವನು ಬಾಳಿಯಾನು ಮತ್ತು ಅವಮಾತ್ರ

ಬಾಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಮ್ಮದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದುರ್ಬಲರೆನಿಸಿದವರನ್ನು ನಾವು ಆಹಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ಯಾಗ ನಮಗೆ ಅಪಾರ್ಥ್ಯ ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಒಡ್ಡುವ ಬಾಧಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಬಂದ ನೀವು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ. ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದು. ವಿನಯ ಪರರಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದೆ ತೆರಳಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾದೀತು. ಎಚ್ಚರ.... ಎಚ್ಚರ....

ಪದ : ಮನುಜನಾದ..... ಕಲಹಬಿಟ್ಟು ಪೋಗೇ ಲಾ - ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಯ್ಯಾ.... ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗದ ಕ್ಷೇತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯ ವಂಶಜ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಅರಸನಾದ ದಶರಥನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು. ನಾನು ರಾಮ. ಇವನು ನನ್ನ ಸಹೋದರ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಬಹುಜನ ಹಿತ ಫಲದಾಯಕವಾದ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗರಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದುದು ನಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಹಾಯುಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಯಾಗ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಾಡಿನಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಿನಗೊಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಅರಿತು ಅಥವಾ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ದೇವ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾದ ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ನೀವು ಅನುಕೂಲಿಗರಾದರೆ ನಿಮಗೆ ಜೀವಿತವಿದೆ. ಬರೆದೆ ಕಲಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಳಿಯುವ ಬದಲು ಉಳಿದು ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ.

ಪದ : ಮನುಜನಾದ..... ಜನಕನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳೆ ಲಾ - ||

ಅರ್ಥ : ಮಾರೀಚ : ಎಲಾ..... ಏಕೆ ಬಾಳಬೇಕು... ಎಂದು ಅರಿತವನು ಹೇಗೆ ಬಾಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಅರಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶ ಬೇಡ. ಸೂರ್ಯವಂಶವೋ... ದಶರಥನೋ... ಅವನ ಮಕ್ಕಳೋ... ಯಾವುದೂ ಕೂಡ... ನಮ್ಮ ಬಲುಹಿಗೆ ಸಮನಾದುದಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಮುನಿಗಳು ನಿಮ್ಮ ಬಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯಾಗ ರಕ್ಷಣೆ ಆಳರಸನ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವುದೇ ಹೌದಾದರೆ - ಅರಸ ದಶರಥನನ್ನು ಕರೆಸು. ಅವನಿಗೂ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಹಾಗಾದರೆ ಯಾವುದೇ ಗೊಂದಲ

ಇಲ್ಲದೇ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಯಾಗ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಈ ಜಾಗ ತೆರವುಗೊಳಿಸಬೇಕು.
ನಡೆ ಬೇಗ.....

ಪದ : ಎಷ್ಟು ಮಾತದೇತ ಕೆಂದು..... ಉತ್ತರವನು ಹೇಳಿ ನಿಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಯ್ಯಾ... ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಭೂಕ್ಷೇತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜೀವರುಗಳ
ಯಾವುದೇ ಆತಂಕವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಬದ್ಧತೆ ಇರುವ ಆಡಳಿತ ಮನೆತನವು
ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿವೆ. ನಿಮಗೆ ಆ
ಪರಿಯ ಅರಿವು ಇದುವರಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ. ಗುಣದ
ಮಾತಿಗೆ ಮಣಿಯುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ರಣದ ಗುಣವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಗುರು ಅನುಗ್ರಹಿತವಾದ ವಾಯುವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ
ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಆರೇಲೋ ಸುಬಾಹು..... ಗರ್ವ ಸಲ್ಲದು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಬಾಹು: ಎಲಾ... ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಸಹಿಸಲಾಗದ ಕರ್ಮ ಯಜ್ಞ
ಮಂತ್ರಹೇಳಿ ತಂತ್ರ ನಡೆಸಿ ಯಾವುದೋ ಫಲವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಂಡು
ಅನುಭವಿಸಲಾಗದ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ ಕರ್ಮ ಇದು. ಮಾಡಿದರೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ
ಎಂದು ಬಿಡಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ಯಾಗ ಮುಖದಿಂದ ನಮ್ಮ
ಶತ್ರುಗಳಾದ ಸುರರ ಶಕ್ತಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಂತೋ....
ಅಂದಿನಿಂದ ದೈತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಯಾಗವನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಾತೃಶ್ರೀ
ತಾಟಾಕಾದೇವಿಯ ಮಗ ಮಾರೀಚ ಸಹೋದರ ದೈತ್ಯ ಬಲನಾಯಕ
ಸುಬಾಹು ನಾನು ಅಸುರ ಮರ್ಧನನೆಂಬ ಬಲಹು ಉಳ್ಳವನನ್ನು ಜೈಸುವ
ಬಲವಂತರನ್ನೂ ಮಣಿಸುವ ಬಲಾಢ್ಯ ನಾನು. ನನಗೆ ರಾಮ ಮಾನ್ಯನಲ್ಲ
ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಣ್ಯನಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಶಕುಲೋನ್ನತಿ - ಬಲೋನ್ನತಿ ಏನೇ
ಇರಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಡೆಯದು ಎಚ್ಚರ.

ಪದ : ಎನ್ನ ತಿಂಬ ಮಾರಿ..... ಎನಗೆ ಪರಮ ಸಂತಸ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಬಾಹು.... ಮಾರಿ... ಎಂದು ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುವ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸಲುವ
ಆರಾಧನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ನೋಡುವ ಅವಕಾಶ ನನಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.
ಆದರೆ..... ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆ. ಮಾರಿ ಆರಾಧನಾ ಅಂಗವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದನೆಲ್ಲಾ

ಬಡಿಸಿ ಪೂಜಾ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ಮಾರಿಯನ್ನೇ ದೂರಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಾರಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಮಾರಿಗೂ ಆದೇ ಕ್ರಮಾನುಸರಣೆ ಆಗಬೇಕು. ಭಯಂಕರರೆಂದು ಬಲಾಢ್ಯರೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿತವರಾದವರಲ್ಲಿ ತಾಟಕಿ ಸತ್ತೇ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮಾರೀಚ ಎತ್ತ ಹಾರಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಬಲುಹನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನೀನು ಬದುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿನ್ನ ಅಳಿವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನಾಂತು ಮುನಿಗಣದ ಸಂತೋಷ ಚಿತ್ತ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಭಾಜನನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಎನಗೆ ಬಾಣ ಎಸೆವೆನೆಂದು..... ರಾಮನೆಂಬ ಪೆಸರು ನಿಲ್ಲದು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಬಾಹು : ರಾಮಾ..... ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಫಲಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಫಲಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇಲಿಯನ್ನು ನುಸುಳಿ ಬಂದ ನಾಯಿಯನ್ನು ಓಡಿಸಿದ ಕ್ರಮದಿಂದ, ಬೇಲಿಯನ್ನು ಹೊಸಕಿ ಬಂದ ಆನೆಯನ್ನು ಓಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದ ಹಾವನ್ನು ಹೊರ ಹಾಕಿದಂತೆ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ಮಂಗನನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಅರಿತುಕೊ. ತ್ರಾಣಿಯಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಬಾಣ ಪರಿಣಮಿಸದು. ಒಂದೇ ಕ್ರಿಯೆ ಎರಡು ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೊರಳನ್ನು ಹಿಸುಕಿ ಬೀಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕೊಂದು ಆಮೇಲೆ ಮುನಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಧರಣಿಯಲ್ಲಿ ಎನ್ನ ಕೊರಳ..... ಜಯ ಜಯೆಂದರು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಬಾಹು..... ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪೂರ್ವ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದರೆ ನುಸುಳುವುದಕ್ಕಾಗದ... ಹೊಸಕುವುದಕ್ಕಾಗದ ಬೇಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಧ್ಯ. ಇರುವೆಯೂ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸೇರದಂತೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ... ಹಾವೇನು ಮಂಗವೇನು - ಸುಬಾಹು? ನೀನು ಎರಡು ಬೆರಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎರಡೇ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಾಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟದೆ ಬಾಣ ಮುಖೇನ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲೆ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದಲೂ ಮರಣ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ನೀಡಲು ಬಾಣವನ್ನು ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಬದುಕಿ ಉಳಿದರೆ ನಾನು ಆಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಘೋರಾಕಾರಸುಬಾಹು..... ಲೇಖಾರ್ಥಮಂ ಕಳುಹಿದಂ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಜಯ... ಜಯ.... ಜಯ..... ಜಯ..... ಸಮಸ್ತ ಋಷಿ ಸಂಸತ್ತಿನ ಸಂತಸ ಶಬ್ದ ಇದು - ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ - ಉದ್ದೇಶಿತ ಯಾಗ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯಾಗಿದೆ. ಯಾಗ ಫಲವನ್ನು ಸರ್ವ ಜೀವರುಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಲೋಕಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಅರ್ಥ - ಆಶಯ ಗರ್ಭಿತವಾದ ವೇದೋಕ್ತ ಮಂತ್ರ ಮುಖೇನ ಋಷಿಸ್ತೋಮ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದೇ ನಿಮಗೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಲುಹಾಗಿ ದುಷ್ಟ ಮರ್ಧನ - ಶಿಷ್ಯ ರಕ್ಷಣ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುತ್ತಾ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ಸರ್ವ ಜೀವರುಗಳೂ ಸುಖಿಯಾಗಿರಲಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದೇವತಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅನುಗ್ರಹಿತರಾದೆವು ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ!

* * *

ಅಹಲೋದ್ಧರಣ :
ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯನ

ಪಾತ್ರಗಳು

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ

ರಾಮ

ಜನಕ

ರಾವಣ

ದಶರಥ

ಪರಶುರಾಮ

ಅಹಲೋದ್ಧರಣ : ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯನ

– ಪಾರ್ತಿಪುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಘೋರಾಕಾರ ಸುಬಾಹು..... ಲೇಖಾರ್ಥ ಮಂ ಕಳುಹಿದಂ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಭಾಸ್ಕರನ ವಂಶೀಯನಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥನ ಪುತ್ರರಾದ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಯಾಗ ಕಂಟಕಗಳು ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಯಜ್ಞವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಯಿತು. ಸಂತೋಷ ಚಿತ್ತರಾದ ಮುನಿಸ್ತೋಮವು ಉಭಯ ಕುವರಿಗೂ ಭಗವನುಗ್ರಹ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾಗ ಪೂರೈಕೆಯ ಸಂತಸದಲ್ಲಿ ನಾವಿರುವಾಗ ಆಗಂತುಕನೊಬ್ಬ ಬಂದು ಒಂದು ಓಲೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಂದವನು ಮಿಥಿಲಾನಗರದವನೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಅರಸನಾದ ಜನಕಮಹಾರಾಜನು ಕಳುಹಿಸಿದ ಓಲೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂತು. ಆಗಂತುಕನನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಓಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರ ಓದೋಣ.

ಪದ : ಇಂತೆಂದಾ ಜನಕನ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ||
ರಾಮ ಇನಕುಲೇಶ..... ಪೋಗ ಬೇಕೆಲೈ ||
ಜನಕರಾಜ ಧಾನಿಯಲ್ಲಿ..... ನೋಡಬಹುದು ಬಾಲಕ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ... ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಾದಲ್ಲಿಗೆ ದುಷ್ಟದಮನದ ಕಾರ್ಯ ಪೂರೈಸಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಮುಂದೆಯೂ ಇಂತಹ ದುಷ್ಟದಮನಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಬೇಕಿದೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆಯೋದ್ಯೆಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ನನಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಒಬ್ಬ ಬಂದು ಒಂದು ಓಲೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ತೆರಳಿದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರಲ್ಲ...

ಇದು ಮಿಥಿಲಾನಗರದ ಅರಸನಿಂದ ಬಂದ ಓಲೆ. ಈ ಓಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಓದಿ ವನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಿಥಿಲಾನಗರದಲ್ಲೊಂದು ಯಾಗ ನಡೆಯಲಿದೆ. ನಮ್ಮ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಶಿವಧನುಸ್ಸು ಒಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ನೀವು ಆ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಬಹುದು ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಮುನಿಗಳೊಡನೆ ನಾವು ಮಿಥಿಲಾನಗರದತ್ತ ಪಯಣಿಸೋಣ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞಾನುವರ್ತಿಗಳು ನಾವು ಗುರುಗಳೇ ತೆರಳೋಣ...

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಮಕ್ಕಳೇ ಪರಮ ಪಾವನೆಯಾದ ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ಕಂಡಿರಾ...? ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೂಕ್ತ ಆಹಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದವಲ್ಲಾ... ಜಾಗರೂಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯೋಣ.

ಪದ : ಮುನಿಕುಲೋತ್ತಮ ಕೇಳು..... ವಾವುದೆನಗೆ ಪೇಳಯ್ಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮುನಿವರ್ಯ... ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ನಾವು ದಟವಾಗುತ್ತಾ ಹೋದ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದೆವು. ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವನ್ನೂ ಕಂಡೆವು. ಆಶ್ರಮದ ಸನಿಹವಿದ್ದ ಭೀಕರತೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿದೆವು. ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆ ಭೀಕರತೆ ನಾಶವಾಯಿತು. ವನದ ಸೊಬಗು ರಂಜಿಸಿತು. ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ವನವನ್ನು ನಾವು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಆಶ್ರಮವೂ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ವನವು ವಿಸ್ತೇಜವಾಗಿದೆ. ವನದ ಸೊಬಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಸಿದಂತಿದೆ. ಆಶ್ರಮದ ನಿಜ ಚೇತನ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮುನಿವರಾ... ಈ ಪರಿಸರದ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದರೆ ತಿಳಿಸಬಹುದೇ?

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಶ್ರೀರಾಮಾ... ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವೂ ಇದೆ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೂ ಇದೆ.

ಪದ : ಮುನ್ನ ಗೌತಮಮುನಿಪ..... ಅಧಿಕ ವಿಭವದಲಿ ||
ಸುರಪನ್ನೆ ತಂದು..... ಕಾಮುಕದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಎಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಮಗಳ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳ ಅನುಸರಣೆಗೆ ಆದರ್ಶವಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಮುನಿ ಗೌತಮರ ಆಶ್ರಮವಿದು. ಅಹಲ್ಯೆ ಅವರ ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿ. ಇವರಿಬ್ಬರ ವಿವಾಹದ ಪೂರ್ವ ವಿಚಾರಗಳು ಏನೇ ಇರಲಿ ವಿವಾಹಾ ನಂತರದಲ್ಲಿ ದಾಂಪತ್ಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದವರು ಇವರು. ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಕೂಗಿತು. ಬೆಳಗಾಯಿತೆಂದು ಗೌತಮರು ನದೀ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ದೇವೇಂದ್ರ ಗೌತಮರಂತೆ ಬಂದ. ಕಾಮುಕನಾಗಿ ಅಹಲ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ರಮಿಸಿದ. ಸನ್ನಿವೇಶ ನದೀ ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ಗೌತಮರಿಗೆ ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತರಾಗಿ ಶಿಲೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವಂತೆ ಅಹಲ್ಯೆಯನ್ನು ಶಪಿಸಿ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನೂ ಶಪಿಸಿದರು. ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ದಗ್ಧಳಾದ ಅಹಲ್ಯೆಯ ಅಳಲನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಂಡು ಕನಿಕರಿಸಿದ ಗೌತಮರು ಮುಂದೆ ನಾರಾಯಣಾಂಶವಾಗಿ ಜನಿಸಿ ರಾಮಾಭಿದಾನವನ್ನು ಹೊಂದಲಿರುವ ಚೇತನ ರೂಪದ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಶಾಪ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ನಾಮೋಚ್ಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲಾ ತಪಸ್ವಿನಿಯೇ ಆದೊ... ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಶಿಲೆ. ರಾಮಾ... ಆರ್ತ ರಕ್ಷಣಾ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಿನ್ನ ಪಾದದಿಂದ ಆ ಶಿಲೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸು ಅಹಲ್ಯೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಗೌತಮರು ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದ ಮರು ಸಂಯೋಜನೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಸೊಬಗು ಆರಂಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ... ಪ್ರಾಯಶಃ ನನ್ನ ಜನನ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಾಗಿ ಊಹಿಸಿದವರೇ ಮಹಾಯುಷಿ ಗೌತಮರಿರಬೇಕು ಸರ್ವ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಕೋರುತ್ತಾ... ಅಹಿಲ್ಯಾ ಶಾಪೋದ್ಧರಣಕ್ಕೆ ಭಾಜನನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ರಾಮಚಂದ್ರ ಮಹಾನ್ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಶಾಪವಾಕ್ಯವು ಅನುಗ್ರಹ ವಾಕ್ಯವೂ ಆಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರಕರಣವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ನಿಜ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ ಶಿಲಾತಪಸ್ವಿನಿಯಾಗಿದ್ದ ಅಹಲ್ಯೆ ನಿನಗೆ ಮಣಿದಳಲ್ಲಾ... ಮಹಾಯುಷಿ ಗೌತಮರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರಲ್ಲಾ... ಇನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತೆರಳೋಣ. ಮಾನಸಿಕ ಸಂತಸವು ಪ್ರಯಾಣದ ಪ್ರಯಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದೋ ಅದೇ... ಮಿಥಿಲಾನಗರ.

ಪದ : ವನಿತೆಯ ಕರಕೊಂಡು..... ಮೌನಿಯಳು ಪೇಚನಂದು ||
ಸಾಧು ಶೀಲಾಗ್ರಣೀ.....ಶೀಲ... ವರಮುನಿಪ... ನಾದನಲ್ಲೊ - ಸ್ವಾಮಿ ||

ಅರ್ಥ : ಜನಕ : ನನ್ನ ಕರೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅರಿತು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಮುನಿಪುಂಗವರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಪುರ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಚಾರನೊಬ್ಬ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಸಂತಸವಾಯಿತು. ಮನೆತನದ ಗೌರವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸಕಲ ಸನ್ನಾಹವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರುಗಳನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಮಹಾಋಷಿಗಳೇ... ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ... ಮಿಥಿಲೆಯರಸ ಜನಕನ ಸ್ವಾಗತ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಆನತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆ ಬರಬೇಕು. ಸುಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಯತಿಗಳನ್ನೂ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾನ ಸಾಧಕರಾದ ತಾವು ನನ್ನ ಕರೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿರುವುದೇ ಆಶೀರ್ವಾದ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ಯತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರುಗಳೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ನಗರಕ್ಕೆ ಪಾದಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವ ಯತಿ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದೆನು ಎಂದು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಉದ್ದೇಶಿತ ನನ್ನ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ನನ್ನ ಕಾಮನೆಗಳು ಈಡೇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಸರ್ವಯತಿ ಸ್ತೋಮಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಗುರುವರಾ....

ಪದ : ಬಲ ರಿವರಾರು..... ಜನ ಜಾಲವನ್ನೀಗ ||

ಅರ್ಥ : ಜನಕ : ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೇ.... ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿದವನ ಚಿತ್ತವನು ಆಕರ್ಷಿಸಬಲ್ಲ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಯುತರು ಈ ಬಾಲಕರು. ರಾಜಕುಮಾರರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಧೇಯರಾಗಿರುವ ಅವರುಗಳ ಭಾವವೂ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮಕ್ಕಳ ಯಾವ ವಂಶೀಯರು? ಯಾವ ದೇಶದವರು? ಇವರ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಾರು? ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರಬಹುದಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ನೃಪತಿ ಮೌಲೇ.....ದಶರಥನ ಯಾಗವ ಕಾಯ್ದರಾಮ ||
ಬರುವಾಗ ಸುವತಿ..... ಬಂದನೀ ಧೀರ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಭಾನು ವಂಶಜರಾಗಿರುವ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಅರಸರುಗಳು ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಪಸರಿಸಿದ ನೆಗಳ್ಳೆ ನಿನಗೆ ಅರಿಯದ

ವಿಚಾರವಲ್ಲ ಪ್ರಸ್ತುತ ದಶರಥ ನಾಮಾಂಕಿತನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಂತಾನಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಯಾಗ ಫಲವಾಗಿ ಪ್ರದತ್ತವಾದ ಪಾಯಾಸಾ ವ್ರತ್ತವಾದ ಚೇತನದಿಂದ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದ ಮೊದಲ ಮಗನೇ ಈತ ರಾಮ. ಇವನು ಮೂರನೆಯ ಮಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಎರಡನೆ ಭರತ ನಾಲ್ಕನೆಯವ ಶತ್ರುಘ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಕರೆತಂದಿದ್ದೇನೆ. ತಾಟಕಿ ಎಂಬ ರಕ್ಷಸಿಯನ್ನೂ, ಸುಭಾಹು ಎಂಬ ರಕ್ಷಸನನ್ನೂ ರಾಮ ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಮಾರೀಚನೆಂಬ ಕುಟಿಲನನ್ನು ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಎಸೆದಿದ್ದಾನೆ. ಗೌತಮ ಶಾಪಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ಅಹಲೈಯ ಶಾಪ ಶ್ರೀರಾಮ ಪಾದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯಾಗಿ ಅವರ ಆಶ್ರಮ ಪರಿಸರದ ಸೊಬಗು ಮತ್ತೆ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿದೆ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವವನಿದ್ದುದರಿಂದ ಇವರುಗಳೂ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಆಸಕ್ತರಾದುದರಿಂದ ನನ್ನೊಡನೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಜನಕ : ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಯಾಗಾರ್ಥವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೆಗೆಲಿನಿಂದ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಲಭಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶು ನಾನು ಸಾಕಿದ ಮಗಳು ಸೀತಾ. ಪುಣ್ಯ ವಿಶೇಷದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಈ ಸೀತೆ ಶ್ರೀ ಮಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅಂಶವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಈಕೆಯನ್ನು ವಿಷ್ಣು ರೂಪನೇ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿ ಅಂಶ ಸರ್ವ ಜನರಲಿ ಇಹುದರಿತು ಈಕೆಯು ವಿವಾಹ ಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಕಳಾದಾಗ ಬಹುಜನ ಮಾನ್ಯರನ್ನು ತತ್ಸಂಬದವಾಗಿ ಗೌರವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕೇವಲ ನಮ್ಮ ಅವಲೋಕನಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹರಿಅಂಶ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಇದುವರೆಗಿನ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ನನಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಸತಿಯಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವ ಶಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಯೋಜಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಾಳೆ ಅನುಷ್ಠಾನಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ನಾಳೆ ಉದಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಉಪಸ್ಥಿತರಿರಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಆಗಲಾ ಸಭೆಯೋಳ್ ಜನಕ ರಾಯಂ ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ - ॥

ಅರ್ಥ : ಜನಕ : ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೂ ಮೊದಲಾಗಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡವನಾಗಿ

ನಿತ್ಯಕೃಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ವಿಶಾಲ ಛಾವಡಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುತ್ತಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ನಗರದ ಸಮಸ್ತ ವೈಭವವನ್ನು ಕಂಡೆ. ನನ್ನ ಯಾಗದ ಕರೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಸಕಲ ಮಹನೀಯರನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ನಮ್ಮವರು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾದೆ. ನನ್ನ ಮನೆತನದ ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಗರವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಯತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಕುಲದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಮಿಥಿಲಾ ನಗರದ ಅರಸನಾದ ನಾನು ಒಂದು ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿ ನನ್ನವರೆಗೆ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಬಂದಿರುವ ಹರಧನುಸ್ಸನ್ನೆತ್ತುವ ಮಹಾ ಪರಕ್ರಮಶಾಲಿಗೆ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕುವ ದ್ವಾರ ಮಹಾ ವಿಕ್ರಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿಯೆಂದು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಮರ್ಥಕರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು.

ಪದ : ದೆಸೆ ದೆಸೆ ನಡುಗಲೈ ಧನುವ ತಾ ಕಂಡು ನಿಂದ ॥

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಕಷ್ಟಕರ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾವು ಸಾಧನಾ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಲಂಕಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು. ಮುಂದುವರಿದ ಬಲಾಢ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಂದ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿತವಾದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದವರು. ಹೀಗಾಗಿ ರಾವಣೋ ಲೋಕ ರಾವಣಹಃ ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಭಾಜನರಾದವರು ನಾವು. ಆಪ್ತ ದೈತ್ಯ ಬಲದೊಂದಿಗೆ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಲ್ಲೊಂದು ಕಡೆ ಬಹುಜನರು ಸೇರಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವಿಮಾನವನ್ನು ಭೂವ್ಯೋಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿ ಧರಗಿಳಿದೆ. ಮಿಥಿಲಾನಗರ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜ ಮಗಳು ಸೀತಾದೇವಿ, ಶಿವಧನುಸ್ಸು ಎತ್ತಿದವನಿಗೆ ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ನಾನು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಕಲರೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೇಹಾಕಾರದ ವರ್ಚಸ್ಸಿಗೆ ಬೆರಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತುವುದು ನನ್ನ ಕಾಯದ ಕಸುವಿಗೆ ದುಸ್ತರವಾದುದೇನೂ ಅಲ್ಲ.

ಪದ : ಅಸುರ ಬಿಲ್ಲ..... ದುಗುಡ ಭರದೊಳು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಿಥಿಲೆಯ ಅರಸು ಜನಕನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸರ್ವರೂ ನನ್ನ ಯಶಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿದ್ದಂತಿದೆ. ನಸುಬಾಗಿ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು ಎತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಮಂಡಿಯೂರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗಲೂ ಏಕಹಸ್ತದಿಂದ ಬಿಲ್ಲು ಎತ್ತುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಎಂಟು ಹತ್ತೂ ಮತ್ತೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ತೋಳುಗಳ ಬಲುಹನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದಾಗಲೂ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಪದ : ಬಿದ್ದು ಧರೆಯಿಂದೆದ್ದು..... ಹೊದ್ದಿದಧಿಕ ಹರ್ಷದಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಕಾಯದ ಕಸುವನೆಲ್ಲಾ... ಇಪ್ಪತ್ತು ತೋಳುಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಬಿಲ್ಲೇ ಎದ್ದು ಒದ್ದಂತಾಯಿತು. ಧರೆಗುರುಳಿದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಭಟರು ಎತ್ತಿ ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟರು. ಸೇರಿದ ಜನರ ಭಾವ ಪ್ರಕಟಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹೆದರಿಕೆ ಇರುವುದು ಅವರುಗಳ ಮುಖಾವಲೋಕನದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಸೀತೆಯಲ್ಲವೆ? ಅದು ನಗಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಬಿಡಲಾರೆ. ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಸಮಯದವರೆಗಾದರೂ ಈಕೆಯನ್ನು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ದುಃಖದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ನಾನು ನಾನು ಕೈಕಸಾ ಪುತ್ರನಲ್ಲ ಲೋಕ ರಾವಣನಲ್ಲ; ಪುಷ್ಪಕವನ್ನೇರಿ ಲಂಕೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನುಮಾಗಿ..... ಶ್ರೀರಾಮಗಿಂತೆಂದನು ||

ರಾಮ ಇನಕುಲೇಶ..... ವನಜಲೋಚನ ||

ರಾಯರೆಲ್ಲ..... ದಂತಭಗ್ನನಾಗಿ ತೆರಳಿದ ||

ಏತಕಿನ್ನು ಭೂಮಿ ಜಾತೆಯನ್ನು ವರಿಸೋ ಬಾಲಕ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ರಾಮಚಂದ್ರ... ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಉಪಾದಿಗಳಾಗುವುದಾದರೆ ಅಂತಹ ಮಾಧ್ಯಮದ ಪೂರ್ಣ ಅರಿವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಸೀತೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗಲು ಬಯಸಿದವರು ಮಾಧ್ಯಮದ ಮಹತ್ವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಿಲ್ಲ. ದೈವಾಂಶ ಸಂಭೂತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಸೀತೆ - ಅವಳ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ದೈವಾಂಶನೇ ಹೊಂದಬೇಕು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅದು ದಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಗೌತಮರಂತಹ

ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾ ಚೇತನ ನೀನು. ನಿನ್ನಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಿತವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಗೌತಮರ ನಿಲುವನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಿದೆ. ಇನ್ನಾರೂ ಸ್ವರ್ಧಿಗಳಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ತಡ ಮಾಡಬೇಡ ಶಿವಧನುಸನ್ನು ಎತ್ತು - ಹೆದೆ ಏರಿಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ ಗುರುಗಳೇ ||

ಪದ : ದಟ್ಟಿ ಚಲ್ಲಣ..... ರಟ್ಟಿ ಧನುವ ಮುರಿದಿಟ್ಟನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕುಲ ಮೂಲನಾದ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಸರ್ವಕೀರ್ತಿ ವಂತರಿಗೂ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಆತನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೂ ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ಯತಿವರೇಣ್ಯರುಗಳಿಗೂ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪಿತೃಮಾತೃಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಿಥಿಲಾ ನಗರೇಶ್ವರನಿಗೂ ನಗರಾಧಿಪತಿಗೂ, ನಾಗರಿಕರಿಗೂ, ಗೌರವ ನಮನಗಳು. ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ದೈವೀಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಧನು ಅಂತರ್ಗತವಾದ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಧನುವನ್ನು ಏರಿಸಿದಾಗ ಧನುವೇ ಇಕ್ಕಡಿ ಆಯಿತಲ್ಲಾ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ರಾಜರ್ಷಿ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜ... ಶುಭೋದಯವಾಯಿತು (೩ ಸಲ) ಶುಭೋದಯವಾಯಿತು. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕನಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ಬಲದ ಸಂಯೋಜನೆ ಆಯಿತು. ಮಿಥಿಲೆಗೂ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಜನಕನಿಗೂ ದಶರಥನಿಗೂ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧ ಬೆಸೆಯಿತು. ಸಮಸ್ತ ಸಾತ್ವಿಕ ತಾತ್ವಿಕ ಸಾಧಕರ ಬೇಗುದಿ ಕಳೆಯಿತು. ಮಹಾರಾಜ... ನಡೆದ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸುವ ಸರ್ವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಶಿವಧನುಸ್ಸು ಭೂಮುಖವಾಗಿರುವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ನಾರಿಬಂಧಿತವಾಗಿದೆ ಅದನ್ನೆಳೆದು ಆಗಸ ಮುಖದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ನಾರಿಬಂಧನವಾಗುವಾಗ ಶಿವಧನುಸ್ಸು ಮುರಿದಿದೆ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗಾದ ನಾರಿಬಂಧನದಿಂದ ತಮೋಗುಣ ಸಂಯೋಜಿತವಾದ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುವುದಕ್ಕೆ

ಇದು ಪೂರ್ವ ಸೂಚನೆ ಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ತಮ ಅನುಷ್ಠಾನಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಋಷಿ ವಾಕ್ಯ. ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಹರಣೆಗೆ ತೊಡಗು ಮಹಾರಾಜ.

ಜನಕ : ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಕಾಲ ಗರ್ಭಿತವಾದ ಕರ್ಮಾನು ಸಂದಾನದ ಭವಿಷತ್ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಮುಂದಿನದ್ದು ವೇದೋಕ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಲೌಕಿಕ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ, ವ್ಯವಹರಣೆಗಳು. ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅನುಗ್ರಹ ಆಗಬೇಕು. ಗೌತಮ ಪುತ್ರರಾದ ಶತಾನರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯ ಅರಸು ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥನಿಗೆ ಸುವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಲುಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಭರತನ ಶತ್ರುಹ ಸತಿಯರ..... ಬಂದು ಮಾತಾಡಿಸಿದಂ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಮಿಥಿಲಾ ಜನಪ ರಾಜರ್ಷಿ ಜನಕನಿಂದ ನಿಯೋಜಿತರಾದ ಮಹರ್ಷಿ ಶತಾನಂದರ ನೇತೃತ್ವದ ಬಳಗವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದೆ. ಅವರ ಆಗಮನದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನನ್ನೇಕೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸ್ತೋಮ ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ತೆರಳಿದ ನನ್ನ ಮಗ ರಾಮ ತಾಟಕಿಯನ್ನು ಕೊಂದನಂತೆ ಸುಬಾಹುವನ್ನು ಕೊಂದನಂತೆ. ಮಾರೀಚನನ್ನು ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಎಸೆದನಂತೆ ಅಹಲ್ಯಾ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆ ಮಾಡಿದನಂತೆ ಶಿವಧನುರ್ಭಂಗ ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಜನಕನ ಘೋಷಣೆಯಂತೆ ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆಯಂತೆ. ದಿಬ್ಬಣಿಗರಾಗಿ ನಾವು ಮಿಥಿಲೆಗೆ ಬರಬೇಕಂತೆ. ಸಂತಸದ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮಕ್ಕಳ ಸಹಿತ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯರು ಹೊರಟು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುಮಂಡಲ ಆಚಾರ್ಯ ವಸಿಷ್ಠರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೊರಟುನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಸಚಿವ ಸಂಪುಟವು ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಗರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ ಮಿಥಿಲಾನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಅರ್ಥ : ಜನಕ : ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಸಮಸ್ತ ಐಸಿರಿಯೇ ಮಿಥಿಲೆಗೆ ಹರಿದು ಬಂದಿದೆ. ಮಿಥಿಲೆಯರೇ ಸರ್ವರೂ ಬನ್ನಿ ಸ್ವಾಗತಿಸೋಣ. ಆಚಾರ್ಯ ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ರಾಣಿವಾಸಕ್ಕೂ ಗೌರವ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಮಹಾಜನತೆಗೆ ಮಿಥಿಲೆಯ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಯಥಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಅನುಕೂಲಕರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು

ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ನಾಳೆ ಉದಯದಲ್ಲಿ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ದಿಬ್ಬಣಿಗರಾಗಿ
ಲಗ್ನ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ.

ಪದ : ನಿನ್ನ ಸುತನು ರಾಮ ಬಂದ..... ಧಾರೆಯನ್ನೆರೆಯುವೆ ನೋಡೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಜನಕ : ನಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವರಿಗೆ ವೇದೋಕ್ತ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿರುತ್ತೇನೆ.
ಲಗ್ನ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಧಾನಗೈದ ಋಷಿ ಸಂಸತ್ತಿನ ಸರ್ವರಿಗೂ ಗೌರವ
ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜ ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾದ
ಶಿವಧನಸ್ಸನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಗ ಶ್ರೀರಾಮ ಹೆದೆ ಏರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಭೂಜಾತೆ
ಸಿರಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ದಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡುತ್ತಾ ನನ್ನ ವಚನವನ್ನು
ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾರಾಜಾ... ನನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಮಗಳಾದ
ಊರ್ಮಿಳೆಯನ್ನು ರಾಮ ಸಹಜನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು
ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭಾವಯ್ಯಾ....
ನನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಡವಿಯನ್ನು ಭರತನಿಗೂ ಶುತಕೀರ್ತಿಯನ್ನು
ಶತ್ರುಘ್ನನಿಗೂ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಸಮಕ್ಷಮ ಧಾರೆಯೆರೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಧುವರರುಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ
ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಶುಭಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುವ ಸರ್ವ ಸಾಧಕರುಗಳ
ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಪಡೆಯೋಣ. ವಿವಾಹ ಭೋಜನವನ್ನು ಸರ್ವರೂ
ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಹಾರಾಜಾ... ಮುಂದಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು
ನಿನ್ನ ಎಣಿಕೆಯಂತೆ ನಡೆಯಲಿ.

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಜನಕ ಮಹಾರಾಜ.... ಯಜ್ಞಾನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತ
ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳು ರಾಮ- ಭರತ - ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ಶತ್ರುಘ್ನರು.
ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ತೆರಳಿ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ
ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಹಲ್ಯಾ ಶಾಪೋದ್ಧರಣೆ ಮಾಡಿ ಗೌತಮರಿಗೆ ಯಜ್ಞಾರ್ಹತೆ
ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಜ್ಞಾರ್ಥವಾಗಿ ಭೂ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವಾಗ ನಿನಗೆ
ಲಭಿಸಿದ ಸಿರಿ ಸೀತೆ ಹೇಗೆ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಯಜ್ಞಾನುಸಂಧಾನಗಳ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ.
ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಸ್ವಾಪಿತವಾದ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧದ ಜೊತೆಗೆ ಉಭಯ
ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೈತ್ರಿಯುತ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ
ಅನುಭವಿಸಲು ದೈವಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ನಾವು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದತ್ತ
ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅರ್ಥ : ಜನಕ : ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಶುಭ ಪ್ರಯಾಣವಾಗಲಿ.

ಪದ : ಇಂತು ಸಕಲ ಸಂಭ್ರಮದಿ ಗರ್ಜಿಸುತ ಏನೆಂದನು ಎಂದರೆ--||

ಅರ್ಥ : ಪರಶುರಾಮ : ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದಲೋ... ಬದ್ಧತೆಯಿಂದಲೋ... ಬಂತು ಜನರು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವ ವಂಶದ ಬಲುಹು ಇರಬೇಕು - ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಆರ್ಜಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಪತ್ತು ಇರಬೇಕು ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಕಸುವು ಇರಬೇಕು. ಪ್ರಾಯಸ್ತ ಮದವೂ ಇರಬೇಕು. ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ ಅವನು ಗಣ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ರಾಮನೇ ಉದಾಹರಣೆ. ಮಿಥಿಲಾನಗರದ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಗೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ನಿರಂತರ ಆರಾಧನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಧನುಸ್ಸು ಶಿವಧನುಸ್ಸು ಅದನ್ನು ಹೆದೆ ಏರಿಸಿದವನಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಲಿ ಆದರೆ ತನ್ನ ಆರಾಧನೆಗೊಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಮುರಿದವನಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ಸರಿಯೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸ್ನೇಹಬಂಧವನ್ನು ಜನಕ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿರಲಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದಲೇ ರಾಮನಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದು ತಾಟಕಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುವವರೆಗೆ ರಾಮನೂ ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿದ್ದ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಹೆಂಗೊಲೆಯ ಕಳಂಕ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ತಟ್ಟಬಾರದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು ರಾಮ. ಹೆಣ್ಣಾಗಿಯೂ ತಾಯಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರೇಣುಕೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಪರಶುರಾಮ ಕಡಿದದ್ದು ನಿನಗೆ ಆದರ್ಶ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಪ್ರಚೋದಕ ಮಾತು. ಸರಿಯೇ ಇದು? ಯಾರಿಗೆ ಯಾರನ್ನು ಹೋಲಿಸುವುದು? ರಾಮನಿಗೆ ತಾಯಿ ಅಲ್ಲವಲ್ಲ ತಾಟಕಿ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಮಗನಲ್ಲವಲ್ಲ ರಾಮ. ರೇಣುಕಾದೇವಿಗೆ ತಾಟಕಿ ಹೋಲಿಕೆಯೇ? ಪರಶುರಾಮನಿಗೆ ರಾಮ ಸಮಾನನೇ? ಜಮದಗ್ನಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಲ್ಲಿ ಏನು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇದೆ? ಒಟ್ಟು ಏನನ್ನಾದರೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಪರಿಣಮಿಸಬಾರದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾರೆ ಲೋ.....

ಪದ : ಆರಲೋ ನಡೆದು ಬಹ..... ಬಾಣವೆಸೆಯ್ಯು ||
ಎನ್ನ ಗುರುವಿನ..... ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯೋ ಗಾಢ ||

ಅರ್ಥ : ಪರಶುರಾಮ : ಅಯೋಧ್ಯೆಗೂ ಮಿಥಿಲೆಗೂ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧ ಬೆಸೆದಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಬೆಸುಗೆಯಾದ ವಿಧಿಗೆ ನನ್ನ ಆಕ್ಷೇಪವಿದೆ. ಜನಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ಆರಾಧನೆಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾದ ಹರಪ್ರಸಾದ ಶಿವಧನುಸ್ಸು. ಅಂತಹ ಶಿವಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹೆದೆ ಏರಿಸುವಾಗ

ಮುರಿದು ಆರಾಧನೆಗೊಂದು ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದವನು ನೀನೇ ಅಲ್ಲವೇನೋ ರಾಮ...? ನನ್ನ ಗುರುವಿನನುಗ್ರಹದ ಉಪಾದಿಗೆ ನೀನು ತಂದ ಭಂಗ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿ ಸಫಲನಾಗದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನು ವಿವಾಹಿತಳಾದ ಕನ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ತೆರಳಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಭಾರ್ಗವರಾಮರೆ... ಮೂಲತಃ ನನ್ನ ವಿಚಾರ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಮನೆತನದ ಗೌರವವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಕುಲಜನ ಬದ್ಧತೆ. ನೀವು ಹಾಗಲ್ಲ ಪರಶುರಾಮರೆ.

ಪದ : ವಿಪ್ರ ಕುಲಾಧಮ..... ಕೇಳೋ ಭಾರ್ಗವರಾಮ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಭಾರ್ಗವರೇ ಜೀವರುಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ಸಂಘರ್ಷ ಇರಬಾರದು. ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿತವರುಗಳಾಗಿ ಜೀವಿತಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ನೀವು ಈ ಗುಣಕ್ಕೆ ಅಪವಾದ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕುಲಜನಿಂದ ಪರಿಣಾಮಿತ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಅಂತಹ ಕುಲನಾಶಕ್ಕೆ ನೀವು ತೊಡಗಿದ್ದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮರದ ಒಂದು ರೆಂಬೆಯ ದೋಷಕ್ಕೆ ಇಡೀ ಮರವನ್ನೇ ಕಡಿಯುವುದಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಿ ಕಾಟ ಇದೆಯೆಂದು ಇಡೀ ಮನೆಯನ್ನೇ ಸುಡುವುದಲ್ಲ. ಬಹು ಮಾನ್ಯವಾದ ವಿಪ್ರ ಕುಲಜರಾಗಿ ಮಹಾನ್ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ನಿಮ್ಮ ಗರ್ವವನ್ನು ಇಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಉಪಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ಪರಶುರಾಮ : ರಾಮಾ... ಪ್ರಾಯಸಂದ ತಾಟಕಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬರದೇ ಇದ್ದ ಸುಬಾಹು ಮಾರೀಚರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂಬ ಗರ್ವ ಬೇಡ. ಗರ್ವ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಡ. ರಾಕ್ಷಸಿಯೇ ಆಗಿರಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯಾ ದೋಷ ನಿಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕೆ ತಟ್ಟಿರುವುದೇ ನಿನ್ನ ವಿಫಲತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪದ : ಅವಳೆನ್ನಯ ತಾಯ.... ಪೇಳೋ ಭಾರ್ಗವ ರಾಮ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಅರಿವಿನಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುವ ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತಾಟಕೀ ಸಮೂಹವನ್ನು ನಾನು ಕೊಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಧಕಳಾಗದೇ ಇದ್ದ

ತಾಯಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದ ಒಬ್ಬ ಮಗ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಪರಶುರಾಮರೇ.

ಅರ್ಥ : ಪರಶುರಾಮ : ನಮ್ಮ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಬಾಧಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶನಾಶದ ಮಗನಾಗಿ ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ತರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಶರಥ ಮತ್ತು ಜನಕ ಮಾತ್ರ ಬದುಕಿ ಉಳಿದದ್ದು. ದಶರಥನ ಮಗನಾದ ನೀನು ಜನಕನ ಮಗಳಾದ ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಯಾವುದೋ ಪ್ರತಿಫಲಕ್ಕೆ ಏನೋ ಸಂಚು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಆ ಸಂಚನ್ನು ವಿಫಲಗೊಳಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ನನ್ನ ಬದ್ಧತೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲನಾಶದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ನಿಲುವು ಒಲವುಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ ನನ್ನ ಪೂರ್ವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನೇ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಸರ್ವ ಬಲಹನ್ನೂ ತೋರಿಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನನ್ನ ಕೈಚಳಕವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಲಿಕೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ನಾವಿಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಶರಸಂಧಾನದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಮೆರೆಸೋಣ. ನೀವೇನೆಂದು ಇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿ. ನಾನೇನೆಂದು ಇವರಿಗೆ ಅರಿಯಲಿ.

ಪದ : ಈ ತೆರದಿ ಶ್ರೀರಾಮನು..... ಏನೆಂದನು ಎಂದರೆ - ||
ಜಯ ಜಯಾ ಜಾನಕೀಶ..... ರವಿಕೋಟಿ ಸಾಂದ್ರ ||

ಅರ್ಥ : ಪರಶುರಾಮ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಅವತರಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಬಂದವ ನಾನು ಭೂ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಂಡವಾಳವನ್ನಾಗಿರಿಸಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಂದ ಅತಿಕ್ರಮಣ ನಡೆದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸರ್ವ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಶದ ನಿಲುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದು ಬಾರಿಯ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಸ್ತ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಕೊಂದೆ ರಾಮ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ನೈಜ ಬಲಹಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವ ಜನ ಮನ ಗುಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯನೊಬ್ಬ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನೋಕಾಮನೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಈ ನಿಲುವಿಗೆ ಕಾರಣನಾದವನು ನೀನು ನೀನು ನೀನು ರಾಮಾ..... ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸರ್ವ ಜನ ಹಿತಕಾರಕವಾದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ನೀನು ಧರೆಯನ್ನು ಸಜ್ಜನ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಬಾಧಿಸುವ ಸರ್ವ ಕಂಟಕವನ್ನು
ನಿವಾರಿಸಬೇಕು ರಾಮಾ....

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಪರಶುರಾಮಾಚಾರ್ಯರೇ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥವಾದ ನಮ್ಮ
ಭಯರ ಆಶಯ ಫಲಿಸಲಿ ಎಂದು ನಾವು ನಂಬಿದ ಮೂಲ ಚೇತನವನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ.

* * *

ಶ್ರೀರಾಮ ವನವಾಸಾಗಮನ

ಪಾತ್ರವರ್ಗ

ದಶರಥ

ಮಂಥರೆ

ಕೈಕೆ

ರಾಮ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಕೌಸಲ್ಯೆ

ಸೀತೆ

ಸುಮಿತ್ರೆ

ಶ್ರೀರಾಮ ವನವಾಸಾಗಮನ

- ಪಾರ್ತಿಪುಟ್ಟ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ವೀರದಶರಥ ನೃಪತಿ..... ಕರೆದೊಯ್ಯಲು-ಯಜ್ಞಕೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಓಂ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥಾಯ ನಮಃ ಗುರುವರೇಣ್ಯ ವಸಿಷ್ಠರೇ ಹಾಗೂ ಮಂತ್ರಿವರೇಣ್ಯ ಸುಮಂತ್ರರೇ... ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಈಗಿನ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಯಕೆಯನ್ನೂ ತಮ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ದಿನದ ಸಭಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿ ನಮ್ಮ ಗೌಪ್ಯ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಆಳಿ ಬಾಳಿದ ಮಹನೀಯ ಹಿರಿಯರುಗಳು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಜನ ಮಾನ್ಯನಾಗಿ ಬಾಳಿದ್ದೇನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭಾರ್ಗವರಾಯರ ಆಕ್ಷೋಶಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗದಿರುವಂತೆ ಹಲವು ಬಾರಿ ಬಾಸಿಂಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದೆನಾದರೂ ಕೌಸಲ್ಯ ಸುಮಿತ್ರ - ಕೈಕೆಯರೊಂದಿಗೆ ದಾಂಪತ್ಯದ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಆವರಿಸಿದ ಸಂತಾನ ರಹಿತತೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಯಾಗಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ದೇವ ನಿರ್ಮಿತಪಾಯಸದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮೂವರು ಪತ್ನಿಯರು ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಂದಿರಾದರು ನಾನು ತಂದೆಯಾದೆ. ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಮಗ ರಾಮ, ಕೈಕೆಯ ಮಗ ಭರತ, ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಶತ್ರುಘ್ನರು. ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವ ಕಾಲೋಚಿತ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ವಿದ್ಯಾವಂತರುಗಳಾದರು. ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದರು ವಿಕ್ರಮಿಗಳಾದರು. ಸಾಧಕ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶಿಸಿದಾಗ ವ್ಯಾಕುಲ ಚಿತ್ತನಾದೆ. ಗುರುಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ರಾಮನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಂದಿಗೆ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ

ಕಳುಹಿಸಿದೇ ಬಹುಕಾಲ ಕಳೆಯಿತು. ಮಿಥಿಲೆಯ ಅರಸನಾದ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಮನೆತನದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿರುವ ಇರಾದೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಮಸ್ತ ಜನರೊಂದಿಗೆ ವೈಭವದ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಥಿಲೆಗೆ ಆಗಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಓಲೆಯ ಮೂಲಕ ತೋರಿದ್ದ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿ ನಾನು ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಂಸಾರ - ಪರಿವಾರ - ಪ್ರಜಾ ಜನರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ರಾಮನು ತಾಟಕಿಯನ್ನು ಸುಬಾಹುವನ್ನು ಕೊಂದಿರುವನೆಂದೂ ಮಾರೀಚನನ್ನು ಮಾನವಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ದೂರಸಮುದ್ರ ತೀರಕ್ಕೆ ಎಸೆದಿರುವನೆಂದಲ್ಲ ತಿಳಿದುಬಂದಾಗ ಬೆಸುಗೆಯಾದ ಆನಂದವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಬ್ದಗಳಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಮರುದಿನ ಜನಕನ ಸಾಕು ಮಗಳಾದ ಸೀತೆ-ರಾಮನನ್ನು ವರಿಸಿದಳು. ಮಗಳು ಊರ್ಮಿಳೆ-ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಮಡದಿಯಾದಳು. ಕುಶದ್ವಜ ಜನಕನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮಾಂಡವಿ ಭರತನಿಗೂ ಶ್ರುಕಕೀರ್ತಿ ಶತ್ರುಘ್ನನಿಗೂ ಪತಿಯರಾದರು. ಮರುದಿನ ದಿಬ್ಬಣ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಮರಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಭಾರ್ಗವ ರಾಮರ ಆಕ್ರೋಶದ ತಡೆ ಒದಗಿದರೂ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯನ ಆಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಸುಖಾಂತ್ಯವಾಯಿತು. ಮನತುಂಬಿತು. ಮನಸ್ಸು ಆನಂದಮಯವಾಯಿತು. ಕೈಯ ಅರಸ ಅಶ್ವಪತಿಯ ಕರೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಭರತನೂ ಶತ್ರುಘ್ನನೂ ಮಾವನೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಹನೀಯರೇ ಈಗ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ನನಗೆ ನಿಂದ್ರಾರಹಿತತೆಯ ಬಾಧೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಿಂದ್ರೆ ಆವರಿಸಿದಾಗ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ನನ್ನ ಕಾಯದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶಿರೋಭಾಗವೆ. ಕಾಣದಾದಾಗ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯದ ಅರಿವುಂಟಾಯಿತು. ನನ್ನ ಅಂತ್ಯಕಾಲದೊಳಗೆ ಹೊಸ ಆರಂಭವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಿತನಾಗಿ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದೇವೆ. ಮಂತ್ರಿ... ಸುಮಂತ್ರ....

ಪದ : ಮಂತ್ರಿ ಮಹಾವೀರ..... ತಿಳಿದು ಕೇಳು ||
 ಒಡಲು ನೆಲೆ.....ಕಡುವೃದ್ಧನಾದೆ ||
 ಪೊಡವಿಯನು ಪುರವ ಶೃಂಗರಿಸು ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಮಹಾಮಂತ್ರಿ ಸುಮಂತ್ರರೆ.... ಗುರುಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನದಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಯದ ಕಸುವು ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಪರಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೌದ್ಧಿಕ ಬಲಹೀನ, ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ಅಡಚಣೆ

ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ವರ ಸಲಹೆ ಸಹಕಾರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇದುವರೆಗಿನ ನನ್ನ ಆಡಳಿತ ಶೋಭಿಸಿತು. ಮುಂದೆ ಅದು ಕಳಂಕಿತ ಆಗಬಾರದಷ್ಟೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಭಾರವನ್ನು ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಶುಭ ಮಹೂರ್ತವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಗುರುಗಳೇ ಹೇಳಿದರಲ್ಲವೆ? ನಾಳೆಯ ದಿನವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಮುಂದೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಪರ್ಯಂತ ರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಶುಭ ಮಹೂರ್ತ ಇರುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಳೆಯ ದಿನವೇ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕನ. ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲದ ಪ್ರಧಾನರು ತಾವಿದ್ದೀರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಹು ಜನರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯ ವೈಭವದೊಂದಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಿತ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕನ ಮಹೋತ್ಸವ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ. ಗುರುವರ್ಯ ಈ ಮಹೋತ್ಸವದ ವೇದೋಕ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಸಂಪ್ರದಾಯೋಕ್ತ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ತಾವು ಮಾಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ನಾಳೆ ರಾಮಚಂದ್ರ..... ಕೈಕೆಯೊಳಂತೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಥರೆ : ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಮಾಯೆಯಾದ ನನಗೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಆದೇಶ. ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮಿತಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಒಳಪಟ್ಟರೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ದುಷ್ಟರ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯವಾದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕನದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ರಾಮ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕೈಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಂಥರೆ ಬಲು ಚತುರೆ ಸಂತಸವೆಲ್ಲವ ಕೆಡಿಸಿ ಬಂದಿಹೆನು. ಅಂತರಂಗದಿ ರಾಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೊದಗುವೆನು ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳಿ ಕೈಕೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅಮ್ಮಾ... ಕೈಕಮ್ಮಾ... ನಾನು ಮಂಥರೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಹೊರಗೆ ಬಾ... ಬಾರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಾರೆ ಮಾತನಾಡುವ ಕಾರ್ಯವಿದೆ. ಬಾರೆ ಬಾರೆ ಚಂದದ ಚೆಲುವಿನ ತಾರೆ ಒಲವಿನ ಗೆಲುವಿನ ಧೀರೆ.

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ಮಂಥರಾ ಏನೆ ಇದೆ? ಯಾವುದೋ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೇಳಿದಂತಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಂಥರೆ : ಪದ್ಯವೋ... ಗದ್ಯವೋ ಅಂತೂ ಹೃದ್ಯವಾಗುವ ವಿಚಾರವೊಂದಿದೆ ಕೇಳು.

ಕೈಕೆ : ಎನದು. ಹೇಳೂ ಹೇಳು.

ಪದ : ಬಾಲೆ ಕೇಳ್ತೂ..... ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೀಗೆ ||
ಮಂತ್ರಿ ವಸಿಷ್ಠರ ಕೂಡೆ.....ಕಾಂತೆ ಕೇಳಿದಾವ ನೀತಿ ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಥರೆ : ಕೈಕಾದೇವಿ... ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವು ಒಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಮನೆತನದಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗುವುದಾದರೆ ಅದು ಆ ಮನೆಯ ಮನೆತನದ ಅಥವಾ ಮನೆತನದಿಂದ ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮನೆಯ-ಮನೆತನದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅದು ಗೊತ್ತಾಗದಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಅವಗಣನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಅರ್ಥ. ಈಗ ಅಂತಹದ್ದೇ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ನಡೆಯನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆ. ಸುಂದರವಾದ ಸುಹಾಸನೆ ಉಳ್ಳ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯಂತಿರುವವಳು ನೀನು. ಹೂ ಮಾಲೆ ತೊಟ್ಟರೆ ಚಂದ ಮುಡಿದರೆ ಶೋಭೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಮಾನ್ಯವಾಗಲೇಬೇಕು. ಗುಣಶೀಲೆಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಅವಗಣನೆಗೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರು ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿ ಸುಮಂತ್ರರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಜತೆಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಹತ್ವದ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡ. ತಾನು ಜೀವನಾಂತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವನ್ನು ನಾಳೆಯೇ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಸಕಲ ಸಿದ್ಧತೆಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಕೈಕೆ : ಮಂಥರಾ : ಎಂಥೆಂಥ ಒಳ್ಳೆಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನೀನು ತಂದೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಪದ : ಮಂಥರೆ ಕೇಳೊಳ್ಳಿತಾಯ್ತು ಆನಂದವ ನೋಡುವೆವು ನಾಳೆ ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ಮಂಥರೆ..... ಸರ್ವಗುಣಯುತರು ಸಂತಸ ಪಡಬಹುದಾದ ವಿಚಾರ ಇದು. ಸರ್ವಾದರಣೀಯ ಉತ್ಸವ ಇದು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಅರಸನ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಮಗನೆ ಪಟ್ಟಕ್ಕೇರುವುದು. ಈ ವಂಶದ ಅನುಸರಣೆ. ಹಾಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಧಿಕಾರ ಗ್ರಹಣದ ಉತ್ಸವಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಲವಲವಿಕೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲವೇನೆ...? ಹಾಗಾದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಳುವ ಅರಸನ ಪತ್ನಿಯರು ಸಂತೋಷಚಿತ್ತರಾಗಿ ಉತ್ಸವಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ

ಅವಕಾಶವನ್ನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ.... ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನದ ಉತ್ಸವವಾನಂದವನ್ನು ನಾಳೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಅನುಭವಿಸೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಮಂಥರೆ : ನಿನಗೆ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವೇನು ಬಲ್ಲೆಯಾ?

ಪದ : ಧರಣಿಯಾಧಿಪತಿತ್ವ..... ಚಾಕರಿಯಹುದಮ್ಮ ||
ತರುಣಿ ಕೌಸಲ್ಯ ಪಟ್ಟಿ..... ಪರಿಚಾರಿಯಾದೆ ||
ಆಡಿಕೊಂಡರೆ..... ನೋಡಿಕೊ ಮನದಿ ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಥರೆ : ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಾರ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಈಗ ಉದ್ದೇಶಿತ ಕಾರ್ಯವು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡು. ರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನವಾಗುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ನೂತನ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆ ಒಂದು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರಾಜಮಾತೆಯ ಸ್ಥಾನ. ಕೌಸಲ್ಯ ರಾಜಮಾತೆಯ ಸ್ಥಾನದ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಸೀತೆ ಪಟ್ಟದ ಅರಸಿ ಆಗುತ್ತಾಳೆ. ರಾಮನ ನೆರಳಿನಂತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಊರ್ಮಿಳೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ರಾಮನಿಗಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸಾಂಗತ್ಯದಿಂದ ಅವನ ತಾಯಿ ಸುಮಿತ್ರೆಯು ಅವಳ ಮಗ ಶತ್ರುಘ್ನನೂ ಅವಳ ಸೊಸೆ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಯಾರು? ನೀನು ಮತ್ತು ಭರತ ಮಾತ್ರ. ನೀನು ಕೌಸಲ್ಯೆ - ಸೀತೆ - ಸುಮಿತ್ರೇ - ಊರ್ಮಿಳೆ - ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಮಗ ಭರತ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಶತ್ರುಘ್ನರ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಯಾವುದನ್ನೂ ನೀನು ಯೋಚಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಒಳ್ಳೆಯ ತನವು ನಮ್ಮ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಆಗಬಾರದು. ಮನೆತನದ ಯಾವ ಸದಸ್ಯನೇ ಇರಲಿ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಣಕಕ್ಕೆ ಅವಗಣನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬಾರದು. ಅರಿತುದನ್ನು ಹೇಳುವ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆತನದ ಅರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಅರಿವು ಬರದಿದ್ದರೂ ನಾನು ಅರುಹಿದ್ದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮಗನ ಹಾದಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೋ.

ಕೈಕೆ : ಮುಚ್ಚೇ ಬಾಯ್. ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅಪಧ್ಯವನ್ನಾಡುತ್ತೀಯಾ.

ಪದ : ಈ ಮಾತಾಡುವರೆ ಕೇಳಿ..... ನೀನೇನಾನರಿಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ಕುಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಲಾಭ ಹೊಂದುವ ಜೀವರುಗಳಲ್ಲಿ ನರಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಜನರಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಈಗ ನರಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಿ. ವಂಶಪಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಒಂದು ಧರ್ಮ ಇದೆ. ಆ ಧರ್ಮದಂತೆ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ರಾಮನೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸನಾಗಬೇಕು. ರಾಮನ ನಂತರ ಹುಟ್ಟಿ ಮೂರನೇ ಪತ್ನಿಯಾದ ನನ್ನ ಮಗ ಭರತ ರಾಜನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ನನಗೆ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಲಭಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲ ಭರತನು ಅರಸನಾದರೆ ನನಗೆ ಸಿಗುವ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಲುಹನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಇಂತಹ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನೊಂದಿಗಿರುವ ಯಾವ ಹೇಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನಗಾಗಿ ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದವರ ಪಾತ್ರ ಏನು ಇದೆಯೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಮಾಡಬೇಕು. ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಅರಸಿಯಾದ ನನಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಲಹೆ ಕೊಡುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀನು ತೊಡಗಬಾರದಿತ್ತು. ನೀನು ಹುಚ್ಚಿಯಾದುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪರಿಣಾಮ ಅರಿಯದೆ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿ.

ಪದ : ಮಕ್ಕಳು ನಾಲ್ವರೊಳಗೆ..... ಚಾಡಿಯೆ ಸೀಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ಮಂಥರಾ..... ಅವಲಂಬಿತ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ತಾನು ಯಾರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತೇವೆಯೋ ಅವರನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅವಲಂಬಿತನು ಅನುಕೂಲಿಗನೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಇದನ್ನು ನೀನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾದ ದೇವನಿರ್ಮಿತ ಪಾಯಸವನ್ನು ನಾವು ಮೂವರು ಸಮಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಂಜಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಮೂವರು ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೂ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು ಎರಡೇ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಭೇದಗಳಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು ಮೂವರ ಮಕ್ಕಳೇ. ಅನ್ಯೋನ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ ನಮ್ಮ ಮನೆ. ಮನೆತನ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನನ್ನೊಡನೆ ನನಗಾಗಿ ಇದ್ದ ನೀನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದೆಯಲ್ಲಾ... ನೀನು ಈ ಸಂತಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಇತರೆಯವರು

ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನೀನು ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಚಾಡಿಯಾಡಿ ಮೋಡಿ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಓಡಿಬಂದಿದ್ದಿ. ಯಾವುದೇ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಾರದ ಸತ್ತ ಕಾಗೆ ನೀನು. ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದ ಮುದಿ ಗೊಬೆ ನೀನು. ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಜೋಕೆ. ನೇರ ನಿನ್ನ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗು.

ಪದ : ಸೊಕ್ಕಿದ ಹೆಣೆಂದಿವಳಂ..... ಕೈಕೆಯಂತೆಕರಣಂ ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಥರ : ತುಚ್ಛ ಮಾತಿಗೆ ಅಳುಕಿದನಾದರೆ ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಚ್ಛಿತ ರಾಮ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಯೆ ನಾನು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ಮಾಯೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಾಯೆ ದುರ್ಬಲವಾದರೆ - ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾಯೆ ಪ್ರಬಲವಾದರೆ - ಮನುಷ್ಯ ದುರ್ಬಲನಾಗಿ ಪಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈಗ ರಾಮ ಸೇವೆಗಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಕೈಕೆಯ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನನ್ನ ಬಲೆಗೆ ಸಿಲುಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಸಖಿ ನೀ ಪೇಳಿದ..... ಪೇಳ್ ಕಂಡುದನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ಮಂಥರ ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಉರಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡೆ. ವಿದ್ಯಮಾನದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮದ ಅರಿವು ನನಗೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಮಂಥರಾ... ಒಳಗೆ ಬಾ. ನನ್ನ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಬಾ....

ಅರ್ಥ : ಮಂಥರ : ಸತ್ತ ಕಾಗೆ ಹೊರಗೆಯೂ ಇರಬಾರದು. ಮುದಿಗೊಬೆ ಒಳಗೆಯೂ ಬರಬಾರದು.

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದು ಎರಡೂ ನೀನಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ಈಗ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕನಿಂದ ರಾಮ ಹೊಂದುವ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯಿಂದಲಾಗಿ ನನ್ನವರಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಒದಗಿ ಬರುವ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಅವಹೇಳನ-ಅವಗಣನೆಗಳ ಅರಿವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು. ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದೇ ನನಗೆ ತೋಚುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೊಂದಬಹುದಾದ ನಿಕೃಷ್ಟ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬಹುದಾದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು

ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಉಪಕರಿಸಬೇಕಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿನಮ್ರಳಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಹೇಳಿ... ಹೇಳು. ಹೇಳು.

ಪದ : ಎಂದರೆ ಆ ಮಾತ ಕೇಳಿ..... ಯುಕ್ತಿಯುಂಟದಕೆ ||
ಹಿಂದೆ ಮೆಚ್ಚಿ..... ಮುಂದೆ ಹೇಳು ಕಾರ್ಯ ಬಾಲೆ ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಥರೆ : ಕೈಕಾದೇವಿ... ನಿನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವವಳು. ನಿನ್ನ ಒಳತನೇ ಹಾರೈಸುವವಳು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಾಗಲೇ ಅದರ ನೆರವೇರಿಕೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕ್ಷಣಕಾಲದವರೆಗೆ ನೀನು ಈ ಆಡಂಬರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ತೀವ್ರ ಸಂಕಷ್ಟದಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲ ಚಿತ್ತಳಾದಂತೆ ದುಃಖಗಾರವನ್ನು ಸೇರಬೇಕು. ನಿನ್ನರಸನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೇ ಬರುವಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಪ್ರೀತಿ ಅನುಬಂಧ ಇರುವ ಅರಸನು ನೀನು ಈ ರೀತಿ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುವ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅರಸನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತೆ ನಿಜವು ಆದರೆ ಹೇಳುವ ಬೇಡಿಕೆಗಳೇನು?

ಪದ : ಈರೇಳು ವರ್ಷ..... ಭರತನಿಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು ||
ಎಂದು ಕೇಳು ಕಾಂತನೊಳು..... ಇಂದೀವರಾಕ್ಷಿ ಲಾಲಿಸು ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಥರೆ : ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ-ಸ್ವರ್ಗದವರನ್ನೂ ಪೀಡಿಸಿದ ಶಂಬರಾಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ನೀನೂ ಅವನೊಂದಿಗೆ ತೆರಳಿದ್ದು ಹೌದಷ್ಟೆ? ಅವನು ಏರಿದ ರಥದ ಚಕ್ರದ ಕೀಲು ತಪ್ಪಿದಾಗ ನಿನ್ನ ಬಲಗೈಯ ಕಿರುಬೆರಳನ್ನು ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಆನಿಸಿ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದು ಹೌದಷ್ಟೆ? ಆಗ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ನಿನಗೆ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು ಈಗಲೂ ಅದು ಅವನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸವಾಗಿ ಇದೆ. ಈಗ ಆ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳು.. ಒಂದನೇ ವರದಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಭರತನಿಗೆ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಬೇಕು. ರಾಮನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ರಾಜ್ಯಬಿಟ್ಟು ವನವಾಸದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಸ್ವರ್ಗದಂತಹ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ

ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ನೀಡಿದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಈಗ ನಿನಗೆ ಭಾಷೆಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ತೀರಲೇಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ತತ್ಕ್ಷಣ ಸಿದ್ಧಳಾಗು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಸಹಕರಿಸುತ್ತೇನೆ,

ಅರ್ಥ : ಕೃಕೆ : ಆಗಲಿ ಮಂಥರಾ.. ತೀವ್ರ ತರವಾದ ಕೋಪ-ದುಃಖ ಬಳಲಿಕೆಗೆ ತುತ್ತಾದಂತೆ ದುಃಖಾಗಾರವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಸುತಗೆ ಪಟ್ಟವ..... ತೆಗೆದ ಭರಣಗಳನು ||
ತೊಟ್ಟ ತೊಡಿಗೆಗೆ..... ಕೈಗೊಟ್ಟು ಕೆದರಿ ||

ಅರ್ಥ : ಕೃಕೆ : ಧರಿಸಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿರಿಸಿದೆ. ಉಟ್ಟ ಒಳ್ಳೆಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ಕುಪ್ಪಸವನ್ನೂ ಕಳಚಿದೆ. ಮಾಸಿದ ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪಸಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ. ನವಿರಾದ ದಟ್ಟನೀಳ ಕೇಶವನ್ನು ಕೆದರಿಕೊಂಡೆ. ಹಣೆಯ ತಿಲಕವನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ತೀವ್ರ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವವಳಂತೆ ಅಲ್ಲ ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ ವಿಕೃತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಕಾರ ರೂಪಿನಿಂದ ದುಃಖಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಪನ್ನೀರ ರಾಮನಿಗೆ..... ಚಿನ್ನಯಾತ್ಮಕೆಗೆ ||
ಅಗರು ಚಂದನ..... ಶೃಂಗಾರವಾಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಓಂ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥಾಯ ನಮಃ ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನವನ್ನು ನನಗೆ ಮಾಡುವುದೆಂದು ಪಿತೃ ಮಹಾಶಯರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪುರವು ಅಲಂಕೃತವಾದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಂಡೆಯಾ? ಬಹು ಭಾಗದ ಬಹು ಮಾನ್ಯರುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ ವೈಭವವನ್ನು ಕಂಡೆಯಾ? ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನ ಮೂಹೂರ್ತ ನಿರ್ಧರಿತವಾದ ಸಮಯದಿಂದಲೇ ವರಗುರು ವಸಿಷ್ಠರ ನೇತೃತ್ವದ ಋಷಿ ಸಂಪತ್ತು ವಿವಿಧ ವೃತಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನದ ವಿಧಿಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನಾನು ಅರಿವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಮಹಿಳಾ ಮುಖ್ಯರು ಪನ್ನೀರಿನಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅರಿವಿನ ಪರಸ್ಪರ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯದಿಂದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿದರು. ವಿವಿಧ ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥ

ಸ್ವಾಮಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಸ್ತೃತ ವೈಭವದ ಸಭಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನಾವು ಮುಂದಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವಲ್ಲವೆ.

ಪದ : ಸಿಂಹಾಸನವನೇರು..... ಬಹಳ ಹರಸಿದರು ||
ಸೃಷ್ಟಿಯಧಿಪತಿತನಕೆ..... ಕೈಗೊಟ್ಟು ನಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಭಾ ಸ್ಥಾನದ ವೈಭವದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಪುಲ್ಲಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗದೇ ಇರುವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅರಸನಾಗುತ್ತಾ.. ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬದ್ಧತೆಯ ಅರಿವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದೋ... ವೇದಜ್ಞರ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರು ಚಿನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹೋಕ್ತ ಉದಕವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ವೇದ ಮಂತ್ರ ಘೋಷದೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ವಾದ್ಯ ನಾದಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಪರಂಪರೆಯ ಅಲಂಕೃತ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರುವಂತೆ ಮಂತ್ರ ಸಹಿತ ವರಗುರು ವಸಿಷ್ಠರು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ತೊಡಗುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಜನಕ ಜನನಿಯರಿಗೆ..... ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೆ ತಲೆವಾಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವರಗುರು ವಸಿಷ್ಠರ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಕರಮುಗಿದು ಗೌರವಿಸಿದೆ. ನನಪ್ಪ ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕರಮುಗಿದು ಶಿರಬಾಗಿ ನಮಿಸಿದೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾತೆ ಕೌಸಲ್ಯಾದೇವಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯುತ ಪ್ರಣಾಮ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಕುಲದೇವರಾದ ಮಹಾಚೀತನ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದೆ. ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರಿಗೂ ಗುರುಸಮಾನರಿಗೂ ಸರ್ವ ಹಿರಿತನಗಳಿರುವವರಿಗೂ ಗೌರವಯುತ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ.

ಪದ : ನೆನಸಿ ಪೊಡಮುಟ್ಟನು..... ದಶರಥರಾಯಗಿಂತೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಪ್ರಪುಲ್ಲ ವದನೆಯಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾತೆ ಸುಮಿತ್ರಾ ದೇವಿಯ ಪದಕೃಾತನಾದೆ. ಏನಿದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಎಲ್ಲವರಿಗಿಂತಲೂ ಲವ- ಲವಿಕೆಯಿಂದ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಉಪಸ್ಥಿತಳಿರಬಹುದಾದ ಮಾತೆ

ಕೈಕಾದೇವಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದ ದತ್ತ ಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅವರ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ? ಅಪ್ಪಯ್ಯ...

ಪದ : ಜನಕ ಕಿರುಜನನಿಯಹ..... ನಾ ಕಾಣೆನಯ್ಯ ||
ಏಕೆ ಭರತನ ಮಾತೆ..... ಲಕ್ಷ್ಮಣ ವೀರ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜನಕಾ ... ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನವಾಗಲಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಹರಸುವ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಮಾತೆ ಕೈಕಾದೇವಿ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ರಂಜಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ಅವಸರದ ನಿರ್ಣಯದ ವಿಚಾರ ಮಾತೆ ಕೈಕಾದೇವಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಬರಲಿಲ್ಲವೆ? ತಮ್ಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ- ಮಾತೆ ಕೈಕಾದೇವಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿತ ಕಾರ್ಯದ ಹಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆ ಆಗದಂತೆ ಆದರದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ.

ಪದ : ಎನಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣ..... ಕೈಕೆಯಲ್ಲಿಗೆ ||
ಜಯ ಜಯಾ ಮಹಾ..... ಭಾಗ್ಯ ಶಾಲಿನಿ ||
ಚಿಂತೆ ಏಕವ್ವ ಅಣ್ಣ ರಾಮಗೆ ||
ಪೊಡವಿಪತ್ಯವ.... ತೆರಳಿ ಶೀಘ್ರದಿ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸಂಭ್ರಮದ ಸಭಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಕೈಕಾದೇವಿಯವರ ಅಂತಃಪುರಕೆ ಬಂದೆ. ಮಾತೆ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಃಪುರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ. ಹೊರಗೆ ಬಂದರೆ ಅವರು ಶೋಕಾಗಾರದಲ್ಲಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂತು. ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ? ಏನಾಯಿತು ಇವರಿಗೆ? ಅಮ್ಮಾ.. ಮಾತೆ ಕೈಕಾದೇವಿ.. ಸುಮಿತ್ರಾ ನಂದನನ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅರಳಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಳ್ಳವರು ನೀವು. ತಮಗೆ ಭಯ ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಭಯದ ಸಂದರ್ಭ ಮೂಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ವಿವೇಚನಾ ಬಲಹುಳ್ಳವರು ನೀವು. ನಿಮ್ಮ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮನೆತನದ ಸರ್ವರೂ ನಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ವರೂ ಸಂಭ್ರಮದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀವು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಏನಮ್ಮಾ? ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಪತಿತ್ವವನ್ನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಕೌಸಲ್ಯಚಾತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ

ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಯೋಧ್ಯೆ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ವೇದೋಕ್ತ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನದ ಮುಹೂರ್ತ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬಹುಜನರ ಸಂಭ್ರಮದ ಮನವನ್ನು ಗುಣವನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ವಿಜೃಂಭಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ಒಲವಿನಿಂದ ಗೆಲುವಿನಿಂದ ಚೆಲುವಿನಿಂದ ಸಭೆಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಾತೆ... ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿತವಾದ ಕಾರ್ಯ ಇದು. ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರ ನೇತೃತ್ವದ ಋಷಿಸ್ತೋಮ ವೇದೋಕ್ತವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಆಚರಣೆ ಇದು. ಬಹುಗಣ್ಯ ಮಾನ್ಯರು ಶುಭಾಶಂಸನೆ ಮಾಡುವ ಉತ್ಸವವಿದು. ಈ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಅಡಚಣೆಯಾದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ವ್ಯಘ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ ತಾಯೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬಹುಜನ ಗುಣಮನವನ್ನು ತಾವು ಬಾಧಿಸಬಾರದೆಂದು ಗೌರವದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಉಪಸ್ಥಿತಿಗೆ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮಹಾವೀರ..... ಕಾರಣ ಬೇರೆ ||
ಹುಡುಗ ನೀನರಿಯೆ ... ಬರಲಿ ಹೇಳಯ್ಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.... ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಏನು - ಏಕೆ - ಎಂಬುದನ್ನು ನಿನಗೆ ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾರಣವನ್ನು ಅರಿತು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ನಿರ್ವಹ ರಾತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಅರ್ಹತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಲಕ್ಷ್ಯವೂ ನನಗಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಬೇರೆ. ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ರಗಳೆ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವಿಜೃಂಭಿಸಬೇಕಾದರೆ ನೀನು ತಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸು. ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗಿ ನಿವಾಳಿಸು ಇಲ್ಲಿಂದ.

ಪದ : ಎನಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಂದು..... ಸಭೆಯೊಳಿಂತೆಂದ ||
ರಾಘವ ಬಿನ್ನಹ..... ಹೋಗಿ ನೋಡಿದೆನು ||
ಮಲಗಿದಿರೇಕೆಂದು..... ಪೇಳಲಿಲ್ಲ ಆ ಜನನಿ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಕೈಕಾ ಮಾತೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ ವೈಭವದ ಅವರ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶೋಕಾಗಾರದಲ್ಲಿ- ದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಹೋದೆ ಶೋಕಾಗಾರದ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಅವರು ಒಳಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಷಯೋತ್ಸವದ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಗಡಸು ಧ್ವನಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ

ಬಂದಿತು. ಅವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು... ಹೇಳಿದರು. ಅಣ್ಣ.....

ಪದ : ದಶರಥ ಪಿತನೊಳು..... ಹೇಳ್ಳಳಾ ಕಾಂತೆ ||
ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನಿಂತೆಂದು..... ಕೈಕೆಯ ಕಂಡ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ಅವರ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಅರ್ಹತೆ ಅಧಿಕಾರ ಇರುವುದು ನಮ್ಮ ಅಯ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಲಕ್ಷಣವೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಮನವನ್ನು ಒಲಿಸಿ ಕರೆತರುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮಯ್ಯನೇ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಣ್ಣ-

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಕಂದಾ... ರಾಮಾ... ನಿನಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕನ ಆಗಲಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಾನು ಗುರುಗಳಿಗೂ ಮಂತ್ರಿಸುಮಂತ್ರರಿಗೂ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಸಿದ್ದು, ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ನಡೆಯಿಂದ ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಹು ಮಾನ್ಯರುಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸಾರದವರೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ನಾನಾಗಿಯೇ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಭರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗ ಬೇಡ ಶೀಘ್ರ ಕರೆದು ತರುತ್ತೇನೆ. ಶೋಕಾಗಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನಲ್ಲ.. ಕೈಕಾ... ಬಾಗಿಲುತೆರೆ. ಎನೇ ಇದು ನಿನ್ನ ದುರವಸ್ಥೆ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಪುಣ್ಯ ವಿಹೀನತೆಯೇ ದೇವಾ.. ಕೆದರಿದ ಕೇಶ ಅಳಿದ ತಿಲಕ ಮಾಸಿದ ಉಡುಗೆ ನಿರಾಭರಣ ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೀ... ಕೈಕಾ... ನೀನು.

ಪದ : ಏನಾಯಿತಂಬುಜನೇತ್ತೆ..... ಪೇಳಬೇಕೆಂದೆನಗೆ ||
ಆನನವೇಕೆ ಬಾಡಿತು..... ಕೋಮಲಾಂಗಿ ಪೇಳೆ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಮನದನ್ನೆ... ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗಣ್ಯಳಾಗಿ || ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಮೊದಲ ನೋಟದಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ನೋಟ ವೈಖರಿಯಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟವ ನಾನು ನಾರಿ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ನೀನು

ಶೋಭಾಯಮಾನಳೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿಕೊಂಡವ ನಾನು. ಅರಸನ ಮನವನ್ನು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಗುಣವನ್ನು ಬೆಳಗಿದವಳು ನೀನು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ರೂಪವೇ ಇಂದು ವಿಕೃತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಕಾಯ-ಮನಸ್ಸು-ಬುದ್ಧಿ-ಶಿಥಿಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ ಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ನಾನು ಈ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನದ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಸಹಧರ್ಮಿಯಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಅದನ್ನು ಉಳಿದು ಏಕೆ ಈ ಅಸಹಕಾರದ ಮನಸ್ಸು-ಹೇಳು-ನಿನ್ನ ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳು ಹೇಳು ಬೇಗ ಹೇಳಾ.

ಪದ : ವಲ್ಲಭ ಕೇಳನ್ನ ಮನ..... ಕಲ್ಯಾಣಾಂಗ ಕೇಳು ||
ಪಿಂತೆ ನೀ ಕೊಟ್ಟ..... ಸಂದೇಹವ ಬಿಟ್ಟು ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ಪತಿದೇವ... ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು ಭರವಸೆಯ ಮಾತನ್ನು ಈಡೇರಿಸದವರು ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಾಗದವರು, ನಿತ್ಯ ಪರಾವಲಂಬಿಗಳು - ನಿಕ್ಕಷ್ಟರು, ನಿಷ್ಟಯೋಜಕರು - ನಿತ್ಯ ರೋಗಿಗಳು - ದುಃಖಿಗಳು ಪರರ ಅವಗಣನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಭರವಸೆಯ ಮಾತನ್ನು ಈಡೇರಿಸದವರಾಗಿ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಾಗಿ ಪರಾವಲಂಬಿಗಳಾಗುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಗಂಡ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥ ಬಾಳಬೇಕಾಗುತ್ತದಲ್ಲಾ ಎಂಬ ವೇದನೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಈ ಮನೋವಿಕಾರ ಬಂದಿದೆ. ವಿಕೃತಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ರಾಮನಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥನಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಭರವಸೆಯ ಮಾತನ್ನು ನೀವು ಈಡೇರಿಸಿದಂತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಈ ಅಪವಾದ ನಿಮಗೆ ಬೇಕೆ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಓ... ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕನೇ... ಶಂಬರನ ವಧೆಗಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅವನ ವಧೆ ಆದಮೇಲೆ ನೀವು ಗಮನಿಸಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿ. ರಥದ ಗಾಲಿಯ ಕೀಲಾಗಿ ನನ್ನ ಬೆರಳನ್ನು ಆನಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ನೀವು ಸಂತೋಷ ಚಿತ್ತರಾಗಿ ೨ ವರಗಳನ್ನು ಬೇಡಲು ತಿಳಿಸಿರಿ. ಆಗ ನಾನು ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಡ ಮಾಡಲ್ಪಡಲೇಬೇಕು. ಹೌದು ತಾನೆ? ನೀವು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವುದರ ಒಳಗೆ ವರವನ್ನು ಈಗ ನೀಡಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಕಾಂತೆ ಕೇಳಿಷ್ಟೊಂದು ಬೇಡಿಕೊ ನಾ ಕೊಟ್ಟೆ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಕೈಕಾ... ನಾನು ಅವಸರದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ೨ ವರಗಳನ್ನು ನೀನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಸಂಭ್ರಮದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ರಾಧ್ಯಾಂತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತೆ? ಏನೂ ಅಲ್ಲದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಗೊಂದಲವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಕೇಳು □ ಈಗ ಕೇಳು - ಬೇಗ ಕೇಳು. ಪುಣ್ಯಧಾಮ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಇತ್ತ ೨ ವರಗಳನ್ನು ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲು ಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಕೇಳು... ಕೇಳು.. ಕೇಳಾ.

ಅರ್ಥ : ಕೈಕಾ : ಕಾಂತಾ... ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರಿಗೆ ಆಡಿದ ವಚನವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ - ಬದ್ಧತೆ ಇರುವುದನ್ನು ನಾನು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಕೇಳುವ ವರಗಳ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮದ ಅರಿವು ನನಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಭರವಸೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಭರವಸೆಗಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನ ಕರತಟ್ಟಿ ಕೊರಳು ಮುಟ್ಟಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗಲ್ಲವಾದರೆ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ವಚನ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಇಲ್ಲ.

ಪದ : ಅಂಬುಜಲೋಚನೆ..... ನಂಬುಗೆಯ ಕೊಟ್ಟು ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಕೈಕಾ... ವಚನ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರು ಇತರರಿಗೆ ಆದರ್ಶರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಡಿದ ಮಾತಿನ ಪುಷ್ಟೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ನಂಬುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಆಣೆ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಇದುವರೆಗಿನ ಮಹಾಚೇತನರ ಮೇಲಾಣೆ - ಗುರುವಸಿಷ್ಠರ ಮೇಲಾಣೆ. ಅಯೋಧ್ಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸರ್ವ ಸತ್ತಜಗಳ ಮೇಲಾಣೆ - ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ರಘು ಕುಲಾಂಬುಧಿ ಚಂದ್ರನ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಮೇಲಾಣೆ ಇದೊ ನಿನ್ನ ಕೊರಳು ಮುಟ್ಟಿ ಕೈ ತಟ್ಟಿ ನಾನು ನಿನಗಿತ್ತು ಈಗ ನೀನು ಕೇಳುವ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಕೊಡುತ್ತೇನೆ [೩ ಸಲ] ಎಂಬ ಭಾಷೆ ಭರವಸೆ ಈಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಭೂಮಿಯನ್ನು ಎನ್ನ ಪುತ್ರ..... ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟು ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ಪತಿದೇವಾ.. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅದು ನಡೆಯಲಿ ಆದರೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನದ ಮೂಲಕ

ಅಧಿಕಾರದ ಹಸ್ತಾಂತರ ನನ್ನ ಮಗ ಭರತನ ವಶವಾಗಬೇಕು. ಈಗ ಅಧಿಕಾರ ಗ್ರಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಸುಕನಾಗಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ರಾಮ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಪರಿಯಂತ ವನದಲ್ಲಿನ ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಬೇಕು. ಈಡೇರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು.

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಸಾಕು - ಸಾಕು - ಕೈಕಾ - ಸಾಕು - ಕೇಳಲಾರೆ - ಕೇಳಿ ತಾಳಲಾರೆ.

ಪದ : ಕುಶನೇ ಕೇಳಿತ್ತು..... ದಶರಥೇಂದ್ರಂ ಪೇಳ್ವನು ||
ಕಂಬು ಕಂಠಿನಿ..... ವಿತ್ತನಿದು ಮೂಲ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಕೈಕಾ .. ನೀನು ವಿನೋದವಾಡುತ್ತಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಶಿಥಿಲನಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಭಾವದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ದೃಢತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಯಾಕೆ ಈ ಶೋಕಕಾರಕ ಮಾತು ಕೈಕಾ-ಸಕಲ ಅಮಂಗಲವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಸನ್ಮಂಗಲವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಚೇತನದ ಶಂಖನಾದವೆ ಹೋಲುತ್ತಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ಸ್ವರ ಸ್ಥಾಯಿ ಆದರೆ ಶೀಲವತಿಯಾದ ಕರ್ಕಶ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣ ಕಠೋರ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಿ. ತನ್ನ ರಕ್ತ ಜನ್ಯವಾದ ಹಾಲನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಣಿಸಿ ಪೋಷಿಸುವ ವಾತ್ಸಲ್ಯಮಯಿ ಮಾತೆಯರ ಸ್ತನದ್ವಯಗಳಿಗೆ ಸಮನಾದುದು ನಿನ್ನ ಕುಂಬಕುಚಗಳು. ಅಂತಹ ಪವಿತ್ರಾಂಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾರಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರೋಧಭಾವ ಜನ್ಯವಾಗಬಾರದಿತ್ತು. ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಸರ್ವ ಅನುಕೂಲತೆಗಳ ಅನುಭವದ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಂತಾನ ರಹಿತತೆಯ ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ವ್ಯಷ್ಟಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಸಮಷ್ಟಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ನಾನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವನಲ್ಲ. ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಗತಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯ ಪ್ರೇರಣೆ ಆಯಿತು. ಯಾಗ ಮಾಡಿದೆ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದೆ - ಪಾಲಿಸಿದೆ - ಬೆಳೆಸಿದೆ - ಉಳಿಸಿದೆ - ಗಳಿಸಿದೆ. ಈಗ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಧೈರ್ಯ ಸ್ಪೈರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅಧಿಕಾರದ ಹಸ್ತಾಂತರದ ಸಂಭ್ರಮ ಕೈಕಾ...

ಪದ : ಕೃತುಮುಖಿದಿ ಪಡೆದ..... ಶ್ರುತಿವಚನ ದೂರ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಕೈಕಾ... ನೀವು ಮೂವರು ಹೆತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಭೇದವನ್ನು ಮಾಡಿದವ ನಾನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೈಕೆ - ಸುಮಿತ್ರೆಯರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಮನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟವ ನಾನು: ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದವ ರಾಮ - ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ತಪದ ಬಲುಹಿನಿಂದ ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದವ ರಾಮ. ಅವನು ಮಾಡಿದ ಘನಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಎಣಿಸು ಅವನು ಸರ್ವರಿಗೂ ನೀಡಿದ ಆನಂದವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸು. ಅಂತಹ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಕುಸುಮ ಕೋಮಲ ಕಾಯದ ರಾಮ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಪರ್ಯಂತ ವನವಾಸದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಎಂತು ಅನುಭವಿಸಿಯಾನು? ಸರ್ವಜನ ಪ್ರೀತನಾದ ನನ್ನ ಕಂದ ರಾಮನಿಗೆ ಈ ತರದ ಕಷ್ಟದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನೀನು ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯೇ ಕೈಕಾ...? ಒಂದು ಅರೆಗಳಿಗೆಯಾದರೂ...

ಪದ : ಅರೆನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರ..... ಗಹನಕೀಗ ಬಾಲಕನ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಕೈಕಾ... ರಾಮನ ವರ್ಚಸ್ಸಿನಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾದ ನಾನು ಅರೆಗಳಿಗೆಯಾದರೂ ರಾಮನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಅಂಚಿನಿಂದ ದೂರವಿರುವುದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆ. ನಿಂದೆ ಬಂದಾಗ ರಾಮನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಣಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಹಪಹಪಿಕೆಯಿಂದ ನಿಂದೆಯೇ ಬರದಿರಲಿ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುವವ ನಾನು. ಅತೀ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಬಂದದ್ದಿದೆ ರಾಮನನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂತಹ ಅನುಬಂಧಗಳಿರುವಾಗ ಅವನನ್ನು ಅಗಲಿ ನಾನು ಇರಲಾರೆ. ರಾಮನೂ ಒಪ್ಪಬಹುದಾದ ಭರತನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ನಡೆದೇ ಹೋಗಲಿ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮನನ್ನು ಕರೆದು ಈ ನಾಡಿನ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ತೊರೆದು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನನಗಿಲ್ಲ ಕೈಕಾ.. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸು ನನಗೆ ರಾಮನೊಂದಿಗಿರುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಕೈಕಾ : ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೇ ಎರಡು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರು ನೀವು. ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಕೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಆಣೆ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಮಾತಿನ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದವರು ನೀವು. ನನ್ನೆಣಿಕೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿತವಾದರೆ ಸಂತೋಷ. ನಿಮ್ಮ ಎಣಿಕೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರಾದರೆ ನನ್ನ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ

ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ನೀವು ಬಲುಹು ಉಳ್ಳವರು ನೀವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಟ್ಟೊತ್ತಾಯ ಇಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನಡೆಯಬಹುದು.

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ವ್ಯಂಗೋಕ್ತಿ ಬೇಡ ಕೈಕಾ ಯಾವುದನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ದುಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ನಾನು ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.
ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ..

ಪದ : ಭಲದಿಂ ಕೈಕೆ..... ಬಂದಾಗಲಂತೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಾತೆ ಕೈಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆತರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ ಪಿತೃ ಮಹಾಶಯರು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ ಆದಕಾರಣ ನಾನೇ ಅವರ ಇರವನ್ನು ಅರಿತು ಸಂಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಂದೆಯವರೇ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜನಕ ನಿಮ್ಮ ಅಭೀಷ್ಟದಂತೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನದ ಸಂಭ್ರಮದ ಉತ್ಸವ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದ ನೀವು ಈಗ ವ್ಯಾಕುಲ ಚಿತ್ತರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಈಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಭಾದಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನಿಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ನಾನು ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ತಿಳಿಸಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯ. ನನ್ನ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಗೆ ವಿಶ್ವದ ಮಹಾನ್ ಚೇತನರುಗಳಾದ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದರೂ ನಿಮ್ಮ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ರಾಮ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯ.

ಪದ : ದೇಶ ದೇಶದರಸರ್ಗಲ್ಲ..... ಅಪಹಾಸದ ಮಾತು ಬಂತಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜನಕಾ... ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸು ಮನೆತನದವರು ನೆರೆದು ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ನೀನೇ ಈ ರೀತಿ ವ್ಯಾಕುಲ ಚಿತ್ತನಾದರೆ ಸಂಯೋಜಿತ ಸಂಭ್ರಮದ ಕಳೆಕುಂದುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಸೂರ್ಯ ವಂಶವಾಹಿನಿಯ ನಮ್ಮ ನಡೆ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಕಳಂಕ ರಹಿತವಾದ ನಮ್ಮ ನಡೆಯಿಂದ ನಾನಾ

ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆ? ನಾವು ಈ ರೀತಿಯ ಅವಹೇಳನದ ಅವಗಣನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ತರವಲ್ಲ ಅವ್ಯಯ್ಯ.. ಒದಗಿ ಬಂದಿರುವ ಸಂದರ್ಭದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು □ ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ನಾನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ..

ಪದ : ಇಂತೆಂಬ ಮಗನ.....ಕೈಕೆ ಏನೆಂದಳು ಎಂದರೆ-
ಕೇಳು ರಾಘವ.....ಇನವಂಶಜಾತ ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ರಾಘವಾ... ಸಮಸ್ಯೆಯೇನು? ಅದರ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಲಾರದಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರು ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದು ಗೊಂದಲ ಮನಸ್ಕರಾದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಕೇಳಿ ಅರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲಾಗದ ತುಮುಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ನೀನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೀಯಾದರೆ. ನಿನಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಗನಾಗಿ ನೀನು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಲೇಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಮ್ಮಾ.. ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯನಾಗಿ ಪಿತೃವಾಕ್ಯದ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆ ನನಗಿದೆ ತಾಯಿ ಹೇಳಿ. ಅವರ ವಚನವನ್ನು ನಾನು ಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಭರತಗಿತ್ತನು.....ಮರಗುತಿಹನು ||
ಇನ್ನು ಯೋಚನೆ.....ಪಯಣವಾಗು ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ನಿನಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಲಿರುವ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವರು ನನಗಿತ್ತ ವಚನವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆ ವಚನವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಬದ್ಧತೆ ಇರುವ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವನ್ನು ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಭರತನಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ವಚನದಂತೆ ನೀನು ಅರಣ್ಯವಾಸಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಅನುಬಂಧ

ಇರುವ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ನೀನು ಅರಣ್ಯ ವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು
ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಲಾರದೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಚನ ಬದ್ಧತೆ ಇರುವ ನೀನು
ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು
ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಎಂದಾದರೂ ನಡೆಯಲಿ. ಅದರ
ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ನೀನು ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗನಾಗಲು
ಸಿದ್ಧನಾಗಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆ.

ಪದ : ಲೇಸನಾಡಿರವ್ವ..... ಹೇ ಶಶಿವದನೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಮ್ಮಾ... ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ
ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಬದ್ಧತೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯೇಷು
ಮಂತ್ರಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಪತ್ನಿಯು ಗಂಡನ ಎಲ್ಲ ನಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು
ಪಡೆದಿರುತ್ತಾಳೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವಚನ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ
ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾತ್ರ ಗೌರವಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆದರೆ
ಗೊಂದಲಯುತವಾಗಿ ಈ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ನಡೆಯಬೇಕಾದಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ
ಅನಿಸಿಕೆ. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಭರತ ಆಳಿದರೇನು, ರಾಮ ಆಳಿದರೇನು ತಾಯೆ?
ಯಾರ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮವೇ ಇರಲಿ ಅದು ಸೂರ್ಯವಂಶದ
ಗೌರವಕ್ಕನುಸ್ಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನನಗಿದೆ. ಸೂರ್ಯನ
ಬೆಳಕು ಬೀಳುವ ಸಮಸ್ತ ಪೃಥ್ವಿಯು ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರ ಆಡಳಿತ
ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಬರುವುದರಿಂದ ನನಗೆ ನಾಡಾದರೇನು? ಕಾಡಾದರೇನು?
ನಾನು ಅರಣ್ಯವಾಸಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ... ಒಂದು ಭಿನ್ನಹ ತಾಯಿ.
ನನ್ನ ಅರಣ್ಯವಾಸಕ್ಕೆ ಅವಧಿ ಬದ್ಧತೆ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ
ಇರಬೇಕೆಂಬ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಮ್ಮಾ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿನಮ್ರನಾಗಿ
ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಈರೇಳು ವರುಷ.....ಈ ರೀತಿ ಎನಲು ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ನೀನು ಅರಣ್ಯವಾಸದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ.
ಅದಾಗ್ಯೂ ಕೇವಲ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು
ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗನಾಗಿರಬೇಕು. ಆ ಅವಧಿ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ನೀನು ಮನಸ್ಸಿದರೆ
ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಬಹುದು. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ

ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಮನೆತನದ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಲು ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧನಾಗು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಮ್ಮಾ.. ರಾಮನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ರಾಜ ಮಾತೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ನೀನು ಸೂಚಿಸಿದೆ. ನಾನು ಅರಣ್ಯವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಹರಸು ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ...

ಪದ : ಜನಕ ನೀವ್ ಚಿಂತಿಸದಿರಿ..... ಮನದೊಳಿಂತೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜನಕಾ... ನಿಮ್ಮ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನಹೀನತೆಯ ಕೊರಗು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಡಳಿತವಾದ ವೈಫಲ್ಯವನ್ನು ತಾವು ತೋರಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲವಂತೆ. ಮುಂದೆ ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ನೀವು ಮರುಗಿದ್ದು ಇದೆ. ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಂತಾನವಾದಾಗ ನೀವು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿರಿ. ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಸಂತೋಷ ಚಿತ್ತರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ವಚನವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವಾಗ ದುಃಖಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ... ಕೈಕಾಮಾತೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಬಾಧೆಗೆ ತುತ್ತಾಗದೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳ ವನವಾಸವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ನೆಮ್ಮದಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತೇನೆಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಹರಸಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ.

ಪದ : ಸಣ್ಣವ ನೀನೆಂತಾ.....ಕಾರ್ಪಣ್ಯದೊಳ್ಳಡದೆ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಕಂದಾ... ರಾಮಚಂದ್ರ.. ಅನಂತ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಂತಾನ ಹೀನತೆಯ ಕೊರಗು ನನಗಿದ್ದರೂ ದೈಹಿಕವಾದ ಮಾನಸವಾದ, ಬೌದ್ಧಿಕವಾದ, ಶಿಥಿಲತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವ ನಾನಲ್ಲ. ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪಡೆದ ಸಂತಾನ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ನೀನು ತೆರಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಬಾಧಿಸಿದ ವ್ಯಥೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಮಗನೆ : ಹೇಗೆ - ಸತತ ಕಾನನ ವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಕಾಲದ ಅನುಭವವುಳ್ಳ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಬೆಂಬಲ ನಿನಗೆ ಇದೆ ಎಂಬ ಖಚಿತತೆಯಿಂದ. ಕಂದಾ... ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೀ.. ಬೆಳೆದಿದ್ದೀ.. ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಿ - ವಿವಾಹಿತನಾಗಿದ್ದಿ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯನ ಹೊಂದಿದ್ದಿ ಇದುವರೆಗಿನ

ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಿ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಯದ ಅಂತಹ ಒಂದೆ ತೆರನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನೀನಿನ್ನೂ ನನಗೆ ಸಣ್ಣವನೇ ಮಗನೆ. ಆದುದರಿಂದ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಕಾನನ ವಾಸದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಲು ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದೆಂದೇ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ ಮಗನೆ. ಕಂದಾ... ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನನ್ನ ಎಣಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯವು ಭಂಗಿತವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನೂ ಕೂಡ ದುಷ್ಟರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆಂದು ತರ್ಕಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪದ : ದುಷ್ಟ ಪಾಪಿ ನಾನಯ್ಯೋ.....ಬೇರೆ ನಿಷ್ಕರವಿಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಕಂದಾ..... ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಗೌರವಯುತ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನದ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಂಡವ ನಾನು. ಆದರೆ ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ನಡೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಸಕಲರ ಆನಂದದ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ನನ್ನ ನಿರ್ಣಯ ಬಾಧಿತವಾದುದು ನಾನು ದುಷ್ಟನಾದುದರಿಂದಲೇ. ವಿಧಿಯ ತೀರ್ಮಾನವೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈಕೆಯ ನಿಷ್ಕರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಿಯಾಳಿಸಿದೆ ಏನು ಫಲ ಮಗನೆ? ಆದರೆ ಕಂದಾ... ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅನುಬಂಧಗಳು ಗಾಢವಾಗಿರುವಾಗ ಅಂತಹ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧದ ಅಗಲಿಕೆ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ನನ್ನಂತವರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ಅಯೋಧ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸರ್ವರ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ ನನಗೆ ಈ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಮಗನೇ? ಹ್ಯಾಗೆ ಅನುಭವಿಸಲಿ ಮಗನೆ? ಹೇಳು ಹೇಗೆ ಅನುಭವಿಸಲಿ...

ಪದ : ತಂದೆ ನೀವೇಕೆನ್ನ.....ಸುಖಬಾಳಿರೆಂದು ಕೈಮುಗಿದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜನಕಾ... ಯಾವುದೇ ವಂಶದ ಪರಂಪರೆಯ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು. ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಮಾತ್ರಾ ಬದ್ಧತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡವರ ಅವಲಂಬಿತರಿಗೂ ಬದ್ಧತೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀವು ಕೈಕಾ ಮಾತೆಗೆ ನೀಡಿದ ವಚನವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿರುವುದು ನಿಮಗೆ ಬದ್ಧತೆಯಾದರೆ - ಆ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವುದು ನಿಮ್ಮ ಮಗನಾದ ನನಗೂ

ಬದ್ಧತೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವಚನ ಬದ್ಧತೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವುದು ಮನೆತನದ ಗೌರವ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟಯ್ಯಾ... ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ನನಗೆ ಯಾವುದೇ ಭಯವಿಲ್ಲ ನಾನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಲು ಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಭರತನಿಗೆ ನೀಡಿ ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಗೌರವವು ಬಾಧಿತವಾಗದಂತೆ ಅವನಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ನೀವು ಆನಂದಿತರಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ಹರಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ನಿಮಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತಾ ವನಗಮನನಾಗುತ್ತೇನೆ. ವನ..[೩ ಸಲ]

ಪದ : ವಂದಿಸಿ ಜನಕನ.....ಮರೆಯದೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಂದೆಯವರು ಮಾತೃಶ್ರೀ ಕೈಕಾದೇವಿಗಿತ್ತ ವಚನ ಪಾಲನೆಗೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವ ಮೊದಲು ಮಾತೆ ಕೌಸಲ್ಯಾ ದೇವಿಯವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಸೂಕ್ತವಾದುದರಿಂದ ಮಾತೆಯ ಬಳಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಅಮ್ಮಾ... ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಶರಣಮ್ಮಾ ತಾಯೆ ಶರಣು.

ಅರ್ಥ : ಕೌಸಲ್ಯಾ : ಕಂದಾ... ರಾಮಚಂದ್ರ ಶುಭವಾಗಲಿ ಪಟ್ಟಾಬಿಷೇಚನಕ್ಕೆ ಅನು ಸಂಧಾನಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ವರಿಷ್ಠರ ಮಂತ್ರ ಪಠದಿಂದ ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದವಳು ನಾನು. ಆದರೆ... ಆ ವರ್ಚಸ್ಸು ಮಾಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ನನಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏನಾಯಿತು ಕಂದಾ... ಹೇಳು...

ಪದ : ಶರಣಮ್ಮ ತಾಯೆ..... ಬರುವೆ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ||
ಧರಣಿಪಾಲಕ ಭಾಷೆ..... ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬಾಳಿ ನೀವೆಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಪುಣ್ಯ ಲೋಕ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಾಧಿಸಿದ ಶಂಬರಾಸುನನ್ನು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಕೊಂದು ಕೀರ್ತಿವಂತರಾದ ವಿಚಾರ ತಾವು ಮರೆತಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ತನ್ನ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣಕರ್ತರಾದ ಮಾತೃಶ್ರೀ ಕೈಕಾದೇವಿಗೆ ತಂದೆಯವರು ಅಂದು ನೀಡಿದ ಎರಡು ವರಗಳು ಇಂದು ಕೈಕಾ ದೇವಿಯಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರದಂತೆ ನಾನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ವನವಾಸದಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು

ವನಗಮನನಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎರಡನೇ ವರದಂತೆ ಭರತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ಕೌಸಲ್ಯಾ : ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ಎನೀ ದುರವಸ್ಥೆ ಮಗ ಅಯ್ಯೋ..

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಮ್ಮಾ.. ಶಾಂತಚಿತ್ತಳಾಗು.. ವಂಶ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆ ನಮ್ಮ ವಂಶೀಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇದೆ. ಅದರಂತೆ ತಂದೆಯವರ ವಚನ ಗೌರವ ಪಾಲಿತವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿಯಾಗಿ ಅವರ ವಚನಕ್ಕೆ ನೀನು ಸಹಭಾಗಿ ಆಗಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭರತನ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕದಿಂದ ಕೈಕಾದೇವಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾ.. ನೀವು ಅವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದು ವಂಶಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ ತಾಯೆ ಆದ್ದರಿಂದ ತಂದೆಯವರ ಭದ್ಧತೆಗೆ ಅನುಕೂಲಿಯಾಗಮ್ಮ. ಆತಂಕ ರಹಿತವಾದ ವನವಾಸವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ತಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆ ತಾಯಿ...

ಪದ : ಏನು ಬುದ್ಧಿ ನೆನದೆಯಯ್ಯೋ.....ಗತಿಯೋ ರಾಮ ರಾಮ !!

ಅರ್ಥ : ಕೌಸಲ್ಯಾ : ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಸಂಭ್ರಮ ಸಂತಸದಲ್ಲಿದ್ದವರು ರಾಮ... ನಾವು. ಎಂತಹಾ.. ಆಘಾತವಾಯಿತು.. ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಬಲುಹಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ವನವಾಸದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದವ ನೀನು. ಈಗ ನೀನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಪೂರೈಸಲಾಗದು ಮಗನೆ. ದಾನವರ ವಾಸಸ್ಥಾನ ಕಾಡು. ದುರ್ಜನರು ಅವರು. ಹಿಂಸ್ರ ಮೃಗಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲವೆ? ಅರಣ್ಯ? ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಬಾಧಕಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ವನವಾಸದಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವಿತ ಒದಗಿ ಬರಲಾರದು ಮಗನೆ. ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೀಡಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ನಿನ್ನನ್ನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಯಾರೆ?... ಭರತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವಾಗುವಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಬಾಧೆಯಿದೆ ಎಂದು ಕೈಕೆ ಹೇಗೆ ಭಾವಿಸಿದಳು ರಾಮ? ಅಯ್ಯೋಧ್ಯೆಯ ಜನತೆ ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿತು? ನಿನ್ನ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸಹಿಸಿತೆ? ಮರು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಲೇಬಹುದಾದ ಸಂದರ್ಭ ಇದು ರಾಮ.. ಕೈಕೆಗಿತ್ತ ವಚನ ಬದ್ಧತೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಇರುವುದೇ ಹೌದಾದರೆ ಅದರ

ಬದ್ಧತೆ ನಿನಗೂ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುವುದಾದರೆ ರಾಮಚಂದ್ರ... ನಾನಂತೂ ನಿನ್ನ ಅಗಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆ. ತಂದೆಯ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಪರಶುರಾಮ ತಾಯಿಯ ತಲೆ ಕಡಿದಿದ್ದನಂತೆ ಅವನ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ... ನೀನೂ ಕೂಡಾ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳು ರಾಮ.... ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳು....

ಪದ : ಒಂದು ಎರಡು ದಿವಸವಲ್ಲ.....ಕೊರಳ ಕೊಯ್ದುದೇನೋ ರಾಮ ರಾಮ||

ಅರ್ಥ : ಕೌಸಲ್ಯಾ : ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ವನವಾಸದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಂಗತವಾಗಬಹುದಾದ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳೇ ಅಲೆ ಅಲೆಯಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿದೆ. ಕೈಕಾ ಸುಮಿತ್ರೆಯರು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪುತ್ರವತ್ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಭರತ-ಶತ್ರುಘ್ನರು ನಿನಗೆ ಹಿರಿತನದ ಗೌರವವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದವರು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನಂತೂ ನಿನ್ನ ನೆರಳಿನಂತಿದ್ದವನು. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೊಂದಿದಂತೆ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಸೀತೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿ ಇರಲಾರದ ಜೀವರುಗಳು. ಭರತನಾಳಲಿ ರಾಜ್ಯವ-ನೀನು ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಧಿತನಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಜನತೆಯನ್ನು ಅಗಲಿ ನೀನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದು ಯಾರಿಗೂ ಸಂತಸದ ವಿಷಯವಲ್ಲ ಮಗನೆ.. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗಬೇಡ ಕಂದಾ... ನಮ್ಮನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗಬೇಡ. ತೆರಳಲೇಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ಆಗ ಹೇಳಿದಂತೆ ನನಗೆ ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ ಹೋಗಿಬಾ ಮಗನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಮ್ಮಾ... ಗೊಂದಲ ಆವೃತವಾದ ಮನಸ್ಸು-ಬುದ್ಧಿ ವಿಕೃತವನ್ನೇ ಎಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಸ್ಥ ಚಿತ್ತಳಾಗು ತಾಯೆ. ಸ್ವಸ್ಥ ಚಿತ್ತಳಾಗು.

ಪದ : ಕಣ್ಣಿನೀರಬುಧಿಯೊಳುಳುವ.....ನುಣ್ಣುಗಳೆಯಬಾರದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಮ್ಮಾ..... ಪುತ್ರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವ ವಿಧೇಯತೆ ಉಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳು ತಂದೆ ತಾಯಿಯರ ಮಾತಿನ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತು ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಧರ್ಮತಾನೆ? ಆಚಾರ ಪ್ರಥಮೋ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮತವಾದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈ ಉತ್ತಿಯ ಅರ್ಥ ಎನಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಆಚಾರ ವಾದುದನ್ನು ನಾನು ನಿರ್ವಹಿಸಲೇಬೇಕು. ಅದು ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ಕರ್ಮಣೇ ಎಂಬ

ಉತ್ತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ತಾಯೆ... ಇನ್ನು ಆಚಾರವೆಂದೋ ಕರ್ಮವೆಂದೋ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಕಾಲಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ಎಂಬ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ತಾಯೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಲ ಚೋದಿತವಾದ ಕರ್ಮದ ಆಚರಣೆಗೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹಿರಿತನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೂ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಇವೆ ತಾಯೆ. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಮುಪ್ಪಿನವರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ, ಬುದ್ಧಿಯ ಪ್ರೌಢತೆ ಕೆಡದಂತೆ ಕಾಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ನೀನು ಅನುಕೂಲಿಯಾಗಬೇಕು. ನಾನು ತೆರಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಅರಿತರೆ ಅರಿಯಲಿ ನೀನಾಗಿ ಹೇಳಬೇಡ ತಾಯಿ. ಕಿರಿಯರಾದ ಅವರುಗಳ ನಡೆಯನ್ನು ನೀನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಸುಮಿತ್ರಾ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಸೌಹಾರ್ದತೆ ಇರಲಿ ಕೈಕಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ವೈಮನಸ್ಸು ಬೇಡ. ಭರತನನ್ನು ಮಾನಿಸು. ಶತ್ರುಘ್ನನಲ್ಲಿ ಪುತ್ರವತ್ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಇರಲಿ. ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಬಾಧಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಾದ ಕ್ಷಿಪ್ಪಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತೆ ಕೌಸಲ್ಯಾ ದೇವಿಯ ಸ್ತ್ರೀತ್ವದ ನಡೆ ಎಲ್ಲ ಗೃಹಿಣಿಯರಿಗೂ ಆದರ್ಶವಾಗಿರುವಂತೆ ಇರಲಿ ತಾಯೆ. ತಡೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕೆಡುವುದು ಕಾರ್ಯ. ಸ್ವಾಮಿ ರಂಗನಾಥನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದದ ರಕ್ಷಾ ಕವಚ ಇದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಟೆ ತಾಯೆ ಹೊರಟೆ.

ಅರ್ಥ : ಕೌಸಲ್ಯಾ... ರಾಮಾ.... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ....

ಪದ : ತರಳನಾರಣ್ಯವಾಸವ.....ಸೆರಗ ಪಿಡಿಂತೆಂದಳು ||
ರಘುವೀರ ನೀ ಎನ್ನನಗಲಿ..... ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಿಲ್ಲವಯ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪತಿದೇವ... ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ನಾನರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾದುದು ನನ್ನ ಬಹುಜನ್ಮಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ವಾಮಿ. ಭರತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವಾಗುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಟೀಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಟಿಪ್ಪಣಿಯೂ ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ನಡೆಯಲ್ಲಿನ ನಿನ್ನ ಕ್ರಮಣದ ಅನುಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಿನ್ನಪ ಇದೆ ಸ್ವಾಮಿ... ಶಿವ ಧನುವನ್ನೆತ್ತಿ ಮೆರೆದ ತಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ವಿವಾಹವಾದ ಮೇರೆದ ಇದುವರೆಗೆ ಅರೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದವಳಲ್ಲ ನಾನು ಅಂತೆಯೇ ನೀವೂ ಕೂಡಾ... ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಅರ್ಧ ಶರೀರೆಯಾದ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿಯಾದ ಸಹ-ಕರ್ಮಿಣಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ತೊರೆದು ನೀವು ಕ್ರಮಿಸುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರೋಚಿತವೇ? ಧರ್ಮೋಚಿತವೇ? ನ್ಯಾಯೋಚಿತವೇ ಹೇಳಿಸ್ವಾಮಿ.. ಹೇಳಿ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ... ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರ ಎರಡು ಮಾತ್ರಾ... ಒಂದು ಭರತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಮನ ವನವಾಸಗಮನ ಇದು ಎರಡಕ್ಕೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಇಲ್ಲ. ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ವನವಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅದುವರೆಗೆ ಹಿರಿಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸೇವಾಭಾವದಿಂದ ನೀನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಿರು ಸೀತಾ... ಅದಲ್ಲದೆ ವನವಾಸ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ ಸೀತಾ..

ಪದ : ತರವಲ್ಲ ನಿನ್ನೊಂದರೆ.....ಸ್ವಾಮಿ ಭರತಸುಪ್ರೇಮಿ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಕಾಂತಾ... ಪ್ರೇಮ ಮನನಾಗಿ ನೀನು ಸರ್ವರ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನು. ವಿಕ್ರಮಿಯಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದವನು. ಅಹಲ್ಯಾ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕರುಣಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿದರೆ ನಾನು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ವಂಚಿತಳಾಗುತ್ತೇನೆ ದೇವಾ ಎಷ್ಟೇ ಸಂಪತ್ತಿರಲಿ ಏನೇ ಮನ್ನಣೆ ಇರಲಿ ಏಕಾಂಗಿತನ ಸಹ್ಯವಲ್ಲ ದೇವ.. ನನ್ನನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ ಎಂಬುದಷ್ಟೆ. ನನ್ನ ನಿವೇದನೆಯೇ ಹೊರತು ನೀನು ವನವಾಸಿ ಆಗುವುದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆಕ್ಷೇಪವೇ ಇಲ್ಲ. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಕ್ರಮಿಸಲಿರುವ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಪತಿ ಪಾರಾಯಣೆಯಾಗಿ ಇರಬೇಕೆಂಬುದಷ್ಟು ನನ್ನ ಬಯಕೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪತಿಸೇವೆ ವಂಚಿತೆಯಾಗಿ ಮಾಡದೆ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ... ವ್ರತನಿಷ್ಠನಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಿರುವುದು ನಾನು. ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಲ್ಲ ಬರಿಗಾಲ ನಡೆ-ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ತೆರೆದ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಸರ್ವಾಸರೆ ವನ-ಫಲಗಳೇ ಆಹಾರ. ಹಿಂಸ್ರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಮೀರುವ ದುಷ್ಟರ ನೆಲೆವೀಡು ಕಾಡು. ಕಾಯಿಕ-ಮಾನಸಿಕ-ಬಾಧಿಕವಾದ ಸರ್ವ ಶಿಥಿಲತೆಗಳೂ ವನವಾಸ ಜನ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ದುರ್ಭರ ಜೀವಿತವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು ಸೀತಾ... ಭಲಹಿಡಿದು ಬಳಲಬೇಡ. ಮರುಗಬೇಡ. ಕೊರಗಬೇಡ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ವನವಾಸದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಲು ನನಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಿಲ್ಲ ಸಂಸಾರದ ಸಮಾಜದ ಒಳಿತನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾ ನೀನು ಇಲ್ಲೇ ಇರು.

ಪದ : ಬಿಸಜಾಕ್ಷ ಎನ್ನ ವಂಚಿತಿ.... ಅಸುರವೇರಿ ಪೋಗುವ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪತಿದೇವಾ... ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಆಳರಸರಿಗೆ ಅನುಕೂಲೆಯರಾಗಿದ್ದ ನಾರಿಯರ ಸತಿ ಧರ್ಮದ ಪಾಲನೆ ನನಗೆ ಆಚರಣೆಯ. ನಾನೇನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇನೋ ಅದನ್ನು ನೀನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲ. ನೀನೇನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೋ.. ಅದರ ಆಚರಣೆ ನನಗೆ ಸಹ್ಯವಲ್ಲ. ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿ ನಾವು ಬದುಕಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದೇವಾದರೂ ನನ್ನ ಜೀವದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ. ಪಿತನಾದ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜ ಪಿತೃಸಮಾನರಾದಂತಹ ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಬಾಳ ಸಂಗಾತಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಣೆ ಇಟ್ಟು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯದಿದ್ದರೆ ಗರಳ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ ಈ ಕಾಯದಿಂದ ನನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಹೊರಗೆಡುಹುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಸತ್ಯ - ಸತ್ಯ - ಸತ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ... ನನ್ನ ನಿರ್ಗಮನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಜೀವ ನಿರ್ಗಮಿಸುವುದು ಬೇಡ ವ್ರತಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಹೊರಡು.

ಪದ : ಬೇಡವೆಂದಾ ಮಾತ..... ಬಂದಗ್ರಜನ ಕೂಡೆ ಬಳಕೆಂತೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ... ಪುಣ್ಯಮೂರುತಿಯೆಂದೇ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನದ ಶುಭ ಸಂಭ್ರಮದ ಸಂತಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಈ ದುರಂತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆಯೆಷ್ಟಾ... ಇನವಂಶದ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕೂಡಾ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎರಡೇ ತೊಟ್ಟಿಲುತ್ತು ಈ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಅಳುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಭರತನನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ನಗುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತೃಶ್ರೀ ಕೈಕಾದೇವಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಎಣಿಸುವ ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನು ಏಕೆ ನೀಡಿದೆ ದೇವರೆ... ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ದೇವಿಸೀತೆಯ ಸಹಿತ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಿರುವ ಮನೆತನದ ಮಂದಿಗೆ ಸಂತಾಪವಲ್ಲವೆ? ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಜನತೆಗೆ ಸಂತೋಷವಾದೀತೆ? ಸಮಾಧಾನವಾದೀತೆ? ಸರ್ವಜನ ಬಯಸದ ಈ ದುರಂತವನ್ನು ಕೈಕಾ ಮಾತೆ ರೂಪಿಸಿ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಕೇಡಾದಳು. ಏನೇ ಇರಲಿ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಸಂಧಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಅಣ್ಣದೇವನೆ..... ಪುರುಷರತ್ನವೇ ||
ಇನಕುಲೇಂದ್ರನೆ..... ಮನಸಿಜನಯ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : **ಲಕ್ಷ್ಮಣ** : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಸಂತಾನ ರಹಿತತೆಯ ವ್ಯಾಕುಲದೊಳಿದ್ದ ನಮ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸಂತಸವನ್ನು ನೀಡಿದ ಮೊದಲಿಗ ನೀನು. ನೀನು ಇನಕುಲಾಂಬುಧಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡ ಮೇಲಲ್ಲವೇ ನಾವು ಮೂವರು ಜನಿಸಿದ್ದು ಮನೆತನದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ವರ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಗೌರವಾದಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದವನು ನೀನು ಅಹಲ್ಯಾ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಲಿಲ್ಲ ಗೌತಮರು. ಯಾಗ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ ಕೌಶಿಕರು ಶಿವಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದಾತ ನೀನು. ಭಾರ್ಗವ ರಾಮರ ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾದುದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲ. ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರತೆ ಹೊಂದಿದವ ನೀನು. ಓ ಪುಣ್ಯ ವಾರಿಧಿಯೇ.. ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವನೇ... ನೀನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವನಗವನನಾಗುವೆಯಾ ಅಣ್ಣಾ... ನಿನ್ನ ನಿರ್ಗಮನದಿಂದ ವ್ಯಾಪಿತವಾಗುವ ಸಂತಾಪಕ್ಕೆ ನೀನು ಕಾರಣನಾಗುವೆಯಾ... ಏನು ನಿನ್ನ ಭಾವನೆ ಅಣ್ಣಯ್ಯ.. ಅದು ಹೇಗೆ ಸರಿ ಅಣ್ಣಯ್ಯ..

ಪದ : ಪೊಡವಿ ಕೈಕೆಗೆ..... ದುಷ್ಟಮರ್ದನ ||

ಅರ್ಥ : **ಲಕ್ಷ್ಮಣ** : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ವಸಿಷ್ಠರಂತಹಾ ವರಿಷ್ಠರು ಸುಮಂತ್ರನಂತಹ ಸುಭಗರು - ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದು ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ಕೈಗೊಂಡ ವಂಶಕೊಪ್ಪುವ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಲೋಕದ ಯಾವನಾದರೂ ಬದಲಾಯಿಸುವುದುಂಟೆ? ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದುಂಟೆ? ಭೂಮಿಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೈಕೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಭೂಮಿ ಅವಳಿಗೆ ಮಾರಿಹೋದ ಸೊತ್ತಲ್ಲವಲ್ಲ.... ದುಷ್ಟರ ಮರ್ದನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದ ನೀನು ದೌಷ್ಟ್ಯದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ನಾಶ ಮಾಡಲು ಸರ್ವಜನ ಸಂತೋಷದ ಪರಿಗಾಗಿ ದೃಢನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಅಣ್ಣಯ್ಯ..

ಅರ್ಥ : **ರಾಮ** : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ... ನರನ ಕೋಪ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅವನನ್ನು ನರಕೋಪಸ್ಥಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೆಡುನುಡಿ ಆಡಬಾರದು ತಮ್ಮಾ...

ಪದ : ತಮ್ಮ ಇನಿತೇಕೊ ಕೋಪ..... ಧರ್ಮವ ಮೀರುವದು ||
ತಾತನು ಪೇಳಿದ್ದುದೊಂದು..... ನೀ ತಿಳಿದು ನೋಡ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ... ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲಿರುವ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿಮಾನ ಮಾತ್ರಕಾರಣವಾಗಿ ನನ್ನ ನಡೆಯನ್ನು ನೀನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಿ. ಪ್ರಸ್ತುತದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಒದಗಿಬಂದ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಮಾತೆ ಕೈಕಾದೇವಿಯ ಸಹಕಾರವೇ ಆಧಾರವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಕೈಕಾದೇವಿಗೆ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆಗ ಅದು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅದನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಬದ್ಧತೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗಿತ್ತು. ವಿವಾಹ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಕೈಕಾದೇವಿಗಾಗಿ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಂತೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ನೀಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಮಾತೆ ಕೈಕಾದೇವಿ ಈಗ ಕೇಳಿಕೊಂಡದ್ದರಲ್ಲಿ ಅವರ ತಪ್ಪೇನಿದೆ ಹೇಳು? ಅವರ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಂತಾಪ ಉಂಟಾಗುವುದಾದರೂ ವಚನ ಬದ್ಧತೆಗೆ ಹೊರತಾಗುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ತವಾಗುವ ವಂಶ ಗೌರವವನ್ನು ಹಾನಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೋ? ಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ನಡೆ ಸತ್ಯಾನು ಸಂಧಾನದ ನುಡಿ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲವೇ? ಆದುದರಿಂದ ವೃತ್ತಿಕ್ತ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಸಶೀ ಧರ್ಮದಂತೆ ನನ್ನೊಡನೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವ ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಹಿಂತಿರುಗಿಬರುತ್ತೇನೆ. ಅದುವರೆಗೆ ಸರ್ವಜನ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಇರಬೇಕೆಂದು ನಿನಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ರಾಘವ ನೀನಿಂದು..... ಪೋಗುವ ಮೂವರು - ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ವಚನ ಬದ್ಧತೆಯ ಅರಿವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಫುಟವಾಯಿತು ಈಗ. ಅರಿವೆಯೇ ಮೂಡದೇ ಇದ್ದ ಶೈಶವದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಲಗಿದ್ದವರಂತೆ. ಅರಿವು ಮೂಡಿದಾರಾಭ್ಯದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನಗಲಿ ನಾನಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ ತಾನೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ನಡೆಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ... ನಾನೂ ಕೂಡಾ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ವನಕ್ಕೆ ಬರುವುದೇ ಖಚಿತ. ನಿನ್ನ ಅನುಸರಣೆಯೋ ಅವಲಂಬನೆಯೋ ಇಲ್ಲದೆ ನಾನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನ ಮಾತೆಯ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ಬರಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಅಮ್ಮ ರಾಮಚಂದ್ರನು..... ಪೋಷನಂತೆ ಶೀಘ್ರದಿ ||
ಕಳೆಯಲಾರೆ ಬಿಟ್ಟು ದಿನವ..... ಕಳೆಹು ಎನ್ನನೂ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಮ್ಮಾ... ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮಣ್ಣ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನಕ್ಕೆ ಬಾಧಕವೆಂಬಂತೆ ನಡೆದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ವಿವರಿಸಲು ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲ ತಾಯೆ. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆ ಜಾನಕಿ ಸಹಿತ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಅವನ ಅವಲಂಬನೆ ಅವನ ಅನುಸರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾನು ಅವನಿಲ್ಲದಿರುವಲ್ಲಿ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಾರೆ ತಾಯೆ... ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನೂ ಸಹ ಅವರೊಂದಿಗೆ ವನವಾಸ ದೀಕ್ಷಾ ಬದ್ಧನಾಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮನೋಗತದ ಈಡೇರಿಕೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಮನಸ್ವೀ ಹರಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಲೇಸು ಮಗನೆ ರಾಮವನಕೆ..... ಬೇಸರಿಲ್ಲದೆ - ||
ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಮ..... ಕಡೆಯೊಳಾಹುದು - ||
ಸೀತೆಯನ್ನು ಮನದಿ ಎನ್ನ..... ಮಾತನಾಡಿಕೊ - ||

ಅರ್ಥ : ಸುಮಿತ್ರ : ಕಂದಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಸರಿಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನೇ ನೀನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವೆ. ನಿನ್ನಣ್ಣನಿಗೆ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ಅನುಗ್ರಹವಿರಲಿ. ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದ್ದು ಮಗನೇ... ನೀನು ಅಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ವನಪ್ರದೇಶವನೇ ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸು. ತಂದೆ ತಾಯಿಯರ ಸೇವಾಪರಿಶ್ರಮ ಮಕ್ಕಳ ಕರ್ತವ್ಯ ಮಗನೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನೇ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯೆಂದು ತಿಳಿ. ದೇವಿ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಎಂದು ತಿಳಿ ಹೀಗೆ ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ನಿರಂತರ ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅಬಾಧಿತನಾಗಿ ಮಾಡು. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮಗನೇ.. ಬಾ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಘು ರಾಮಚಂದ್ರಾ....

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಮ್ಮಾ ಪಾದಕೈರಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸುಮಿತ್ರ : ಒಳಿತಾಗಲಿ ಮಗನೆ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅವಧರಿಸು.

ಪದ : ಧಾರಿಣಿಯಧಿಪತಿತ್ವ.....ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಪೋಗುವೆಯೆ ||
ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನೀ.....ಅಕ್ಷಯ ಆಯುಷ್ಯವಿರಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಮಿತ್ರ : ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಪಟ್ಟಾಷ್ಟಿಕನಾಗಬೇಕಾದ ನೀನು ಸತಿ ಜಾನಕಿ ಸಹಿತ ವನಗಮನನಾಗುತ್ತಿದ್ದಿ. ನನ್ನ ಮಗ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಅರೆಗಳಿಗೆಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರ. ನೀನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಭರತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಅನುಕೂಲವೆನಿಪ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಜೀವಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸು. ಅವನ ಸೇವಾ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಳಸು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣವಾಗಿ ಬೆಳೆಸು. ನೀನು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬರುವಾಗ ನನ್ನ ಮಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನೇಮದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ ಮಗನೇ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಮ್ಮಾ... ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಂದಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದಿರುವ ಇದುವರೆಗಿನ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ ತಾಯಿ... ನಾವು ಇನ್ನು ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸೀತಾ.. ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ... ನಾವು ಮೂವರೊಂದಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಂದೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅವರ ಹರಕೆ ಪಡೆದು ತೆರಳೋಣ.

ಪದ : ತಾತ ಬಿನ್ನಹ.....ಲಾಲಿಸಬೇಕು ||
ನಾರಿ ಜಾನಕಿ..... ವೆಂದಳುತಲೈದಾರೆ ||
ಏನು ಮಾಡಲಿ..... ಧಾರಿಣೀಪಾಲ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಂದೆಯವರೇ.. ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ್ದು ನನ್ನ ಬದ್ಧತೆ. ವಿಧಿಯ ನಿರ್ಣಯವಲ್ಲದೆ ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಸೃಷ್ಟಿ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಾವು ವಿಧಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಬೇಕು. ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ.. ಅರೆಗಳಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿರಲಾಗದ ನನ್ನ ಮಡದಿ ಸೀತೆ ಹಾಗೂ ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾಗದ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಗನು ಪಿತೃವಚನ ಪಾಲಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವಿತವನ್ನು ತಾವು ಹೊಂದಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದಕ್ಕೆ ಮೂವರೂ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಮಗನೇ... ರಾಮಚಂದ್ರ...

ಪದ : ರಾಘವವಿಪಿನಕ್ಕೆ..... ಬದ್ಧವೆ ||
ಸಾವಕಾಲಕ್ಕೆ..... ಮುತ್ತಾದಳೀಕೆಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಕಂದಾ... ಪೇಳಲಾರೆನು ಕರ್ಮ ಬಾಧಿಪುದು ಸಕಲರನು ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ದುಷ್ಕರ್ಮ ಫಲವನ್ನು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ಅಗಲಿರಲಾಗದೆ ಸೀತಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊರತಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ತಾನೆ ಬಾಳಿಯಾರು ರಾಮ. ನಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವರೂ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರಾದರು. ನೀವು ನೆಮ್ಮದಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿದವರು. ಕೌಡಿನವಾಸ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೋಪಟ್ಟು ಕಷ್ಟಕರ ಮಗನೆ. ದಟ್ಟ ಅಡವಿ ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ದುಷ್ಟ ರಕ್ತಸರುಗಳಿಂದ ಬಾಧಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಜೀವಿತವನೆಂತು ನೀನಾಗಲೀ ಸೀತೆಯಾಗಲೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾಗಲೀ. ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಹೇಳು? ಕಳೆದ ಬಹು ಜನ್ಮಗಳ ಪುಣ್ಯಫಲದಿಂದ ನಾನು ಈ ಗೌರವಯುತ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಸಂತಪ್ತಿಯಿಂದ ಮಗನೆ. ಆದರೆ ಪೂರ್ವ ಸಂಚಿತ ಪಾಪದ ಫಲದಿಂದ ಈ ಅಗೋಚರ ಚಿತ್ತ ಕೈಕೆ ನನ್ನ ಸತಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಎಲ್ಲ ಸಂತಪವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸಿದಳು ಮಗನೆ. ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಕಾಡಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ. ವಿಧಿ ಏನನ್ನು ಎಣಿಸಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಎಂತವನಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು ಮಗನೇ.. ರಾಮ... ರಾಮ.. ರಾಮ...

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ರಾಮಾ... ನೀನು ಈಗ ಹೊರಟಿರುವುದು ವಿಶ್ವ ಪರ್ಯಟನೆಗೆ ಅಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಪದ : ಅರಣ್ಯದಡೆಗೆ ಶೃಂಗಾರವ..... ನಾರಿನಂಬರ ಕೊಟ್ಟಳಾಗ ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ರಾಮಾ.. ಶೃಂಗಾರಕ್ಕೊಂದು ಸಮಯ ಸಂದರ್ಭದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಪಾತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ಸೇರುತ್ತದೆ. ವೃತಸ್ಥನಿಗೆ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧವಿದೆ. ನೀವುಗಳು ಈಗ ಧರಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲ ಆ ಭೂಷಣಗಳು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಭರತನ

ಪಾಲಾಗಿದೆ. ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊ. ಅರಸನಾಗಿ ಅವನು ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ರಾಜಮಾತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಅನುಗ್ರಹವೆಂದು ನಿಮಗೆ ಕೊಡಲಾಗುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನೀವು ವನಗಮನಿಗಳಾಗಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಮ್ಮಾ.. ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಮಾತಿಲ್ಲ ತಾಯೆ... ಹರಸು ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬೇಡಿದೆವು. ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರ ಆಶೀರ್ವಾದ ದೊರೆಯಿತು. ಹಿರಿಯ ಮುತ್ಸದ್ಧಿಗಳಿಗೂ ವಂದಿಸಿದೆವು. ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಆನತರಾದೆವು. ನಮ್ಮ ವನಗಮನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜನರಾಡುವ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಬೇಡ. ತೆರಳೋಣ. ಇದೇನಿದು? ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ವೈಭವ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ.

ಪದ : ಊರ ಹೊರವಂಟವರು..... ರಾಮಸುಮಂತ್ರಗಿಂತೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಹಾಮಂತ್ರಿ ಸುಮಂತ್ರರೇ... ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಮಹಾಜನತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನೂ ಎಂಬಂತೆ ನಾಕಂಡು ಗೌರವಯುತ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿ. ಅವರುಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಿದೆವು. ದಿನ ಮೂರಾಯಿತ್ತಲ್ಲವೇ ನಾವು ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭಿಸಿ?... ಪವಿತ್ರ ಗಂಗೆಯನು ದಾಟಿದರೆ ವನಪ್ರದೇಶದ ಆರಂಭ ಸನಿಹವಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋರಿಕೆ ಇದೆ ಸುಮಂತ್ರರೇ....

ಪದ : ಮಂತ್ರೀಶ ಕೇಳಯ್ಯ..... ತಿಳಿದೆಲ್ಲರ ಸಲಹಯ್ಯ ||
ಮನಸಿನೊಳಗೆ ಭೇದ..... ರಕ್ಷಿಸಹೇಳು ಭರತಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಹಾಮಂತ್ರಿಗಳೇ.. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ವ್ಯಾಕುಲ ಚಿತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಅಗಲಿಕೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ಮುಖ್ತಿನವರಾದ ನನ್ನ ತಂದೆ ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಸಾಂತ್ವನವನ್ನು ಹೇಳಿ. ಜನನಿಯರ ದುಃಖ ಭಾರವು ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಮುಳುವಾಗದಂತೆ ಜನನಿಯರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ. ಬಾಧಿತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವೆಲಾಗಿ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಆಳರಸರು ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರದಂತೆ ಭರತನ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ನೀವೆಲ್ಲರು ಅನುಕೂಲಿಗರಾಗಿರಿ. ಅಧಿಕಾರ ದರ್ಪ ಪುರಜನರನ್ನು ಬಾಧಿಸದಿರಲಿ ಪುರಜನರು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಗೆ ಅಬಾಧಿತರಾಗಿರಲಿ. ನಾವು ವನವಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವವರೆಗೆ ಈ ನನ್ನ ಆಶಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ನಾವು ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇವೆ. ನೀವು ಹೋಗಿ ಇರಿ.

* * *

ಗಂಗೋತ್ಲರಣ - ಪಾದುಕಾ ಪ್ರದಾನ

ಪಾತ್ರವರ್ಗ

ಗುಹ

ರಾಮ

ಭಾರದ್ವಾಜ

ವಸಿಷ್ಠ

ಭರತ

ಕೈಕೆ

ಗಂಗೋತ್ರಣ : ಪಾದುಕಾ ಪ್ರದಾನ

- ಪಾರ್ತಿಪುಟ್ಟ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಈ ತೆರದಲಿ ಮಂತ್ರಿಯ..... ಗುಹನು ಕಂಡು - ||

ಅರ್ಥ : ಗುಹ : ಏನಿದು? ನಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಬಾವುಟ ಇರುವ ತೇರು ಬಂದಿತಲ್ಲ. ಮೂವರು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏನೋ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರು. ತೇರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಮೂವರೂ ಈ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಓ.. ದೇವರೇ ಓ.. ದೇವರೇ.. ರಾಮಚಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ! ಈ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಕಿಯಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದೇವರಲ್ಲವೇ ಅದು? ಎಲ್ಲಾ ಬರ್ಪೋ... ಬರ್ಪೋ... ದೇವರು ಬಂದವೆ ಕಾಣಪೋ... ಅಡ ಬೀಳಿರಪೋ.. ದೇವೇ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಏಯ್ ಆ ದೋಣಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಳೆಯಲೈ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೇ ದೇವರೇ... ಅಮ್ಮಾ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ ಅಮ್ಮಾ.. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದೇವರೇ.. ನೀವೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ನಮ್ಮ ಬಳಗದ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ದೇವೇ... ತಮ್ಮ ದರ್ಶನವಾದದ್ದು ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಯೇ... ದೇವೇ... ಒಂದು ಗೊಂದಲ ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ಎನ್ನಯ ಕುಲದೇವೇಶ.....ಧನ್ಯನಾದೆ ರಾಮಚಂದ್ರ ||

ಅರ್ಥ : ಗುಹ : ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಅರಸರ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವವರು ನಾವು ದೇವರೇ... ಅರಸು ಮನೆತನದ ಮಂದಿಯ ವೈಭೋಗವನ್ನು ಕಂಡ ಭಾಗ್ಯವಂತರು ನಾವು. ಆದರೆ.... ಯಾವುದೇ ಅಲಂಕಾರ ಆಡಂಬರಗಳಿಲ್ಲದ ತಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಲೋಕದ ಜನಮನದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ನಮ್ಮಂತವರ ಜೀವಿತದ ಸೂತ್ರರಾಗಿ ಇರುವ ನೀವುಗಳು - ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುವಂತಾಗುತ್ತಿರುವುದು

ಏಕೆ ಸ್ವಾಮಿ? ಸಕಲ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯ ಏನು ಸ್ವಾಮಿ.. ಇದು? ಯಾಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ಹೀಗೆ?

ಪದ : ತರಣ ಗುಹನೆ ಬಾಬಾ.....ಬರುವೆವೆಂಬರು - ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುಹನೇ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯವು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣಗಳು ನಿರ್ಧರಿತವಾಗುವುದು ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುವುದು ವಿಧಿಯ ನಿರ್ಣಯದಂತೆ. ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಜೀವಿತದ ತೊಡಗುವಿಕೆಗೆ ನಿನ್ನ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದವರನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಾ ಏರಿ ಬಂದ ರಥವನ್ನೂ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಆದರೂ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ನನಗೆ ಸಹ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರೂ ತಿಳಿಯದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಮೂವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಚೆ ತಟಕ್ಕೆ ನೀನು ತಲುಪಿಸಬೇಕಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಗುಹ : ದೇವರೇ... ಪ್ರತಿ ಮಾತು ನಾನು ಆಡಬಾರದು ಆದರೆ ಒಂದು ನಿವೇದನೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ಕಂಜದಳ ನೇತ್ರೆ..... ಪೋಗಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ||

ಅರ್ಥ : ಗುಹ : ದೇವರೇ... ಸೂರ್ಯ ವಂಶದವರು ನೀವು. ಜೀವಿತದ ಯಾವುದೇ ತೊಡಗುವಿಕೆ ನಿಮ್ಮ ವಂಶದ ಮೂಲ ಪುರುಷನು ಅಸ್ತಮಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಸರಿ ಎನಿಸಲಾರದು ದೇವರೇ. ಅದ್ಭುತವಾದ, ಶಾಂತ, ಕರುಣೆ, ವೀರ, ರೌದ್ರ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಸತ್ಯವೇ ಆದರೂ... ನಿಶಿಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಯಾನಕದ ಅನುಭವ ಬೇಡ ದೇವರೇ... ನಿಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಸಾಲದು. ಆದಾಗ್ಯೂ ತಾವು ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದೂ.. ಉದಯದ ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತಲುಪುವ ಮೊದಲು ತಮ್ಮನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ದಡಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುಹನೇ.. ಮಾನಿಸಬಹುದಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ನೀನು ಹೇಳಿರುವೆ ಆಗಲಿ. ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಕತ್ತಲನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತೇವೆ. ನೀ ಹೇಳಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ದಡವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತೇವೆ.

ಅರ್ಥ : ಗುಹ : ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದೆ. ರಾಮ-ಸೀತೆಯರ ನಿದ್ರಾನಂದದ ಚಿಲುಪನ್ನು ಕಂಡೆ ಆದರೆ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದೇವರ ನಿಲುವು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಮ್ಮವರೆಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ನಾನೂ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲವೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದೇವರೇ.. ದೇವ ದೇವಿಯರನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ ನಾವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಾವೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೀವಿ. ಬನ್ನಿ ದೇವರೇ.. ತೇಲುತ್ತಾ ಸಾಗುವ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನವನ್ನು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಇನ್ನೊಂದು ದಡವನ್ನು ತಲಪೋಣ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುಹನೇ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ನಿನಗೆ. ನಾವು ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತೇವೆ. ಶುಭವಾಗಲಿ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ.. ಗುಹನ ಸಮಯೋಚಿತ ಸಲಹೆ ಸಹಕಾರದಿಂದ ನಾವು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ದಿವ್ಯಾಶ್ರಮವೊಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಅಲ್ಲವೆ... ಇದು ಮಹರ್ಷಿ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಆಶ್ರಮ. ಸಂತರನ್ನು ಕಂಡು ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆದವಾದರೆ ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮೇಣ ಸಂತಸ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ರಮ ಪ್ರವೇಶಿಸೋಣ. ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ.. ಸೂರ್ಯವಂಶಜ ದಶರಥ ಪುತ್ರ ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಅರ್ಥ : ಭಾರದ್ವಾಜ : ನಿಮಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ. ಮಹಾಮುನಿ ಗೌತಮ ಗೋಚರವಾಗಿ ವರಮುನಿ ವಸಿಷ್ಠರ ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮನಾಗಿ ಯತಿವರ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದ. ಓ.. ರಘುಕುಲೋತ್ತಮ ರಾಮಾ.. ಬಾ.. ಕುಳ್ಳಿರು ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ರಾಮಾ.. ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯನಾಗಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಸಮಸ್ತ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಅವಕಾಶದಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣವೇನು ಕಂದಾ...

ಪದ : ದಶರಥ ನೃಪಾಲನೊಳು.....ಕೇಳಯ್ಯ ಮುನಿಪ ||
ಈರೇಳು ವರ್ಷ..... ಸೌಖ್ಯವಾಗಿರುವ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮುನೀಶ್ವರಾ.. ತಂದೆ ದಶರಥನವರಲ್ಲಿ ಮಾತೆ ಕೈಕಾದೇವಿ ಬೇಡಿದ ವರದಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಭರತನಿಗೆ ಸಂದಿತು. ನಾನು ವನವಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗ ಹರ ಹಿಡಿದು ನನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ ಸೀತೆ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನನ್ನೊಂದಿಗಿರಲು ಹೊರಟರು. ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದವು. ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ... ಮುಂದೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ವನವಾಸದಲ್ಲಿರಲು ಸುಸ್ಥಳವೊಂದನ್ನು ತಾವು ಸೂಚಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಎನಲು ರಾಘವ..... ಭಯವಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ ||
ಚಿತ್ರಮಯರಾಗಿರುವ..... ಕಳುಹಿಸಿದನಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಭಾರದ್ವಾಜ : ರಾಮಚಂದ್ರ... ವೃತ್ತಿಕಾರರಿರಲಿ.. ಪ್ರವೃತ್ತಿಕಾರರಿರಲಿ ಚಿತ್ರಗಾರನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಮನದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತರ್ಕಿಸಿ ಮೂಡಿಸಿದನಾದರೆ ಅದು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಮೂಡಿಸಿದಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕವಿಯಾಗಲಿ ಕಥೆಗಾರನಾಗಲಿ ಬರೆದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಕೂಡ.... ಅಕ್ಷರ ಚಿತ್ರವೇ ಹೌದಷ್ಟೇ? ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಸುಂದರ ತಾಣವೊಂದಿದೆ. ಫಲಭರಿತವಾದ ಪ್ರದೇಶ ಆತಂಕ ಅಡಚಣೆ ಭಯಗಳಿಲ್ಲದ ಸುಧಾಮವೊಂದು ಮುಂದೆ ಇದೆ. ಸರ್ವ ಪ್ರಕೃತಿ ಜನ್ಯ ಕೂಟದ ಚಿತ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಅದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಚಿತ್ರಕೂಟ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಸಂತಸಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರದೇಶವೇ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನೀವಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಭಗವದನುಗ್ರಹವಾಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಸೂಕ್ತ ಪಥ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಿರಿ. ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಲು ಅಪ್ಪಣೆಯೇ?

ಅರ್ಥ : ಭಾರದ್ವಾಜ : ಒಳಿತಾಗಲಿ.. ಜಾಗ್ರತರಾಗಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಲಹೆಯಂತೆ ನಾವು ಈಗ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವ ಪ್ರದೇಶವೇ ಚಿತ್ರಕೂಟವೆಂದು ಖಚಿತಪಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ತಂಗಿರೋಣ.

ಪದ : ಮತ್ತೆ ಬಹು ರಮ್ಯತರ..... ಪುತ್ರರೈದಿದರೆನ್ನುತ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಕಲೋರ ಚಿತ್ತೆಯಾದ ಕೈಕೆಯ ನರಕ ಸದೃಶ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ನನಗೆ ಉಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಗಳು ನೈಜ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡುದರಿಂದ ಕಾಯದ ಸಮತೋಲನ ಸ್ಥಿತಿ ತಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದೆಂತೋ ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದೆ. ನನ್ನ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವವನು ಸುಮಂತ್ರನೇ ಹೌದಷ್ಟೆ? ಸುಮಂತ್ರಾ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ತೆರಳಿದ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಸಮ ರಾಮನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ತನಕ ತಲುಪಿಸಿದೆಯಪ್ಪಾ ಅವನನ್ನು ಅಗಲಿ ಇರಲಾಗದ ನನ್ನ ವ್ಯಾಕುಲವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡು ರಾಮ ತಮ್ಮ ನಿಲುವಿನಿಂದ ಬದಲಾಗುವ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದನೆ? ಕಾಡಿನ ಕಷ್ಟಕರ ಜೀವನವನ್ನು ತರ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಗ್ಧ ಜಾನಕಿ ತನ್ನ ಗಂಡನ ನಿಲುವಿನ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದಳೆ? ತಂದೆಯ ವಿಕೃತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಅಣ್ಣನ ನಡೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದನೆ? ರಾಜಾ.. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವತಾ ಉಕ್ತಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನನಗಾಗಿ ರಾಮನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಹಾಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆಯಾ? ಸುಮಂತ್ರಾ.. ನೀನಾಂತ ಮೌನವನ್ನು ನನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡಾಗ ವನವಾಸದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾದ ನಿಲುವನ್ನು ನನ್ನ ಮಗ ರಾಮ ತಾಳಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಮಂತ್ರಾ.. ಕಾಯದ ಕಸುವು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಾಲಗೆ ತಡವರಿಸುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಕರೆಸು.. ವರಗುರು ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಬರಿಸು. ಸಚಿವ ಬಳಗದ ಎಲ್ಲರೂ ಬರಲಿ. ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕರೆಸು. ಕುಲೋನ್ನತಿಗಾಗಿ ಯಜ್ಞಮುಖೇನ ಪಡೆದ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ನನಗೆ ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಬರಬಾರದಿತ್ತು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ನನಗೆ ಈ ಪರಿಯ ವೇದನಾ ಮರಣಕಾಲ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬಾರದಿತ್ತು. ಸುಮಂತ್ರಾ.. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಆಳರಸರುಗಳ ಕಾರ್ಯ ವೈಖರಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರಿತ ನೀನು ಆ ಪರಂಪರೆಯ ಕೀರ್ತಿ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಗ್ಲಾನಿ ಆಗದಂತೆ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾನ ಸಚಿವರೊಂದಿಗೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಸಮಸ್ತರೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದು ಮುಂದಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಅದೊ... ಕಾಲನ ಕರೆ ಬಂದಿದೆ. ಮರಣ ಘಂಟೆ ಬಾರಿಸಿಯಾಯಿತು. ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ರಂಗನಾಥ... ರಂಗನಾಥ.... ನಾರಾಯಣ... ನಾರಾಯಣ... ನಾರಾಯಣ...

ಪದ : ಈ ತೆರೆದೊಳು.....ತಾವಿಗೋಲೆಯಟ್ಟಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಇನಕುಲವಾರಿಧಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಚಂದ್ರರಂತಿದ್ದ ವೀರ ದಶರಥ ನೃಪತಿ ಅಸ್ತಂಗತನಾದನು. ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ದುಃಖತಪ್ಪರಾದ ಸರ್ವರಿಗೂ ಮರಣದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಅಥವಾ ಬದ್ಧತೆಯ ಅರಿವಿಗಾಗಿ ಸಾಂತ್ವನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ಮರಣೋತ್ತರ ಕರ್ಮಗಳು ಭರತನ ಆಗಮನದ ನಂತರವೇ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಕಳೇಬರವನ್ನು ತೈಲಾವೃತವಾಗಿ ಇರಿಸಬೇಕು. ಸುಮಂತ್ರ.. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರದತ್ತವಾಗುವ ಅಧಿಕಾರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭರತನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಾನು ಬರೆದಿರುವ ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಭರತನಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿ ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪುವಂತೆ ಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕು ತಕ್ಷಣ ತೊಡಗು.

ಪದ : ಬಂದನು ಭರತನಾಕ್ಷಣದಿ..... ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದ ||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಲೋಕ ವ್ಯಾಪಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿ ಗೌರವವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಮಾನಸಿಕವಾದ ಯಾವುದೇ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಯ ಜಾವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡ ಕನಸು ನನಗೆ ಗೊಂದಲದ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿತು. ಅರಮನೆಯ ಗೋಪುರ ಕಲಶ ಕಳಚಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ತಂದೆ ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ತಲೆಗೆ ಮೃತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಲೇಪಿಸುತ್ತಾ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ವಿಕೃತನಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ತಾಯಿ ಕೈಕಾದೇವಿ ತಲೆಕೂದಲವನ್ನು ಕೆದರಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ವಿಕೃತವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಊಳಿಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಜನತೆ ಆಕ್ರಂದನದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಇದು ದುಃಸ್ವಪ್ನವೇ ಸರಿ. ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಎದ್ದವನೇ ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದರೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ದೂತನೊಬ್ಬ ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ನನಗಿತ್ತ. ತೆರೆದು ಓದಿದೆ. ಭರತನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಹೊರಟು ಅತೀ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ತಲುಪಬೇಕು ಎಂಬುದಷ್ಟೇ ಪತ್ರದ ಒಕ್ಕಣೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಪತ್ರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ? ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾಗಿದೆ. ನಾನಾಗಿ ತರ್ಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಂದ ದೂತನೂ ಏನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏನೇ ಆಗಲಿ. ತಿಳಿಸಬೇಕಾದವರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೊರಡಲನುವಾದರೆ ಹಯ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಏರಿದ್ದೇ ತಡ ಹಯ ಅತೀ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಕಡೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿತು. ಕ್ರಮಣದ ಆಯಾಸ ಆಶ್ಚಕ್ಯ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಇನ್ನೊಂದು ಹಯ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕುದುರೆಗಳ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನಗರದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನರು ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಕ್ರೂರ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದರು. ಮನೆಗಳ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಂಗಳೆಯರು ಒಳನಡೆದು ರಪ್ಪನೇ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ನಗರದಾದ್ಯಂತ ಮಾಸಿದ ತೋರಣಗಳಿವೆ. ಮಾಸಿದ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳಿವೆ. ನೀರಸ ಮೌನವಿದೆ. ಬಾಧಿತ ಮನಸುಗಳ ಪರಿಸರವಿದೆ. ಅರಮನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ, ಕಾರ್ಯತತ್ಪರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿಜನರು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಏನು ದುರಂತ ಬಂದೊಂದೆಡೆ ಈ ನಾಡಿಗೆ? ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ. ಅದೋ.. ಅಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಂತ್ರಿ ಸುಮಂತ್ರರಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುಗಳೇ.. ಮಂತ್ರಿಗಳೇ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏನೀ ದುರಂತ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಛಾಯೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ.. ತಿಳಿಸಿ.

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಭರತಾ... ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಆಲೈಸುವ ಮನೋ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಮೊದಲಾಗಿ ನೀನು ಹೊಂದಬೇಕು. ತನ್ನ ಕಾಯಶಿಥಿಲತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ದಶರಥ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಹೂರ್ತ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ.

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಗುರುಗಳೇ... ವಿಶ್ವವಾಪಿತವಾಗಬಹುದಾದ ಸಂತಸದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೂ ಈ ವ್ಯಾಪಿತ ದುರಂತ ಜನ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ ಗುರುಗಳೇ.

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಮನುಷ್ಯನ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ದೈವದ ನಿರ್ಣಯ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾದ ಪರಿಕ್ರಮದ ಅನುಸರಣಿಯಂತೆ ರಾಮ ಸಿಂಹಾಸನ ಏರುವುದಕ್ಕಿತ್ತು. ಸಮಸ್ತರ ಆಶೀರ್ವಚನವನ್ನು ಪಡೆದ ರಾಮನನ್ನು ಹರಸಲು ನಿನ್ನಮ್ಮ ಕೈಕೆ ಉಪಸ್ಥಿತಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಬೇರಾದ ಆಗಮವನ್ನು ಅರಿತ

ಅರಸ ಅವಳಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಹಿಂದೆ ಅವಳಿಗೆ ಅರಸ ಒಲಿದು ಇತ್ತ ಎರಡು ವರಗಳು. ಅವಳು ಅರಸನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿದಳು ಮೊದಲ ವರದಂತೆ ಈಗ ನಿರ್ಧರಿತವಾದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನ ಅವಳ ಮಗನಾದ ನಿನಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು.

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಗುರುಗಳೇ ಪರಂಪರೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಬಹುದಾದ ಕೋರಿಕೆ ಅಲ್ಲವೇ ಇದು?

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲ ಮಗನೇ... ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಎರಡನೇಯ ವರವೂ ಪ್ರಸ್ತಾವಿತವಾಯಿತು. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣ ರಾಮ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಪರ್ಯಂತ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ನಿರ್ಗಮಿಸಬೇಕು.

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ರಂಗನಾಥ ಗುರುಗಳೇ.. ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ರಾಮ...

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಚೇತರಿಸಿಕೋ ಮಗನೇ.. ರಾಮ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೂ ಅವನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು ಮೂವರೂ ವನವಾಸಕ್ಕೆಗಮಿಸಿ ಆಗಿದೆ ಮಗನೇ.. ರಾಮನನ್ನು ಅಗಲಿರಲಾಗದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವಿಕೃತ ವಿಕಲ್ಪ ಮನಸ್ಕನಾದ. ಕಾಲದ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅಸ್ತಂಗತನಾದನು ಮಗನೇ.

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ರಂಗನಾಥ... ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ... ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಕೀರ್ತಿಗೌರವಕ್ಕೆ ಕೈಕೆ ಭರತರ ಈ ಕೊಡುಗೆ ಸಹ್ಯವೇ ಗುರುಗಳೇ...

ಪದ : ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ರುದ್ರನಂತೆ.....ಸುಮಂತ್ರ ಬೋಧಿಸಿದ ||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಗುರುಗಳೇ ಯಾವುದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮನೆತನದ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಮನೆತನದ ಪರಂಪರೆಯ ನಡೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲೇಬೇಕು. ಅದನ್ನು ತೊರೆದು ವಿಕೃತ ನಡೆಯ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ತರನ್ನೂ ತಂದ ನನ್ನ ಮಾತೆ ಮಾತೆ ಅಲ್ಲ. ಕುಲ ಘಾತೆ. ಅಂತಹ ತಾಯಿಯ ತಲೆಯನ್ನೇ ಕಡಿಯುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಭರತಾ... ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಗುರುಸ್ಥಾನದ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ವಸಿಷ್ಠ ಭರತನಿಂದಾಗುವ ಮಾತೃಹತ್ಯಾ ದೋಷ

ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಭರತ ನಾನಿದ್ದು ನಿನ್ನ ವಿಪರೀತ ನಡೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಮಗನೇ.. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥವಾಗಿ ರಾಮ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಿನಗೂ ಕರ್ತವ್ಯದ ಬದ್ಧತೆ ಇದೆ. ಅಸ್ತಂಗತನಾದ ದಶರಥನ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮನೆತನದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪದ : ಎನಗಾಗಿ ರಾಘವನ..... ಅನುಮಾನವೇನು ||
ಈ ನರೇಂದ್ರನು ತೀರಿ..... ದಾನವಾಂತಕಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಗುರುಗಳೇ ಮಹಾ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಯಾವನನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಬದ್ಧತೆ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಸತ್ಯವಷ್ಟೆ? ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಭಂಗ ತಂದಿರುವುದು ಬಹುಜನರ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸದಿರುವುದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮೋಹದ ಕುಮಾರ ಸರ್ವಜನ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳಿಸಿರುವುದು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಗೆ ಆತಂಕವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿರುವುದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾಗಿರುವುದು. ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಕ ಉಂಟು ಮಾಡಿರುವುದು ಇಷ್ಟು ಮಹಾ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಈ ಕೈಕೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಅಲ್ಲ ಗುರುಗಳೇ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ, ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯುತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಗೌರವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾನು ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಮರಣ ವಾರ್ತೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಸಂಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಇಂತಹ ಗೊಂದಲ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಮೂಲವನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಭರತಾ.. ಮಗನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನದ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಅರಸ ವಚನಬದ್ಧನಾದ ಪಿತೃವಚನದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದ ರಾಮ ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥವಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಗಮಿಸಿದ. ಈರ್ವರ ನಡೆಯಿಂದ ಕಾಲೋಚಿತ ಬದ್ಧತೆ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮರಣಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥನ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ನಡೆಯಬೇಕು. ಉಳಿದ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕ್ರಿಯೋನ್ಮುಖವಾಗು. ಇದು ಗುರು ಆಜ್ಞೆ.

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಆಗಲಿ ಗುರುಗಳೇ.

ಪದ : ಹೀಗೆಂದು ಭರತನಣಿಯಾಗೆ..... ಮಾತಾಗ ಜೇಳಿದನು ||
ರೂಢಿಪಾಲಕನ..... ಭರತ ಹೊರವಂಟ ||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಗುರುಗಳೇ.. ತನ್ನ ಆಶಯವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಮಸ್ತ ವೈಭವವನ್ನು ಕಳೆಗುಂದಿಸಿದ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ. ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಕೌಸಲ್ಯ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸುಮಿತ್ರೆಯರ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅನುಭವಿಸಲಾರದೆ ಹೋದೆ ಗುರುಗಳೇ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಬಹುಜನ ಮಾನ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥ ಅಸ್ತಂಗತನಾದ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ದೂರ ಗಮಿಸಿದ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲದೇ ಮತ್ತೇನು ಗುರುಗಳೇ ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಸರ್ವಜನರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಗುರುಗಳೇ ನಾನು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜಟಾವಲ್ಕಲಧಾರಿಯಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಗಮಿಸಿ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಸಂಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪುರದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮಾ.. ಶತ್ರುಘ್ನ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಪ್ಪ ನನ್ನೊಡನೆ ಬರುವವರು ಬನ್ನಿ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹೊರಟೆ ಹೊರಟೆ ಹೊರಟೆ.

ಪದ : ನಾನಾ ಸೈನ್ಯವ.....ರಘುಜಗಾ ಸೌಮಿತ್ರಿಯಂತೆಂದನು ||
ಅಣ್ಣ ನೋಡು.... ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನೆದುರಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣಾದೇವಾ.. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಅಂತಸ್ತಿನ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ವಿಕೃತ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ವಂಶವೇ ಆಧಾರ ನೀಡಿದೆ. ವನದ ಫಲಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಧೂಳೇರುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಮರ ಹತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ನಾನಾ ಸೈನ್ಯ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಈ ಕಡೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಲಾಂಛನವಿದೆ. ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಭರತ ತನ್ನ ವೈಭವವನ್ನು ನಮಗೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅಥವಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದಂತೂ ಸತ್ಯ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಣ್ಣಾ ಏನು ಅರಿಯದಂತೆ ನೀವಿರಿ.

ಪದ : ಮಿಣ್ಣಿಗಿರಿ..... ನಿನ್ನ ಕರುಣದಿ - ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಯಾವ ಆತಂಕವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ನಾವು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ನಮಗೆ ಆತಂಕ ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಭರತ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನೇರಳೆಯ ಹಣ್ಣನ್ನು ಮರದಿಂದ ಧರೆಗೆ ನಾನು ಉರುಳಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಭರತನ ಬಲಕ್ಕೆ ಅಂತಕನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ತಡೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ದೂಳೇರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಿ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸೇನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ದಿ.. ತಮ್ಮಾ... ಭರತನನ್ನು ಕಂಡೆಯಾ...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಲಾಂಛನದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಬಲವೆಂದು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರೊಟ್ಟಿಗೆ ಭರತ ಇರಲೇಬೇಕಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ.. ಸರ್ವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಖಚಿತವಾಗದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಊಹೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಬಾರದು. ತಮ್ಮಾ.. ನಮಗೆ ಅರಿಯದೇ ಇದ್ದ ಪರದ ನಿಲುವನ್ನು ನಮ್ಮೆಣಿಕೆಯಂತೆ ನಿರ್ಧರಿಸಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ.

ಪದ : ಸುಮ್ಮನಿರೈ.....ನಮ್ಮ ಸಹಜನು - ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ... ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯು ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಜನಮತ ವಿರೋಧವಾದ ಆಶಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಸಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ ನೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಭರತ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಯಾರು ಊಹಿಸಿದರೂ ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನೇಣಿಸಿದ್ದೇ ಸತ್ಯವಾಗುವುದಾದರೆ ಏನು ಭರತನನ್ನು ಎದುರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ರಾಮನಿಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಧಾರಣಾ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವುದನ್ನೇ ಹೊಂದಿ ಭರತ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರೋಣ.

ಪದ : ಎಂದು ತಮ್ಮೊಳಾಡುತಿರಲು..... ವಂದಿಸಿದನು - ||
ಪಾದಕೆರಗಿದನುಜನಂ..... ಸೋದರನೊಳು ||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಣ್ಣದೇವಾ.. ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಭರತಾ.. ಶುಭವಾಗಲಿ.. ಏಳಪ್ಪಾ.. ಎದ್ದೇಳು.. ಬಹುಕಾಲದ ಅಗಲಿಕೆಯ ನಂತರ ನಿನ್ನ ಆಗಮನ ಆನಂದವನ್ನು ಇತ್ತಿತಪ್ಪಾ.. ಬಾ.. ಆಲಿಂಗನ ಸಂತಸವನ್ನು ಮೈಮನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳೋಣ.. ಭರತಾ...

ಪದ : ಬಂದೆಯಾ ಇನವಂಶ... ನೊಂದೆಯೇನೈ ||
ಎಂದು ಬಂದೆಯಯೋಧ್ಯ..... ಸಹ ಮಂದಿರವನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಭರತಾ... ಇನಕುಲವೆಂಬ ವಾರಿಧಿಯ ಉತ್ಕರ್ಷಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರ ಚೇತನ ನೀನು. ಬಂದೆಯಲ್ಲ. ಕೇಕೆಯದಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಯಾವಾಗ ಬಂದೆ? ನಮ್ಮ ಅರಣ್ಯಗಮನದ ವಿಚಾರ ನಿನಗೆ ಯಾವಾಗ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು? ಕ್ಷಣಕಾಲದ ಮಾನಸಿಕ ಚಂಚಲತೆಯು ನನ್ನ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಹುದೆಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣ ಅರಣ್ಯಮುಖನಾದೆ. ನೀನು ಬರುವವರೆಗೆ ನನ್ನ ಕ್ರಮಣವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಬೇಸರಗೊಂಡೆಯಾ? ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸದಿರು. ಆದ್ಯ ತನುಸಾರದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವರ ಸಮಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಯಾವಾಗ ಹೊರಟೆ ಭರತ... ನೀನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದವನಾದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಬಲ್ಲೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಕ್ಷೇಮವೆ ದಶ..... ಸೀಮೆಯೊಳಗೆ ||
ಏನು ಮುಖದಲಿ ಕಾಂತಿ.....ಮಾನನಿಧಿಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಭರತಾ... ನನ್ನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನದ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿತ್ತು. ಉಲ್ಲಸಿತರಾಗಿದ್ದರು ನಮ್ಮ ತಂದೆ. ಆದರೆ ತಂದೆಯ ವಚನ ಬದ್ಧತೆಯಿಂದಲಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ವಿದ್ಯಮಾನ ಘಟಿಸಿತು. ಅತೀವ ವ್ಯಾಕುಲಚಿತ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ತಂದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಂತಾಪ ದಿನಗಳು ಉರುಳಿದಂತೆ ಮಾಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಭರತ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವರೇ? ಘಟಿತ ವಿದ್ಯಮಾನ ಶತ್ರುಘ್ನನ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅರೆಸೊತ್ತಿಯ ಪರಿಜನರು ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಪುರಜನರು ಕುಶಲದಿಂದಿರುವರಲ್ಲವೆ? ಭರತಾ..

ಯಾಕೆ ನಿನ್ನ ಮುಖ ವಿವರ್ಣವಾಯಿತು? ಕಾಂತಿವಿಹೀನವಾಯಿತು. ಹಿತ್ತೈಷಿ ವರ್ಗದೊಡನೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಷ್ಟು ದೂರ ಕ್ರಮಿಸಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಕಾರಣವೇನು ಭರತ?

ಪದ : ಜಯ ಜಯ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ.....ನರೇಂದ್ರ ||
ಅಕ್ಷಾಶ್ರಿತ ಪೋಷ ಕೇಳು..... ಸುರಪನ ಪುರಕೈದಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ.. ಶೀಲ ಶಿಥಿಲೆಯಾಗಿ ಶಾಪಕ್ಕೊಳಗಾದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಮಹರ್ಷಿ ಗೌತಮರು ಬಯಸಿದ ಚೇತನ ರೂಪ ನೀನು. ತನ್ನ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯು ನಿನ್ನಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಶಕ್ತಿ ಚೇತನ ನೀನು. ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿರಿಯನಾಗಿ ಪಡೆದುದೇ ನಮ್ಮ ಯೋಗ ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯ. ಓ.. ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಿತನೆ... ಸರ್ವ ಜನ ಮನದ ಕಾಮಿತ್ರ ನೀನು. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೂಪದಿಂದ ವಿವರಿಸಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ. ವಚನ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಅರಣ್ಯವಾಸಕ್ಕೆ ನೀನು ಕ್ರಮಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಅಚಲ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಕೌಸಲ್ಯಾದೇವಿಯ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದರಂತೆ. ಮುಂದೆ ನಿರಂತರ ಎಂಟುದಿನ ತೀವ್ರ ಶೋಕಬಾಧಿತರಾಗಿ ಚೇತನಾನುಕೂಲವಾದ ಯಾವುದನ್ನೂ ಸೇವಿಸದೆ ಸರ್ವರನ್ನೂ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ದಿವಂಗತರಾದರು ಅಣ್ಣಯ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ... ರಂಗನಾಥ... ಎಂತಹಾ ದುರ್ವಾತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಿದೆಯಪ್ಪಾ...

ಪದ : ಇನ್ನಾರೆನ್ನನು.....ಪುಣ್ಯವೆ ಹಾ ವಿಧಿಯೆ ||
ಎಷ್ಟರ ಸಂಕಟಪಟ್ಟನೊ..... ಬಿಟ್ಟನೋ ಪ್ರಾಣವನು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಓ.. ಸರ್ವ ಮೃತ್ಯುಹರನೇ.. ನೀನು ರುದ್ರನಾದರೂ ಕರುಣಾಕರನಲ್ಲವೇ? ಆಪ್ತರ ಅಗಲಿಕೆಯ ದುಃಖಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾಕೆ ತಿಳಿದಿಸ್ತಾಮಿ ಅಯ್ಯೋ.. ಹರನೇ... ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮಿಥಿಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಐತಿಹ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಭಾಯಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಯಿತೆಂದು ಉದ್ಧರಿಸಿದವರು ನನ್ನ ಮಾವ.

ಉತ್ಸುಕರಾಗಿಯೇ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಮಿಥಿಲೆಯಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ವಧುವರರ ಸಹಿತ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಎದುರಾದ ಭಾರ್ಗವರಾದುದರಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಶ್ರೀರಾಮನ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡಾಗ ನನ್ನನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡವರು ನನ್ನ ಮಾವ. ಮನೆಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಾಗಿರಬೇಕಾದ ಸಂತುಷ್ಟ ಗೃಹಿಣಿಯ ನಡೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ನನ್ನ ಮಾವ. ಮನೆತನದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಿಡುವ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಗೃಹಿಣಿಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವರು ನನ್ನ ಮಾವ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಪರಂಪರೆಯ ಕೀರ್ತಿ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಮೆರಗನ್ನೀಯುತ್ತ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನಾಳುತ್ತಾ ಸರ್ವಜನ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು ನನ್ನ ಮಾವ. ಇಂತಹ ಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೂ ದುರಂತ ಮರಣವನ್ನು ತಂದಿತ್ತೆಯಾ ಸ್ವಾಮಿ... ಸಂತಾನ ಹೀನತೆಯ ದುಃಖದಿಂದ ಬಾಧಿತರಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಮಾವ ಪಡೆದ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದಿತರಾಗಿದ್ದವರು ನನ್ನ ಮಾವ. ಅಯ್ಯೋ.. ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುರಂತವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ... ಅನ್ನ ಆಹಾರ ದಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಿಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅನ್ನ ಆಹಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಪಡೆದ ಮಕ್ಕಳು ಸನಿಹದಲ್ಲಿರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮರಣದ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರಲ್ಲಾ.. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕರೆದು ಕರೆದು ಕರೆದು ಕೊರಗಿ ಮರುಗಿ ಅಳಿದಿರುವ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ನಮಗಿಲ್ಲವೆಷ್ಟು ಶಿವನೆ ಹರನೆ ಶಂಕರೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯನೆ ಸದಾಶಿವ ರುದ್ರನೇ ರಂಗನಾಥ ರಂಗನಾಥ ನಿನಗಿದು ತೃಪ್ತಿಯೇ ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ.. ತಂದೆಯ ಮರಣ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಒದಗಿ ಬರದಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಾವು ಭಾಗ್ಯಹೀನರೇ! ಹೌದು. ಮರಣ ಕಾಲೋಚಿತವಾದದ್ದು. ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದು. ಹೌದೇ ಆದರು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠರ ಮರಣ ಈ ತೆರನಾದದ್ದು ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ ವಿಹೀನತೆಯೇ ಸರಿ. ಕಾಲಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ಎಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಿ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ಕರ್ಮಣೋ ತತ್ಸಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಪಿತೃಕಾರ್ಯವನ್ನು ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸೋಣ. ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದೆವು. ಅಪರ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದೆವು. ಇಂಗು ದೀ ಪಿಷ್ಠದಿಂದ ಪಿಂಡ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಿ ಮಂತಾನು ಸಂಧಿತವಾದ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಪಿತೃವಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೈವದಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿಸಿದೆವು. ಕರ್ಮಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಹಿರಿಯರ ಮಾತೆಯರ ಪಾದಕಾನತರಾಗಿ ಹರಕೆಯನ್ನು

ಪಡೆದುಕೊಂಡೆವು. ನಾವು ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಭಾಗವು ದಾನ ದಕ್ಷಿಣಗಳು ಯಥಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಶುಭೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಆಯಿತು. ಕರ್ಮದಿನವನ್ನು ಉಪವಾಸದಿಂದಲೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ.. ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದೆವಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ನಡೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸೋಣ.

ಪದ : ಬಂದುದು ಲೇಸಾಯಿತು..... ಮಾಳ್ವದಿನ್ನೇನು ನಾವು ||
ಎಂದಿಗಾದರೂ..... ನಿಲ್ಲದಿದು ಸಿದ್ಧ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಪುತ್ರಧರ್ಮದ ನನ್ನ ಕರ್ಮ ಪ್ರಚೋದಿತವಾಯಿತು. ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನನ ಭಾಗ್ಯ ಕಂಡ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಯೂ ಮರಣೋನ್ಮುಖವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯ. ನಮ್ಮ ಯೋಗಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಜೀವರುಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಜೀವರುಗಳ ಅಗಲಿಕೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅರಿತು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತಂದು ನಿಜ ಕಾಯ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ನಾವು ತೊಡಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿಸ್ತೇಜ ನಿರ್ದಯ ಜೀವನವಾಗುತ್ತದೆ ನಮ್ಮದು. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಬದ್ಧತೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸೋಣ. ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯವರು ಕುಲಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ಕರ್ಮಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಜಾವರ್ಗ ಪ್ರಜಾಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಪರಸ್ಪರ ಅಭಿಮಾನದ ಗೌರವಯುತ ಜೀವಿತವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಸಹೃದಯತಾ ಜೀವಿತದ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಕುಂದುಬರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭರತನ ಮಾತು ಇರಬೇಕು. ಪರಿಜನ ಪುರಜನರಿಂದ ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ಸಿಗಬೇಕು. ಇದಿಷ್ಟು ಸರ್ವರಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಮನದಾಳದ ಕೋರಿಕೆ ತಮ್ಮಾ ಭರತಾ.

ಪದ : ಕಂದ ಪೋಗು... ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಭರತಾ.. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯ ಬದ್ಧತೆ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಇದೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ನಿನಗೂ ಇದೆ. ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋಗು. ಯಾಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದರೆ ವಂಶ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಿಡುತ್ತಾ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಕರ್ಮಧರ್ಮವನ್ನು

ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವನವಾಸವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ನಾನೂ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹವರ್ತಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಸರ್ವರಿಗೂ ಗೌರವಯುತ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸರ್ವಜನರೂ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಅಣ್ಣ ನೀವ್..... ಕಣ್ಣನೀರನೆ ತುಂಬಿದ - ||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ನಾವ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮಹಾಜನತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಜನರು ಅನುಭವಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತುತದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಆಧಾರಿತವಾದ ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಾಗಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ದೇವ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಪಾಯಸವೇ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಮೂವರು ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಜನಿಸಿದವರು ನಾವು. ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಬಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಾನು ಅರಿತುಕೊಂಡಂತೆ ನಮ್ಮ ಮೂವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀನು ಸರ್ವಜನಮನದ ಆಕರ್ಷಣ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವ ನೀನು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಭೇದದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಈಗ ಹಿರಿಯನಾದ ನೀನು ಸತಿ ಸಹಜ ಸಹಿತ ಅರಣ್ಯವಾಸದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ನಾಡಿನ ಜೀವಿತದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದು ಜೀವಿತದ ಬಣ್ಣ ರಹಿತ ಬಟ್ಟೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಾಗಲೀ ಜನ ಕಂಡರಿಯದಿದ್ದ ಗಯ್ಯಾಳಿತನದ ನಮ್ಮಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ದುರಂತ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಆಡಳಿತ ವೈಖರಿಯ ವೈಭವವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸದೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವುದು ನಿನಗೆ ಸರಿಯೇ?

ಪದ : ನಿರ್ಮಲದೊಳು..... ಜನ್ಮಾಂತರಕೂ ಪೋಗೆನು ||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ಸರ್ವ ಜೀವರುಗಳ ಗೌರವಾಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶಕ್ತಿ ನೀನು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿನ್ನದು. ಮಹರ್ಷಿ ವಸಿಷ್ಠರ ಬೋಧನಾ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಭೇದ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ನಿನ್ನ ಗ್ರಹಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಗರಿಷ್ಠವಾಗಿತ್ತು.

ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಹೊರಟದ್ದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸುವಂತೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದುವರೆಗೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅರಿವಿನ ಆಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಸ್ತ ವೈಖರಿ ನಿನಗೆ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮಹರ್ಷಿ ಗೌತಮರಿಗೆ ಅವರ ಪತ್ನಿಯ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆಗೆ ನೀನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯಶಕ್ತಿಯೇ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಶಿವಧನುರ್ಭಂಗವಂತು ಒಂದು ವಿಸ್ಮಯ ಮಹರ್ಷಿ ಪರಶುರಾಮರ ವೈಷ್ಣವಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯನಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ದಿಟ್ಟ ನಿಲುವೇ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯಾರೂ ಕೂಡಾ ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ಇಂತಹ ಗರಿಷ್ಠನನ್ನು ವರಿಷ್ಠನನ್ನು ಹಿರಿಯನಾಗಿ ಪಡೆದ ನಾವೇ ಧನ್ಯರು. ಮರವನ್ನು ಎಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆನೆಯೊಂದಿರುವಾಗ ಆಡಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರ್ಯ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಸರಿಯೋ? ಹೊಲವನ್ನು ಉಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎತ್ತುಗಳಿರುವಾಗ ಮೊಲದಿಂದ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದೇ? ನಿನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾದ ಅಥವಾ ಅನುಬಂಧಿತವಾದ ಸರ್ವಗೌರವವೂ ನಿನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸೆಳೆತವೆಂದಾಗುವಾಗ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ನೀನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಭರಿಸಲು ಪಾತ್ರ ಔಚಿತ್ಯ ಇಲ್ಲ ಅಣ್ಣದೇವ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮರಣದಿಂದ ತೆರವಾಗಿರುವ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ನೀನೇ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಣ್ಣದೇವ...

ಪದ : ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು..... ತಾಪದಿ ನಿಂತಿದನು - ||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಭರತನ ಕಿರಿತನಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಭರತನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಜರೆಯುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬಹುದು ಅದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನಣ್ಣ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದದಂತಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಿನ್ನದಾಗಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದೇ ಹೌದಾದರೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯೇ ಯಾವುದಾದರೂ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಸೇರಿ ನನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನಿಲ್ಲದ ನೀನೊಲ್ಲದ ಅಯೋಧ್ಯೆ ನನ್ನಿಂದಲೂ ದೂರವಾಗಿರಲಿ. ಇದು ನನ್ನ ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಧಾರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ಮಗನೇ... ರಾಮಚಂದ್ರ

ಪದ : ಮಂದರೆಯ ಮಾತ..... ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ ರಾಮ ||
ಬಂದುಯೋಧ್ಯಾ ಪುರಕೆ..... ಎಂದೊಡಂಬಡಿಸಿದಳು ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ಕಂದಾ... ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುವರ್ತಿಗಳಾಗಿರುವ ಸರ್ವರನ್ನೂ ಬಾಧಿಸಿದ ದುರಂತಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಪ್ರದಾನ ಕಾರಣ ರಾಮಾ... ನಾಳೆ ರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನವೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತಳಾಗಿದ್ದೆ ಆದರೆ ಅದ್ಯಾವುದೋ ಕಾಲದ ಸೆಳೆತಕ್ಕೂ ಕರ್ಮದ ಸೆಳೆತಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗಿ ಮಂಥರೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಹೋದೆ. ಭರತನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ನಿಲುವಿನ ಅರಿವಾದಾಗ ನನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಯಿತು ಮಗನೇ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ಕಳೆ ಭರತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮನ್ನಿಸು. ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದ ತಮ್ಮೊಂದಿರೊಡಗೂಡಿ ರಾಜ್ಯ ರಂಜನೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡು ರಾಮಾ...

ಪದ : ಮಂದರೆಯ ಮಾತ..... ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ ರಾಮ ||
ಬಂದುಯೋಧ್ಯಾ ಪುರಕೆ..... ಎಂದೊಡಂಬಡಿಸಿದಳು ||
ತಮ್ಮ ಕೇಳಿನಕುಲದ..... ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯುವುದು ||
ಪಿತನ ವಾಕ್ಯವ..... ಕತಿಚೋದ್ಯವಯ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ.. ಭರತಾ... ನೀನು ಆಡಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಏನೆಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನೀನು ಇನಕುಲಜನೆಂಬ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಕುಲ ಸಂಬಂಧಿತವಾದ ಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆ ಪ್ರತೀ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಬದ್ಧತೆಯಾಗಿದೆ ಅದರಲ್ಲೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯಲೇಬಾರದು. ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿದ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ತಂದೆಯವರು ನೀಡಿದ ವರಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ನಡೆ ನಮ್ಮದಾಗಿರಲೇಬೇಕು. ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬನು ತಪ್ಪಿದರೋ ಉಳಿದ ಮೂರು ಆ ತಪ್ಪಿನ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಚಾರ ನನಗೆ ಪ್ರಚೋದಿತವಾದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ವನವಾಸದ ವೃತ್ತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆಗಿದೆ. ಅವಧಿ ಪರ್ಯಂತ ನಾನು ವೃತ್ತ ನಿಷ್ಠನಾಗಿರಲೇಬೇಕು.

ಪದ : ಹದಿನಾಲ್ಕು ವತ್ಸರದ..... ಕಪಟವಲ್ಲ ||
ಅನಿತುದಿನ ರಾಜ್ಯ..... ಮತ್ತೇನೂ ಬೇಡ ||
ಎನ್ನೊಡನೆ ಜನಿಸಿದರ್..... ಎರಡಿಲ್ಲದಾಳು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಭರತಾ... ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ವನವಾಸದ ಅವಧಿ. ಆಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ನನಗೆ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯ ದಿನದ ಮರುದಿನ ನಾನು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವುದೇ ಕಪಟ ಮನನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೇತೃತ್ವ ಇಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಾಗದಿರುವಂತೆ ನೀನು ಆಡಳಿತ ವೈಖರಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕು. ವಂಶಧರ್ಮದ ಪಾಲನೆ ಆಗಬೇಕು. ತಮ್ಮಾ... ಭರತಾ... ದೇವ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಪಾಯಸವು ನನ್ನಂತೆಯೇ ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನ ತಮ್ಮನೆಂಬ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ನೀನು ಗೌರವಿಸುತ್ತೀಯಾದರೆ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ನಾನು ಹೇಳಿದ ನಡೆಯನ್ನು ನೀನು ಅನುಸರಿಸಲೇಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ತೆರಳಿ ವಂಶ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡು.

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರುವ ಉದ್ಧಟತನವನ್ನು ನಾನು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ.

ಪದ : ಅಣ್ಣ ಕೇಳಿರೇಳು..... ಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಂತ ||
ಅಗ್ರಜರು ನೀವಷ್ಟು ನಿಮ್ಮಪದದಾಣೆ ||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಹದಿನಾಲ್ಕನೆ ವತ್ಸರದ ಕೊನೆಯ ದಿನದ ಮರುದಿನ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬರುವುದಾಗಿ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ವನವಾಸದ ಅವಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ನಿರ್ಗಮನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದವಳು ನನ್ನ ತಾಯಿ. ಅದೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ನಿನ್ನ ಆಗಮನದ ಅವಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವವನು ನಾನು. ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಆದ ಮರುದಿನ ಒಂಭತ್ತು ಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಂತ ನಾನು ನಿರಾಹಾರಿ ಆಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಸಾನಿಧ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಕಾಣುವುದಕ್ಕಾಗದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದು ನನ್ನ ಅಚಲ ನಿರ್ಧಾರ.

ಪದ : ಮರೆತು ಹೋಗದೆ..... ಬರೆದಿಸೊಂದು ಕಡೆಯ ||
ಸೇವೆಗೆನ್ನುತ..... ಹರಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಅಚಲ ನಿರ್ಧಾರದ ಭರತನ ಮಾತು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊ.. ಅಕ್ಷರ ಮಾಸದಿರಲಿ.

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ಭರತನು ಅರಸನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಆಳಾಗಿ ಅರಸನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಯಶಸ್ವಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ರಕ್ಷಾ ಮಾಧ್ಯಮವೆಂಬಂತೆ ನಿನ್ನ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೇ ಆಗಲಿ ಇದೋ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಜಾಗೃತನಾಗಿರು [೩ ಸಲ]

ಗುರುವಸಿಷ್ಯರಾದಿಯಾಗಿ ಮಾತೆಯರಿಗೂ ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಣ್ಣನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾದ ಪಾದುಕೆಯನ್ನು ಶಿರದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದೆ. ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಸಮಗ್ರ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಘ್ನನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ ನಾನು ಚಟಾಮೂಲಧಾರಿಯಾಗಿ ನಂದಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಾಮಾಗಮನದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ.

* * *

ಪಂಚವಟಿ

ಪಾತ್ರವರ್ಗ

ರಾಮ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಸೀತೆ

ಮುನಿಗಳು

ಶೂರ್ಪನಖಿ

ಖರ

ದೂಷಣ

ತ್ರಿಶಿರ

ಪಂಚವಟಿ

- ಪಾರ್ತಿಪುಟ್ಟ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ನೋಡಿ ನಿರ್ಮಲ..... ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ - ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ ಸ್ವಟಿಕ ಸಮ ಜಲ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿ ತಟಾಕದ ಈ ಪಂಚವಟಿ ವನಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಮಗಾಗಿ ಎರಡು ಎಲೆಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಆರಂಭಿಸಿದ ಈ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕ್ರಮಿಸಿದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಚಿತ್ರಕೂಟದಿಂದ ಭರತ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅದುವರೆಗೆ ನಾವು ಹೊಂದಿದ ಋಷಿಸ್ತೋಮದ ಜೀವಿತಾನುಬಂಧಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಈ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟೆವು. ಶಂಭುಕಾಸುರನಿಂದ ಒದಗಿಬಂದ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದೆವು. ಕಠಿಣತಮ ಹಾದಿಯ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಿಂದ ಅತೀವವಾಗಿ ಸೀತೆ ಬಳಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿರಲಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಮಹರ್ಷಿ ಅತ್ರಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವನನಾದನಂದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದೆವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದುವರೆದು ಮಹರ್ಷಿ ಜಮದಗ್ನಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮಾನಂದವನ್ನೇ ಹೊಂದಿ ಮುಂದುವರಿದಾಗ ವಿರಾದನನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಶರಭಂಗ ಮೈತ್ರಾವರಣಿ ಋಷಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದೆವು. ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾದ ಚಾಪ ಶರಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಅತ್ತೀ ಅಗತ್ಯವಾದ ದುಷ್ಟದಮನಕ್ಕೆ ಬಲುಹಾಯಿತ್ತಲ್ಲವೇ. ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪುವ ಮಾರ್ಗ ಎಷ್ಟೇ ಕಠಿಣ ತಮವಾಗಿರಲಿ ಮನೋಧೈರ್ಯ ಬುದ್ಧಿಚಾತುರ್ಯಗಳಿಂದ ಕಾಯಾವೇದನೆ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ಕ್ರಮಣವೇ ಉದಾಹರಣೆ. ಮುಂದೆಯೂ ಕೆಲವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜೀವಿತವು ಇದೇ

ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರೂರ ಜೀವಗಳ ನೆಲೆ ಈ ವನ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅರಿವಿನ ಜಾಗೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಡೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಡೆಗೆ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವಿಕ ತಾತ್ವಿಕ ಜನಸ್ತೋಮದ ಅನುಗ್ರಹವಿರಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರೋಣ.

ಪದ : ವನದ ಫಲಗಳ..... ಕೆಲವು ಕಾಲ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ನಾವು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನೀನು ಸೀತಾಮಾತೆಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ವನಜನ್ಯ ಫಲಗಳ ಸೊಬಗನ್ನು ನಾನೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಹಾರದ ಹೊರತಾಗಿ ದಿನದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ ಅಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆಂದು ನಿರಾಹಾರಿಗಳಾದ ಸಾಧಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಿರಾಹಾರದ ಜೀವಿತವನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವನನಾನುಗ್ರಹವಾಗುತ್ತಿರುವ ಫಲಗಳನ್ನು ದಿನವಹಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ದಂತೆ ತಮಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಚೆಂದದ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರೋಣವೆಂದು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಪದ : ಒಂದು ದಿನ..... ಮಾಳ್ವ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : ಮುನಿಗಳು : ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದ ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಬೋಧಿಸಿದ ಜೀವಿತವನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ನಾವು ವನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಪ-ಹೋಮ-ತಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಪರಿಶ್ರಮದ ಜೀವಿತಾನಂದ ಹೊಂದುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ನಾವು. ನಾವು ಪಡುವ ಪರಿಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೀವಿತಾನಂದ ಲಭಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಆತಂಕ ರಹಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮಿಂದ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮದಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಭಾದೆ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ನಮ್ಮ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಒದಗಿಬರುವ ಆತಂಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಈಗ ಒದಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮಕ್ಕಳಾದ ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ದೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಶ್ರೀ ರಾಮ ಜಯ ರಾಮ ಜಯ ಜಯ ರಾಮ ರಾಮ [೩ ಸಲ]

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸರಣಿಯನ್ನು ವೇದೋಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ನೀವು. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏನೂ ದುಗುಡವಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಸೇವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ನಿಮಗೆ ಏನಿದೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ.

ಪದ : ಚಿತ್ತೈಸಯ್ಯ ರಾಮ..... ಕಿತ್ತುಬಿಸಾಡಿ ಪೋದನು||

ಅರ್ಥ : ಋಷಿಗಳು : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪರಿಸರ ಪೂರಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಅದನ್ನೇ ನಾವು ವನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಎಲೆಮನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಎಲೆ ಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಯಜ್ಞವು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಆವರಣಬೇಕು. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡುವ ರಾಮ? ದೂರ್ತರಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಬಂದು ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯನ್ನೇ ಕಿತ್ತು ಬಿಸಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ಮಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಮಲವನ್ನು ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ರಾಮ...

ಪದ : ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಖಳನು..... ನೆತ್ತರ ನೀನು ನೋಡಿದ್ಯಾ - ||

ಅರ್ಥ : ಋಷಿ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ.. ಕಂಡರೆ ಹೆದರಿ ನಡುಗುವ ಕಾಯಭೀಕರತೆ ಉಳ್ಳವರು ರಾಕ್ಷಸರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ದೂರ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಲ್ಲಿನ ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಲಿನ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಷ್ಟು ದೂರ ಓಡಿದರೂ ಕಲ್ಲಿನ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೋಡು ನಮ್ಮ ಮೈ ಮೇಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಗಾಯಗಳೂ ಅವರ ಕಲ್ಲಿನ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಆದದ್ದು.

ಪದ : ಮೂರು ಮಂಡೆಯವನೊಬ್ಬ..... ಹಾರವ ಕಡಿದೋಡಿದ ||

ಅರ್ಥ : ಋಷಿ : ಶ್ರೀರಾಮಾ... ಮೂರು ಮಂಡೆಗಳುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಜೀವನದ ಬಟ್ಟೆಯೇ ಅಂದರೆ ದಾರಿಯೇ ವಿಕೃತ. ನಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆ ಕಂಡರೆ ಅವನಿಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಣ ಹಾಕಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಾವು ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ರಾಮದೇವಾ...

ಪರಪೀಡೆಯನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ಗ್ರಹಿಸದ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಯೇ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುವ ನಾವು ವಿಕೃತ ಮನಸಿನವರ ಪೀಡೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು

ಪದ : ಎಂದು ಹುಯಿಟ್ಟು..... ತಾನೆಂದೊಡಂಬಡಿಸಿ ಬಳಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮುನಿಗಳೇ.. ಸೂರ್ಯವಂಶಜ ನಾನು. ಆ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಕ್ರಮಿ ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಗ ನಾನು. ಪರಮೋಚ್ಚ ಋಷಿಸ್ತೋಮದ ಅನುಗ್ರಹದ ಬಲುಹನ್ನು ಪಡೆದವ ನಾನು. ಸತ್ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಣ ಸತ್ ಕರ್ಮ ಪರಿಪಾಲನ ನನ್ನ ಬದ್ಧತೆ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳ ಪೀಡೆ ಇರುವುದನ್ನು ನಾನು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯೇ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿ ನಾನು ವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ ದೈತ್ಯನಾಶವೂ ಕೂಡಾ ನನ್ನ ಬದ್ಧತೆಯಾಗಿದೆ. ಹೆದರಬೇಡಿ. ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ರಕ್ಷಸರುಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ದಿನದೊಳಗೆ ಕೊಂದು ನಿರಾತಂಕದ ಪರಿಸರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಋಷಿಗಳು : ದೇವರೇ.. ನೆಮ್ಮದಿಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇವೆ. ನಿನಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ ನಾವು ತೆರಳುತ್ತೇವೆ. ನಿಮಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ ನಾವು ತೆರಳುತ್ತೇವೆ.

ಪದ : ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಿನವರ..... ರಾಮಚಂದ್ರನ ಕೂಡೆ ಎಂದಳಾ ||
ವನಜಲೋಚನ..... ವಿಪಿನದೊಳಿರುವುದು ಕಷ್ಟ ರಾಘವ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪತಿದೇವ ಬಂದಿರುವ ಮುನಿಸ್ತೋಮವನ್ನು ಗೌರವದಿಂದಲೇ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇವಲ್ಲವೆ. ಮುನಿವಧುಗಳು ಒಳಗೆ ಬಂದವರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾವು ವಾಸ್ತವ್ಯ ಇರುವ ಈ ಭಾಗವು ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸನಿಹದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡು ಬಹಳ ದಟ್ಟವಾಗಿದೆಯಂತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯೇ ಕಾಣದ ಗುಹೆಗಳು ಇವೆಯಂತೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ರಾಕ್ಷಸರ ವಾಸ. ಮುನಿವರರ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಬಾಧೆ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ರಕ್ಷಸರ ಚಟುವಟಿಕೆ ಅಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರಂತೆ ನರಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕರಂತೆ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರು ಇರುವುದರಿಂದ ವಿಪಿನದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಬೇಡ ದೇವ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದೇವ.

ಪದ : ರಾತ್ರಿಂಚರ ಅಷ್ಟಲ್ಲದವಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಸ್ವಾಮಿ... ಇಲ್ಲಿರುವ ರಕ್ಕಸರು ಅವರುಗಳ ದುಡಿಮೆ ಹಾಗೂ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬದುಕುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲ. ಇವರ ನಾಯಕನಾಗಿರುವವನ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಇವರುಗಳು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದ್ವಿಪಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇವರ ನಾಯಕ ಇದ್ದಾನಂತೆ ಹತ್ತು ತಲೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಣ್ಣು ಇಪ್ಪತ್ತು ಕೈಗಳು ಇರುವ ವಿಕಾರಿ ವಿಕೃತ ದೈತ್ಯನಂತೆ ಅವನು. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದರ್ಪ ಮೆರೆದಿದ್ದಾನಂತೆ. ಹೆಣ್ಣುಗಳೇ ಅವನ ಆಸಕ್ತಿಯ ಸಂಗ್ರಹವಂತೆ. ಪತಿದೇವ ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಅವರುಗಳು ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಿಯಾರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದಾಗ ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿರಲು ಭಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ದಯವಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗೋಣ.

ಪದ : ಅರ್ಗಳೆಯದನು.....ಶೌರ್ಯಾಗ್ರದಿಂದಿರ್ಪಾಗಲು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮನೋದೌರ್ಬಲ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಬುದ್ಧಿ ಚಂಚಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಚಂಚಲಿತ ಬುದ್ಧಿ ಗೊಂದಲವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಗೊಂದಲದ ಪರಿಣಾಮ ಭೀತಿಯೂ ಹೌದು. ಜಾನಕಿ... ನಾನು ಅನುಗ್ರಹ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಎಳವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಭೀತನಾಗಿ ತಾಟಕಿಯನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಸುಬಾಹುವನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದೇನೆ ಮಾರೀಚನನ್ನು ದೂರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ವಿವಾಹ ಪೂರ್ವದ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ನೀನು ಕಂಡವಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಾರ್ಗವ ರಾಮರ ಕ್ರೋಧ ನಡೆಯನ್ನು ನಾನು ಶಮನಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೀನು ಕಂಡಿರುವೆ. ಶಂಭುಕಾಸುರನ ಅವಸಾನ - ವಿರಾದನ ನಿರ್ನಾಮ ನಿನ್ನೆದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದಿದೆ. ಜಾನಕಿ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರು ನಾವು ವಂಶ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾದ ಬದ್ಧತೆ ನನಗಿದೆ. ಕ್ಷತ್ರೀಯರು ನಾವು. ಕುಲ ಸಂಬಂಧಿ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ನಿರ್ವಹಿಸಲೇಬೇಕು. ಭಯದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬಾಳುವವರಿಗೆ ಇರಬಾರದು. ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕಾದವರು ನಾವು. ನಾನು ಇರುತ್ತ ನೀನು ಹೆದರುತ್ತೀ ಎಂದಾದರೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ದುರ್ಬಲನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆದರಬೇಡ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧಗಳಿವೆ ದುಷ್ಟದಮನದ ವೈಖರಿ ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ಹೆದರಬೇಡ ಹೆದರಬೇಡ.

ಪದ : ಭೋರ್ಗರೆವ.....ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿ ಭೈರವಿಯಂದದಿ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಓ... ಹೋ... [೫ ಸಲ] ಹೋ... ವರ ಮುನಿ ವಿಶ್ವ ವಸುನನ್ನ ಅಪ್ಪ. ಕೈಕಸಾದೇವಿ ನನ್ನ ಅಮ್ಮ. ೩ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತಳು ನಮ್ಮಮ್ಮ. ಅವರೇ ರಾವಣ, ಕುಂಭಕರ್ಣ, ವಿಭಿಷಣರು. ಕಷ್ಟಕರ ಜೀವನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ನಾನು ಶೂರ್ಪನಖಿ. ನನ್ನ ಜನನದ ನಂತರವೇ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತರಾದದ್ದು. ಪ್ರಾಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಆಯಿತು ನನಗೆ. ಮಗನೊಬ್ಬ ಹುಟ್ಟಿದ. ಅವನೇ ಶಂಭೂಕ. ಅಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದ ನನ್ನ ಗಂಡನ ಮರಣವಾಯಿತು. ದುಃಖದಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಪಂಚವಟಿಗೆ ಹೋಗು ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ದೈತ್ಯಬಲವಿದೆ ಎಂದು ಅಣ್ಣ ಹೇಳಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ಮಗನನ್ನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿರಿಸಿದೆ. ಇಂದು ನಮ್ಮ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಏನಿದು [೨ ಸಲ] ಐಯಾ ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಅಯ್ಯಯ್ಯ ನನ್ನ ಮಗನ ತಲೆ ಕಡಿಯಲಾಗಿದೆ ಈ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರೂ [೩ ಸಲ] ಆ...ಹಾ...

ಪದ : ನರವಾಸನೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಯಾರದು? ಯಾರದು? ಯಾರೆಲೋ...? ಆರೆಲೋ ಮನುಜ..... ತುತ್ತಾಗಿ ಬಂದವ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ನನ್ನ ಮಗನ ತಲೆಕಡಿದು ನನಗೆ ಸಂತಾನಹೀನತೆಯ ಸಂತಾಪವನ್ನು ತಂದ ಅಧಮರು ಯಾರು? ನಮ್ಮವರಂತೂ ಈ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಎಸಗಿರಲಾರರು ಹಾಗಾದರೆ ಬೇರೆ ಯಾರೋ ನರರು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಗರಳಿಸಿ ವಾಸನಾ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವಾಗ ಹೊಸ ನರವಾಸನೆಯ ಗಮನ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಯಾರು ಬಂದವರು? ಯಾವಾಗ ಬಂದವರು? ಏಕೆ ಬಂದವರು. ಏನೇ ಇರಲಿ ನರಮಾಂಸದ ಭೋಜನ ಕೊಟಕ್ಕೊಂದು ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ರಾಕ್ಷಸ ವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿ. ನೀವು ಬನ್ನಿ ನಿಮ್ಮವರನ್ನೂ ಕರೆತನ್ನಿ. ಆದರೆ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ಪದ : ಇಷ್ಟು ಕಾಲದೋ..... ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಿಲ್ಲ ಬಂದವ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನರ ಸತ್ತು ಸತ್ತಂತಿದ್ದ ನರರು ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಈ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ನರಪ್ರವೇಶ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಚದುರಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಇರವಿನ ಹೆದರಿಕೆಯೇ ಈ

ಪರಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಯಾರು? ಹುಚ್ಚು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಬಾಳುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂದು ಹುಡುಕುತ್ತೇನೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡರೆ.

ಪದ : ಖಂಡ ಖಂಡವ..... ಕಟಕಟನೆ ಸೊಗಸಿಲದಾರೆಲೋ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಸಿಗುತ್ತಾರೆ, ಸಿಗಿಯುತ್ತೇನೆ. ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿಯುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ದಪ್ಪವಾಗಿ ಅವರ ರಕ್ತವನ್ನೇ ಲೇಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಒಣಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಡಚಿ ಇಡುತ್ತೇನೆ. ಮಳೆಗಾಲದ ಖಾದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಇದು. ಮಾಂಸವನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಬಹುಪರಿಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನರಗಳನ್ನು ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹುರಿದಿಡುತ್ತೇನೆ. ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಕೆಂಡದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಿಸಿಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವಾದ ವಿಶೇಷ ವಿಚಿತ್ರ ನರಭೋಜನದ ಸುಖದ ಕೂಟವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅರಸುತ್ತಾ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಅತಿವೇಗಂ ರಘುವೀರನೆದ್ದು.....ಬಂದಳುಕುತಂ ತತ್ಕಾಂತಗಿಂತೆಂದಳು ||
 ರಾಘವ ನೀಎನ್ನ..... ಆರ್ಭಟಿಸಿ ||
 ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆಲ್ಲಿದ್ದನೇನೋ..... ಭಕ್ತಿಸುವಳು ತಡೆಯೋ ನೀನು ||
 ವೃಥಾವಾಗಿ..... ತುತ್ತುಗೊಂಬಳೊಂದೇಬಾರಿ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪತಿದೇವ... ಘೋರ ಆರ್ಭಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾವು ಶಸ್ತ್ರ ಸಜ್ಜಿತರಾಗಿ ಹೊರಟು ನಿಂತಿದ್ದೀರಿ. ಇದು ಖಂಡಿತಾ ಹೆಣ್ಣು ರಕ್ತಸಿಯ ಆರ್ಭಟ. ನನಗೇಕೋ.. ಭೂಕಂಪನವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹೆದರಿಕೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಅವಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹಿಡಿದು ತಿನ್ನಲಾಬಹುದು. ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿ ಹೋಗಬೇಡಿರಿ ಸ್ವಾಮಿ... ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಒಬ್ಬನೆ ಎಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೋ? ಅಥವಾ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಾಗಿ ತಿರುಗಿತ್ತಿದ್ದಾನೋ... ರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದಾನೋ? ಹಿಂದೆಬರುವ ಪಥ ಅರಿಯದೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾನೆ... ಯಾವುದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ... ದಯವಿಟ್ಟು ನೀವು ಮಾತ್ರಾ ನನ್ನನ್ನು ಒಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲಲೇಬಾರದು ಪತಿದೇವಾ... ನಿಮ್ಮ ವೃತ ಧರ್ಮ ಪಾಲನೆಗೆ ಅನುವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನಾಡಿನಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದೆವು ಭಾರದ್ವಾಜ ಮುನಿಗಳ

ಆಶ್ರಮದ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಇರಬಹುದಿತ್ತು. ಹಾಗೆಂದು ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ನಮಗೇನೂ ಅಡಚಣೆ ಆತಂಕ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟ ನಾವು ಅನುಸೂಯಾದೇವಿಯ ಆಶ್ರಮದ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಗೊಂದಲಗಳೇನೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಗಸ್ತ್ಯರಂತೂ ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಇರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅತೀವ ನೋವನ್ನೂ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಂತಿದೆ ಪತಿದೇವಾ... ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಆರ್ಭಟವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳದ್ದು ಭೀಕರಾಕೃತಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಮ್ಮಾರಿಯಂತೆ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದು ನುಂಗುತ್ತಾಳೆಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಏನೇ ಆಗಲಿ ಪತಿದೇವಾ... ಬಂದುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ನೀವು ಮಾತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿ ಹೋಗಲೇಬಾರದು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ... ಭೀತ ಮನಸ್ಥಿತಿಯು ಪರಿಪರಿಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿ ಪರಿಯ ಭಾವನೆಗಳು ಭಾಷಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಆಸರೆಯ ಅನುಕೂಲತೆ ಇದ್ದಾಗ ಆತಂಕಗೊಳ್ಳಬಾರದು ಅನುಮಾನ ಗೊಳ್ಳಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಜಬೇಡ ಸೀತೆ.

ಪದ : ಅಂಜಬೇಡಲೆ ಸೀತೆ..... ಕುಂಜರಗಮನೆ - ||
ಕಣ್ಣಮುಚ್ಚಿಕೊ..... ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸುವೆ ||

ಅರ್ಥ : ಜಾನಕಿ :ಯಾವುದೆ ದುರಂತವನ್ನು ನಾವಾಗಿಯೇ ಎಳೆದು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಬಾರದು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮವು ಪೂರ್ವಸೂಚಿತವಾದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವು ನಮ್ಮ ಅನುಭವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರಿವು ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನನ್ನ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ತಾಳಬೇಡ. ನೀನೇ ಊಹಿಸಿದಂತೆ ಇರುವ ರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಅಂಜಬೇಡ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ದುರಂತ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅಥವಾ ದುರಂತ ಮೂಲವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡರೆ ಭಯ-ಭಯಾನಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೀಭತ್ಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು

ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರು. ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ನಮಗೆ ಅನಿಸಿದ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ನಡೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾದ ನನ್ನ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನ ಮಗಳು ವಿಕ್ರಮ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಜಾತ ರಾಮನ ನಿಜಪತ್ನಿಯಾಗಿ ನೀನು ಶೋಭಿಸಬೇಕು ಸೀತಾ.... ಭಯಪಡಬೇಡ.

ಪದ : ಎಂದು ಧೈರ್ಯವ ಪೇಳಿ..... ಚಂದವಾಗಿರಲು ||
ಕಂಡರೆ ಮದನನಂಥ..... ಗಂಡನ ಮಾಳ್ಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ನರವಾಸನೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಬಂದೆ ಇಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲೆ ಆನರರು ಇದ್ದಾರೆಂಬ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸಿದರೆ ಅದೇನದು ಎರಡು ಎಲೆಮನೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಮನೆಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿದೆ. ನಾನು ಕೇಳಿರುವ ಕಂಡಿರುವ ಕಾಯ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಗಂಡು ರಂಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಏನು ಚಂದ ಏನು ಚಂದ ಏನು ಚಂದ. ನನ್ನ ಮಗನ ಮರಣದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿದ ಮದಜನ್ಯ ಕ್ರೋಧ ಉಡುಗಿ ಕಾಮಾವೃತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮೋಹದ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದೋ ಅನುಭವಿಸಿ ಶಿಥಿಲವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಕಾಮ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಸುಪ್ತವಾಗಿತ್ತೆಂದು ನನಗೆ ಈಗ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇವನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಜಾಗೃತವಾದ ನನ್ನ ಕಾಮವನ್ನು ಇವನಿಂದಲೇ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವನನ್ನು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ನನ್ನ ಗಂಡನಂತೆ ಇವನನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಎನುತ ಮನದೊಳಗಿಂತು..... ಕುನಿಸಿ ಮರೆಮಾಡಿ ||
ಮಾಯಕದ ರೂಪಿದಲಿ..... ಕಪಟದಾಕೃತಿಯ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ನಮ್ಮ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಗೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಒಂದು ಒಲಿದುಬಂದವುಗಳು ಅಷ್ಟ ಮಹಾಸಿದ್ಧಿಗಳು. ಈ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಒಂದು ಅವಧಿ ಪರ್ಯಂತ ನಾವು ಬದಲಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಮ್ಮ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಾಯ ಚೆಲುವು ಇರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪುವಂತೆ ಕಾಯ ಚರ್ಯೆಗಳಿರಬೇಕು. ಚರ್ಯೆಗಳ ಹೆಣ್ಣಿನ ಗುಣಸ್ವಭಾವ. ಅದು ಈಗಲೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಆಗುಣ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಬಹುದಾದ ರೂಪ ಸಾಮ್ಯ ನನಗೆ ಈಗ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿದೇವತೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಹದಿನಾರು..... ಶೃಂಗಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದಳು ||
ಪೂಗೋಲನುರು..... ಬಂದಳೊಲವಿನಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಸಿದ್ಧಿದೇವತೆಯ ಅನುಗ್ರಹ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನೋಡಿದಿರಾ..?
ನೋಡುಗನ ಕಣ್ಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯಬಹುದಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಾಯಚೆಲುವನ್ನು
ನಾನಾಂತಿದ್ದೇನೆ. ಹದಿಹರೆಯದ ವಯಸ್ಸೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಶೋಭೆಯ
ಕಾಲ. ಈ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಾಧನಗಳನ್ನು
ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಭಾವಕೊಪ್ಪುವ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಬೇಕೆಂಬ
ಪ್ರಜ್ಞೆ ನನಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ನಡಿಗೆಯ ಸೊಬಗು ಸಹ ಚೆಲುವಿಗೊಪ್ಪುವಂತಿರಬೇಕು.
ಗಂಡನ್ನು ಒಲಿಸುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ನನ್ನ ಆಶಯಕ್ಕೆ
ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿರುವಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಕರವಮುಗಿದಳು..... ಅಂತರಸ್ಥಿತಿಯ ||
ರಾಘವ ನರಪತೆ..... ನಿನ್ನ ಸೇರಿದೆ ಬಂದು ||
ಅತಿ ಕುಲವತಿ..... ಮನ್ಮಥ ನೀನು ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ನರ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ರಾಘವ ನನ್ನ ಎರಡೂ ಕರಗಳನ್ನು
ಜೋಡಿಸಿ ಮುಗುಳಾಗಿ ಶಿರಬಾಗಿ ನಿನಗೆ ನಮಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನ ವಚನಗಳನ್ನು
ಆಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಬಲಿತ ಮೇಲೆ ನಾನು
ಹಲವು ನರ ಮನುಷ್ಯ ಮನುಜ ಮಾನವರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.
ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ನೀನು ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು
ನರ-ಪತಿ. ಆಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆ ನಿನಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ನೀನು ಗುಣನಿಧಿಯಾಗಿ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಆಲಿಸುತ್ತೀ... ಎಂಬ ನಂಬುತ್ತೇನೆ.
ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ ಹೇಗೇ ಇದ್ದಿರಲಿ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ
ನನ್ನನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ನನ್ನನ್ನು ಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠಳು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಕುಲದ ಬೆಸುಗೆಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯ ನೆಲೆಯೇ ಬೇಕು. ಅದನ್ನು
ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಮನನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಲ್ಲ ಆದರೂ...
ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವನು ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ರೂಪುಳ್ಳವ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.
ರತಿಯನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದವರು ನನ್ನನ್ನು ರತಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ನೋಡು ಕಾಮವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣಿನದ
ಪ್ರಧಾನ ಬಯಕೆಗಳು ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶದ ಸೇಚನದಿಂದ ಕಮಲ ಅರಳುವಂತೆ
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು ರಾಮಾ... ಈ ವ್ಯಾಪಿತ ಬಯಕೆಯನ್ನು

ಶಮನಗೊಳಿಸಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವುದೋ ಚಿಂತನೆಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಭಾವಿತವಾಯಿತೆ?

ಪದ : ಕವಲು ಮನವ ಬಿಟ್ಟು..... ಸರಸ ಮಾತಾಡು ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ನನ್ನ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕವಲು ಹಾದಿಯ ಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದೆಯಾದರೆ ಅದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತಂದು ನನ್ನಡೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಹರಿಯಬಿಡು. ತವಕದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಮನೋ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸು. ಅದರ ಆರಂಭ ತಾಂಬೂಲದಿಂದ ತೊಡಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನೇಕರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ತಾಂಬೂಲಂ ಸ್ತ್ರೀಕರಂ ಭದ್ರ - ಅಂದರೆ ತಾಂಬೂಲದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಕರ ಭದ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ವಿಶ್ವಪೀತಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶುಭವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವಾತನು ಇದನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಆತ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರಸದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ತಾಂಬೂಲ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹೆಣ್ಣೆ.. ನಿನ್ನ ಪ್ರದಾನ ಆಶಯ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಇರುವ ಪರಿಚ್ಛಾನದ ಅರಿವಾಯ್ತು ನನಗೆ. ಹೆಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಪಿತ್ತ ತಲೆಗೆ ಏರಿರುವವರೇ ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ನಿನಗೆ ಅವರಿಂದ ಯಾವ ಬಾಧೆಯೂ ಒದಗಿಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ನಡೆಗಳು ಇದ್ದರೆ ಕ್ರಮಣ ಕ್ರಮ ಅಂತಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಬಾಧೆ ಒದಗಿಬರುವುದಿಲ್ಲ ರಾಮ. ಹಾಗೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಬಯಸಿದವರು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ.

ಪದ : ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆನ..... ಬಲುಬೇಗ ನೆರೆಯೋ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ನನ್ನ ಈ ಕಾಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರಾದರೂ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನನಗಿದೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗೆ ನಾನು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೇನು ಮಾಡುವ ರಾಮ... ನನ್ನ ಕಾಯ ಕಾಂತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಚೋದಿತವಾಗುವ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು

ಈಡೇರಿಸಬಹುದಾದವನನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಬಯಕೆಗಳು ಸುಪ್ತವಾಗಿಯೇ ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದೆ ರಾಮಾ.. ಬಲ್ಲತನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಬೆಸೆಯಬೇಕು ಬೆರೆಯಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಬಲ್ಲತನ ನನಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ. ರಾಮಾ ನಾನೇಕಾಂತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನೇ ಕಾಂತನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ರಮಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸು ರಾಮ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹೆಣ್ಣೇ... ನಿನ್ನ ಆಶಯವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನಗಿರುವ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪದ : ಮದನನ ಪಟ್ಟದದಾನೆ..... ಮದುವೆಯಾದೆನಲ್ಲ ||
ಎಮ್ಮಿಂದ ನೂರ್ಮಡಿಗೇ..... ನಿನ್ನಲ್ಲಿದ್ದು ಪಾಯ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹೆಣ್ಣೇ... ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಜನಸ್ತೋಮ ಗೌರವಿಸುವಂತೆ ಮೂವರು ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವರು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ. ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದ್ದ ನಾನು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಮಿಥಿಲೆಯ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಈ ಸೀತೆಯನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿರ್ಧರಿತವಾದ ಕಾರ್ಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ವನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೆ. ಆಗ ಅಂದರೆ ಇವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೇನೋ ಏನೋ... ಆದರೆ ವಂಶ ಗೌರವವು ಬಾಧಿತವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಏಕ ಪತ್ನೀ ವೃತ್ತಸ್ಥನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೊರತು ಉಳಿದ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣಿನೊಂದಿಗೂ ಸತಿ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಗುಣದ ನಿಧಿತ್ವವನ್ನು ನೀನು ಅರಿತಿರುವ ಕಾರಣ. ನಿನಗೆ ಒಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುವುದು ಸರಿಯೆಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಯತ್ನ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಯತ್ನ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವಿಬ್ಬರೇ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದುದಲ್ಲ. ನನ್ನಿಂದ ಬಹುಪಾಲು ಚೆಲುವನಿರುವ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆ ಆಗಿದೆ. ಹೆಂಡತಿ ಜೊತೆಗಿಲ್ಲ. ಸತಿಪತಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥ ವಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಆತ ಪಂಚಬಾಣನ ಉರುಬೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೋ ಏನೋ... ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವಂಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಆಶಯವನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ಬಯಕೆ ಈಡೇರಲೂ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು ಹೋಗು.

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ನನ್ನ ಆಶಾಭಂಗವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದ್ದಾನೆ ರಾಮ. ಹೇಗೆ? ಹೋಗಿಯೇ ತೆರಳಬಹುದೇ?

ಪದ : ಚಂದದಿಂದ..... ಆನಂದವನ್ನೆ ನೆನೆಯತಾಗ ||
ಕನ್ನಡಿಯನು..... ನಲಿದಾಡುತ ಚಂದದಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಇವನಿಗಿಂತಲೂ ಬಹುಪಾಲು ಚೆಲುವನಂತೆ ಇವನ ತಮ್ಮ ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಚೆಲುವನ್ನೂ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಇಮ್ಮಡಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೆಣೆದ ಜಡೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ನವಿರಾಗಿ ಬಾಚಿಕೊಂಡು ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಹರಡಿದ್ದೇನೆ. ಮುಖದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ದೊಡ್ಡದಾದ ತಿಲಕದ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬೊಟ್ಟೊಂದನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಕಣ್ಣ ಪಾಸಲೆಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ವಸ್ತ್ರ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಕಾಯಗಾತ್ರದ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡಾಗ ನನಗಿಂತ ಚೆಲುವಿನ ಹೆಣ್ಣೆರಲಾರರು ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನೇರವಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಯ್ಯಾ... ಓ.... ಕಾಮಸನ್ನಿಭ.

ಪದ : ಕಾಮಸನ್ನಿಭ..... ಕೂಡು ಸರಸಮಾತಾಡು ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ನೀನು ರಾಮನ ತಮ್ಮನೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ನನಗೆ ನಿನ್ನಣ್ಣ ರಾಮನೇ ಹೇಳಿದ್ದು. ಹೇಗೆ ಬಂದೆ ಇಲ್ಲಿಗೇ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣ ರಾಮನೇ. ಹೇಳಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು ಯಾಕಾಗಿ ಬಂದೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ? ನನ್ನ ಹೆಣ್ಣತನವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೋಹದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಮಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅನ್ಯರ ಬಯಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗನಾಗಿರುವವನು ಎಂದು ಕೃಪಾಳು ಆದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ವೃಥವಾಗಿ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ಬೇಡ. ಕಾಲವೆಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಕಾಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಯ ಆನಂದಮಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಜೀವಿತಾನಂದವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಹೆಣ್ಣೇ... ನನಗಿದು ಅಪರೂಪದ ಭಾವ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ.

ಪದ : ಮಂದಗಮನೆ..... ಯೋಚನೆ ಮಾಳ್ವನೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಚೆಲುವಾದ ಕಾಯ ಕಾಂತಿ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಜನ್ಯ ಬಲುಹು ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹವರು ಬಳಸುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಬಗು ಇರುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳು ಏನೂ ಇರದೆ ನೀನು ಕಾಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಿದ್ದೀ.. ಬಂಡು ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಆಡುವುದು ಕೆಲವರ ಗುಣಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಬೆಸೆದ ವಿಚಾರ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಯಾರಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಮಾತನ್ನಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಬಂಡು ಮಾತೇ ಆಗಿರಲಿ ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಆಡಬೇಕು. ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಇರು ನನ್ನ ಆಕ್ಷೇಪ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಳಸಬೇಡ. ಅಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆಯರೊಂದಿಗೆ ವನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವೃತ್ತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಅದನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಡಬೇಕಾದರೆ ಹಿರಿತನದ ಆದೇಶ ಬೇಕು. ನೀನು ಬಂದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಲು ಏನನ್ನೂ ವ್ಯಯಿಸಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನೇ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಖಚಿತತೆಗಾಗಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಗುರುತನ್ನು ತಂದರೆ ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯ ಈಡೇರಿಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲೂಬಹುದು. ತೊಲಗಾ ಚೆ.

ಪದ : ಎಂದ ಮಾತ ಕೇಳಿ..... ಜಾನಕಿ ನಕ್ಕಳು ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ವನವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಬಂದ ಏಕಪತ್ನೀ ವೃತ್ತಸ್ಥನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ರಾಮನಿಗೆ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಇಲ್ಲವೆ? ಏನೇ? ಉಭಯರೂ ಸೇರಿ ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ? ಹೇಗೆ? ಏನೇ ಇರಲಿ. ಗೆಲ್ಲುವವರೆಗಿನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಾನು ನಡೆಸಲೇಬೇಕು. ರಾಮಾ... ನಾನು ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀನೇ ಬುದ್ಧಿವಂತನೆಂದು ನನಗೆ ಅರಿವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಿನಗಿಂತಲೂ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿವಂತ. ಅವನೂ ನಿನಗರಿವಲ್ಲದಂತೆ ಒಂದು ಜೀವಿತ ನಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮಾ... ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಗೆಯಾಡುವವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ನನಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ರಾಮಾ... ಇರಲಿ.

ಪದ : ಏಕಪತ್ನಿಯ ವ್ರತ..... ಅನುಜ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಇದುವರೆಗೆ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನನ್ನ ಏಕಮಾತ್ರ ಬಯಕೆಯನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ. ನಿನ್ನ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ. ನಿಮ್ಮುಭಯರ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಳಕೆಯಾದ ರೀತಿ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಹಗುರವಾಗಿ ಭ್ರಮಿಸಿ ಹಗರಣವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ರಾಮಾ... ನೀನು ಏಕಪತ್ನಿ? ವ್ರತಸ್ಥ. ಅದನ್ನು ನೀನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆಚರಿಸು ಅನುಸರಿಸು ಆದರೆ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಿಂದ ಪಾಲಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಅವನು ಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಹಿರಿತನದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆದೇಶಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಸ್ವಪ್ನತೆಗಾಗಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಗುರುತು ತರುವಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಬಯಕೆಯ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಅವನು ಒಪ್ಪಬಹುದಾದ ನಿನ್ನ ಗುರುತನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹೆಣ್ಣು.... ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲವೇ ಗುರುತು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಬಾ...

ಪದ : ಚದುರೆ ಬಾ ಬಾರೆಂದು..... ಕೂಡುವ ತಮ್ಮ ನಿನ್ನ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹೆಣ್ಣೆ.... ಯಾರಿಗಾದರೂ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಬೇಕು. ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನಾ ಆಸಕ್ತಿಯು ಇನ್ನಿತರರಿಗೂ ಅವನುಕೂಲಕರವಾಗಿರಬೇಕು. ಇದೇರಡೂ ಈಗ ಕೂಡಿಬಂದಿದೆ. ನೀನು ನನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಗುರುತು ಸೆಳೆದು ತಂದದ್ದು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ತಂದದ್ದು ಎಂದು ನನ್ನ ತಮ್ಮ ತಿಳಿಯುವಂತಾಗಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಗುರುತನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಅರಿವಾಗುವಂತೆ ಅವನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದಕವಾಗುವಂತೆ ಗುರುತನ್ನು ಇತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ತೋರಿಸು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಪೀಠಿಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ನೀನೆಣಿಸಿದಂತೆ ಆಗಲಿ ರಾಮಾ... ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವಾ.. ಬಯಕೆಗಳ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಗುರುತನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೋಡು ನೋಡು...

ಪದ : ಅಣ್ಣನಾಚ್ಚೆಯ..... ಮೋಹನ್ನಕಾರಿ ||
ಕೆತ್ತಿದನು ನಾಸಿಕ..... ಶರಧಿಯೆ ಬತ್ತುವಂತೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಹೆಣ್ಣೇ... ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ ರಾಮ ನನ್ನ ನಿಲುವಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾದ ಗುರುತನ್ನೇ ನೀಡಿ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇತ್ತ ಬಾ ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ ಲಾಂಛನದಂತಿರುವ ನಾಸಿಕವನ್ನು ಬಂಗಾರದಂತಿರುವ ಓಲೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಕಿವಿಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಸ್ತನಧ್ಯಯಗಳನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ರಾಮನಾ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಕಪಟಿ ವಂಚಕಿ ದುಷ್ಟೆ, ತೊಲಗಾಚೆ.

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅಯ್ಯಯೋ... [೩ ಸಲ] ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಏನು ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾತು? ರಾಮನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ರಾಘವಾ...

ಪದ : ರಾಘವಾ ಲೇಸ..... ತಾಳು ತಾಳಯ್ಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಲೇಸಾಯ್ತು.. ಲೇಸಾಯ್ತು.. ಈ ರೂಪದಿಂದ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶವಾಗದು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದಿ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಂಚನೆ ಇರಬಾರದೆಂದು ಸೂಚಿಸಿ ನನಗೆ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ವಂಚನೆ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಈ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ದುರಂತಕ್ಕೆ ನಾನಂದಿ ಹಾಕಿದಿರಿ. ನಾನು ಹಾಗೂ ನನ್ನವರು ಸಾಮಾನ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಈ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿಯೇ ತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಸೃಷ್ಟಿ ಈರೇಳರೊಳು..... ನಾನುಟ್ಟಿದ್ದು ನೆರಿಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ರಾಮಾ.... ನಾನು ರಕ್ಷಣೆಯೇ ಇಲ್ಲದವಳೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ ಬಲವೇ ಇಲ್ಲದವಳೆಯ ಗೃಹಿಸಬೇಡ. ನನ್ನ ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಬಲುಹುಳ್ಳವರು ಇದ್ದಾರೆ. ವರಬಲಾ ಸತ್ವ ಸಮರ್ಥರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮೂಲಕ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ದುರಂತ ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಲೋಕ ಮೂರನ್ನು ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡ ಬಲಿಷ್ಠರು ನನ್ನ ಅಗ್ರಜರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಲೋಕ ಮೂರರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿ ಇಟ್ಟರೂ ಅದನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ಅವಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ನಿಮಗೆ

ದುರಂತವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ ಉಟ್ಟದ್ದು ಸೀರೆಯಲ್ಲ
ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕಿತ್ತಿದ್ದು ಸ್ತನವಲ್ಲ. ನೆನಪಿಟ್ಟು ಕೋ... [೩ ಸಲ]

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಂತ್ಯವೊಂದರ ಆರಂಭವಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಜಾಗೃತರಾಗಿರೋಣ.

ಪದ : ಪಂಥಗಳನಾಡಿ..... ಚಿಂತಿಸುತ ನಡೆತಂದಳು ||
ಎಂತಾದಡಾಗಲಾ..... ನಿಂತುಕೊಂಡಂತೆಂದಳು ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಶಿವನೇ.... ಹರನೇ.. ಶಂಕರನೇ.. ಎಂತಹ ದುರಂತವನ್ನು
ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು ನಾನು ಮಾನಸಿಕವಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು
ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ ನನ್ನ
ಕಾಯ ಉರಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾಯದ
ಉರಿಯಿಂದಲಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಗಳು ಸ್ಥಿಮಿತವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.
ವನ ಜನ್ಯವಾದ ಸಸ್ಯಗಳ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬೆಸೆದು
ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡೆ ಸೇವಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಮನುಷ್ಯ ಇತರ ಜೀವಿಗಳೊಂದಿಗೆ
ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಕ್ರಮದಿಂದ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದು ದ್ವೇಷವನ್ನು
ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ರಾಮನಿಗೆ
ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಎಂದಾದ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ತೋರಿಸಿದವನೇ ರಾಮ.
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ನೆವದಲ್ಲಿ ಅವನೂ ಅನುಕೂಲಿಗನಾಗದೇ ಇರಬಹುದಿತ್ತು.
ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅನ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಏನೋ?...
ಆದರೆ ನನಗೆ ಆಘಾತವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಉಭಯರೂ ವಂಚನೆ
ಮಾಡಿದರು. ಸಹಿಸಲಾಗದ ಆಘಾತವನ್ನು ಅವರಿಗೂ ಉಂಟು
ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಪಂಥ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಾನು
ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಖರ-ದೂಷಣ-ತ್ರಿಶಿರ ದೈತ್ಯಬಲದತ್ತ
ಸಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಖರ-ದೂಷಣ-ತ್ರಿಶಿರರ ಒಡ್ಡೋಲಗದ ಪದಕೊಡಬೇಕು ||

ಅರ್ಥ : ಖರ : ದೂಷಣ-ತ್ರಿಶಿರರೇ ಹಾಗೂ ದೈತ್ಯ ಬಾಂಧವರೇ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ
ರಾವಣೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹದೇಶದಂತೆ ನಾವು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ
ರಕ್ಷಣಾ ದಳವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ದೈತ್ಯ

ಶಕ್ತಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತಂದು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ರಾವಣೇಶ್ವರನ ಯೋಚನೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗುವುದು ನಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆ. ಎಚ್ಚರವಿರಲಿ. ಏನದು ಬೊಬ್ಬೆ ಯಾರ ಕೂಗು ಇದು?

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅಗ್ರಜರಿರಾ... ಅಯ್ಯೋ ಉರಿ.. ತಡೆಯಲಾರೆ... ಸೇಡು ಸೇಡು ಸೇಡು.

ಅರ್ಥ : ಖಿರಾಸುರ : ಶೂರ್ಪನಖಿ... ಪ್ರಭು ರಾವಣೇಶ್ವರನ ತಂಗಿ ನೀನು ಕರ್ಣ ನಾಸ ಸ್ತನ ಭೇದವಾಗಿದೆ. ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಏನಾಯಿತು ನಿನಗೆ? ಯಾರಿಂದ ಹೇಳು ಹೇಳು ಹೇಳಮ್ಮ.

ಪದ : ದಶರಥನ ಮಕ್ಕಳಂ..... ರಾಘವನ ಕಾಂತೆ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅಣ್ಣಂದಿರೇ ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ರಾವಣೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹೆದರಿ ನಡುಗುತ್ತಿದೆ. ಅವನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿರುವ ಅಸಮ ಬಲದ ದೈತ್ಯ ವಿಕ್ರಮ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೆ ಹೆಣ್ಣಾದ ರಾವಣನ ತಂಗಿಯ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಅಣ್ಣಾ... ಅಯ್ಯೋ ಏಂಬುದು ರಾಜ್ಯದ ಹೆಸರು. ದಶರಥ ಎಂಬವನು ಮಹಾರಾಜ. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಅವನ ಮಕ್ಕಳು. ರಾಮನು ಹೆಂಡತಿ ಸೀತೆ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ಪಂಚವಟಿಗೆ ಬಂದು ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲೆಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ನಾನು ಹೋದಾಗ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಹಾರಿಬಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ವಿನಾಕಾರಣ ನನಗೆ ಈ ದುರಂತವನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿ ಸೀತೆ ವಿಶ್ವಸುಂದರಿ ನನಗೆ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡಿದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ನನಗಾಗಿ ತಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ನೀನು ತಂದರೆ ನಿನ್ನ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಆಪಳು ಅಣ್ಣಾ ಆಪಳು.

ಪದ : ದುರುಳಿಯಾಡಿದ..... ಹರಹರಾಯೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಖಿರಾ : ಶಿವ... ಶಿವಾ.. ತಂಗಿ ಶೂರ್ಪನಖಿ... ನನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಪಂಚವಟಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಕ್ರಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಯೇ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು? ಅವರೇ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮವರಾದ ತಾಟಕಿ ಸುಬಾಹುವನ್ನು ಕೊಂದವರು. ನಮ್ಮ ಕುಲಶತ್ರುಗಳು. ಸೀತೆಯನ್ನು ತರುವುದು ಅಂತಿರಲಿ.. ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಬಂದ ದುರಂತವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಪದ : ತಂಗಿ ಶೂರ್ಪನಖಿಗೀ..... ಇನ್ನೇನು ಕಾರ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : ದೂಷಣ : ಅಣ್ಣಾ... ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತನಾದ ದೈತ್ಯಕುಲ ಪುಂಗವನಾದ ರಾವಣೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುಗಳು ನಮಗೆ ಅಣ್ಣನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವವರು ನಾವು. ತನ್ನ ಸಹೋದರಿಗೆ ನಮ್ಮಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಶೂರ್ಪನಖಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಕ್ಷೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವಳಿಗೆ ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ರಾವಣೇಶ್ವರನಿಂದ ನಮಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲೇಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಏನು ಮಾಡುವ ಹೇಳು ತ್ರಿಶಿರಾ.

ಪದ : ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರುಗಳ.....ಕಡುತವಕದಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ತ್ರಿಶಿರ : ಅಣ್ಣಾಂದಿರೇ... ರಾವಣೇಶ್ವರನ ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದದಲ್ಲಿ ನಾವು ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ತಂಗಿಗೆ ಮಾನಭಂಗವಾಗಲೇಬಾರದಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬರದೆ ಆಗಿಹೋಯಿತು. ಈಗ ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅರಸನ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆಯೋಣ. ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ದೈತ್ಯ ಪಡೆ; ಪಂಚವಟಿಗೆ ನುಗ್ಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ದೈತ್ಯಪಡೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದೆ. ನೀನು ಸೀತೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರು. ನಾನು ದೈತ್ಯರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಆರಲೋ ಇಲ್ಲಿರುವ..... ನೂರು ಚೂರು ಮಾಳ್ವನೀಗ ||

ಅರ್ಥ : ತ್ರಿಶಿರ : ಆರಲೋ ನೀನು.. ಯಾರಲೋ..? ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರೆಂಬವರು ಪಂಚವಟಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆಂಬವನು ನಮ್ಮ ತಂಗಿಯ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನೀನು ರಾಮನೋ.. ಅಥವಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೋ... ಯಾರಾದರಾಗಲಿ.. ನನಗೆ ಗಣ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೂರು ತಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡು. ವಿಚಿತ್ರವಿದ್ದೇನೆ. ವಿಕ್ರಮಿ ಇದ್ದೇನೆ ನಿಮ್ಮುಭಯರನ್ನು ತುಂಡು (ಓ ಸಲ) ಮಾಡಿ ಬಿಸುಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಶಿಶಿರ.. ತಲೆಮೂರಿದರೆ ಸಾಲದು ಧರ್ಮಕರ್ಮದ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು ಸರಿಯಾದ ಒಂದು ತಲೆಯಿದ್ದರೂ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರು ತಲೆ ಅಲ್ಲ ನೂರು ತಲೆಯಿದ್ದರೂ ನೀವು ಪರಪೀಡನೆಯ ಚಿಂತನೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡುವವರು. ನೂರು ತುಂಡು ಮಾಡುವುದು ಬಿಡು ಒಂದು ಮಾರಾದರೂ ಮುಂದೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೇ ನೋಡು. ಇದೋ... ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾಣದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮೂರು ತಲೆಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ನಿನ್ನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ತ್ರಿಶಿರ : ಹಾ....ಹಾ...ಹಾ...

ಪದ : ತಂಗಿಯಾದ ಶೂರ್ಪನಖಿಯ..... ತಂದ ಮೂಢ ||
ಪುಂಡಹುಡುಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ್ನು..... ಕಿಂಡದಲಿ ಸುಡುವೆ ನೋಡು ||

ಅರ್ಥ : ದೂಷಣ : ಎಲವೋ... ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದೀರಿ. ವಿಕ್ರಮ ಉಂಟೆಂದು ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅವಳು ಹೆಣ್ಣಾದ್ದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಯಿಸಬಾರದೆಂದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ಕೃತ್ಯ ಖಂಡನೀಯ. ಈಗ ದೈತ್ಯ ಬಲವನ್ನು ಸವರುತ್ತಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ರೇಕಿಸಿದ್ದೀರಿ. ನಾನು ದೂಷಣನಿದ್ದೇನೆ. ನಾವು ನರಭಕ್ಷಕರಿದ್ದೇವೆ. ನಿಮ್ಮುಭಯರನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಧೂಷಣಾ.... ಜೀವರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವರುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇದೆ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ ಇದೆ. ಹೆಣ್ಣಾಗಲೀ, ಗಂಡಾಗಲೀ ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಮಾಡುವುದನ್ನು ಸಹಿಸಬಾರದು. ನಿಮಗೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಫಲವಿಲ್ಲ ಮೂರ್ಖರಿಗೇಕೆ ಬೋಧನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾಣದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಧೂಷಣ : ಹಾ.... ಹಾ... ಹಾ...

ಪದ : ತ್ರಿಶಿರಮೊದಲಾಗಿ..... ಖರನೆಂಬಸುರನಿದಿರಾದನು ||

ಅರ್ಥ : ಖರ : ರಾಮಾ.. ಆಸುರಿ! ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದವ ರಾವಣ ಅವನ ತಂಗಿ ಶೂರ್ಪನಖಿ. ಅವಳ ಮಾನಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲವನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರಿ ನೀವು. ಯಾವುದೇ ಒಂದು

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಟೀಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡುವಾಗ ಮುಂದಣ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದೈತ್ಯ ಬಲವೇ ಈಗ ವಿಶ್ವಬಲ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರೆ ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನಿನ್ನ ವಂಶಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಆದೀತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೆ ನೀನು ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದಿ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ಸಮುದಾಯದೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ತಡೆದು ಕೋ....

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಖರಾಸುರಾ... ವೇದ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಪುರಾಣ ಜನ್ಯವಾದ ನಮ್ಮ ವಂಶೀಯನಾದ ಮನುವಿನಿಂದ ಬೋಧಿತವಾದ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅವಿವಿಧ ಗೌರವಾನ್ವಿತರಾದ ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರಂಥವರಿಂದ ಪಡೆದ ನನಗೆ ಮಾನವೀಯತೆಯ ಪಾಠ ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಚ್ಛಾಸನ ನಿಮ್ಮಂತವರಿಗಿಲ್ಲ ವಿಶ್ವಕಂಠಕರು ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಬಾರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಎಸೆದ ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಶರವೆಸೆದು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಖರಾ : ಹಾ.... ಹಾ... ಹಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ ರಾಮನ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಮಂಥರೆಯ ಪ್ರಚೋದನೆ ಈಗ ಆಗಿರುವ ದೈತ್ಯ ನಾಶಕ್ಕೆ ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ಪ್ರಚೋದನೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಂತ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇದುವೇ ಆರಂಭ ಮತ್ತು ನಾಂದಿಯ ಮುಂದುವರೆದ ಭಾಗ. ನಾವಂತೂ ಜಾಗೃತರಾಗಿರಬೇಕು. ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ಸದಾ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾಗಿ ಸರ್ವರೂ ಸುಖಿಗಳಾಗಿರಲೆಂದು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಗುರು ಹಿರಿಯರನ್ನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ.

* * *

ಸೀತಾಪಹರಣ

ಪಾತ್ರವರ್ಗ

ರಾವಣ

ಶೂರ್ಪನಖಿ

ಮಾಂಡೋದರಿ

ಮಾರೀಚ

ಸೀತೆ

ರಾಮ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಜಟಾಯು

ಅಯೋಮುಖಿ

ಕಬಂಧ

ಶಬರಿ

ಸೀತಾಪಹರಣ

- ಪಾರ್ತಿಪುಟ್ಟ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಲವನೆ ಕೇಳಾ... ಬಹಳ ವಿಭವದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಬಹುಜನ ಮಾನ್ಯರಾದ ಮಹಾಋಷಿಗಳ ಸರಳ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ವಿಶ್ವವಸು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ರಕ್ತಗತ ಚೇತನ ಕೈಕಸಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಆದಾನಿತವಾಗಿ ಜನಿಸಿದವರು ನಾವು ನಾಲ್ವರು. ಹಿರಿಯರಾತ ನಾನು ರಾವಣ ಸಹೋದರರಿಬ್ಬರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕುಂಭಕರ್ಣ, ವಿಭೀಷಣ. ಸಹೋದರಿ ಬಬ್ಬಳು ಶೂರ್ಪನಖಿ. ಶೈಶವ ಮಾತೆಯ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು. ಬಾಲ್ಯ ತಾಯಿಯ ಅನುರಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಬುದ್ಧಿ ಬಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ವಿಕೃತವೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಹೋದೆವು. ಸಹೃದಯತೆಯ ಮಾತೆ ಹಾಗೂ ಸಹವರ್ತಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಾಧನಾ ಕ್ರಮಣದ ಅರಿವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ದಿತಿ ದೇವಿಯಿಂದ ದೈತ್ಯರೆಂದೊ ಧನುವಿನಿಂದ ಧನುಜರೆಂದೊ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಕೃತವೀ ಬಳಗ ಅದೆಷ್ಟೋ ಉಲ್ಲಾಸ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಅರಿವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದ ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಬಹು ಜನ ಮಾನ್ಯತೆಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು ಎಂಬ ಬಯಕೆ ಮೂಡಿತು. ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾದೆವು. ಕಠಿಣ ತಮ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನ ವರಬಲವನ್ನು ಪಡೆದೆವು. ನನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಲುಹು ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗಳ ಪರಿಗಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದ ಚಂದ್ರಹಾಸ ನಾಮಕ ಖಡ್ಗದ ಅನುಗ್ರಹವಾಯಿತು. ವಿಕೃತವೀ ಅಭಿಯಾನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ಲೋಕತ್ರಯದಲ್ಲಿ ರಾವಣೇತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾಯಿತು.

ಲೋಕವಿಕ್ರಮಿಗಳೆಂದು ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿದ್ದ ಬಲು ಕಾರ್ಯವೀರ್ಯ ವಾಲಿಯರ ಸಖ್ಯಾನುಬಂಧ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಉನ್ನತರೆಂದು ಪರಿಗಣಿತ-ವರಾದರೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಅಡಿಯಾಳುಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ದೈತ್ಯಬಲ ವೃದ್ಧಿಸಿದೆ. ಕುಬೇರನ ಸ್ವಾಧೀನಾನುಭವದಲ್ಲಿದ್ದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮೂಲನೆಲೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ವ್ಯವಹರಣೆಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದಿನಂತೆ ನಿತಾಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಸಭಾ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಗೌರವ ವಂದನೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಿ ಆಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅಣ್ಣಾ.. ಅಣ್ಣಾದೇವಾ.. ಲಂಕೇಶ್ವರಾ... ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ.....

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಏನದು.... ಓ... ತಂಗಿ.

ಪದ : ದಶಕಂಠನನುಜಿಯ ಕಂಡನು..... ಒಳಗೆದ್ದು ಬಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಯಾರಲ್ಲಿ... ಅವಳನ್ನು ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಏನೋ.... ಅನಾಹುತ ಆಗಿದೆ. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ತರವಲ್ಲ. ಸಭಾ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಒಳಗೆದ್ದು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ತಂಗಿ.. ಶೂರ್ಪನಖಿ.. ಏನಿದಮ್ಮಾ.. ಏನಿದು?

ಪದ : ತಂಗಿಯ ಕರೆದು..... ಏನೆಂದು ಕೇಳಿದ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಶೂರ್ಪನಖಿ... ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಚಿತವಾದ ಬಲುಹುನಿಂದ ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವನು ನಾನು-ರಾವಣ-ದಶವದನ-ಲಂಕೇಶ್ವರ-ಅಂತಹವನು ಸಹೋದರಿ ನೀನು. ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತ ದೈತ್ಯ ಬಲುಹಿನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಳು ನೀನು. ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದವರು ಯಾರು? ಕರ್ಣ ನಾಸಾಚ್ಛೇದವಾಗಿದೆ. ಸ್ತನದ್ವಯಗಳು ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯ ದುರ್ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಆಘಾತ ನಿನಗೊದಗಿ ಕೆಲವು ಸಮಯ ಕಳೆದಿರಬಹುದೆಂತದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೈತ್ಯಪಡೆ ಇದನ್ನು

ಗಮನಿಸಿದೆಯೇ? ಗಮನಿಸಿದ್ದರೆ. ಏನು ಕ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು?
ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣ ಏನು ಕಾರಣ ಯಾರು? ಏನು... ಏನು...

ಪದ : ಏನು ಹೊಡೆಯಿತು ಮಾರಿ..... ನಸುನಗುತ ||
ಊನವನು ತಂದೆ..... ಪಸರೇನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ದೈತ್ಯ ಶಕ್ತಿ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಹೆಮ್ಮಾರಿ ಆಗಬಹುದಾದವಳು ನೀನು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಬಾರದೇ ಇರುವ ಯಾವುದೋ ಮಾರಿ ನಿನಗೆ ಹೊಡೆದಂತಿದೆ. ಯಾಕೆ? ಉಳಿದ ಯಾವ ಜೀವರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೆಣಕುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಲಾರರು. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಲುಹು ಇದೆ. ನಿನ್ನ ಬಲುಹಿಗೆ ಬಲುಹಾಗಿ ದೈತ್ಯ ಬಲವಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದುದನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿದಾಗ ನೀನು ಖಳ ವಂಶಕ್ಕೆ ಊನವನ್ನು ತಂದ ಹಾಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಏನೇ ಇರಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೆಣಕುವ ದುಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು? ಯಾಕೆ? ಎಲ್ಲಿ? ಹೇಗೆ? ಹೇಳು ತಂಗಿ ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ಕೇಳಾ.

ಪದ : ಕೇಳಣ್ಣ ನಿನ್ನೊಳೀ..... ವಿಸ್ತರದಿ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅಣ್ಣಾ... ವಿವಾಹದವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಬೆಳೆದವಳು ನಾನು. ನೀನೇ ಮಾಡಿದ ವಿವಾಹದಿಂದ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದ ಸೊಬಗನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವಳು ನಾನು. ನನ್ನವರ ಆಳಿವಾದಾಗ ನಾನು ಸತ್ತೇ ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ ನೀನು ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ದೈತ್ಯಪಡೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ನನ್ನ ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಬದುಕನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ದುರಂತಗಳನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾದರೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಆಘಾತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದೆ. ಈಗ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಜನ್ಮವೇ ಸಾಕು. ಎನ್ನ ಕಂಡು ಮರೆಯಿರೋ.. ಶಿವ... ಶಿವಾ.. ಎಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಾದ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ಅರುಹಿ ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಜೀವಿತವನ್ನು ನಾನೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಣ್ಣಾ!

ಪದ : ದಶರಥನ ಸುತರಾದ... ನಾಸಿಕರು ಕೇಳಣ್ಣ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅಯೋಧ್ಯೆ ಎಂಬುದೊಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ಸೂರ್ಯವಂಶಜರಿಂದ ಆಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅದು. ದಶರಥನೆಂಬವನು ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ರಾಮನೆಂದೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆಂದೂ ಹೆಸರುಳ್ಳವರು ದಶರಥನ ಮಕ್ಕಳು. ನಿನ್ನ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಯದವ ಅವನ ಮುತ್ತಜ್ಜನಿರಬಹುದು. ಅಷ್ಟು.. ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಯವಾದವರು ಅವರು. ಆದರೆ ಧೈರ್ಯ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಶೌರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸಮರಿರುವಂತೆ ನನಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅವರು ಏನೇ ಆಗಿರಲಿ ಹೇಗೆ? ಇರಲಿ ಈ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ.

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು...

ಪದ : ರಾಮನೆಂಬಾತನಿಗೆ..... ಜೋಡಿಲ್ಲವಳಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿ ಇದ್ದಾಳೆ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸೀತೆಯೆಂದು ಅವಳ ಹೆಸರು. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಮನಸ್ಸು ಮಧಿಸುವ ಬುದ್ಧಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೌಂದರ್ಯದ ಗರಿಷ್ಠತೆ ಏನು ಎಂದು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ನನ್ನಂತವರು ಸೀತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು - ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೌಂದರ್ಯದ ಗರಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಸರಿ ಸಮಾನದ ಕಾಯ ಚೆಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಾರಿಯರೇ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಎಂತಹವನೇ ಆಗಲಿ ಅವಳನ್ನೇ ಒಮ್ಮೆ ಕಂಡರೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಕಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹಾ... ಹೆಣ್ಣು ಅಣ್ಣಾ ಅವಳು.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಶೂರ್ಪನಖಿ.. ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ದುರಂತದ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳು ಎಂದರೆ - ನೀನು ಸೀತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಿ. ಏನರ್ಥ ಇದಕ್ಕೆ?

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅರ್ಥವಿದೆ ಅಣ್ಣಾ... ವೃಥಾ ಆಗಬಾರದ ಅರ್ಥ ಇದೆ. ಅದೇ ಅನರ್ಥವಾಯಿತಣ್ಣಾ. ಅನರ್ಥವಾಯಿತು.

ಪದ : ನಾಗವೇಣಿಯ ಕಂಡು..... ಕೊಯ್ತು ಕಡುಧೀರ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ನನಗೆ ಅವಳನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅವಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದವನು ನೀನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯರಲ್ಲ ಎಂದು ಶಿವ ಪ್ರೇರಣೆ ಆಯಿತು. ಮೆಲ್ಲನೆ ಅವಳ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಹೋದೆ ನಾಗವೇಣಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಅವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಭೂಷಣ. ಇಳಿಬಿಟ್ಟ ಜಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದು ಎರಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತಂದು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ತೊಡಗಿದೆ. ಆಗ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದನೋ... ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧದಿಂದ ನನಗೆ ಈ ದುರಂತವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ. ಕಾಯಕ್ಕೊದಗಿದ ಉರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಹೋದೆ. ಅವಮಾನ ಜನ್ಯ ಉರಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸನಿಹದಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬಹುದಿತ್ತಲಾ...

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಏನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಕಾಯದ ಉರಿ ತಗ್ಗಬೇಕಲ್ಲಾ. ತುರ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಖರ-ದೂಷಣ-ತ್ರಿಶಿರರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿನಗಾಗಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಾಗ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಆಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಒಮಿಂದೊಮ್ಮೆಗೆ ಇವರು ಮೂವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯ ಬಲಹೊರಟಿತು. ತೀವ್ರತರವಾದ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿತು. ಆದರೆ.. ಆದರೆ... ಆದರೆ...

ಪದ : ದಾನವರ ಸಂಹರಿಸಿ..... ತರಬೇಕು ಸಿದ್ಧ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೈತ್ಯಬಲ ರಾಮನಿರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಭೀಕರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ನಿಂತ ನಿಲುವಿನಂತೆ ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ ಸುತ್ತಣ ದೈತ್ಯಪಡೆಯನ್ನು ಸವರಿದ. ಬಲ ಅಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮಾರ್ಮಲೆತು ಪ್ರಕಟರಾದ ಖರ ದೂಷಣ ತ್ರಿಶಿರರನ್ನೂ ಸಹ ರಾಮ ಮಡುಹಿದ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಶಿವನೇ...

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ನಮ್ಮವರು ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದ್ದ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ದಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಅಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಳಿದವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಉಳಿದರೂ ನಿನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವರಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನ ಮಾಡಿ ದೈತ್ಯ ಬಲುಹನ್ನು ಕೇಳಿದ. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಬಳಲಿಸಿ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಏನು ಹೋದರು ಹೋಗಲಿ ಎಷ್ಟು ಹೋದರೂ ಹೋಗಲಿ, ಹೇಗೆ ಹೋದರೂ ಹೋಗಲಿ ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅವನಿಂದ ಅಗಲಿಸಿ ಲಂಕೆಗೆ ತರಲೇಬೇಕು. ಇದು ನಿನ್ನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಅಣ್ಣ. ನೀನು ಇದನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಬಹುಜನರು ರಾಮನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಗಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾಪಿತ ಕೀರ್ತಿ ಮಸಕಾಗಬಾರದು ಅಣ್ಣಯ್ಯ... ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನೀನು ನಡೆಯುವುದೇ ನನ್ನ ಉರಿಗೆ ಔಷಧ ಉಪಚಾರದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ತೊಡಗು ತೊಡಗು ತೊಡಗು...

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ+ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಯಾವುದೇ ಪ್ರಚೋದನೆ ಅಥವಾ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಾವು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾಗಬೇಕಾಗಿ ಬರುವುದು ಅಗತ್ಯ ಆಧಾರಿತವಾಗಿ ಹೌದಷ್ಟೇ. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸರ್ವವೂ ರಾವಣೀತನದ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ ಈ ಸಾಧನಾ ಫಲದ ಆನಂದಾನುಭವವನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದರಿಂದ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅನುಭವದಿಂದ ಅರಿತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಾದ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಹಲವು ಇವೆ. ಅಲಭ್ಯರೂ ಕೆಲವರಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ತುಲನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ...

ಪದ : ಅಂಥಾ ಚಿಲುಪೆಯೇ..... ಮಂಡೋದರಿಗಿಂತ ಸೊಬಗುಳ್ಳ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣಾ : ತಂಗಿ... ನನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನು ಬೆಸೆದ ನಾರಿಯರಲ್ಲಿ ಸಂತುಷ್ಟ ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಅಂಗ ಆಕಾರಕ್ಕೆ - ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಗೆ ಸಂಗ ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಚೇತನಳಾದವಳು ಮಯ ತನುಜೆ ಮಂಡೋದರಿ. ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣಯುತೆ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಾರೀ ಸ್ತೋಮ ದೈವದತ್ತವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಅಂಗ ಉಪಾಂಗಗಳು ಎಲ್ಲಿರಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಿರ ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಹೇಗಿರಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಂಡೋದರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಂಡೋದರಿಗಿಂತಲೂ

ಸೀತೆ ಸೊಬಗಿನವಳಾದರೆ ಕರೆತರಲೇಬೇಕು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳಲ್ಲಿ ನೀ ಕಂಡ. ಅಂದವನ್ನು ವಿವರಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅಣ್ಣಾ.. ಅವಳ ಅಂದವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಬಲುಹು ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದದ್ದು ಕೂಡಾ. ಈ ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪದ : ತರಬೇಕು..... ವರಕರಿ ಗಮನೆಯ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅಣ್ಣಾ.. ಯಾವುದೇ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗಂಡು ನೋಡಲಿ ಅಥವಾ ಗಂಡನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಲಿ ಮೊದಲು ಗಮನಿಸುವುದು ಮುಖವನ್ನು ಮುಖದ ಮೂಲಬಣ್ಣವೇ ಮೈಯ್ಯ ಬಣ್ಣ ಹೌದಷ್ಟೆ. ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಕೆಂಪಿನ ಛಾಯೆಯೋ ಅಥವಾ ನಸುಗೆಂಪು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಬಿಳಿಯ ಛಾಯೆಯೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಬಣ್ಣ. ಅಗಲವಾಗಿರುವ ಹಣೆ ಕಾಲಂಶಕ್ತಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಭಾಗವನ್ನು ತಲೆಯ ಮುಂಭಾಗದ ಕೂದಲು ಆವರಿಸಿದೆ. ಅರಿತಿಟ್ಟ ತಿಲಕ ಹಣೆಗೆ ಶೋಭೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಿದೆ. ಆ ತಿಲಕಕ್ಕೆ ಪಾಣಿಪೀಠವೋ ಎಂಬಂತಿದೆ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಬಾಗಿದ ಹುಬ್ಬು. ಕಣ್ಣಿನ ಹೊಳಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ನಾಸಿಕದ ಅಂದವನ್ನು ಹೋಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಲ್ಲ ಅರೆಬಿರಿದ ತುಟಿಯ ಬಣ್ಣ ನಸುಗೆಂಪು. ಶುಭ್ರತೆಯ ಹಲ್ಲುಗಳು. ಕಂಠಸ್ವರದ ಇಂಪಿಗೆ ಕಾರಣವೇ ಅವಳ ಕಂಠದ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಅಕಾರ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಗವಾದ ಸ್ತನದ್ವಯಗಳ ಇಡೀ ಕಾಯದ ಚೆಲುವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ವೃದ್ಧಿಸಿದೆ. ಸಿಂಹಕಟಿ ಸಮಾನದ ಸೊಂಟ ಭಾಗ ನಡೆವಾಗಿನ ಬಳಕುವಿಕೆಗೆ ಚೇತನವಾಗಿದೆ ಅಣ್ಣಾ ನೀಳವಾದ ದಟ್ಟವಾದ ದಪ್ಪವಾದ ಕಪ್ಪಾದ ನಿತಂಬ ಮಟ್ಟದ ಕೂದಲನ್ನು ಹೇಣಿದರೆ ಎರಡು ಅಂಗೈ ಅಗಲದ ಜಡೆ ಹರಡಿದರೆ ಬೆನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸುವ ಸುರಕ್ಷೆಯ ಪಡೆ. ಕೇಶದ ಆವರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಚೆಲುವಿನ ಮುಖದ ಕಪೋಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನೇ ನೀನು ನೋಡಬಹುದು. ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು ಕಡಿಮೆಯೇ ಹೌದು ಅಣ್ಣಯ್ಯ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಹುಪಾಲು ಸೌಂದರ್ಯವತಿ ಜಾನಕಿ. ಅವಳನ್ನು ನೀನು ತಂದೇ ತೀರಬೇಕು. ರಾಮನಿಗೆ ಅಗಲುವಿಕೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಕುಲಜರೆಲ್ಲರೂ ಬಲಹೀನತೆಯ ಕಳಂಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೊಡಗು ಅಣ್ಣಯ್ಯ... ತೊಡಗು.

ಪದ : ತಂಗಿಯ ಸವಿನುಡಿಯಂ..... ತಾ ಕರೆದೆಂದಂ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ತಂಗಿ.. ಶೂರ್ಪನಖಿ.. ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಂದಕ್ಕೆ ಭ್ರಮಿಸಿದ್ದಿದೆ ನಾನು. ಕಂಡರಿಯದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ವಿವರಣೆಗೂ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನಾನು. ನಿಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಆಗಲಿ. ಹೋಗು. ಮೊಲೆ ಮೂಗು ಕರ್ಣದ ಉರಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರು. ನಡೆಯಮ್ಮ ನಡೆ. ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಹಧರ್ಮಿಯಾದ ಮಂಡೋದರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕರೆತರಲು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ ಬರಲಿ.

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪ್ರಾಣಾಕಾಂತಾ... ಭಕ್ತಿಯುತ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಹೇಳಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರ. ಏನು ಕಾರ್ಯ ಏನು ಕಾರಣದೇವ...?

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮುಂಡೋದರಿ ನಾನೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಜನಕನಂದನೆ..... ರಾಘವನ ಕಾಂತೆ ||
ತರಲು ಪೋಷೆನು..... ಪೇಳಬೇಕೆನಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಂಡೋದರಿ.. ಮಿಥಿಲೆಯ ಅರಸನಾದ ಜನಕನ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸನಾದ ದಶರಥನ ಮಗ ರಾಮನ ಮದುವೆ ಆಯಿತು. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ್ದೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗುವುದೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಒದಗಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವವ ನಾನು ಸೀತೆ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರಿಯಂತೆ ನನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಾನುಭವಕ್ಕೆ ಅವಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸಲವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಸಹಧರ್ಮಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಮನ ಎರಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾವ ವಿಧಿ ವಿಧಾನ ಅನುಸರಣಿಯ ಅವಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನದೇರಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಾರ್ಯಭಾಗ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೊಳ್ಳಿತು. ಹೇಳು ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪ್ರಾಣಕಾಂತ... ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು ತೊಡಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವು ಅನುಕೂಲಕರವಾಗುವುದೋ.. ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಕೂಲಕರವಾಗುವುದೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ತೊಡಗಬೇಕು. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ವಿಕ್ರಮ

ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ ಸ್ವಜನರ ಅನುವರ್ತಿತ್ವಗಳಿಂದಲಾಗಿ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ನೀನು ಯಾವುದೇ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ಕಳಂಕಿತರಾಗಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಅರಿತು ಬಂದ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಆಶಯದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತರ್ಕಿಸಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಂಡೋದರಿ.. ನನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ನಿನ್ನ ಅರಿವಿನ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದ್ದೇನೆ ಹೇಳು.

ಪದ : ತರವಲ್ಲ | ಕಾಂತ ಹೋಗುವುದು ಆ ಸತಿಯ ||
ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ..... ಅವತರಿಸಿದರೀ ಬಾರಿ ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಕಾಂತಾ... ರಾವಣೇಶ್ವರನ ವಿಕ್ರಮಾನುಸಂಧಾನದ ಪರಿಣಾಮವು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ಭಾದಿತರಾದ ಜನರು ಅರಿತುಕೊಂಡ ವಿಚಾರವನ್ನು ಜನಮನವು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ನನ್ನ ಅರಿವಿಗೂ ಬಂದಿದೆ. ಶಿಷ್ಯ ಜನರೆಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾದವರ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ದಶರಥ ಕೌಸಲ್ಯರ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಪ್ರಾಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಮಹಾಶೇಷನೇ ರಾಮನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾಗಿದ್ದಾನಂತೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಸರ್ವ ಐಸಿರಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಾತ ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಯೇ ಸೀತಾಭಿದಾನದಿಂದ ರಾಮನ ಸತಿಯಾಗಿರುವಳಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಶಯದ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಅಂಶ ಸಂಭೂತಿಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ತರವಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ.. ತರವಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ+ಮಂಡೋದರಿ : ಲೋಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಮೂಲದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಂಶದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಂಶಾಂಶದಲ್ಲಾಗಲೀ ಬಾಧಿತವಾಗಬಾರದಷ್ಟೇ? ವೈಭಯತವೆಂದು ಬಣ್ಣಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ವೈಕುಂಠದ ಮೂಲಶಕ್ತಿ ಧರೆಗಳಿಂದ ಮೇಲೆ ಅಂಗೈ ಅಗಲದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ಸತಿ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿರುವುದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸುಳ್ಳಾಗಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ.. ಸುಳ್ಳಾಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆಗೆ ರಾಮನೇ ಸರಿಯೆಂದು ಗೌತಮರು ಎಣಿಸಿದ್ದು ರಾಮನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ದೇವಾಂಶಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅದು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ ರಾಮನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನೇ ನಾವು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಪದ : ಖಿರದೂಷಣಾದ್ಯರು..... ಬಂತು ಕೇಡು ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪತಿದೇವ.. ಕೌಶಿಕರ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಶಂಬರಾಸುರರನ್ನು ವಧಿಸಿದ ದಶರಥನೇ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ಎಳೆಯನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಬಯಸಿದವರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು. ಅಸಮಬಲಕಾದ ತಾಟಕಿಯನ್ನೂ ಬಲುಹಾಂತ ಸುಭಾಹುವನ್ನೂ ಕೊಂದು ದೂರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾರೀಚರನ್ನು ಹಾರಿಸಿದವ ಎಳೆಯ ರಾಮ. ಭಾರ್ಗವ ರಾಮರೂ ರಾಮನನ್ನು ಒಪ್ಪಿದರಂತೆ. ವಿರಾದನನ್ನೂ ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸಿದವ ರಾಮನೇ. ನಿಮ್ಮ ಬಲುಹಿಗೆ ಸರಿಸಾಟಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಏನು ದುರ್ಬಲರೋ ಅಲ್ಲಬಲರೋ.. ಖಿರ ದೂಷಣ ತ್ರಿಶಿರರು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಅವಲಂಬಿತ ಪಡೆ ನಿಂತ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟುದೈತ್ಯ ಬಲವನ್ನು ರಾಮನೊಬ್ಬನೇ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನಂತೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತರ್ಕಿಸಿ ರಾಮನ ಸಾಧ್ಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನರಿಯದೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದರೆ ದೈತ್ಯ ಶಕ್ತಿಯ ನಾಶ ಖಂಡಿತಸ್ವಾಮಿ. ನೀವು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖ-ರಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಮಗೆ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಲಿರುವ ಕಾಲಾಂತ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ತರ್ಕಿಸಬಹುದು ಭೂ ಜಾತೆ ನಿಮಗೆ ಸಿಕ್ಕುವವಳೇ ಅಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ದಕ್ಕುವವಳಲ್ಲ. ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ವನಾಶದ ಫಲ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಖಂಡಿತ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿನೀತಳಾಗಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ಶಿರವನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ ಈ ದುಃಸ್ವಾಹಸಕ್ಕೆ ತಾವು ತೊಡಗಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ವಲ್ಲಭೆ...

ಪದ : ವಲ್ಲಭೆ ಕೇಳಿಂಥ..... ಕೊಲ್ಲುವುದುಂಟೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ವಲ್ಲಭೇ.. ಆದಿದೈತ್ಯರ ಕಾಲದಿಂದ ರಾವಣೋದ್ಭವವಾಗುವವರೆಗೆ ದೈತ್ಯ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಹೆಣೆದ ವ್ಯೂಹಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ

ಬಗ್ಗೆಯೋ ಅವನ ಪರಿವಾರ ಶಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆಯೋ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದು ಇಲ್ಲ. ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲಿ ಆ ಶಕ್ತಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ ಎಂದು ದೈತ್ಯಕುಲ ನಾಶವಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ಅಳಿಯಬೇಕು. ಯಾರು ರಾಮನೋ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವ ಸಿಂಹ ಸದೃಶ ನೋಟ ವಿಕ್ರಮ ಇರುವ ನನ್ನನ್ನು ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯಂತಿರುವ ರಾಮ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಭ್ರಮೆ ಅಲ್ಲವೆ?

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಅಂಗ ಉಪಾಂಗಗಳ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವ ಕ್ರೂರತೆಯುಳ್ಳ ಸಿಂಹವನ್ನು ಹುಲ್ಲೆ ಕೊಲ್ಲಲಾರದು ಸತ್ಯ. ಆದರೆ ಅಂಗ ವೈಖರಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಎಳೆನ ಏಳುಭಾಗದಷ್ಟು ಕಿಚ್ಚು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸದೇ ಹೋದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿಸುವುದು ಖಂಡಿತವಲ್ಲವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಿಚ್ಚಿನ ಕಿಡಿಯಾದರೂ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ಮಾನಿನಿ ಕೇಳಿಲಿಗಳು..... ಸಮವೇನೆ ಕಾಂತೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅಗ್ನಿ ಶಮನದಳ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪುವ ಪರಿಕರಗಳು ಇದ್ದರೆ ಎಂತಹಾ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನಾದರೂ ನಂದಿಸಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ರಾಮ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಣ್ಣ ಇಲಿಗಳಿದ್ದ ಹಾಗೆ. ಮದ್ದಾನೆಯ ಸಮದ ನನ್ನ ಬಲುಹನ್ನು ಕ್ಷೀಣಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುವುದುಂಟೆ? ದಾನವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೀನವಾಗಿ ಕಾಣಬೇಡ. ಮನುಜ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬೇಡ. ಭ್ರಮೆ ಬೇಡ ನಿರಾತಂಕಳಾಗಿರು.

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪತಿದೇವಾ... ಸಿಂಹವಿರಲಿ ಮದ್ದಾನೆ ಇರಲಿ ಕಾಯದ ಬಲುಹು ಆನೆಗಿದ್ದಷ್ಟು ಸಿಂಹಕಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಆನೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಅಂಕುಶ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ ಅರಿವಿಗೆ ಬಾರದಂತೆ ಆಳ ಅಗಲ ಇರುವ ಹೊಂಡಕ್ಕೆ ಆನೆ ಬಿದ್ದುದೇ ಹೌದಾದರೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ನಾಯಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆ ಅಲ್ಲವೇ ಸ್ವಾಮಿ... ಆದ್ದರಿಂದ ಸೀತಾಪಹರಣ ಬೇಡ ಸ್ವಾಮಿ...

ಪದ : ಕಿಚ್ಚಿಗಿರುವೆ ಮುತ್ತಲುಂಟೆ..... ಅಮೃತ ಗರಳವೇ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಧಗ ಧಗನೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಸಮ ರಾವಣ ಮತ್ತು ರಾವಣಬಲ ಒಂದಾಗಿ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಪತಂಗವಾಗಲೀ. ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ

ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ಬರುವ ಇರುವೆಗಳಾಗಲೀ ಬೆಂಕಿ ತಾಗಿದರೆ ಬದುಕುವುದುಂಟೆ? ಒಂದು ಹೊತ್ತೋ ಎರಡು ಹೊತ್ತೋ.. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರೂ ಹೊತ್ತೋ! ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರಾ ಅವಕಾಶ ಇರುವ ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಗೆ ಮಾಳಿಗೆ ಮನೆ ಸಮವೇನೇ? ಅಮೃತವೇ ಆಗಿರಲಿ ಅದರೊಂದಿಗೆ ವಿಷಬೆರೆತರೆ ಪರಿಣಾಮ ವಿಷದ್ದೇ! ಅಲ್ಲವೇನೇ...

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಗಾಳಿಯ ಬಲುಹಿನಿಂದ ಬೆಂಕಿ ಜೋರಾಗಿ ಉರಿಯಬಹುದುಸ್ವಾಮಿ ಅದೇ ಗಾಳಿಗೆ ದೇವರ ದೀಪ ಆರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನೀರು ಬಿದ್ದರಂತೂ ಬೆಂಕಿಯ ಕಾವೇ ಇಲ್ಲ. ಮಾಳಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಚ್ಚಲು ಸರಿ ಅಲ್ಲವಾದರೂ ಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲೂ ಬಚ್ಚಲು ತನ್ನ ಇರವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಹೌದಲ್ಲವೇ? ಅತೀ ಆದರೆ ಅಮೃತವೂ ವಿಷವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನುಡಿ ಸತ್ಯ ಇರುವುದು ನಿಜವಷ್ಟೇ? ಹೇಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತತೆಯನ್ನು ನಾವು ತರ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮ ನನಗಿರುವ ದೈವಬಲ ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲದ ಬಲುಹು ಉಳ್ಳ ನನಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದ ರಾಮ ನೆರಳಿಗಾಗಿ ಯಾರೂ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಬಹುದು. ಅದನ್ನು ಅವಗಣಿಸಿದರೆ ಉರಿ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಬಳಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ವೃಕ್ಷ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ ಬೇರು ಗಟ್ಟಿಯಿರಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ. ನೀವೇ ಆಶ್ರಯ ನೀವೇ ಅನುಗ್ರಹ ಎಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವರನ್ನು ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯಬಾರದು ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಾಂಡೋದರಿ.... ಏನೇ ಬರಲಿ..

ಪದ : ಬಂದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಬರಲದರಿಂದ..... ಚಂದಿರವದನೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಾಂಡೋದರಿ.. ಅರಿವು ಅಂಕುರಿಸಿದಲ್ಲಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ವಿಚಲಿತನಾದವನಲ್ಲ ರಾವಣ. ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವೇನು? ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ ನಿನಗೆ. ಅದು ಸರಿಯೋ ತಪ್ಪೋ ಹೇಳಿದ್ದೇನೋ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ? ನಾನು ತರಲಿರುವ ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ನೀನು ಎರಕವಾಗಿರುವ

ಬಗೆ ಹೇಳಲಿಕಷ್ಟೇ. ನಿನಗೆ ಅವಕಾಶ. ಅದು ಬಿಟ್ಟು ದುರಂತ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ವಿಚಲಿತನಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದಿ. ಏನು ಬಂದರೂ ಬರಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂದರೂ ಬರಲಿ ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ನಾನು ರಾವಣಾ ಅಪಹರಿಸಿ ತಂದಲ್ಲದೆ ಬಿಡೆನು. ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಮುಖ ಕಂದುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ನೀನು ಚಂದಿರ ವದನೆಯೇ ಆಗುತ್ತಿದ್ದೀ. ನನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ ನನ್ನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯತ್ತ ಕ್ರಮಿಸಲಿ ನಿನ್ನ ಮುಖ ಚಂದಿರ.

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಸ್ವಾಮಿ! ಕ್ರಮಿಸಬಹುದಿತ್ತು ಗ್ರಹಣ ಕಾಲದ ಅಳುಕಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ತಂದೆತಾಯ್ಯಳಾಣೆ..... ಮುಂದೆನ್ನ ರಮಣ ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ವಿಶ್ವ ಮಾನ್ಯತೆಯಿಂದ ಪೂಜಿತರು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ವಿಶ್ವಾವಸು. ಗೃಹಿಣಿ ಧರ್ಮದ ಬದ್ಧತೆಯ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದವಳು ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ಕೈಕಸಾದೇವಿ. ಈಗ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣರೇ ಇವರಿಬ್ಬರು ಸ್ವಾಮಿ. ಅವರನ್ನೇ ಆಣಿಯಾಗಿರಿಸಿ ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಮಾತು. ನಾರಾಯಣೇ ಚೇತನ ರೂಪನಾದ ರಾಮನ ಪತ್ನಿ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಲಂಕೆಗೆ ತಂದುದೇ ಹೌದಾದರೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಪಾಲಿತವಾದ ಶೋಭಿತವಾದ ಸರ್ವ ದೈತ್ಯ ಬಲದ ಐಸಿರಿಯೂ ನಾಶವಾಗಿ ಶೂನ್ಯತೆ ಆವರಿಸುತ್ತದೆ ಖಂಡಿತ ಸ್ವಾಮಿ... ಇನ್ನೇನನ್ನೂ ಹೇಳಿದಿರುವಂತೆ ಗದ್ಗದಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಾಂಡೋದರಿ ಕಾಲಾಯ ತಸ್ಮೈನಮಃ ಕರ್ಮಣೇ ತತ್ಪ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವವರು ನಾವು ಅನುಸರಿಸುವವರು ನಾವು. ಕಾಲ ನಮ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದಾದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಂಜುವವನಲ್ಲ ಹಿಂಜರಿಯುವವನಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ನಡೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಜಾಗೃತರಾಗಿರಿಸ್ವಾಮಿ.. ಜಾಗೃತರಾಗಿರಿ..

ಪದ : ಕೋವಿದ ನೀತಿಯ.....ವನಕೈತಂದಂ ||

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ :** ತಾನರಿತುಕೊಂಡಂತೆ ಸರಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಜೀವರೊಂದಿಗೆ ಅವಲಂಬಿತನಾದವನು ಅಂತಹ ಜೀವರಿಗೋಸ್ಕರವೇ ಜೀವರಿಂದಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾವಣನಿಗೆ ಇಂತಹ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಳೇನಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅವಲಂಬಿತ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ಕೊಂಡವನಲ್ಲ. ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ಜೀವರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಹಾಗೆಂದು ಅವರು ಬಾಧಿತರಾಗಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಸರಿಯಲ್ಲ. ವಸ್ತು ತರುವ ನನ್ನ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾದ ಪೂರಕ ನಡೆಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಸಹ ನನ್ನ ಮಾವನಾದ ಮಾರೀಚರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಆಶ್ರಮದತ್ತ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾವಾ... ಮಾರೀಚ ಮಾವ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಅರ್ಥ : **ಮಾರೀಚ :** ಓಹೋ.. ಹೋ.. ರಾವಣೇಶ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳು! ಶುಭವಾಗಲಿ. ಬಾರಪ್ಪ ಬಾ...

ಪದ : **ಮಾರೀಚ ನಿಶಾಚರ..... ಗುಣಗ ಭೀರ ಉದಾರ ||**

ಅರ್ಥ : ಪ್ರತೀ ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲುಹನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಳಂತೆ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಾಟಕೀ ದೇವಿ. ತಾಯಿಯ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನೀವು ನಿಸ್ಸೀಮರಂತೆ. ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಯುಕ್ತಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ನಿಮ್ಮ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಸ್ತುತ್ಯಾರ್ಹವಾದುದು. ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲದ ಸ್ಫುರದೊಪಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಮಾರೀಚರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನೀವು ನಿಶಾಚರ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಆದರಣೀಯರು. ಪೂಜನೀಯರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ಮಾವ.

ಅರ್ಥ : **ಮಾರೀಚ :** ರಾವಣಾ... ಲಂಕಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ನೀನು ಬಂದದ್ದೆ! ಕಡಿಮೆ. ಏನೋ.. ಪ್ರೇರಣೆ ಆದವರಂತೆ ಕೂಡಿಸಿಬಂದಿದ್ದೀ.. ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀ. ಏನಪ್ಪ? ಏನು?

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ :** ಮಾರೀಚ ಮಾವ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸ ದಶರಥನ ಮಕ್ಕಳಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರು. ನಿಮಗೆ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದವರಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪಂಚವಟಿ ವನ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅವರು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಖಿರ-ದೂಷಣ-

ತ್ರಿಶಿರರ ನೇತೃತ್ವದ ಸಮಗ್ರ ದೈತ್ಯ ಬಲವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲ ನಾಯಕನಾದ ನನಗೆ ಒಂದು ಸವಾಲನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಮಾಮಾ... ಈ ಸವಾಲನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ನಾನು ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಾರೀಚ : ಏನಪ್ಪ ಅದು ನನ್ನ ಪಾಲಿನ ಕರ್ತವ್ಯ?

ಪದ : ರಾಘವನೆಂಬನಿಗೋರ್ವಳು..... ನಲಿದಾಡಬೇಕಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮನ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಜನಮಾನ್ಯತೆ ಏನೇ ಇರಲಿ. ನನಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯುಕ್ತ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿತವಾಗಬೇಕು. ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲ ಮಾಮಾ.. ರಾಮನ ಸತಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾನೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸೀತೆ ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ ಸಿಗಬೇಕು. ಅವಳ ಸನಿಹದಿಂದ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಅಗಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನೀವು ಚಿನ್ನದ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಸೀತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನೀವು ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು.

ಅರ್ಥ : ಮಾರೀಚ : ರಾವಣ... ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೋ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೋ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೋ.. ಕಾರ್ಯಸಾಧಕನಾಗಬಹುದಾದ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅನ್ಯ ಮಾತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ನೀನು ತೊಡಗಲಿರುವ ಕಾರ್ಯದ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಹೇಳಲೇಬೇಕಪ್ಪ.

ಪದ : ರಾವಣ ನೀ ಬಲುಸಾಹಸಿ..... ತಿರುಗಾಡುತಲಿಹನು ||
ತಕ್ಕಾಂತೆಯ..... ಮಾತನು ನೀ ಕೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಮಾರೀಚ : ನನ್ನ ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣನ ಮರಣ ಕಾರಣನಾದ ರಾಮ - ಆಗ ಇನ್ನೂ ಎಳೆಯ ಹುಡುಗ. ಯಾರೂ ಗುರುತಿಸಲಾರದಂತೆ ಋಷಿಸ್ತೋಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹಾರಿಸಿದವ ರಾಮ. ಶಿಷ್ಯ ವರ್ಗದ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ನರ

ರೂಪದಿಂದ ಬಂದವ ರಾಮ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದು ಆಗ. ಈಗ ನೀನೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಬೃಹತ್ ಪಡೆ ನಾಶವಾಗಿದೆ ರಾಮನಿಂದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅರಿಯಬಲ್ಲ ಇರಿಯಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ರಾಮ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನುಮಾನವಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವನ ಪತ್ನಿಯ ಅಪಹರಣದ ಆಶಯ ಅನಾಹುತಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆಗುತ್ತದೆ ರಾವಣಾ.. ಅನಾಹುತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಕು ಮುಚ್ಚು ಬಾಯಿ. [ರಾವಣನ ಅರ್ಥ]

ಪದ : ಸಾಕೆಲವೋ..... ಕೈ ಮುಗಿದೈದುವೆನೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಾರೀಚಾ... ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಭಾಜನನಾದ ರಾವಣನ ಅರಿವು ಮಹತ್ತರವಾದದ್ದು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಅರಿವಿನ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ರಾವಣ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಕಂಡದ್ದೂ ಕೇಳಿದ್ದೂ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೂ ಏನಿದೆಯೋ ಅದು. ರಾಮನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಎಂದು ತರ್ಕಿಸಬೇಡ. ನೀನು ಬದುಕಿರಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ತಾಟಕಿ ಸುಬಾಹುವನ್ನು ಕೊಂದಂತೆ ರಾಮ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ನಿನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಈಗಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕೊಂದು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಾರಿಚ : ನಿಧಾನಿಸು ನಿಧಾನಿಸು ಹೋಗುವೆ ದಮ್ಭಯ್ಯ.

ಪದ : ನಿನ್ನ ಕೈಯಲಿ ಪೆಟ್ಟು..... ದಮ್ಭಯ್ಯ ಪೋಗುವೆ ||

ಅರ್ಥ : ಮಾರೀಚ : ರಾವಣಾ... ಮರಣವನ್ನು ಯಾರಿಂದಲೂ ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮರಣ ಪರ್ಯಂತದ ಸಂತಸದ ಜೀವನ ಮರಣಾನಂತರದ ಸದ್ಗತಿ ಜೀವರ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅವಲಂಬಿತ ಜೀವಿತದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಲ್ಲ ಅವಗಣನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಅನಾಹುತದ ಅವಸಾವನ್ನು ಜೀವಿಯು ಹೊಂದಬಾರದು. ಲೋಕಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಂಬಿದಂತೆ ರಾಮನಿಂದ ಒದಗಿಬರುವ ಮರಣದಿಂದ ಸದ್ಗತಿ ಲಭಿಸುತ್ತಿದೆಯಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟುತಂದು ಸಾಯುವುದು ಬೇಡ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗಾಗಿ ಅವಕಾಶಕೊಡು ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ಸಲಹೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿಸಿದ್ದೇನೆ ರಾವಣ ಸರಿ ಎನಿಸಿದರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸು.

ಪದ : ಅಡವಿಯೊಳಗೆ..... ತಾನೇ ತಂದನಾನಾ ||

ಅರ್ಥ : **ಮಾರೀಚ** : ರಾವಣಾ... ಪರಸತಿಯರನ್ನು ಬಯಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪಾಪಫಲಕ್ಕೆ ಜೀವರು ಭಾಜನರಾಗಬಾರದು ಎಂಬುದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಸರಿ ಎಂಬ ಜೀವರ ನಡೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಟೀಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಟಿಪ್ಪಣಿಯೂ ಇಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದೊಂದೇ ಯೋಗ. ರಾವಣಾ... ನಿನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ಸೀತೆ ಕಂಡದ್ದೇ ಹೌದಾದರೇ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಫಲಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ನಿಜರೂಪದ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆಮಾಡಿ ಋಷಿವೇಷದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸೀತೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪುವ ವ್ಯವಹರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದೆಯಾದರೆ ಮಾತ್ರಾ... ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಈಡೇರುತ್ತದೆ ಜಾಗೃತನಾಗಿರು.

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ** : ಮಾವಾ... ಸಲಹೆಗೆ ಸಹಮತವಿದೆ. ನನಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗರಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿ ನಡೆಯಿರಿ.

ಪದ : ಮಾರಿಚಂ ಮೃಗವಾಗಿ..... ಕಾಂತನೆಡೆಗಂ ಬಂದಾಗಳಂತೆಂದಳು ||

ಅರ್ಥ : **ಮಾರೀಚ** : ಕ್ರೌರ್ಯ ಸ್ವಭಾವವೇ ಪ್ರಧಾನ ಗುಣವಾಗಿರುವ ಯಾವನೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನೀತಿಯ ಮಾತುಗಳು ಪಥ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮ ಬಾಣಾಘಾತದಿಂದ ಮರಣಿಸುವವನಿಗೆ ಪರದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದೆಂಬ ಆಸ್ತಿಕರ ನಂಬಿಗೆ ಸತ್ಯವೇ ಹೌದಾದರೆ ನನ್ನ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ರಾಮಾಘಾತದಿಂದಲೇ ಪಡೆಯುವುದು ಒಳಿತು. ಈ ನಂಬಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ರಾಮನನ್ನು ನನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೀತೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಜಿಂಕೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : **ಸೀತೆ** : ಏನಿದು ವಿಸ್ಮಯ? ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಕೇಳಿರಿಯದ ಕಂಡಿರಿಯದ ಚಿನ್ನದ ಜಿಂಕೆಯೊಂದನ್ನು ಇಂದು ನಾನು ಕಂಡಿರಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಬಯಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಪತಿದೇವರಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪತಿದೇವಾ.. ನಿಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ನಾನು ತೋರುವ ವಿಸ್ಮಯದ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ನೋಡಿದೆಯಾ...

ಪದ : ನೋಡಿದೆಯಾ ರಾಮ.. ಪೊಂಮಿಗವ.... ತೋಯೆಂದು ಕುಣಿವ ಮೃಗವ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ದೇವಾ.. ತುಸು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ...
ವರ್ಣರಂಜಿತವಾದ ಇಂಥಾ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ನಾ ಇದುವರೆಗೆ ಕಂಡವಳಲ್ಲ.
ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮೃಗವೇ ಆದಾಗಿರಬೇಕು. ಓ
ಓಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆ. ಯಾವುದೋ ಭಯಕ್ಕೆ
ಒಳಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದದ್ದಿರಬೇಕು. ಮೈಯ ಬಣ್ಣ
ಬಂಗಾರದಂತಿದೆ - ಪಂಚವರ್ಣಗಳ ರೇಖೆಯೂ ಆ ಬಣ್ಣದ ಮೈಯೆಲ್ಲ
ರಂಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಣ್ಣಗಾತ್ರದ ಕಾಲಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುವ ಉಗುರುಗಳು ಎಷ್ಟು
ಸುಂದರವಾಗಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ತಾಳಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನ ನಡೆಯನ್ನು ಆ
ಮೃಗ ಹೊಂದಿರುವುದು ಚೋದ್ಯವಲ್ಲವೇ ಸ್ವಾಮಿ.. ಅಪರೂಪವಾದ ಈ
ಜೀವಿಯನ್ನು ಕಂಡಾಗೆ ಅದರೊಂದಿಗಿನ ಸಾಂಗತ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿತಾನಂದವನ್ನು
ಹೊಂದುವ ಬಯಕೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಓ... ಜಗದೇಕವೀರನೆ....

ಪದ : ಜಗದೇಕ ವೀರನೆ..... ಹಿಡಿದು ತಾ ಮೋಹನ್ನ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪತಿದೇವಾ.. ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದುದರಿಂದ ನಾನು ನೆಮ್ಮದಿಯ
ಜೀವನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ ತತ್ವಕ್ಕೆ
ವಂಚನೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವಾ... ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾದ ಆನಂದಕ್ಕೆ
ಅವಕಾಶವಾಗುವಾಗ ಅದನ್ನು ಹೊಂದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲವಲ್ಲ.
ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಓಡಿಬಂದ ಆ ಮೃಗ ಇಲ್ಲಿಂದಲೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಓಡಬಹುದು.
ಹಾಗೆ ಅದು ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಹ ಹೃದಯತೆಯ
ಆನಂದವನ್ನು ಬಯಸಿ ಆ ಮೃಗವನ್ನು ನನಗೆ ನನ್ನ ನಿತ್ಯ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿ
ತಂದುಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ: ನಿನ್ನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಅವಕಾಶ ಒಂದನ್ನು
ಬಯಸಿದೆಯಾ ಅನುಭವದಿಂದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು
ಅರಸಿ..

ಪದ : ಅರಸಿ ನೀ ಸುಮ್ಮನೆ..... ಕಪಟ ಕಾಣೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ವನದಲ್ಲಿನ ನಮ್ಮ ಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವನಗರ್ಭಿತವಾದ ದೌಷ್ಟ್ಯ ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನು ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮುನಿಸ್ತೋಮ ಖಳರ ವಿಕೃತ ವಿಕಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನನಗೂ ನಿನಗೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಭಟವೊಂದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಮಾಯಾ ಚಿಲುವೆಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಿಂದ ದುರುಳರ ಕಪಟದ ಚಿತ್ರಣ ನಮಗೆ ಲಭಿಸಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಂಚನ್ನು ನೆನದ ದುರುಳನೊಬ್ಬನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಭ್ರಮೆಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಕಪಟವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಸಮಗ್ರ ಅರಿವು ನನಗೆ ಇದೆಯೆಂದು ನಾನು ವಾದಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಕ್ಷಸಿಯೇ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಹೇಳಿದ ನಾನು ಕಂಡದ್ದು ನಾನು ಒಬ್ಬ ಚಿಲುವೆಯನ್ನು ಆದ್ದರಿಂದ ಕಪಟದ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಅವರು ಹೊಂದುತ್ತಾರಾದರೂ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ ತಾನೆ? ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಈ ಜೀವ ರಕ್ಷಸದ ಕಪಟದಾಕೃತಿ ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳಿದರೆ ನಾನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯಾನಂದಕ್ಕೊಂದು ಒದಗಿಬಂದ ಅವಕಾಶದ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಮಾಡಿ ಉಪಕರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ನಾಡಮಾತಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸ..... ನೋಡಬೇಡವೆ ಯೆನ್ನಾಣೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ...ನಿನ್ನನ್ನು ಚಾಳಿಸುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ರಕ್ಷಸರಿಗೆ ಒಲಿದಿರುವ ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವರು ಯಾವ ತೆರನ ಮಾಯವನ್ನಾದರೂ ಪ್ರಕಟಿಸಬಲ್ಲರು. ಸರಿಯಾಗಿ ಆ ಮೃಗವನ್ನು ನೋಡು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಮಗೆ ವಿವರಿಸಿದವರು ಯಾರೂ ಕೂಡಾ ಹೊನ್ನಿನ ಬಣ್ಣದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿ ಇದೆ ಎಂದು ನಮಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ ಬಂಗಾರದ್ದೆಯೋ ಅಥವಾ ಬಂಗಾರದಂತಿರುವ ಚರ್ಮಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಂಕೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ? ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಳು ಉಗುರು ಇರುವುದುಂಟೆ? ನನ್ನಾಣೆಯಾಗಿ ಕಡ್ಡಿಮುರಿದಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಸೀತಾ... ಇದು ನಮ್ಮನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸಲು ಬಂದ ರಾಕ್ಷಸೀ ಮಾಯಾಮೃಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನೀನು ಆ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಲೇಬೇಡ.

ಪದ : ಆಡುವ ಮೃಗದಿಂದ..... ಬೇಡಿಕೊಂಬೆನು ನಿನ್ನನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪತಿದೇವಾ.. ಆ ಮೃಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪಳಗಿಸುವುದರಿಂದಲಾಗಿ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು ನಮ್ಮ ಆಶಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ಮೃಗದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಕೇಡು ಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಮೃಗವನ್ನು ನನಗೆ ನೀನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ಕೊಡಲೇಬೇಕಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ... ಸುಟ್ಟಮೇಲೆ ಬೂದಿ - ಕೆಟ್ಟಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಪರಮತವು ಬಾಧಿತವಾಗದ ವ್ಯವಹರಣೆಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ದಿಟ್ಟತನ ಹೆಂಗಳಿಸಿದ್ದರೆ ಅದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಕಷ್ಟಕಾರಣವಾಗಬಹುದಾದ ವ್ಯವಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ದಿಟ್ಟತನ ಸಲ್ಲದು ಸೀತಾ... ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೂ ಸೀತೆಯ ಹಠದ ಮಾತಿಗೂ ಜನ್ಯವಾಗಬಹುದಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನೀನೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪತಿದೇವಾ... ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಿಟ್ಟಿನ ಭಾವ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಿನಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದರೂ ಬರಲಿ. ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವವಳಲ್ಲ ನಾನು ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ನನಗಾಗಿ ನೀನು ತಂದುಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಖಂಡಿತ.

ಪದ : ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿ... ಮಾಡುವುದೇನು ನೀನದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ... ಆ ಮೃಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ನಾನು ಹೋದರೆ ಅದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯಾಂಶದ ಅರಿವಿರುವ ನಾನು ಬಹಳ ದೂರದವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಕಾಲವನ್ನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸಹನೆಯಿಂದಾಗಲೀ ಅಗತ್ಯದಿಂದಾಗಲೀ ನಾನು ಮಾಡುವ ಶರ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಅದು ಸಿಲುಕಿ ಅಳಿದುದಾದರೆ ನೀನೇನು ಮಾಡುತ್ತಿ? ಎಂಬುದನ್ನರಿತು ನಾನು ಆ ಸಂದರ್ಭದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಸತ್ತರೂ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪ್ರಾಣಿ ಅದು ದೇವರೇ.

ಪದ : ಪಂಚಬಾಣನ ಪಿತನೆ... ಚರ್ಮವ ತೆಗೆದು ವಿನಯದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪತಿದೇವಾ... ಕಾಮನ ಬಾಣದಿಂದ ಎರಡಿರುವುದು ಒಂದಾಗುತ್ತದೆಯಂತೆ. ಕಾಮಪಿತನೆಂದೇ ಆಸ್ತಿಕ ವರ್ಗ ನಂಬಿರುವ ನಿನ್ನ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಅಗಲುವುದುಂಟೇ... ನೀನೆಂದಂತೆ ಅಸಹನೆಯಿಂದಲೋ! ಅಗತ್ಯದಿಂದಲೋ ನೀನು ಮಾಡುವ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಆ ಮೃಗ ಅಳಿದುದೇ ಆದರೆ ಅಂತಹ ಮೃಗವೊಂದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡ ಖಚಿತತೆಯ ಪುರಾವೆಗಾಗಿ ಅದರ ಚರ್ಮದಿಂದ ಕಂಚುಕವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಅನುಜ ನಾ..... ಮಾನಿನಿಯ ಬಿಟ್ಟು ||
ವನದಿ ಮತ್ತತ್ತಿತ್ತ..... ಕೊಂಡನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ...ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಓ ಅಲ್ಲಿರುವ ಜಿಂಕೆಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೀನು ಗಮನಿಸು. ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಅವಸರ ಅದಕ್ಕೆ ಇದ್ದಂತೆ ಇದೆ. ಅತ್ಯಂತದಿಂದಲೇ ಸುಲಭವದಲ್ಲ ಆ ಮೃಗ ಸೀತೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದು ಸೀತೆ ಭಯೋಧೀನಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಉಚಿತವಲ್ಲದ ಬಯಕೆಗಾಗಿ ಸೀತೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆ ಮೃಗಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾಗಿಯೇ ನೀಡಿದಳಲ್ಲ. ಇರಲಿ ಆ ಮೃಗವನ್ನು ತಲಪುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾವು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವವರೆಗೆ ನೀನು ಸೀತೆಯ ರಕ್ಷಕನಾಗಿರಬೇಕಪ್ಪ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಒಂದು ನಿವೇದನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಪದ : ಅಗ್ರಜ ವೀರ..... ತೆರಳಲೇತಕೆ ||
ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರಕೆ..... ಕೊಡಿಸು ನೇಮವ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ದುಷ್ಟ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳ ಕರ್ಣ ನಾಸಾಚ್ಛೇಧನ ಮಾಡಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಂಗತವಾದ ಭೀಕರ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯಸಂಕುಲವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿ ವೀರತೆಯನ್ನು ಮೆರೆದವ ನೀನು. ಈ ಮೃಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ವೀರತೆ ಬೇಕಾಗಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಇದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸ

ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಣ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಈ ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೀನು ತೆರಳುವ ಬದಲು ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬಾರದೇಕೆ ಅಣ್ಣ.. ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಆ ಮೃಗವನ್ನು ನಾನಾತರ ಬಲ್ಲನೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನನಗಿದೆ ಅಣ್ಣ.

ಪದ : ಆಗದಾಗದು..... ನಾ ತರುವೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ... ಪರಿಜ್ಞಾನವೇ ಇಲ್ಲದವನೆಂದೋ.. ಶೌರ್ಯವಂತನಲ್ಲವೆಂದೋ ಚತುರ ಮತಿತ್ವನಲ್ಲವೆಂದೋ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದೆನಾದರೆ ನೀನು ನಮ್ಮ ವಂಶೀಯನಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಪಟವನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸತ್ಯತಾನೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನಾನು ಗುರುತಿಸಿದ ಕಪಟವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಸತ್ಯಾಂಶದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ನನಗೆ ಬದ್ಧತೆಯಾಗಿವೆ ತಮ್ಮಾ.. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನಿಂದ ಆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿಸಲು ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸಬಾರದು ತಮ್ಮಾ...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣಾದೇವ... ನೀನು ನನ್ನ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಇರದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹಪಹಪಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಚಿಂತನೆ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮಾಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಬರುವಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ದೃಢ ಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದರಿಂದ ನೀನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕಾಗುವ ಅವಧಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ನಾನು ಒದಗಿಸಬಹುದಾದ ರಕ್ಷಣಾ ಬದ್ಧತೆಗೆ ಅವಧಿ ನಿರ್ಣಯ ನಿನ್ನಿಂದಲಾದರೆ ಸೂಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಅಣ್ಣಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಸರ್ವ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಸೀತೆಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕಾದ್ದು ನನ್ನ ಬದ್ಧತೆ. ಈ ಬದ್ಧತೆಯ ಅವಧಿಯನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅರಿವಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ದೀರ್ಘ ಕಾಲವನ್ನು ವ್ಯಯಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ ತಮ್ಮಾ... ಅತೀ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಾನು ಹಿಂತಿರುಗುವವರೆಗೆ ನೀನು ಸೀತೆಗೆ ಕಾವಲಿರಬೇಕಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ತಮ್ಮಾ...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಎನುತ ಬುದ್ಧಿಯ..... ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಳಿಂತೆಂದಳು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಘಾಸಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಗಾ ನನ್ನ ನಡೆಯನ್ನರಿತು ಓಡುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಬಿಡದೆ ಬೆಂಬತ್ತಿದೆ. ದಣಿವಿನ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೋಪ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಪಟದಾಕೃತಿಯೆಂದು ಅರಿತಮೇಲೆ ಜೀವಂತ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಶರ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಆ ಮೃಗದ ಅಳಿವನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಾರೀಚಾ : ಹಾ... ಸೀತಾ... ಹಾ... ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮೈದುನಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಆರ್ತನಾದ ಒಂದನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯೋ....

ಪದ : ಮುಗುದ ಕೇಳಿದೆಯಯ್ಯ..... ಕಾರ್ಯ, ಕಪಟ ಸೌಮಿತ್ರ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮೈದುನಾ... ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ವನವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಬಂದ ಆರ್ತನಾದವನ್ನು ಆಲೈಸಿದೆಯಾ...? ನಾನು ಕಂಡದ್ದು ಬಂಗಾರದ ಜಿಂಕೆಯಲ್ಲವೆಂದೂ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ ಮಾಯೆಯೆಂದೂ ಖಚಿತಪಡುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಜಿಂಕೆ ಓಡುತ್ತೋಡುತ್ತಾ ರಾಮನನ್ನು ಬಹುದೂರ ಒಯ್ದಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ರಕ್ತಸರ ಪಡೆಯೇ ಸೇರಿ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಆ ಆಘಾತದಿಂದ ಬಳಲಿದ ರಾಮನೇ ಈ ಆರ್ತನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಯೆಗೆ ಬಲಿಯಾದ ನಾನು ರಾಮನ ಬಲಿಗೂ ಕಾರಣಳಾಗಿ ಹೋದೆನೆ? ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಕ್ಷಣವೂ ತಡಮಾಡದೆ ಸ್ವರದ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅತ್ಯಂತ ವೇಗದಲ್ಲಿ ನಡೆ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನರಿತು. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಹಾಯಿಯಾಗು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನಡೆ... ನಡೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಮ್ಮಾ ಸೀತಾದೇವಿ... ಏಕೀ ಗೊಂದಲ

ಪದ : ರಾಮನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲ..... ಚಿಂತಿಸಬೇಡವೆ ಜಾನಕಿದೇವಿ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಜಾನಕೀ ದೇವಿ ಶ್ರವಣಾನಂದವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲ ಕಂಠ ಸೊಬಗು ಉಳ್ಳ ನನ್ನಣ್ಣನ ದ್ವನಿ ಇದಲ್ಲ ತಾಯೇ... ಅಣ್ಣನಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಆಘಾತದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರಕ್ತಸನೊಬ್ಬನಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದ ಅವನ ಕೊನೆಗಳಿಗೆಯ ಚೇತ್ಕಾರವಮ್ಮಾ ಇದು. ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೈತ್ಯ ಬಲವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸಿದ ವಿಕ್ರಮೀ ರಾಮನಿಗೆ ದೈತ್ಯರು ಆಘಾತ ಉಂಟುಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮಣ್ಣನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಂಕಷ್ಟ ಒದಗಿಬಂದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಧೈರ್ಯದಿಂದಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ನನ್ನ ಪತಿಯ ಸ್ವರಸ್ಥಾಯಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಕೇಳಿಬಂದ ಚೇತ್ಕಾರ ಬಲು ಬಳಲಿರುವ ನನ್ನ ಪತಿಯದ್ದೇ ಹೌದು. ದುರಂತ ಕಾಲದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧ ಇದ್ದವರು ಒದಗಿ ಬರಬೇಕಾದುದು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ನಿನ್ನ ಅರಿವಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲೇ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡದೆ ತಕ್ಷಣ ಹೋಗಿ ಸತ್ಯಾಂಶಕ್ಕೆ ಒದಗು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ...

ಪದ : ದೇವಿ ಕೇಳ್ ದೃಢ..... ಕೊಲ್ಲಲಾಪನೆ !!

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ತಾಯೇ... ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಲ ಕರ್ಮಪರಿಣತರುಗಳು ಆಧಾರ ಸಹಿತ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ದೇವಾಂಶ ಸಂಭೂತನಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮಾನವ ಮಾತ್ರರಿಗೆ ಸಾಧಿಸಲಾಗದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಣ್ಣ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದೇವಾಂಶನೂ ಸಮರ್ಥ ವಿಕ್ರಮಿಯೂ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧಗಳ ಅನುಗ್ರಹಿಯೂ ಆಗಿರುವ ರಾಮನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ರಕ್ತಸರು ಬಳಲಿಸುವುದುಂಟೆ ಕೊಲ್ಲುವುದುಂಟೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಕೇಳಿ ಬಂದ ಚೇತ್ಕಾರ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನದ್ದಲ್ಲ ತಾಯೇ... ಇದೆಲ್ಲಾ ರಕ್ತಸರ ಮಾಯೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ನನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ನಾನರಿತಷ್ಟು ನೀನರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೋ ಅದೇ ಸತ್ಯ. ನಿನಗೆ ಅನುಮಾನ ಬೇಡ. ವೃಥಾ ಮಾತಿನಲಿ ಸಮಯ ಕಳೆಯಬೇಡ ಪ್ರಾಣ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗನಾಗು ನಡೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ತಾಯೇ... ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಷ್ಟಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಮಾಯಾ ಆರ್ತನಾದವೇ ಹೌದೆಂದು ನನಗೆ ಖಚಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಹುಜನ ಮಾನ್ಯನಾದ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನು ಆದೇಶಿಸಿದ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳಿದನಾದರೆ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ನಾನು ಬಾಧ್ಯನಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ತಾಯೇ... ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿಮ್ಮನಗಲಿ ತೆರಳಲಾರೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ನಾನು ಅರಿತಂತೆ ನೀನಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಈಗ ನನಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪದ : ಬಾಲಕ ನಿನ್ನ.....ನೀ ಕುಳಿತೆ ನಿಶ್ಚಯ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.... ಜೀವನಾನಂದ ಕಾರಕವಾಗಬಹುದಾದ ಅದೆಷ್ಟೋ ವಿಚಾರ ಇದೆ. ಅವಕಾಶಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಒದಗಿಬಂದರೂ ಮನುಷ್ಯ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳೂ ತೋರಗಾಣಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಈಗ ನನಗೆ ಖಚಿತ-ಮಡದಿ ಊರ್ಮಿಳೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದದ್ದಾಗಲಿ! ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳಿಗೆ ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಗಲೀ ಬರಿಯ ನಾಟಕ. ನಿನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಮ ಬೇರೆಯೇ ಇದೆ. ರಾಮನ ಅಳಿವಿನಿಂದ ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗುವ ನನ್ನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅನುಭವಿಸುವ ತೀವ್ರ ಬಯಕೆಯಿಂದಲೇ ನೀನು ಅವನ ದುರಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೆರಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಖಚಿತವಾಯಿತು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಓ.... ದೇವರೇ... ನಿನ್ನ ಒಳಸಂಚೇ...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಮ್ಮಾ... ಕೇಳಲಾರೆ ಕೇಳಲಾರೆ ಕೇಳಲಾರೆ.

ಪದ : ಕಾಮಿನಿಯ ಕಠಿಣತರ..... ವೃತಾಂತಗಳಂ ಲಾಲಿಸಿ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ಮನುಷ್ಯನ ಆಶಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕ್ರಮ ಏನೇ ಆಗಿರಲಿ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅದು ಅನ್ಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದೇ ಸತ್ಯ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನ ನಾನು ಅರಿತಂತೆ ನನ್ನ ವ್ಯವಹರಣೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸೀತಾ ಮಾತೆಯಿಂದ ಅವಳ ಎಣಿಕೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತುಲನೆ ಆಯಿತಲ್ಲಾ... ಮಾಯಾ ಮೃಗ ಎಂದು ರಾಮನು ಹೇಳಿದನಾದರೂ... ಸೀತೆಯ ಎಣಿಕೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೇ

ತೊಡಗಿದನಲ್ಲಾ... ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಾ... ನಾನು ಎಣಿಸದ ಭಾವನೆಗಾಗಿ ನಾನು ಬಳಲಬಾರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಕಲ ಜೀವರುಗಳ ಜೀವತಕ್ಕೂ ಚೇತನ ಸಾಧ್ಯರಾಗಿರುವ ಸಕಲ ದೈವೀಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸೀತಾ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಾಯೇ... ನಿನ್ನ ಮನದ ಸಂಶಯವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವಿಶ್ವದ ಸರ್ವ ದೈವೀಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಏಳುಗೆರೆಗಳನ್ನು ಅಂತರ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಈ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಯಾವನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರ ಆಕಾರಣದಿಂದ ರಕ್ಷಣಾ ಸಾಧ್ಯತೆಯಾಗಿ ತಾವು ಈ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಬರಲೇಬಾರದಾಗಿ ಆಜ್ಞಾಭಾವವೂ ತುಂಬಿರುವ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ತೆರಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಕಾವಿ ವಸನದ..... ಸನ್ಯಾಸಿವೇಷವ ತಾಳಿ ಬಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನನಗಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿ ಮರಣವನ್ನಪ್ಪಿದ ಮಾರೀಚಿ ಮಾವನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಹರನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು ತೊಡಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷ ಪಾಪ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದಷ್ಟು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ನನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪದ : ಭಿಕ್ಷವ ನೀಡೆ..... ಬಂದೆ ಕಾಣಮ್ಮ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಜೀವನ ಧರ್ಮಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಜೀವಿತಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವವರು ನಾವು. ಶಾಶ್ವತವಾದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಯಸದೇ ದೇಶ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಅಗತ್ಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಾಯದ ಕಸುವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರು ನಾವು. ತಿರುಗಾಟದ ಪರಿಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲೆಮನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಭಿಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಕುತೂಹಲಿಗನಾಗಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಭೀಕರ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳ ಧೈರ್ಯಬೇಕು ತಾಯೆ.

ಅಂತಹದ್ದರಲ್ಲಿ ನೀವೊಬ್ಬರೇ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ದೈವೀಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನರಾದವರು ಇಲ್ಲಿನ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ಧೈರ್ಯವಂತರಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ ಉರಗ ಲೋಕದವರು ಅವರ ಚರ್ಯೆಗಳಿಗಾಗಿ ವಾತಾವರಣದ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಕೇವಲ ಕುತೂಹಲಿಗನಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವರು? ಯಾಕಾಗಿ ಬಂದವರು. ತಿಳಿಸಬಹುದೇ?

ಪದ : ಲೇಸಾಯಿತಯ್ಯಾ..... ಪುಣ್ಯದ ಫಲವೇನೋ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ನನಗೊದಗಿದ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ನಾನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಾಧ್ಯವು ಒಂದು ಇದ್ದರೆ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಉಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ಮನದ ಬೇಸರ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಭೂಭಾಗದ ಜನಾಡಳಿತದ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯವರು ನಾವು. ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರು ನಾವು. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಒದಗಿಬಂದ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನನ್ನ ಗಂಡ ನನ್ನ ಮತ್ತು ಮೈದುನನೊಂದಿಗೆ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನಿಮ್ಮ ಪತಿಯೂ ಮೈದುನನೂ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರಮ್ಮಾ?

ಪದ : ಕಂಡೊಂದು ಮೃಗವಪೇ..... ತಮ್ಮ ನಡೆದ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಕೇಳಿ ಆಗಲೀ ಕಂಡಾಗಲೀ ನಾನು ಅರಿಯದೆ ಇದ್ದ ಒಂದು ಮೃಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು. ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದೆ. ನಮ್ಮವರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಓಡತೊಡಗಿತು. ಬೆಂಬತ್ತಿದರು. ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸಮಯ ಕಳೆದರೂ ನನ್ನ ಪತಿ ಬರದೇ ಇದ್ದಕಾರಣದಿಂದ ಅವರ ತಮ್ಮ ಅವರನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಆನೀಡಬೇಕು. ಏನು ಮಾಡೋಣ ಹೇಳಿ... ಆ ನಿರ್ವಣೆಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಇದೆ.

ಪದ : ಅಡುಗೆ ಊಟಗಳೆಂಬ..... ಅಡಿಯಿಡಬೇಡವೆಂದೆನುತ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೇ.. ಅಗ್ನಿಸಾಂಗತ್ಯದಿಂದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ನಾವು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ಅಡವಿಯ ಫಲಗಳೇ ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯದ ಸೇವನೆ. ಅದು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಡಬಹುದಾದಷ್ಟಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡಲು ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಮೈದುನ ತಾನು ತೆರಳುವಾಗ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಯಾವ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ದಾಟಬಾರದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿ ನಾನು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ನೀನು ಅದನ್ನು ಅರಿತು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ನೆವನ ಹೇಳುವುದೇತ..... ಹಸಿದು ಬಂದವನೊಳು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಕೊಡಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆ ಉಂಟು ಕೊಡುವ ಮನಸ್ಸು ಉಂಟು. ಕೊಡದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವೂ ಉಂಟು. ಇದನ್ನು ನಾನು ನೆವನಾ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಂತಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗದ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವ ನಾನು ಶಿವನ ಆಣೆ ಆಗಿ ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದ ಆಹಾರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗದೆ ಬಳಲಿದ್ದೇನೆ ತಾಯೆ... ಹೀಗೆಯೇ ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ನಡೆ ಹೇಗೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತರ್ಕಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯವೇ ಪ್ರಧಾನ ಗುಣವಾಗಿರುವ ದೈತ್ಯವಾಸದ ಕಾಡು ಇದು ಅವರ ಬಾಧೆಗೆ ನೀವು ಒಳಗಾಗಬಾರದು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಈ ಏಳು ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮೈದುನ ಬರೆದಿರಬಹುದು. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ದುರಂತ ತಂದೊಡ್ಡುವುದಿದೆಯೇ. ಇದನ್ನು ನೀವು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು. ಯಾಕೆ ಗೊತ್ತೇ...

ಪದ : ಧರ್ಮವುಳ್ಳವರು ನೀವು..... ಕಾಣೆ ಈಶ್ವರನಾಣೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಪರಜನಹಿತ ಕಾರ್ಯದ ಧರ್ಮದ ಕರ್ಮ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತ ವಂಶ ಗೌರವ ಉಳ್ಳವರು ನೀವು. ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆಯೂ ನಿಮಗಿದೆ. ಕ್ಷುದ್ಧಾದ ಪೀಡಿತರಾದವರನ್ನು ನೋಯಿಸಬಾರದು ತಾಯೆ... ನಾನು ಈಗ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಬಯಕೆ ಅಂದರೆ ಕಾಮವನ್ನು ನೀವು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಲೋಭ ನಿಮ್ಮನ್ನು

ಆವರಿಸಬಾರದು. ಮೋಹ ವ್ಯಾಪಿಸಬೇಕು. ಹೀಗಾದರೆ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಈಡೇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮತ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತರ ಜನ್ಯವಾಗಿ ಮದ ಅಂಕುರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ನಾವು ಶಾಪ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವಂತಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ವಂಶವೀ ನಾಶವಾಗಬಹುದಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮಗೆ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಅಭವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿ ಉದರ ವಹಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬೇಕಾಗಿ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮುನಿಯದಿರಿ ಮುನಿಗಳೇ ಮುನಿಯದಿರಿ.

ಪದ : ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ..... ಸೀತೆ ಮುಂದಡಿಯಿಡಲೈ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಸರ್ವಜನ ಹಿತದ ಕಾರ್ಯ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಕುಲ ಕ್ಷಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಕಾರಣಳಾಗಬಾರದು. ಏನು ಬಂದರೂ ಬರಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೇ... ಇದೋ... ಮೈದುನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಾಚ್ಚೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಿ.

ಪದ : ದಾನವನ್ನು ತನಗೆ..... ಬಾಲೆ ನೆಲ ನಡುಗಲು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಸಿಕ್ಕಿದೆ... ಸಿಕ್ಕಿದೆ... ಸಿಕ್ಕಿದೆ... ಯಾವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾನಭಂಗವನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಿದಿರೋ ಅವಳ ಅಣ್ಣ ಧನುಜಪತಿ ಲಂಕೇಶ ರಾವಣ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನಿಂತ ಭೂಭಾಗ ಸಹಿತ ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಲಂಕೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಅಯ್ಯೋ... ರಂಗನಾಥ.. [೨ ಸಲ] ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ...

ಪದ : ದಶರಥ ಭೂಪನ..... ಬಿಡಿಸಿರೀ ಸತಿಯ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ದೇವರೇ... ಎಂಥಹಾ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡೆ ನಾನು. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಸತಿಯಾಗಿ ಕಪಟದ ಸೋಗನ್ನು ಅರಿಯದೇ ಹೋದೆನಲ್ಲಾ... ವಂತೀಯ ಗೌರವಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಹಸಿವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡು ಋಷಿಗೆ

ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ದಾನವನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡೆಯಲ್ಲಾ...
 ಶಂಬರಾಸುರಂತಹ ದಾನವನನ್ನು ಮಡುಹಿದ ದಶರಥನ ಸೊಸೆಯಾದ
 ತಾಟಕಿ ಸುಬಾಹು, ಖಿರಾದಿ ದಾನವರನ್ನು ಮಡುಹಿದ ರಾಮನರಸಿಗೆ
 ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮೊರೆಯಿಡುವ ಗತಿ ಬಂದಿತಲ್ಲಾ.. ಹರ.. ಬ್ರಹ್ಮರೇ...
 ವಾಣಿಗಿರಿಜೆಯರೆ.... ಸುರಪಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲರೇ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಾತ್ವಿಕ ವಿಕ್ರಮೀ
 ಶಕ್ತರೇ ಈ ದಾನವನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.. ರಕ್ಷಿಸಿರಿ...

ಪದ : ಜನಕರಾಯಗೆ ಸುತೆಯಾಗಿ..... ರಾಮ ರಾಮ ||
 ಪೊಡವಿಯಾಳುವೆನೆಂದು.... ರಾಮ ರಾಮ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ನನ್ನ ನಡೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಜನ್ಮದ
 ಆಶಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮರೆಯಬೇಕಷ್ಟೆ. ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಪವಿತ್ರವಾದ
 ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಲಭಿಸಿ ಭೂಜಾತೆ ಎಂದೇ ಪಾಲಿತಳಾದವಳು ನಾನು. ಮಿಥಿಲೆ
 ಅರಸನ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಆನಂದಾನುಭವನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳು ನಾನು.
 ನಾನು ಮದುವೆ ಆಗುತ್ತಿರುವುದು ಅಯೋಧ್ಯೆ ಅರಸನ ಮಗನನ್ನು ಎಂದು
 ತಿಳಿದಾಗ ಸೂರ್ಯವಂತಿಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯ ಭಾಗ್ಯ
 ದೊರಕಿತೆಂದು ಉಬ್ಬಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ವನವಾಸವನ್ನೂ
 ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ದುರಂತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಬಂದೆ.
 ನಾನು ಬಳಲಿದಾಗ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು
 ನನ್ನ ಪತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದೆ. ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಪಟದ
 ಮೃಗವೆಂದು ಪತಿ ಹೇಳಿದಾಗಲೂ ಬಂದುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆಂದು
 ಹೇಳಿದೆ. ಅಣ್ಣನ ಆರ್ತನಾದ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತಿಳಿಸಿದರೂ. ಅವನನ್ನು
 ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಂಡು ದೂಷಿಸಿದೆ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಏಳಾಜ್ಞೆಯನ್ನು
 ಮೀರಿ ಹೊರಬರಬಾರದೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದೆ
 ನನ್ನವರುಗಳ ಹಿತನುಡಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಕಪಟ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಒಲಿದು
 ಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲಾ... ವಿಶ್ವದ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಈ ನಡೆಯನ್ನು
 ಅನುಸರಿಸಬಾರದಪ್ಪಾ... ವಿಶ್ವದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು
 ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದಾದ ಮೇಲೆ ರಾಮನಿಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೂ ಅರಿಯದೇ
 ಇರುವ ಈ ದುರಂತದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡುವವರು
 ಇಲ್ಲವೆಂದಾಯಿತಲ್ಲಾ... ಈ ದುರುಳನ ಅಪಹರಣಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ
 ಹೋದೆನಲ್ಲಾ... ರಾಮ.. ರಾಮ.. ರಾಮ...

ಪದ : ಪರಿಪರಿಯ ದುಃಖದಲಿ..... ದನುಜನಂ ತಡೆದನಂಬರಪಥದೊಳು ||

ಅರ್ಥ : ಜಟಾಯು : ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜೀವರುಗಳ ಮಾನ್ಯನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ನಾಮೋಚ್ಚರಣೆಯ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವವನು ನಾನು ಜಟಾಯು. ನೀರವವಾದ ಈ ವನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ ಆರ್ತನಾದ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಗಗನ ಮುಖವಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ. ಗಗನ ನೌಕೆಯೊಂದು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಆ ನೌಕೆಯಿಂದ ಹಾರಿ ವಿಮಾನವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಿಲ್ಲಿಸು ನಿನ್ನ ವಿಮಾನವನ್ನು.

ಪದ : ಎಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ಪಿಯೊ ಸೀತೆಯ..... ಈ ವಿಘಾತಿಯ ||

ಅರ್ಥ : ಜಟಾಯು : ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ನೀನೊಬ್ಬ ರಕ್ಷಸ ಕುಲಜನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಈಗಿನ ನಡೆಯನ್ನು ನಾನರಿತಂತೆ ತರ್ಕಿಸಿದಾಗ ನೀನು ರಕ್ಷಸನೇ ಹೌದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಎಲಾ... ನೀನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾರೀಮಣಿ ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದೇ ವಿಶ್ವ ಮನಗಂಡಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಅರಸಿ ಜಗನ್ಮಾತೆ ಸೀತಾದೇವಿ ಇವಳು. ಇವಳನ್ನು ನೀನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆತ್ತೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ. ಈ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ನೀನು ವಿಘಾತಿಗೊಳಗಾಗುತ್ತೀ ಎಂದು ನಾನು ಬಲ್ಲ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಸೀತಾಮಾತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳು.

ಪದ : ದಾರಿಯ ಬಿಟ್ಟತ್ತ..... ಮತ್ತೆನಬೇಡ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಎಲಾ... ವಿಮಾನದಗಲಕ್ಕೆ ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದೀ.... ನಾನು ಕ್ರಮಿಸುವ ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿದ್ದೀ. ಲೋಕ ವ್ಯಾಪಿತವಾದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಾನು ಲೋಕದ ಯಾವ ಸೊತ್ತನ್ನಾದರೂ ನನಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅದಲ್ಲದೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸನೆಂದೇ ಕರೆದಿದ್ದೀ ' ಬರದ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನಿಂದ ದಂಡಿತನಾಗಿ ಬಳಲಬೇಡ. ನನ್ನ ಕೈ ಮೀರಿ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ದಾರಿಬಿಟ್ಟು ಆ ಕಡೆಗೆ ಸಾರು.

ಪದ : ಕಳ್ಳರು ಕದ್ದು..... ಅತ್ತ ನಡೆ ನೀನು ||

ಅರ್ಥ : ಜಟಾಯು : ಅಹಿತಕರವಾದ ಯಾವುದೇ ಘಟನೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬಯಸದ ಯಾವುದೇ ಜೀವಿ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಆ ಘಟನೆಯನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದು. ಎದುರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಸೊತ್ತು ಕಳ್ಳತನದ್ದೆಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಯಾರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡಬೇಕಾದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದೇ ನಿನ್ನ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯ ಪಡೆದಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ನಿನು ಆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸೀತಾ ಮಾತೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಒಳ್ಳಿತು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ವೃತ್ತಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪದ : ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ತಿಂಬಾತಗೆ..... ನಡೆ ನಡೆ ಸುಮ್ಮನೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಎಲಾ... ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನ್ನೊ ಹರಡಿದನ್ನೊ ನೀವು ತಿನ್ನುವುದು ಕೂಡಾ.. ಕಳ್ಳತನದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ... ಅಂತಹದ್ದು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಾದರೆ ಸತ್ತ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಅರಸಿ ತಿನ್ನುವವರು ನೀವು. ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಕುಟುಕೊಂದು ತಿನ್ನುವುದು ಸಹ ನಿಮ್ಮ ಚರ್ಯೆ. ಇಂತಹ ನಿಮಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವೂ ಇಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತನಾಗದಿರುವ ಸಂಭವಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ನಿವಾಳಿಸಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವವನು ನಾನು. ಬಲು ಅಪರೂಪದ ಪಕ್ಷಿ ನೀನು. ಅನುಕಂಪದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ತಡೆಯಬೇಡ ಬದಿಗೆ ಸರಿ.

ಅರ್ಥ : ಜಟಾಯು : ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಕುಟುಕು ಕೊಂದಾದರೂ ತಿನ್ನುವವರು ನಾವು ಆದರೆ ಇದುವರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದುದಿಲ್ಲ - ಆದರೆ ಸೀತಾಮಾತೆಯನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಬಿಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ ಕುಟುಕು ಕೊಂದೇನು. ಸೀತಾ ಮಾತೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಯೇನು - ಆಮೇಲೆ ಬಯಕೆಯಾದರೆ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಕುಟುಕಿ ತಿಂದೇನು.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಅವಸಾನವೆಂದು ವಿಧಿ ಲಿಖಿತವಿದ್ದರೆ ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬಾ ನೋಡೋಣ.

ಪದ : ಮರ್ಮವವಿಡಿದು..... ಲೋಮೈಕಾ ಕಾಣಿಸಿತಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ** : ಇವಳನ್ನು ಬಿಡಲಾರೆನೆಂಬ ಹಠ ನನಗೆ. ಇವಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ಹಠ ನಿನಗೆ. ಗಗನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಹೋರಾಟ, ವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೋಲಲಿಲ್ಲ ನೀನು ಗೆಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಉದ್ದೇಶ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮೀ ನಡೆಯಿಂದ ಸಾಧಿತವಾಗಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ದೀರ್ಘ ಶ್ರಮದ ಹೋರಾಟ ಬೇಡ. ಮರಣ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತು ಕಾದಿ ಅದನ್ನೇಲಕ್ಷಿಸಿ ಹೋರಾಡಿದರೆ ತ್ವರಿತ ಜಯ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸತ್ಯ ಧರ್ಮದ ನಡೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಯ್ಯಾ.. ಉಂಗುಷ್ಠದಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಮೂಲ ಘಾತಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಹರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾರಿ ಅಪಹರಣದಿಂದ ಇವಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆಯಾ... ಅಯ್ಯಾ (ಜಟಾಯು)... ಸತ್ಯ ವಚನವನ್ನೇ ನೀನಾಡಿದ್ದೀ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಮೂಲದ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕ್ರಮಣ ಕ್ರಮವೇ ಹಾರಾಟವಾಗಿರುವ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿಯ ಪಕ್ಷಿಗೆ ಆಗಲಿ ಆ ಹಾರಾಟದ ಪ್ರಧಾನ ಬಲುಹು ಉಭಯ ರೆಕ್ಕೆಗಳು. ಅಂತಹ ಉಭಯ ರೆಕ್ಕೆಗಳೇ ನನಗೂ ಸಹ ಪ್ರಾಣ ಮೂಲವಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ** : ಬಾ... ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಇದೋ.. ಇನ್ನ ಎರಡೂ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : **ಜಟಾಯು** : ಹಾ... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ.... ರಾಮಾ... ಕಪಟದ ನುಡಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಹೋದೆನಲ್ಲಾ...

ಪದ : ವರವ ಕೊಟ್ಟಳು..... ಬರದಿ ನಡೆದ ||

ಅರ್ಥ : **ಸೀತೆ** : ದುರುಳರ ಕಪಟಕ್ಕೆ ನಾನು ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು ಬಲಿಯಾದಂತೆ ಈ ಪಕ್ಷಿಯೂ ಬಲಿಯಾಗಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ... ಅಯ್ಯಾ...ಪವಿತ್ರವಾದ ಭೂಮಿಯ ಮಗಳಾಗಿ ಜನಕನ ಪಾಲಿತ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯನಾದ ದಶರಥನ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ವಿಕ್ರಮೀ ದೇವಪುರುಷ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸಹಧರ್ಮಿಯಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ - ನಿನ್ನಿಂದ ಗಮನಿತವಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ

ಯಾವ ನೋವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸದಿರಲೆಂದು ಸಾವು ಬರದಿರಲೆಂದು
ವರನ್ನೀಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಮೈದುನರ ಜೀವಿತ ಅಲೆದಾಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತು.
ಈ ಪಕ್ಷಿಯ ಜೀವಿತ ತೊಳಲಾಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಜೀವಿತದ ಮೆಲುಕಾಟ
ಮುಂದೆ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನಂಕೆಯಲ್ಲಿ.

ಪದ : ದುರುಳಂ ಮಾಯದಿ..... ರಾಮಗನುಜಂ ಪೇಳ್ವಂ ||
ರಾಮ ಸಾಕೇತಪತಿ..... ಅಸುರನುಲಿ ಕೇಳ್ವು ||
ಕರ್ಣತರ ಮಾತುಗಳ..... ನಿನ್ನರಸಲೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ....

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ನೀನೇನಿಲ್ಲಿ...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ಸೀತಾ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನನಗೆ
ವಿಧಿಸಿ ಮೃಗವನ್ನು ಬೆಂಬತ್ತಿ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಹಾ... ಸೀತಾ... ಹಾ...ಲಕ್ಷ್ಮಣ... ಎಂಬ ಆರ್ತನಾದ ಕೇಳಿಸಿತು. ವಿಚಲಿತಳಾದ
ಜಾನಕೀದೇವಿ ಆ ಆರ್ತನಾದ ನಿನ್ನದೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು. ನಾನರಿತಂತೆ
ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಆಗದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ
ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲೇಬೇಕೆಂಬ ಹಠದಿಂದ ನನ್ನ ಕುರಿತಾಗಿ ನಾನೇಶಿಸಿದ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕರ್ಣ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಜಾನಕೀದೇವಿ ಆಡಿದುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು
ಅರಸುತ್ತಾ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಖಳರ ದೌಷ್ಟ್ಯದ
ಅರಿವಿನಿಂದಲೂ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಅವಳ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೂ
ಏಕಾಂಗಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿ... ಭಯಗ್ರಸ್ತ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ
ಆದುದರಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳುವುದು ಸೂಕ್ತ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಸೀತಾ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ನಾವಿರಬೇಕಾದ ನಿನ್ನ ಮಾತು.
ನನ್ನ ಎಣಿಕೆಯಂತೆಯೇ ಇದೆ ನಡೆ ಬೇಗ ಹೋಗೋಣ. ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ...
ನಮ್ಮೆದುರು ಸುಳಿದ ಕಪಟವನ್ನು ಭೇದಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸೀತೆಗಾಗಿ ಬದಲೊಂದು
ಮೃಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ ಬೇಗ ನಡೆ ಬೇಗ ನಡೆ.

ಪದ : ಮೃಗವ ಕೊಂದಾ.... ತಮ್ಮಗಬುಜಾಕ್ಷ ನುಡಿದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಹಾ ಸೀತಾ... ಸೀತಾ... ಸೀತಾ...

ಪದ : ಸಹಜ ಲಕ್ಷ್ಮಣ..... ಮೋಸವಾಯಿತು ||
ಎತ್ತ ಹೋದಳೋ..... ವಾಯಿತಲ್ಲಯ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅನುಜ... ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಅನಾಹುತವಾಯಿತು ಅನರ್ಥವಾಯಿತು. ಸಾದ್ವೀ... ಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ನನ್ನರಸಿ ಸೀತೆಯ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳು ಉಳಿದಂತಿರುವ ನಾರೀ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಆದರ್ಶ ನಡೆ ನುಡಿಗಳು ಅನುಸರಣೀಯ. ಅನುಕರಣೀಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ. ಭೂಪತಿತ್ವವು ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ವ್ಯಥಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ. ಆದರೆ ಭೂಜಾತೆಯ ಅಗಲಿಕೆಯ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನಾನು ಅನುಭವಿಸಲಾರೆ ತಮ್ಮಾ.. ವ್ಯಥಿತ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋದವಳು ಅರಿಯಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ತಮ್ಮಾ.. ಚಂಚಲಚಿತ್ತನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಾ... ದೃಷ್ಟಿ ಬಾಧೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ತಮ್ಮಾ ನನಗೆ.

ಪದ : ಅಡವಿ ಗಿಡಮರ ಕಲ್ಲುಗಳು..... ನಡುಗುತಿದೆ ಕೈಕಾಲು ತಮ್ಮಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ನಾವು ಈಗ ಇರುವ ಈ ವನದ ಸುತ್ತಲಿನ ಏನನ್ನು ಕಂಡರೂ ಅರಿಸಿನದ ಪುಡಿ ಸಿಂಪಡಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ತಮ್ಮಾ... ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಅಧೀರನಾಗದ ನನಗೆ ಈಗ ಅಧೀರತೆಯ ಕೈಕಾಲು ನಡುಕ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ ತಮ್ಮಾ... ದೇಹದ ಒಳಗೂ ಜ್ವಾಲಾ ಪ್ರವಹನದ ಬಾಧೆ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಗದಗತನಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಗಲಿರಲಾರದ ತುಮುಲವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಹೀನನಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬಾಲ್ಯ ಯೌವನದ ಆನಂದಕಾರಕರಾಗಿದ್ದ ಸಕಲ ಬಂಧು ವರ್ಗವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಮಡದಿಯಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಮನೆಯ ಸುಖ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ವನಹಿತವನ್ನು ನನ್ನೊಂದಿಗಿದ್ದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಅಗಲಿರಲಾರೆ ತಮ್ಮಾ ಅಗಲಿರಲಾರೆ. ರಕ್ಕಸಿಯೊಬ್ಬಳು ಚೆಲುವೆಯಾಗಿ ಕಂಡಳು. ರಕ್ಕಸನೊಬ್ಬನು ಹೊನ್ನ ಜಿಂಕೆಯಾಗಿ ಕಂಡನು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೇ... ಮುಂದುವರಿದ ಕಪಟಕ್ಕೆ ಸೀತೆ

ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ ತಮ್ಮ... ಅನುಮಾನ ಇಲ್ಲ.

ಪದ : ಹಾಳು ಬದುಕಿಗೆ..... ನೀ ಬರಬಹುದೆ ತಮ್ಮ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಕ್ಕಸಿಯೊಬ್ಬಳ ಆರ್ಭಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಯದಿಂದ ವಿಚಲಿತಳಾದ ಸೀತೆಗೆ ಧೈರ್ಯದ ಮಾತನ್ನು ಒರೆದು ಸುಮ್ಮನಾಗಿಸಿದ ನನಗೆ ಅವಳು ಮರುಳಾದ ಮೃಗದ ಯಾಥಾರ್ಥವನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಹೊರಟೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಮೃಗವನ್ನು ಬಯಸಿದ ಸೀತೆಯ ಹಠ ನನ್ನ ನುಡಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತಲ್ಲ ತಮ್ಮ.. ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ಸೀತೆಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗದೇ ಹೋದುದರಿಂದಲೇ ನಾನು ನಿರ್ಗಮಿಸಬೇಕಾಯಿತು ತಮ್ಮ... ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಜವಾದ ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣ ಭೂಷಿತೆಯಾದ ಸೀತೆಯಂತಹ ನಾರೀರತ್ನವನ್ನು ಸಹಧರ್ಮಿಯಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಏನು ಮಾಡೋಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಏನು ಮಾಡೋಣ...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ವಿಶ್ವದ ಬಹುಜನ ಮಾನ್ಯವಾದ ನಿನ್ನ ಸರ್ವಗುಣ ಲಕ್ಷಣ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನಾನರಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ರಾಮ ಕೈಕಾ ದೇವಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ವನಗಮನನಾದ ನಡೆಯನ್ನು ಸೀತಾ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾದ ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈ ದುರಂತ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣಾ... ಆದ್ದರಿಂದ.

ಪದ : ಲೋಕಮಾತೆ ಸೀತೆ..... ಧೈರ್ಯವಾಗಿರೈ ನೀನು ಧೀರ-ವೀರ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ ಕಾರ್ಯ ವಿಮುಖನಾದ ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ತಂದು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖ ನಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳವು ವಿಭಜಿತವಾಗಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾದ ಯಾವ ಲೋಕದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೇ ಜಾನಕಿದೇವಿ ಇರಲಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಚನ ಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ನೀನು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಅಪ್ಪಣೆ ದಯಪಾಲಿಸು ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಅಪ್ಪಣೆ ದಯಪಾಲಿಸು...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ತಡೆ ತಡೆ ತಡೆ

ಪದ : ಇದು ಸಮಯವಲ್ಲ.....ರೋಷ ಬೇಡಿನಿತು ನಿನಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ವಿಚಲಿತಳಾದ ಸೀತೆಯ ಬಿರುನುಡಿಯ ಬರೆಗೆ ನನ್ನ ಮಾತು ಲವಣ ಲೇಪನವಾಯಿತೋ ಏನೋ ಪರಿಣಾಮದ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಆಡುವ ನುಡಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ನಡೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ನಮಗೆ ಬರದೇ ಹೋದುದೇ ಪ್ರಸ್ತುತದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ತಮ್ಮಾ.. ಬೇಸರಿಸಬೇಡ ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ ನಾನು. ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಹಾದಿಯ ಚಿಂತನೆಗೆ ಅನುಸರಣೆಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ನನಗೆ ನೀನು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವುದೇ ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ತಮ್ಮಾ.. ಸೀತೆಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಸಂಚರಿಸೋಣ. ಸುಳಿವು ಸಿಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ತೆರಳೋಣ ನಡೆ. ದುಃಖ ತಪ್ಪ ಮನಸ್ಸಾದರೂ ನಮ್ಮ ಕ್ರಮಣ ಕ್ರಮಬಾಧಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಲವು ಋಷಿ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲೂ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ ಅದೋ.. ಏನೋ ಒಂದು ಬಳಲಿಕೆಯ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಲಿದೆ. ಸ್ವರದ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ಅದೋ... ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು ಪಕ್ಷಿಯೊಂದು ನನ್ನನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಓ... ಹೋ... ಹೋ... ಪಕ್ಷೀಂದ್ರ ಜಟಾಯು ಇದು. ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ...ಇದು ಯಾರು ಗೊತ್ತೇ?..

ಪದ : ಈತ ನಮ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ..... ಸಂಪಾತಿಗನುಜ ||
ಆರಿಂದ ಬಂತು..... ತಿಳುಹೆಂದು ದಯವೆಸಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ.. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಸೂರ್ಯ ಸಾರಥಿಯಾದ ಅರುಣನ ಮಗ ಇವ. ಸಂಪಾತಿ ಎಂಬ ಪಕ್ಷೀಂದ್ರನಿಗೆ ಇವನು ತಮ್ಮಾ. ಇವನೇ ಜಟಾಯು. ನಮ್ಮ ಪಿತೃ ಮಹಾಶಯನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತ ಸಖ ಜಟಾಯು. ದುರಂತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೀ. ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಘಾತಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದರಿಂದ ಹಾರಲಾರದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರಿಂದ ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ನಿನಗೆ ಒದಗಿ ಬಂತು ಹೇಳಪ್ಪ ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಜಟಾಯು : ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ...

ಪದ : ಖೋಳ ರಾವಣ ಕದ್ದು.....ಕಾದಿದೆ ಪೋಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ಜಟಾಯು : ಸಕಲ ಸಜ್ಜನ ಪ್ರೀತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ನನ್ನ ಜನುಮ ಪಾವನವಾಯಿತು. ದೇವೋತ್ತಮ ಗಗನ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳ ರಕ್ಷಣ ಆರ್ತನಾದ ಅಳಲು ಕೇಳಿಸಿತು. ಗಗನಕ್ಕೆ ಹಾರಿದೆ ಲಂಕೆಯ ಅರಸನಾದ ರಾವಣ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ತಡೆದ. ನಡೆದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾವಣನ ವಂಚನೆಯ ನುಡಿಯ ಮರ್ಮ ಅರಿಯದೆ ಪ್ರಾಣ ಮೂಲವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಧರೆಗೆ ಬಿದ್ದೆ. ಅಪಹರಣದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತನ್ನಿನಿಯ ರಾಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬದುಕಿರುವ ವರವನ್ನು ಸೀತಾ ಮಾತೆ ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಬದುಕಿದಂತಾಯಿತು. ಸೀತಾ ಮಾತೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿದ ಧನ್ಯತೆ ನನಗೆ ಬಂತು. ಪ್ರಾಣೋತ್ತಮಣವಾಗುತ್ತಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ... ರಾಮಾ...

ಪದ : ಸುರಪುರಕಯ್ದಿದ.....ಭ್ರಮೆಯೊಳಗೆಂದಂ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಗತಪ್ರಾಣನಾಗುವಾಗ ಸನಿಹದಲ್ಲಿರುವ ಯೋಗಭಾಗ್ಯ ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ತಮ್ಮಾ.. ಇವನು ಪಿತೃ ಸಮಾನನಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಮರಣಾನಂತರದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ನಮಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದಿದೆ. ನಾವು ಅರಿತಂತೆ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮರಣೋತ್ತರ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ವಿರಚಿಸಿ ಮೃತನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ದೇವತಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡೋಣ.

ಪದ : ಸ್ಮರನರಗಿಣಿ ಸತಿಯರ.....ಗುರಿಯಾಗಿಸುವಳಲ್ಲೊ ತಮ್ಮೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾಲ್ಪಕ್ಷಣಾ.. ಮಾಯೆ ಎಂದೋ ಕಟಪವೆಂದೋ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಬಲುಹನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದವರು ನಾವಲ್ಲ. ತಾಟಕಿಯನ್ನು ಸುಬಾಹುವನ್ನೂ ಕೊಂದ ಮೇಲೆ ಋಷಿಯಂತೆ ಋಷಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಮಾರೀಚನನ್ನು ದೂರಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿದವ ನಾನು. ಮಾಯಕದ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಬಂದವಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿದವ

ನಾನು ಆದರೆ ರಾವಣ ಹೆಣೆದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದವಲ್ಲಾ.. ತಮ್ಮಾ.. ರಾಮನ ಸಾತ್ವಿಕ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಸೀತೆ ರಾವಣನ ಬಾಧೆಯನ್ನೆಂತು ಸಹಿಸಿಯಾಳು. ತಮ್ಮಾ.. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳ ಪ್ರತಿಹಂತವನ್ನು ನಾನು ತರ್ಕಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮುನಿ ವಧುಗಳ ಮಾತಿನಿಂದ ಭಯಗೊಂಡ ಸೀತೆ ಮಸ್ತಕಗಳು ಹತ್ತುಳ್ಳ ರಾತ್ರಿಂಚರನಾಥನ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಶೂರ್ಪನಖಾ ಮಾನಭಂಗವಾದಾಗ ಅವಳ ಅಣ್ಣನಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ದುರುಳರೆಂದರೆ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದಂತಿದ್ದ ಸೀತೆ ಮಾಯಾಮೃಗ ಕಪಟವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಮೃಗವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾ ಬಂದುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಹರಿಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ತೆರಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಬಿರುನುಡಿಯನ್ನಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ ಆಶ್ರಮ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ದೂರ ಕಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನೀನು ಬರೆದ ರಕ್ಷಣೆಗಳ ಆಜ್ಞಾ ವರ್ತುಲವನ್ನೂ ದಾಟಿ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತಿರುವ ಸೀತೆಯ ಮನೋಕಾಮನೆ ಏನು? ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ತರ್ಕ-ಜಾಗೃತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಆಗಿರುವ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೋಕವ್ಯಾಪಿತ ಮಾನ್ಯತಾಸಿರಿಯನ್ನು ರಾವಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಬಯಸಿ ರಾವಣನ ವಶವಾಗಲು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಳೋ ಏನೋ.... ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡವರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ನಾವೂ ಹೊರತಲ್ಲ ತಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮೀ ಇದ್ದಾನೆ ಮಾಯಾವೀ ಇದ್ದಾನೆ ರಾವಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಮಾಯೆಯ ವಿಕ್ರಮದ ಬಲುಹಿಗೆ ಸೀತೆ ಬಲಿಯಾಗಿರಲೂಬಹುದು. ರಾವಣನಿಗೆ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಒಲಿಯುವವಳಲ್ಲ ಸೀತೆ ಎಂದಾದರೆ ಆಕೆಯ ವರ್ಚಸ್ಸಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗುವ ನಡೆಯನ್ನು ರಾವಣ ಅನುಸರಿಸದೇ ಇರುತ್ತಾನೆಯೇ? ಮೃಗ ಬಯಕೆ ಅನಾಹುತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ ತಮ್ಮಾ... ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸೀತೆಯ ನೆಲೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ...

ಪದ : ರಾವಣನೆಂಬ..... ಜೀವವುಳಿಯದಲ್ಲೊ ತಮ್ಮೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ರಾವಣ ಅವಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ದು ಇರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಸೀತೆ ತಾನೇ ಒಲಿದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ರಾವಣನ ನಿರ್ಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಆಗಲೀ ಕಲುಷಿತೆಯಾದಳಾದರೆ ನಮ್ಮ ವಂಶ ಗೌರವ ಕೆಡುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮಾ... ರಾವಣನ

ಜಾಡನ್ನು ಅರಿಯದೇ ಹೋದ ನಾವು ಬರಿದೇ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ
ಅಂಡಲೆಯುವುದಾಯ್ತು ತಮ್ಮಾ...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು
ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು.

ಪದ : ರಘುವೀರ ಕೇಳಂಬುನಿಧಿ..... ದುರ್ನುಡಿಯೇತಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಆತಂಕದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಂತರ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿ
ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಆ ಸಂದರ್ಭದ ನಡೆ
ನುಡಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡು ರಾಮನಲ್ಲಿ
ದಶರಥನನ್ನು ಗ್ರಹಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದ ನನ್ನ ಅಮ್ಮ ಸುಮಿತ್ರಾದೇವಿ
ಸೀತಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತೃತ್ವವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ನನ್ನಮ್ಮ
ಸುಮಿತ್ರಾ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರದ ಕಲ್ಮಷವನ್ನು ಸೀತಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ
ಗ್ರಹಿಸುವುದುಂಟೇ? ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಲೂ
ಬಹುದು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಉದಯಾಸ್ತಮಾನವು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲೂ
ನಡೆಯಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ಯಾವುದೇ ಅಘಟಿತ ಘಟನೆ ಕಾಲದ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ
ಒಳಗಾಗಿ ಘಟಿಸಲೂ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಲೋಕ ಮಾನ್ಯನಾದ ಶ್ರೀ
ರಾಮಚಂದ್ರನ ಸಹಧರ್ಮಿಯಾದ ಸೀತೆಗೆ ಕಲ್ಮಷ ಬೆಸೆಯುವುದುಂಟೆ?
ಗೊಂದಲದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿಮಿತಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊ... ಮುಂದಿನ ನಡೆಯನ್ನು
ರೂಪಿಸೋಣ ನಿರ್ವಹಿಸೋಣ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ನೀನಂದುದೇ ಸರಿ. ಅರಿವಿಗಾಗಿ ಅನ್ವೇಷಣೆ
ಮಾಡೋಣ.

ಪದ : ಹಗರಣವ ಬಿಡು..... ಶೂರ್ಪನಖಿಮಗಳೆಯೋ ಮುಖಿ ಕಂಡಳು ||

ಅರ್ಥ : ಅಯೋಮುಖಿ : ರಾವಣೇಶ್ವರ ವಿಶ್ವ ವಿಖ್ಯಾತನಾಗಿರುವ ಲಂಕೆಯ ಅರಸ-
ಅವನ ಸೊಸೆ ನಾನು. ದೇವಿ ಶೂರ್ಪನಖಿ ನನ್ನ ಅಮ್ಮ - ಅಯೋಮುಖಿ
ನನ್ನ ಹೆಸರು. ಮಾಂಸವೇ ನಮ್ಮ ಮೂಲ ಆಹಾರ. ವಿಪುಲ ಮಾಂಸ
ಉಳ್ಳ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಬಂದೆ ಏನಿದು - ಏನಿದು - ಏನಿದು?
ನರರ ವಾಸೆ ಬರುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ ಸಿಕ್ಕಿತು... ಸಿಕ್ಕಿತು... ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಪದ : ತಿನಿಸು ಸಿಕ್ಕಿತು..... ರಕ್ತ ಕೊಳದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಅಯೋಮುಖಿ : ಎರಡು ತೆರೆನ ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇಬ್ಬರು ನರರು ಈ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಖಚಿತ ಇವತ್ತು ಆಹಾರ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಭಾಗ್ಯ ಬದಗಿಬಂತು. ನರ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನದೆ ಬಹುಕಾಲವಾದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಪಹಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮನೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ನರಮಾಂಸ ಭೋಜನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ನಂಬಿ ನಿತ್ಯ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಭೂತಗಣಗಳಿಗೆ ಇವರುಗಳ ರಕ್ತ ಕಾಣಿಕೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಾಂಸದ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಎತ್ತಿದ ಕೈ. ಅವಳಿಂದಲೇ ಕಲಿತ ಖಾದ್ಯ ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಅರಿವು ನನಗಿದೆ. ಅನುಭವ ನನಗಿದೆ. ಅಂತಹ ವಿವಿಧ ತೆರನ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಎದೆಯ ಗುಂಡಿಗೆಯನ್ನೆ ಮುರಿದು..... ಸಂಗಡ ತಿಂಬಿನೆರೆದು ||

ಅರ್ಥ : ಅಯೋಮುಖಿ: ಚರ್ಮ, ಮಾಂಸ, ಎಲುಬು, ಕರುಳುಗಳಿಂದ ಎಂಟು ಬಗೆಯ ಖಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತುಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ಮಿತ್ರ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ನನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನವನ್ನು ಉಣಬಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಹಾಗೂ ಉಣ್ಣುತ್ತೇನೆ. ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನರಮಾಂಸಾಹಾರದ ಹಬ್ಬ.. ಹಬ್ಬ... ಹಬ್ಬ...

ಪದ : ತಿಂಬಿನೆನುತ..... ರಾಮ ನಿಲಿಸಿದನೊಲಿದು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ರಕ್ತಸಿಯೊಬ್ಬಳು ಈ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂದು ತಿನ್ನುವುದೇ ಅವಳ ಉದ್ದೇಶ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗದಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಕೊಂದು ಕಳೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ನಾರೀಬಂಧ ಮಾಡಿ ಅವಳೆದೆಯನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಸಿ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ... ತಡೆ.. ತಡೆ... ತಡೆ...

ಪದ : ಕೊಲ್ಲಬಾರದಯ್ಯ ಈ ಹೆಣ್ಣು..... ಸಂಚನೆಗೆಯ್ದ ಕಣ್ಣ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ... ಈಗ ಬರುತ್ತಿರುವವಳು ರಾಕ್ಷಸೀಯ ಗುಣಸ್ವಭಾವವಳೇ ಹೌದಾದರೂ ಅವಳು ಹೆಣ್ಣೆಂಬುದು ಸತ್ಯತಾನೆ? ಎಂತಹ ವಿಕ್ರಮಿಯೇ ಆಗಿರಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹೆಂಗೊಲೆ ಪಾಪಹೇತು ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ನಿನಗೆ ಯಾವುದು ಅನುಸರಣೀಯವೋ ಅದೇ ನನಗೆ ಅನುಸರಣೀಯ. ನಿನ್ನ ಬಾಣಾಘಾತದಿಂದ ಹತಳಾದ ತಾಟಕಿಯೂ ಹೆಣ್ಣಲ್ಲವೇ ಅಣ್ಣದೇವಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ತಾಟಕಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಹೆಂಗೊಲೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದೆ. ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ತಾಟಕಿಯ ವಧೆ ಆಗಿದೆ. ಈ ಹೆಣ್ಣು ರಕ್ಷಸಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾರ ನಿರ್ದೇಶನವೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಕೊಲ್ಲ ಬಾರದಂಬುದೇ ನಿನಗಿರುವ ಸೂಚನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ಏನು ಕಾರ್ಯ ಅಣ್ಣದೇವಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಾಯಕದ ರೂಪಿನಲಿ ರಕ್ಷಸಿಯೊಬ್ಬಳು ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಅಣ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನೀನು ಎನು ಮಾಡಿರುವಿಯೋ.. ಈ ರಕ್ಷಸಿಗೂ ಅದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯನ್ನು ಮಾಡು.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅವಳೇ ಇವಳ ಕುಚಗಳನ್ನು ನಾಸಿಕವನ್ನು ಛೇದಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಅಯೋಮುಖಿ : ಅಯ್ಯೋ... ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ.. ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ... ಏನು ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿರಿ? ಕೆಟ್ಟವರೆ... ನನಗೆ ಘಾಸಿ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ನಿಮಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಬನ್ನಬಡುತವಳು..... ಕರಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲಾಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಪರನರರನ್ನು ದುರಂತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದೇ ಕಾರ್ಯಕವೆಂದು ತಿಳಿದ ಖಳರು ದುರಂತವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿರೋಣ. ಏನಿದು ಆಶ್ಚರ್ಯ?

ಅಗಲವಾದ ಹಸ್ತಗಳೆರಡೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಆವರಿಸಿವೆ ಓ... ಹೊ... ಹೊ..
ತೋಳುಗಳು ಬಹಳ ದೀರ್ಘವಾಗಿವೆ. ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕೊರಳು ಇಲ್ಲ
ತಲೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅದೋ ನೋಡಿದೆಯಾ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಯಿ
ಇದೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಜಂತು ಇದು. ಏನೇ ಇರಲಿ ಎರಡೂ ತೋಳುಗಳನ್ನು
ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಡೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಕಬಂಧ : ಜಯ..ಜಯ...[೬ ಸಲ] ರಾಮಾ.. ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದೆ [೩ ಸಲ]

ಅರ್ಥ : ರಾಮಾ : ಯಾರಯ್ಯ ನೀನು? ಏಕೀ ದುರವಸ್ಥೆ.

ಪದ : ಜಯ ಜಯ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ..... ಶುಭಕಾಯ ಪಾಹಿಮಾಂ ||
ಹಿಂದೆಕೆ ದನುವೆಂಬ ಪೆಸರ..... ತಂದ ಶಾಪದಿ ||
ಇಂದು ಶಾಪ ಮುಕ್ತವಾಯ್ತು..... ಪೋಗಿರೆಂದ ಗಂಧರ್ವ ||

ಅರ್ಥ : ಕಬಂಧ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ... ಗಂಧರ್ವರ ಲೋಕದವನು ನಾನು ಧನು
ಎಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ಅನುಚಿತವೆಂದು ದುರ್ವಾಸರು ಪರಿಗಣಿಸಿದ
ವರ್ತನೆಗಾಗಿ ಅವರಿತ್ತ ಶಾಪದಿಂದ ರಕ್ಕಸನಾದೆನು. ಇಂದ್ರನು
ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಹೊಡೆದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಬಂಧನಾದೆನು ದೇವರೇ..
ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ದುರವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೀರ್ಘ
ಬಾಹುಗಳನ್ನು ನೀನು ಕತ್ತರಿಸಿದ ಫಲವಾಗಿ ಶಾಪ ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದ ದೇವರೇ...
ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ಮಾತಂಗ ಋಷಿಗಳ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ
ಪಾಲಿತಳಾದ ಶಬರಿ ನಾಮಕ ನಾರಿ ಒಬ್ಬಳು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ
ಇದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ನೀನು ದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ನಿಮಗೆ
ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಲು
ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಒಳಿತಾಗಲಿ... ಒಳಿತಾಗಲಿ.. ಒಳಿತಾಗಲಿ.. ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಮುಂದೆ
ಸಾಗೋಣ.

ಪದ : ಕರುಣಿಸಿ ಮುಂದೆಯ್ದರಲಾ... ಬಲು ನುತಿಸಿದಳು ||
ಪಾಲಯ ಮಾಂಪಾಹಿ.... ವೈಕುಂಠಾಧೀಶ ||
ದುರ್ಜನರ ವಿಘಾತ..... ಗರ್ಜನ ಸಿಂಧುಸಮೇತ ||

ಅರ್ಥ : ಶಬರಿ : ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ... ರಾಮ.. ಅರೆ.. ಏನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನಾನು. ಇಬ್ಬರು ವರ್ಚಸ್ವೀ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಈ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆಲ್ಲಾ ಹೌದು ಹೌದು ಹೌದು.. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೇ ಹೌದು. ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ತಲುಪಲು ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳು ನನಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ.. ದಿವ್ಯ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಆನತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಬಾ..ಬಾ... ಬಾ ದೇವರೇ ಬಾ... ಶೀಲ ಶಿಥಿಲೆಯಾದ ತನ್ನರಸಿಯ ಶಾಪಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯ ಚೇತನವನ್ನು ಗೌತಮ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕಂಡದ್ದು ಈ ಶ್ರೀಪಾದಗಳಲ್ಲಿ. ವಿಕ್ರಮೀ ದಶರಥನನ್ನು ಉಳಿದು ಯಾಗ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಬಯಸಿದ್ದು ಈ ಚೇತನ ಕಾಯವನ್ನು. ಲೋಕವ್ಯಾಪಿತವಾದ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳು ಕಿರಿದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಿರುವ ವಿಚಿತತೆ ಸಜ್ಜನ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ತಾಟಕಿಯ ಸಂಹರಣದಿಂದ ರಾಮ. ಚಿತ್ರ ಸಂತಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿತವಾದ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವ ಚೇತನ ಇರುವುದು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಸರ್ವ ಋಷಿಸ್ತೋಮ ಮಾನಿತ ಶುಭಾಂಗನೇ ಗುಣಯುತನೇ ಸಜ್ಜನ ಪ್ರೀತನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೇ ಅನುಗ್ರಹ ಚೇತನನೇ ಇದೋ... ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುತ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಾತೆ ಶಬರೀ ದೇವಿ...

ಅರ್ಥ : ಶಬರಿ : ಸಲ್ಲದು ರಾಮಾ... ಸಲ್ಲದು. ನಿನ್ನ ಮಾತೆಯಾಗುವ ಗರಿಷ್ಠಾರ್ಹತೆ ಇರುವುದು. ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿ ಕೌಸಲ್ಯಾದೇವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರಾಮಾ... ನಾನು ಆ ಮಾತೃಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗಿತಳಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಾಯೇ... ಕೇವಲ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸವ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಾತ್ರಾ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ಮಾತೆ ಎನಿಸುವುದಲ್ಲ. ಮಾತೃ ಸಮಾನದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿತರಾಗಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲಾ ನಾರೀಯರೂ ಮಾತೃ ಸ್ವರೂಪಿಗಳೇ ಆ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧವೇ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಇರಲಿ ತಾಯೆ.

ಅರ್ಥ : ಶಬರಿ : ದೇವರ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಾತಿಲ್ಲ ರಾಮಾ... ಮಾತಂಗ ಋಷಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಉಳಿದು ಬೆಳೆದು ಬಾಳಿದವಳು ನಾನು. ಇದೋ.. ಈ ಕುಟೀರವೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಾಣ. ಆಶ್ರಮದ ಪ್ರಧಾನ ಬದ್ಧತೆಯೇ ಆತಿಥ್ಯ. ಬಡವಳ ಆತಿಥ್ಯ ರಾಮಾ... ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.

ವನಜನ್ಯಫಲಗಳಿವೆ. ನನಗೆ ರುಚಿ ಎಂದು ಕಂಡದ್ದನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ ರಾಮಾ... ಸ್ವೀಕರಿಸಪ್ಪಾ.. ಸ್ವೀಕರಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕುವಲ್ಲಿ ಮಾತೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಪಡೆಯಲಾರರು ದೇವಿ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ಶಬರಿ : ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಪ್ರಯಾಸದಲ್ಲೇ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣದ ಆಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟೆ? ಯಾವಾಗ ಹೊರಟೆ? ಯಾಕೆ ಹೊರಟೆ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆ? ಹೇಳಬಹುದೇ ರಾಮ.

ಪದ : ಪಂಚವಟೀ ವನದೊಳಗೆ..... ನೊಯ್ದಿಹ ರಾವಣ ಖೂಳಾ ||
ಸೀತೆಯ ಕಾಣದರಿಂದ..... ಬಂದೆವು ನಾವ್ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಮ್ಮಾ.. ಶಬರಿ... ವನದ ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಚಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು. ಚಿತ್ರಕೂಟದಿಂದ ಪಂಚವಟಿಗೆ ಬಂದೆವು. ಬಂದವರು ನಾವು ಮೂವರು. ನಾನು ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸತಿಸೀತೆ. ಪಂಚವಟಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದಾಗುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ನನ್ನ ಮಡದಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದವನು ಲಂಕಾಧಿಪತಿ ರಾವಣನೆಂದು ಜಟಾಯುವಿನಿಂದ ತಿಳಿಯಿತು ಕಬಂಧ ಮೋಕ್ಷವಾದಾಗ ನಿನ್ನಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಗುವ ಸೂಚನೆ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅರಸುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಕಾಣುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಅರ್ಥ : ಶಬರಿ : ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಗುರು ಮಾತಂಗರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಾನೊಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಮುಂದೆ ಪಂಪೆಯೊಳ್ಳಿರುತ.... ಬಂದಪಳ್ಳಿ ನಿನ್ನರಸಿ ||

ಅರ್ಥ : ಶಬರಿ : ರಾಮಚಂದ್ರ.. ಅದೋ.. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ಪಂಪಾ ಸರೋವರ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಾಯುಪುತ್ರ ಅಂಜನಾ ದೇವಿಯ ಮಗ ಅಂಜನೇಯನು ನಿಮಗೆ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಸತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭ. ಬಳಲಿಕೆಯ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ

ಸೂರ್ಯಕುಮಾರ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಖ್ಯೆ ನಿನಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಸುಗ್ರೀವನ ಕಷ್ಟ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ನೇತೃತ್ವದ ಕಪಿ ಬಳಗದಿಂದ ದುಷ್ಟ ರಾವಣಾದಿ ಖಳರ ನಾಶವಾಗಿ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ರಾಮಾ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ರಾಮ... ರಾಮಾ... ರಾಮ..

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಧನ್ಯನಾದೆ ತಾಯೇ ಧನ್ಯನಾದೆ... ಸೀತಾ ದುಷ್ಟರುಗಳ ನಾಶವಾಗಿ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಲು ನಾವು ನಿರ್ಗಮಿಸಬಹುದೇ ತಾಯೇ...

ಅರ್ಥ : ಶಬರಿ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ... ನನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೊಂದನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ದೇವರೇ ಮಾತಂಗ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಇಹದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸುವ ಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಭವಿಷ್ಯದ ಜೀವನಕ್ಕೊಂದು ಆಯಾಮವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು ರಾಮಾ... ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇರಬೇಕೆಂದೂ ಅದು ಸಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇರಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ ಅವರು ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ದರ್ಶನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂದೂ ಅದೇ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಯಾನವಾಗುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು ರಾಮಾ... ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಇದುವರೆಗೆ ಆತ್ಮಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾ ಬದುಕಿದೆ ಬಾಳಿದೆ. ಗುರುಗಳನ್ನು ಅಗಲಿದ್ದೇನೆ. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಅಗಲುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ಯಾವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲ ರಾಮಾ... ಸಂತಸದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸ್ಪುಟಗೊಂಡ ನನ್ನ ಆತ್ಮವೂ ಗುರುಮಾತಂಗರ ಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ರಾಮಾ...

ಓ... ಮುಕ್ತಿದಾಯಕನೇ ನನ್ನಾತ್ಮ ಸದ್ಗತಿಯ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಕರಜೋಡಿಸಿ ಶಿರಬಾಗಿಸಿ ಮಂಡಿಯೂರಿ ನಮಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೆ. ರಾಮಾ... ರಾಮಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ.. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ ಬದ್ಧತೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾಯಿತು. ಮಾತೆ ಶಬರೀ ದೇವಿಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸದ್ಗತಿ ಒದಗಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಣಿ ಆಗೋಣ. ಯಥಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ

ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದೆವಲ್ಲಾ... ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪಯಣ
ಪಂಪಾಸರೋವರದ ಕಡೆಗೆ. ನಮ್ಮ ಗಮನ ಹನುಮ ಸುಗ್ರೀವರ ಸಖ್ಯೆಡೆಗೆ
ನಡೆ ತಮ್ಮ ನಡೆ.

* * *

ಸುಗ್ರೀವ ಸಖ್ಯೆ :
ವಾಲಿ ವಧೆ

ಪಾತ್ರವರ್ಗ

ಸುಗ್ರೀವ

ಹನುಮಂತ

ರಾಮ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ವಾಲಿ

ತಾರೆ

ಸುಗ್ರೀವ ಸಖ್ಯೆ : ವಾಲಿ ವಧೆ

- ಪಾರ್ತಿಪುಟ್ಟ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ತರುನೆಳಲನಾಂತಿರಲು.... ಕರೆಯುತಾಗಲವರೊಡನೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಜಾಂಬವಾದಿ ಮುಖ್ಯರೇ ನನ್ನ ಅಣ್ಣವಾಲಿ ತನ್ನ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಮಾಯಾವಿ ಎಂಬ ರಕ್ತಸರನ್ನು ಕೊಂದನಾದರೂ ನನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ದುರಂತವೇ ಬಂದೊದಗಿತು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಅದೇ ವಾಲಿ ದುಂದುಭಿಯನ್ನು ಕೊಂದನಾದರೂ ನನಗೆ ಈ ಋಷ್ಯಮಾಶ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾರ ಆಸರೆ ದೊರಕಿತು. ಈ ಆಸರೆಯ ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ದುಂದುಬಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರಬೇಕೋ ಅಥವಾ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದ ವಾಲಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರಬೇಕೋ ಎಂಬುದು ಇದುವರೆಗೆ ಗೊಂದಲದ ವಿಚಾರ. ಮಾಯಾವಿಯ ಮರಣದ ಮುಂದಿನ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ವಾಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರುವೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡನಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇದುವರೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ವಾಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದೆನೆ. ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ ಆಗುವ ಲಕ್ಷಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೆಳಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಬರುವಂತಾದರೆ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಆ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ ಏನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ವಾನರೇಶ್ವರರೆಲ್ಲರೂ... ಕಳುಹಿಸಿರುವನೊ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗಾಗಿ ನಾನು ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ವಾಲಿಯೊಡನೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರೂ ಪ್ರಾಣಗತನಾಗುವ ಆಘಾತ ನನಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಪದೇ ಪದೇ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿ ಆಯಾಸ ಹೊಂದುವ ಬದಲು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದೇ ಮುಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ವಾಲಿ ಸಂಚು ನಡೆಸಿದಂತಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ಏರಿದರೆ ಅವನು ಸಾಯುತ್ತಾನೆಂಬ ನಿರ್ಣಯ ಅವನಿಗೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಸಂಚು. ಪಂಪಾತೀರದ ಕಡೆಗೆ ಒಮ್ಮೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಯಿಸಿ ಸೂರ್ಯ ಸಮಾನ ಪ್ರಕಾಶವಿರುವ ಅಥವಾ ತೇಜಸ್ಸು ಇರುವ ಇಬ್ಬರು ಮಾನವರು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ವೀರರೇ ಹೌದೆಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಮರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಯತ್ನ ವಾಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕು. ಹನುಮಂತ... ನೀನೇ ಸರಿ ಅದಕ್ಕೆ.

ಪದ : ವೈರಿಗಳಾಗಲಿ..... ಕರೆತಾರೈ ಮುಂಕೊಂಡು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಹನುಮಂತಾ... ಅಲ್ಲಿರುವ ಇಬ್ಬರು ನಮ್ಮ ಜೀವಕ್ಕೆ ಮಾರಕರಾಗಿರಬಹುದೋ? ಅಥವಾ ಸುಖಕರ ಆಗಿರಬಹುದೋ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೂಲಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಶತ್ರುತ್ವ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಿಗಾಗಿ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಸಾಗ ಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ತಟಸ್ಥರಾದರೂ ನಮಗಾದೀತು. ಹಾಗೆಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿ ಬಂದವನು ಹೊಂದಿ ಅವರ ವಿಕ್ರಮೀ ಸಹಾಯವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಬಲ್ಲರೆಂದಾದರೆ ಹಿತವಚನದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದು ತರಬೇಕಪ್ಪಾ.. ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಹನುಮಂತ ಅನ್ಯ ರೂಪವನ್ನು

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಸುಗ್ರೀವ ದೇವ ನಿನ್ನಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯವೆಸಗುತ್ತೇನೆ. ಸುಗ್ರೀವದೇವನ ಮಾತಿನ ಸಾರವನ್ನು ಅರಿತು ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆ ನನಗಿರುವುದರಿಂದ ಋಷ್ಯಮುಖದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಎಳೆಯರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸೆಳೆತ ಇರುವುದರಿಂದ ಬಾಲಪ್ರಾಯದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ಅವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಯ್ಯಾ... ಬಾಲಕರೇ... ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ಕುತೂಹಲಿಗನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ.

ಪದ : ಯಾವಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಯ್ಯ..... ಜಾಣ ಬಾಲಕಿರ ||
ಊರೆಲ್ಲಿರುವ ತಂದೆತಾಯ್ಯ..... ಬಂದುದಿದೇನು ಬಾಲಕಿರ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ನೀವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ? ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದಿರಿ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ನೀವು ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗಿನವರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮೂಲ ಊರು ಯಾವುದು? ಕಾನನದಲ್ಲಿ ನೀವು ವಾಸ್ತವ್ಯವಿದ್ದಂತೆ ನನಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ವನವಾಸಿಗಳಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ... ನಿಮ್ಮ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಯಾರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬಹುದೇ? ಅಲ್ಲದೆ.

ಪದ : ಪೆಸರದೇನುನಾಚದೆ..... ಸಾಹಸದ ಬಾಲಕರಿ ||
ಕಾನನ ಕಾನನ ಹುಡುಕುವ..... ಚಾಣ ಬಾಲಕರಿ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ನನಗೆ ತೋಚಿದಂತೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಾಲಕರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಿಮ್ಮಗಳ ಹೆಸರು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ದಯವಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ವರ್ಚಸ್ವಿಗಳಂತೆ ವಿಕ್ರಮಿಗಳಂತೆ ಕಾಣುವ ನೀವು ಋಷಿ ವೇಶದಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನೀವು ಹೊಂದಿರಬಹುದಾದ ಸುಂದರ ಆನನ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಡಿದಂತಿದೆ. ಏನೋ ಕಳೆದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಈ ಕಾನನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಅರಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲ.. ಏನದು ಹೇಳಬಹುದೇ?

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಯ್ಯಾ... ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಕರೆ ಕುತೂಹಲಿಗನಾಗಿ ನಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹೇಳಬಹುದಾದಷ್ಟನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

ಪದ : ಧರೆಗಳತ್ಯಧಿಕ..... ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ಕಳೆಯಲೆನ್ನುತ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಶ್ವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಸೂರ್ಯವಂಶದವರು ನಾವು ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಅರಸ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ದಶರಥ. ಸಂತಾನಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಮಾಡಿದ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿ ಯಾಗದ ಫಲವಾಗಿ ಅವರ ಮೂವರು ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ನಾವು ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದೆವು. ಹಿರಿಯವ ನಾನು. ರಾಮ-ಕೌಸಲ್ಯಯ ಮಗ ಎರಡನೆಯವನು ಭರತ ಕೈಕಾದೇವಿಯ ಮಗ - ಇವ ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಇವನೋ ತ್ತಿನವ ಶತ್ರುಘ್ನ ಮೂರು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯವರು ಸುಮಿತ್ರಾ ದೇವಿಯ ಮಕ್ಕಳು. ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವಿಬ್ಬರು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸತಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಪಂಚವಟಿ ವನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ನಡೆದ ಘಟನೆಯೇ ನಮ್ಮ ಮುಖ ಬಾಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೇಳಬಹುದೆ?

ಪದ : ದುರಳ ರಾವಣಾ..... ಕೊಂಡಯ್ಯಂದೆವು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಚಿನ್ನದ ಜಿಂಕೆಯೊಂದನ್ನು ಕಂಡ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ನನ್ನರಸಿ ಬಯಸಿದಳು. ಹಿಡಿದು ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹೋದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದು ಒದಗಿತು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಸೀತಾಪಹರಣವಾಯಿತು. ಆಕೆಗಾಗಿ ಅರಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಶರಣ ಜಟಯುವಿನಿಂದ ಲಂಕಾಧಿಪತಿ ರಾವಣನೇ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪಯಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನೀವು ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪ್ರದೇಶದವನೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಯ್ಯಾ ಉನ್ನತವಾದ ಪರ್ವತವೊಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಆ ಪರ್ವತ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಯಾರು? ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದೆ?

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಧನ್ಯನಾದೆ ಸ್ವಾಮಿ.. ಧನ್ಯನಾದೆ. ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.... ಓ ದೇವರ ದೇವನೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ ಸಕಲ ಮುನಿ ಜನ ಪ್ರೀತನೇ ಸರ್ವ ಜನರಕ್ಷಕನೆ ಸರ್ವಶುಭ ಪ್ರದಾಯಕನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೇ ರಕ್ಷಿಸು ಸ್ವಾಮೀ... ರಕ್ಷಿಸು.

ಪದ : ಜೀವ ನೀವೀಗೆಂದ.. ನುತಿಸಿದನು ಪದಕೆರಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಓ... ದೇವರೇ... ಕಾಲದ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಮಾಯಾ ಜಾಲಕ್ಕೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಆದರೂ ನೀವು ಸಿಲುಕಿರಬಹುದು ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಮಾಯಾ ಜೀವರುಗಳು ನಾವಲ್ಲ. ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದೇ

ಋಷ್ಯಮೂಕ ಪರ್ವತ ಸೂರ್ಯ ಸುತನಾದ ಸುಗ್ರೀವ ದೇವ ಅಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಅವನ ಅವಲಂಬಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅನುವರ್ತಿಗಳು... ಕಪಿಕುಲ ಸಾರ್ವಭೌಮನೆಂದು ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುವ ವಾಲಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅವನ ತಮ್ಮ ಸುಗ್ರೀವಗೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಅಂಜನಾದೇವಿ ತಂಗಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ವಾಯು ದೇವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಂಜನಾದೇವಿ ಹೆತ್ತ ಮಗನೇ ನಾನು. ಮಾರುತಿ ಅಂಜನೇಯ ಹನುಮಂತ ಎಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ನಡೆಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ದೊರಕಿತು ಸ್ವಾಮೀ... ದೊರಕಿತು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಯ್ಯಾ... ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸು ಗೊಂದಲದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ನಿಜ ಆದರೆ ನಾವು ಮರುಳರಲ್ಲ.

ಪದ : ಮರುಳು ಮಾತ..... ಭೀಕರಕಳೇ ವರನವನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಕಾಯಕ್ಕೆ ದಣಿವಾಗಿದೆ. ಮನಸ್ಸು ವಿಕೃತವಾಗಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿವಿಕಲ್ಪವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಯ ಯಾವುದು ಮಿಥ್ಯ ಯಾವುದು ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಲು ನಾವು ಶಕ್ತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ಈಗ ಹೇಳಿದಂತೆ ವಾಯು ಸಂಜಾತ ಅಂಜನಾದೇವಿಯ ಪುತ್ರನ ಸಮಗ್ರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡವರು ನಾವು; ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲೂ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವನಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವ ನೀನು ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಕ್ರಮೀ ಚೇತನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹನುಮಂತನೆಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾವು ಮರಳಾಗುತ್ತೇವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ದೇವರೇ ತಪ್ಪಾಯ್ತು ಸ್ವಾಮಿ... ತಪ್ಪಾಯ್ತು ಸತ್ಯದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ನಿಜವೇಷವಿದೆ.....ಶ್ರೀರಾಮ ಕಾಯೋ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ದೇವರೇ... ನೋಡಿ ನೋಡಿ... ನೀವರಿತ ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವರೇ ನೋಡಿ. ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾರುವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದೆನೇ ಹೊರತು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅರಿತ ಮೇಲೆ ವೇಷಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗುವವನಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಮ್ಮ

ಅಂಜನಾದೇವಿ ಸೂಚಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮ ದರ್ಶನದ ಯೋಗಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಈ ಹೊಂದಿದ ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅವಲಂಬಿಯಾಗಿ ಜೀವಿತ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಪಡೆವ ಸೇವಾ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಯ್ಯಾ... ನಿನ್ನ ಕಾಯ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಯ ನಿಜದರಿವು ನಮಗಾಯಿತು. ಬೆಳೆದುದು ಸಾಕು. ನಿಜ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಾ..

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಒಂದು ನಿವೇದನೆ ಇದೆ ಸ್ವಾಮಿ...

ಪದ : ಸುಗ್ರೀವನೆಂಬ..... ದಯೆ ಮಾಡು ಸಂಪನ್ನ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ದೇವರೇ... ಸೂರ್ಯ ಕುಮಾರನಾದ ಸುಗ್ರೀವನೆಂಬ ಮರ್ಕಟ ದೇವೇಂದ್ರಸುತನಾದ ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ವಾಲಿಯ ಭಯದಿಂದ ಈಗ ಕೆಲವು ಕಾಲದಿಂದ ಅದೋ ಋಷ್ಯ ಮೂಕ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ನಾವೂ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರಾ ಅವನೊಂದಿಗಿದ್ದೇವೆ. ತನ್ನ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪಾದ ದರ್ಶನದ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ ದೇವರೆ.. ಓ.. ಕರುಣಾ ಮೂರ್ತಿಯೇ ನೀವು ದಯವಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸಂಕಷ್ಟಹರನಾಗಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಪರಸ್ಪರಂ ಭಾವಯೇತ್ ಎಂಬ ತತ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಸಖ್ಯಾನುಬಂಧದ ಸಂಬಂಧ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬೇಕು ಹನುಮಂತ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ದೇವರೇ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಹೆಗಲನ್ನೇರಿ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿರುವ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಮಕ್ಷಮ ಇಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸುಗ್ರೀವ ದೇವ... ಆಪ್ತರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೋಡು.. ನೋಡು...

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಹನುಮಂತಾ.. ಯಾರಪ್ಪ ಇವರು?

ಪದ : ಭಾನುನಂದನ..... ಸಂತಸವಿಟ್ಟು ||
ರಾಮನೀತನು..... ಭಾನುವಂಶನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಸುಗ್ರೀವದೇವ... ಮಿತ್ರ ಜಾತ ನೀನು. ಮಿತ್ರವಂಶೀಯರು ಇವರು. ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮತವಾದ ಕರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳು ಆಗಿದ್ದು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಳುತ್ತಾ ಕೀರ್ತಿವಂತರಾಗಿ ಬಾಳಿದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದವರಲ್ಲಿ ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನೂ ಒಬ್ಬ. ಅವನ ಮೂವರು ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯಾತನಾದ ಪುರಾಣಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೇ ಇವನು. ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರುವವನು ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವ... ಮಾತೆಯಾದ ಕೈಕಾದೇವಿಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ನೀಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪುತ್ರಧರ್ಮ ಪಾಲಕನಾಗಿ ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ವನವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಇವರು ಮೂವರು ಬಂದವರು ನಾನಾವನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಆದಾಗ ದುರಂತ ಒಂದು ನಡೆದೇ ಹೋಯಿತು.

ಪದ : ಪಂಚವಟ್ಯದಿ..... ಸೀತೆಯನೊಯ್ದು ||
 ಕದ್ದು ಕೊಂಡವ..... ಅರಸುತಾತನ ||
 ಕಾರಣೀಕರು..... ಸುಲಭರಲ್ಲಯ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಸುಗ್ರೀವದೇವಾ... ಮಾಯೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡನಾದರೆ ಅರಿವು ಉಳ್ಳವನಾದರೂ ಅರಿವು ಇರದಂತವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿ ಇಲ್ಲದಂತಾದಾಗ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಅಪಹರಣವಾಯಿತು. ವನದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಬಂದಾಗ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದವನ್ನು ರಾವಣನೆಂದು ಜಟಾಯುವಿನಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂತು. ಮುಂದೆ ಅರಸುತ್ತಾ ಬಂದಾಗ ಕದಂಬ ಮೋಕ್ಷವಾಯಿತು. ಶಬರೀ ಸಂಪರ್ಕವಾಯಿತು. ಮುಂದುವರಿದವರು ಪಂಪಾತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾದವರು ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಅಹಲ್ಯಾ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆ ಶಿವ ಧನುರ್ಭಂಗ ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯನ ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನ ಖಿರಾದಿ ದಾನವ ಮರ್ಧನ. ಮಾಡಿರುವ ವಿಕ್ರಮ ಇವರು ಹಾಗೂ ದೈವೀ ಚೇತನ ಸ್ವರೂಪರು. ಸರ್ವ ಯೋಗ ಭಾಗ್ಯಕಾರಕರು ದುಷ್ಟ ಮರ್ಧನ ಕಾರಣರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇವರು ಕಾರಣಿಕ ಪುರುಷೋತ್ತಮರು.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಹನುಮಂತಾ.. ನನಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯದನುಗ್ರಹವಾಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಸುಗ್ರೀವ ನಾಮಕನಾದ ನಾನು

ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿ ಸಮನ್ವಿತವಾದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಶುಭೋದಯವಾಗಲಿ ಸುಗ್ರೀವ ಶುಭೋದಯವಾಗಲಿ.

ಪದ : ರಾಮ ಹರೇ ರಾಮ..... ಕೋಮಲ ರೂಪ ಹರೇ ||
ಇಷ್ಟಾಕು ವಂಶದ..... ರಕ್ಷಿಸಿ ಸಲಹುದಲ್ಲವೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ವಿಶ್ವದ ಸರ್ವಕಾಲಿಕ ಮಾನ್ಯರಾದವ-
ರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಿಗಣಿಸಿದಂತೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ಗೌರವಿಸುತ್ತಾ ಆನತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಋಷ್ಯಮೂಕ ಪರ್ವತದ
ತುತ್ತತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ
ಪಂಪಾಸರೋವರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ಆಕರ್ಷಿತನಾದದ್ದು
ನಿಮ್ಮ ಕೋಮಲವಾದ ರೂಪದಿಂದ ದೇವರೇ... ತಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ
ನನಗಿರುವ ಅರಿವನ್ನು ಹನುಮಂತ ಸ್ಫುಟಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ನೀವು ವಿಶ್ವದ
ಗರಿಷ್ಠ ವಿಕ್ರಮದ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು
ಒದಗಿಸುವ ಸಮರ್ಥನು ನೀನು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೇವೋತ್ತಮನೆಂದೂ
ಮಾನವೋತ್ತಮನೆಂದೂ ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ಸರ್ವ ಜೀವೋತ್ತಮನೆಂದೂ
ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುವವ ನೀನು. ಉತ್ತಮಿಕೆಯ ಮಟ್ಟ ಯಾವುದೇ ಆಗಿರಲಿ
ವಂಶೀಯವಾದ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮನು ಸಂಧಾನದ ನಡೆಯನ್ನು ಅರಿತವನೀನು.
ಈ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ನೀನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ವಂಶೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಆಧಿಕ್ಯವನ್ನು
ಪಡೆದವರೇ ಹೌದು. ಓ... ಸಂಕಷ್ಟ ಹರನೇ... ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ
ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧಿಸಲಾಗದೇ ಹೋದ ಕರ್ತವ್ಯದಿಂದಲಾಗಿ ನಾನು ನನಗಾಗಿ
ಅನ್ಯವಾಲಂಬನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಸಂಕಷ್ಟ ಕಾರಣವಾದ
ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ
ವ್ಯಾಪಿತವಾಗಿರುವ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಈಕ್ಷಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಹ
ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಸುಗ್ರೀವ ದೇವಾ..... ಹೇಳೋಣವಾಗಲಿ ||
ಅಗ್ರಜನಾಗಿಹ ವಾಲಿ..... ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ನೋಡುವ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಯಕ್ಷ ರಜಸ್ಸು ಎಂಬನೊಬ್ಬ ವಾನರವೀರ ಸರೋವರ ಕೊಂದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದಾಗ ಹೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದ. ಸೂರ್ಯದೇವರ ದೃಷ್ಟಿ ಕಂಠ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಯಿತು. ಸುರೇಂದ್ರನ ದೃಷ್ಟಿ ವಾಲ ಬಾಲದಬುಡ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಯಿತು. ಗಂಡಾಗಿದ್ದು ಹೆಣ್ಣದ ಯಕ್ಷ ರಜಸ್ಸು ಮೊದಲು ವಾಲ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆದು ನಂತರ ಕಂಠದ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಯಿತು. ಮೊದಲ ಮಗುವೇ ವಾಲಿ ಎರಡನೆಯವ ನಾನು ಸುಗ್ರೀವ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯೇ ಆಧಾರವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಾಹೋದರ್ಯಕ್ಕೊಂದು ಆದರ್ಶ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ವಾಲಿ ವಿಶ್ವವಿಕ್ರಮಿ ಸುರರೂ ಅಸುರರೂ ಸೇರಿ ಸಮುದ್ರ ಮಥನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಸಮುದ್ರ ಮಥನ ಮಾಡಿದ. ರಾವಣನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ತನ್ನ ಮಗ ಅಂಗದನ ತೊಟ್ಟಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ರಾವಣನನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವ. ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಕಾಲ ಸಂದಿರಲು ಮಾಯಾವಿ ಎಂಬ ರಕ್ಷಸನೊಬ್ಬ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಜಗಳಕ್ಕೆ ಕರೆದ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಸೋತ ಮಾಯಾವಿ ಕಿಷ್ಕಿಂದೆಯಿಂದ ಓಡಿದ ಅಣ್ಣ ಓಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋದ ನಾನೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮಾಯಾವಿ ಗುಹೆಯೊಂದನ್ನು ಪೊಕ್ಕ ಗುಹಾಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಾವಲಿರುವಂತೆ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಅಣ್ಣ ಗುಹೆ ಒಳಗೆ ನಡೆದ. ಮಾಯಾವಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಕಾಲ ಸರಿಯುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ನೊರೆ ಮಿಶ್ರಿತ ರಕ್ತವನ್ನು ಗುಹಾ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಆಘಾತವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದೇ ನಾನು ಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ನಿರ್ವಹಣಾಗತಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಗುಹಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯೊಂದನ್ನು ಆನಿಸಿ ಕಿಷ್ಕಿಂದೆಗೆ ಬಂದೆ ನನ್ನ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದೆ. ಮತ್ತೂ ಕೆಲವು ಸಮಯ ಗತಿಸಿತು. ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನನಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಮಚಂದ್ರಾ.. ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡೆ. ತನ್ನ ಗಂಡನು ಮೃತನಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮೃತನ ಹೆಂಡತಿ ಮೃತನ ತಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ತಾರೆಯೂ ನನ್ನವಳಾದಳು. ನಮ್ಮ ಸಭಾ ಮಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಮಯ ಭೀಕರ ಆಕೃತಿಯೊಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಅದೇ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ವಾಲಿ. ಅವನು ಕಂಡ ನನ್ನ ವೇಷ ಅವನನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಕ್ರೋಶಗೊಳಿಸಿತು. ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಎಳೆದು ಹಾಕಿದ ಆಕ್ರೋಶಭರಿತನಾದ ಒಂದು ಜೀವದ ಕಾಯಾಂಗಗಳಿಂದ

ಮಾಡಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಹಾರವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ದೇವರೇ... ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯಿಂದ ತೊಲಗುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ ನಾನು ಹೊರಡಲನುವಾದಾಗ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ರುಮೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ ವಾಲಿ ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅವನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದ ಆಸರೆಯ ಅನುಕೂಲತೆ ನನಗೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ದೇವರೇ.. ಜನನ ಕಾರಣವಾದ ಸೂರ್ಯದೇವರ ರಥದ ಹಿಂಭಾಗ ಕುಳಿತು ಬಹುಕಾಲ ಕಳೆದೆ. ದುಂದುಬಿ ಎಂಬ ರಕ್ತಸನಿಗೂ ವಾಲಿಗೂ ಜಗಳ ನಡೆದಾಗ ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುಂದುಬಿಯ ಕಾಯದಿಂದ ಸಿಡಿದ ರಕ್ತ ನೊರೆಗಳಿಂದ ಮತಂಗ ಮಹಾಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮ ಅಪವಿತ್ರವಾಯಿತು. ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡು ಮಾತಂಗರು ಈ ಮಲಿನತೆಗೆ ಕಾರಣನಾದವನು ಆ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿಗೆ ಸುಳಿದರೆ ಮರಣ ಹೊಂದಲಿ ಎಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟರು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಾಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅರಿತು ಸೂರ್ಯದೇವನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ನಾನು ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಇದ್ದೇನೆ. ದೇವರೇ... ಇದಿಷ್ಟು ಪ್ರಕರಣದ ವಾಸ್ತವಾಂಶ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ... ನಿನ್ನ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಕರಣದ ಪ್ರತೀ ಹಂತವೂ ಮನವರಿಕೆ ಆಯಿತು. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಸೂರ್ಯದೇವರು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರೊಳಗೆ ಒಮ್ಮತ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ ಅದಲ್ಲ ನೀನು ದೇವೇಂದ್ರನಲ್ಲಾದರೂ ದೂರಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲವೇ?

ಪದ : ದೇವತೆಗಳು ಸಹಿತ..... ರಾವಣದನುಜರಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಸಮುದ್ರ ಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಲಿಯೊಬ್ಬನೇ ಉಭಯ ಹಸ್ತಗಳಿಂದ ಸಮುದ್ರ ಮಥನ ಮಾಡಿದವ. ಸುಮನಸ್ಕರಂದೇ ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿರುವ ಮೂವತ್ತಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳು ಆಸುರೀ ಗುಣವೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ ತೊಂಬತೊಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ರಕ್ತಸರು ವಾಲಿಯ ನಡೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಿಲ್ಲ ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾವಣನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ತನ್ನಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಾಗಲೂ ಸ್ವರ್ಗಧಾಮ. ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ವಾಲಿಯ ಸಂಪರ್ಕವೇ ಸಾಧುವಲ್ಲ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯೇ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರು ನನಗೆ ಸಹಾಯಕರಾದಾರು ದೇವರೇ. ಇದುವರೆಗೆ ಇದ್ದ ನನ್ನ ಮಾನಸಿಕ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಚಡಪಡಿಕೆಗೆ ಒಂದು ಸಮಾಧಾನ ಸಿಕ್ಕಿತು ದೇವರೇ...

ಅಂತಹ ಸಮಾಧಾನದ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದವರುಗಳನ್ನು ನಾನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದನೆಯದಾಗಿ ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಅನುಕೂಲತೆಗೆ ಕಾರಣನಾದ ದುಂದುಬಿ ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಪಂಪಾತೀರಕ್ಕೆ ನೀವು ಬರುವಂತಾಗಿ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಗೋಚರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಶೂರ್ಪನಖಿ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ತಾವು ಪಂಚವಟಿ ವನಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣಳಾದ ಮಂಥರೆ. ದೇವರೇ... ಕಷ್ಟಗಳು ಜೀವರಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಧಾನದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದರೆ ಅಂತಹದ್ದೇ ಕಷ್ಟ ಇರುವವರನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸೂರ್ಯಕುಮಾರನಾದ ಸುಗ್ರೀವನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಸುರಪ ಸುಕುಮಾರ ವಾಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯನಾದ ರಾಮನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಸುರವನನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ರಾವಣ ವಶೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ವಾಲಿ-ರಾವಣರಲ್ಲಿ ತುಲ್ಯಾರಿ ಮೈತ್ರೀ ಬಂಧವಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ನನಗೂ ಸಹ ಸಮಾನ ದುಃಖಿಯೊಬ್ಬನು ಲಭಿಸಿದುದರಿಂದ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಜೋಡಾದೆವು ದೇವರೇ ಜೋಡಾದೆವು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ ಪಂಪಾ ಸರೋವರದ ಬಳಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ಭೀತಿ ಗೊಂಡವನಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ ನೀನು ಪತ್ನಿ ರಹಿತತೆಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸಮಾನರೆಂದು ತರ್ಕಿಸಬೇಡ.

ಪದ : ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡರೆ..... ಮಣ್ಣು ಕೂಡಿಸುವೆನೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ.. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡ ಮಾಯಕದ ಜಿಂಕೆಯ ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಸೀತೆ ಜಿಂಕೆಗಾಗಿ ಹಠ ಮಾಡಿದಳು. ಮಾಯಾ ವರ್ತುಲದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸೀತೆ ವರ್ತಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ದೂರ ಸರಿಯಬೇಕಾಯಿತು ನಾವು ಉಭಯರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ಬಂದು ರಾವಣ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ನಿಜವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ರಾವಣನಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಸಿಲುಕಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲೇ ಸೀತಾಪಹರಣದ ಯತ್ನ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ರಾವಣ ಅಂದೇ ಅಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಯಾವಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಬಳಲಿ ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದ ವಾಲಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ನಿನಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದುವರೆಗೂ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆಯೇ ಇದ್ದಾಳೆ ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನಣ್ಣನ ಮುಖಾಮುಖಿ ಪಾಡು ನನಗೂ ರಾವಣನಿಗೂ

ಒದಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಭೇಟಿಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
ಸುಗ್ರೀವಾ... ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಮಾನವೆಂದು ಕಂಡುಬರುವ
ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ತರ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಜಾಣತರವಿರಬೇಕು.

ಪದ : ಜಾಣ ನೀನಾದರೆ..... ರಾಣಿಯ ತಂದೀವೆನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾಮನಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿತವಾದ ವಿಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೀನು ಅರಿತಿದ್ದರೂ
ನಿನ್ನನ್ನು ನನಗೆ ಹೋಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನೀನು ಜಾಣನಾಗಲಿಲ್ಲ ಸುಗ್ರೀವಾ...
ನನ್ನ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಕಸುವು ಇದೆ. ಅನುಗ್ರಹಿತವಾದ ಶರ ಸಂಪದವಿದೆ.
ಈಗಲಾದರೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಜಾಣನಾಗು ನಿನಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು
ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ವಾಲಿವಧೆಯೇ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ನಿಮಿಷ
ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನಾನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಟ್ಟೇನು
ತಿಳಿದುಕೋ...

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ದೇವರೇ... [೩ ಸಲ] ತಪ್ಪು ಮಾತಾಡಿದೆ. ಸ್ವಾಮೀ ತಪ್ಪು
ಮಾತಾಡಿದೆ.

ಪದ : ಅಮಮ ವಾಲಿಯೆ..... ಸೇವೆಯ ಮಾಡುವೆ ನಿಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ.. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ರುಮೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ
ವಾಲಿ ವಧೆಯನ್ನಾದರೂ ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆಂಬ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ
ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ದೇವರೇ... ವಾಲಿವಧೆಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ
ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯ ಆಧಿಪತ್ಯದ ವಿಚಾರ ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ನಿರ್ಣಯವಾಗಲಿ.
ನಿನ್ನ ಹಿರಿತನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸ್ಥಾನಮಾನ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ
ವಾನರ ಸಮೂಹವನ್ನು ನನ್ನ ಅಂಕಿತಕ್ಕೆ ನಾನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ
ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ. ವಾಲಿಯಿಂದ ರುಮೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನನಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ
ಮೇಲೆ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯ ಬದ್ಧತೆಯ ಅರಿವು ನನಗೆ ಇದೆ.
ನಿನ್ನರಸಿ ಸೀತಾ ದೇವಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ನಿನ್ನಿಂದ ರೂಪಿತವಾಗುವ ಎಲ್ಲ
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೂ ಸಮಸ್ತ ವಾನರ ಸೇನೆ ಭಾಗಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ
ನಿನ್ನ ಆಶಯವನ್ನು ನೀನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಾನರ ಬಲುಹೀನ
ಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ದೇವರ
ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ... ಸಂತೋಷವಾಯಿತು... ಮೈತ್ರಿಯುತ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಅನುಬಂಧವಾಯಿತು. ಅದೋ.. ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಹನುಮನೂ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೃಢ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾವು ಪರಸ್ಪರರು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗರಾಗಿರುತ್ತೇವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ದೇವರಿಚ್ಛೆಯಂತೇ ಆಗಲಿ. ದೇವಾ... ಒಂದು ವಿಚಾರ ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಕನ್ನೆ ತಾಖಳ ಕೊಂಡು..... ನೋಡಿದರನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಜಾನಕಿ ಪ್ರಿಯನೇ... ಹೆಣ್ಣಿನ ಆರ್ತನಾದವೊಂದು ಆಕಾಶದಿಂದ ಕೇಳಿಬಂದಾಗ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ಗಂಟೊಂದು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ. ಬಿಚ್ಚಿನೋಡಿದರೆ ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳಿವೆ. ಇದೋ.. ಬಹಳ ಜೋಕೆಯಿಂದ ನಾನು ತೆಗೆದಿರಿಸಿದ ಆ ಗಂಟನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸೀತಾಪಹರಣ ಹೆಣ್ಣಿನ ಆರ್ತನಾದ ಹಾಗೂ ಈ ಗಂಟಿನ ಆಭರಣಗಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ನಂಟು ಇರಬಹುದೇ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳಾಗಿವೇ... ಎಂಬಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇವರುಗಳು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಕಾಯದ ಮರುಗಿಗೆ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಸೀತೆ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಆಭರಣಗಳೇ ಇವು ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಇಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಆದರೆ ಅವರು ನಿತ್ಯವೂ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಅತಿ ಪ್ರಿಯವಾದ ಚೂಡಾಮಣಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಬಿಸಾಡಿರಲೋ? ಹೇಗೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಳೋ... ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಕಣ್ಣು ಮಂಜಾಗುತ್ತಿದೆ ನೀನಿದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲೆಯಾ ತಮ್ಮಾ..

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ನಾನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.

ಪದ : ಕಾಲುಂಗುರ ಬಲ್ಲೆನು..... ಹೇಳಿಪರಿ ನೀ ಚಿಂತಿಸಲೇಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ಯಾವನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರಾ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳ

ಬಹುದಾಗುತ್ತದೆ ಆನತ ಮಸ್ತಕನಾಗಿಯೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡವನಲ್ಲ. ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ಜಾನಕೀದೇವಿಯನ್ನು ಮಾತೆಯಂತೆ ಗೌರವಿಸಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆ ನನಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಉಭಯ ಕಾಲುಂಗುರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲೆ ಅಣ್ಣ ಬಂದೆ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಕುಲ ಚಿತ್ತನಾಗುವುದರ ಬದಲು ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ನನ್ನ ನಿವೇದನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದು ಒಳಿತಾಯ್ತು ಸುಗ್ರೀವಾ.. ನನ್ನರಸಿ ಸೀತೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಈ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ ಭಾಗ್ಯವಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿರಲಿ ಈಗ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣ ವಾಲಿಯನ್ನು ರಣಕ್ಕೆ ಕರೆ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಆಶೀರ್ವಚನವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ನಿನ್ನ ಆದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅಣ್ಣ ವಾಲಿಯನ್ನು ರಣಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅಣ್ಣಾ ವಾಲಿ ಬಾ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ ದೇವರೇ ಒಂದು ಅನುಮಾನ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ಪದ : ರಾಘವ ಮಹಾವೀರ..... ಪರಿಹರಿಸು ಪೂರ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ರಾಘವಾ... ವಾಲಿಯ ದೈನಂದಿನ ವಿಕ್ರಮೀ ನಿರ್ವಹಣೆಯನು ನಿನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೋಣನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆದಾಗ ಕೋಣನ ಎರಡು ಕೋಡುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗರಗರನೆ ತಿರುಗಿಸಿದವ ವಾಲಿ. ದುಂದುಬಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಅದೋ... ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು ಅವನ ಅಟ್ಟಿ. ಈಗ ವಾಲಿ ಆ ಅಟ್ಟಿಯನ್ನು ಭೂಮಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಮೊಣಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಎತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ದೇವರೇ... ನೀನು ಎತ್ತಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಎತ್ತಬಹುದು ಎಂಬುವುದನ್ನು ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲ ಏನಿಗೆ ದೇವರೇ... ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಸಪ್ತ ತಾಳಾ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ನೋಡು ವಾಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದಾಗ ಆ ಬಾಣವು ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಏಳು ತಾಲಾ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸೋಗೆಯನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಅದು ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾಣದಲ್ಲಿ ತಾಟಕಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ನಿರಂತರ ಶರ ವರ್ಷದಿಂದ ೧೪ ಸಾವಿರ ರಕ್ತಸರನ್ನು ಕೊಂದ ನಿನ್ನ ಬಾಣ ಗುಣದ ಅಂದವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ದೇವರೇ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ... ನನ್ನ ಪಾದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅಹಲೈಯ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆ ಆಗಿದೆ. ಅದೇ ಕಾಲ ಬೆರಳ ತುದಿಯಿಂದ ಅದೇ ಅಟ್ಟಿಯನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿದಾಗ ಬಲುದೂರ ಹಾರಿತು ನೂರೇಳು ಯೋಜನ ಹಾಯಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ ವಾಯು ಸುತನೇ ಪಾದಲ್ಲವೇ... ಸುಗ್ರೀವ... ಶರಪ್ರಯೋಗ ಕೌಶಲ ಸಂಧಾನವೂ ಇರಬೇಕು ಇದೋ.. ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು ಎಡದ ಕಾಲಿನಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ವೃಕ್ಷಗಳು ಏಕ ಸಾಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾವ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ವೃಕ್ಷ ಮೂಲವೇ ನಾಶವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಅನುಮಾನ ತಾಳಬೇಡ. ರಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗು.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ತೊಡಗುತ್ತೇನೆ ದೇವರೇ ತೊಡಗುತ್ತೇನೆ. ಅಣ್ಣಾ ವಾಲಿ ಬಾ... ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ...

ಪದ : ಜಗಳಕಣ್ಣನ ಕರೆಯ..... ತಮ್ಮಗೆ ನುಡಿದ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ವಾಲಿಯ ಧೈರ್ಯ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಶೌರ್ಯದ ಪರಿಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಯಾವುದೇ ಜೀವಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಾಲಿಯನ್ನು ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯಲಾರ. ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧವನ್ನೂ ಹೊಂದಿಸಿ ರಣಕ್ಕೆ ಕರೆದವ ಸುಗ್ರೀವನೇ ಹೌದು. ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ನಡೆದ ಹೋರಾಟದ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವ ನನ್ನನ್ನು ಜಗಳಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲಾರ ಆದರೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ನೆನಪು ಪ್ರಚೋದಿತವಾದಾಗ ಆ ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನು ಉಡುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಜಗಳಕ್ಕೆ ಕರೆಯದೆ ಇರಲಾರ. ಸುಮ್ಮನೆ ಅವಗಣಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲಾ....

ಪದ : ಭಾನುತನುಜ..... ಎಲೆ ಪರಾಕ್ರಮ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ: ಎಲಾ.. ಸುಗ್ರೀವ ವಾಲಿಯನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆದ ನೀನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಾಲಿ. ಸಾಹೋದರ್ಯದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ

ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತಿದೆ. ನಿನ್ನ ಯುದ್ಧ ಕರೆ ಯುದ್ಧವೇ ಹೌದಾದರೆ ವಾಲಿ ಸಾಕಿತ್ತು. ಅಣ್ಣ ಯಾಕೆ ಸೇರಿಸಿದೆ? ಸೂರ್ಯನ ಮಗನಾಗಿ ಆಸರೆಗೊಂದು ಅನುಕೂಲವಿರದೆ ಬಳಲಿದ ನೀನು ವಿಕ್ರಮಿಯಾದ ವಾಲಿಯ ಅನುಜನಾದುದರಿಂದಲೇ ರಣದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಭಳಿರೆ. ನನ್ನನ್ನು ರಣಕ್ಕೆ ಏನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕರೆದೆ. ರಣಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲು ಕಾರಣವೇನು? ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ವಾಲಿ... ಕಳೆದುಕೊಂಡುದನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

ಪದ : ಮಾನಿನಿಯನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ..... ನಿನಗೆ ಸಾರಿದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನನಗೆ-ನಿನಗೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಈಗ ಲೋಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರುಮೆಯನ್ನು ನೀನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ನಾನು ಅವಳ ಗಂಡನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೈಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹಠವೇ ನನ್ನ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ತನ್ನದಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಅದಾಗಿ ಅನ್ಯರದ್ದಾಗಿರುವುದನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾದ ನಡೆಯೇ ಜೀವಿಯ ಕೆಡುಕಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬರದೇ ಹೋದರೆ ನಿನಗೆ ಕೆಡುಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಚ್ಚರ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ಸುಗ್ರೀವ... ಇಲ್ಲ.... ಇಲ್ಲ... ಇಲ್ಲ... ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಪದ : ನಾನು ಸತಿಯ ಕೊಡೆನು... ಭಂಗವೆಲ್ಲ ಮರೆತೆಲ್ಲಾ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ಪರಾಧೀನವಾದುದನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಯು ಬಾಧಿತನಾದರೆ. ಅಂತಹ ಯತ್ನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು ಸುಗ್ರೀವಾ... ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಯತ್ನಗಳು ಭಂಗಿತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನೀನು ಮರೆತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯವಹರಣೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತೀ ಎಂದಾದರೆ. ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವುದು ಒಳಿತು. ನಾನಂತು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಮರಳಿ ಯತ್ನವ ಮಾಡು ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾದ ಯತ್ನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಜೀವಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ.

ಪದ : ಅಣಕವಲ್ಲ... ಶೌರ್ಯ ಗುಣದೊಳು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಇನ್ನೂ ಸಹ ಊರ್ಜಿತದಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಅಣಕಿಸಲೂ ನನ್ನ ಹೋರಾಟವಲ್ಲ. ಹೊಸಪರಿಯ ಕದನವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಲಿದ್ದೇನೆ. ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಶೌರ್ಯಗುಣವನ್ನು ಮಾತ್ರಾ. ಆಂತು ಸೇನಿಸೋಡು. ಪರಿಣಾಮ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಸತ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ಸುಗ್ರೀವಾ... ಸಮುದ್ರ ಮಥನಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು ರಾವಣನೊಂದಿಗಿನ ಯುದ್ಧ. ರಾವಣನ ಯುದ್ಧಕ್ರಮದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು ಮಾಯಾವಿಯೊಂದಿಗಿನ ಸೇನಸಾಟ. ಮಾಯಾವಿಯೊಂದಿಗಿನ ಸೇನಸಾಟಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು ದುಂದಿಬಿಯೊಂದಿಗಿನ ಹೋರಾಟ. ಹಿಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ನಡೆದ ಕದನ ಕ್ರಮ ಇವೆಲ್ಲವುಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಹೊಸ ಪರಿಯ ಕದನ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ವಾಲಿ ಬಾಗುವವನಲ್ಲ. ಮಾಗುವವನಲ್ಲ. ಬಂದಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಮಯವನ್ನು ಹಾಳೂ ಮಾಡಬೇಡ. ಮೊದಲಿನಂತೆ ಅಣಕವಲ್ಲದ ಕದನ ವೈಖರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸು ನೋಡೋಣ.

ಪದ : ಬೀಳಲನುಜ..... ವಾಲಿ ನಡೆದನು ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ಹೊಸ ಕದನ ಕ್ರಮದ ಅನುಸರಣೆ ಹಾಗಿರಲಿ ಹಳೆದೂ ಕೂಡ ಇವನಿಗೆ ಮರೆತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮುಷ್ಠಿಯ ಘಾತಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೋದುದರಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಒರಗಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಲ ಒದ್ದಿದ್ದೇನೆ. ಎರಡು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲ ಒದ್ದಿದ್ದೇನೆ ಎಲಾ ಸುಗ್ರೀವಾ... ಸಾವು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿದೆ. ಈ ನನ್ನ ರಣಕಣದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಾಯಬಾರದು. ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಇಲ್ಲಿಂದ ದೂರ ಹೋಗಿ ಸಾಯಿ...ಸಾಯಿ...ಸಾಯಿ...

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಸಾಯಬೇಕೆಂದೇ ವಾಲಿ ಬಯಸಿದ್ದರೆ ನಾನು ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಹೋದನಲ್ಲ ಬಿದ್ದ ನೆಲವನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.

ನಡೆಯುವ ಚೇತನ ಉಡುಗಿದೆ. ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕುಂಠಿತವಾದ ಕಸುವನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ಈ ಭವಣೆಯನ್ನು ತಂದಿತ್ತವನಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆಯ ಸ್ಮರಣಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಓ... ವಿಶ್ವಾದಿಕ್ಯನೇ...

ಪದ : ವಿಶ್ವನಾಯಕ..... ನಂಬಿದೆನಿಂದು ||
ಎನ್ನವೈರಿಯ..... ಮುಂಜುಳಕಾರ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನೆಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವ ನಾಯಕತ್ವ ಮನೆತನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಮನೆತನದಿಂದ ಸಮಾಜದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸಮಾಜದಿಂದ ಊರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಊರಿನಿಂದ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ. ರಾಜ್ಯದಿಂದ ದೇಶ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ದೇಶದಿಂದ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಅನುಕೂಲಗಳು ಇದ್ದರೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯೇ ವಿಶ್ವ ನಾಯಕತ್ವದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ ಆಚಾರವೇ... ಪ್ರಥಮ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದ ಪರಂಪರೆ ನಿಮ್ಮದು ರಾಮಾ.... ಒಂದು ನಿಮಿಷದೊಳಗೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ವಾಲಿಯ ಪ್ರಾಣಹರಣ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರುಮೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಜಾಣನಾಗಿ ನಾನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಪಬಲರು ದುರ್ಬಲರು ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆಯಿತು ನನ್ನ ಪಾಡು ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ರಾಮ-ವಾಲಿಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನನ್ನ ಜಾಣತನ ಸಾಕಾಗದೇ ಹೋಯಿತು. ಸೀತಾಪಹರಣ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಮನದ ರಂಜನೆಗಾಗಿ ಸ್ವಜಾತೀಯರಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಒಂದು ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇನಾಸಾಟವನ್ನು ನೀನು ರೂಪಿಸಿದಂತೆ ನನಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ರುಮೆಯು ಸಾಕು. ಹೋರಾಟವೂ ಸಾಕು. ನಿನಗಾಗಿ ದುಡಿದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಮಾನ್ಯತೆಯೂ ಸಾಕು ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಗ ಭಾಗ್ಯ ಎಂದು ಅರಿತು ಸೂರ್ಯನ ಮಗನಾದ ಸುಗ್ರೀವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ದಯೆಯನ್ನೂ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವನ್ನೂ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನೂ ಅನುಕಂಪವನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ನನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನು ನಾನೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ತಾವುಗಳು ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಬಿಟ್ಟು ನಿರ್ಗಮಿಸಬೇಕಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದಲೂ ವಿಷಾದದಿಂದಲೂ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ... ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ನಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡಾದರೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪದ : ವಾಲಿಯ ನಿನ್ನ.... ಜರೆವರಲ್ಲಯ್ಯಾ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ... ನಿನ್ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ ದಿ ವಾಲಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಿ ನಿಮ್ಮಭಯರ ವೈಷಮ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ವಿಚಾರವು ನನಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಆಗಿದೆ. ಇದಿಷ್ಟರ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಎಸಗುವಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಮೂಡಿತು. ಋಕ್ಷರಜ್ಜಿನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸೂರ್ಯ ಸುರಪಾನುಗ್ರಹಿಗಳು ಒಂದೇ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಭಯರ ಕದನದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಶರಪ್ರಯೋಗದ ಮೂಲಕವೇ ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಲುವುದೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ನಾನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಬಾಣವು ನಿಮ್ಮಭಯರ ಏಕರೂಪಿನ ನನ್ನ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದ ತಗುಲಿದ್ದು ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಎಂದಾದರೆ ನನಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನನ್ನ ವಂಶಕ್ಕೆ ಅಪಕೀರ್ತಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಕಾರ್ಯವೆಸಗಲಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನಾನು ವಚನಬದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಗುರಿತಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮಾ... ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ...

ಪದ : ಬಾಲಕ ಗಜ..... ಇಲ್ಲ ಸಂಶಯ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಗಜ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಇವನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕು. ಸುಗ್ರೀವಾ... ಕೇವಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರಾ. ಆ ಮಾಲೆ ಅಲ್ಲ. ಆ ಪುಷ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳು ನಿನ್ನ ನೋವನ್ನು ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿವೆ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ನೀನು ವಾಲಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಸೇನಾಸಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರೆ ವಾಲಿಯನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ಬೇಡ. ಈಗಿಂದೀಗಲೇ ವಾಲಿಯನ್ನು ರಣಕ್ಕೆ ಕರೆ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ನೋವಿನಿಂದ ನಾನಾಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಇರಲಿ ದೇವ ನುಡಿಯೇ ನನ್ನ ನಡೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಕ್ರಮಣ ಇನ್ನೊಂದು

ದಾರಿಯಿಂದ ದೇವರೇ. ಬನ್ನಿ ಹೋಗೋಣ. ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಸತ್ಯ ಜನಾಶ್ರಮ
ಎಟಿ ಮುಂದುವರಿಯ ಬಲ್ಲರು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ... ನಾವು ದಾಟಬಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನನಗಿದೆ ಕ್ರಮಿಸೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಧನ್ಯನಾದೆ ದೇವ. ಅದೋ... ಅಲ್ಲಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ
ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು ವಾಲಿಯಂತಃಪುರದ ಗವಾಕ್ಷ. ಅವನನ್ನು ರಣಕ್ಕೆ
ಕರೆಯುತ್ತಾ ಕಲ್ಲುಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯನ್ನೇ ಆ ಗವಾಕ್ಷದ ಮೂಲಕ
ಹರಿಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಣ್ಣ... ವಾಲಿ... ಮತ್ತೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಾ...!

ಪದ : ಘೋರಾಕಾರದಿ ಕೂಗಲಾ..... ತತ್ಕಾಂತಗಿಂತೆಂದಳು ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ. ಇವ ನಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ನೆಮ್ಮದಿಗೆ ಅವಕಾಶ
ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದು ನಡೆದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸಾವಿನ ಸಮೀಪ ಹೋದ
ಸುಗ್ರೀವ ಮತ್ತೆ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದಾದರೆ ಮರಣವನ್ನೇ ಇವ ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ
ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲೋಸುಗವೇ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ತಾರೆ : ಪ್ರಾಣಕಾಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯಿರಿ. ಅರಿಕೆಯೊಂದಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ತಾರಾ ಸುಗ್ರೀವ ರಣಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತಡ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ
ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆಯೋ ಬೇಗನೆ ಹೇಳು.

ಪದ : ನೀತಿಯಲ್ಲ..... ಮಾತಕೇಳಿದೆ ನಾ ನಿಂದು..... ರಕ್ಕಸನ ಖಂಡಿಸಲಾಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ತಾರೆ : ಕಾಂತಾ... ನಮ್ಮ ಮಗನಾದ ಅಂಗದನು ಅರಿತು ಬಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ
ತಿಳಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಸುಗ್ರೀವನೊಂದಿಗೆ ಇಂದು
ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವುದು ನೀತಿ ಆಗಲಾರದೆಂದು ನನ್ನ ನಿವೇದನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ತಾರಾ... ನಮ್ಮ ಮಗ ಅಂಗದನು ವಿಚಾರ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವಷ್ಟು
ಪ್ರಬುದ್ಧನಾದ ಎಂಬುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಂದ ನೀನು
ತಿಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳುವ ತವಕ ಇದೆ. ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ತಾರೆ : ಸ್ವಾಮಿ... ಅಯೋಧ್ಯೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ರಾಜ್ಯವಂತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಂತೆ ದಶರಥನೆಂಬ ಅರಸನ ಮಗ ರಾಮನೆಂಬವನು ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದನಂತೆ. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅವನ ಸತಿ ಸೀತೆ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಬಂದಿರುವರಂತೆ ರಾಮನ ಸತಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾವಣ ಅಪಹರಿಸಿದನಂತೆ. ಆ ರಾವಣನ ನೆಲೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಅವನನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅರಸುತ್ತಾ ಬಂದ ರಾಮನನ್ನು ಸುಗ್ರೀವನು ಬರಮಾಡಿ ಕೊಂಡನಂತೆ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ತಾರಾ... ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿರುವ ರಾವಣನನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ರಾಮನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸುಗ್ರೀವನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ತರವಲ್ಲ ಏಕೆ? ಚಿತ್ತಿರಾಂಗಿ...

ಪದ : ಚಿತ್ತಿರಾಂಗಿ ಕೇಳಾಳೆ..... ವರ್ತನವುಂಟೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ತಾರಾ... ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರದಂತಿರುವ ಅಂಗ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳು ನೀನು. ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ತೊಡಗುವಿಕೆಯೇ ನನಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನನಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರಾಮನನ್ನು ಸತಿ ರಹಿತನಾದ ಸುಗ್ರೀವ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವರೀರ್ವರಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರತ್ವವೇ ಅಂಕುರಿಸಲಿ

ಅರ್ಥ : ತಾರೆ : ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಒಪ್ಪಂದದ ಮಾತು ನನಗೆ ಅಂಜಿಕೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಿದೆ. ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಹೇಳಿ...

ಪದ : ನಿನ್ನ ಕೊಂದಾತ ರುಮೆ..... ಕಪಿ ಸೇನೆ ಸಹಿತ ಸನ್ನಹವಾಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ತಾರೆ : ಕಾಂತಾ... ಪಂಪಾತೀರದಿಂದ ಹನುಮಂತನ ಮೂಲಕ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ ಸುಗ್ರೀವ ತನ್ನ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡನಂತೆ. ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ತನ್ನ ಸತಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ರಾಮ-ಸುಗ್ರೀವನ ಸತಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಹ ಕೊಂದೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನಂತೆ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ತುಲ್ಯಾರಿ ಮೈತ್ರಿಬಂಧದ ಬೆಸುಗೆಯಾಗಿದೆಯಂತೆ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ತಾರಾ... ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವ ಶಕ್ತಿ ರಾಮನಿಗೆ ಇದೆಯೋ...?

ಪದ : ಧಾತ್ರಿಯೊಳೆನ್ನ ಶೌರ್ಯಕೆ..... ಮರ್ತ್ಯರಿಂದೇನೇ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ನನ್ನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮಿ ನಡೆಗೆ ಭೂಲೋಕದವರು ಬಿಡು ಸತ್ಯ ವೈಕುಂಠ ಕೈಲಾಸ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಅಜ ವಿಷ್ಣು ಶಿವರು ಹೆದರುತ್ತಾರೆ ತಾರಾ... ಹೆದರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ವನವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸತಿಯ ಅಪಹರಣದಿಂದ ಬಳಲಿರುವ ರಾಮನು ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ತನ್ನ ವಚನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನೆ? ಯೋಚನೆ ಮಾಡು.

ಅರ್ಥ : ತಾರೆ : ಕಾಂತಾ... ವನವಾಸದಿಂದ ಹಾಗೂ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಸೀತಾಪಹರಣದಿಂದ ರಾಮ ಬಳಲಿದ್ದಾನೆಂದು ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ... ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀವು ಮೋಣಕಾಲ ಪರ್ಯಂತ ಎತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ದುಂದುಬಿಯ ಕಾಯವನ್ನು ಕಾಲಬೆರಳ ತುದಿಯಿಂದ ರಾಮ ಯೋಜನಾಂತರಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿಸಿದ್ದಾನಂತೆ. ವೃತಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಏಳು ತಾಳಾ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಸರಳ ರೇಖಾ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದು ಮೂಲದಿಂದಲೇ ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದಾನಂತೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಬಿನ್ನಹ ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ಏಳು ತಾಳ ವೃಕ್ಷವನ್ನು..... ತಾರೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು ||

ಅರ್ಥ : ತಾರೆ : ರಾಮನ ವಿಕ್ರಮನಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಹಾನಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮವಿಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಂಜಿಕೆ ಇದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಣ್ಣೀರನ್ನಾದರೂ ತಣಿಸಿ ಕುಡಿಯುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂಬಂತೆ ನೀವು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಹೊರಡದೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಹುದಾದ ನಡೆಯನ್ನು ಪೂರ್ವಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನಾಳೆಯ ದಿವಸ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅನುಸರವಾದ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ವಿನಂತಿಸುತ್ತಾ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಎರಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ನಿನ್ನ ಅಂಜಿಕೆಗೆ ನನಗೆ ಮೂಡಿದ ಶಂಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲವೇ...?

ಪದ : ಚಿತ್ತದೊಳು ಶಂಕೆ.....ಕೈವಾಡ ಅತ್ತಹೋಗಲೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ವಾಲಿಯ ವಿಕ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಶಂಕೆ ಬೇಡ ತಾರಾ... ದುಂದುಬಿಯ ಅಸ್ತಿಪಂಜರದ ವಿಚಾರದಲ್ಲೋ.. ಏಳು ತಾಳಾ ವೃಕ್ಷಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲೋ... ರಾಮನ ನಿರ್ವಹಣೆ ವಾಲಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ... ನಾನು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ... ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೆ. ನಾನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ (ಪಂಜರ) ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರುಮೆಯ ಗಂಡ ಸುಗ್ರೀವ ರಾವಣನು ಅಪಹರಿಸಿದ ಸೀತೆಯ ಗಂಡ ರಾಮನಲ್ಲಿ ದೂರಿಕೊಂಡ ಮೇರೆಗೆ ವಾಲಿಯು ವಧಾರ್ಹನಿದ್ದಾನೆಂದು ಏಕಪಕ್ಷೀಯವಾಗಿ ರಾಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿರ್ಣಯ ರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿತವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಇದೆಯೇ? ಸಮುದ್ರ ಮಥನದಲ್ಲಿ ಏಕವೃಕ್ಷಿ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಸಿದ ವಾಲಿಯ ತೋಳ್ಬಲದ ಕೈವಾಡವನ್ನು ರಾಮನ ಮುಂದೆಯೂ ವಿಜೃಂಭಿಸಬಲ್ಲ ವಾಲಿ. ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವನ್ನು ತಾಳಿ ಚಿತ್ತ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ವಾಲಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾಗು ತಾರಾ ವಾಲಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾಗು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯಬೇಡ. ವಿಕ್ರಮಿಯ ಬಲುಹನ್ನು ಅಪಕರ್ಷಿಸಬಲ್ಲ ದೈವಾನುಗ್ರಹದ ಕಾಂಜನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸು. ನನ್ನನ್ನು ರಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸು.

ಅರ್ಥ : ತಾರಾ : ಪತಿದೇವಾ... ಇನ್ನು ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೋ.. ಕಾಂಚನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ದೈವಾನುಗ್ರಹ ಇರಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಗೌರವದಿಂದಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಪುರವಮುತ್ತಿರೆ ವೈರಿ ಸೇನೆಯು... ರವಿಜನ ತಡೆದನಾ ವಾಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ರಣಕಣಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟಿರುವ ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿರುವುದೇನು. ಇದುವರೆಗೆ ನನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರದಿರುವ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ವೈರತ್ವ ನಮ್ಮವರಿಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವರುಗಳು ವೈರತ್ವದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುರವನ್ನು ಮುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪುರದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅಂಗದನಿಗೆ ವಹಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ತಡೆದವರನ್ನು ನಿವಾಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಸುಗ್ರೀವಾ... ಮತ್ತೆ ಬಂದೆಯಾ...

ಪದ : ಮತ್ತು ಮತ್ತೆನ್ನಿದಿರು..... ಧೂರ್ತ ಸುಗ್ರೀವ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ಮತ್ತು ಮತ್ತು.. ಮತ್ತು... ನಿನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಮತ್ತೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆದಿರುವೆ. ಮತ್ತರಿಗೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕೆಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಜಾಗೃತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಸುಗ್ರೀವ. ನೀನು ಈ ಸಮಯದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ ರೀತಿ ಧೂರ್ತತನದ್ದಾಗಿದೆ. ಧೂರ್ತ.

ಪದ : ಧೂರ್ತನಲ್ಲದೊಡನುಜ..... ಕೊಡದಿರ್ಪೆಯಾ ವಾಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಸಂಕಷ್ಟದ ಬಳಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಇರುತ್ತಾನೋ ಅವನು ದೂರ್ತ ತನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ರಕ್ತದ ಗುಣದ ಪ್ರಭಾವ.. ಪ್ರಭಾವದ ಅಹಂಕಾರ - ಅಹಂಕಾರ ಜನ್ಯವಾದ. ದೂರ್ತತನಕ್ಕೆ ಆಸರೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ವಿವಾಹಿತ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀನೇ ದೂರ್ತ ನೀನೇ ದೂರ್ತ ಎಂದು ಈಗ ನಾನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಬಹಳ ಜನ ದೂರುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ವಾಲೀ.

ಪದ : ತಮ್ಮ ನೆಂದೀತನಕ..... ಹೆಮ್ಮೆ ಬಂತಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ನಾನು ಕಂಡಂತಿರುವ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಅವಮಾನ.. ಅಪವಾದಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಶಿಕ್ಷಾವರ್ತುಲದಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಹೊರಗಟ್ಟದೆ ಅಂದೇ ಕೊಲ್ಲಬೇಕಿತ್ತು. ಆನಂತರ ನಡೆದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಹುದಿತ್ತು. ಸಾಹೋದರ್ಯದ ಅನುಬಂಧದ ನನ್ನ ಸೆಳೆತ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ಹಿರಿಯನಾದ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬಹುದಾದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ನೀನು ನಿನ್ನಿಂದಾಗಿಯೇ ಬದುಕಿ ಉಳಿದಿದ್ದೀ ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆದೆಯಾ?

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವಾ : ಸಾಹೋದರ್ಯದ ಅನುಬಂಧದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಉಭಯರಲ್ಲೂ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮತವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಧರ್ಮಿಯಾದ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ ಅಲ್ಲವೆಂಬುದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದುರ್ಮಾಗಿಯಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಿರಂತರ ಹೋರಾಟ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ಎಷ್ಟು ಸಲ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದೆ ಸುಗ್ರೀವಾ...

ಪದ : ಮೊದಲೆರಡು ಬಾರಿ ನೋಡಿದೆ..... ಮತ್ತೆ ಬಂದಿದಿರಾದೆಯಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ಸೆರೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಯ ಅವಧಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೂ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಕಳ್ಳತನವನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸುವಂತೆ ಮೊದಲು ಐದು ಬಾರಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದ ನೀನು ಮತ್ತೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲ. ಬದುಕುವ ಲಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲ ಇದು ಸುಗ್ರೀವ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಇದೇ ಕೊನೆ ಇದೇ ಕೊನೆ...

ಪದ : ಇದನರಿಯೆ ಹೊಸ ಪರಿಯೆ..... ಬಂದೊದಗಿದುದು ಬರಿದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ನನ್ನ ಹೋರಾಟಕ್ಕೊಂದು ಅಂತ್ಯ ಬರಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನ ಅಂತ್ಯ ಆಗಬೇಕು ವಾಲಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಅರಿವಿನ ಕದನ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಪರಿಯ ಕದನ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಬೆಸೆದು ಇಂದು ನಾನು ಹೋರಾಡಲಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಕಡೆ ಕಾಲವನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ತುದಿಗಾಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ. ಬಾ... ಮುಂದಕ್ಕೆ

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ಸುಗ್ರೀವಾ... ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಹರಣವು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಆಗಬೇಕೆಂದು ದೈವ ನಿರ್ಣಯ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನಾನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೃತ್ಯು ಬಂಧದೊಳಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಿಲುಕಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಅಂತ್ಯಕಾಲ ಶಣನಿಗೆ..... ಧನುವ ಸಂತವಿಸಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ವಾಲಿ - ಸುಗ್ರೀವರ ಕಾಳಗವನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಸಲದ ಕಾಳಗದ ಪದ ಮೀರಿ ಎರಡನೆಯ ಸಲದ ಕಾಳಗದ ಪರಿಣಾಮ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಉಭಯರನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಕಾಳಗ ವೈಖರಿ ನಡೆದರೂ ಸುಗ್ರೀವ ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಈಗ ವಾಲಿಯ ಮೃತ್ಯುಬಂಧದ ಪಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾನೆ. ಸುಗ್ರೀವನ ಮರಣವನ್ನೇ ವಾಲಿ ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದ ಪರಿಣಮಿಸಬಾರದು

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಾಲಿಯ ಎದೆಯನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಸಿ ನನ್ನ ಆಜ್ಞಾನುವರ್ತಿ
ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ರಾಮ ಶರವ ಹೂಡಿ..... ವಾಲಿ ತಾಮಸಗೊಂಡ ||
ಆ ಮಹಾಂತರಾಮ..... ನುಡಿದ ನೇಮದಿಂದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ಹಾ... ಹಾ... ಹಾ... ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಹಿಡಿದ ಮೃತ್ಯುಬಂಧ ಸಡಿಲಿತು.
ಕೈ ಕಾಲು ಕಾಯ ನಡುಗುತ್ತಿದೆ. ಅಚಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಹೋದೆ.
ಅಕಟಾ... ಭೂಮಿಗೊರಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ... ನನ್ನ ಎಡದ ಕೈ ನನ್ನದೇಗೆ
ತಾಗಿದ ಬಾಣ ಕ್ರಮಣವನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಸುಗ್ರೀವನಂತೂ ಈ
ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ಅವನ ಪಕ್ಷದವರೆಂದು ಇರುವವರಿಗೂ
ಉಭಯರ ಹೋರಾಟದ ನಡುವೆ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವ ಧೈರ್ಯ
ಸಾಲದು ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು?
ಯಾರಿಗಿದೆ ಈ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಅಥವಾ ಬದ್ಧತೆ
ಹೌದು... ಹೌದು.. ಒಬ್ಬ ರಾಮನೆಂಬಾತನಿಗೆ ಈ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗದ
ಬದ್ಧತೆ ಇದೆ. ಅರಿಯಾಗಿ ಹೋದೆ ರಾಮನಿಗೆ ನಾನು. ಅರಿಯದೆ ಹೋದೆ
ರಾಮ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು. ಇರಲಿ. ಓಹೋ... ಹೋ... ಈ ಕಡೆಗೇ
ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ ಇಬ್ಬರೂ... ಅಯ್ಯ... ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಗಾಗಿ
ಕರ್ಮ ಕ್ರಮದಿಂದ ದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವರು ಅವರವರ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ
ದ್ವಂದ್ವ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ.... ನನ್ನ ಎದೆಗೆ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ
ಮಾಡಿದವನು ನೀನೇ ಹೌದಾದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾತಿಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅನುಮಾನ ಬೇಡ ವಾಲಿ... ನನ್ನಿಂದ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿ ನಿನ್ನೆದೆಯನ್ನು
ತಾಗಿ ನಿನ್ ಎಡದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ
ಮಾಡಿದವನು ನಾನೇ ಹೌದು.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ಭಳಿರೆ... ಷಹಬಾಸ್... ಪಾರ್ಥಿವ ವಂಶ ಜಾತನೆ ಜಾಣ.. ಜಾಣ...
ನೀನಹುದು.

ಪದ : ಜಾಣನಹುದಹುದೋ..... ನಿನಗೆಣೆಯಿಲ್ಲ ಭಳಿರೆ ಸುಜಾಣ ||
ಇನ ವಂಶದರುಸುಗಳೊಳಗೆ..... ಸಾಕ್ಷಿಗಿನ್ನು ರಾಘವ ಬಲು ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ರಾಮಾ... ತ್ರಾಣತನಕ್ಕೆ ಜಾಣತನ ಆಸರೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಾಣತನದಿಂದ ತ್ರಾಣತನ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಮನು ಜಾಣನೊ.. ತ್ರಾಣಿಯೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನರಿತಂತೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಶಿವ ಧನುರ್ಭಂಗ ವೈಷ್ಣವಿ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯನ ಖರಾದಿ ದಾನವ ಮರ್ದನಳಿಂದ ರಾಮನು ತ್ರಾಣಿಯೇ ಹೌದು. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನದಿಂದ ಸಾಮಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವವನಾಗದೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಗಮಿಸಿದ ರಾಮ ಭರತನಿಗೆ ಪಾದುಕಾ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜಾಣತನದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ರಕ್ಷಸಿಯೊಬ್ಬ ಮಾಯಕವನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಮ ಆಕೆಯ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಜಾಣನಾದ. ಆದರೆ ಮಾಯಕವೆಂದೇ ಖಚಿತವಾದ ಮೃಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಲು ಹೊರಟ ರಾಮ ಜಾಣನಾಗದೇ ಹೋದ. ಮೃಗವನ್ನು ಕೊಂದಲ್ಲಿಗೆ ತ್ರಾಣಿಯೆಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ಸೀತಾಪಹರಣವಾದಲ್ಲಿಗೆ ರಾಮನು ತ್ರಾಣನೊ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಜಾಣನೊ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕಪಕ್ಷಿಯವೇ ಆಗಿರಲಿ ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾನಾಡಿದ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಂಚನಾ ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಮಣದಿಂದ ರಾಮ ಜಾಣನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂಬಹುದು. ಈ ನಿನ್ನ ಜಾಣ ತ್ರಾಣ ಸಂಯೋಜನೆಯ ವಿಕೃತ ಕ್ರಮದಿಂದಲಾಗಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ವಂಶೀಯರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೇಲ್ವಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿ ರಾಮಾ.. ಒಂದು ವಂಶವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ತಲೆಮಾರುಗಳು ಗತಿಸಿರಲಿ ಮುಂದೆ ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಮಾಡುವ ದುಷ್ಕರ್ಮದಿಂದಲಾಗಿ ಆ ವಂಶದ ದಿವಂಗತರುಗಳು ಅದುವರೆಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೆಳಹಂತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ರಾಮಾ... ಆ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವನು ನೀನಾಗಿ ಹೋದಿ. ಶರ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದುವಲ್ಲಿ ನೇರವಾದ ಯೋಧ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವುದು ಧರ್ಮವೆಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಅಂದರೆ ನೇರವಲ್ಲದ ಶರಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದು ವ್ಯಾಧ ಧರ್ಮವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಕುಜನನೊಬ್ಬ ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾದ ಕ್ರಮಾನುಸರಣಿಯ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅದೆಷ್ಟು ದಿನದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿರುವಿಯೋ ಅದನ್ನು ನೀನೇ ಹೇಳಬೇಕು ರಾಮ.. ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸಾಧನೆಗೆ ನೀನರಿತ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣವಿದೆ ರಾಮ.

ಪದ : ಗಂಡನಿಲ್ಲದ ಹೆಂಗಳಂತೆ.....ನೋಡಿದೆ ರಾಘವ ಬಲು ||

ಅರ್ಥ : **ವಾಲಿ :** ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಹೆಣ್ಣು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸುಗ್ರೀವನೂ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅಪಹರಣಳಾದ ಹೆಂಡತಿಯ ಗಂಡ ರಾಮ ಎದುರಾದರು ಪ್ರಕಟನಾಗದೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಯಾಕೆ ರಾಮ ಹೀಗೆ? ಎಷ್ಟು ಸರಿ ರಾಮ ಇದು? ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಿನಗೆ ಉತ್ತರ ವೀಯಲು ಅವಕಾಶವಾಗುವಂತೆ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಆಲಿಸು. ರಕ್ಷಣಾರ್ಥದ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ವಾಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಸುಗ್ರೀವ ಹೇಳಿದಾಗ ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಏಕಪಕ್ಷೀಯವಾದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ ರಾಮ? ವಿವಾಹಿತ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಇರುವುದು ಸರಿಯೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವುದು ಸರಿಯೆಂದು ನಿನ್ನ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಯಾದರೆ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಇರಬೇಡವೆ? ನಿನ್ನ ವಂಶೀಯನಾದ ಅನರಣ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದ ಕೊಲೆಯ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದಂತಿರುವ ವಂಶೀಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಕೂಡ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬರದೇ ಇರುವಾಗ ನಿನ್ನ ವಂಶದ ಯಾವ ಜೀವಿಯು ಮೇಲೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ನಡೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೇ ಇದ್ದ ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದೇ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬ ದ್ವೇಷ ನಿನಗೆ ಯಾಕೆ ರಾಮ? ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಯಾವನೇ ಆಗಿರಲಿ ಆ ವಂಶದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ರಾಮಾ... ಆದರೆ ವಿವೇಕಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧರಿತವಾದಂತೆ ಮಂಗನ ಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣಾ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ವ್ಯಾಧ ಧರ್ಮಾನು ಸರಣಿಯಂತೆ ಕೋಡಗನ ಮೇಲೆ ಯಾಕೆ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದೆ ರಾಮ? ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸುಗ್ರೀವ ನಿನಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನಿಗೆ ಹಿತವೆಸಗಲು ನೀನು ಶರಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಹೌದಾದರೆ ನಿನ್ನ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಏನು ರಾಮ? ರಾವಣನನ್ನು ಸುಲಭನೆಂದು ನೀನು ಭಾವಿಸಬೇಡ. ಅವನ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಕಸುವು ಇದೆ. ದೈವಾನುಗ್ರಹದ ಬಲಹು ಇದೆ. ಏಕಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಹ ಬಹು ಬಗೆಯ ವರವನ್ನೂ ಬಲಹನ್ನೂ ಪಡೆದ ಅನೇಕ ದೈತ್ಯರ ಬಳಗ ಅವನಿಗಾಗಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಇದೆ ಅಂತಹ ಬಲು ಭಟನನ್ನು

ಎದುರಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ನತದೃಷ್ಟ ಬಲಹೀನ ಸುಗ್ರೀವ ನಿನಗೆ ಸಹಾಯಿಯಾದಾನೆ? ಅನ್ಯರ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರವನ್ನೇ? ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಾದರೆ ನೇರವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು ತಿಳಿಸಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮಗ ಅಂಗದನನ್ನು ಲಂಕೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ರಾವಣನನ್ನು ಕರೆಸುತ್ತಿದೆ. ಅಂಗದನ ಮಾತಿನಂತೆ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರದೇ ಹೋದರೆ ನನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ರಾವಣನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ ನಿನಗೊದಗಿದ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸುಖಾಂತ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಾಮಾ... ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂತೆ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೆಡಹಿದನೆಂದು ಗರ್ವಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಗತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಬಾಣ ನನ್ನ ಕೈಚಳಕದಿಂದ ಮುರಿಯಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು ರಾಮಾ... ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಆಳಿ ಬಾಳಿ ಅಳಿದ ಉಳಿದ ಸರ್ವರಿಗೂ ನಿನ್ನ ಈಗಿನ ಈ ಕೃತ್ಯ ಅಳಿಸಲಾರದ ಕಳಂಕವನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು ರಾಮಾ.... ರೂಪಿಸಿತು. ಏನು ಹೇಳಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ಹೇಳು?

ಪದ : ಲೇಸಾಯಿತಯ್ಯ ನಿನ್ನಂಗ..... ವಾಸಿಪಂಥಗಳನ್ನೆಂತು ರಾಘವಾ ಬಲು||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ರಾಮಾ... ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವರಲ್ಲಿ ಅಂಕುರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ದ್ವೇಷ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದು. ಬೇಡ. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಬಳಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಸೀತಾ ಸನಿಹದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಚರ್ಯೆಯೇ ಸೀತಾಪಹರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕ್ಷಮತಾ ಭಾವದಿಂದ ಕಂಡ ರಾಮನಂತೆ ವ್ಯಹರಿಸುತ್ತಿರಲು ವಾಲಿ ಸೂಯವಂಶೀಯನಲ್ಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸಂತಾನವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಡೆ ನಮಗೆ ರಾಮಾ... ನಿನ್ನ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು.

ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದೆಯಾದರೂ ಈ ನಿನ್ನ ಪರಿಕ್ರಮನಡೆಯಬಾರದಿತ್ತು. ಪ್ರಸಂಗ ನೀನೇನಿಸಿದಂತೆ ನಡೆಯಿತು ಎಂದಾದರೆ ಇದರಿಂದ ನೀನು ಪಡೆದ ಕೀರ್ತಿ ಏನು ರಾಮು?... ನನ್ನ ಕಾಯದ ಬಲಹನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಾಣ ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಇನ್ನು ಈ ಕಾಯದ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆಸೆಗಳಿಲ್ಲ. ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವ ಸಹಜವಾದ ಪಾಶಗಳಿಲ್ಲ ರಾಮ... ಆದುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಮತ್ತರ ಜನ್ಯವಾಗಬಹುದಾದ ಭಾವಗಳು ನನಗಿಲ್ಲ ರಾಮ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸಕಲ ರೀತಿಯ ಗೌರವ ಪಾತ್ರನೆಂದು ಲೋಕ ನಂಬಿರುವ

ರಾಮ ವಾಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತನ್ನ ನಡೆಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಈ ರೀತಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ... ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಅರಿತರೆ ಒಂದು ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ ರಾಮಾ... ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಾಲಿ... ನನ್ನ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಹ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಿರುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನೀನು ಸಮಾಧಾನ ಚಿತ್ತನಾಗಬೇಕಾದರೆ ನೀನು ವಾನರರ ಅಧಿಪನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಲೈಸಬೇಕು.

ಪದ : ವಾನರಾಧಿಪ..... ಇಳುಹುವದೆಮ್ಮ ಬಿರುದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಾಲಿ... ಭೂ ವ್ಯಾಪಿತವಾದ ವಾನರ ಸಂಕುಲ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ನೀನು ವಾನರರ ಅಧಿಪತಿ. ನಿನ್ನ ಜನನಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದವನು. ಸುಮನಸ್ಕನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನಾದುದರಿಂದ ನೀನು ಇಂದ್ರಜಾತ. ಈ ಎರಡು ಗೌರವ ಮಾನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡೇ ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಲೈಸಬೇಕು. ಹುಟ್ಟಿ, ಎಳೆವೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಾನು ಜನಮಾನ್ಯನಾಗುತ್ತಿದ್ದವನು ಶೀಲ ಶಿಥಿಲೆಯಾದ ಅಹಲೈಯ ಶಾಪ ನನ್ನ ಪಾದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪರಿಮಾಜ್ಞೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಗೌತಮರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದರೆಂದಾಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಚೇತನ ಪ್ರಾಕಾರವನ್ನು ನೀನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದುಷ್ಟ ಕ್ಷತ್ರಿಯರುಗಳ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕಡಿದ ಪರಶುರಾಮರ ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೀನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದ ರಾಮ ಅದು ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರದ ದಾಹದಿಂದ ನಾನು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವವರು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವಂಶ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾ ಬದ್ಧತೆಯನಾಂತು ನಾನು ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದವ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸೀತೆಯೂ ಬಂದಳು □ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಬಂದ. ಸೀತೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನಾಗಲೀ ನಾನು ವನಕ್ಕೆ ಕರೆದುದಲ್ಲ. ಅವರುಗಳು ಸ್ವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಂದವರು. ಸ್ವ ಇಚ್ಛಾನು ಸಂಧಾನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಪತ್ನಿಯೂ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಲ್ಲದೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ನಾನು ಅಂಗೀಕರಿಸದೆ ಇದ್ದಾಗ ಭರತ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಷದ ಮಾತನ್ನಾಡಿದ. ತಡೆ. ನನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ.

ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಾರದು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಭರತ ಪಾದುಕಾ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವಂತೆ ವಿನಂತಿಸಿದಾಗ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ನಡೆಯಲೋಸುಗ ಪಾದುಕಾ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೃಗದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಸೂಕ್ತಗತಿಯನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೇ ಹೊರಟವ. ಸೀತೆಯ ಕಠೋರ ನುಡಿಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಅವಳ ಸನಿಹದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಯಾ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದವಳು ಸೀತೆ ಮಾತ್ರಾ. ಸೀತಾಪಹರಣವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆನಂತರದ ಯಾವ ಪ್ರಕರಣವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಪಂಪಾತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಸುಗ್ರೀವನ ಪರಿಚಯವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಸುಗ್ರೀವ ತೋಡಿಕೊಂಡ. ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದೆ. ವಾಲಿ... ಈ ಪುಣ್ಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಯಾನ ಮಾಡಿ ಕೀರ್ತಿ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ನಮ್ಮ ವಂತೀಯರ ನಡೆಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿಫಲನಾಗಬಾರದು ವಾಲಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸುಗ್ರೀವನು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕಾದವನು ಅಲ್ಲವೆಂದೂ ನಮ್ಮ ವಂಶ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದೆ. ನಾನು ನನಗಾಗಿ ಅವನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದವನಲ್ಲ. ಉಪಕ್ರಮನಾಗಿರುವ ಸುಗ್ರೀವನ ಅಭಿಮಾನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಶತ್ರು ಉದಾಸೀನರೆಂಬ ತ್ರಿವರ್ಗದವರ ಗಮನಾ ಗಮನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ನಾಯಕನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕೆಂಬ ತತ್ಸಮ ನಿಯಮದಿಂದಲೂ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ನೀನು ಭಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿಯೋ ಏನೋ. ಆದರೆ ಯಾರ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ನಾನು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಆರ್ತರಿಗೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ರಾಮಾ... ಯಾಗ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಯಾಗಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಅನರಣ್ಯನನ್ನು ರಾವಣನು ಕೊಂದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅನರಣ್ಯ ಯಾಗಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಏಳದಿದ್ದುದೇ ಹೌದಷ್ಟೆ? ಅಂತೆಯೇ ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನಾಂತು ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜಟಿ ಜಡೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕಾವಿವಸನವನುಟ್ಟು ವನವಾಸೀ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ರಾಮನಿಗೆ ವೃತನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಇದೆಯೇ ರಾಮ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅವಕಾಶ ಇದೆ ವಾಲಿ. ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಚಿತವಾಗಿ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದು ನಮಗೆ ಬದ್ಧತೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ನಮ್ಮವರು ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಅನರಣ್ಯನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೇ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯೋಚಿಸಿನೋಡು. ಭಾರ್ಗವ ರಾಮರಲ್ಲಿ ಶೂರ್ಪನಖಿಯಲ್ಲಿ ಖಿರಾದಿ ದಾನವರಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾದ ನಡೆಯೇ ನನ್ನದ್ದಾಗಿತ್ತು.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ರಾಮಾ... ಭಾರ್ಗವ ರಾಮರು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮಲೆತರು. ಶೂರ್ಪನಖಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರಳು ಮಾಡಲು ಬಂದಳು. ಖಿರಾದಿ ದಾನವರು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ನಿಂತರು. ವಾಲಿ ಏನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ರಾಮ?

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ನ್ಯಾಯವೇ ತಮ್ಮನ..... ನಿಜಮಾತಿನೊಳಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಾಲಿ... ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಲೋಕ ಜನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬಹುದಿತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗೀಯರನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರಂತೆ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ರಾವಣ ಸಕಲ ಸಜ್ಜನ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಬಾಧಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ನಿನ್ನ ಕೈಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಲೋಕಜನ ಕಲ್ಯಾಣವಾದ ವ್ಯವಹರಣೆಯನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಶಂಬಾಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಲ್ಲಿನ ನಡೆ ನೀನು ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ರಾಮಾ... ಶಂಬಾಸುರನಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವು ಬಾಧಿತವಾದಾಗ ರಕ್ಷಣಾ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ದಶರಥನಲ್ಲಿ ಅಮರರು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ರಾವಣನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದರೋ ಅಥವಾ... ಅವರನ್ನು ಅರಿತು ರಕ್ಷಿಸುವವರು ಇದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದರೋ... ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಮರರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಬಿಡು.. ಕಪಿಸ್ತೋಮದ ನಾಯಕನಾಗಿ ಸಂಸಾರದ ಹಿರಿಯನಾಗಿ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಿನ್ನ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ

ಆದರ್ಶವಾಗಿರಬೇಕು ವಾಲಿ. ಸುಗ್ರೀವ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ. ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಸಮಾನ ಅವನು. ರುಮೆಯನ್ನು ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದ ನೀನು. ರುಮೆ ನಿನಗೆ ಮಗಳ ಸಮಾನ. ಮಾಯಾವಿ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವ ಅಪರಾಧಿಯೇ ಹೌದಾಗಿ ನಿನ್ನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರ ನಡೆಯಬೇಕಾದವನಾದರೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರುಮೆಯನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೇ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಅದಟೇ ನಿನ್ನ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣ. ಆದರೆ ಒಂದಿದೆ ವಾಲಿ. ನನ್ನ ಬಾಣಗಳು ನನ್ನ ಇಚ್ಛಾನು ಸಂಧಾನಿಗಳು ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಬಾಣವು ನೀ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಕಾಯ ಖಂಡ ನಾ.... ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದೇನು... ನಾನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪದ : ಮುಂದಿನ್ನು ಬದುಕುಬೇಕೆಂಬಾಸೆ..... ಸರ್ವರೂ ಕಡೆಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಾಲಿ... ಕಾಂಚನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದವರ ಅರ್ಥ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಬಲ್ಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸಿ ನೀನು ಅರ್ಥ ರಾಮನಾಗುವುದು ಬೇಡವೆಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನಾನರಿತಂತೆ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ ಬಾಣ ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ಕಾಯಕ್ಕೊಂದು ಖಂಡನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದರೆ ಎಡದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಆ ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಡು. ನನ್ನ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಆ ಬಾಣವೂ ಸೋಯದಂತೆ ನಿನಗೂ ಸೋವಾಗದಂತೆ ಆ ಬಾಣವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು ವಾಲಿ- ಸತ್ಯ-ಧರ್ಮ-ನ್ಯಾಯ-ನೀತಿ-ನಿಷ್ಠೆ ಇತ್ಯಾದಿ ತಾತ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಒಂದೇ ಮನ ಒಂದೇ ಬುದ್ಧಿಯವರಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಹೇಳು ವಾಲಿ. ನೀನು ಇನ್ನೂ ಸಹ ಹಲಕಾಲ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ರಾಮಾ... ಕಾಯ ಖಂಡನವಷ್ಟೇ ಪರಿಣಾಮವುಳ್ಳ ಬಾಣವನ್ನು ನೀನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆಯಬಲ್ಲೆ. ಅದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದೇ ಬಾಣ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಹರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಉಭಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲ ನೀನು ವಿಶ್ವಾಭಿವಂದ್ಯನೇ ಹೌದು... ರಾಮಾ... ರಾಮ....ರಾಮ... ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಅರಿತೆ ಸ್ವಾಮಿ... ಅರಿತೆ.

ಪದ : ರಾಮ ನಿನ್ನಯ ಬಾಣ..... ಪ್ರೇಮದಿ ಕಳುಹೆನ್ನನು ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ರಾಮಾ... ಜೀವಿತದ ನನ್ನ ನಡೆಗಳು ಸರ್ವರೂ ನನ್ನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರಬೇಕಾದ ನಡೆಗಳೆಂದೇ ಅರಿತು ವ್ಯವಹರಿಸಿದೆ ರಾಮ. ಈಗ ನಿನ್ನ ಬಾಣ ತಾಗಿದ ಮೇಲೆ ಜೀವನ ತತ್ವದ ನಿಜದರಿವಾಯ್ತು. ಹುಟ್ಟು ಬದುಕು ಸಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕೇ ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು ದೇವರೇ... ಆ ಬದುಕು ಇದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಸತ್ಯಗಳು ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಮಹಾ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಸ್ವಾಮಿ.. ಅವಿವಾಹಿತ ಜೀವಿಯೊಬ್ಬ ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣಿನಾದರೂ ಬಯಸಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲ ಎಂದಿರುವಾಗ ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಮಹಾ ಅಪರಾಧವೇ ಸರಿ. ಅಂತಹ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮನಸ್ವಿತಿಯನ್ನಾಂತು ಮುಂದೆ ಬದುಕಬಾರದು ಸ್ವಾಮಿ. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಗೌಪ್ಯ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ರಾವಣನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತುಲ್ಯಾರಿ ಮೆತ್ತಿ ಬಂಧವಿದೆ. ಅವನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವಾಗ ಸಹಾಯ ಯಾಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನಿಗಾಗಿ ತೊಡಗಲು ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ ಆದುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಬದುಕುಗಳ ಆಸೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಬದುಕುವ ಆಸೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅವಸಾನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಸವಿನಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಮರಣ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಎರಡು ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ಇತ್ತ ಬಾ ತಮ್ಮ ಸುಗ್ರೀವಾ..... ಸ್ವಸ್ಥದಿ ಲಾಲಿಸಯ್ಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲಿ : ತಮ್ಮಾ... ಸುಗ್ರೀವಾ... ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯಿಂದ ನಾವು ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದ ದಿನಗಳ ನೆನಪೇ ನಮತ್ತ ಸುಳಿಯದಂತೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದೆ ಸುಗ್ರೀವಾ... ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಲದ ಪ್ರಭಾವ ಕೊಳಗಾಯಿತು. ಮೈತ್ರಿ ಸುಕಾಲದ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ರಾಮ ಸೇವೆಯ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗು ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ವಾನರ ಬಲವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಬಳಸಿಕೋ ಹಾಗೂ ವಿನಿಯೋಗಿಸು. ನನ್ನ ಪತ್ನಿ ತಾರೆಯ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ, ಗೌರವಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಕಳಂಕ ಸುಳಿಯದಂತೆ ಅವಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಅರಿವು ಇಲ್ಲದ ಅಂಗದನಲ್ಲಿ ಅರಿತನವನ್ನು ಬೆಳೆಸದೆ ಅರಿವಾಂತ ಜೀವಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸು. ನನ್ನ ನಡೆಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಇರಲಿ ಸುಗ್ರೀವಾ... ಓ... ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ

ಮೂವರು ಸಹೋದರರು ನಿನಗೆ. ವಾಲಿಯ ಮಗನಾದ ಅಂಗದನನ್ನು ತಮ್ಮ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಮ್ಮನಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೇವಾ... ಬಲುಹು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪರಮಾತ್ಮಾ... ಮುಕ್ತಿಂ ದೇಹಿ ಮುಕ್ತಿಂ ದೇಹಿ... ಮುಕ್ತಿಂ ದೇಹಿ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ದೈವೇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಲಿ. ತಾರಾಂಗದ ಸುಗ್ರೀವರೇ ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಲು ನಾನು ಶಕ್ತನಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಲೋಕವು ನಂಬಿದ ಚೇತನ ಪ್ರಾಕಾರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ತಾರಾದೇವಿ ನಿನ್ನ ನಾಮೋಚ್ಚರಣೆ ಮಾಡುವ ಸುಜನರು ಮೋಕ್ಷಾನುಗ್ರಹಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಪಾಲಿಸುವ ಸಕಲರಂತೆ ಅಂಗಧನೂ ನನ್ನ ಸರ್ವರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಸುಗ್ರೀವಾ... ಸಮಸ್ತ ಜೀವರೊಂದಿಗೆ ಸಹೃದಯತೆಯ ಜೀವಿತವನ್ನು ನಡೆಸು. ಸರ್ವರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ. ಮುಂದಿನ ನಡೆಗಳನ್ನು ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ನಾನು ನನ್ನ ತಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ವರ್ಷಕಾಲ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಶ್ರವಣ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೇನೆ. ವಿಶ್ವಾಸವಿರಲಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ.

* * *

ಚೂಡಾಮಣಿ

ಪಾತ್ರವರ್ಗ

ರಾಮ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ತಾರೆ

ಸುಗ್ರೀವ

ಹನುಮಂತ

ಜಾಂಬವ

ಅಂಗದ

ಸಂಪಾತಿ

ತೃಣಬಿಂದು

ರಾವಣ

ಪರಿಚಾರಕ

ಅನುಕೂಲ ನಾರಿಯರು

ಸೀತೆ

ಸರಮೆ

ಮಂಡೋದರಿ

ಇಂದ್ರಜಿತು

ತ್ರಿಜಟೆ

ಮಂತ್ರಿ

ಚೂಡಾಮಣಿ

- ಪಾರ್ತಿಪುಟ್ಟ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಕುಶನೇ ಕೇಳ್ ವಾಲಿಯಂ..... ಕರೆದು ಸೌಮಿತ್ತಿಗಿಂತೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ... ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ದೇವಿ ಶಬರಿಯ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ನಾವು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ವಾಯು ಸುಕುಮಾರ ಹನುಮಂತ ನಮಗೊದಗಿ ಬಂದ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಖ್ಯವಾಯಿತು. ವಾಲಿಯ ಅಧಟನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಿ ಜೀವಿತದ ನಿಜದರಿವನ್ನು ನುಡಿಸಿ ಅವನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿದೆವು. ಮಳೆಗಾಲ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಶ್ರವಣ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಉಳಿದೆವು. ಮಳೆಗಾಲವೂ ಕಳೆಯಿತು. ರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅಡಚಣೆ ಇದೆ ಆದರೂ. ಕಾರ್ಯಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನಾವು ಯಾವುದೇ ಪೂರ್ವ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ವಾಲಿ ವಧೆಯೊಂದು ಮಾನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾದ ಘಟನೆ ಅಲ್ಲವಾದರೂ ಆ ಘಟನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ... ತನ್ನ ಭರವಸೆಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವುದು ಅಲ್ಲವಲ್ಲ. ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಅಗಲಿದ ಪತ್ನಿ ಹಾಗೂ ಕಿಷ್ಕಿಂದ ಸಂಪತ್ತು ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಅದೇ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿದ್ದಾನೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ...

ಪದ : ಪೋಗೋ ಸೌಮಿತ್ತ..... ಮರೆತನೋ ರವಿಜ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ತನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರುವ ಪ್ರಕರಣದ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ವಿಕಲ್ಪಿಸಿ ಸಲಹುವಂತೆ ಕೋರಿಕೊಂಡ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಆದ ಸಂತಸದಿಂದ ನಾನು ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಆ ಮೂಲಕ ಅವನ ಸತಿ ರುಮೆಯನ್ನು

ಬಿಡಿಸಿ ತಂದರೆ ಸಮಸ್ತ ವಾನರ ಸೇನೆ ನನ್ನ ಸೇವೆಗೆ ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸುಗ್ರೀವ ತಿಳಿಸಿದ್ದ ಮಾಯಾವಿಯ ಕಿಷ್ಕಿಂದ ಪ್ರವೇಶದ ನಂತರದ ಸುಗ್ರೀವನ ಮನೋಗತಿಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅವನೊಬ್ಬ ದೃಢಚಿತ್ತದವನಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಲು ಆಧಾರಗಳು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸದಾ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಈಗ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಕಿಷ್ಕಿಂದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅನುಭವವು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ ನನಗೆ ಅವನಿತ್ತ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಮರೆತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ನಾವು ಸಂಕಷ್ಟ ಮನರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲದ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೀತೆ ನಮಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪೀಡಿತಳಾಗುತ್ತಿರಬಹುದು. ಉಭಯರ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು... ವತ್ಸಾ... ಸುಗ್ರೀವನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಅವಸರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

ಪದ : ಅಗ್ರಜಾ ಮಹಾ..... ಕಳುಹುಯೆನ್ನನೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಯಾವುದೇ ಜೀವಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಹಿತ ಅಹಿತಗಳಿಗೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹವೇ ಪ್ರಧಾನವೆಂದು ಜೀವ ಜಗತ್ತು ಭಾವಿಸಿದೆ. ನಾನರಿತಂತೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ ಉಪಾಧಿ ಒಂದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಸುಗ್ರೀವನ ಅಹಿತಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಹಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲು ಉಪಾಧಿಯಾಗಿ ನೀನು ಒದಗಿದೆ. ಯಾವನು ಉಪಕೃತನಾಗಿದ್ದಾನೋ ಅವನು ಉಪಕಾರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ನಿಕೃಷ್ಟನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆ ಮತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆ ಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಮಣಿಸಲು ನನ್ನ ಕಾಯದ ಕಸುವು ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನನಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಅನುಮತಿಸಿದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ ಅಣ್ಣಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ತಡೆ... ತಡೆ...

ಪದ : ಕಾರ್ಯಸಂಗ್ರಹಗಳ..... ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಬೇಗ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಯಾವುದೇ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಇರಲಿ ಅದು ಅಗತ್ಯಾನುಸಾರ ಮಾತ್ರ ಬಳಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ತಾನಾಗಿ ಒದಗಿಬಂದ ಯಾವುದೇ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಅವಗಣನೆ ಮಾಡಬಾರದು ಅವಮಾನಿಸಬಾರದು. ಯಾವನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನೋ ಅವ ನಮ್ಮನ್ನು ಮಾನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿ ಸುಗ್ರೀವನ ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿ ನೀನು ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ... ಹೋಗು...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಇಂತೆಂದಗ್ರಜ..... ಪೊಗಳುತ್ತಿಂತೆಂದಳಾ ವೀರಗಂ ||

ಅರ್ಥ : ತಾರೆ : ಓ... ಯಾರದು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಾರಣ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಯಾವುದೇ ದುರಂತ ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವಾ... ತಾರೆಯ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಪದ : ದಶರಥ ಸುತ ವೀರ..... ಕೋಪವೇಕಯ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : ತಾರೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವಾ... ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ನನ್ನ ನಿವೇದನೆಗಳನ್ನು ಆಲೈಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಮ್ರಳಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಜೀವ ಪ್ರಾಕಾರಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ನಿಮ್ಮಂಥವರ ಸಂಸ್ಕಾರ ಜನ್ಯವಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೂ ವಾನರ ಬಳಗದ ನಮ್ಮಂಥವರ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೂ ಭಿನ್ನತೆ ಇರುತ್ತದೆ ದೇವ... ನಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನೂಕೂಡ ಕೆಲವೊಂದು ಬಾರಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಅರಿವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಳೆಗಾಲ ಮುಗಿದರೂ ಸುಗ್ರೀವ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ನೀವು ಬಂದಿದ್ದೀರಿ ಎಂಬುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಕೋಪಬೇಡಯ್ಯ ಶಾಂತನಾಗಯ್ಯ.

ಪದ : ಮಳೆಗಾಲವನ್ನು ದಾಟಿ..... ನೀ ಕೇಳು ತಾರೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ತಾರಾ... ದೇವಿ.. ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಒಪ್ಪು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ವಾಲಿ ಮರಣವನ್ನೇ ಬಯಸಿದ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ. ನಿನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಷ್ಟು ಘಟನೆಯ ಪರಿಣಾಮದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಸುಗ್ರೀವ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರದ್ದೂ ಯಾವ ಆಕ್ಷೇಪವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಳಿವ ಕಾಯವು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಾವು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿಕೊಡಲೇಬೇಕು. ದೇವಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೊದಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ತುಲ್ಯಾರಿ ಮೈತ್ರಿ ಬಂಧದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸುಗ್ರೀವ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮರೆತು ಸುಖ ಲೋಲುಪತೆಯಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ನಡೆಸಿಯಾನೆ? ಶ್ರೀರಾಮಾವಲಂಬಿಗಳು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸರಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ತಾರೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾದೇವಾ... ಕಾರ್ಯಾವಸರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಿಮಗೆ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣವು ವಿಳಂಬವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದೇವಾ... ಏನಾಗಿದೆ ಗೊತ್ತೇ...

ಪದ : ಪರದೇಶದೊಳಗಿದ್ದ..... ಚಪಲಾಕ್ಷಿಯೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ತಾರೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾದೇವಾ... ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಂತೆ ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ನಾನು ಪುಣ್ಯ ನಾಮ ಆಗಿದ್ದೆನೆ. ಈ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಲೋಕದ ಸಮಸ್ತ ವಾನರ ಸಂಕುಲ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇವೆಗೆ ಒದಗಿ ಬರಲೇಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇನೆ. ಅದೋ... ಮೈದುನ ಸುಗ್ರೀವ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಆನತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಅವನ ಸಹಿತ ವಾನರ ಸೇನೆಯ ಪ್ರಮುಖರೊಂದಿಗೆ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿಸಿ ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಸವಿನಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ತಾರಾದೇವಿ... ಶುಭಾರಂಭವಾಯಿತು. ನಾವು ತೆರಳುತ್ತೇವೆ.

ಪದ : ಗುಣದಿಂದೊಡಂಬಡಿಸಿ..... ಲಕ್ಷ್ಮಣನಣ್ಣಗಿಂತೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಪಾದಾಭಿವಂದನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಸುಗ್ರೀವನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಾನರ ಪಂಗಡದ ನಾಯಕರುಗಳು ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪಾದಾಭಿವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅರುಹಲು ಅನುಮತಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಅಗ್ರಜಾ ಮಹಾನುಭಾವ..... ಪೋಗುವಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ||
ತಪ್ಪುವಾತನಲ್ಲ ಮಾತ..... ಇಷ್ಟುತಡವಾಯಿತಂತೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಾನು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋದಾಗ ತಿಳಿದು ಬಂದ ವಿಷಯ ಇದು ವಚನ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನಾಂತ ಸುಗ್ರೀವನು ಭೂಲೋಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ರಾಮಾ ಸೇವಾಸಕ್ತ ವಾನರರುಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇವಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿಮಯಿಸಿಕೊಂಡು ಏಕಮನ ಹಾಗೂ ಏಕಮತ್ಯದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕಾಲವಿಳಂಬವಾಯಿತಂತೆ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಬಾರದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವನು ತಪ್ಪುವವನಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಅವನ ನಡೆಯಿಂದ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ವಾನರ ಪಡೆಯು ನನ್ನೊಡನೆ ಗೌರವದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದ ತರಹೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳ ಪ್ರಾವಣೀಕ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದಿನ ನಡೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಬೇಕಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಸಂತಸವಾಯಿತು. ಸುಗ್ರೀವನೇ ಮೊದಲಾದ ವಾನರ ಮಿತ್ರರೇ ನಿಮ್ಮ ನಡೆಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಸುಗ್ರೀವ ದೇವಾ... ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾವಣನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬ ಖಚಿತ ಮಾಹಿತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ರಾವಣನ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನ ಲಂಕೆ ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ನಮಗಿಲ್ಲ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೋ ಅಥವಾ ಇನ್ನೆಲ್ಲಾದರೂ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೋ.. ಎಂಬುದು ಅನ್ವೇಷಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ ಆನಂತರವಷ್ಟೇ ನಾವು ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಬಹುದಷ್ಟೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಈಗ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ದೇವ... ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ.. ಸೀತಾ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಕಾರ್ಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಇದು ವಾನರ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯದೇಶವೂ ಹೌದು ದೇವ...

ಪದ : ಭೂಮಿಪಾಲ ಶಿಖಾಮಣಿ..... ತಂದು ತೋರ್ಪೆವು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಪಂಚವಟಿಯಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ರಾವಣನು ಲೋಕ ಹದಿನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿ ಆ ಜಾಗವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿ ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಕರೆತಂದು ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ಸತ್ಯ ವೈಕುಂಠ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನಾದರೂ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾದ ವ್ಯವಹರಣೆಯನ್ನು ಮಾತೆ ದೇವಿ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದು ತರುತ್ತೇವೆ. ನಾನು ರೂಪಿಸಲಿರುವ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಾನರ ಮಿತ್ರರೇ... ಸುಗ್ರೀವನಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇವಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಲೇಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ನಾಯಕತ್ವದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ವಾನರರೇ ಕೇಳಿರಲ್ಲ..... ಕಾಣಬೇಕು ನೀವೆಲ್ಲ ||
ಉತ್ತರದೇಶಕ್ಕೆ..... ವರ್ತಮಾನ ಕೇಳಬೇಕು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ವಾನರರೇ... ನೀವುಗಳು ನಾನು ರೂಪಿಸುವ ನಾಲ್ಕು ಪಂಗಡಗಳಾಗಿ ಪಯಣಿಸುತ್ತಾ ಭೂಲೋಕದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸೀತಾಮಾತೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತರಬೇಕು ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಲೋಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಜಾನಕಿಯ ಜಾಗದ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ನೀವು ಬರಬೇಕು.

ಪದ : ಅಂಗದನು ಜಾಂಬವಂತ..... ತಿರಿದು ತಿರುಗಿ ||
ತಿಂಗಳ ದಿನದೊಳು..... ಭಂಗಿಸುವೆ ನಿಮ್ಮನೆಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ದೂರ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಸೇವಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ವಾನರ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಆಜ್ಞೆ ಅಲ್ಲ. ಕಿರಿಯನಾದ ಅಂಗದಿಂದ ತೊಡಗಿ ಅಂಜನೇಯನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಿರಿಯರಾದ ಜಾಂಬವರವರೆಗೂ ಈ ಆಜ್ಞೆಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಬದ್ಧತೆ ಇದೆ. ಬರಿದೆ ಅರಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಗತಿಸಬಾರದು. ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅವಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಅಂದರೆ ತತ್ಕ್ಷಣದಿಂದ ಮುಂದೆ ಮೂವತ್ತು ದಿನದೊಳಗೆ ಜಾನಕಿ ದೇವಿ ಇರುವ ತಾಣ-ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳ ಬಗೆ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಂದು ಅರುಹದಿರುವುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಭಂಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗದಂತೆ ಸೀತಾ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೀವು ತೊಡಗಬೇಕಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲ, ಆದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಾನರ ಮಿತ್ರರೇ.. ನನಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗಲಿರುವ ಕಾರ್ಯದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಸಕಲ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಹರಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹನುಮಂತಾ... ವಾನರ ಬಳಗದಲ್ಲಿರುವ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಂದರ್ಶನ ನಮಗೆ ಮುಂದಣ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ ನನ್ನಿಂದ ನೀನು ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲೊಂದು ನನ್ನ ಮಾತಿದೆ.

ಪದ : ಇಂತಾ ಸಮಯದಿ..... ಸೀತೆಕುರುಹಂ ಪೇಳಂ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹನುಮಂತಾ... ರಾವಣನೂ ಸೇರಿದಂತಿರುವ ಸಮಸ್ತ ದೈತ್ಯ ವರ್ಗವು ಮಾಯಾವಿಗಳು. ನಾನು ಊಹಿಸಿ ನಿಜ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ನೀನೇ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಬಲ್ಲೆಯೆಂದು ಪ್ರೇರಣೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಮತ್ತು ಸೀತೆ ಮಾತ್ರ ಅನುಭವಿಸಿದ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನಿಜ ಸೀತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿನಗೆ ಆಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಅವಳನ್ನು ಅರಿಕೆಯಾದರೂ ಅವಳು ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬಬೇಕಲ್ಲವೆ. ಅವಳ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗುವಂತೆ ಇದೋ... ಈ ಮುದ್ರೆ ಉಂಗುರವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಜಾಗೃತೆ ಹನುಮಾ... ಜಾಗೃತೆ. ನನಗೆ ಸೀತಾ

ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಗಳಿಗೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಯಶಸ್ಸು ಲಭಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ದೇವಾ... ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ... ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವೇ ನನ್ನ ಬಲುಹಾಗಲೆಂದು ಪಾದಕ್ಕೆ ಆನತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಜಾಂಬವ - ಅಂಗದ ಮುಖ್ಯರೇ... ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಬಲರು ತೆರಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳೋಣ ಅಲ್ಲವೆ?

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಹನುಮಂತಾ... ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದ ಬಲುಹುವಿನೊಂದಿಗೆ ತೆರಳೋಣ. ಹನುಮಂತಾ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲೆನ್ನದೆ. ನಾವು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸೀತಾಸ್ವೇಷಣೆಯೇ ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಹಲವು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವರಮುನಿಗಳ ಸಂದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯ ನಮಗೆ ಲಭಿಸಿತು. ಸರಸಿಯೊಂದರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಸಂಪದ್ಧರಿತವಾದ ವಿಚಿತ್ರ ಲೋಕವೊಂದನ್ನು ಕಂಡ ಪುನಃ ಇಳಿಗೆ ಬರಲಾಗದೇ ಹೋದ ಬಳಲಿಕೆ ಮರೆಯುವಂತದಲ್ಲ ಹನುಮಂತಾ... ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಭೆ ಕಂಡು ಭೀತಳಾದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಇಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆವು. ಬಳಲಿ ಬೇಗುದುಗೊಂಡಿದ ನಮಗೆ ಮಹರ್ಷಿ ಕಣ್ಣರ ಮಾತು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಚೋದಕವಾಯಿತು. ಲೆಕ್ಕವಿಟ್ಟು ದಿನವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಹನುಮಂತಾ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ದಿನಗಳು ಕಳೆದು ಮುಂದೆ ಮೂರು ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತಲ್ಲಾ.. ಏನು ಮಾಡೋಣ ಹನುಮಂತಾ...

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಜಾಂಬವ ದೇವಾ... ನನಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪದ : ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮಯ್ಯಗೂ..... ಏನ ಮಾಡುವನೊ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಜಾಂಬವ ದೇವಾ... ಜೀವಿತದ ಒಂದು ಹಂತದವರೆಗೆ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇದ್ದವರು ಮಾಯಾವಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ನನ್ನಪ್ಪ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಲ್ಲಿ ವೈಷಮ್ಯ ಮೂಡಿತು. ಮುಂದೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ವೈಷಮ್ಯದಿಂದಲಾಗಿ ನಾವು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿತರಾದೆವು. ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾನಸಿಕವಾದ ದ್ವೇಷ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದರೆ ಅದು ಯಾವುದೇ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದಲಾಗಲಿ ಪೂರ್ಣ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾನಕಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಅರಸುವಲ್ಲಿನ ವಿಫಲತೆಗಾಗಿ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲ್ಪಡುವುದಾದರೆ ಅಂಗದನಿಗೆ

ಕೊಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬೇಸರವನ್ನು ತಾಳಲಾರ. ಕಾರ್ಯ ವಿಫಲತೆಗಾಗಿ ಮರಣವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದೇ ಹೌದಾದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸಮಕ್ಷಮ ಅದನ್ನು ಯಾಕೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಹಿರಿಯರೇ...

ಪದ : ಅಲ್ಲಿ ಆತನ ಕಯ್ಯ.... ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಪೇಳಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಜಾಂಬವ ದೇವಾ... ಈಗ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ರಾಮಾನುಗ್ರಹ ಎಂತೇ ಇರಲಿ ಪೂರ್ವಜನ್ಮ ಸಂಚಿತವಾದ ಪಾರಬ್ಧವು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಗ್ರಹದ ಬಲಹನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ನಮಗೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯ ವಿಫಲತೆಗಾಗಿ ಮರಣವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದಕ್ಕಿಂತ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಮರಣಹೊಂದುವುದೇ ಲೇಸೆಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಮಗನೇ... ಅಂಗದಾ... ಹತಾಶನಾಗಬೇಡ.

ಪದ : ಕೊಂದರೂ ಕೊಲಲಿ..... ಮಂದಿರದೊಳಗಿಷ್ಟುದರಿಯಾ ||

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಅಂಗದಾ... ಇನ್ನೂ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪಾದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ತನ್ನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಸತಿಯ ಶಾಪದ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಗೌತಮರು ಗುರುತಿಸಿದ ದಿವ್ಯ ಚೇತನ ಶ್ರೀರಾಮ. ಅವನ ಪಾದಸೇವಕರು ಭಂಗತಿರಾಗುವುದಕ್ಕಿದೆಯೇ... ಇನ್ನೂ... ಮೂರು ದಿನಗಳಿವೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸೋಣ ಒಂದು ವೇಳೆ ವಿಫಲತೆಯೇ ನಮ್ಮ ದುರಂತವಾಗುವುದಾದರೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದೋಣ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗೆ ಶುಭ ಲಾಭವಿದೆ. ಸೀತಾಪಹರಣ ಮಾಡಿದ ರಾವಣನಿಂದ ಮರಣಾಂತಿಕ ಆಘಾತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಜಟಾಯುವಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಮೋಕ್ಷಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ ನಮಗೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರೋಣ.

ಪದ : ಈ ತೆರೆದೊಳು..... ಸಂಪಾತಿ ಬಂದಿವರ ಕೇಳಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ಸಂಪಾತಿ : ಏನಿದು.. ಜಟಾಯು ಮರಣ ಹೊಂದಿದನೆ? ರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಯಿತೇ? ಯಾರಿವರು ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರು? ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಯ್ಯಾ ಅಪರಿಚಿತರೇ...

ಪದ : ಯಾರಯ್ಯ ನೀವು ಯಾರಯ್ಯ..... ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿಪ್ಪುದಾರಯ್ಯಾ ||
ತಮ್ಮ ತಾ ನೆನಗೆ ಜಟಾಯು..... ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ಸಂಪಾತಿ : ಜಟಾಯು ಮರಣಹೊಂದಿದ ಮಾತನ್ನು ನೀವಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಃಖಿತನಾದೆ. ಆ ಜಟಾಯುವಿನ ಅಣ್ಣ ನಾನು ಸಂಪಾತಿ ದುಃಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ರಾವಣನಿಂದ ಜಟಾಯು ಆಘಾತಕ್ಕೊಳಗಾದನೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆ ರಾವಣ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಯಾರು ಆ ರಾವಣ? ಜಟಾಯುವಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮ ಯಾರು? ಅಂತಹ ರಾಮನ ಸತಿಯ ಅಪಹರಣವೆಂತಾಯಿತು? ಸುಗ್ರೀವನೆಂಬವನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಭಂಗಿಸಲಿದ್ದಾನೆಂದು ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಸುಗ್ರೀವ ಯಾರು? ಬಹು ಬಳಲಿದವರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಈ ದಯನೀಯ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿತು? ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸುವಿರಾ?...

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಹೇಳಬಾರದ ವಿಚಾರ ಅಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಪದ : ವಸುಧೆಗುತ್ತಮವಾದ..... ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳೊಳಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಗೌರವದಿಂದ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ವಂಶ ಸೂರ್ಯವಂಶ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಆ ವಂಶದವರ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದವರ ಆಡಳಿತ. ದಶರಥನೆಂಬ ವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲ. ಪುತ್ರ ಕಾಮೇಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೂವರು ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದ ಆ ಮಕ್ಕಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜನ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದವನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾರ್ತನಾಗಿ ಸತಿಸೀತೆ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದ ತಮ್ಮ ಭರತನಿಗೆ ಪಾದುಕಾ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಆಡಳಿತ ಸುಸ್ಥಿತವಾಯಿತು. ಪಂಚವಟಿಗೆ ಬಂದ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಮಾಯದಿಂದ ಬಂದ ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ಮಾನಭಂಗವಾಯಿತು. ಅವಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಬಂದ ದೈತ್ಯ ಬಳಗದ ನಾಶವಾಯಿತು. ಮಾಯಾಜಿಂಕೆಯೊಂದು ಕಾಣಿಸಿತು ಶ್ರೀರಾಮ ಹಿಡಿದು ತರಲು ಹೊರಟ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಸೀತಾ ಸಹಿತದಿಂದ ತೆರಳಿದ ರಾವಣ ಮಾಯಾ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ. ಜಟಾಯು ಅವನನ್ನು ತಡೆದ ರಾವಣ

ಮೋಸ ವಚನದಿಂದ ಜಟಾಯುವಿನ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕಡಿದ ಜಟಾಯು ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿದ ಸೀತೆ ನೀಡಿದ ವರದಿಂದ ರಾಮ ದರ್ಶನದವರೆಗೆ ಬದುಕಿದ ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತಾಪಹರಣದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಜಟಾಯು ಮೋಕ್ಷಗತನಾದ ಮುಂದುವರೆದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಶಬರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಾನುಗ್ರಹವಾಯಿತು.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಪಂಪಾತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾರುತಿ ಕಂಡ ಕಾರಣದಿಂದ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ರಾಮ ಸಖ್ಯಾನುಗ್ರಹ ಲಭಿಸಿತು. ವಾಲಿ ವಧೆ ಆಯಿತು. ವಾಲಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಾನುಗ್ರಹವಾಯಿತು. ತಾರೆ ಪುಣ್ಯ ನಾಮೆಯಾದಳು. ಸುಗ್ರೀವನ ವಚನ ಬದ್ಧತೆಯಂತೆ ಸಮಸ್ತ ವಾನರಪಡೆ ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ರಾವಣ ಸೀತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂಬ ಖಚಿತತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಲೋಕ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಅರಸಬೇಕಾಯಿತು. ಪ್ರಾಯಶಃ ಉಳಿದಿರುವುದು ಲಂಕೆ ಎಂಬ ರಾಜ್ಯವೊಂದೆ. ಅದು ಎಲ್ಲಿದೆ? ಹೇಗಿದೆ? ಎಂಬ ವಿಚಾರವೇ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ಯವಿಫಲತೆಗಾಗಿ ಮರಗುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಳಲಿಕೆ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಪದ : ಸಿರಿರಾಮಚಾರಿತ್ರಮಂ..... ವಾನರ ಚ್ಯೇಷ್ಯನಿಂತಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ಸಂಪಾತಿ : ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ...ಶ್ರೀರಾಮಾ... ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಥನವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮೂಡಿದ ನನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಿರಾ ರವಿಕಿರಣದುರಿಯಿಂದ ಬೆಂದ ನನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ರವಿವಂಶ ಜಾತನ ಕಥನ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂತು. ಆ ಮಹಾಚೇತನಕ್ಕೆ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಅಂತಹ ದಿವ್ಯ ಚೇತನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ನೀವೇ ಧನ್ಯರು. ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನೂ ನೆರವಾಗುತ್ತೇನೆ. ಬನ್ನಿ ನನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಏರಿರಿ ನಿಮಗೆ ಲಂಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದೋ ಇದು ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡಲ ತೀರ ಇದು ತುತ್ತ ತುದಿ ಇದೋ.. ನನ್ನ ಬೆರಳ ನೇರಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸಿ ಲಂಕೆಯನ್ನೂ ಲಂಕಾ ಗಮನದ ಪಥವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಇದು ನನ್ನ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇವೆ. ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿರಿ. ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಶುಭಾನುಗ್ರಹವಾಗಲಿ. ಒಂದು ನೆನಪಿರಲಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ನೂರು ಯೋಜನೆದಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ ಲಂಕೆ ದುರ್ಗಮ ಲಂಕೆ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಬೇಕು ನಿಮ್ಮ ಅಂಕೆ

ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದು. ನಿಶ್ಯಂಕೆ
- ಶುಭವಾಗಲಿ [೩ ಸಲ]

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಅಂಗದಾ... ಯಾರದು ವಾನರರು? ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ ಜಲರಾಶಿಯ
ಬಲುಹಿನೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸರಸವೇ ಸಲ್ಲದಷ್ಟು ಸಲ್ಲದು ಸಮುದ್ರದ ನೀರಿನ
ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು
ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಕಂಡಿರೆ.....

ಪದ : ಕಂಡಿರೇ ನೀವು ಕಂಡಿರೇ ||
ಧರೆಯ ಪುಣ್ಯ..... ಭೋರ್ಗರೆವುದ ||

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ನನ್ನವರೇ.... ಭೂಭಾಗವೆಲ್ಲವೂ ಜಲಮಯವಾಗಿದ್ದ
ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು. ಯಾವಾಗ ಭೂಮಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಆಯಿತೋ... ಅಂದಿನಿಂದ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮುದ್ರ ಆವರಿಸಿದೆ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ
ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಜೀವಿತಾನುಕೂಲವಾದ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಹೆಚ್ಚು
ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಉಗಮವಾದ ಜಲಹರಿದು
ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಈ ನದಿಗಳನ್ನು ಹಲವು ತೊರೆಗಳು ಬಂದು
ಸೇರುತ್ತವೆ ಮುಂದೆ ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಸಂಪದ್ಧರಿತಗೊಳಿಸಿ
ಹರಿಯುವ ಎಲ್ಲಾನದಿಗಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಆಳ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ
ಬಹುತರನ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ರತ್ನಾಕರನೆಂಬ ಶುಭನಾಮವೂ
ಸಮುದ್ರಕ್ಕಿದೆ. ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಜಿಗಿಯುತ್ತಿರುವ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯ
ಮಾತ್ರ ಇರುವುದಲ್ಲ. ಜೀವ ಸೆಳೆತದ ಶಕ್ತಿಯೂ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ
ಸಮುದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸರಸ ಸಲ್ಲದು ಅಂತೆಯೇ.. ಗಾಳಿಯಲ್ಲೂ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲೂ
ಸಹ ಈ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜಲಚರಗಳ ಗಾತ್ರ ಪ್ರಮಾಣ ಬಲುಹುಗಳೂ
ಕೂಡಾ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ವಿಕೃತ ಮನರಾಗಿ
ವ್ಯವಹರಿಸಬಾರದು. ಜಾಗೃತರಾಗಿರಬೇಕು.

ಪದ : ಹೇಗೆ ದಾಂಟುವದೆಲ್ಲ..... ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಯದು ||

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ನಮಗೆ ಈಗ ಗೆಳೆಯನಾದ ಸಂಪಾತಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು
ನೂರು ಯೋಜನ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ ಲಂಕೆ. ಕಾಲ್ಪುಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ದಾಟಿ
ಲಂಕೆ ಸೇರಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಾರಿ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಲು

ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದಂದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ವಿಫಲತೆಗಾಗಿ ನಮಗೆ ಮರಣ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು ಖಚಿತವೆಂದೇ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಧೀರತೆಯ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ ಜಂಬವರೇ... ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕರುಣವು ಅನುಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಮಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆಂದು ನನಗೆ ಭರವಸೆ ಇದೆ.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಜಾಂಬವ ದೇವಾ... ಯಾಕೆ ನಿರಾಶರಾಗುತ್ತೀರಿ.

ಪದ : ಜಾಂಬವನ ನುಡಿಕೇಳಿ..... ಕಾಲಭೈರವನ ಕೆಡಹುವೆವು ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಜಾಂಬವರೇ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಾರಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ದೇವಿ ಜಾನಕಿಯ ದರ್ಶನ ಲಾಭ ಪಡೆದು ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮದೇವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ ನಮ್ಮ ನಿರ್ವಹಣೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲೂ ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಜಾಲಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ವಿಶ್ವಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತುಡುಕಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಬ್ರಹ್ಮಶಿವರನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಜಾನಕಿದೇವಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಒದಗುವ ಎಲ್ಲ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ನಮಗೆ ಆದೇಶಿತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಯಾವುದೇ ದೈತ್ಯರನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸಿ ದಶಶಿರದ ರಾವಣನನ್ನೂ ಬಗ್ಗು ಬಡಿದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತೇವೆ ಜಾಂಬವರೇ... ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿ.

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಅಂಗದಾ ವಾಲಿಯನ್ನು ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ. ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಲಂಕೆಯವರೆಗೆ ಬೆಳೆಸಿ ಸೀತಾ ಸಹಿತವಾಗಿ ರಾವಣನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ರಾಮನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ ವಾಲಿಯ ಬಲುಹು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಅಂಗದ. ಹಾರುವುದರಲ್ಲಿ ವಾನರರ ಪರಿಣತಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಹಾರಿದ್ದು ನೂರು ಯೋಜನೆಗೆ ಮೂರು ಅತಿಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತೇವೆ ಇದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬಲ್ಲವನು ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಹನುಮಂತ.

ಪದ : ನೀನೆ ಕಲಿಹನುಮ..... ಸರಿ ಹನುಮ ||
 ನೀನೆ ಕಲಿ ನಮ್ಮ..... ಸಾಗರವ ಲಂಘಿಸುವದಕ್ಕೆ ||
 ಬಣಗುರಕ್ಕಸ ರಾವಣ..... ಮನೆಯ ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಹನುಮಂತಾ... ಅಂಗದ ನಾಡಿನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಿಯಲ್ಲ... ಉಳಿದ ವಾನರರೂ ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ತಲೆ ಆಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅವರುಗಳನ್ನು ಅವರು ಪೂರ್ತಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನು ಏನೂ ಅರಿತಿರದವನಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿದಿದ್ದಿ. ಉದ್ದೇಶಿತ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಆಗುವುದು ನಿನ್ನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಹನುಮ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಲವಾಯು ಬಲವಿದೆ. ಸೂರ್ಯ ದೇವರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾದ ಅರಿವುಗಳ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಎಲ್ಲರ ಗಮನಕ್ಕೂ ಬರಬಹುದಾದ ಕಾಯದಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಾಣಿಸದ ಅಣುರೂಪಿಯಾಗಿಯೂ ನೀನು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾ ದೇವಿಯ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹುಡುಕಬಲ್ಲೆ. ದೈತ್ಯ ಬಲವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ಇಂತ ಬಲಹುಗಳ ವೈಖರಿಯುಳ್ಳ ನೀನಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ವದ ಇನ್ಯಾವ ಜೀವಿಯೂ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೀತಾಸ್ವೇಷಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ನೀನೇ ಸರಿ... ನೀನೇ ಸರಿ.. ನೀನೇ ಸರಿ.

ಪದ : ಎಂದ ಜಾಂಬವರ..... ಹಾರಿದಂ ಮೂಲೋಕ ತಲ್ಲಣಿಸಲು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಜಾಂಬವರೇ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹ ಸಂಯೋಜಿತವಾದ ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಾನರಿತೆ... ನಾನರಿತೆ... ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಮನಸಾ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಆನತನಾಗಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಜಾಂಬವರಿಗೆ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತವನ್ನು ಏರಿದೆ. ವೈಖರಿಯ ವೈಭವದಿಂದ ಈ ಪರ್ವತದ ಸುತ್ತಲೂ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಲಂಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ. ನಿರ್ವಿಘ್ನತೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಮಹಾ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಸ್ತುತಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ಗೌರವದಿಂದ ಈಶ ಬಹ್ಮರಿಗೂ ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕಿನ ಚೇತನ ಸ್ವರೂಪರಿಗೂ ವಂದಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹ ಬೇಡಿದೆ. ಮಹಾಕಾಳಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮಹಾ ಸರಸ್ವತಿಯರಿಗೂ ಸಮಸ್ತ ಶಸ್ತ್ರ ಚೇತನಗಳಿಗೂ ಧ್ಯಾನವಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ನಾ ಮಾಡುವ ಕಮ್ಮದಲ್ಲಿನ ಯಶಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಆನತನಾದೆ. ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪನಾದ

ನನ್ನ ಜನನಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತನಾದ ವಾಯು ದೇವರಿಗೆ ನಮಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇವಾ ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆದು ಪಾಲಿಸಿದ ಮಾತೆ ಅಂಜನಾ ದೇವಿಗೆ ಮಣಿದೆ. ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಚೇತನ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ನಮಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿ ಸಮನ್ವಿತವಾದ ಗೌರವ ನಮನಕ್ಕೆ ಶುಭಾನುಗ್ರಹವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಎರಡು ಕಾಲುಗಳಿಂದಲೂ ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತವನ್ನು ತುಳಿದು ಹಾರುತ್ತೇನೆ ಲಂಕೆ ಕಡೆಗೆ... ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್... [೩ ಸಲ]

ಆಶ್ಚರ್ಯ... ವಿಶ್ವ ಕಂಪನದ ಅನುಭವ ಆಯಿತು ನನಗೆ. ಇದು ನನ್ನ ನೆಗೆತದ ಪರಿಣಾಮವೇ ಇರಬಹುದು. ಹಾರುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ನೆರಳನ್ನು ಸೆಳೆದು ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದ ರಕ್ತಸಿಯೊಬ್ಬಳ ಬಾಯಿಯ ಮೂಲಕ ಅಣುರೂಪಿನಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವಳ ಉದರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಅವಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ನೆಗೆದೆ. ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವೊಂದು ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ ಅಡಚಣೆಯೋ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದೆ. ಪರ್ವತವೇ ಮಾತನಾಡಿತ್ತಲ್ಲ. ನನ್ನ ರಾಮ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಿಯಾಗಿ ತಾನು ಏರಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತ ನನ್ನ ಕ್ಷಣ ಕಾಲದ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಆ ಪರ್ವತ ಆಸರೆ ಆಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಜಿಗಿದು ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಭೂಭಾಗವೊಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಇಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಹಾರಿದನು..... ಮುನಿಪನ ಶಾಲೆಯೆಡೆಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಲಂಕೆಯು ಪರಮ ವೈಭವಯುತವಾದ ರಾಜ್ಯವೆಂದು ನಮಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವೈಭವದ ಯಾವ ಲಕ್ಷಣವೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಇಳಿದು ಲಂಕೆ ಅಲ್ಲವೇ... ಹಾಗಾದರೆ ಲಂಕೆ ಎಲ್ಲಿದೆ? ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ? ಸ್ವಲ್ಪ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತೇನೆ ಓಹೋ... ಅಲ್ಲೊಂದು ಆಶ್ರಮದಂತಿರುವ ರಚನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ನೋಡೋಣ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಇರಬಹುದು. ಓಹೋ... ಮಹಾಮುನಿಗಳೊಬ್ಬರು ತಪೋನಿರತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ನನಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದಾರು. ಸವಿನಯದ ಮಾತಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸದವರುಂಟೆ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಹಾ ಮುನಿಗಳೇ... ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಪದ : ಯಾವ ದೇಶಗಳಿವು..... ಇನ್ನೆಷ್ಟು ವರುಷ ||
ರಾವಣೇಶ್ವರನೆಂಬ..... ಲಂಕಾದಿನಗರ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಮುನಿವರ್ಯ... ಭೂಶಿಖರದಿಂದ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಲು ಹಾರಿ ಬಂದವ ನಾನು. ಜಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಇಳಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಳದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಕುತೂಹಲವಿದೆ ನನಗೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಮಯದಿಂದ ತಪೋನಿರತರಾಗಿದ್ದೀರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ತವಕ ಸ್ವಾಮಿ ಲಂಕಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿರುವುದರಿಂದ ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಲಂಕೆಯ ಪಥ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ತೃಣಬಿಂದು : ಅಯ್ಯಾ... ನಿನ್ನ ಕಾಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮನೋಕಾಮನೆ ಬುದ್ಧಿ ಚತುರತೆಗಳ ಅರಿವನ್ನಾಂತ ನಾನು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ತರ್ಕಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಸಾಧ್ಯಾ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕೇಳು.

ಪದ : ಕುರುಡನ ಕಯ್ಯ.... ಸುದ್ದಿಯೇಕೆ ||
ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಕೋಟೆ.... ನುಸಿಹೋಗಗೊಡವು ||

ಅರ್ಥ : ತೃಣಬಿಂದು : ಅಯ್ಯಾ... ಹೆಳವನೊಬ್ಬನು ಪರ್ವತವನ್ನು ಏರಿದುದನ್ನು ಕುರುಡನು ನೋಡಿದನೆಂದು ಮೂಕನು ಬದಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನೆಂಬ ಅಣಕ ನುಡಿಯೊಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ. ತನ್ನ ಅಂದವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕುರುಡನಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಕೊಡುವುದು ಅಣಕವಲ್ಲವೆ ಕಿವಿಯೇ ಕೇಳಿಸದವನಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಸಭಾದಿಂದ ಏನು ಸಂತಸವಾದೀತು ಹೇಳು. ಹೆಳವನು ಪರ್ವತ ಏರುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬಾರದು. ಲಂಕಾ ರಾಜ್ಯದ ವೈಭವದ ವೈಖರಿ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ್ದು. ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳೂ ಲಂಕೆಯ ರಕ್ಷಣಾವರಣವನ್ನು ತಲುಪಲು ಹೆದರುತ್ತವೆ. ದುರ್ಗಮವಾದ ವಿವಿಧ ಕೋಟೆಗಳು ಏಳು ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇವೆ. ವಿಶ್ವ ಬಲರಾದ ದೈತ್ಯರ ಕಾವಲಿದೆ ಲಂಕೆಗೆ. ಆವಾಹಿತವಾದ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದ ಭೂತಗಣಗಳು ಅಗೋಚರವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸಚಿದು ನಿಂತರೆ ಎಂತಹವರನ್ನೂ ಮಣಿಸಬಹುದಾದ ದೈತ್ಯಬಲ ಅಲ್ಲಿದೆ. ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲೂ ದಶವದನ ರಾವಣನ ನೇತೃತ್ವದ ನಾಡು ಅದು. ಅಂತಹ ದುರ್ಗಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಸಾಧಿಸುವುದುಂಟೆ?

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಮುನಿವರ್ಯಾ ಲಂಕೆಯನ್ನು ನೀವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತಿರುವಿರಿ ಎಂದು ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು. ನಿಷ್ಕಾವಂತ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನು ತನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಆಗಬೇಕೆಂದೇ ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನಾನು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ಅದೇ ಸಾಧನೆ. ಸ್ವಾಮಿಯೇ....

ಪದ : ಮುನಿರಾಯ ಕೇಳಯ್ಯ..... ಮೀರಳವೆ ಜೀವರಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ನಾನು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿದ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥವಾದ ನಾ ಮಾಡುವ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಧಿತನಾದರೆ ಅನುಭವಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರಣವಾದರೂ ಮರಣೋತ್ತರದ ದೈವಾನುಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನನಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಜೀವ ಜೀವಿತದ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಚಿಂತಿಸದೆ ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ವೇದಿಕೆ ಆಗುವ ಲಂಕಾರಾಜ್ಯದ ಪಥ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ತೈಲಬಿಂದು : ಕವಿವರಾ.... ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಆಲೈಸು ||

ಪದ : ಕವಿವರ ವೀರ..... ಮಾಡುವದಿಲ್ಲನಾವು ||
ವೃದ್ಧರು ನಾವು..... ನಿಧನವನು ತೋರ್ಪೆವು ||

ಅರ್ಥ : ತೈಲಬಿಂದು : ಯಾರರಿಯರಂದದಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತಾಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಯ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತು ಎಷ್ಟು ಕಾಲವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾರೆವು. ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಾಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೂ ಬಳಸಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾವು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಲಾರೆವು ನಮಗೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ನೀನು ಉಪಕರಿಸಿದರೆ ಲಂಕೆಯನ್ನು ತಲುಪಬಹುದಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಮುನಿವರ್ಯಾ... ಧನ್ಯನಾದೆ.

ಪದ : ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ.....ಶಂಭುಸಖ ಬೆರಗಾಗಲು ||
ತೋರಲಾ ಮುನಿ.....ಹಾರಿದ ಮಹಾದುರ್ಗವ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಮುನಿವರ್ಯಾ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ನಿಮ್ಮನೆತ್ತಿ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲಲ್ಲಿ ನೀವು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಾಲಾರಿ ತಾವು ನಿಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನ್ನ ತೋಳ ಆಸರೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಮಾನಸಿಗರಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್.

ಅರ್ಥ : ತೃಣಬಂಧು : ಭಳಿರೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಕೇಳ್ ಕಪಿಕುಲ ಮಣಿಯೆ ಇಳೆಯೊಳು ಮಿಕ್ಕಿನ ಕಪಿಗಳು ನಿನಗೆಣಿಯೇ? ಸಂತೋಷವಾಯಿತಪ್ಪಾ ಭೂಕಕ್ಷೆಯ ತುತ್ತ ತುದಿಯಿಂದ ಹಾರಿದ ನೀನು ಲಂಕೆಯಿಂದ ಏಳುನೂರು ಯೋಜನೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಳಿದಿದ್ದಿಯಾ... ಇದೋ... ಈ ಕೈ ಬೆರಳ್ ನೇರಕ್ಕೆ ಏಳುನೂರು ಯೋಜನೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೀನು ಸಾರುತ್ತಿರುವಾಗೆ ಗೋಚರಿತವಾಗುವನಾಡೇ ಲಂಕೆ. ವೇಗದ ಮಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಾರು ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನು ನಿನ್ನನ್ನು ದೇವರು.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಧನ್ಯನಾದೆ... [೩ ಸಲ] ಕಾರ್ಯಾವಸರವಿದೆ ಹಾರುತ್ತೇನೆ. ಜೈ ಶ್ರೀ ರಾಮ್ ಲಂಕಾನಗರವನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಧಾನ ದ್ವಾರದ ಬಳಿ ನಾನು ಇಳಿದಿದ್ದೇನೆಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಾವಲ ಭಟರು ನನ್ನ ಒಳ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ತಡೆದಾಗ ಅವರನ್ನು ಸದೆಬಡಿದು ಒಳ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದೇನೆ. ರಾತ್ರಿಕಾಲ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರುಗಳು ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ. ಗೊರಕೆಯ ಶಬ್ದ ಸಮುದ್ರದಲೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮೀರಿಸುವಂತಿದೆ. ಸೀತಾದೇವಿ ಇರುವ ನಿಜ ತಾಣದ ಅರಿವು ನನಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಗುಲ ಅಂಗುಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ರಾಮಾ... ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ...

ಪದ : ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ತಿರುಗಾಡು..... ಬಲ್ಲಿದಾತನ ತಡೆದಳು ||

ಅರ್ಥ : ಲಂಕಿಣಿ : ನಾನು ಲಂಕಿಣಿ. ಎಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರಾ ಪರವಶರಾಗುವ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಗರದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇಡೀ ನಗರವನ್ನು ಸುತ್ತಾಡುವ ಪ್ರಭವ ಕಾವಲುಗಾರಿಣಿ. ನನ್ನ ರಕ್ಷಣಾ ಧೈರ್ಯದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾ... ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಜೀವಿ

ಈ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದೆ ಅಲ್ಲಾ... ಲಂಕೆಯದ್ದಲ್ಲ ಅದು ಎಲಾ..
ಕಪಿಯೇ ನಿಲ್ಲಲಿ.

ಪದ : ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ..... ನಾರಲೋ ಕಪಿ ||

ಅರ್ಥ : ಲಂಕಿಣಿ : ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲವಿದು. ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ ರಾತ್ರಿಯ ಮಧ್ಯದ ಕಾಲವೂ ಕಳೆದಿದೆ. ನನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇಡೀ ನಗರದ ಜನರು ನಿದ್ರಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ... ಆದರೆ... ನೀನು ಒಬ್ಬ ಕಪಿ ಈ ನಿಶಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ತಿರುಗುವೆಯಲ್ಲಾ ಯಾರು ನೀನು? ಏಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದೆ ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಎಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನೀನು?

ಪದ : ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲವೇನೆ..... ಯಾರೆ ರಾಕ್ಷಸಿ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ದುಡಿಮೆಯ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ನಿದ್ರೆಯ ಅಗತ್ಯ ಬೀಳುತ್ತಿದೆ. ಪರಿಶ್ರಮದ ದುಡಿಮೆಯ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಇರಿಸಿಕೊಂಡವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ನಿನಗೆ ದುಡಿಮೆಯ ಪರಿಶ್ರಮ ಇಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ನಿದ್ರೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿದ್ರೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಲಿ ನಿನ್ನ ಬಿಡಾರಾಂತ ಒಂದು ಇದ್ದರೆ ನೀನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಹುದಿತ್ತು. ಅದರ ಅನುಕೂಲತೆಯೇ ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲವೋ... ಏನೋ... ನಿಶಾಚರರೆಂದೇ ಲೋಕ ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಜನರು ನಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವಾಗ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ತಿರುಗಾಡುವ ದೆವ್ವಗಳಂತೆ ನೀನು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ... ರಕ್ಷಿಸಿ ಯಾರು ನೀನು?

ಅರ್ಥ : ಲಂಕಿಣಿ : ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ದೆವ್ವ ಅಲ್ಲಾಂತ ಗೊತ್ತಾಯ್ತಲ್ಲಾ ಈಗ ತಿರುಗಾಡುವುದೇ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ಲಂಕಿಣಿ : ಲಂಕೆ ಒಂದು ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾದ ಭಯ ರಹಿತವಾದ ನಗರ. ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಸಂಪತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಭದ್ರತೆ ಇರುವುದು ನನ್ನ ಕಾವಲಿನ ಬಲಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸಂಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಕೆಟ್ಟ ಕಳ್ಳನೇ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ನನ್ನ ಕೈಗೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಛೇ...ಛೇ... ನನ್ನನ್ನು ಕಳ್ಳನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ.

ಪದ : ಕಳ್ಳನಲ್ಲ ಕಾಣಿ ನಾನು..... ಹನುಮನೆನ್ನಪೆಸರದು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜೀವಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ನನಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಕಳ್ಳನಲ್ಲ. ಸಕಲ ಜೀವರುಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ವಾಯುದೇವರಿಗೆ ಅಂಜನಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಮಗ ನಾನು. ಮಾರುತಿ ಅಂಜನೇಯ ಹನುಮಂತ ಎಂದೂ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಂಕಿಣಿ : ಯಾರ ಮಗನಾದರೇನು ಯಾವ ಹೆಸರಾದರೇನು?

ಪದ : ಹನುಮಂತನಾದರೇನು..... ತಿನ್ನದುಳಿವೆನೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಂಕಿಣಿ : ವಾಯು ನಮ್ಮ ಅರಸನ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ. ನಮ್ಮ ಗುಲಾಮ. ಹನುಮನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಒಪ್ಪ ಕಪಿ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಮುಕ್ಕಣ್ಣು ಶಿವನಿಗೆ ಸಮನಲ್ಲವಲ್ಲಾ... ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ನಾವು ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು. ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಲ್ಲಿಗೆ ಹಲ್ಲು ತಾಗದ ಹಾಗೆ ಇಡೀಯಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನುಂಗಿ ನೀರು ಕುಡಿದು ಜೀರ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಡೀಯಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನುಂಗಲಿಕ್ಕೆ ಏನು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆಯಾ? ಕಣಕಬೇಡ ನನ್ನನ್ನು.

ಪದ : ಎನ್ನ ಪಂಥ ನೋಡು..... ಬಿಟ್ಟತ್ತ ಸಾರಲೇ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಅರಿವು ಬೇಕಾದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಹಾ ದ್ವಾರದವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಬಾ... ನಿನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿರುವ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಡಿದನಾದರೆ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಯುದೇವರು ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಕಾಯದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬರಿದೆ ಸಾಯಬೇಡ. ನಗರದ ಯಾವ ಜೀವಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಪತ್ತಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಹಾನಿ ಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ

ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಅಡಚಣೆ ಮಾಡಬೇಡ
ದಾರಿಬಿಡು ದಾರಿಬಿಡು ದಾರಿಬಿಡು.

ಅರ್ಥ : ಲಂಕಿಣಿ : ನಿನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯ ಹೊಡೆತದ ಬಲವೋ ನನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯ ಹಿಡಿತ
ಬಲವೋ ನೋಡಿಯೋ ಬಿಡೋಣ.

ಪದ : ಹಲವು ಪರಿಯಲಿ ಕಾದಿದಣಿದು..... ಹುಡುಕಾಡುತಿರುತಿರ್ದನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ನನ್ನ ಮುಷ್ಟಿ ಘಾತಕ್ಕೆ ಕಸುವು ಅಳಿದು ಬಿದ್ದ ರಕ್ಕಸಿ
ಅಸುವನ್ನು ಅಪ್ಪಿದಳು. ಬ್ರಹ್ಮ ಕಪಾಲದ ಬಾಧೆಯೊಂದಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮೇಶ್ವರ ದೇವರ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ
ಯಕ್ಷಿಣಿಯೊಬ್ಬಳು ದೇವರ ಶಾಪದಿಂದ ರಕ್ಕಸಿ ಲಂಕಿಣಿ ಆದಳು ಎಂದು
ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತ ಲಂಕಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತೋಲಗಲಾರಂಭಿಸಿದಳು ಎಂದು
ಹೇಳಿಯೇ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟು ಶಾಪ ಮುಕ್ತಳಾದಳಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ಕಾಯವನ್ನಾಂತೇ
ತಿರುಗಾಡಿದರೆ ಬರಿದೆ ಬರುವ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದರಲ್ಲೇ
ಸಮಯ ಸಂದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಣುರೂಪವನ್ನಾಂತು ಶೋಧ
ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಬಲವಂತ ನಿದ್ರೆಯಲಿ..... ಪರುತವಿಸಿ ಹೊರವಂಟನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಣುರೂಪವನಾಂತು ಶೋಧ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ
ಕೆಲವು ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಗೆ ಬಂದೆ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ
ವಿಶಾಲವಾದ ಶಯ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಳ ಉಸಿರ
ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ವಜ್ರಕಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ ಬಡಿದೆ. ಅಬ್ಬಾ...
ಇವನ ನಿದ್ರೆಯ ಬಲುಹೇ... ಹೇಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದೆ ಪ್ರತೀ
ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪ್ರತೀ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲೂ ಸೀತಾ ಶೋಧ ಕಾರ್ಯ
ನಡೆಸಿದೆ. ಸೆರೆಮನೆಗಳ ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಕೂಡಾ... ಹುಡುಕಾಡಿದೆ. ಬಹುವಿಧದ
ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ರಾವಿನಲ್ಲೂ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಅರಸಿದೆ.
ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನ್ನ ಕಾಯಕದ ದಣಿವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡೆನಾದರೂ
ಕ್ರೂರ-ಘೋರ ರಕ್ಕಸರುಗಳ ನಿದ್ರಾವೈಖರಿಯನ್ನು ವಿಕೃತವನ್ನು ಕಂಡು
ಅಸಹ್ಯಗೊಂಡೆ. ಮನದ ಬೇಗುದಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಲೆದಾಡಿದ ನನಗೆ ಶ್ರೀ
ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಶುಭ ನಾಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಾಗ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇವನೊಬ್ಬನೇ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣದ ಮನುಷ್ಯನಿರುವುದೆಂದೂ ಇವನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರತಾದರೆ ಲಂಕೆಯ ಸರ್ವನಾಶವೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟವನಿಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವುದು ಭವ್ಯವಾದ ಅರಮನೆ. ಅರಮನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಠಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಬಂದು ಸೇರಿರುವುದು ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಶಯ್ಯಾಗ್ರಹ ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸು ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ ಎಣಿಸಿದರೆ ಹತ್ತು ತಲೆಗಳಿವೆ ಅವನಿಗೆ ತೋಳ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಲಲನೆಯರಿದ್ದಾರೆ ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವ ಸೌಂದರ್ಯವತಿ ಹೆಣ್ಣು ಒಬ್ಬಳು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ದಶಶಿರನ ಸನಿಹದಲ್ಲಿರುವ ನಾರೀಯರುಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಿ ಜಾನಕಿ ಇರಬಹುದೇ ಎಂದು ಅರಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿರುವ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜತನದಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಬ್ಬಾ... ಈ ನಾರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಚೆಲುವೆಯಾಗಿ ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಈಕೆಯೇ ದೇವಿ ಜಾನಕಿ ಇರಬೇಕು ರಾಮ... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ...

ಪದ : ಬಲುದೋಷಕೊಳಗಾದ..... ಇವಳು ವೈದೇಹಿಯೆ ಯಿದೆಂಥ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅನ್ಯರ ಆಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರ ಹಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರ ಬಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರ ಅನುಭವದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಲತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಬಾರದು ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವಗಣಿಸಿ ರಾವಣ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ದೋಷಕ್ಕೊಳಗಾದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಹರಡಿ ಮರುಳು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಅರಸಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದು ಪಾಪಿಯಾದ. ರಾವಣನನ್ನು ದೋಷಿಯೆಂದೋ ಪಾಪಿಯೆಂದೋ ನಾನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣ ಅವನ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವವಳು ವೈದೇಹಿ ಎಂದೇ ಖಚಿತವಾದುದು. ರಾಮಾ... ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ..

ಪದ : ಕಲೆಯಾಯ್ತು ರಾಘವಗೆ..... ಬಳಲುವುದರಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ನಾನರಿತಂತೆ ಕಳಂಕ ರಹಿತವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಿಶ್ವಶಕ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಇವಳ ಈ ಅನುರಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಳಂಕ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವಂತಾದುದು ನನ್ನ ಜೀವಿತದ

ದೌರ್ಭಾಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆ ಆಗಬೇಕು ಲಂಕಾಭಿಯಾನ ನಡೆಯಬೇಕು. ರಾವಣಾದಿ ದುಷ್ಟರ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಬೇಕು. ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಿದ ಯೋಚನೆ - ಯೋಜನೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ವೃಥಾವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಪತಿವೃತ್ತಾ ನಾರಿಯರ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಸೀತಾದೇವಿ ರಾವಣನಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪತಿವೃತ್ತಾ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕಳಂಕವನ್ನು ತಂದಳು ಇವಳ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಇವಳ ಅಪಹರಣವನ್ನು ತಡೆದ ಜಟಾಯು ಬಳಲಿ ಸಾಯುವಂತಾಯಿತು. ಇವಳನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಹೊರಟ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ವಾಲಿಯಿಂದ ನಿಂದನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವಂತಾಯಿತು. ವಾಲಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಾನುಗ್ರಹ ಇವಳ ನೆವದಿಂದ ರಾಮ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇವಳ ಗುಪಿತ ವರಿಯದ ಕಾರಣ ರಾಮ ವಿಕೃತ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಬಳಲುವಂತಾಯಿತು. ಸೀತೆ ರಾವಣನ ಮೋಡಿಗೆ ಬಲಿಯಾದದ್ದು ಅಪಹರಣದ ನಂತರ. ಸೀತೆಯ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಈಗಲೇ ಕೊಂದು ಹಿಂದೆ ತೆರಳಿ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ರಾಮನೇನುವನೋ ಏನೋ? ರಾಮಾ.. [೩ ಸಲ] ಛೇ... ಅವಸರದ ತೀರ್ಮಾನ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದರೂ ಪರಾಂಬರಿಸಿ ನೋಡದೆ ನಾನು ಈ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದಿತ್ತು. ದೇವಿ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಕಂಡವನ್ನಲ್ಲ ಆದರೂ ಅವಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ತಿಳಿಸಿದ ಕುರುಹುಗಳ ಆಧಾರವಿದೆ ಅಲ್ಲಾ.. ಅದರಂತೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಪದುಮ ರೇಖೆಗಳಿಲ್ಲ..... ಹೆಡತಲೆಯ ಹಿಂದೆ ||
ಮತ್ಯಲಾಂಛನವಿಲ್ಲ..... ತಾನಿಲ್ಲ ಇದರೊಳಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ದೇವಿಯ ಜಾನಕಿಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಪದ್ಮರೇಖೆ ಈಕೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.. ಅದೋ.. ಹೊರಳಿ ಮಲಗಿದಳಲ್ಲಾ... ಹೆಡತಲೆಯ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಕೇಶ ಭಾಗದ ಕುರುಹುಗಳು ಇವಳ ವಿಧವತ್ವದ ಲಾಂಛನವಾಗಿದೆ. ಅಚ್ಯುತನಲ್ಲವೇ ಶ್ರೀರಾಮ ಅವನರಸಿ ವಿಧವೆ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಖಚಿತತೆಗಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕುರುಹನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನೋಡಬಹುದೇ?... ಪರಸ್ತ್ರೀಯ ತೊಡೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪಟ್ಟು ನೋಡಬಾರದು ಯಾಕೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮನಸ್ಸು ವಿಕೃತವಾದರೆ ಮುಂದಣ ನಡೆ ಶೋಭಿತವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿ ಸಮನ್ವಿತವಾದ ಶ್ರೀರಾಮಾ ಸೇವಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಾಯು

ಆಂಜನೆಯರ ಕುಮಾರನಾದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವಿಕೃತವಾಗಿ ಅನ್ಯ ನಡೆಗೆ ಪ್ರಚೋದಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಡತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಈಕೆಯ ಬಲ ತೊಡೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಓಹೋ... ಹೋ... ದೇವರು ಹೇಳಿದ ಮತ್ಸ್ಯ ಲಾಂಛನ ರೇಖೆ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ... ತಾಯೇ... ಸೀತಾ ದೇವಿ... ತಮ್ಮನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿದಕ್ಕಾಗಿ ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ತಾಯೇ.. ನಿಮ್ಮ ದೃಢತೆ ರಾವಣನಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ಧನ್ಯನಾದೆ ತಾಯೇ... ಧನ್ಯನಾದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಸಮಯದ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಮತ್ತೆ ಅರಸುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ನಾನು ಶೋಧಿಸದ ಜಾಗ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ನಗರ ಹರಡಿದೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ನನಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಲಿ? ವಿಫಲನಾಗಿ ಹೋದೆನಲ್ಲಾ...

ಪದ : ಮನೆ ಮನೆಯ ದಾಟಿ..... ಮೇಲೇರಿ ನಿಂದ ||
ಅರಸಿಕೊಳಲಿದರೊಳಗೆ..... ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಹಾರಿ ಬಂದು ನಿಂತುದು ಒಂದು ಮನೆಯ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ. ಅವಧಿ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಡೀಯ ತ್ರಿಕುಟಾ ಚಲವನ್ನೇ ನನ್ನ ಬಾಲದ ಬಲುಹಿನಿಂದ ಬಿಗಿದು ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತೇನೆ. ತನ್ನರಸಿ ಸೀತಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ದೇವರೇ ಅರಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ.

ಪದ : ಆ ಸಮಯದಲಿ..... ವಾಸನೆಯ ತಾಳ್ಳು ||
ಶಿಂಶುಪದ(?) ಮರನಡಿಯ..... ಕಂಡನಾ ಹನುಮ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಏನದು ಗಗನವಾಣಿ ಸಮಂಜಸವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅರಿತು ವಾಯುದೇವರೇ ಬಿತ್ತರಿಸಿದ ವಾಣಿ ಇದು. ಅಶೋಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೇವಿ ಜಾನಕಿ ಇರುವಳಂತೆ... ಹಾರುತ್ತೇನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ... ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಕುಸಿದು ಬಿತ್ತು ಬೀಳಲಿ ನನಗೇನು ಇದೇ ಅಶೋಕವನ. ಇಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳಪ್ಪಾ... ಇದೇನು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು? ಶ್ರೀರಾಮ ಧ್ಯಾನ. ಧ್ಯಾನಸ್ವರ ಬಂದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದು ಬಂದರೆ... ಅದೋ... ಅದೋ.... ಅದೋ... ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ ಮಾತೆ ಜಾನಕಿ ದೇವಿ. ಕಂಡೆ ಸೀತೆಯ ಕಂಡೆ.. ಪುಣ್ಯವತಿಯನ್ನು ಕಂಡೆ ಶ್ರೀರಾಮನ

ಸಹಧರ್ಮಿಯನ್ನು ಕಂಡೆ. ಭಾಗ್ಯವಂತನಾದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ [೩ ಸಲ]

ರಾವಾ... ರಾವಾ... ರಾವಾ... ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿಯುತೆಯೂ ಸಾಧ್ವೀಶಿರೋಮಣಿಯೂ... ಶ್ರೀರಾಮಾಧ್ಯಾನಾ ಶಕ್ತಳೂ ದೋಷ ರಹಿತೆಯೂ ಆಗಿರುವ ಮಾತೆ ಜಾನಕಿ ದೇವಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿದ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ಭಗವಂತಾ.. ತದೇಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೀತಾಮಾತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಸಂದರ್ಶನಾವಕಾಶದ ಅನುಕೂಲ ಸಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಮರವನ್ನೇರಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಮರುದಿವಸ ಅಸ್ತಮಾನವಾಗಲು... ಜಾನಕಿಯ ಅಂತರ್ಭಾವವೇನೆಂದು ಕೇಳಲು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಯಾರಲ್ಲಿ?

ಅರ್ಥ : ಪರಿಚಾರಕ : ನಾನು ಒಡೆಯಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಬಾ ಇಲ್ಲಿ...

ಅರ್ಥ : ಪರಿಚಾರಕ : ಬಂದೆ ಒಡೆಯಾ... ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಒಡೆಯಾ..

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಪ್ರಮಾಣ ಅಲ್ಲಪ್ಪ. ಅದು ಪ್ರಣಾಮ... ಪ್ರಣಾಮ ಎದ್ದೇಳು ಮೇಲೆ. ರಾಮನ ಸತಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ತಂದು ಅಶೋಕ ವನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅಸ್ತಮಾನವಾಗುತ್ತಲೇ ಅವಳ ಅಂಗಸುಖಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈದಿನ ನನ್ನ ಬಯಕೆ ಈಡೇರಲೇಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಯೇ ಅವಳು ಅಪಹೃತಳಾದದ್ದು. ಆಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಅವಳು ಬಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಬಾಗಿರಲೇಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾರೀಲೋಕ ಇಷ್ಟಪಡುವ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬಾ.. ನಮ್ಮ ಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ದೀವಟಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರು ನಾನು ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಹೇಗೆ ಇದ್ದೇನೆ ಈಗ.

ಅರ್ಥ : ಪರಿಚಾರಕ : ಈಗ ನೀವು ಸುಂದರ ರಾವಣ..

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನಡೆ ಹೋಗೋಣ. ಆಹಾ.. ಆಹಾ... ಎಷ್ಟು ಚಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಸೀತೆ. ಅವಳ ಮನಃ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಲು ಇರಿಸಿದ ನಾರಿಯರನ್ನು ಕರೆ.

ಅರ್ಥ : ಪರಿ : ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಒಡೆಯಾ.. ಒಡೆಯರು ಕೇಳುವಾ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಏನಾದರೂ ಮಾತನಾಡುವುದಲ್ಲಾ ಜಾಗ್ರತೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನಾರಿಯರೇ ಸೀತೆಯು ಒಲಿದು ನನ್ನವಳಾಗುವಂತೆ ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಲು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏನು ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಪರಿಣಾಮ?

ಅರ್ಥ : ಅನುಕೂಲನಾರಿ : ಒಡೆಯಾ... ನಿಮ್ಮ ಅನ್ನ ತಿಂದ ನಾವು ಅವಳನ್ನು ಒಲಿಸಲು ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವು.

ಪದ : ಧರಣಿಸುತೆಗಾ..... ಇರುಳುಹಗಲು ||

ಅರ್ಥ : ಅನುಕೂಲ ನಾರಿಯರು: ಒಡೆಯಾ.. ನಿಮ್ಮ ಒಳಿತು ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮದ ಸಾಹಸದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಲಂಕೆಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಆದೇಶ ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವ ದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳ ಇರುವಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವಳು ನಿಮ್ಮವಳಾದರೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯ ಬಹುದಾದ ಬಗೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸಿದವರಂತೆ ಹೇಳಿದೆವು ಒಡೆಯಾ.. ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿದಾಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಮಧ್ಯಾನದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಅವಳು ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಇದ್ದಾಳೆ ಒಡೆಯಾ.. ನಮ್ಮ ನಡೆನುಡಿಗೇ ಬಾಗದ ಮಾಗದ ಅವಳ ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಭಿನ್ನವಿಸುತ್ತೇವೆ ಒಡೆಯಾ.. ಬೆಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಕೋಡು ಬರಬಹುದು ಸಿಹಿಯಾದ ಸಕ್ಕರೆ ಕಹಿಯಾಗಬಹುದು. ಇಡೀ ಪರ್ವತವನ್ನು ನೋಣ ನುಂಗಬಹುದು ಶರಧಿಯ ನೀರನ್ನು ಇರುವೆ ಕುಡಿಯಬಹುದು ಕಷ್ಟಗಿನ ಕಾಗೆ ಬಿಳುಪಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ನಾಗ ಸಂತತಿಯ ಹಲ್ಲಿನ ವಿಷ ಅಮೃತವಾಗಬಹುದು ನೀರಿನ ಆಸರೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಮಲ

ಅರಳಲೂಬಹುದು ಪರಿಮಳದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದುರ್ವಾಸನೆ ಬರಬಹುದು ರಾತ್ರಿಯ ಚಂದ್ರ ಬಿಸಿ ಶಾಖವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು ತಂಪಾದ ಚಂದನ ಉಷ್ಣ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಹುದು. ಲವಣವನ್ನೇ ಗಿಳಿತಿಂದು ಬದುಕಬಹುದು ನೀರಿಗೆ ತಾವರೆ ಸೇರದೇ ಹೋಗಬಹುದು ಆಳದಲ್ಲಿ ಬೇರಿರುವ ಮರಗಳು ನಡೆದು ಬರಲೂ ಬಹುದು. ಸೂರ್ಯದೇವರು ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಉದಿಸಲೂಬಹುದು. ಹುಲಿಯ ಆಹಾರವಾದ ದನ ಹುಲಿಯನ್ನೇ ಮಣಿಸಬಹುದು. ಗರುಡನ ಆಹಾರವಾದ ಹಾವು ಗರುಡನಿಗೆ ಬಾಧೆ ಕೊಡಬಹುದು.

ಅರ್ಥ : ಪರಿಚಾರಕ : ನೀನೆಂಥಾ ನುಡಿಗಟ್ಟು ಹೇಳುವುದಾ... ಒಡೆಯರು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನು? ಇಷ್ಟು ಉದ್ದ ಮಾತಾಡಿದಿಯಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಡೆಯರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇರುವ ಉತ್ತರದ ಭಾಗ ಯಾವುದು ಹೇಳು. ನಮಗೆ ಒಡೆಯರ ಬಯಕೆ ಈಡೇರುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಬೇಕು. ಬೆಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಕೋಡುಬಂದರೆ ಅವು ಏನು ಹಾಯುತ್ತವಾ... ಸಕ್ಕರೆ ಕಹಿಯಾದರೆ ಬೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲವೆ, ಕಾಗೆ ಬೆಳ್ಳಾಗಾದರೂ ಕಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲವಾ... ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಇಟ್ಟರೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ವಾಸನೆ ತಡೆಯಲ್ಲಿಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಗಿಳಿಗೂ ಉಪ್ಪು ತಿನ್ನಿಸಬಹುದು ಏನು? ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಸಾಗಿಸಿದರೆ ಅದು ನಡೆದಂತೇ ಅಲ್ಲವಾ ಒಟ್ಟು ಕಂಠ ಪಾಠ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಬೋಗಳುವುದಲ್ಲ ಅವರ ಬಿತ್ತರಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಅನುಕೂಲ ನಾರಿ : ನೀನು ಯಾಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕುವುದು ಆಗಲಾರದು ಎಂದು ಲೋಕ ತಿಳಿದ ಯಾವುದೇ ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತಾದರೂ ಒಡೆಯಾ ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿದ ಸೀತೆ ರಾಮ ಧ್ಯಾನದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಯೋಚಿಸುವುದಲ್ಲ ನಿಮ್ಮವಳಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಾತಿನಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಮರಳು ಮಾಡುವ ಭಾವ ಭಾಷೆಗಳು ಬಲುಹು ನಿಮಗೆ ಸಾಲದು. ಇರಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳಿವೆ. ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸದ ಆಭರಣಗಳಿವೆ ನಾನಾ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಆಸೆಯಿಂದ ಅವಳು ನನಗೆ ಒಲಿದು ಬರುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ.

ಅರ್ಥ : ಅನುಕೂಲ ನಾರಿಯರು : ಆಗಲಿ ಒಡೆಯಾ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸೀತಮ್ಮಾ...
ಓ... ಸೀತಮ್ಮ.. ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ.

ಪದ : ದಾನವೇಂದ್ರನ.....ಸಂದೇಹ ||
ರಾಮನೆಂಬ ಧ್ಯಾನವನ್ನು..... ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಪ್ಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೆ ||
ಪಟ್ಟಿಸೀರೆಯನುಟ್ಟು..... ಮೇಲಿಟ್ಟು ನಾನಾ ಪುಷ್ಪಗಳ ||

ಅರ್ಥ : ಅನುಕೂಲ ನಾರಿಯರು : ಸೀತಮ್ಮಾ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಈ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೀನು ನೋಡಿಕೊ... ಮುಖದ ಸೌಂದರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ
ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಲೇಪಿಸಿಕೋ... ಹುಬ್ಬಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನು
ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೋ... ಎಷ್ಟು ನುಣುಪಾದ ಬಾಚಣಿಗೆ ಇದು ನೋಡು..
ನಿನ್ನ ದಟ್ಟವಾದ ಉದ್ದವಾದ ಕಪ್ಪಾದ ಕೇಶರಾಶಿಗೆ ಮಿತವಾಗಿ ಪರಿಮಳದ
ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸವರಿ ನಾವು ತುರುಬು ಜಡೆ ಹಾಕುತ್ತೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೂವಿನ
ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಿನಗೆ ಹಿತವಾಗುವ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನು
ಉಟ್ಟುಕೊ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೋ.. ಯಾವ ಪರಿಮಳದ ದ್ರವ್ಯ ಬೇಕೋ..
ಅದನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿಕೋ... ನಾನಾ ವಿನ್ಯಾಸದ ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು
ಬಯಸುವ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನು ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊ... ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೋ... ಸಂತೋಷಪಟ್ಟುಕೋ... ರಾವಣೇಶ್ವರ
ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೋ.. ಕೂಡಿಕೋ...

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ಶ್ರೀರಾಮಾ...

ಅರ್ಥ : ಅನುಕೂಲ ನಾರಿಯರು : ಪ್ರಭುಗಳೇ... ಯಾವುದನ್ನೂ ಕಣ್ಣು ಅರಳಿಸಿ
ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಮಾತಿಗೂ ಮರುಳಾಗಲಿಲ್ಲ ಒಡೆಯಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಇರಲಿ ಬಿಡಿ. ಅವಳನ್ನು ಬಯಸಿ ಅಪಹರಿಸಿ ತಂದವ ನಾನು.
ನನ್ನ ಬಯಕೆಗೆ ಹೊಂದುವ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ
ಕೂಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಏಕೆಂದು ಅವಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಆಗಿರಬಹುದು. ನನ್ನ
ಬಯಕೆಯನ್ನು ನಾನೇ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿರಬಹುದು ಆದ್ದರಿಂದ
ನಾನೇ... ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಬದಿಗಿರಿ.
ಸೀತಾ... ಓ ಸೀತಾದೇವಿ... ನಾನು... ನಾನು..ನಾನು.. ರಾವಣ
ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಮಾರನಾಸ್ತ್ರತಾಗಿ..... ದಯವದೋರೆ ನೀದಮ್ಮಯ್ಯ ||
 ದೇವತೆಗಳೊಳ್ಳಂ.....ಸೇವೆ ಮಾಳ್ವರಲ್ಲ ||
 ಸೃಷ್ಟಿ ಈರೇಳರೊಳ್ಳಲ್ಲ..... ಕೊಟ್ಟು ಬಾಳ್ವೆ ಕಾಣೆ ||

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ** : ಸೀತಾ... ನಿನ್ನ ಕಾಯದ ಚೆಲುವಿನ ಮಾಹಿತಿ ನನಗೆ ದೊರಕಿದ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಮಾರನ ಅಸ್ತ್ರದ ಪರಿಣಾಮ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಿಣಾಮ ಉಲ್ಬಣವಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಅಂಗ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಲೋಸುಗವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಾನು ಕರೆತಂದುದು. ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಂಗತ್ಯದ ಸುಖ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಏಕರೂಪದ ಸುಖ ನಂದನವಲ್ಲ ಬಹುತೆರನ ಸುಖಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಒಲಿದು ಬರಬೇಕು. ಸೀತಾ... ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಕೋಟಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ನನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಸೇವಾಭಾಗದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಲೋಕ ಲೋಕದ ನಾರಿಯರು ನನಗೆ ಹೊಂದಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸೇವಾ ವೈಭವವನ್ನು ನೀನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಅನುಭವಿಸಬಹುದು. ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣ ದಶವದನನೆಂದರೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದವನಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ವಿಕ್ರಮಿಯ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ. ಅತ್ಯಂತ ವಿನೀತ ಭಾವದಿಂದ ನೀನೊಲಿದು ನನಗೆ ಅನುಕೂಲೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಾತನಾಡೇ... ಸೀತಾ... ಮಾತನಾಡೇ..

ಪದ : ಮಾತಾಡಬಾರದೇನೆ..... ಪ್ರೀತಿಯೊಳ್ಳೊಂದು ||
 ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಾರದು..... ಸಂಪನ್ನವ ನೋಡೈ ||

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ** : ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗಿಗಳೆಂದೋ.... ವಿರಕ್ತರೆಂದೋ ಮಾನಿಸಲ್ಪಡುವವರು ಕೂಡಾ ಕಾಮಶರಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದು ಇದೆ. ಅಂತಹದ್ದರಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಸಕ್ತನಾದ ರಾವಣ ಸ್ತ್ರೀಸಂಗವನ್ನು ಬಯಸಲೇಬೇಕು ನಾನಾ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಾರಿಯರ ಅಂಗಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನಾರೂ ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯಿಂದಲಾಗಿ ನನ್ನ ದೈನಂದಿನ ಎಲ್ಲ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೂ ಅಡಚಣೆಗಳು ಒದಗಿಬರುತ್ತಿವೆ. ನಿದ್ರೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ ಕೇವಲ ಹೊರಳಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕುಡಿಯುವಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುವಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವಲ್ಲಿ ರುಚಿಯ ಅನುಭವವೇ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನೆಲ್ಲ ಮರಳಿ

ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನ ಅಂಗ ಸುಖದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಆಗಬೇಕು. ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಮನ ಬೆಸೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ. ಮಹಾವಿಕ್ರಮಿಯಾದ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಅಣ್ಣ ನಾನು. ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಮಣಿಸಿದ ಮೇಘನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಜನಕ ನಾನು. ಸಕಲ ಭಾಗ್ಯಸಿರಿಯನ್ನು ನಿನಗೊದಗಿಸಬಲ್ಲ ಸಮರ್ಥ ನಾನು. ನಾಡಿನ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸುಖಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಳಲಿಕೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ರಾಮನ ಅವಲಂಬನೆಯಿಂದ ನೀನೇನು ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಕ್ಕಿದೆ ಯೋಚಿಸು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಸಲುವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಯಸು ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸು ಅರಮನೆಯ ಅಂತಃಪುರದ ವೈಭವದ ವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸುಖಿಸು. ಜೀವಿತಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು. ಒಬ್ಬರ ಮಾತು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿತವಾದರೆ ಪ್ರತಿಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಹೇಸಿಗೆ ಆದರೂ ಮಾತನಾಡದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಪ್ರೀತವಾಗುವ ಮಾತನ್ನಾಡೇ... ಇನ್ನು ನಾನು ಮಾತನಾಡೆ.

ಪದ : ಕುಶನೇ ಕೇಳ್ ಜಾನಕಿಗೆ..... ಹೋಗತ್ತತ್ತ ನಡೆಯೆಂದಳು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ರಾಮಾ... ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ... ನಿನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿನಿಯಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರತಿಮಾತನ್ನಾಡಬಾರದು. ಆದರೂ ಮಾತನ್ನು ಆಡಲೇಬೇಕಾದ ಸಂದಿಗ್ಧವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ತೃಣವನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹುತ್ತೇನೆ. ಪಿಸುಣಿರೊಳು ಬಣಗು ರಣಹೇಡಿ, ಚಂಡಾಲ, ದುರ್ವ್ಯಸನಿ, ದುರಂಕಾರಿ, ದುರ್ಜನ, ದುರಾಚಾರಿ, ಅಸುರ, ಅಧಮ, ನೀಚನಾಯಿ, ಗುಲಾಮ ತೊಲಗು ತೊಲಗು ತೊಲಗು.... ಸರಮೇ... ಸರಮೇ.... ನಾನಾಡುವ ಮಾತಿಗೆ ನೀನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಪದ : ಸರಮೇನಿ..... ಮಾತಿಗೆಲ್ಲ ||

ಬಲ್ಲಿದನಾದರೆ ಶಿವನ..... ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡನೇಕೆ ||

ಕೆಟ್ಟಮೂಳನಿವನ ತಲೆಯ..... ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯ ಮಾಳ್ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಸರಮೇ... ಇವನ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವದ ನಿಕೃಷ್ಟರೂ ಉತ್ತಮರೆನಿಸಿ- ಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ನೀಚರು ಯಾರು? ಅಯೋಧ್ಯೆ ಮಿಥಿಲೆಯ ಜನ ಧನ ಸಿರಿಗೆ ಇವನ ಸಿರಿ ಸಮಾನವೆ? ಇವನ ವಿಕ್ರಮದ ವಿಚಾರವೂ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಇಂದ್ರಜಿತು ಆದವನು ಇವನ ಮಗ ಇವನಲ್ಲ. ಇವನು ಬಲಿಯ

ಭವನದ ದಾಸಿಯರ ಅಣಕಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವನು. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನಲ್ಲಿ ಸೋತವನು. ವಾಲಿಯ ಮಗನ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ನೇತಾಡಿದವನು. ಹರಧನು ವಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾನೇ ಸ್ವತಃ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಜಟಾಯು ಇವನ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ. ವಿಕ್ರಮೀ ಹೌದಾದರೆ ರಾಮನನ್ನು ಎದುರಿಸಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ. ಭಿಕ್ಷುಕ ಸನ್ಯಾಸಿ ಆಗಬೇಕಿತ್ತೆ? ಇವ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಬಾಗಿಲು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ತೆರೆದೇ ಇದೆ. ಈ ನೀಚ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯನ್ನಾಗಿ ನನ್ನ ಅರಸ ನನ್ನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪಥ್ಯವಾಗದು ರೋಗಿಗೆ ಔಷಧವು ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮದಿ ಮೃತ್ಯು ಬಾಯ್ತೆರೆದಿರಲು ಮತ್ತರಿಗೆ ಕಂಗಾಣಾದಿರುವುದು ಕೆಡಕು ಆವರಿಸುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಸರಮೆ ಇವನ ಮರಣ ನಿಶ್ಚಯ ನಿಶ್ಚಯ ನಿಶ್ಚಯ.

ಪದ : ಕರುಳು ಕತ್ತರಿಸಿ..... ವರಪತಿವ್ರತೆಯಿದಿರಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಸೀತಾ... ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿತವಿರಲಿ. ತೃಣದಷ್ಟು ಮಾಯೆಯ ಅರಿವಿಗೆ ಹೊಂದದ ರಾಮ... ಈ ಮಾಯಾ ಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸೇನಿಸುವುದುಂಟೆ? ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಮಾಗದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಂದದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಡಿದು ಬಿಸುಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಸ್ವಾಮೀ.. ತಡೆಯಿರಿ.. ಬಾಧಿತವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅವಸರದ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ತೊಡಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ನಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬಾರದಿತ್ತು. ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ. ಅಂತಃಪುರ ಸೇರೋಣ. ನನ್ನೊಡನೆ ಬನ್ನಿ ಸ್ವಾಮಿ.. ನನ್ನೊಡನೆ ಬನ್ನಿ.

ಪದ : ಅರಿತಳಂಗಿತವ..... ಸರಮೆಯೊಡನಿಂತೆಂದಳು ||
ಕಂಡೆಯಾ ಸರಮೆ..... ಬೀಳ್ವುದೇ ಲೇಸು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಸರಮೆ... ಕಾಮೋದ್ರಿಕ್ತನಾದ ಮನುಷ್ಯ ಯಾವ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯವಹರಣೆ ಮಾಡಬಲ್ಲನೆಂದು ಕಂಡೆಯಾ... ಆಮಿಷಗಳನ್ನು ಬಿಡಿ ನಾರೀಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೂ ಮನುಷ್ಯರು ತಲುಪುತ್ತಾರೆ. ಈತನ ಭಂಡ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಲೈಸುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸಹನೆ ಸಾಲದು ಸರಮೆ...

ಪ್ರತೀದಿನವೂ ಇದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲಾ.. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಇರಲಾರದು ಸರಮೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಸಹಿಸುತ್ತ ಬದುಕಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅಗ್ನಿಗೆ ಹಾರಿ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಸೂಕ್ತ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿರಬಹುದಾದ ಪಾಪದ ಫಲದಿಂದಲೇ ಈ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತ್ರಿಜಟಿ ನನ್ನರಸ ನಾನಿರುವ ತಾವನ್ನು ಅರಿತು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬಂದು ಈ ದೈತ್ಯ ದಮನ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಜೀವಿತಾನಂದವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ನನಗೆ ಮೂಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ರಾವಣ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗಲೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ನಾನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ನೀವುಗಳು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಭರವಸೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ಬದುಕಿದೆ. ಸಹಿಸಲಾಗದ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ಅಳಿಯುವುದೇ ಲೇಸು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ಇಟ್ಟು ನನಗೆ ವಿಷವನ್ನು ಕೊಡಿ ವಿಷವನ್ನು ಕೊಡಿ.

ಪದ : ಪ್ರಾಣದಾಸೆಯ ಬಿಟ್ಟುಳೆಂಬುದ..... ಕಾಣಿಸಿದಂದಿನ ಕನಸ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದಾದ ಮೇಲೆ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುವ ಅಗತ್ಯವೇನು ತ್ರಿಜಟಿ ಯಾವುದೇ ಜೀವಾನುಕೂಲತೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆ ನನಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅವಸಾನಕ್ಕೆ ನೀವು ಸಹಕರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನನ್ನ ನೀಳವಾದ ಕೇಶರಾಶಿಯನ್ನೇ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ತ್ರಿಜಟಿ : ಅಮ್ಮಾ... ಸೀತಾದೇವಿ... ತಡೆ.. [ಔಸಲ] ಒಂದು ಸ್ವಪ್ನ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಕಂಡೆ ನಾ ನೀ ರೀತಿ..... ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆಂಬುದನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : ತ್ರಿಜಟಿ : ಸೀತಾದೇವಿ... ನಮ್ಮಿಂದ ಗ್ರಹಿಕೆ ಆಗದೆ ಇರುವ ವಿಚಾರಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಂತೆ ಬಲ್ಲವರಾಡುತ್ತಿರುವ ನುಡಿಯಂತೆ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ಸ್ವಪ್ನ ವಿಚಾರಗಳು ಸತ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆಯಂತೆ ದೇವಿ... ನಾನಿಂದು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನೀವು ಆಲೈಸಬೇಕು. ಸೂರ್ಯವಂಶಾಂಬುಧಿ ಚಂದ್ರ ಶ್ರೀರಾಮ

ಸೂರ್ಯಕುಮಾರನಾದ ಸುಗ್ರೀವನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಲವಂತ ಕಪಿ ಬಳಗದೊಂದಿಗೆ ಈ ಲಂಕೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಮತ್ತೆ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ...

ಪದ : ಹತ್ತುತಲೆಯಾತ ತಾನು..... ಯಾತ್ರೆಗೆ ಪೋದ ದಕ್ಷಿಣ ||
ಅಂಗನೆ ಮಂಡೋದರಿ ಕರ್ಣ..... ಕಂಗೊಳೊಳ್ಳೀರಿಳಿಯುತಿಹುದ ||

ಅರ್ಥ : ತ್ರಿಜಟಿ : ಜಾನಕೀದೇವಿ.. ರಾವಣೇಶ್ವರ ಮಲಿನನಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದ. ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟು ಕೆಂಪು ಹೂವ ತೊಟ್ಟು ಕತ್ತೆಯನ್ನೇರಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪಯಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಅರಸಿ ಮಂಡೋದರಿ ವಿವಾಹಿತ ನಾರಿ ಒಬ್ಬಳ ಸಕಲ ಸುಮಂಗಲೀತನಗಳಿಂದ ವಿರಹಿತಳಾಗಿ ಕೇಶ ಕದರಿಕೊಂಡು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರಿಳಿಸುತ್ತಾ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆದೇವಿ.

ಪದ : ಅಷ್ಟಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ.... ಪಟ್ಟಣವಾಳ ಸ್ವಪ್ನವ ||
ಪುಂಡರೀಕ ನೇತ್ರ..... ಭೂ ಮಂಡಲವಾಳನೆಂಬಂಥ ||

ಅರ್ಥ : ತ್ರಿಜಟಿ : ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ದೈತ್ಯಬಲ ರಾಮನಿಂದ ರಾವಣನಿಗಾಗಿ ನಾಶವಾಯಿತು ತಾಯೇ... ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಲಂಕಾರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಭಕ್ತಿ ಪರವಶನಾದ ವಿಭೀಷಣ ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಾಮದೇವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸನಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರ ವಾಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀವು ಪಟ್ಟದರಸಿಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಿ ತಾಯೇ... ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಈ ಸೊಗಸನ್ನು ಕಾಣುವ ಯೋಗ ನಮಗೆ ಒದಗುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ವಪ್ನ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಧನ್ಯಳಾದೆ ತಾಯೇ ನೀವು ಮರುಗದಿರಿ ಸೊರಗದಿರಿ ಭಾಗ್ಯದ ದಿನಗಳು ಮುಂದಿವೆ ತಾಯೇ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ತ್ರಿಜಟಿ... ನಿನ್ನ ಸ್ವಪ್ನದ ವಿಚಾರಗಳು ಸತ್ಯವಾದಕ್ಕೆ ನಾನು ಭಾಗ್ಯವಂತೆ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶುಭ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಆಹಾ... ಕ್ಷಣಕಾಲ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿದ್ಯಮಾನದಿಂದ ವಿಚಲಿತನಾದೆಯಾದರೂ... ರಾವಣನ ನಿರ್ಗಮನದ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಮಾನದಿಂದ ಸಂತೋಷ ಚಿತ್ತನಾದೆ.

ಪದ : ಮನಸಿನಲಿ ಕಡುನೊಂದು..... ಕಾವಲಿಹ ರಕ್ಕಸರು ಕೇಳದಂತೆ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ.. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮಾತೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನನಗೆ ಒದಗಿಬಂತು. ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವ ಸಮನ್ವಿತವಾದ ಮಾತೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಿತೆ. ಇನಕುಲ ವಾರಿಧಿಗೆ ಪ್ರತಿಚಂದ್ರ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ ಆಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಹತೆಗಳು ಈ ಮಾತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಆಕೆಯ ಮುಂದೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಈ ಮರದ ಮೇಲಿನಿಂದಲೇ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವಳ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ...

ಪದ : ನಳಿನಲೋಚನೆ... ಪೋಗಿಬಾಕಿನುತ ||
ಕುವಲಯಾಂಬಕೆ... ವಿವರ ಕಾಣಿದೆನಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಮ್ಮಾ... ಜಾನಕೀದೇವಿ ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇವಾಸಕ್ತನಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಅಮ್ಮಾ... ಪ್ರಸವಣ ಎಂಬ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣಸಹಿತನಾಗಿ ದೇವರಿದ್ದಾರೆ. ಸುಗ್ರೀವನೂ ಸೇರಿದಂತೆ.. ವಾನರ ಸೇನಾವಾಹಿನಿಯು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸೇವಾಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೀವು ಶ್ರೀರಾಮಧಾನ್ಯ ನಿರತರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರಿಗೂ ನಿಮ್ಮ ಕುರಿತಾದ ಚಿಂತನೆ ಹೊರತು ಅನ್ಯಾಸಕ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳಿಲ್ಲ ತಾಯೇ...

ಪದ : ಮರಗೊಂಬಿನೊಳಿಂತೆಂದಾ..... ನಮಿಸುತ್ತೆಂದಂ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನಾದರೂ ನಂಬಿಕೆಯ ತೊಡಗುವಿಕೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಾಯೆ ವಂಚನೆಯ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಅಪಹೃತಳಾದ ನಾನು ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಮಾಯೆಯನ್ನೇ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಡವಪ್ಪಾ ಈ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ನಾನು ಮರುಳಾಗಿ ಸಂಕಷ್ಟದ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಬಾರದು. ರಾಮಾ... ರಾಮಾ.. ರಾಮ....

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅವಧಿ ಬದ್ಧವಾದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇನ್ನು ವಿಳಂಬ ಸಲ್ಲದ್ದು. ತಾಯಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಅಮ್ಮಾ... ಸೀತಾಮಾತೆ ಜಾನಕೀದೇವಿ... ಪಾದಾಭಿವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಮಂಗಲ ಮಹಿಮ ರಾಮನ..... ಬಗೆಯಿಂದ ಬಂದೆನಮ್ಮೆ ||
ವಾತಸಂಭವ ಎನ್ನ ಮಾತೆ ಅಂಜನೆ..... ಕಳುಹಲು ಬಂದೆನಮ್ಮೆ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ವಾಯುದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಂಜನಾದೇವಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದವನು ನಾನು. ಮಾರುತಿ ಅಂಜನೇಯ ಹನುಮಂತ ಎಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ಸರ್ವಮಂಗಳಗಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವರ ಅನುಮೋದನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನನ್ನೊಡೆಯನಾದ ಸುಗ್ರೀವನ ಆದೇಶದಂತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಭೂಭಾಗದ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಲವಣಾಂಬುಧಿಯನ್ನು ಹಾರಿ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲೂ ನಿಮ್ಮನ್ನರಸುತ್ತಾ ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ ತಾಯೆ... ಏನಿದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಸ್ಪಂದನವೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಮಾಯಾ ಮನುಜರೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿತರಾದ ದೈತ್ಯರ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿಜದ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅವಕಾಶವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಆದಾಗ್ಯೂ ನಿಜದ ಅರಿವನ್ನು ತಾಯಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡದೆ. ಹಿಂತಿರುಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅಂತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅಮ್ಮಾ ತಾಯೆ... ನಿಮ್ಮ ಖಚಿತತೆಗಾಗಿ ನಾನಾಡಲಿರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಆಲೈಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ.

ಪದ : ಚಿತ್ತಯಿಸಿ ದೇವಿ..... ನೀವೆ ಬಲ್ಲಿರಿ ||
ಧಾತ್ರಿಯೊಳಯೋಧ್ಯೆಯಲಿ..... ತಂದುದಾಹುದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಸಮವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಕಥನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ತಾಯೆ. ವೀರದಶರಥ ನೃಪತಿ ಇನಕುಲ ವಾರಿಧಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮೆರೆದವನು. ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯಾಗ ಮಾಡಿದಾಗ ಪ್ರದತ್ತವಾದ ದೇವ ನಿರ್ಮಿತ ಪಾಯಸದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಅವನ ಮೂವರು ಪತ್ನಿಯರು ಳಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತೆಯರಾದರು ಹಿರಿಯಾತ ಶ್ರೀರಾಮ ಬಳಿಕ ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಶತ್ರುಘ್ನರು ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತಾಟಕಿ ಸುಬಾಹುವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವರು ಕೊಂದು ಮಾರೀಚನನ್ನು ದೂರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿದರು. ರಾಮಾ ಪಾದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅಹಲ್ಯಾ ದೇವಿಯ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆ ಆಯಿತು. ಶಿವಧನುರ್ಭಂಗದಿಂದ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಯಿತು. ನವ ವಿವಾಹಿತರ ದಿಬ್ಬಣ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾರ್ಗವ ರಾಮರ ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿ ಶ್ರೀ ರಾಮ ದೇವರಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮ ಪತಿಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನವು ನಡೆಯದೆ ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವರು ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ನೀವು ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವರು. ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದಿರಿ. ಗುಹನ ಮೂಲಕ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಇದ್ದಾಗ ಭರತನಿಗೆ ಪಾದುಕ ಪ್ರದಾನವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಇದ್ದಾಗ ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ಮಾನಭಂಗವಾಯಿತು. ಖರ-ದೂಷಣ-ಶ್ರೀಶಿರಾಹಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರಕ್ಕಸ ಪಡೆಯ ನಾಶವನ್ನು ರಾಮ ವಿಕ್ರಮ ಸಾಧಿಸಿತು.

ಪದ : ತರಿದು ಮೂಗ..... ಅಂಬರದ ಮಾರ್ಗದಿ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವರಿಂದ ದೂರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾರೀಚನೇ ಹೊನ್ನಿನ ಬಣ್ಣದ ಮಾಯಾ ಜಿಂಕೆಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೀವರಿಯದೆ ಮೃಗವನ್ನು ಬಯಸಿದಾಗ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರು ತೆರಳಿದರು. ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವರೂ ನೀವುಗಳಿದ್ದ ಎಲೆಮನೆಯಿಂದ ದೂರ ಹೋದರು ಸನ್ಯಾಸಿಯೊಬ್ಬ ಬಂದ ವಂಚನೆಯ ನುಡಿ ಆಡಿದ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರೇಖೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ನೀವು ಬಂದಿರಿ ನಿಜ ರೂಪನ್ನು ತೋರಿ ರಾವಣ ನಿಮ್ಮ ಅಪಹರಿಸಿದ. ನಿಮ್ಮ ಆರ್ತನಾದ ಹೇಳಿ ಜಟಾಯು ರಾವಣನನ್ನು ತಡೆದ ವಂಚಿತ ಮಾತಿಗೆ ಜಟಾಯು ಬಲಿಯಾದ ರಾಮನನ್ನು ಕಾಣುವವರೆಗೆ ಅವನು ಮರಣ ಹೊಂದದೇ ಇರುವ ವರವನ್ನು ನೀವು ಕೊಟ್ಟಿರಿ. ರಾವಣನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಈ ವೃಕ್ಷದಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇರಿಸಿದ.

ಪದ : ಕುಂಜರಗಮನೆ..... ಸಂಜೀವನನು ಕಂಡರು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಮ್ಮಾ... ತಾಯೇ... ಯಾವುದೇ ಅಘಟಿತ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಅಹಿತಕರವಾಗುವಂತೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದೆನೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ

ವಿವಾಹದ ನಂತರ ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳೂ ಸತ್ಯವೇ ಹೌದಷ್ಟೇ ತಾಯೆ... ಮುಂದಣ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ. ಮೃಗವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕಂಡ ಶ್ರೀರಾಮ ಕ್ಷಣಕಾಲ ವಿಚಲಿತನಾದ ಉಭಯರೂ ನೀವಿದ್ದ ಎಲೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನೀವಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾದರು ತಾಯೆ... ನಿಮ್ಮ ಅರಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ ಅವರುಗಳು ಘಾಸಿತನಾದ ಜಟಾಯುವಿನಿಂದ ರಾವಣನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಒಯ್ದು ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಜಟಾಯು ಗತಪ್ರಾಣನಾದ. ಅವನಿಗೆ ಮರಣೋತ್ತರ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮ. ದುರುಳರ ಬಾಧೆಗಳ ಪರಿಚ್ಛಾನ್ನವಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ನಿಮಗೊದಗಬಹುದಾದ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯ ಚಿತ್ತದಲ್ಲೇ ಬಳಲುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಮಾಧಾನದ ಭರವಸೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ. ಲಂಕಾ ತಾಣ ಲಂಕಾಭಿಯಾನ ದುರುಳರ ಮಧ್ಯೆ ಸೀತಾ ಮಿಲನ ಮಾತ್ರಾ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಚಿಂತನೆ ಆಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕನುಸಂಧಾನವಾಗುವ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಬಂಧನಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಾನುಗ್ರಹವಾಯಿತು ಶ್ರೀರಾಮ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವಿ ಶಬರಿಗೆ ದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಇತ್ತು ಅವಳ ಆತಿಥ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮರುದಿನ ಮರಣಿಸಿದ ಶಬರಿ ದೇವಿಗೂ ಮೋಕ್ಷಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಅವಳ ಪೂರ್ವ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಪಂಪಾಸರೋವರದಡೆಗೆ ಬಂದರು. ಸುಗ್ರೀವನ ಮಾತನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ನನಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಸಮಸ್ತ ಸೇವೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅಮ್ಮಾ... ನನ್ನ ಉಭಯ ಭುಜಗಳ ಇಕ್ಕೆಲಕ್ಕೆ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಋಷ್ಯ ಮೂಕ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದೆ. ವಾಲಿಯು ಭಯದಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದ ಸುಗ್ರೀವನೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ತುಲ್ಯಾರಿ ಮಿತ್ಯತ್ವವಾಯಿತು. ವಾಲಿಯು ಬಲಾಪಕರ್ಷಣ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮ ವಾಲಿಗೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಮಳೆಗಾಲದ ಅವಧಿಯನ್ನು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯ ಸನಿಹದ ಪ್ರಸ್ತವಣದಲ್ಲಿ ಕಳೆದರು. ಸುಗ್ರೀವನ ಆಜ್ಞೆ ಅಥವಾ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಕೋಟಿ ಕಪಿನಾಯಕರ ವಾನರ ಬಳಗ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇವೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು ತಾಯೆ.. ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯ ನಿರ್ಬಂಧದೊಂದಿಗೆ ವಾನರ ಪಡೆ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗವಾಗಿ ಲಂಕೆಯನ್ನೂ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೂ ಅರಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬಂದ

ನಾನಿದ್ದ ಬಳಗ ಸಂಪಾತಿಯ ಮೂಲಕ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿತು. ಒಂದು ಯೋಜನೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮಹಾಶರಧಿಯನ್ನು ಏಕ ನೆಗೆತದಲ್ಲಿ ದಾಟಿ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಲು ನಾನೇ ಸಮರ್ಥನೆಂದು ಹಿರಿಯರಾದ ಜಾಂಬವರು ಹೇಳಿದ ಮೇರೆಗೆ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತವನ್ನೇರಿ ಜಿಗಿದ ನಾನು ಲಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಏಳುನೂರು ಯೋಜನದಷ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಇಳಿದಿದ್ದೆ ತಾಯೇ ತ್ಯೂಬಿಂದು ಮಹಾಮುನಿಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಜಿಗಿದು ಲಂಕಾನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪ್ರತೀ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ನಿಮ್ಮನ್ನರಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಇದಿರಾದ ಲಂಕಣಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ರಾವಣನನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡಂತಾಗಿ ಚಿತ್ತ ಭ್ರಮೆಗೊಳಗಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಭ್ರಮಾ ಸಂದಿಗ್ಧವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದು ಇಡೀ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದೊಯ್ದು ಶ್ರೀರಾಮ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುವರೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದಾಗ ಕೇಳಿಬಂದ ಗಗನ ವಾಣಿಯಂತೆ ಈ ಅಶೋಕವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈ ವೃಕ್ಷದಡಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡ ರಾವಣನ ವಿಕೃತ ನಡೆಯನ್ನೂ ಕಂಡೆ ತಾಯೇ... ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ ನಾನು ತಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾತೃಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ಗೌರವಯುತ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ತಾಯೇ... ಇನ್ನೂ ಸಂಶಯವೇ?

ಪದ : ಕೇಳಿದಾಕ್ಷಣ..... ನೀಲಕುಂತಳೆಗೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ತಾಯೇ... ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಯಾವ ಜೀವಿಯೇ ಆಗಿರಲಿ ಒಂದು ಔಲದ ಬಲೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾದರೆ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಆ ಜಾಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲೇ ತರ್ಕಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಬದ್ಧತೆಗಾಗಿ ನಿಮಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರಬಹುದಾದ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲೇಬೇಕು. ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕಂಡು ವಿಕೃತ ಮನದ ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದೆ ತಾಯೇ... ನನ್ನನ್ನು ಪರಮಾಪ್ತನೆಂದು ತಿಳಿದು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ತಿಳಿಸಿದ ಕುರುಹಿನಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡೆ ತಾಯೆ... ನನ್ನ ಬದ್ಧತೆಯ ಸೇವಾ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಗಾಗಿ ಆ ನಾರಿಯ ಬಲ ತೊಡೆಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅಮ್ಮಾ... ಅಮ್ಮಾ... ಅಮ್ಮಾ.. ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ಯ ಲಾಂಛನ ಇರಲಿಲ್ಲ ತಾಯೇ.. ಈಗಲಾದರೂ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ

ನಂಬಿಕೆ ಬಂತೆ? ಇಲ್ಲ... ಇಲ್ಲ... ಇನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಆಧಾರಗಳು ಬೇಕು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ತಾಯೇ...

ಪದ : ಚಿತ್ರಕೂಟದಿ ನೀವು..... ಅತ್ತದ್ದು ಸರಿಯೇನಮ್ಮ ||
ಮತ್ತೊಂದು ಗುರುತ..... ತಂದಿತ್ತುದು ಸರಿಯೇನಮ್ಮ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ತಾಯೇ... ವನಕಮಣದಲ್ಲಿ ನೀವಿರುವಾಗ ಅತ್ತಿ ಮಹಾಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೂ ತೆರಳಿದ್ದಿರಿ. ಮಂಗಲ ಸ್ವರೂಪೆಯಾದ ನಿನಗೆ ಮಾತೆ ಅನುಸೂಯಾ ದೇವಿ ವಿವಿಧ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿದ್ದು ಹೌದಷ್ಟೇ? ನದಿ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಶ್ರೀರಾಮ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಕಾಗೆಯೊಂದು ಬಂದು ಸ್ತನವನ್ನು ಕುಟುಕಿದಾಗ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಎಸೆದು ಆ ಜೀವಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿದ್ದು ಹೌದಷ್ಟೇ? ರಸಿಕತೆಯೂ ಭೂಷಣವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಜಲ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಎತ್ತಿ ಜಲರಾಶಿಗೆ ಎಸೆದುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲವಲ್ಲ ತಾಯೇ? ಅಮ್ಮಾ.. ಇನ್ನೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕುರುಹುಗಳಿವೆ.

ಪದ : ಇನ್ನೊಂದು ಗುರುತ ಕೇಳ್.... ಮನ್ನಿಸಿದ್ದಹುದೇನಮ್ಮ ||
ಅಂಗನೆ ಕೇಳೇಮಾ.... ಉಂಗುರವಹುದೇನಮ್ಮ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ತಾಯೇ ಮಿಥಿಲೆ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಚಿತ್ರಕೂಟ ಪಂಚವಟಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ ತಾಯೆ... ಘಟನಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಪತೀ ದೇವರನ್ನು ಮಾನಿಸಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಧನು ಒಂದನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು ಹೌದೆ ಹೌದಷ್ಟೇ? ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೆ.. ಬರಿದೇ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆದನಾದರೂ ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇವಾಸಕ್ತನಾದ ಹನುಮಂತನೆಂದು ನೀವು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಮರೆತೆ ತಾಯೇ.. ಮರೆತೆ.. ಇದೋ... ಇದೋ.. ಇದೋ.. ಇಲ್ಲಿದೆ ನಂಬಲರ್ಹವಾದ ಕುರುಹು ನೀಳವಾದ ತೋಳುಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಬಲಗೈಯ ಕಿರಿ ಬೆರಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವ ಮಹಾಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಉಂಗುರ ಇದು ಹೌದೋ... ನೋಡುತಾಯೆ... ನೋಡು [೨ ಸಲ]

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಕೊಡಪ್ಪಾ ಕೊಡು [೩ ಸಲ]

ಪದ : ಎಂದಾ ರಾಮನ..... ತಾ ಕೇಳುತ್ತ ನಿಂತಿರ್ದಳು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಹೌದು [೩ ಸಲ] ಇದು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಿರು ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರವೇ ಹೌದು. ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರವನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಮಂಗಲ ಮಹಿಮೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ದಿವ್ಯ ದರ್ಶನ ನನಗೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಹಾಋಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡೆ ಶಿವಧನುರ್ಭಂಗ ಮಾಡಿದ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡೆ. ನನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಪುಷ್ಪ ಹಾರವನ್ನಿಕ್ಕಿ ಮಂಗಲ ಸೂತ್ರದಿಂದ ನನಗೆ ಭಾಗ್ಯನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡೆ ಭಾರ್ಗವ ರಾಮನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡೆ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡೆ ನಾರುಡುಗೆಯನ್ನುಟ್ಟು ವನಗಮನನಾಗುತ್ತಿರುವ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡೆ. ಮಾಯಾ ಚೆಲುವಿಕೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿದ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡೆ. ದೈತ್ಯ ಸಂಹಾರದಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿತನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡೆ. ಅಜ-ಶಿವ-ಪ್ರಿಯನನ್ನು ಕಂಡೆ. ಸುರಪ್ರೀತ ಸುಗುಣಾತ್ಮಕನನ್ನು ಕಂಡೆ. ಸಕಲ ಮುನಿಜನ ಸಜ್ಜನ ಪ್ರಿಯನನ್ನು ಕಂಡೆ. ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣ, ಸುಗುಣಾತ್ಮಕನನ್ನು ಕಂಡೆ ಕಂಡೆ ಕಂಡೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನನ್ನು ಕಾಣುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನನಗೆ ಒದಗಿ ಬಂತು. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಉಂಗುರವಿರಿಸಿದ ಜಾಗವೇ ಪೀಠವಾಗಿ ದುಃಖವೂ ಆನಂದವೂ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಹರಿದುಬರುವ ಜಲದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾದಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಪುಣ್ಯಜಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ಬಳಲಿಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಿಂಗಿತು. ನನ್ನ ಪತಿದೇವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಕಂಡುಬಂದಿರುವ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನದಾಳದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ತವಕವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಹನುಮಾ ಉತ್ತರಿಸುವೆಯಾ...?

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಕೇಳಿ ತಾಯಿ.. ಕೇಳಿ... ರಾಮಕಥನವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೇಳಲು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ ತಾಯೇ...

ಪದ : ಕ್ಷೇಮವೇ ಹನುಮ..... ರಾಜ್ಯದಲಿ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ||
ಮದನನಂಗವ ಪೋಲ್ವರಾಮ..... ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಕ್ಷೇಮ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮಾರುತಿ... ಅಂಜನೇಯಾ... ಹನುಮಂತಾ... ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆದ ಮಾತೆ ಅಂಜನಾದೇವಿ ಹಾಗೂ ಅವಳಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ವಾಯುದೇವರು ಕೃತಾರ್ತರು ಹನುಮಾ... ಕೃತಾರ್ತರು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೇ ಇರುವ ಜೀವಿತವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕ್ಷೇಮಕರ ಜೀವಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು ಹನುಮ.... ವನವಾಸ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದಾಗ ನನ್ನ ಪತಿದೇವರು ವಿಚಲಿತರಾಗಲಿಲ್ಲ ಹಠ ಹಿಡಿದು ನಾನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗಲೂ ಬಾಧಿತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ವನದಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಪಡಿಗೆಯ ಕ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಬಳಲಿದಾದಾಗಲೂ ನನಗೆ ಆಸರೆ ಆದವರು... ಯಾವುದೇ ಅನುಭವದಿಂದ ತುಮುಲಕ್ಕೊಳಗಾಗದ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವಳು ನಾನು. ಮೃಗ ಮನೋಚಿತ್ತೆಯಾದಾಗಲೂ ನನಗನುಕೂಲವೆನಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತರಾದವರು. ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವರೆ? ನನ್ನ ಹಠದಿಂದುಂಟಾದ ನನ್ನ ಅಪಹರಣದಿಂದ ಅವರ ಮನೋಸ್ಥೈರ್ಯ ಕುಂದಿರುವಂತೆ ಕಂಡಿರುತ್ತದೆಯೇ ಸಾಹೋದರ್ಯದ ಸೇವಾ ಪರಿಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿರುವ ನಿಸ್ಸೀಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿ ಆಗುವಷ್ಟು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವನೇ ಮೃಗಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಹಠಹಿಡಿದು ಮನ ನೋಯಿಸಿದನೆಂದೂ ಕಠಿಣತರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ನೋಯಿಸಿದನೆಂದೂ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಹನುಮಂತಾ... ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರು ಉಭಯರಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಖೇದ ಇರಲಾರದಷ್ಟೆ? ನೀನು ರಾಮನ ಸನಿಹದಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಅವರು ಉಭಯರು ಎಂತಿದ್ದರು ಹೇಳುವೆಯಾ? ಹನುಮಂತಾ....

ಪದ : ಭೂತಳದೊಳಗೆ..... ಕಾಂಬೆಯಲ್ಲ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಕ್ಷೇಮವೇ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಕಾಡಿಗೆ ಬರುವುದು ಬೇಡವೆಂದು ನನ್ನವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ವನಪ್ರಯಾಣ ಕಾಲದ ಬಳಲಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ... ನನಗೆ ನಾಡಿಗೆ ಹೋಗೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮೃಗವನ್ನು ಬಯಸಿದಾಗ ಆಸುರೀ... ಮಾಯೆಯ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿದಾಗಲೂ ಹಠಮಾಡಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸುರಕ್ಷಾ ರೇಖೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿ ನಡೆದೆ. ನನ್ನಂಥಹ ಹಠಗಾತಿ ಹೆಣ್ಣು ನಾನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾಳೋ ಎನೋ ಅಪಹರಣಕ್ಕೊಳಗಾದುದು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ ಹನುಮ ಅನುದಿನವು ರಾವಣನ ಕಾಮೋದ್ರಿಕ್ತ ನಡೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ

ನನ್ನಂತಹ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ಇರಲಾರಳು ಹನುಮಂತ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ನನ್ನಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಬವರಿದ್ದರೆ ಅವರಿಂದ ನನಗೇನೂ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರ ನಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ದುರಂತಜೀವಿತವನ್ನು ಅರಿವವರಿಲ್ಲ ಹನುಮ...ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹಧರ್ಮಿಣಿತ್ವದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ನಾನು ಪತಿಯನ್ನಗಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ. ಇದೇ ದುರಂತಮಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮುಂದೆಯೂ ಒದಗಿಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆಯಾದರೆ ಪತಿ ಸಮಾಗಮದ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತೆಯಾಗಿಯೇ ಸಾವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಹನುಮಂತಾ.. ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ತಾಯೇ... ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವರೊಂದಿಗೆ ಬಹುಕಾಲದ ಸಹವರ್ತಿತ್ವ ಇರುವುದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ನಾನು ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ... ರಾಮನನ್ನು ಸೇರಿದವನು. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನಾ ಕಂಡ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ರಕ್ಕಸರು ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಾವಣ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಬಾಧಾ ಪರಿಣಾಮವೊಂದನ್ನುಳಿದು ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ.. ದುಃಖತಪ್ತ ಅನುಭವವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮದೇವರೂ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಕ್ರೋಧೋದಿಕ್ತ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ರಾಮ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದೇ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿ ಆದರೆ ಎಂತಹ ವಿಚಲಿತ ಮನಸ್ಸನೇ ಆಗಿರಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ತಾಯೇ... ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ನಿಶ್ಚ್ರಿಯನೇ ಆಗುವುದಾದರೆ ಅರಸುವಿಕೆಯಾಕೆ ಅರಸುವಿಕೆ ಯಾಕೆ? ಹೇಳು ತಾಯೆ... ನಿನ್ನ ಇರವನ್ನು ಅರಿತೇ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದೆಂಬ ಬಗೆಯಿಂದ ಗೌಪ್ಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅರುಹಿ ಮುದ್ರೆ ಯುಂಗುರವನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದವನಲ್ಲವೇ ಶ್ರೀರಾಮ... ಪರಸ್ಪರರ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಏಕರೀತಿಯ ನಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪರಿಣಾಮವೂ ಕೂಡಾ.. ಉಭಯರಿಗನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ತಾಯೇ...

ಪದ : ನಾಳೆ ಸಂಜೆಗೆ ಪೋಗಿ..... ನಮ್ಮೊಡೆಯನಾಚ್ಚೆ ||
ಗುರುತವನು ಕೇಳಿದರೆ..... ಅಂತರಂಗದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಮ್ಮಾ... ರಾಮಸೇವಾಸಕ್ತ ವಾನರ ಬಳಗದ ನಾಲ್ಕು ಘಟಕಗಳಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಅರಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬಂದ

ತಂಡದಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಬ್ಬ. ಅನ್ವೇಷಣಾ ತಂಡಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ನಾಯಕ ಸುಗ್ರೀವ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಇದೆ. ಹಿರಿಯರಾದ ಜಾಂಬವರ ನುಡಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಸರ್ವ ವಿಶ್ವ ಶಕ್ತಿಗಳ ರಾಮಾನುಗ್ರಹದ ಬಲಹಿನ್ನಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಲು ನಾನು ಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಂದೇ ನೆಗೆತಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಪ್ರಸ್ತವಣ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿಳಿದು ರಾಮದೇವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಾತು ದೇವರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಆಗಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸತ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಕುರುಹುವೊಂದನ್ನು ತಾವು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರಿ ಹನುಮ. ಕುರುಹು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಹನುಮನ ಕಯ್ಯಲಿ.....ಪೇಳ್ವಳಂಜನೆಸುತಗಂ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಆಂಜನೇಯ... ವಿವಾಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ಒಲಿದಿತ್ತ ಆಭರಣವಿಂದು ಚೂಡಾಮಣಿಯೆಂದು ಇದರ ಹೆಸರು. ಅಪಹರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದೆಸೆನಾದರೂ.. ಇದೊಂದು ದೈವ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತು. ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಕಂಡ ಖಚಿತತೆಗಾಗಿ ಈ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ನನ್ನ ಪತಿದೇವರು ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತು ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನನಗಿದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹನುಮಂತ...

ಪದ : ಏಸುದಿನ ಬೇಕೆನ್ನ..... ಹೇಳಲಿ ಎಂತು ತಾಳಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಅನ್ಯ ಜೀವಿಗಳ ಪೀಡೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಜೀವಿಗಳಂತಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಪಾಡು. ತಾಳಲಾರೆ ಹನುಮ ಬಾಳಲಾರೆ ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣೇಶ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕೃಪಾ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಲು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿವಸ ಬಳಲಬೇಕು ಹನುಮ...

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ತಾಯೇ ಅವಧಿ ನಿರ್ಣಯದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಶಸ್ವೀ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಂತೇ....

ಪದ : ಎಂಟು ದಿನದೊಳಗೀ..... ರಾಮಚಂದ್ರನ ಬಂಟನಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : **ಹನುಮಂತ** : ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ತಾಯೇ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ದುರುಳ ದೈತ್ಯರ ಗಮನವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನಿಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಪೀಡೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ತರ್ಕ. ಕುರುಹು ಸಹಿತ ನಿಜಾಂಶಗಳನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ವಾನರ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಮುಂದಿನ ಎಂಟು ದಿವಸದ ಒಳಗೆ ರಾವಣ ಸಹಿತ ದೈತ್ಯರ ನಾಶವನ್ನು ರಾಮನಿಂದ ಮಾಡಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ವಾಯು ಪುತ್ರ ಅಂಜನಾ ಕುಮಾರ ರಾಮನ ಬಂಟ ಹನುಮಂತನೇ ಅಲ್ಲ ತಾಯಿ ನಂಬಿಕೋ ನಂಬಿಕೋ.. ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸಹಿತ ಇರುವ ಶ್ರೀರಾಮನೊಂದಿಗೆ ವಾನರ ಪಡೆಯ ಸಮಕ್ಷಮ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೀತೆಯರ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾನು ರಾಮಭಕ್ತನೇ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಸತ್ಯ ತಾಯೇ.. ಇದು ಸತ್ಯ..

ಅರ್ಥ : **ಸೀತೆ** : ವಿಶ್ವಾಸದ ಉದಯ ಕಿರಣ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯವಾದ ಕರ್ಮಫಲದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೇನೆ ಹನುಮ... ಅಂತೆಯೇ.. ಎಲ್ಲ ವಿಶ್ವೇತನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹನುಮಂತಾ.. ರಕ್ಕಸ ಬಳಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುದಾದರೆ ಹಿಂಸಿಸಬಹುದು. ನಿನ್ನನ್ನು ಕತ್ತಲೆಯ ಕಾರಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬಹುದು. ಈ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದ ನೀನು ಹೊರತಾಗುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡು ಹನುಮಾ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡು ಶುಭವಾಗಲಿ ನಿನಗೆ.

ಅರ್ಥ : **ಹನುಮಂತ** : ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದೆ ತಾಯೇ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್ ಅಶೋಕ ವನದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ನೋಡಿದರೆ ನಾನು ಕೇಳಿ ಅರಿತಂತಿರುವ ಸ್ವರ್ಗದ ನಂದನವನಕ್ಕೆ ಸಮ ಎನಿಸುವಂತೆ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಲಂಕೆಯ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎಷ್ಟು ಯೋಜಿತವಾದ ವನಸಿರಿ ಇದು. ಎಲ್ಲತರದ ಫಲಪುಷ್ಪ ಶಿಲ್ಪವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಬಹುಬಗೆಯ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಕ್ರೂರ ಜನಮನದಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ರಮ್ಯ ಸಂಪದವಿದು. ವಿಕೃತ ಮನಸ್ಕರ ನಾಡಿನಲ್ಲೂ ವಿಚಿತ್ರ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಕಂಡೆ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ವನಸಿರಿ ನನಗೆ ಕಂಡುದು.

ಪದ : ಸಿಕ್ಕಿತುಯೆನಗೊಂದು..... ಘಕ್ಕನೆದ್ದು ಹಾರಿದ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ವನದೊಳಗೆ ಬಂದೆ.. ಮರವೊಂದನ್ನು ಏರಿದೆ. ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಹಾರಿದೆ. ವಿವಿಧ ಫಲಗಳನ್ನು ತಿಂದೆ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದೆ. ಹೊ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಎಸೆದೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡ ಕಾಲಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾದ ರಕ್ಕಸರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಉರುಳಿಸಿದೆ. ಅಕ್ಷ ಕುಮಾರನಂತೆ ಲಕ್ಷವೇ ನನಗೆ ಬಲವಾಗಿ ಬಡಿದೆ. ಜಂಬು ಮಾಲಿಂತೆ ಮುಷ್ಠಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಜೀವ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿ ರಾವಣನಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಕೊಡಲು ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಮುಂದೇನಾಗುವುದೋ ನೋಡೋಣ.

ಪದ : ಅಕ್ಷಯಕುವರರ ಬಡಿದ..... ಬಂದೀಕ್ಷಿಸಿದ ಹನುಮಂತನ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಏನದು ಗಲಭೆ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ? ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ದೈತ್ಯಬಲ ಕಂಡಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತಿದೆ. ಅದೇನದು? ಕಪಿಯೊಂದು ರಾದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದೆ. ಓಡದಿರಿ. ನಾನಿದ್ದೇನೆ. ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ. ಕಪಿಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಬಿಸಾಡಿರಿ. ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಹೊಡೆಯಿರಿ ಕತ್ತಿ ಈಟಿ ಭರ್ಜಿಗಳಿಂದ ತಿವಿಯಿರಿ. ಗದೆ ತೋಮರ ಮುಸುಂಟಿಗಳಿಂದ ಬಡಿಯಿರಿ. ಬಿಲ್ಲ ಕೊಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯಿರಿ. ಪುಂಖಾನು ಪುಂಖವಾಗಿ ಶರಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿರಿ. ಕೈಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕಾಲಿಗೆ ಊನ ತನ್ನಿ ಬಾಲ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೊಡೆಯಿರಿ ಬಡಿಯಿರಿ. ಕಡಿಯಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ತಿಂದ ಅನ್ನದ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಇವರು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತೀ ಒಬ್ಬರೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದು ಮುರಿದು ಬಿಸುಡಿದ್ದೇನೆ. ರಕ್ಕಸಬಲದ ಕಾಯಗಳೇ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ನಿಮ್ಮ ದುರಂತದ ಪೂರ್ವ ಸೂಚನೆ ಇದು. ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ತಡೆಯಿರಿ.. ತಡೆಯಿರಿ...

ಪದ : ಸಾಕು ಬಿಡಿರೊ ಬಿಡಿ..... ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ಯೂರೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಸಾಕು ಸಾಕು ಸಾಕು ಬಲಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಅಸ್ತು ಶಸ್ತ್ರದ ಹೊಡೆತ ಇವನ ಕಾಯಕ್ಕೆ ತಗಲುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬರಿದೇ ಹೋರಾಟ ಯಾಕೆ? ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಆ ಮಂಗನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ರಥದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಲಂಕೆಯರಸ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ರಾವಣನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಏನು ನನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನವೆ? ಕೈ ಬಾಲಗಳನ್ನು ಬೀಸಿ ಅವರುಗಳನ್ನು ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿದವರು ಸರಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ಆಗಬಹುದು ಎಂದು ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ ಇನ್ನಾರು ಬರುತ್ತೀರಿ. ತೋರಿಸಿ ನಿಮ್ಮಯ ಬಲುಹು.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಬಡಿತಕಂಜುವುದಲ್ಲವೇ ಕಪಿ.. ಅದರತ್ತರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಬೆಂಕಿ ಕೊಡಿ. ಅಗ್ನಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉರಿದು ಭಸ್ಮವಾಗಲಿ ಆ ಕಪಿ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅವನಿಂದ ಪ್ರಸ್ತಾವಿತವಾದ ಅಗ್ನಿ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಇಡೀ ಲಂಕಾನಗರವನ್ನು ಸುಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆದರಿದವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ.. ಅವಹೇಳಿದ ರಥವನ್ನು ಏರುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಅಗ್ನಿ ಮುಖದಿಂದ ತನ್ನ ಅವಸಾನ ಖಂಡಿತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಹೆದರಿ ರಥವನ್ನು ಅಡರಿತಲ್ಲಾ... ಅಗ್ನಿ ಸರಪಳಿಗಳಿಂದ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ರಥದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಬಿಗಿಯಿರಿ. ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಂಕಾ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ವಿಪರೀತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ ಕಪಿಯನ್ನು ರಾವಣೇಶ್ವರನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಿರಿ. ರಥದ ಇಕ್ಕಲಗಳಲ್ಲಿ ಗಜ ಪಡೆಗಳು ಇರಲಿ. ಲಂಕಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಬಹುಜನರು ಇವನನ್ನು ನೋಡಲು ಸೆಳೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಹುಪರಿಯ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಲಿ ನಡೆಯಿರಿ ನಡೆಯಿರಿ.

ಪದ : ಈ ವಿಭವದೊಳೆಳೆತಂದು..... ಮಾತಾಡಿಸಿದನು ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಜನಕಾ ಪಾದಾಭಿವಂದನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಗನೇ ಇಂದ್ರಜಿತು. ಶುಭವಾಗಲಿ ಏನದು? ಏನದು.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಜನಕಾ... ನಮ್ಮ ಸೊಗಸಿನ ಉದ್ಯಾನವನದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ರಾಧಾಂತವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕಪಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿತಂದು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಂದಾಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಂತ್ರಿ : ಅಯ್ಯಾ ಕಪಿಯೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರಸರು ಅರಿತು ಕೊಂಬುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸು.

ಪದ : ಯಾವ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದೆ... ವಿಚಾರವೇನಯ್ಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ಮಂತ್ರಿ : ನೀನು ಮಾಡಿದ ರಾಧಾಂತದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರಿತು ನೀನು ವೀರನೇ ಹೌದೆಂದು ನಾವು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ವೀರ ನಮಗೆ ನಗಣ್ಯ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕಪಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರೇನು? ತಾಯಿಯ ಹೆಸರೇನು? ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದೆ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬಂದೆ? ಸೊಗಸಾದ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ಯಾಕೆ ಕೆಡಿಸಿದೆ? ದೈತ್ಯ ಬಲಾನಿತರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಘಾಸಿ ಮಾಡಿದೆ? ಅಕ್ಷಕುಮಾರನನ್ನು ಕೊಂದ ಕಾರಣವೇನು? ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಉತ್ಪಾಥ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣ ದಶವದನ ರಾವೇಣೇಶ್ವರ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳು ವಿರಾಜ್ಜಮಾನರಾಗಿರುವ ಈ ಸಭೆಗೊಂದು ಗೌರವ ಮರ್ಯಾದೆ ಇದೆ. ಇಂತಹ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನಡೆ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕದಲ್ಲ. ಪ್ರಭುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆ ಮೇರೆಗೆ ನಾನು ಕೇಳಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡು.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಯ್ಯಾ... ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೇನೂ ಅಂಜಿಕೆ ಇಲ್ಲ.

ಪದ : ದಶಕಂಠನೆಂಬಾತ..... ಹರುಷದಿ ಕಳುಹಲು ಬಂದೆ ನಾನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥನ ಮಗ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪತ್ನಿ ಸೀತೆ ಮಿಥಿಲೆಯ ಅರಸ ಜನಕನ ಮಗಳು. ಪಂಚವಟಿ ವನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹತ್ತು ತಲೆಯ ರಾವಣನೆಂಬವನು ಅಪಹರಿಸಿ ಲಂಕೆಗೆ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಸೀತಾಸ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು

ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅಗತ್ಯಾನುಸಾರ ಗೌಪ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಬೇಹಿನವರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ದೂತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕರೆತಂದು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ನ್ಯಾಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ವನವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದ್ದಾಗಲೀ ನನ್ನನ್ನು ತಡೆದವರನ್ನು ಬಡಿದು ಮಲಗಿಸಿದ್ದಾಗಲೀ ನಾನು ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ವಾನರನಾದ ನನ್ನ ಬಾಲವು ನನ್ನಂಗದ ಆಸರೆಯಲ್ಲೇ ಇದೆ ಆದರೂ ಅದು ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಅದು ನನ್ನ ಅಂಗವೇ ಆಗಿದೆ. ನನಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಕೇಡನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ನನ್ನ ಬಾಲವು ನೀವೆಣಿಸಿದಂತಿರುವ ವಿದ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆಯೇ ಹೊರತು ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಗಾರನಲ್ಲ.

ಪದ : ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಚಾಣ ಕಪಿ..... ದಶಕಂಠ ಕೋಪದಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಯಾವುದೇ ಜೀವಿಯ ಕಾಯ ಭಾಗಿರುವ ಯಾವುದೇ ಅಂಗವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಆ ಅಂಗವೇ ಹೊಣೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಅಂಗಜನ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸವು ಆ ಜೀವಿಯದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಜೀವಿಯೇ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಾಲ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗುವುದು ಕಪಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಂತೆ ಸರಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸುರಿದು ಬೆಂಕಿ ಕೊಡಿ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಆಗಬಹುದಷ್ಟಾ... ಮೊಳ ಉದ್ದವಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಬಾಲವಲ್ಲ ಇದು. ನಿಮ್ಮ ಕರ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬಟ್ಟೆ ಸುತ್ತಿರಿ. ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಬೆಂಕಿ ಕೊಡಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಂದು ಸುತ್ತಿರಿ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಎಣ್ಣೆ ತಂದು ಸುರಿಯಿರಿ. ಬೆಳೆಯುವುದು ನಿಂತಿತ್ತಲ್ಲಾ.. ಹಚ್ಚಿರಿ ಬೆಂಕಿ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ರಾವಣಾ.... ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಲಂಕೆಗೆ ತಂದಾಗಲೇ ನೀನು ಲಂಕೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಆಗಿದೆ. ಆಕೆಯ ಒಡಲು ಉರಿ ರಾಮನ ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಡಲಿದೆ ಎಂಬ ನೆನಪು ನಿನಗೆ ಸದಾ ಇರುವಂತೆ ಇದೋ.. ನನ್ನ ಬಾಲಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮೀಸೆಯನ್ನೇ ಸುಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನೀನಿಟ್ಟ

ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಬಾಲ ಒಂದಿನಿತು ವೊಟಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ
 ವಾಯುಕುಮಾರನಾದ ನನ್ನ ಬಾಲದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಲಂಕೆಯನ್ನು
 ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಲಂಕಾ ನಾಶದ ನಾಂದಿ. ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್
 [೩ ಸಲ] ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್ ಆಹಾ... ಸುಡುತ್ತಿರುವ ಲಂಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ
 ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆ ಒಂದು ಮನೆ ಅಶೋಕವನ ಅಗ್ನಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವಂತೆ
 ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಬಾಧಿತವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದಾಯಿತು. ಬಾಲವನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ
 ಅದ್ದಿದ ಬೆಂಕಿ ಶಮನ ಆಯಿತು. ಲಂಕೆಯಿಂದ ಹಾರಿ ಸಮುದ್ರೋಲಂಘನೆ
 ಮಾಡುತ್ತಾ ಭೂ ಕಕ್ಷೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮ ತಂಡದವರ ಕುತೂಹಲ
 ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಂಡೆ. ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ಪರಿಯನ್ನು ಅರಿತು
 ಎಲ್ಲರೂ ಹರ್ಷೋದ್ಘಾರ ಮಾಡಿದರು.

ಪದ : ನುಡಿದ ಲಂಕೆಯ..... ಪೊಡೆಮಟ್ಟು ಬಿನ್ನೈಸಿದ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಜಾಂಬವರೇ... ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ
 ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿದನಾದರೂ ಅದರ ಒಟ್ಟಿಂದದ
 ನೆಗೆಳ್ಳೆ ನಮ್ಮ ತಂಡಕ್ಕೂ ಸರ್ವ ವಾನರ ಬಳಗಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ವಿಳಂಬ
 ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ ಕಾರ್ಯವರದಿಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸೋಣ
 ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್ ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ.. ಶ್ರೀರಾಮಾ... ಸೀತಾರಾಮ...
 ಪಾದಾಭಿವಂದನೆಗಳು ಸ್ವಾಮಿ....

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹನುಮಂತ... ಬಂದೆಯಾ... ಬಾ... ಹೋದಕಾರ್ಯ ಏನಾಯಿತಪ್ಪ

ಪದ : ರಾಘವ ಸ್ವಾಮಿ..... ದಣಿದಂಥ ಬಗೆಯನು ||
ಶರಣ ಸಂಪಾತಿ..... ಸಂಹರಿಸಿದ ಬಗೆಯನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋದವರು ನಾವು.
 ನಾವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತಿನಿಂದ ಜಟಾಯುವಿನ ಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ
 ಸಂಪಾತಿ ನಮ್ಮ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಕಥನವನ್ನು ಕೇಳುವಂತಾದ
 ಸೂರ್ಯನುರಿಗೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋದ ಅವನ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಮೂಡಿ ಬಂದುದರಿಂದ
 ಧನ್ಯತಾ ಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿ ನಮಗೆ ಲಂಕೆಯ ಪಥ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ
 ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಿದೆ. ಲಂಕೆಯನ್ನೇ ಸುತ್ತಿ
 ನಿನ್ನ ಸಮಕ್ಷಮ ಇಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ಮಾತೆ ಜಾನಕೀದೇವಿ

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಶಿಂಶುಪಾವೃಕ್ಷದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದುಃಖಶಪ್ತ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾತೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮುದ್ರೆ ಉಂಗುರವನ್ನು ಆಕೆಯ ಕರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದೆ. ಭಾವಪರವಶಳಾಗಿ ಸಮಾಧಾನ ಚಿತ್ತಳಾಗಿ ಮಾತೆ ಅಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ... ಎಂಟು ದಿವಸದೊಳಗಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಲಂಕೆಗೆ ಬರುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಒಡೆಯಾ... ಬಹಳ ಸೊಗಸಿನ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ನೋಡಿದೆ ದೇವರೇ.. ಫಲಾಹಾರವೂ ಮಾಡಿದೆ. ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದೆ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟರು ಆ ಬೆಂಕಿ ಇಡೀ ಲಂಕಾ ನಗರವನ್ನೇ ಸುಟ್ಟಿತು. ಇದು ಲಂಕೆಯ ದುರುಳರ ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಎಂದು ಬೊಬ್ಬರಿದು ಹೇಳಿ ಸಮುದ್ರೋಲಂಘನೆ ಮಾಡಿ ಮತ್ತಿವರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯ ಖಚಿತತೆಗಾಗಿ ಮಾತೆಯರ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಅವಳಿಂದ ಪಡೆದು ತಂದು ನಿನಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ದೇವರೇ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹನುಮಂತಾ... ಪರಿಶ್ರಮದ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಸೀತಾಸ್ವೇಷಣ ಮಾಡಿ ಯಶಸ್ವೀ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕುರುಹನ್ನು ತಂದೀಯುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳುವುದಲ್ಲವಪ್ಪಾ.. ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೂ ಭಾವಪರವಶನಾಗಿರುವ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಶಬ್ದ ವಾಕ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಸ್ಫುರಿಸುವುದಿಲ್ಲವಪ್ಪಾ ಆದ್ದರಿಂದ ದೀರ್ಘಾಲಿಂಗನವೊಂದೇ ನನ್ನ ಕೊಡುಗೆಯಪ್ಪಾ ನಿನಗೆ. ವಾನರ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಸ್ತುತನಾಗುವ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ನೀನು ಪಡೆದೆ ಹನುಮಂತಾ. ಸೇವಾಭಾವಕ್ಕೆ ನೀನು ಆದರ್ಶನಾದೆ. ಸಕಲ ವಿಶ್ವಶಕ್ತಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹ ನಿನಗೆ ಸದಾ ಇರಲಿ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಧನ್ಯನಾದೆ ದೇವಾ... ಧನ್ಯನಾದೆ. ಸರ್ವ ರಕ್ಷಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹ ಸಂಚಿತವಾಗುವ ಈ ಆಲಿಂಗನದಿಂದ ನನ್ನ ಕಾಯ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಗಳ ಚೇತನ ಪ್ರಾಕಾರಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಫುಟವಾಯಿತು ದೇವರೇ. ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇವೆಗಾಗಿಯೇ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆಂಬ ನಿವೇದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ರಾಮಾ... ರಾಮಾ.. ಶ್ರೀರಾಮ.

* * * * *

ಭಾಗ - ೨

ವಿಭೀಷಣ ಪ್ರಪತ್ತಿ : ಸೇತು ಬಂಧನ

ಅಂಗದ ಸಂಧಾನ

ನಾಗಾಸ್ತ್ರ - ಕುಂಭಕರ್ಣ ಕಾಳಗ

ವಿಭೀಷಣ ಪ್ರಪತ್ತಿ : ಸೇತು ಬಂಧನ

ಪಾತ್ರಗಳು

ಶ್ರೀರಾಮ

ಹನುಮಂತ

ಜಾಂಬವ

ಸುಗ್ರೀವ

ನೀಲ

ರಾವಣ

ವಿಭೀಷಣ

ಇಂದ್ರಜಿತು

ಕೈಕಸಿ

ವರುಣ

ವರುಣ ಸಖಿಯರು

ಶಿವ

ವಿಭೀಷಣ ಪ್ರಪತ್ತಿ : ಸೇತು ಬಂಧನ

- ಪಾರ್ತಿಪುಟ್ಟ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ತನಯರು ಕೇಳಿ ರಾಘವನು..... ತನುಜಗಿಂತೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವದೇವಾ... ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆಗೆ ತೆರಳಿರುವವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪರಿಶ್ರಮದ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆಂಜನೇಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಕುರುಹಾಗಿ ಈ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಸಮುದ್ರ ಮಥನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಈ ಮಣಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಜನಕನಿಗೆ ನೀಡಿದ. ನಮ್ಮ ವಿವಾಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನಗಿತ್ತ ಈ ಮಣಿಯನ್ನು ಸೀತೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿ ಅಪಹರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಎಸೆದು ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಎಲ್ಲ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ನೀನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದ್ದೀಯಾ... ಸರ್ವಾಭರಣಗಳನ್ನು ಎಸೆದ ಸೀತೆ ಈ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಅವಳಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡುದು ನಮಗೆ ಈಗ ಅವಳ ಇರುವಿಕೆಯ ಕುರುಹಾಗಿ ಲಭಿಸಿತು. ಸಮಾಧಾನದ ಹಂತದತ್ತ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಕರಣದ ನೆನಪಾದರೆ ಪ್ರಕರಣ ಮೂಲದ ಭಾವವೇ ಮರುಕಳಿಸುತ್ತದೆ ಸುಗ್ರೀವಾ... ತಮ್ಮಾ..... ಲಕ್ಷ್ಮಣ.....

ಪದ : ಎಂದಿಗಾದರೂ ಸತಿಗೆ..... ತೆಗೆದಿರಿಸೋ ತಮ್ಮ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾಪಹರಣದ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ನಾವು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ತೊಡಗಲೇಬೇಕು. ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಶಸ್ವಿ ಆಗುತ್ತೇನೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನನಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸೀತೆಯ ಪುಣ್ಯ ಎಂತುಂಟೋ ಬಲ್ಲವರು ಯಾರು? ತಾನು ಭಾಗ್ಯವಂತೆ ಎಂದೇ

ಪರಿಭಾವಿಸಿದ ಸೀತೆಗೆ ಈ ಆಭರಣವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಧರಿಸುವ ಪುಣ್ಯವಕಾಶ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾಗುವುದೇ ಹೌದಾದರೆ ಇದನ್ನು ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದುವರೆಗೆ ಇದನ್ನು ನೀನು ಜಾಗೃತಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ತಮ್ಮಾ....

ಪದ : ಮರುತಸುತ.....ಏನಿತ್ತರೂ ||
ಧರ್ಮಶಾಶ್ವತವಾಗಿ.....ಹನುಮಂತಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಪಂಪಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ನಿಜವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಸರ್ವ ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವವನ್ನಾಂತ - ಹನುಮಂತ ಮಾಡಿರುವ ಸಾಹಸೀ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಏನಿತ್ತರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ... ಈ ಸಾಹಸಿ | ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಾನರರೆಲ್ಲರೂ ಹನುಮಂತನು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕನೆಂದು ಮಾನಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ವಾನರ ಬಳಗದ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಲಾಶಿಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಣ ಬ್ರಹ್ಮ ಪದವಿಯ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ನಾನು ಅಂಜನೇಯನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸು ಹನುಮಂತಾ... ಸ್ವೀಕರಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದೆ ದೇವರೇ....

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಅಂಬರ ದತ್ತೇಂದ್ರ ಸುಮ ವೃಷ್ಟಿ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳ ನಿನಾದ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ವಾನರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಲಭಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದ ಕೊಡುಗೆಗಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ವಾನರರೂ - ಶ್ರೀರಾಮ - ನಿನ್ನ ಪಾದಾರಾವಿಂದಕ್ಕೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅದೋ.... ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಚೋದನೆ ಆಗಿದೆ. ಮುಂದಣ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಆಗಲಿ ದೇವರೇ...

ಅರ್ಥ : ಚಾಂಬವ : ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾರ್ಯದ ಪರಿಣಾಮ ಶುಭವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ದಿನವನ್ನು ನಾನು ಎಣಿಸಿದೆ. ಇಂದು ಮಾರ್ಗಶಿರ ಮಾಸದ ಅಷ್ಟಮಿ ದಿವಸ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೂ ಕೂಡಾ... ಕಷ್ಟವೆಂಬ ಅರಿವು ಮೂಡದೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾದ ಪ್ರಯಾಣದ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಅನುಗ್ರಹ ಸಹಿತ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನೀಡು ಸ್ವಾಮಿ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸ ಪುತ್ರರೇ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ನುಡಿ ಆಡಿದಿರಿ. ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ಅನುಗ್ರಹ ಸಾಧ್ಯ ಶಕ್ತರುಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಲಂಕಾಭಿಯಾನದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭವಾಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಶ್ರೀರಾಮದೇವರೇ.... ಹಾಗೂ ಸರ್ವರೂ ಕೇಳಿ... ನಾವು ಹೊರಟಿದ್ದು ಪ್ರಸವ ಪರ್ವತದಿಂದ ಸುರಗಿರಿ ಎಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ತಾಣವಿದು. ಮೇಚಕವೆಂಬ ಪರ್ವತದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಮಲಯಾಚಲ ಪರ್ವತದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ನೀವು ಕಂಡಿರಲ್ಲಾ... ಅದೇ... ಅದೋ.... ಅದೋ... ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಎತ್ತರ ಕೈಹಾರಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದೇ ಗಂಭೀರ ಸಮುದ್ರ. ನಮ್ಮ ಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರವಾಣವನ್ನು ಕಂಡು ಬೆದರಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವವರೇ ರಾವಣ ಕೃಪಾಪೋಷಿತರಾದ ದಾನವರು. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರೇ.... ಈ ಗಂಧ ಮಾದನ ಪರ್ವತದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನಾವು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ಅರಿಕೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹನುಮಂತಾ... ಸೀತಾಸ್ವೇಷಣೆಯ ಹೊಣೆಯಾಂತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗಕ್ಕೆ ನೀವು ಬಂದುದರಿಂದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಚಯ ನಿನಗರಿತಿದೆ ಎಂಬುದು ನಮಗರಿವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ತೊಡಗಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪೂರ್ವ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಒಳಿತು.

ಪದ : ಓಲಗದೊಳಿರುವ.....ದನುಜೇಂದ್ರಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಯಾರದು? ಯಾಕೆ ಓಡಿ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೀರಿ.

ಅರ್ಥ : ನೀಲ : ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳೇ.... ಪಾದಕ್ಕರಗಿದ್ದೇನೆ. ಗಂಧ ಮಾದನ ಪರ್ವತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಮ್ಮ ಪಡೆಯ ನಾಯಕ ನೀಲ ನಾನು ಒಂದು ವಾರ್ತೆ ಇದೆ. ಒಡೆಯಾ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ದಂಡು ಬಂತಯ್ಯಾ..... ಹಿಂಡುಹಿಂಡಿನ ಕಪಿಗಳ ||

ಅರ್ಥ : ನೀಲ : ನಾವು ಕಾವಲಿದ್ದ ಭೂವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ – ಸುಗ್ರೀವನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇಳು ಕೋಟಿಯಷ್ಟು ವಾನರ ಸಮೂಹ ಬಂದಿಳಿದಿದೆ. ಪ್ರತೀ ಒಬ್ಬರ ಕೈಗಳಲ್ಲೂ

ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳಿವೆ. ಕಲ್ಲು ಗುಂಡುಗಳಿವೆ - ಅವುಗಳೇ ಅವರ ಆಯುಧಗಳು, ಪಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಚಹರೆಯವರು ಅಲ್ಲ ಒಡೆಯಾ - ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಕಪಿಗಳ ಗುಂಪಿದೆ. ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ಕರಡಿಯಂತಿಹ ಜೀವಿಯೂ ಇದೆ. ಇಷ್ಟು ವಾನರರ ಮಧ್ಯೆ.

ಪದ : ದಿನಕರ ವಂಶಲಲಾಮ.....ಮಹಾಬಲ ಕೂಡಿದ ||

ಇಷ್ಟ ವಾನರರ ಮಧ್ಯೆ ಮನುಷ್ಯರಂತಿರುವವರು ಇಬ್ಬರು ಮಾತ್ರಾ... ಅವರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಮ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅವನ ತಮ್ಮೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವರುಗಳ ನಡೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೂ ಅವರುಗಳು ಸಿದ್ಧರಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಒಡೆಯಾ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಭೀತಿಗೊಂಡು ಓಡಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಒಡೆಯಾ....

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಬಂದನೇ... ವಾನರ ಪಡೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿಹನೇ? ಬೆದರದಿರಿ ಬೆದರದಿರಿ..... ನೀಲಾ.... ನಮ್ಮವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬರಹೇಳು.

ಪದ : ನೀಲನಾಯಕನೆಂದ..... ಬಂದರಾಗ ಖಳನಿದಿನಿಂದರಾಗ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಸಮರ ಸನ್ನಾಹ ಆಗಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಬಲದ ಅನುಸಂಧಾನ ಆಗಬೇಕು. ಬಲುಹು ಉಳ್ಳವರೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಶತ್ರುಮರ್ದನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಆಗಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿರುವ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ತರುಗಳನ್ನು ಜನ-ಓಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕರೆಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಆವಾಹನೆಗೆ ಒಳಪಡುವ ಭೂತಭೇತಾಳ ಗಣಗಳನ್ನು ಲಂಕಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತನ್ನಿರಿ. ಶತ್ರು ಪಡೆಯು ಸಮುದ್ರ ದಾಟಿದಂತೆ ಒಂದು ಕೋಟಿ ದೈತ್ಯ ಬಲ ಸಮುದ್ರದಾಚೆಗಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಅಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಿರಿ. ಆ ಅಗಳಿನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರದಾರಿಗಳು ಹೋರಾಟ ಮನರಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಿರಬೇಕು. ಸಮುದ್ರದ ಆಚೆ ತಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಸಂಘಟನೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಬೇಕು ಏಳಿ ಎದ್ದೇಳಿ ಲಂಕಾ ಶತ್ರು ಮರ್ದನದ ಮನತಾಳಿ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು - ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು ತೊಡಗುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಎಣಿಸಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರಹುದಾದ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಕೇಳಿದೆಯಾ ಅಣ್ಣಾ.....ಪಾಳ್ಯದ ನಾಯಕನಂತೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ.... ಸಮುದ್ರ ದಾಚಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇಳಿದಿರುವ - ಉಳಿದಿರುವ - ರಾಮ ಸೇನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಈಗ ಏನನ್ನು ಆಲೈಸಿದೆಯೋ ಅದನ್ನೇ ನೆನಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಾನವರು-ಧನುರ್ಬಾಣ ಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಬಳಸಿ ಸುಗ್ರೀವನೆಂಬವನ ನೇತೃತ್ವದ ನೀಲನೆಂಬವನ ನಾಯಕತ್ವದ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಕೋಟಿಯಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ವಾನರ ಪಡೆ ಇದೆ. ಈ ವಾನರ ಪಡೆಗೆ ಅವರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಸ್ತುವೇ ಆಯುಧ - ಎಲ್ಲರೂ ಬಾಲವುಳ್ಳ ಕಪಿಗಳು ಅಣ್ಣಯ್ಯ. ಬಾಲದ ಅರಿವು ನನಗೆ ಹಿಂದು. ಹಿಂದೆ ವಾಲಿಯ ಬಾಲ - ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಎಂಬಂತೆ - ಹನುಮಂತನ ಬಾಲದ ಬಲುಹನ್ನು ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಅನುವರ್ತಿಗಳ ಬಲುಹಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಇರುವ ನೀನು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಅಲ್ಲ ಬಲವುಳ್ಳವರೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ರಾಮನಿಗೆ ಒದಗಿಬಂದ ದೇವರುಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ಬಲುಹಿನ ಅನುಭವದಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಪಡೆಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಹಾಕು. ಈಗ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನೀನು ಬರಬೇಕೆಣ್ಣ.....

ಪದ : ಇನ್ನಾದರೂ ಬಿಡು..... ಸಮಯ ಬಂದಿದೆ ಮುನ್ನಿನಂತೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ದಶರಥ ಪುತ್ರನಾದ ರಾಮನ ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ತಂದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳು ಸತ್ಯವೇ ಹೌದು. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಮನ ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಅರಿವು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ. ಭೂಕಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹಾರಿದ ಕಪಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ನೂರು ಯೋಜನೆ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇಳಿಯುವ ನೆಗೆತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದಿರುವಂತೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿದ ದೈತ್ಯ ಬಲರನ್ನು ಧರೆಗುರುಳಿಸಿದೆ. ಉದ್ದಗಲ ವಿಸ್ತಾರ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಕಂಡು ಆ ಕಪಿಯ ಬಾಲ ಲಂಕೆಯ ವಸ್ತ್ರ - ಎಣ್ಣೆ - ಸಾಲದೇ ಬರುವಷ್ಟು

ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ನೀನೇ ನೋಡಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾಗಿ ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿ ಅವನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಿನಷ್ಟು ಹಾನಿ ಮಾಡದೆ ಇಡೀ ಅಂಕೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಅಷ್ಟೇ ದೂರ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಪುನಃ ಬಹುಬಲದೊಂದಿಗೆ ಸಮುದ್ರದಾಚೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇಳಿದಿದೆ. ಈಗ ನಿನಗಾಗಿ ಹೊರಾಡಲಿರುವ ದೈತ್ಯ ಬಲವನ್ನು ಒಂದು ಕಪಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದೊಂದಿಗೆ ತುಲನೆ ಮಾಡು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಣ್ಣಾ ಈಗಲಾದರೂ.... ನೀನೆಣಿಸಿರುವ ಹೋರಾಟದ ಫಲವನ್ನು ಬಿಡು-ಕಪಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ರಾಮನನ್ನು ನೀನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪದ : ಅಣ್ಣ ಕೇಳಿ ರಾಯಚಂದ್ರನೀ..... ಉಚಿತಗಳಲ್ಲವರಿದು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ.... ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಧರ್ಮಿಗಳೆಂದೋ ಸತ್ ಕರ್ಮಿಗಳೆಂದೋ... ಸಜ್ಜನರೆಂದೋ... ಸಂಭಾವಿತರೆಂದೋ ಸಾತ್ವಿಕರೆಂದೋ.... ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿರುವವರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಬರುವ ದುರಂತಗಳನ್ನು ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿ ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಲಾರದು. ಅಂತಹ ನಿರ್ವಹಣಾ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನಾಂತ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಯೇ ದಶರಥ-ಕೌಸಲ್ಯರ ಮಗನಾಗಿ ಜನನ ರಾಮಾಭಿದಾನದಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಂತಹ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಎದುರಿಸಿ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ರೂಪಿತವಾದ ದೈತ್ಯ ವೈಭವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ಅಪಕೀರ್ತಿ ತರುವ ವಿಚಾರ ಅಣ್ಣಯ್ಯ-ಅಣ್ಣಾ-ಲೋಕದ ಸಮಸ್ತ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅರಿತಿರುವಂತೆ ರಾಮನೆಂಬವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣ ಅವತಾರಿ. ಇವನನ್ನು ಸದಾ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಶೇಷಾವತಾರಿ. ಸೀತಾ ದೇವಿಯೇ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಲೋಕ ಒಪ್ಪಿದ ಭಾವಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಕಂಡು ವ್ಯವಹರಿಸಿದವಾದರೆ ಸರ್ವ ದೈತ್ಯ ನಾಶ ಖಂಡಿತ ಅಣ್ಣ ದೇವ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ವಿಭೀಷಣ... ರಾವಣನನ್ನು ಅರಿಯದೇ ರಾಮನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಿಯಾ

ಪದ : ಏನಂದೆ ತಮ್ಮ ಏನೆಂದೆ..... ಶಕ್ರಜಿತು ಕಂದನೆನಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ವಿಭೀಷಣಾ.... ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಧ್ಯಾ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತರ್ಕಿಸಿ ಅವನಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ

ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಿತವಾಗಿ ಏನಿತ್ತು - ತಮ್ಮಾ - ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆದೆ. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಯುಧಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದೆ. ಕುಬೇರನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಲಂಕಾಸಹಿತಾದ ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಲೋಕ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಸಿ ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಲೋಕ ವಿಕ್ರಮಿಗಳೆಂದು ನನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದವರೊಡನೆ ಮೈತ್ರೀ ಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಪರಮಾಸರೆ ಆದೆ. ನನ್ನಷ್ಟೇ ವಿಕ್ರಮಿಯಾದ ಕುಂಭಕರ್ಣ ನನಗನುಕೂಲಿಯಾದ ತಮ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ಮೀರಿಸಿದಂತಿರುವ ಮೇಘನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತು - ನನಗೆ ಮಗ. ಇಂತಹ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ರಾವಣ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಬಳಗವನ್ನು ಕಾಡಾಡಿ ರಾಮ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆಯೇ? ಅಂತಹ ರಾಮನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಿಯಲ್ಲಾ.

ಪದ : ಸೀತೆಯ ನಾ ಬಿಟ್ಟು..... ಭೀ ಹೋಗೋ ತಮ್ಮೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ವಿಭೀಷಣಾ.... ನೀನು ವಿಕ್ರಮಿಯೆಂದೋ... ಮಹಾತ್ಮನೆಂದೋ ತಿಳಿದರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ನಾನು ಮಾಯಾಬಲೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ಪಂಚವಟಿಯಿಂದ ಲಂಕೆಗೆ ತಂದಿರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀನೋ ನಿನ್ನಂತಹವರೋ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ರಾಮನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಈಗ ಬೆದರಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನಾದರೆ ನನ್ನ ಇದುವರೆಗಿನ ಕೀರ್ತಿ ಮಾಸಿದಂತಾಗಿ ಅಂಜುಬುರುಕ ರಾವಣ - ಪೇತುಗ ರಾವಣ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ನನ್ನ ಹೆದರಿದ ನಡೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನನ್ನಪ್ಪನಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು ವಿಭೀಷಣ ಯಾಕೆ ನಿನ್ನ ಈ ನಡೆ.

ಪದ : ಆತನಿಗುಪಕಾರ..... ಬಳಿಯ ದಾಯಾದಿಯೊ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ವಿಭೀಷಣಾ ಮಾನವರಿಗೆ ಹಲವು ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧಗಳಿಂದಲಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಉಪಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಾನರಜಾತಿಗೆ ನಾಯಕನೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ರಾಮನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಜೀವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಹೇಳು ನಾನಿಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿದ ಸೀತೆಗೆ ನಿನಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವೇನು ಹೇಳು.

ಅವರೊಡನೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು ರಾಮ ಪರವಾಗಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ. ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಅಣ್ಣಾ ದೇವಾ.... ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಡೆದ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ನೀನು ಮೆರೆದಿರುವೆ ಅಣ್ಣಯ್ಯ. ರಾಮ ತನ್ನ ನಿಜ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಬಹು ಬಲ ದೈತ್ಯರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀನಿ ಅಣ್ಣಯ್ಯ.... ಸುಮ್ಮನೆ ಮರುಳಾಗಬೇಡ.

ಪದ : ನೀನೇಕೆ ಮರಳಪ್ಪುದಣ್ಣ..... ಸೌಭಾಗ್ಯ ಕೆಡಗು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ರಾವಣನ ನಡೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾದ ದೈತ್ಯಾನುಕೂಲಿ ವೈಭವ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಂದ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು ಅಣ್ಣಯ್ಯ.... ನೀನೆತ್ತಲಾರದೇ ಹೋದ ಶಿವಧನುಸ್ಸು ರಾಮನಿಂದ ಭಂಗಿತವಾಗಿದೆ. ವಾಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ರಾಮನಿಗೆ ಮಣಿದು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ತಾಟಕಿ ಸುಬಾಹು ಮಾರೀಚಿ - ಖರ - ದೂಷಣ ತ್ರಿದಿಶಾರಾದಿಗಳು ರಾಮ ಶರಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದ ಒಂದು ಕಪಿ ಮಾಡಿದ ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಮಗೆ ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಬ್ಬ ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಸೆಟೆದು ನಿಲ್ಲಬಹುದಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಹಾಗೂ ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಾನರ ಪಡೆಯ ವಿಕ್ರಮ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಆಗಲಾರದು ಅಣ್ಣ. ಈ ಪರಿಣಾಮವು ಒಬ್ಬ ಸೀತೆಯ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಆಗಬೇಕೇ? ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಅಪಹರಿಸಿತಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಅಪಹರಣದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಾಗಿ ಸುವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ನೀನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಕೋರಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವುದು ಲೇಸು ಅಣ್ಣಯ್ಯ.

ಪದ : ತಮ್ಮನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ.....ನಮ್ಮಮ್ಮ ಕೈಕಸೆಗೆ ||
ಗಂಡುಸಲ್ಲವರ ಭಯ.....ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಬಾ ಮನೆಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ವಿಭೀಷಣಾ.... ಜೀವಿಯ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ರೂಪಿತವಾಗುವ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಜೀವಿಯ ಗುಣಸ್ವಭಾವದಿಂದ

ರೂಪಿತವಾಗುವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾತುಗಳಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನಿನ್ನ ಈ ನಡೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮದ ನಡೆಯಿಂದ ಭೂಷಿತವಾದ ನನ್ನ ವರ್ಚಿಸ್ಸು ರಾಮ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಮಾಸುವಂತಾಗುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಿರುವೆ ರಾಮನನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿರುವ ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸಾಹೋದರ್ಯಹ ನಡೆಯನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ವ್ಯವಹರಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ರಾವಣ-ಕುಂಭಕರ್ಣರಿಗೆ ತಮ್ಮನಾಗಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ದೈತ್ಯ ಬಲುಹಿಗೆ ಮಾನ್ಯನಾಗಿ ಹೇಡಿಯಾಗಿ ಹೋದೆ ವಿಭೀಷಣಾ ಹೇಡಿಯಾಗಿ ಹೋದೆ. ಗಂಡಸುತನದ ಸಹಜ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಸದೇ ಹೋದೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ಪರಿಗಣಿತನಾದ ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಡುಗೆಯೊಂದನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವನ ನಡೆಯನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಬಹುದು ಎಂದು ನಿನಗೆ ಅನ್ನಿಸುವುದಾದರೆ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಶರಣಾಗು. ವಿಭೀಷಣ ರಾವಣೇಚ್ಚೆ □ ರಾವಣ ಬಲುಹು ಅರಿಯದೆ ಅರಿ ಪರನಾದ ನಿನ್ನ ನಡೆಯನ್ನು ನಮ್ಮಮ್ಮ ಕೈಕಸಾ ದೇವಿಗಾಗಿ ತಡೆದುಕೊಂಡನೇ ಹೊರತು ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಅನುರಾಗದಿಂದಲ್ಲ □ ಅನುಕಂಪದಿಂದಲ್ಲ ಮಗನೇ ಇಂದ್ರಜಿತು.

ಪದ : ಇಂದ್ರಜಿತು.....ಪೇಳೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಗನೇ... ಮೇಘನಾದ ನೀನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವೆನಿಸಿದವ. ವಿಕ್ರಮವೇ ನಮ್ಮ ಸಂಪನ್ನೂಲ ಮಗನೇ... ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನ ನಡೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ಹಿತವೆನಿಸಿದವೇ ಕಂದಾ...

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ತಂದೆ ಕೇಳಿ ಪರಸತಿಯರ.....ನಿಂದಿಸುವರು ಲೋಕದೊಳಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ.... ಪ್ರಸ್ತಾಪ್ತನ ತಾವು ಕೇಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಧನೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಕ್ರಮವೇ ಸಂಪನ್ನೂಲ. ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮವರ ಅಳಿವು ಉಳಿವುಗಳು ಸಾಧಿತವಾಗಿರುವುದೇ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ರಾವಣೇಶ್ವರನು ವಿಶ್ವಕೀರ್ತಿ ಭಾಜನನಾದುದ್ದು ಬಲಾನ್ವಿತರೊಡನೆ. ಮೈತ್ರಿ ಬಂಧವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ದಶಕಂಠ-ದಶವದನ-ದಶಶಿರ ರಾವಣನಾಗಿಯೇ

ಹೌದಷ್ಟೇ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸೀತಾಪಂತರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನ್ಯಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ರಾವಣ ತೊಡಗಿದ್ದು ನಮ್ಮ ರಾಜಸಕ್ಕೊಂದು ಅಣಕವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಹೇಗೂ ಇರಲಿ ಸೀತಾಪಹರಣದ ರಾವಣನ ಬಯಕೆ ಈಡೇರಿಸಿ ಮುಂದಿನದನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ರಾವಣನಿಗೆ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಬಯಕೆಯ ಸಫಲತೆಗಾಗಿ ಉಪಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾವು ಒಬ್ಬ ರಾಮನಿಗೂ-ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೂ ಅಥವಾ ವಾನರ ಪಡೆಗೋ ಹೆದರಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಶರಣಾಗತರಾದರೆ ಲೋಕದ ಅಣಕಕ್ಕೆ ನಾವು ಭಾಜನರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಾತನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಭಾಗಾಂಶವನ್ನೂ ರಾಮನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದು ನಡೆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಿಭೂತನಾದ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ-ರಾಮನಿಗೆ ಆಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಧಾನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಾಹನಾದ ರಾವಣ ಅವನಿಗಿಂತ ಅಂದರೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯವನಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲೋಕದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ರಾವಣನನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ವಿಕ್ರಮೀ ರಾವಣ ಲೋಕಕೀರ್ತಿವಂತ ರಾವಣ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಕುಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹರಣೆ ಸಲ್ಲದು ಅಪ್ಪಯ್ಯ.

ಪದ : ಸಿಂಧುವನುತ್ತರಿ..... ಒಯ್ದುದಂತಿರಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರ : ಜನಕಾ..... ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಾತನ್ನು ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಕೈಕಸಾದೇವಿಗಾಗಿ ಸೈರಿಸಿಕೊಂಡಿರಂದೂ... ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಹೇಳಿದರು. ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅಥವಾ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಅದರಂತೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ರಾಮನ ಅಪ್ಪನ ಅಪ್ಪನಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೂರು ಯೋಜನೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಹಿತ ವಾನರ ಪಡೆ ಲಂಕೆಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಬಂದರೆ ಬರಲಿ ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ದೈತ್ಯ ಬಲದ ಸಾಹಸ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಇದಿರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವರ ಬಲುಹು ಸಾಲದು ಅಪ್ಪಯ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ವಿಭೀಷಣ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ನಡೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದಿಲ್ಲ. ನಿಮಗಾಗಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಲಂಕೆ ಲಂಕೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕು ರಾವಣ ರಾವಣನಾಗಿಯೇ ಮೆರೆಯಬೇಕು.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಲಂಕೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ರಾವಣ ರಾವಣನಾಗಿ ಮೆರೆಯುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಮಾತಲ್ಲ ಇದು ಇಂದ್ರಜಿತು. ಒಬ್ಬ ಕಪಿಯು ಮುಂದೆ ನೀನು ತೋರಿದ ಸಾಹಸವನ್ನು ನಾನು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ಇಡೀಯ ಲಂಕೆ ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿ ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಕಪಿಯಿಂದ ಅಳಿದ ನಮ್ಮ ಭಟರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಎಷ್ಟೇಳು ಕೋಟಿ ಕಪಿನಾಯಕರು ಮತ್ತುಳಿದ ವಾನರ ಪಡೆಯಬಲುಹಿನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರಿತು ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ಇಂದ್ರಜಿತು ಇರಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲೇನು ಮಾತು... ಅಣ್ಣಯ್ಯ.

ಪದ : ಅಣ್ಣ ಕೇಳೇತಗಳೆಂದ..... ಉಣ್ಣದುರಿಯಬೇಡ ಬರಿದೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಒಬ್ಬ ಇಂದ್ರಜಿತು ಆಡಿದ ಮಾತಿನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಲ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಂದೂ ರಾಮ ಪಡೆಯಬಲ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ್ದೆಂದೂ ತರ್ಕಿಸಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವ ನಡೆಗಳಿಂದಲಾಗಿ ನಿನಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದಿರುವ ಶಾಪ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊ. ಒಲ್ಲದ ಮನಸಿರುವ ಪರನಾರಿಯರನ್ನು ಬಾಧಿಸಿ ಬಳಸಿದವರು ಹೊಂದಿರುವ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊ... ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಸೀತೆ ನಿನಗೆ ಒದಗಿ ಬರುವವಳಲ್ಲ. ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲವನ್ನು ಪೊರೆದ ರಾವಣೇಶ್ವರನು ದೈತ್ಯ ನಾಶಕ್ಕೆ ಸರ್ವ ಕಾರಣನಾಗಬಾರದು. ಸಂಧಾನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಧಾನದ ನಡೆಯಿಂದ ಸರ್ವ ಸಂಪತ್ತು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಘರ್ಷ ಮನಗಾಣದೆ ಸರ್ವರ ಶುಭಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಗೌರವದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಒಳಿತು ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಒಳಿತು. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ನಿನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾದರೆ..... ಮುನಿಸಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುವೆನು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಇದುವರೆಗಿನ ಸಾಹಸ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಕೀತಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ನೀನು ನಾಚುತ್ತಿಯಾದರೆ ನನಗೊಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡು. ಲಂಕೆಯ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಂತಸದ ಜೀವಿತಕ್ಕಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕರೆದೊಯ್ದು ನಾನು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಸಮಸ್ತ

ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲದ ಮೇಲಿರುವ ರಾಮನ ಮನ ಮುನಿಸ್ಸನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿ
ನಮ್ಮೊಡನೆ ಸಂತಸದ ಸಂತ ಬಾಳ್ವೆಯ ಜೀವಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ
ಬರುತ್ತೇನೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಅಣ್ಣ ದೇವಾ. ಅನುಗ್ರಹವಿರಲಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಸಾಕು.... ಸಾಕು....

ಪದ : ಸಾಕು ಸಾಕೀ..... ನೂಕಿರೆಂದೆನಲು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನನ್ನ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ನನ್ನ ದೈತ್ಯ ಬಲದ
ಗೌರವ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪ್ರತೀಕಗಳಿಗೆ ಅವಮಾನವೆನಿಸುವ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಈತ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆಸನ
ಹೊಂದಲು ಈತ ಅರ್ಹನಲ್ಲ. ಯಾರಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಸಭೆಯಿಂದ ನೂಕಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ನೂಕಿಸುವುದೇ ಅಣ್ಣಯ್ಯ.....

ಪದ : ನೂಕಲೇತಕಿ..... ಮಾತೆಯಿದ್ದೆಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಹತೆ ನನಗಿಲ್ಲವಾದರೆ ನನ್ನ ಅರ್ಹತೆಗೆ
ತಕ್ಕ ಸಭೆ ಇದು ಅಲ್ಲವೆಂದೂ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಅನುಚರರ ಮೂಲಕ
ನೂಕಿಸಬೇಕಾದಿಲ್ಲ. ನಾನೇ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ ಅಣ್ಣಯ್ಯ. ನಾನೇ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ.
ಶಿವನೇ.... ದೈವನಿರ್ಣಯ ಏನಿದೆಯೋ ಅರಿತವರಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನ
ಪಥವಾಗಿ ಮಾತೆಯ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಮ್ಮಾ...

ಅರ್ಥ : ಕೈಕಸೆ : ಯಾರೂ..... ವಿಭೀಷಣ ಬಾ ಕಂದಾ ಬಾ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಪಾದಾಭಿವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಕೈಕಸೆ : ಶುಭವಾಗಲಿ

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಮಾಡಿದ ಸೀತಾಪಹರಣದ ಮುಂದಣ ಪರಿಣಾಮದ
ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ತಾಯೆ.

ಪದ : ಅಮ್ಮ ಕೇಳಣ್ಣನ ದೆಸೆಯಿಂದ..... ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮನಸೊಡಂಬಡನು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಅಮ್ಮಾ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರು ಗೌರವಾದರಗಳಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ ಬಾಳುವವರಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ರಾಮ ಉಪಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ತಮಗಿರಬೇಕು. ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವ ರಾಮ ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ ತಾಯೆ. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಧರೆಗಳಿದ್ದು ರಾಮಾಭಿಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು. ಅವನ ಪತ್ನಿ ಸೀತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಡ ಹೆಂಗಸಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ ಆಕೆ. ರಾಮನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಅಳಿದ ದೈತ್ಯರು ಅಲ್ಲ ಬಲರಲ್ಲ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗಳಾಗಿರುವ ವಾನರ ವಾಹಿನಿಯ ಬಲಹನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಒಬ್ಬ ಕಪಿ ನಮ್ಮ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ರಾದ್ಧಾಂತದ ಪರಿಣಾಮ ಸಾಕು ತಾಯೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ದೈತ್ಯಬಲದ ನಾಶದೊಂದಿಗೆ ಲಂಕಾಸಂಪದದ ಸರ್ವನಾಶವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಇಲ್ಲ ತಾಯೆ. ಇದನ್ನು ಸರ್ವರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದರೆ ಅವನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮಾನಿಸದೆ ತನ್ನ ಭಲದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಿಜಾಂಶಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರಿತ ನಾನು ರಾಮನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ನಿಲ್ಲಲಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾಯೆ!

ಪದ : ಇದಿರಾಗಿ ರಾಮಬಾಣದಲಿ.....ಬದುಕುವೆ ಪಾಲಿಸಪ್ಪಣೆಯ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಅಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗ ಪ್ರವೃತ್ತರಾದವರಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿ ರಾಮ ವಿರೋಧದ ಶರಾಘಾತಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಮರಣವನ್ನು ಅಪ್ಪುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದ ಬಲಹಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದಣ ನನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಸರಿಯೆಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಶ್ರೀರಾಮ ಶರಣಾಗತಿಗೆ ನೀನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅಪ್ಪಣೆ ನೀಡಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಕೈಕಸೆ : ಕಂದಾ.... ವಿಭೀಷಣಾ.... ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ಸರ್ವನಾಶ ಆಗಬಾರದು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ರಾವಣನಿಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಾವಧಾನದಿಂದಿರು... ಮಗನೆ.... ರಾವಣಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅಮ್ಮಾ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ನೀನು ಏಕಿಲ್ಲಿ ಬಂದೆಯಮ್ಮಾ?...

ಪದ : ಕಂದಾ ನಿನಗೀ ಕುಟಿಲತನಗಳು..... ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊಂದಿದುದಕ್ಕೆ ||

ಅರ್ಥ : **ಕೈಕಸೆ** : ಕಂದಾ... ರಾವಣ... ನಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ಒಂದು ಹಂತದವರೆಗಿನ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮಗಳು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಪರಿವಾರಜನೆಯಾಗಿ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಆನಂದದಿಂದ ಇದ್ದೆ ಮಗನೇ. ಈ ಆನಂದ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾನಿ ಆಗಬಾರದು ವೃದ್ಧಿ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಿರುವವಳು ನಾನು... ಆದರೆ ಮಗನೇ ಸೀತಾಪಹರಣದ ನಿನ್ನ ಕುಶಿಲ ಮನಸ್ಸು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಘಾತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ ಚಿಂತಿತಳಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಮಗನೇ... ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ದುರಂತವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು ಎಂದು ವಿಭೀಷಣ ಹೇಳಿದರೆ ನೀನು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾನು ಇರುವಾಗಲೇ ಅವನನ್ನು ಹೊರ ಕಳುಹಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಸರಿ ಕಂದ? ಪರಸತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವವ ಯಾವನೇ ಆಗಲಿ ದೈವದ ಅವಕೃಪೆಯ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಭಾಜನವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಂದಾ.... ನಮ್ಮ ಸಂತಸಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಬೇಡ ಮಗನೇ. ಆದ್ದರಿಂದ.

ಪದ : ಬಾಹದಕೆ ಮೊದಲಾಗಿ..... ತಮ್ಮನ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ||

ಅರ್ಥ : **ಕೈಕಸೆ** : ಇನ್ನಾದರೂ ಬಿಡು -ಬಿಡು ನಿನ್ನ ಛಲವ..... ಮನ್ನಿಸುತ್ತ ರಾಮನನ್ನು ಉಳಿಸು ದೈತ್ಯ ಬಲವ. ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಸು ವಂಶದ ಗುಣವ. ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಆತನೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹಮಯ ಜೀವಿತವನ್ನು ನೀನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡೆಯಾದರೆ ನೀವಡೆದ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಹೊನ್ನಾವರಣ ಆನಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಮಗನೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನೇಮಗಿತ್ತ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಅನುಭವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಡು ಕಂದಾ. ಉಳಿಸಿಕೊಡು.

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ** : ಅಮ್ಮಾ... ನನಗೆ ಅಪಠ್ಯವೆನಿಸುವ ಮಾತನ್ನು ಯಾರು ಆಡಿದರೂ ನನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು. ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತೆ. ಮಾತೆ ಎಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ಯಾವ ನಿರ್ವಹಣೆಗೂ ನಾನು ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರು.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಮಾತೆಗೂ ಮುಖಭಂಗವಾದುದನ್ನು ಸಹಿಸಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನೊಂದಿಗಿನ ನನ್ನ ಇದುವರೆಗಿನ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಇರುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ದೈವಾನುಗ್ರಹವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಬಹುಪರಿಯ ಬಲಹನ್ನು ಪಡೆದು ಲೋಕವಿಸ್ತೃತ ಕೀರ್ತಿಗನಾಗಿ, ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲದ ಸರ್ವ ಮಾನ್ಯನಾದ ನೀನು ಪರನಾರಿ ಬಯಕೆಯ ಪ್ರಲೋಭನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಅಭಾದಿತವಾದ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಭಾಗ್ಯ ತರಹಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗಬೇಡ. ಇದುವರೆಗೆ ಗಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಲೋಸುಗ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯತಾ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡು ಅಣ್ಣಾದೇವ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮತ್ತೇನಿವನ ಖರಖರೆ ಅವನನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಉರುಳಿಸಿ.

ಪದ : ಭಾಗವತಜನಪುರುಷ..... ರಥವಂ ಕಂಡರು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ನನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ನನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳ ಸಹಕಾರದಿಂದ ರಾವಣಾಜ್ಞೆಯ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ರಥವೇದರ್ಫ ಭಾನುಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಂದ ನಾನು ವಾನರ ವಾಹಿನಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆಹ ಆಹಾ.... ಅದೇ ಅಲ್ಲವೇ... ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಶ್ರೀರಾಮಾ ಜಯ ಜಯ.

ಪದ : ಆರಿವನು ಗಗನದಲಿ..... ಸುಗ್ರೀವ ಕಳುಹಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಅಂಜನೇಯ. ನಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಗಗನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸ್ತುತಿ ಗೈಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಾ ನೋಡಿದೆಯಾ. ನೀನೀಗ ಅವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ನೆಗೆದು ಅವರಾರೈಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಶ್ರೀರಾಮ ಭಕ್ತರೇ ಹೌದಾದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾರಯ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ಹನು : ಸುಗ್ರೀವನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಗಗನಕೆ ನೆಗೆದು. ಅಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡೆ. ರಾಮಾಸರೆ ಬಯಸಿ ಬಂದವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ವಿಭೀಷಣ ದೇವಾ. ಅದೊ. ಅದೊ. ಅವನೇ ಶ್ರೀರಾಮ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಫಣಿಶಯನ ಪರಮಾತ್ಮ ಮಾಧವ - ತ್ರಿಣಯ ಸಖಿ ತ್ರೈಜಗದ ರಕ್ಷಕ - ಪ್ರಣವರೂಪ ಪರೇಶ ನಾರಾಯಣ ಶ್ರೀರಾಮ ರಾಮ ರಕ್ಷಿಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಶುಭವಾಗಲಿ... ಹನುಮಂತಾ... ನೀನು ಅರಿತಿರುವೆಯಾ ಈತನನ್ನು

ಅರ್ಥ : ಹನು : ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ದೇವಾ...

ಪದ : ದೇವ ಚಿತ್ತೈಸಯ್ಯಾ..... ತನು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ||

ಅರ್ಥ : ಹನು : ಶ್ರೀರಾಮಾ... ರಾವಣನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮಂದಿರು ಒಬ್ಬಳು ತಂಗಿ ಇವನು ರಾವಣನ ಎರಡನೆಯ ತಮ್ಮನಾದ ವಿಭೀಷಣ. ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ಆಲೈಸಿದ ಹರಿನಾಮ ಸ್ಮರಣೆ ಈತನದ್ದೇ ಆಗಿತ್ತು. ದೂತವದೆ ಸಲ್ಲದೆಂದು ಅರಿವಿತ್ತವನು ಈತ. ನನ್ನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದ ಬೆಂಕಿಯುರಿಗೆ ಆಹುತಿ ಆಗದೆ ಉಳಿದದ್ದು ಇವನ ಮನೆ ಮಾತ್ರ. ಹರಿಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹರಿಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ...

ಪದ : ಸೀತೆಯ ಬಿಡುಯೆಂಬ..... ಆತ ನೂಕಿಸಿದನಂತೆ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಶ್ರೀರಾಮನ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಕ್ರಮವನ್ನೂ ಅರಿತಿರುವ ಈತ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ರಾವಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನಂತೆ ಇವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದ ರಾವಣ ಇವನನ್ನು ಜರೆದು ಹೊರಹಾಕಿದನಂತೆ. ಲಂಕಾನಾಶದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಮನ ಇರದ ಈತ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ವ ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಶರಣಾಗತನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ದುಷ್ಪನಾದ ರಾವಣನಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗನಾಗದೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸರ್ವ ತತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಸಾಹೋದರ್ಯದ ಅನುಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು - ಸರ್ವ ಸಂಪದದ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ದೈತ್ಯ ಸಹಜ ಗುಣಿಯಾದರೂ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಇವ ಶರಣಾಗಿರುವುದು ಖಳರೆಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ ಸತ್ಯ ಧರ್ಮ. ಕರ್ಮವೇ ಪಥ್ಯವಾಗಿರುವವನ್ನು ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಲ್ಲದ ಪಥದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಹೋದರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು ನಾಲ್ವರು ಆದರ್ಶವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೂ ನಿನ್ನಣ್ಣ ವಾಲಿಗೂ ವೈಷಮ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದದ್ದು ಹೌದಷ್ಟೇ. ಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗಲು ಇಚ್ಛಿಸದವ ರಾವಣ. ಇವನು ಹಾಗಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವನನ್ನು ನಾವು ಮಾನಿಸುವುದೇ ಸರಿ.

ಪದ : ಶಿರವ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ..... ವರವಿಭೀಷಣದೇವಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣ ದೇವಾ... ನೀನು ನನಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆ ಎಂಬುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಹ ಬಾಳ್ವೆಯ ಸೊಬಗಿಗಾಗಿ ನೀನು ನನಗೆ ಆಪ್ತನಾದೆ ಎಂದೇ ಹೇಳುವುದು ಸರಿ. ನಾನು ಎಣಿಸಿದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಅಂತಿಮ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಾನು ಅರಿತಿರುವುದರಿಂದ ರಾವಣ ವಧೆ ಖಚಿತ. ನನಗೆ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಉದ್ದೇಶ ಮಾತ್ರ ಇರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾವಣನ ನಂತರ ಲಂಕಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಭು ವಿಭೀಷಣನೆಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದೆ. ದೇವರೇ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗೋಣ.... ಬನ್ನಿ ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನೊಡನೆ....

ಪದ : ಕಂಡಿರೆ ಶರಧಿಯ..... ತುಡುಕುವ ತೆರೆಗಳ ಕಂಡಿರೇನೈ ||
ಸಾಗರ ಬಲಿದು ನನಗೊಂದು ತಿಳಿಯದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಭೂವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ತೊರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನೀರನ್ನು ತನ್ನಾಸರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಂಡಿರೈ ಪುಟಿದೆದ್ದು ಮತ್ತೆ ನೀರಲ್ಲೆ ಅಡಗುವ ತೆರೆಗಳ ಪರಿಯನ್ನು ಕಂಡಿರೈ ಸಮುದ್ರದ ನೀರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿರುವ ಜಲ ಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಲುಹು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಂದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆಳವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರ ಸೆಳೆತದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅಲ್ಲಿರುವ ಜಲಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾತ್ರ ತಡೆದುಕೊಂಡಾವೆ ಹೊರತು ಮನುಷ್ಯರಾದ ನಮ್ಮಿಂದ ಅದನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಬೇಕಾದರೆ ನೂರು ಯೋಜನವಿದೆ. ಹೇಗೆ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವದೆಂಬ ಬಗೆಯೇ... ನನಗೆ ತೋಚುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಲಿ?

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರಾ... ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಬೇಕಾದ್ದೇ ಇಲ್ಲ.

ಪದ : ದಿನಕರ ಕುಲಜಾತ..... ಕಣ್ಣಲಿ ಕಿಡಿಗರೆದ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವ ನೀಲರಾಶಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ನಾನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ಜಲರಾಶಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೀಳಿ ಇಕ್ಕಲದ ನೀರು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಬೆಸೆಯದಂತೆ ಮಾಡಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ನಾನು ರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀರನ್ನು ಸೀಳಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದಿದ್ದಲ್ಲವೆಂದೂ, ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಲಂಕೆಯವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ರಾವಣನನ್ನು ತಟ್ಟಿ ತರಬಹುದೆಂದೂ ನೀಲ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಾ, ದೇವರೇ ರಾವಣನ ಸಮಸ್ತ ಬಲ ಸಹಿತ ಲಂಕೆಯನ್ನೇ ಸೆಳೆದು ತರುವ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗವಾಕ್ಷ ತಾಳಿದ್ದಾನೆ. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಮಸ್ತ ದೈವೀಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸಂಪದವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ತಂದಿರಿಸುವುದಾಗಿ ಅಂಗದನೂ ಎದ್ದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಬೇಕು ಬೇಡಗಳ ವಿಚಾರ ಬೇರೆ ದೇವರೇ ವಾನನರೆಲ್ಲರೂ ನಿನಗಾಗಿ ಸೇವಾಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಾನರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮದ ತರಹೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷ ಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ಅರಿವು ನಮಗೆ ಬೇಕು ವಿಭೀಷಣ. ನಿನ್ನ ಸಲಹೆ ಏನಪ್ಪ?

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಸಕಲವನ್ನು ಅರಿತವನಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಮುಕುತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆ ದೇವರೆ?

ಪದ : ಸರ್ವೋತ್ತಮ ನೀನು..... ಮಾಡುವ ಪರಿಗಳನು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಠಿಣತಮ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದಿಲ್ಲ. ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜಲತತ್ವಕ್ಕೆ ವರುಣದೇವ ಅಧಿದೇವತೆ ಇದ್ದಾನೆ. ರಾವಣ ಹೇಳುವಂತೆ ವರುಣ ರಾವಣನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಬಾಧಿತವಾದ ಸುರಲೋಕದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ವರುಣದೇವ ಶ್ರೀರಾಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿ ಬರದಿರಲಾರ ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡಿದನಾದರೆ ಅಗತ್ಯಕ್ರಮದ ಅರಿವು ತಮಗಿಲ್ಲವೆ ದೇವರೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರಿ ವಿಭೀಷಣ. ಎಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿ. ವರುಣ. ಪೂಜೆಗೆ ಇದು ಸುಸ್ಥಳ ಮಿಂದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧರಾಗಿ ವರುಣ ದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸೋಣ. ಹೇ ವರುಣದೇವಾ... ಲಂಕಾಭಿ ಯಾನಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಜಲರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ವರುಣಾಯ ನಮಃ ವರುಣಾಯ ನಮಃ. ೩ ಸಲ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಪರ್ಯಂತ ವರುಣನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ತಮ್ಮಾ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಧನು ಶಿರಗಳನ್ನು ಕೊಡು ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ವರುಣನನ್ನು ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವರುಣ ಸತಿಯರು : ಶ್ರೀರಾಮಾ... ೩ ಸಲ ರಕ್ಷಿಸು ರಕ್ಷಿಸು ರಕ್ಷಿಸು....

ಪದ : ಚಂದವೇ ರಾಮಚಂದ್ರ..... ಬೇಗ ನಿವಾರಿಸೋ ||

ಅರ್ಥ : ವರುಣ ಸತಿ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಾಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮತಸ್ಮಾತ್ ಕಾರುಣ್ಯ ಭಾವೇನ ರಕ್ಷಃ ರಕ್ಷಃ ಜನಾರ್ದನ. ಸ್ವಾಮಿಯೇ ನಮ್ಮ ಗಂಡನ ತಪ್ಪನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು ದೊರೆಯೇ.. ನಿನ್ನ ಕಾರುಣ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೀನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ನಮಗೆ ಸುಮಂಗಲಿತ್ವವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಮಂಗಲೀಯರೇ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ನಾನು ಲಂಕೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ಭೋರ್ಗರವ ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಗಬೇಕು ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ಸುಮನ್ವಿತನಾಗಿ ವರುಣದೇವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೆ ಅವ ಅಸಡ್ಡೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಟೆದು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮಗಾಗಿ ಸೈರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕರೆಸಿ ಅವನನ್ನು.

ಅರ್ಥ : ವರುಣ ಸಖಿ : ಅನುಗ್ರಹಿತರಾದೆವು ದೇವಾ... ಇದೋ ನಮ್ಮ ಪತಿ ವರುಣದೇವರನ್ನು ಕರೆತಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವರುಣ : ಪ್ರಭೋ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನಿಂದಾಗ ಬೇಕಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸುದೇವಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವರುಣಾ... ನಾನು ಸಟೆದು ನಿಂತು ಸೆಳೆದು ಹಿಡಿದಿರುವ ಈ ಶರ ಪುಸಿಯಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುವ ಖಳರಿದ್ದರೆ ತಿಳಿಸು ಈ ಬಾಣದಿಂದ ಅವರ ನಾಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವರುಣ : ದೇವಾ... ಸಮುದ್ರದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಆಸರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಜಲ ತತ್ವವನ್ನು ಬಾಧಿಸುವ ಖಳರ ನಾಶವಾದರೆ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಡೆಯಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸರಿ ಈ ಬಾಣವನ್ನು ಅವರುಗಳ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವರುಣ : ನನಗೇನು ಅಪ್ಪಣೆ ಸ್ವಾಮಿ

ಪದ : ದಾರಿಯ ಕೊಡು ನಮಗೆ..... ಸೇನೆ ಸಹಿತ ತಡಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವರುಣದೇವಾ... ಲಂಕೆಯರಸ ರಾವಣ ಕುತ್ಯತ್ಯದಿಂದ ನಾವು ಅವಮಾನಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅವನ ನಾಶವನ್ನು ಬಯಸಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವಾನರ ಸೇನೆ ಸಹಿತ ನಾನೂ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ

ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇರುವ ಜಲರಾಶಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ನಮಗೆ ದಾರಿಯ ಅನುಕೂಲತೆ ಆಗಬೇಕು ವರುಣದೇವ.

ಅರ್ಥ : ವರುಣ : ಸರಿಸ್ವಾಮಿ ದಾರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕು.

ಪದ : ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮನುಜರಿಗೆ..... ಥಟ್ಟನೆ ದಾಟಲಿ ಸೇನೆ ||

ಅರ್ಥ : ವರುಣ : ದೇವರೇ ಜಲರಾಶಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರೂಪಿತವಾಗುವ ತಮ್ಮ ಲಂಕಾಭಿಯಾನದ ದಾರಿಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾರ್ಯ ವಿಶ್ವಕ್ಕೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಬೇಕು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆ - ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ತಂದು ಯೋಜಿತವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಜಲ ಪ್ರಭಾವ ಅದಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡದಂತೆ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಸೇತುರಚನಾ ಕೌಶಲವನ್ನು ಅರಿತಿರುವ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ನಳನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಕೌಶಲದ ನೇತ್ರತ್ವದಲ್ಲಿ ಸೇತು ರಚನೆಗೆ ಆಗುವುದು ನಿಮ್ಮ ನಡೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಕರುಣೆಗಾಗಿ ನಾನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸಂತಸವಾಯಿತು ವರುಣ ದೇವಾ... ನಾವಿನ್ನು ಕಾರ್ಯೋ-
ನ್ಮುಖರಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವರುಣ : ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದೆ ದೇವ ನಾನು ಇನ್ನು ತೆರಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಶರಧಿಯನು ಬಂಧಿಸಲು..... ಕರೆಸಿದನು ನಳನ ||
ನಳ ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ..... ಬಲಪರಾಕ್ರಮವ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ದೇವರೇ.. ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ನಮ್ಮ ಕರೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಬಂದವನೇ ಇವನಳ - ಅಯ್ಯಾ ನಳಾ ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವರು ಅವರ ಅನುಜ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮತ್ತೇ ವಾನರ ಸೇನೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಸೇತುನಿರ್ಮಾಣ ಆಗಬೇಕು. ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಒದಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಿನ್ನ ಕೌಶಲದಿಂದ ಭದ್ರವಾದ ಸೇತು ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗಬೇಕು. ದೇವರೇ... ನಳನು ಈ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾನೆ. ಸೇತುಬಂಧನದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಆಗಲಿ ದೇವರೇ....

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಒಟ್ಟಿಂದದ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಸೇತುಬಂಧದ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹನುಮಂತ ನೀರಿಗಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡು ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಎರಡು ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉರುಳಿಸುತ್ತಾ ಬಂಡೆಯೊಂದನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿರಿಸುತ್ತಾ. ಭುಜದಲ್ಲೆರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲೆರಡು ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ತಂದು-ಗಿರಿಪರ್ವತ ಮರಗಳನ್ನು ತಂದು ನೀರಿಗಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಯಾವುದೂ ನಳನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಗದಂತೆ ಜಲಚರಗಳು ನುಂಗುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲಾ. ಹೇಗೆ ಈ ವಿಘ್ನದ ನಿವಾರಣೆ ರಾಮದೇವಾ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸಕಲ ದೈವೀಶಕ್ತಿಗಳು ವೇದಜ್ಞರು ಅರಿವು ಉಳ್ಳವರು ಒಪ್ಪಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಕಾರ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮುಂದಣ ನಿರ್ಮಿತ್ಯತೆಗಾಗಿ ಮಹಾಗಣಪತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾದ ಮೇಲಾದರೂ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗೋಣ. ವಕ್ರತುಂಡ ಮಹಾಕಾಯ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಸಮಪ್ರಭಾ. ಅವಿಘ್ನಂ ಕುರುಮೇ ದೇವ ಸರ್ವ ಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ಅನುಗ್ರಹಿಸು [೩ ಸಲ]

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಈ ಗಣಪಾನುಗ್ರಹ ಫಲಿತವಾಯಿತು. ತನ್ನಿರಿ ತನ್ನಿರಿ... ಸೇತುಬಂಧಾನುಕೂಲಿತವಾಗುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಬೃಹತ್ ಬೆಟ್ಟಗಳೇ ಸೇತುಬಂಧನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ. ಸನಿಹದಲ್ಲಿರುವು- ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶರಧಿಗೆ ಆನಿಸಿ ಆಗಿದೆ. ದೂರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಈ ಗಿರಿಯನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ಒಯ್ಯುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನ್ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು.... ಶಿವಗಿರಿಚಿಗಿಂತೆಂದನು ನೋಡಿದೆಯಾ ಗೌರಿ..... ಪೇಚಾಡುವ ಪಂಥಗಳ ||

ಅರ್ಥ : ಶಿವ : ಗಿರಿಜಾದೇವಿ..... ದೇವನಾಟಕದ ವೈಖರಿಗಳ ವೈಭವವನ್ನು ಈಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದಾದರೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ರೂಪಿತವಾಗುವ ಆಟಿಕೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಶರಗಳ ಬಲುಹು ಇದ್ದರೂ ರಾಮನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಭೂ ಮನುಜರ ನಡೆಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನರನಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗಾಗಿ ವಾನರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವುದು. ಶ್ರೀರಾಮ ಶಕ್ತಿಯ ಸೆಳೆತ ಸೇತು ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಭೂವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಬಳಕೆ

ಆಗಿದೆ. ಈಗ ನಾವಿರುವ ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಒಯ್ಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವಾನರ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬಾ ನನ್ನೊಡನೆ. ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾತನಾಡೋಣ. ಅಯ್ಯಾ ವಾನರ...

ಪದ : ತರಳ ನೀನ್ಯಾರ ಹೇಳಿಕೆ..... ನೀನರಿಯೆ ಬಿಟ್ಟತ್ತ ಸಾರೋ ||

ಅರ್ಥ : ಶಿವ : ಅಯ್ಯಾ.... ನಿನಗಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯರಾದ ವಾನರರನ್ನು ನಾವು ಅರಿತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ತರಳವಾನರ. ಮಾಡುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಸಾಹಸಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಮಾಧ್ಯಮದ ಅರಿವು ಇರಬೇಕು. ಶಿವ-ಗಿರಿಜೆಯರ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಪರ್ವತವಿದು. ಕೈಲಾಸವೆಂದು ಇದರ ಹೆಸರೆಯಾರ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ನೀನು ಕಣ್ಣು ಹಾಕುತ್ತಿರುವೆಯೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀನು ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳು. ಅಯ್ಯಾ... ನೀನು ಈ ಪರ್ವತದ ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದರೆ ನನ್ನಾಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ನಮ್ಮ ಗಣಗಳ ಆಕ್ರೋಶಕ್ಕೆ ನೀನು ಬಲಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಚ್ಚರ. ಅಯ್ಯಾ.... ಮೂರು ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ನಾದ-ಶಿವ-ನನ್ನರಸಿ-ಗಿರಿಜೆ ಹಾಗೂ ಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ವಾಸವಿರುವ ತಾಣವಿದು. ಈ ತಾಣವು ಬಾಧಿತವಾದರೆ ನೀನು ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಚ್ಚರ.

ಪದ : ಹರನಾಗಲ್ಲದಡೆ ಶಂಕರ..... ಹೊರುವದೆ ಭಲ ನಮಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇವಾಸಕ್ತರಾದ ನಮಗೆ ರಾಮಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಿತವಾಗುವ ಸೇತುವೆಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದೇ ನಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆ. ಸುಗ್ರೀವ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾವು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದೇವೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ಕಿಂಕರರಾದ ನಮಗೆ ಶಂಕರನೋ - ಇನ್ನೊಬ್ಬನೋ ಮಾನಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಒಯ್ಯುವುದೇ ಸರಿ.

ಅರ್ಥ : ಶಿವ : ಅಯ್ಯಾ ಬಾಲವಾನರನೇ....

ಪದ : ಹರಿಹರರು..... ನರಕ ಹೊಂದದಿನ್ನಿಹರೆ ||
ರಾಮನಾರಾಯಣನು..... ಕೊಲುವ ಬಗೆಗೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಶಿವ : ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಮೂರು ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ನರನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ರಾಮಾಭಿಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಧರೆಯ ದುಷ್ಕ ಖಿಳರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಿದ್ದಾನೆ. ಏಕ ಸ್ಥಾನವಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಹರಿಹರರಲ್ಲಿ ಭೇದವೆಣಿಸಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗುವವರು ಕ್ಷಮಾ ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹರಿಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹರತಾಣವನ್ನು ಬಾಧಿಸುವ ಮನಗಾಣಬೇಡ.

ಪದ : ಇಂದು ಶೇಖರನೆತ್ತ..... ಹೊಗಳಿ ಫಲವಿಲ್ಲ ||
ಎರಕವಾದರೆ ನೀವು..... ತಿರಿಗಿ ಸಾರುವೆನು ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಸೂರ್ಯವಂಶಜನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು ಸಮನೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನರಿಯದಂತಿರುವ ಏಕ ಮನವು ನಿಮ್ಮುಭಯರಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾದರೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಪರ್ವತವನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದರೆ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತೇನೆ. ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮುಖ ತೋರಿಸುವವ ನಾನಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ಈಶ್ವರ : ಮೆಚ್ಚಿದೆ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯ ತತ್ಪರತೆಗೆ ನಾವು ಹೊಂದಿರುವ ಚೇತನ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಿಂದ ಏಕಮನಸ್ಕರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ರಾಮಶಿವನಂತೆ ಕಾಣಬಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವ ರಾಮನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ. ನೋಡು ನೋಡು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ರಾಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಂತೆಯೇ ನಾ ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರವು ರಾಮ ವಿಚಾರವೆಂದೇ ಮಾನಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಈಶ್ವರ ದೇವರೇ ತಪ್ಪಾಗಿ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದೆ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದಂತಿರುವ ಉಪ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಾಗುತ್ತೇನೆ. ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅದು ಯಾರದು? ಕಿರಿಯ ಅಂಗದನಲ್ಲವೆ? ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭಲೇ ಅಂಗದ - ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಹತ್ತು ಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರದ ಸೇತುಬಂಧವಾಗಲು ಇವನ ಕಾರ್ಯ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಮುಂದುವರಿಯಲಿ ಕಾರ್ಯ.

ಪದ : ಈ ಸರ ಬಗೆಯೆಲ್ಲ..... ಚಿತ್ತದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಾನರನೂ ಸೇತುಬಂಧ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೂ ಸೇತುವೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಿಂದುಳಿದನಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಅರಿತಿರುವ ರಾಮನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾರುತ್ತಾ ಬಂದೆ. ಮೇರು ಪರ್ವತವನ್ನು ಕಂಡೆ. ಒಂದು ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ಉದ್ದವೂ ಉನ್ನತಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಪರ್ವತ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸೇತುವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪರ್ವತವನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ಒಯ್ಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಬಂದರಲ್ಲಾ ಅವರ ಮೃದುವಚನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ನಾನು ಒಯ್ಯಲಿರುವ ಪರ್ವತವು ಸೇತುವಿಗೆ ಬಳಕೆ ಆದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹಾಳಾಗದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸುವುದಾಗಿ ವಚನ ನೀಡಿದೆ. ಆಕ್ಷೇಪಿಸಲಿಲ್ಲ ಅವರು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಪದವಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಲಿರುವ ನನ್ನ ಬದ್ಧತೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬೇರೆ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ತಂದು ನಳನ ಕೈಗಿತ್ತಾಗ ಅವನ ಕೌಶಲದಿಂದ ಸೇತುಬಂಧದ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತೆಂಬ ಸಂತಸಾಚರಣೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಲ್ಲೂ ವಾನರರಲ್ಲೂ ಕಂಡೆ.

ಪದ : ಕುಶನೆ ಕೇಳೆ ಪುಷ್ಪ..... ಕಣ್ಣಪುರೇಶನೊಲವಿನಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವೊಂದು ಸಾಧಿತವಾದ ಸಂತಸದಲ್ಲಿ ಆನಂದಭಾಷ್ಪ ಕಣ್ಣಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ವಾನರ ಮಿತ್ರರೇ ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಾಸಕ್ತಿ ಕಾರ್ಯ ತತ್ಪರತೆ - ಕಾರ್ಯ ಜಾಣ್ಮೆ - ಕಾರ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ - ಕಾರ್ಯ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ನಾನು ಸದಾ ಋಣಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಈ ಕೆಲಸವಾಯಿತು! ಪುಷ್ಪ ಶುದ್ಧದ ದಶಮಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿತವಾದ ಈ ಕಾರ್ಯ ಅದೇ ತ್ರಯೋದಶಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಸಂತೋಷ ಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಳನ ಕೈಚಳಕಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದುವೇ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತವೆಂದು ಅರಿತು ದೈವಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಲಂಕಾಭಿಯಾನಕ್ಕೆ ತೊಡಗೋಣ.

* * *

ಅಂಗದ ಸಂಧಾನ

ಪಾತ್ರವರ್ಗ

ಸುಗ್ರೀವ

ರಾಮ

ಮಂತ್ರಿ

ರಾವಣ

ಸಾರಣ

ಶುಕ

ಅಂಗದ

ಪ್ರಹಸ್ತ

ಹನುಮಂತ

ವಿದ್ಯು ಜ್ಜಿಹ್ವೆ

ಅಂಗದ ಸಂಧಾನ

– ಪಾರ್ತಿಪುಟ್ಟ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಭಾನುನಂದನನಾಗಳಾ..... ಪೇಳ್ವ ನಿ ದಾನಗಳನು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್ ಜೈಶ್ರೀರಾಮ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ವರುಣದೇವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನಳನ ಕೈಚಳಕದಲ್ಲಿ ವಾನರರ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೋಗರೆವ ಶರಧಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇತುನಿರ್ಮಾಣವಾದುದು ಸೋಜಿಗವೇ ಸರಿ. ಜಾಂಬವರ ಹಿರಿತನದಲ್ಲಿ ವಾನರ ಪ್ರಮುಖರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಬನ್ನಿರಿ. ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರನ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ತೆರಳೋಣ. ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರಾ... ಪಾದಾಭಿವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಶುಭವಾಗಲಿ ಸುಗ್ರೀವ ಏನು ಬಂದಿರಿ ನೀವೆಲ್ಲಾ.....

ಪದ : ಆಯಿತು ಸೇತುಕಟ್ಟಿ ನಗುತ ಸುಪ್ರೇಮ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯೇ.... ನಿನ್ನ ಸೇವಾಭಾವದಿಂದ ಸೇತುಬಂಧಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯವೆಸಗಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಾನರನು ನಗೆಳ್ಳೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಜಾಂಬವರಂತಹ ವಯೋವೃದ್ಧರೂ ಸಹ ರಾಮಾ ಸೇವಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ನಳನ ಕರ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ನುರುಯೋಜನ ಉದ್ದದ ಹತ್ತುಯೋಜನ ಅಗಲದ ಸುದೃಢ ಸೇತುವೆ ಬಹಳ ಅಂದವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ದೇವರೇ ಹನುಮಂತ ತಂದಿರಿಸಿದ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಬಂಡೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಅವನೇ ತಂದಿತ್ತ ಗಿರಿಗಳು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಸೇತುನಿರ್ಮಾಣ ಆಗಿದೆ ದೇವರೇ.... ಮುಂದೇನು ಅಪ್ಪಣೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ... ಸಂತಸವಾಯಿತು. ಸೇತು ಮೂಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡೋಣ ಬನ್ನಿ.

ಪದ : ಭಾನುನಂದನ..... ಕಟ್ಟಿರುವ ಬಗೆಗೆ ||
ಅಂಗದನ ಸಾಹಸಕೆ..... ಕಷ್ಟಕೊಡದಿರರು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾದಿ ವಾನರರೇ - ವ್ಯಷ್ಟಿ - ಜೀವನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾನವರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳಿಗೆ ಅವರಾಯಿತು ಅವರ ಪರಿ ಆಯಿತು. ಸಮಷ್ಟಿ ಜೀವಿತದ ಸೊಬಗಿಗೆ ಪರಸ್ಪರಂ ಭಾವಯೇತ ಎಂಬ ಧ್ಯೇಯವಿರಬೇಕು. ಈ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜನರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಇರಬಹುದು. ಸುಗ್ರೀವ ನರರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನರೆಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾಗುವ ವಾನರ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೊಬಗನ್ನು ನಾನಿಂದು ಕಂಡೆ. ಈಗ ಸಾಧಿತವಾದ ಕಾರ್ಯವಾನರರಿಂದ ವಾನರರಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಈ ವಾನರರು ನರನಾದ ನನಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿರ್ವಹಣಾ ಬಗೆಯ ದಣಿವಿನ ಅರಿವು ನನಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವಾನರರು ದಣಿದಿರುವರೆಂದೇ ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ ನಾನೆಣಿಸಿದ ದಣಿವಿನ ಛಾಯೆಯೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿರಿಯರಾದ ಜಾಂಬವರು ಕೈಹಾಕಿದ ಪರ್ವತವನ್ನು ತರುವುದು ಜೀವಬಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರಿತು ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವರು ತಂದ ಪರ್ವತಗಳ ಗಾತ್ರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾದ್ದಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿ ಬಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರಿತ ಮಾರುತಿ ತಂದಗಿರಿ ಪರ್ವತಗಳಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ಸೇತುಬಂಧ ಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಪ್ರಕೃತಿ ಬಾಧಿತವಾಗುವ ಪರ್ವತವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುದು. ಅವನ ಸುಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಚೋದನೆ ಹರದರ್ಶನ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದು ಕ್ಷೇಮಕರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಅಂಗದನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಹೊಗಳಲು ಶಬ್ದಗಳಿಲ್ಲ ಇವರಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವೆಂಬಂತೆ ಉಳಿದವರೂ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ

ಪದ : ಏಸು ನಾ ಪೊಗಳಿದರು..... ಪುತ್ಥಳಿಯ ಹೊನ್ನು ||
ನಳನ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲ..... ನಾವ್ ಕೊಡುವ ಸೊಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಥೇ ವಾನರ ವೀರರ ಸಾಹಸಮಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ನಮಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ ವಿಭೀಷಣನನ ಗುಣಸ್ವಭಾವ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಆದರ್ಶ ಸುಗ್ರೀವ

ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕರ ಕೌಶಲ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸೇತುನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅನ್ಯರಿಗೆ ಸಹಿಸಲಸದಳ. ವಾನರರೇ ನನಗಾಗಿ ಒದಗಿ ಬಂದ ನಿಮ್ಮ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಗಳಲು ನಾನು ಅಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ವಾನರ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಾನು ಸದಾ ಋಣಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂಬಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರಾ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.

ಅರ್ಥ : **ಸುಗ್ರೀವ :** ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ಜೀವಿತಾನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವಿಯು ಮಾಡುವ ದೇವತಾನುಗ್ರಹದಾ ಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ದಣಿವುದುಂಟೆ? ಬಳಲುವುದುಂಟೆ ದಣಿವು ಬಳಲಿಕೆಯ ಬಗೆಯನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನಾದರೆ ಅವನು ದೇವತಾಕಾರ್ಯಪ್ರಿಯನಲ್ಲವೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತಾ ಪುರುಷನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮೊಳಿತನ್ನು ಹರಸುವುದೇ ನೀನು ನಮಗೆ ನೀಡುವ ಉಡುಗೊರೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ದೇವರೇ... ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ.

ಅರ್ಥ : **ರಾಮ :** ಸುಗ್ರೀವ ಸರ್ವರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗೊಣವೇ

ಪದ : ಪೋಗಬೇಕಯ್ಯ ಸೇತುವದಾಟಿ..... ಕಟ್ಟಳೆಯಾದ ಬಂದುಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ||

ಅರ್ಥ : **ರಾಮ :** ಸುಗ್ರೀವಾದಿ ಮುಖ್ಯರೇ ನಾವು ಈ ಸೇತುವಿನ ಮೂಲಕ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಬೇಕು. ಒಂದು ನಿಬಂಧನೆ - ನಿಬಂಧನೆಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ನಾವು ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಬೇಕು. ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರುವ ಅವಸರದ ನಡೆಯಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಸಮುದ್ರ ಪಾಲಾಗಬಾರದು. ನಡೆಗೆಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದ ಯಾವುದೇ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಹಾನಿ ಆಗಬಾರದು... ಉತ್ಸಾಹವೆಂದೋ ಉಲ್ಲಾಸವೆಂದೋ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುವ ಗುಣಸ್ವಭಾವದ ಅವಸರದ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಲಂಕೆಯ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಲಂಕೆಯ ಯಾವುದೇ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಹಾನಿ ಉಂಟು ಮಾಡಬಾರದು. ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳಿವೆ ರೀತಿನೀತಿಗಳಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುವಂತಿರಬಾರದು ನಮ್ಮ ನಡೆ. ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ ಮೊದಲಿಗರು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಮತ್ತೆ ಬಂದವರು ಅವರನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮಾತ್ರಾ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಬಾರದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲರ ನಡೆಯೂ ನನ್ನ ಯೋಚನೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೋ... ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗಬೇಕು.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವ ವಿಭೀಷಣ ದೇವರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದಂತಿರುವ ವಾನರ ಪಡೆಯನ್ನು ತಂಡಗಳಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ನಾಯಕರುಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಆಯ್ಕೆಯೇ ನಾಯಕರ ನಡೆ ನಾಯಕರ ನಡೆಯೇ ಪಡೆಯ ನಡೆ. ನೀನು ಮುಂದೆ ನಡೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ವಿಭೀಷಣರು ನಿನ್ನ ಕೂಡೆ. ಅನುಸರಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಮಸ್ತ ವಾನರ ಪಡೆ ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮಾ.... (೨ ಸಲ)

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಏಕಮತದ ನಿರ್ವಹಣಾ ಧ್ಯೇಯದಿಂದ ಶುಭನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯೋಣ (೩ ಸಲ)

ಪದ : ಅಣುಗ ಕೇಳಿತಾರು..... ಬೀಡತ್ತಿತಾ ರಾಮನ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಂಕಾಭೂಮಿಗೆ ನಾವು ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳಿದನಲ್ಲವೇ? ವಿಭೀಷಣ, ಸುಗ್ರೀವ, ಸತತ ಆರು ದಿನಗಳು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ ನಾವು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಸೇತುವಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಬಳಗವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಾವಲಿನವರು ಅತ್ತತ್ತ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆಯಾ. ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಇರುವಿಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದ ನಮಗೆ ಈ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಯವರೆಗೆ ಇರುವಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೂರು ದಿನಗಳೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದೇ ಸಮಾಧಾನ - ಮುಂದಣ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ತೊಡಗಬೇಕಾದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ನಿರ್ವಹಣಾ ತರಹಗಳನ್ನು ನಾವು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮನರಾಗಿರೋಣ.

ಪದ : ಮನಸಿನಲಿ ನೊಂದುಕೊಂಡಾ..... ಪೇಳ್ವನತಿ ನಯದೊಳು ||

ಅರ್ಥ : ಮಂತ್ರಿ : ಮಹಾರಾಜ... ಒಳಗೆ ಬರಲು ಅಪ್ಪಣೆಯೇ ಸ್ವಾಮಿ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದೇ ಹೌದಾದರೆ ಒಳಗೆ ಬಾ.

ಅರ್ಥ : ಮಂತ್ರಿ : ಮಹಾಪ್ರಭು ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಇದೀಗ ನಾನಂತು ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಕೇಳಯ್ಯ ಮಾತ ಕೇಳಯ್ಯ..... ಲಯಕಾಲವಿದಿನ್ನೆಂದು ಫಲವೇನು ||

ಅರ್ಥ : ಮಂತ್ರಿ : ಮಹಾರಾಜ.... ಸೀತಾಪಹರಣದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅರಿಯದೆ ತಾವು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದವರಲ್ಲ. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಕಪಿಯಿಂದುಂಟಾದ ದುರಂತವನ್ನು ತಾವು ಲೆಕ್ಕಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಸಮಾಹಿತವಾದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತರ್ಕಿತವಾದಂತೆ ರಾಮಸೇನೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕೆಗೆ ಬರಲಾರದು. ಬಂದರೂ ಲಂಕ ದೈತ್ಯ ಬಲದೊಡನೆ ಸೆಣಸಲಾರದು. ಸೆಣೆಸುವ ವಿಚಾರ ಹೇಗೆ ಇರಲಿ ಸಮುದ್ರ ದಾಟಲಾರದು ಎಂಬುದು ಸುಳ್ಳಾಗಿದೆ. ಜಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇತುವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ರಾಮ ಪಾಳಯ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದು ಬಿಡುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ವರದಿಯಾದಂತೆ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಕೋಟಿ ವಾನರ ಸೇನೆ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ಆಯುಧ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಕೋಟಿಯ ಮುಂದೆ ನೆರೆದಿದೆ. ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನಾಂತ ಶುಕನು ಬೇಹುಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೋದಾಗ ರಾಮನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಕೈಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಅವರ ಕಾವಲಿನದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಭೀಕರವಾದ ಹಾನಿ ಆಗಲಿಕ್ಕಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನರಿತ ಕೆಲವರು ನಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಜಾಗೃತರಾಗಿರಬೇಕಾಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಆಗಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನೀನು ನಡೆ ಸಾರಣನನ್ನು ಬರಹೇಳಾ....

ಅರ್ಥ : ಸಾರಣ : ಮಹಾರಾಜಾ ಕರೆಸಿದ ಕಾರಣವೇನು?

ಪದ : ತಿಳಿದಾ ಬಾ ರಾಮನ.....ನಿದಾನರೊಯೆಂಬ ಬಗೆಯ ನೀ ||
ನಮ್ಮವಗೂರಾಮಗೂ..... ಗಮ್ಮನೀಗಿರುಳಿದ್ದು ||
ಮಡದಿಗೋಸುಗವಾಗಿ.....ತಿರಿಗಿ ಹೋಹರೊ ಯೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಸಾರಣ..... ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಶತ್ರುಪಾಳಯದ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ ನನಗೆ ಬೇಕು. ಬಲವಂತರಾಗಿದ್ದು ಆಕ್ರೋಶ ಭರಿತರಾಗಿ ಕಾದರಾಪೆರೋ... ಅಥವಾ ನಾವು ಕಾದಲನುವಾದರೆ ಸುಮ್ಮನಾಗುವವರೊ ಎಂದುದರಿಯಬೇಕು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಾನರ ಸೇನೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ನನಗೆ ಬೇಡ. ಆದರೆ ವಾನರ ಬಲದ ಜಾತಿವಾರು ಮಾಹಿತಿ ನನಗೆ ಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಆಹಾರ ಪಾನೀಯಗಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ

ಅದಕ್ಕೆ ಅವರೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಏನಿದೆ? ಇದನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರ ಸಹಕಾರ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ನಮ್ಮವನಾದ ವಿಭೀಷಣನ ನೆರವು ಅವರುಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೆ ಎಂಬ ಖಚಿತ ಮಾಹಿತಿ ಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಕಾಲವೆಂದು ಸುಮ್ಮನುಳಿಯಬೇಡ. ಈಗಲೇ ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರಿತು ನನಗೆ ವರದಿ ನೀಡಬೇಕು. ಒಟ್ಟು ಒಂದು ಗಲಭೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಆ ಗಲಭೆಗೆ ಸಂಖ್ಯಾಬಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ಸಡಗರವನ್ನು ತೋರುವ ಚತುರತೆಯೋ ಅಥವಾ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧರೋ ತಿಳಿದು ಬಾ... ನಡೆ.

ಅರ್ಥ : ಸಾರಣ : ಸರಿ ಒಡೆಯ.

ಪದ : ಬಂದಾ ಸಾರಣ..... ಪೇಳ್ಳ ಭಾಸ್ಕರತನುಜಂ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಭಳಿರೇ. ಅಂಗದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ ಇವನನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಒಯ್ಯುವ. ರಾಮಚಂದ್ರಾ...ನೋಡಿದೆಯಾ ಇವನನ್ನು.

ಪದ : ಇವನೀಗ ಮೊದಲು ಬಂದಾತ.....ರಾಕ್ಷಸದೂತರಿವರಿಬ್ಬರೀಗ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಜೀವಿಯ ಚಲನವಲನದಲ್ಲೇ ಅವನ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ದೇವರೇ... ನಮ್ಮ ಪಾಳಯದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯದಂತೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇವರಿಬ್ಬರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನೆ ಬಂದವನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇವೆ. ಇಂದು ಬಂದವನನ್ನು ಅಂಗದ ಸೆರೆಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಇವರಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಳ್ಳತನದ ನಡೆಗಳೇ ಆಧಾರವಾಗಿ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿರಿಸಿದ್ದೇವೆ ಯೋಗ್ಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಆಗಲಿ.

ಪದ : ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿದರವರ..... ವಿಸ್ತರವಾಗಿ ಪೇಳಿದರ್ವಿವರ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಯ್ಯಾ ದೈತ್ಯರೇ... ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ನಾವು ಬಂದವರು. ನೀವು ಈ ಸೇನಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ನಿಮಗೇನು ಕಾರ್ಯ ಹೇಳಿ.

ಅರ್ಥ : ಸಾರಣ : ನಾವು ರಾವಣಪಾಂತರು. ಲಂಕೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದ ಸೇನೆಯ ನಿಜವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಅರಸನ ಅಪ್ಪಣೆ. ನಿನಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮರಸನ ಬಲುಹಿನ ವಿಚಾರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪದ : ರಘುವೀರ ಕೇಳು..... ಧನಪತಿ ತದಗ್ರಜನ ||

ಅರ್ಥ : ಸಾರಣ : ರಾಮಾ-ವಿಕ್ರಮಾತಿಶಯದಿಂದ ತ್ರಿಜದಲ್ಲಣ ದಶವದನನೆಂದು ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದ ನಮ್ಮರಸ. ಕುಬೇರನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮೀರಿದ ಐಸಿರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವ ರಾವಣ. ಇವನಿಗೆ ಸರಿಸಮನಾದವ ಇವನ ತಮ್ಮ ಕುಂಭಕರ್ಣ. ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಮಣಿಸಿದ ಇಂದ್ರಜಿತು ನಾಮವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಘನಾದ ಇವನ ಮಗ. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ದೈತ್ಯ ಬಲವೆಲ್ಲವೂ ಇವನ ಪರವಾಗಿ ಹೊರಾಡುತ್ತದೆ. ಅಗೋಚರವಾಗಿರುವ ಭೂತ ಬೇತಗಳಾದಿಗಣಗಳು □ ರಾವಣನಿಗಾಗಿ ಶತ್ರು ಬಲವನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬಲುಹಿನಿಂದ ರಾವಣನ ಒಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಜಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಭಿನ್ನಮತೀಯನಾದ ತಮ್ಮನನ್ನು ಹೊರ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುವುದರಿಂದ ಅವನ ಯಾವ ದೌರ್ಬಲ್ಯ.

ಪದ : ಪರಿಗಣಿಸಿ ನೀವು ಕಾದಾಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಿ ಹೇಳಿ...
ಕಂಡಮಾತಾಡಿದರೆ..... ನೊಯ್ದದತಿ ಲೇಸು ||

ಅರ್ಥ : ಸಾರಣ : ರಾಮಾ.... ಇದ್ದುದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಒದ್ದು ಬಿಡಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಬಾರದು. ಬರಿದೆ ದಂಡಿತರಾಗುವುದು ಏಕೆ ಹೇಳು ಲೋಕವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ರಾವಣನಲ್ಲಿ ವಿನಯದಿಂದ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೀನು ಪಡೆಯುವುದು ನಿನಗೆ ಕ್ಷೇಮಕರವೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ವಾನರ ಬಲುಹನ್ನೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾತನಾಡುವ ಇವರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೆಡವಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾದಿ ವಾನರೇ... ಸಲ್ಲದು ಸಲ್ಲದು.

ಪದ : ಕಪಿರಾಜ ಕೇಳಿದಕೆ..... ಕಲಹ ತರವಲ್ಲ ||
ನಮ್ಮ ಶೌರ್ಯಗಳಿರವ..... ಧರ್ಮವೈ ನಮಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ... ನಮ್ಮೆದುರು ಬಂದ ಜಿಂಕೆ ಕಪಟದ್ದು. ಸೀತೆಯೆದುರು ಬಂದ ಸನ್ಯಾಸಿ ಕಪಟಿ. ಜಟಾಯುವಿನ ಬಲಿಗೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದು ಕಪಟವೇ. ಆದರೆ ಇವರು ಕಪಟಿಗರಲ್ಲ. ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಆಸರೆ ಆದವನು ಎಂಥವನೇ ಆಗಿರಲಿ. ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವವನು ಆಶ್ರಯದಾತನಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗನೆ ಆಗಿರಬೇಕು. ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಬದ್ಧತೆ. ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ರಾವಣನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ಅರಿತಿರುವ ನಾವು ಭಯಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರ ಜ್ಞಾನದ ಪರಿಮಿತಿಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೋ ಅದನ್ನು ರಾವಣನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅಷ್ಟೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರನ್ನು ಘಾತಿಸದೆ ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುವುದೇ ಧರ್ಮ ರಾವಣಾವಿಲಂಬಿಗಳೇ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿರಿ.

ಪದ : ಭರತಾದಿ ನವಖಂಡದೇಶಗಳ..... ಶುಕ ಬೆರಳಿಂದ ತೋರಿಸಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಶುಕ-ಸಾರಣರು ತಿಳಿಸಿದ ರಾಮಪಡೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಲಂಕೆಯ ಸರ್ವತೋಭದ್ರ ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿಯೂ ದೈತ್ಯಬಲದಿಂದಲೂ ರೂಪಿಸಿದೆ. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಬಲವಂತರನ್ನೂ ಕರೆಸಿಕೊಂಡೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಾನೇ ನೋಡಿ ರಾಮ ಪಡೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮಪಡೆಯನ್ನು ಸನಿಹದಿಂದ ಕಂಡಶುಕ ಸಾರಣರೇ ಬನ್ನಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳಿ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದುದನ್ನು.

ಪದ : ನೋಡಿದೆಯಾ ರಾವಣೇಂದ್ರ..... ನೋಡುವಾತನೆ ರಾಘವ ||
ಜೋಡಾಗಿ ಎರಡು.....ಕೈ ಮಾಡುವಾತನೆ ಸುಗ್ರೀವ ||

ಅರ್ಥ : ಶುಕ್ರ : ರಾವಣೇಶ್ವರ ಮಹಾಪ್ರಭು ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ನೀವು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲರಷ್ಟೇ? ಅವನ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವನಾಡುವ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುತ್ತಾ ನಮ್ಮತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿರುವವನೇ ಸೀತಾಪತಿರಾಮ ಅಲ್ಲ ಸನಿಹದಲ್ಲಿರುವವನನ್ನು ನೋಡಿ. ಎರಡು ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ

ಹಿಡಿದುಕೊಂಡವನೇ ರಾಮನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಮೂಡಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಾರದೆಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನೇ ವಾಲಿಯ ತಮ್ಮ ಸುಗ್ರೀವ.

ಪದ : ಕುಂಭಿನಿಯುದಿಸುವ..... ವರುಷವಂತೆ ||
ಜಂಭಾರಿ ಮೊದಲಾದ..... ಜಾಂಬವನಧಿಕಶೌರ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸ ಪುತ್ರರಾಗಿ ಕುಂಭಿನಿ ಉದಿಸುವ ಮುನ್ನವೇ ಹುಟ್ಟಿ ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ಪಂಥ ಮಾಡಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಾರಿ ಸುರಗಿರಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಮಸ್ಕೃತರಾಗುತ್ತಿರುವ ವಯೋವೃದ್ಧರಂತೆ ಕಾಣುವವರೇ ಜಾಂಬವರು. ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯವರ ಮದುವೆ ಆದಾಗ ಅವರು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷದ ಯುವಕನಂತೆ.

ಅರ್ಥ : ಶುಕ : ಲಂಕಾ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಜಂಬು-ಮಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಬಾಲದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಹನುಮಂತನೆಂಬುವನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸನಿಹದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ನೋಡಿ.

ಅರ್ಥ : ಕಾರಣ : ಯುವ ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಪಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರುವವನೇ ವಾಲಿಯ ಮಗ ಅಂಗದ. ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಹಾಗೇ ಕಾಣುವವನೇ ಗಜವೀರ್ಯ ನಿಂದಿತನಾದ ನಂದಿಯೋ ಅವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ಶುಕ : ಬಹಳ ಜೋರಾಗಿ ಬೊಬ್ಬಿಡುತಾ ಪಡೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿರುವವನೇ ಆ ಸೇನಾ ನಾಯಕ ನೀಲ. ಅವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವವನೇ ನಳ. ಇವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾ ಇರುವವರು ಒಂದು ಶತಬಲಿ, ಎರಡು ಸುಮುಖ, ಮೂರು ದುರ್ಮುಖ ಮಹಾಪ್ರಭು. ಉಳಿದವರ ಹೆಸರು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅತುಲ ಬಲರೆಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾದವರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಹುಚ್ಚು ಮರುಳ ವಿಕಲ್ಪ ನಿಮಗೆ....

ಪದ : ಮರುಳಾದೆಯೇನೋ..... ಕಪಿಗಳ್ಳಂಗರದೊಳೆಚ್ಚಾಡುವವೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾವಣನ ವಿಕ್ರಮೀ ಪರಿಯಟನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಂದಿಗಿದ್ದು ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮದ ವೈಭವವನ್ನು ಕಂಡವರು ನೀವು. ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಹಾರುವ ಕಪಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆದರಿದಿರಾ. ಅಲ್ಪವನ್ನು ಮಹತ್ ಎಂದು ಹೇಳಬಾರದು ಮರದ ಬೇರನ್ನೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವ ನನಗೆ ಆ ಮರದ ಎಲೆಗಳ ವಿಚಾರ ಹೇಳುತ್ತೀರಲ್ಲಾ... ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಕವಿದ ಮೋಡ ಬೀಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮಿಯಾದ ರಾವಣನಿಗೆ ಸುರನರೋರಗ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರೂಷರಾದಿಗಳೇ ಹೆದರಿ ನಡುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ವಾನರ ವಿಕ್ರಮ ನನ್ನೆದುರು ಫಲಿಸಿ ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದುಂಟೇ. ವಿಭೀಷಣ ಒಬ್ಬ ಅಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದಿತ್ತು. ಇರಲಿ ನಾವು ಲೆಕ್ಕಿಸೆವು. ಹಲವು ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದೇನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ಇರುವ ರಾಮನನ್ನು ಮಣಿಸದೇ ಹೋದರೆ ನಾನೇ ಅಲ್ಲ ರಾವಣೇಶ್ವರ.

ಪದ : ಇನಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತಲಿರಲು..... ತುಂಡುಗೆಯ್ಯಲಾಗ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನನ್ನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕೊಡು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವವನು ರಾವಣನೇ ಹೌದಷ್ಟೇ? ಒಂದು ಬಾಣವನ್ನು ಎಸೆದು ರಾವಣನ ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರವನ್ನು ತುಂಡು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಇದೋ ರಾವಣನ ಕಿರೀಟ ಹಾರಿಹೋಗಿ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಹತ್ತು ಕಿರೀಟಗಳನ್ನು.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ದೇವ. ರಾವಣ ಅವಮಾನದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ. ಲಂಕಾಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯ ದೇವರೇ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವ ಸೂರ್ಯ ವಂಶಕ್ಕೊಂದು ಧರ್ಮಾಚಿತವಾದ ನಡೆಯಬದ್ಧತೆ ಇದೆ. ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು.

ಪದ : ಸಾರಿಕೊಂದರೆ ಪಾಪವಿಲ್ಲ..... ಕೀರ್ತಿಯನು ಮುಂಕೊಂಡು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಾನವ ಸಹಜವಾದ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಬಾಧಿತವಾಗುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಸಹಜ ಮಾನವ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ನಮ್ಮ

ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ. ಹಾಗೆಂದು ಬಾಧಾಪ್ರಿಯರುಗಳ ಮನಃ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಧರ್ಮ ನಡೆ. ರಾವಣನು ತನ್ನ ಕೃತ್ಯದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿರಬಹುದು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆ. ಮುಂದಿನ ದುರಂತಗಳಿಂದ ಅವನು ಹೊರತಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತಾನಾದರೆ ಗೌರವದಿಂದ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಸಹಜ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡನಾದರೆ ಅವನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂತಿರುಗುವುದನ್ನು ಲೋಕ ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ತಾನು ತನ್ನ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೇ ಮಹತ್ವದೆಂದು ಆತ ಗ್ರಹಿಸದಿರಲಿ. ವಿಕ್ರಮಾಶಿತಯದಿಂದ ತನ್ನ ಎಣಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಲ್ಲೆ ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸಿದನಾದರೆ ಬಳಗ ಸಹಿತ ಬಾಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ನಾವು ನೀಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ

ಪದ : ಸಂಧಾನಕೋರ್ವನ..... ಮುಂದಾಹುದನು ಬಿತ್ತರಿಸಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ... ನಾವೀಗಿಂದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಧರ್ಮ ನಡೆಯನ್ನು ತಾನರಿತುಕೊಂಡು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸಬಲ್ಲ ಚತುರನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸಂಧಾನ ಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ರಾವಣನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ರಾವಣನಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳ ಸಾರವನ್ನು ರಾವಣನಲ್ಲಿ ಉಳುಹಿ ಬರುವಂತವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸು. ಅರಿವನ್ನಾತು ರಾವಣ ವ್ಯವಹರಿಸಿದನಾದರೆ ಒಳಿತು. ನಮ್ಮ ಸಂಧಾನ ಕ್ರಮ ಯಾವುದೇ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಯಾವುದೇ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಿಲ್ಲ. ರಾವಣನ ನಡೆಯೇ ನಮ್ಮ ಮುಂದಣ ವ್ಯವಹರಣೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅರಿತು ವ್ಯವಹರಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ... ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತಾಗಲಿ.

ಪದ : ದಾನವಾಂತಕನೆಂದ..... ಸಂಧಾನಗೊಳಲು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಅಂಗದಾ.... ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರದೇವರ ವಂಶವಾಹಿನಿಯ ಧರ್ಮನಡೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೀನು ಆರೈಸಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆಯೆಲ್ಲಾ.

ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸಿ ಉಭಯ ನಡೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ರಾವಣ ಅಂತವನಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವಂತೆ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ಹೆಣೆದು ಬಾ... ಮಗನೆ....

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದಾ : ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇವೆಗೊಂದು ಅವಕಾಶವಾಯಿತು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಾ ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರದೇವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದವನಾಗಿ ಸಂಧಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್.

ಪದ : ಭಾನುಮಾರ್ಗದೊಳಡಿ..... ತಾನೆಯೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದಾ : ಗಗನ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ನೆಗೆದೆ ಲಂಕಾದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದೆ. ಏನಿದು ಆಶ್ಚರ್ಯ? ಇಕ್ಕೆಲದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮನೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಂಗಳೆಯರು ಸಿಕ್ಕಮನೆಗಳ ಒಳಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರಿ ಸರಿ (ಛ ಸಲ) ಸರಿ ಸರಿ... ನಮ್ಮ ಬಾವ ಆಂಜನೇಯಸ್ವಾಮಿ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನಡೆದ ಘಟನೆಯೇ ಇವರ ಹೆದರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣ. ಓಹೋಹೋ.. ಮನೆಯ ಒಳಗಿಂದ ಹೊಗೆ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಒಲೆಯ ಬೆಂಕಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿರಬೇಕು. ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಉಳಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಗೊಂದಲವೇ ನಗೆಯನ್ನು ಬರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದೇನದು? ಎಣ್ಣೆ ತುಂಬಿದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ದೂರಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವ ಎಣ್ಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಗಮನವೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಒಂದು ಕೃತ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವು ಬಾಳಿನ ನಡೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಉದಾಹರಣೆ. ಹಿಂದೆ ಬಂದ ಮಾರುತಿ ನಾನಲ್ಲವೆಂದು ಜನ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಬಾಲದ ತುದಿಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮದ ಅರಿವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ.

ಪದ : ಸಣ್ಣವರು ನೋಡಿದರೆ..... ಮನ್ನಿಸಿದರು ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದಾ : ದೂರದಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಹಣ್ಣನ್ನು ನನಗಾಗಿ ಎಸೆದ ಬಾಲಕರಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಧಿತನಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹಣ್ಣನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವವರಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಕ್ರಮಣವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮುಗ್ಧ ಬಾಲರಿದ್ದಾರೆ? ನನ್ನ ನಡೆಯ ಸೊಬಗನ್ನಾಂತವರು

ನನ್ನ ಹಾಗೂ ಬಾಲಕರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದವರು ಅಂಗಡಿ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಿಹಿಯನ್ನು ಹಂಚಿದ್ದೇನೆ. ಅರಮನೆಯ ಮಹಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ತಡೆದ ಬಾಗಿಲು..... ಚಾವಡಿಯ ಮುಂದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ನನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ತಡೆದ ಅಮಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೈತ್ಯರುಗಳನ್ನು ಕೆಡವಿ ಒಳಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಸಭಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕಂಕುಳಲ್ಲಿರುವ ಮರಸಹಿತ ಸಭಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅಪರಿಚಿತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಸಭೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಸ್ವದನವಿಲ್ಲ. ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸದೆ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತಾಗಲು ನಾನೇ ಆಸನ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಬಾಲವನು ಸುರುಳಿಕ್ಕೆ..... ಕೆಲರೊಳಸರಿದರಲ್ಲಲ್ಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲ ನನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಸುರುಳಿ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತಂದು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಇಡೀ ಸಭೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬಲುಸಡಗರದ ಸಭೆಯಿದು.

**ಪದ : ಏನು ಸಡಗರ ರಾಕ್ಷಸರ ವಿತಾನ ||
ಮುಖಗಳೆರಡು..... ತಂದ ಧಮನಾರಯ್ಯ ||**

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಖಳನೊಬ್ಬನ ಸಭಾ ಸ್ಥಾನ ಇದಾಗಿದ್ದರೂ ಬಹುತೇಕ ಮುಖ ವಿನ್ಯಾಸವಿರುವ ದೈತ್ಯ ಸಭೆಯಿದು. ಒಂದು ಮುಖವುಳ್ಳವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹತ್ತು ಮುಖಗಳಿರುವ ಜೀವರುಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸತಿಯಾದ ಭೂಜಾತಿ ಜಾನಕಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದವರು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವರೆ? ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಪದ : ಹೇಳಲಾಗದೆ ಬಲ್ಲವರು..... ಕಳ್ಳನಾರಯ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಅಪಹೃತಳಾದ ತನ್ನ ಸತಿ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರ ತೊಡಗಿದ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ರಾವಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಬಂದವನು ನಾನು ಹೊರತು ನಿಮಗೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲ ಆದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ನಡೆಯನ್ನು ರಾವಣನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಆದಕಾರಣ ಸೀತಾಪಹರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ ರಾವಣ ಯಾರು? ಹೇಳಿರಿ... ಹೇಳಿರಿ.

ಪದ : ಹೇಳಿರಿ..... ಹೇಳಿರಿ..... ನಗರದಹನದ ಕಪಿಯ..... ಕಪಿರಾಜ ಪುತ್ರಂಗೇ ||

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮರಸ ರಾವಣೇಶ್ವರ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಅರಿತು ತುಲ್ಯಾರಿ ಮೈತ್ರಿ ಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವಾನರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾಲಿಯ ನಡೆ ಮಿಕ್ಕ ವಾನರ ಬಳಗಕ್ಕೆ ಅನುಸರಣೀಯವಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ವಾಲಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅರಿತವರು ನಾವಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಹನುಮಂತ ನಾಯಕನಾದ ವಾನರರ ನಡೆ ವಾಲಿ ಭಾವಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಮಾತಿನ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈಗ ಈ ಸಭಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನೇ ಆಸನವನ್ನಾಗಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಕಪಿ ಹನುಮಂತನಿಗೂ ಮಿಗಿಲೆನಿಸುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ತಮ್ಮದಲ್ಲದ ಕ್ಷೇತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ನಾವು ತೊಡಗುವುದಾದರೆ ಆಕ್ಷೇತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಉಚಿತವೆಂಬ ಅರಿವು ಈ ಕಪಿಯೊಂದಿಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಏನೇ ಇರಲಿ ಈ ಕಪಿಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಮ್ಮ ಶತ್ರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ರಾಮನ ಮಾತನ್ನು ನಾವು ಆಲಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾನೇ ಇವನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಯ್ಯಾ.... ಬಾಲ ಸುರುಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಬಾಲ ಮರ್ಕಟನೆ....

ಪದ : ಆರೋ ಬಂದವ..... ಗರ್ವದಿ ಕುಳಿತಿಹೆ ||

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ಒಂದು ರಾಜ್ಯದ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಶಾಸನಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಹಂತದ ನಿರ್ವಹಣಾ ಘಟಕಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗುವ ಭಾಗಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಬಲಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ರಕ್ಷಣಾ ಬಲಗಳು ಅಧಮನ ನಿರ್ಗಮನದ

ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಈ ಸಭಾಸ್ಥಾನ ಪ್ರವೇಶದ ನಿನ್ನ ಭರ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದವರನ್ನು ಘಾತಿಸಿ ಒಳಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಬಲದಲ್ಲೇ ಆಸನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಕೈಲಾಸದೆತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಮನೆಂಬ ಭಾವವಾಂತತಂತೆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿರುವ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಘಟನೆ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಬಂದವ ನೀನು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ? ಯಾಕೆ ಬಂದೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಪ್ಪಾ ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಲೇಸು ಲೇಸು.....

ಪದ : ಲೇಸು ನಾಪೇಳ್ವಿ..... ದೂತನಾಗಿರುವೆನು..... ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಅಯ್ಯಾ..... ಮಾಯಕದ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಹದಿಹರೆಯದ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳಂತೆ ಶೂರ್ಪನಬಿ ಕಪಟವನ್ನರಿತ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಚಿಂತನಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಕರ್ಣನಾಸಾಚ್ಛೇದಕೊಳಗಾದಳಂತೆ ರಕ್ಕಸಿ ಅಮಿತ ದೈತ್ಯ ಬಲದೊಡನೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಮೇಲೆ ಎರಗಲು ಬಂದ ಖಿರ-ದೂಷಣ-ತ್ರಿಶಿರಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಂತ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಧರೆಗುರುಳಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರನ ದೂತ ನಾನಾಗಿರುವೆನು.

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ದೌತ್ಯ ಎಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಒಂದು ಸೊಬಗಿಲ್ಲವೇನಪ್ಪ....

ಪದ : ಮೆಯ್ಯೊಳಿಷ್ಟರ ಮದವೇಕೆ..... ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಮಾತಾಡಯ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ಅಯ್ಯಾ.... ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ದೂತರುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ನಿರ್ವಹಣಾ ಚತುರತೆಯ ಪರಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪರಿಜ್ಞಾನಿ ದೂತನ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಾಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿರಲೇಬೇಕಾದವರನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರವೇಶ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದವರನ್ನು ತಡೆಯಲೇಬೇಕಾದದ್ದು ಬಾಗಿಲ ಭಟರ ಬದ್ಧತೆ. ಹಾಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆದ ನಮ್ಮ ಭಟರುಗಳನ್ನು ಘಾತಿಸಿ ಒಳ ಬಂದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಕ್ರಮವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದಿ ಎಂಬುದೇ ಖಿಚಿತ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತ ಭಾಗಗಳು ಘಾತಾನುಕೂಲಗಳು,

ಮಾರಕ ಅಸ್ತ್ರಗಳೆಂಬುದೂ ಸತ್ಯ. ಮಾರಕಾಸ್ತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಶಿಷ್ಟ ಸಭೆಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಸಲ್ಲದು. ಆ ನಿಯಮವನ್ನು ನೀನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದಿ ಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುವಂತಾದರೆ - ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಲು ನಿನಗಸಾಧ್ಯ ಆದುದರಿಂದ ಸಭಾ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತ ಭಾಗಗಳನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಬಂದು ನೀನು ಮಾತನ್ನು ಆಡಬಹುದಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಎಚ್ಚರ ಎಚ್ಚರ.....

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಹೆದರಿದಿರಾ.....

ಪದ : ಬೆದರುವದೇಕೆ..... ಕೊಂಡೊಯ್ದದಕೆ ಬಂದವರಾವು ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ನಿಮ್ಮಿಂದಲೋ.... ನಿಮ್ಮವರಿಂದಲೋ..... ಬಳಕೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಕೈಯ ಆಯುಧಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಆಯುಧವನ್ನೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಕಂಡು ಹೆದರಿದಿರಾ? ನಮ್ಮೊಡನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆ ಇರುವ ನನಗೆ ಎದುರಾದ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ನಾನರಿತಂತೆ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನೀವರಿತಂತೆ ವಿಶ್ವ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ರಾವಣನಿಗಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಧಿಕನೆಂದು ಪ್ರಕಟನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ರಾವಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅವನ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಅವನ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪಡೆದು ಹಿಂತಿರುಗಲು ಬಂದವನೇ ಹೊರತು ನಿಮ್ಮವರಲ್ಲಿ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಲು ನಾನು ಬಂದವನಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ಮರ್ಕಟ ಸಹಜವಾದ ಚಾಪಲ್ಯಗಳ ನಡೆಯನ್ನು ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಬಿಡಲಾಗದ ನೀನು ಸಂಧಿಯ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಅರಿತು ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಅಯ್ಯಾ... ನೀನು ಈಗ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕುಲದ ಚಾಪಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡದಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ಶುದ್ಧ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಅರಿತು ಬಾಳುವುದಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಪರಪೀಡಾಸಕ್ತಿಯೇ ದೈತ್ಯಕುಲದ ಗುಣ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಹಾಗೂ ನೀವು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ನೇತೃತ್ವಕ್ಕೆ ಪರಪೀಡನಾ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ

ಪರನಾರಿಯನ್ನು ಬಾಧಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಿರತ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ನೀನು ಒಬ್ಬ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕುಲಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮರ್ಮತೆ, ಅನುಕೂಲಿಗಳಾಗುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕುಲದ ಬಲಹನ್ನು ಮೆರೆಸಲಿ ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ನಿನ್ನ ನಡೆ ನಿನಗೆ ಅಂಗ ವಿಕಲ್ಪತೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಬಹುದು.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ನಿಮ್ಮ ಪಡೆ ನಿಮ್ಮೆದುರೇ ಅಳಿಯಬಹುದು.

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ನಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಾತನ್ನಾಡುವ ಜಾಣ ಹೌದು.

ಪದ : ಮಾತಿನೊಳತಿ ಜಾಣನಹುದೋ..... ಮತ್ತಿಲಿಗಿಂದೇತಕೆಯ್ದೆ ಹೇಳು ||

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ಅಯ್ಯಾ... ಗರ್ಭಸ್ಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಮಾತೆಯ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಅದೇ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತೆಯು ಸಾಂಸಾರಿಕವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಜನನಾನಂತರದ ಶಿಶುವಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮಾತೆ ಯಾರು? ಅದೇ ತಾಯಿಗೆ ಗಂಡನಾಗಿ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋ ಶಕ್ತಿಯೋ ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡವನು ಒಂದು ರಾಜ್ಯ ಘಟಕಕ್ಕೆ ನೇತಾರನಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಹ ನಾವು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಯಾಕೆ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದೆ? ನಾನು ಈಗ ಹೇಳಿದ ಸಂಬಂಧಾನುಬಂಧಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಿನಗೆ ದೊರಕದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿ ಕಾರ್ಯ ಚತುರತೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವನಲ್ಲ ನಮ್ಮ ತಂದೆ

ಪದ : ತಾತ ನಿಮ್ಮವನ..... ಪ್ರೀತಿಯ ಪೆಸರೆನಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ನಿಮ್ಮರಸ ಸೀತಾಪಹಾರಕ ರಾವಣ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಮಾನ್ಯ ವಾಲಿಯ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದ ವಾಲಿಯ ಪತ್ನಿ, ತಾರಾದೇವಿ.

ಇವಳು ಹೆತ್ತ ಮಗುವಿನ ತೊಟ್ಟಲ ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ರಾವಣನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ ವಾಲಿ. ತೊಟ್ಟಲಲ್ಲಿದ್ದ ಮಗು ಬೆಳೆದು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜನ ಮಾನ್ಯರ ಮಾನ್ಯನಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸೇವಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಮದೇವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಆದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮ ದೂತ. ನಾನು ವಾಲಿ ತಾರೆಯರ ಮಗ ಅಂಗದನಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ಸಾಂಸಾರಿಕವಾದ ಕುತಂತ್ರದ ಅರಿವು ಆಗದೇ ಹೋಯಿತಲ್ಲ... ಅಂಗದಾ||

ಪದ : ಲೇಸ ಮಾಡಿದ ಸುಗ್ರೀವ..... ನೀ ಶಿಶುವರಿತುದಿಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ತನ್ನ ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದವನಂತೆ ಇದ್ದ ಸುಗ್ರೀವ - ಮಾಯಾವಿಯೊಡನೆ ವಾಲಿ ಗುಹ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಾಗ ವಾಲಿಯ ಮರಣವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ವಾಲಿಗೆ ಹೊರ ಬರಲಾಗದಂತೆ ಗುಹಾದ್ವಾರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಗೆ ಬಂದು ವಾನರ ನಾಯಕನಾದ. ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮನನ್ನೂ ಕುತಂತ್ರದಿಂದ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ. ಇದೆಲ್ಲದರ ಅರಿವು ನಾನು ಈಗ ಎಣಿಸಿದಂತೆ ವಾಲಿಗೂ ಆದುದರಿಂದ ಸುಗ್ರೀವ ರಾಜ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಸುಗ್ರೀವನ ಕುತಂತ್ರಕ್ಕೆ ರಾಮ ಬಲಿಯಾಗಿ ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಭರವಸೆಯನ್ನಿತ್ತ ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಕಿಷ್ಕಿಂದಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ವಾನರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತಾನೇ ನಾಯಕನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ನೀನೇ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡು. ಸುಗ್ರೀವನು ರಾಮನಿಗೆ ಇತ್ತ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವಾನರ ಬಳಗವನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿದನೇ ಹೊರತು ತಾನು ಅಲುಗಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ರಾಮನ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾನರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನೇ ನಾಯಕನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ವಾಲಿಯ ಮಗನಾದ ನೀನು ಒಂದಲ್ಲ? ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆ ಆಗುತ್ತೀ ಎಂಬ ಅರಿವು ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಎಳೆಯವನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ದೈತ್ಯ ಬಲಕ್ಕೆ ಆಹುತಿ ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ತಂದೆ ವಾಲಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅಂಶಾಂಶವಾಗಿ ಆದ್ದರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ವಿಷಾದಿಸುತ್ತೇವಾದರೂ ನಿನಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗರಾಗುವ ಬಯಕೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೈ ತಪ್ಪಿದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಿ ವಾಲಿ-ರಾವಣರಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ತುಲ್ಯಾರಿ ಮೈತ್ರಿ ಬಂಧವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಸ್ವೀಕರಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಶ್ರೀರಾಮ ಬಾಣ ತಾಗಿದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಬದುಕುವ ಆಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಅಳಿದ ನಮ್ಮಷ್ಟಯ್ಯನ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಚಿಂತನೆ ಬೇಡ ಸುಗ್ರೀವ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಬಗ್ಗೆ ಕುಹಕವನ್ನು ಆಡಬೇಡ. ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅನುಕಂಪದ ಕೊಡುಗೆಯೂ ಬೇಡ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಒಂದೇ ಒಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಕನ್ನೆಯ ಕದ್ದು.....ಮನ್ನಣೆ ಬೇಡಮಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಮಾಯಾ ಮೃಗವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಸೀತೆಯ ಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದು ಸೀತೆಯಿಂದ ರಾಮನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಅಗಲಿಸಿ ಸನ್ಯಾಸಿ ವೇಷದಿಂದ ಸೀತೆಯ ಬಳಿಹೋಗಿ ಆಸಾದ್ವಿಗ್ನ ವಂಶ ನಾಶದ ಶಾಪಭಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಸೀತಾಪಹರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಡೆದ ಜಟಾಯುವನ್ನು ವಂಚನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿಕೊಂಡು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿದ ರಾವಣನೆಂಬ ಕುನ್ನಿಯನ್ನು ನೀವು ನಮಗೆ ತೋರಿಸಿದರೆ ಮೈತ್ರಿಬಂಧಕ್ಕೆ ನೀವು ಕೊಡುವ ಗೌರವವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ,

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ಅಂಗದಾ.... ರಾಮನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ನೀವು. ರಾಮನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಾದರೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ನೀವು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಮನ ಪತ್ನಿ ಕುನ್ನಿ ಅಪಹರಿಸುವಷ್ಟು ಹಗುರವೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ರಾಮನಿಗೆ ಅಪಚಾರ-ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ತಂದೆಯ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದವನನ್ನೇ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವವರಿಗೆ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ಹೇಳು. ಅಯ್ಯಾ... ಲೋಕಪೂಜಿತನೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನಾಂತು. ನೀವು ಶರಣಾಗಿರುವ ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಕೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡ ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣ ರಾವಣೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೋಡು... ನೋಡು....

ಪದ : ಕಂಡೆಯಾ ಕಡು ವೀರರಾವಣನ..... ಗಂಧಬೇರುಂಡನ ||

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ಅಂಗದಾ.. ರಾವಣೇಶ್ವರ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳನ್ನೇ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ತವಕ ನಿನಗೆ. ಕಂಡರೆ ಸಾಲದು - ಕಂಡುದರ ನಿಜದರಿವನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮರಸರನ್ನು ನೀನು ನೋಡು. ಜನನಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಬಲಿಯುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ನಿಜ ಕರ್ತವ್ಯ

ಮನನಾದವನು ನಮ್ಮರಸ ತೀವ್ರತರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ದೈವಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಪರಶಿವನಿಂದ ಚಂದ್ರಹಾಸ ನಾಮಕ ಆಯುಧವನ್ನು ಪಡೆದವನು. ಅನ್ಯರ ಅನುಭವದಲ್ಲಿದ್ದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಸಮಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಸಮಸ್ತ ದೈತ್ಯಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಹರಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರ ಬಲುಹನ್ನು ತನ್ನ ಮನೋಕಾಮನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಆಸರೆಯಾದವನು. ದೈತ್ಯ ಬಲುಹಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ಆಯಾಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅದರ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗ - ಮರ್ತ್ಯ - ಪಾತಾಳಗಳನ್ನು ತನ್ನಡೆಗೆ ಪಡೆದು ಲೋಕ ವಿಸ್ತೃತ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಪ್ರಚಂಡ ನೆನೆಸಿದವನ ಸೋಲಾಂತ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮೀ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮೈತ್ರಿ ಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವನು. ತನ್ನ ಬಯಕೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ರಾಮರೂಪನೆನಿಸಿದವನು. ಶತ್ರು ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯ ಭೀತನೆನಿಸಿದವನು ಸಕಲವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಿತ್ಯ ಶಿವ ಪೂಜಾಪ್ರಿಯನಾಗಿ ಆಯು, ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು - ಆ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಬಲುಹನ್ನು ಶಿವನಿಂದಲೇ ಪಡೆದ ಶಿವ ಭಕ್ತಗಣಿ - ಹತ್ತು ತಲೆಗಳಿಂದ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಮಗ್ರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತನಾಗಿ ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪರಿಜ್ಞಾನಿ ನಮ್ಮ ಅರಸ - ನೀನು ಹಾಗೂ ನಿನ್ನಂತಹವರ ಭ್ರಮೆಯಂತೆ ಲೋಕವಾನ್ಯನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ರಾಮನನ್ನು ಅವನ ಅನುಜ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಮಾಯಾ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿ ರಾಮನ ಸತಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ತನ್ನಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಕೆಯಲ್ಲೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣ ದಶವದನ ಲೋಕ ರಾವಣ ಒಡ್ಡೋಲಗ! ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವ ದಿವ್ಯ-ಭವ್ಯ-ರಮ್ಯ-ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡು. ನೋಡು ನೋಡು.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಅವನೆಯೋ ರಾವಣ....

ಪದ : ಈತನೇ ದಶಕಂಠನಾ..... ಕಂಡೆನುತಲೆ ಮಾತನಾಡಿಸಿದ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ನಾವೀಗ ತೊಡಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪ್ರಕರಣ ಕಾರಣವಾಗಿದೆಯೋ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ನಾನು ರಾವಣನನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾಯಾ ಜಾಲವೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಮೃಗ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ರಾಮನನ್ನು, ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನೂ,

ಸೀತಾದೇವಿಯಿಂದ ಅಗಲಿಸಿ ವಂಚನೆಯ ರೂಪು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಡೆದ ಜಠಾಯುವನ್ನು ಸುಳ್ಳು ಒದರಿ ಘಾತಿಸಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಂಚಕ ರಾವಣನೂ ಇವನೇ ಹೌದಷ್ಟೇ? ಮಂತ್ರಿಗಳೇ... ಇನ್ನೂ ಖಚಿತತೆಗಾಗಿ ನಾನರಿತ ರಾವಣನನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು

ಪದ : ಆಪರಂತಪ..... ಪಾಪಿಯಹುದೇ....

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಜೀವಿತದ ಗೆಲುವಿನ ಭಾಗಗಳೇನೇ ಇರಲಿ ತನ್ನದಿಂಚಿನ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಅನುಭವಿಸಿದ ಸೋಲಿನ ಪರಿಗಳೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇರಲೇಬೇಕು. ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೋತು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಲ್ಲಿನ ದಾಸೀ ಜನವರ್ಗಗಳಿಂದ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾ ಭಿಕ್ಷುಕಪಾತ್ರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ರಾವಣನೂ ಇವನೇ ಹೌದಷ್ಟೇ. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸೋತು ಕುರಿಮರಿಯಂತೆ ಅವನ ಸೆರೆಮನೆ ವಾಸದಲ್ಲೂ ಬಳಲಿದವನು. ಇವನೇ ಹೌದಷ್ಟೇ? ನನ್ನ ತೊಟ್ಟಿಲಕಾಲಿಗೆ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮ್ಲಾನ ರಂಜಕನಾದವನನೂ ಇದೇ ರಾವಣನಲ್ಲವೇ? ಭಕ್ತಿಯ ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸಗಿರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಲು ಹೋಗಿ ವಿಲವಿಲನೆ ಒದ್ದಾಡಿದ ಶಿವಾನುಗತಿಯೂ ಇವನೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಶಿವಧನುವನ್ನು ಎತ್ತಲು ಹೋಗಿ ಅದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿನ ಸಭಾ ಅವಮಾನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವನನ್ನು ಇದೇ ಸೀತಾಪಹಾರ ಕನಲ್ಲವೇ? ವೇದಾವತಿಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಲು ಹೋಗಿ ಆ ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಾದವನೂ ಇವನೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಮಂತ್ರಿಗಳೇ ನೀವು ವಿವರಿಸಿದ ರಾವಣನ ವಿಚಾರಗಳು ಸನ್ಮಾನ ಸಮಾರಂಭದ ಅಭಿನಂದನಾ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಆದೀತು ಅಷ್ಟೇ. ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಅವನ ಜೀವಿತವು ರಾವಣನ ಆತ್ಮಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಬರಿದೆ ಹೊಗಳಬೇಡಿಮಂತ್ರಿಗಳೇ ಹೊಗಳಬೇಡಿ ಪಥ್ಯವಾಗದು ರೋಗಿಗೆ ಔಷಧವು ಮೃತ್ಯು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ. ಮತ್ತಾರಿಗೆ ನಡೆಯಗೋಚರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸನ್ನಡತೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಅರಹುವಂತೆ ಸೂಚಿತವಾದ ಮೇರೆಗೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಏನ್ಯಾ ರಾವಣ.....ತಾವಿಗಾಗಿ ಬಂದ ಕಾಣ್ಯಾ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ರಾವಣ..... ಬಾಧಿತವಾಗಿದ್ದ ಜೀವಿತದ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಪ್ನಯತ್ನದಿಂದ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದವನು ನೀನೆಂದು ನಿನ್ನವರು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಸದೆ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ಅರಿವಾಗದಂತೆ ವಂಚನೆಯಿಂದ ಸೀತಾಮಾತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದು ಸರಿಯೇನಪ್ಪಾ ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಶ್ರೀರಾಮ... ವಾನರ ಬಲದ ಸೇವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಶರಧಿಗೆ ಸೇತುವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಲಂಕೆಯವರೆಗೂ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಣಿಕೆ ಸಹಿತ ಜಾನಕಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ಒಳಿತೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ರಾಮದೇವರು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮನಲ್ಲಿರುವುದು ಕೇವಲ ಮಾನುಷ ಶಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ.. ಜಾನಕೀ ದೇವಿ ಸಹಿತ ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಶೇಷರೆಂದು ಮಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು.

ಪದ : ಮಂಡೋದರಿ.....ವಾಲೆ ಕಳಚಬೇಡ್ವಾ ||
ಕಂಡವ್ವ ಮಾತೃಕೇಳಿ.....ಸಾಯಿ ಕಾಣ್ವಾ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲದ ಬಾಳಿಗೆ ಆಸರೆ ಆಗಿರುವ ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಸೇನಿಸಿ, ಮಂಡೋದರಿಯನ್ನು ಅನಾಥೆಯಾಗಿಸಬೇಡ. ಅವಳು ಹೆತ್ತ ಮಕ್ಕಳ ಮರಣದ ದುಃಖವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಡ. ದೈತ್ಯಸಂಕುಲದ ನಾಶಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಉಳಿದವರ ಅನಾಥಸ್ಥಿತಿಗೆ ನೀನು ಕಾರಣನಾಗಬೇಡ. ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅನಾಯಾಸದಿಂದ ಅವಸಾನವನ್ನು ಕಾಣುವ ಮನಗಾಣು. ತಾಟಕಿ ಸುಬಾಹುವನ್ನು ಕೊಂದವರಾ ಮೂಲಚೇತನದೊಂದಿಗೆ ಭಾರ್ಗವ ರಾಮರ ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಿತವಾಗಿದೆ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಶೂರ್ಪನಖಿಯಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತರಾದ ಖಿರ-ದೂಷಣ-ತ್ರಿಶಿರಾದ್ಯರನ್ನು ಕೆಡಹಿದ ರಾಮನ ಬಲವನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಂಡು ನೀನೇ ರೂಪಿಸಿದ ದೈತ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಶರಣಾಗು ಶರಣಾಗು ಶರಣಾಗು....

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮುಚ್ಚು ಬಾಯ್... ವಾಲಿಯ ಮಗ ಅಂಗದ ಹೇಳಿ ರಾಮನನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಬದುಕಿ ಬಾಳಬೇಕಾದ ಹಾಗೂ ಇತರರ ಬಾಳಿಗೆ ಆಸರೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ರಾವಣೇಶ್ವರನಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಲಂಕೆಯ ಸಭೆಯನ್ನು ತನ್ನ

ವಾಚಾಳಿ ತನಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಇವನನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಶವವನ್ನು
ರಾಮ ಪಾಳಯದತ್ತ ಬಿಸಾಕಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ರಾವಣ ಬಲದ ಬಲವೆಷ್ಟೆಂದು ನಾನೂ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಬೀಳುವ ಗಜತುರಗ..... ತಾಳುವುದೆಂತಿ ಬಗೆಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹನುಮಂತಾ... ಅಸುವಳಿದು ಇಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಗಜತುರಗಗಳನ್ನು
ಗಮನಿಸಿದರೆ ಭೀಕರವಾದ ಹೋರಾಟ ಕಣದಲ್ಲಿ ಎಳೆಯವನಾದ ಅಂಗದ
ಸಿಲುಕಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ
ವಾಲಿಕುಮಾರನನ್ನು ಕರೆದು ತಾ..||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಪ್ಪಣೆ ದೇವರೇ... ಕುಮಾರ ಅಂಗದಾ... ನಿಲ್ಲಿಸು ನಿನ್ನ
ಹೋರಾಟವನ್ನು.

ಪದ : ಏನವತಾರ ವಾಲಿನಂದನ..... ದಾನವರನು ಕೊಲ್ಲ ||
ನೀತಿಯ ಪೇಳ್ವೆ..... ಭಾನುಜಾತ ಕೋಪಿಸುವರು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಂಗದಾ.... ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವವನು
ತನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತಿರಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು
ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅವರ ಭಾವಕ್ಕೆನುಸಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ
- ರಾವಣನಿಗೆ ನಿಜದ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದಷ್ಟೇ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿ
ಹೋರಾಟದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅದು ವಿಸ್ತರಿಸಬಾರದಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ಈ ಹೋರಾಟ
ಕ್ರಮವನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇವರಾಗಲೀ ನಮ್ಮ ನಾಯಕ ಸುಗ್ರೀವನಾಗಲೀ
ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೂ ರಕ್ಕಸರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆದೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.
ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಆಗ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗು
ವಾನರ ಪ್ರೀತನಾಗು. ಹೇಗೂ ಬಂದಿದ್ದೇನಲ್ಲಾ ರಾವಣನಿಗೆ ನನ್ನ
ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಏನಯ್ಯಾ ನಿನ್ನಂತರಂಗ..... ಮುಂದಿನ್ನೇನಯ್ಯಾ ||
ಜಗದ ದೈವದ ಕೂಡಿತು..... ಕೀರ್ತಿ ಬರುವದು ||
ಕಡೆಗೆ ನೀನೆಂಬ ಮಾತೇನು..... ಏನ ಪೇಳ್ವೆ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯನಾದ ಮಹಾನ್ ವಿಕ್ರಮಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ರಾವಣ - ಆದಾಗ್ಯೂ ಕರುಣಾ ಹೃದಯಿಯಾಗಿ ನೀನು ಬಾಳಿ ಬದುಕಬಹುದಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾಗ ಬರಿದೆ ಸರ್ವನಾಶ ಮನನಾಗಬೇಡ. ದೇವತಾ ಪುರುಷನಿಗೆ ಶರಣಾಗು.. ಏನೇ ಇರಲಿ ನಿನ್ನ ಸ್ವಷ್ಟ ನಿಲುವು ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಬಿಡು.

ಪದ : ಆಯಿತೇ, ನಿನ್ನ ಮಾತು..... ಈ ಸಭೆಯೊಳೆಂದ ||
ಭೂತಳ, ಕೇಳಕ್ಕಿಳಿದರೂ..... ಛೇ ಹೋಗೋ ಮರುಳೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಎಲಾ ಮರ್ಕಟಾ! ಸ್ವಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ರಾವಣ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ರಾವಣತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಸವಾಲಿಗೆ ಹಿಂಜರಿಯುವವನಲ್ಲ ರಾವಣ. ಭೂಮಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಪಾತಾಳವೇ ಮೇಲೆ ಬಂದರೂ ಭೂಮಿಸುತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ರಾವಣ ಒಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜಲಮೂಲಗಳೇ ಬತ್ತಿಹೋದರೂ ಸೂರ್ಯ ತಣ್ಣಗಾದರೂ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯನಿಗೆ ರಾವಣ ಮಣಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇರುಳ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿ ರಹಿತವಾಗಿ ತರಣಿ ಮಾಡಿಬಂದರೂ ಮರಳ ತಮ್ಮನ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರಾವಣ ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥವಾಯಿತಲ್ಲಾ ನಡೆಯಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ಹನು : ಅಂಗದಾ : ನಡೆಯೋಣ...

ಪದ : ರಘುವರನ ಸೇವಕರ.....ಲಗ್ಗೆಗೆ ಪಡೆದರಪ್ಪಣೆಯನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನು : ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರಾ... ವಿಶ್ವ ವಿಕ್ರಮಯೆಂದೇ ಬಗೆದಿರುವ ರಾವಣ

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ದೇವರೇ... ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನ. ಅರ್ಥ ಊಟದಲ್ಲಿ ಏಳಬೇಕಾಯಿತು ದೇವರೆ. ಹಸಿವು ನಿಂತಿಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಊಟಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಒಳಿತತ್ತು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಉಭಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. (ತರಣಿ - ಸೂರ್ಯ) ನಿಮ್ಮ ಎಣಿಕೆಯಂತೆ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ಸಾಗಲಿ. ಕದನದ ಹೊರತಾಗಿ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಸುಗ್ರೀವಾ... ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಯಲಿ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ದೇವಚಿತ್ತ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ಇರಲಿ ದೇವರೇ ವಾನರ ವೀರರೇ... ಲಂಕಾಬಲವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿರಿ ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್.

ಪದ : ಕೊಬ್ಬಿದ ರಾಮಸೈನ್ಯವನು..... ತಿರಿಗಾಯಿತು ರಾವಣೇಶನಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ವಾನರ ಪಡೆ ಲಂಕೆಯ ಸರ್ವ ಬಲರಕ್ಷಿತ ದುರ್ಗವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಒಳನುಗ್ಗಿತೇ? ದೈತ್ಯ ಬಲದ ವಿಕ್ರಮದ ಎದುರು ತಪ್ಪಿಬಲರ ವಿಕ್ರಮ ಸಾಗದು. ಅರಮನೆ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ಹಾಗೂ ನುಗ್ಗಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವ ವಾನರ ಪಡೆಯನ್ನು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಕಾದಾಡಿ ಹೊರಗಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಯಾಕೆ ವಾನರರು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನೋಡಿದರೆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನ ಮಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನನಗೆ ಜಯವಾಯಿತು ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಯುಕ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಶಿರೋಭಾಗವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಸೀತೆಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಕುಶಲಿಗ ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವೆ ಬರಲಿ ಈ ಕಡೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವೆ : ಬಂದೇ ಒಡೆಯಾ ಏನು ಅಪ್ಪಣೆ?

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವೆ ಇಂದು ಆಹವ ನಡೆದುದು ಸೀತೆಗೆ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕದನದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಅಳಿದರೆಂದು ಸೀತೆಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಆಗುವಂತೆ ಕೃತ ಶಿರೋ ಭಾಗ ಸಹಿತ ಸೀತೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿ ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು.

ಅರ್ಥ : ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವೆ : ಅಪ್ಪಣೆ ನಮ್ಮೊಡೆಯಾ...

ಪದ : ರೂಢಿಸಿದ ಮಾಯಕದ..... ಜೋಡಿಸಿದ ಹವಣಗತಿಯ ||

ಅರ್ಥ : ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವೆ : ಜಾನಕೀ ದೇವಿ ರಾವಣೇಶ್ವರನಿಗೆ ಜಯವಾಯಿತು (೨ ಸಲ) ಸಾಕ್ಷಿ ಇದೆ ನೋಡಿಲ್ಲಿ.

ಪದ : ನೋಡು ನೋಡು..... ರಾಮನ ಶಿರವ ||
ಓಡಿ ಹೋದವರೊಂಡು..... ತುಂಡು ಮಾಡಿದ ಶಿರವ ||

ಅರ್ಥ : **ವಿದ್ಯುಜ್ವಪ್ಪ :** ಜಾನಕಿ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಬಲುಹುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಾದವಳಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇರಲೇಬೇಕು ಆದರೆ ನೀನು ಎಣಿಸಿದಂತಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಗಂಡರಾಮ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮೊಡೆಯ ರಾವಣೇಶ್ವರ. ರಾಮನ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿರುವ ನಮ್ಮ ಒಡೆಯ ಅವನ ಸಂಧಾನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದಾಗ ರಾಮ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಆದೇಶಿಸಿದ ವಾನರ ಪಡೆ ನುಗ್ಗಿತು. ದೈತ್ಯ ಬಲಕ್ಕೆ ಮಣಿಯಿತು. ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ವಾನರ ಪಡೆಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದ ನಮ್ಮೊಡೆಯನೆದುರು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸೆಣಸಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿಫಲಗೊಳಿಸಿದ ರಾವಣೇಶ್ವರ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಶಿರಕಡಿದ. ಇದೋ.... ಇಲ್ಲಿದೆ ಆ ಶಿರಗಳು ಮರಣದಲ್ಲೂ ಮಾಸದೆ ಇರುವ ಈ ಮುಖಕಾಂತಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡು. ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲುಣನಾದ ರಾವಣನಿಂದ ತಮಗೆ ಮರಣ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದುದಕ್ಕೆ ಸಂತಸಗೊಂಡಂತಿದೆ. ಈ ಮುಖಗಳ ಭಾವ ಈಗಲಾದರೂ ರಾವಣನ ಬಲುಹನ್ನು ಅರ್ಥವಾಡಿಕೊ. ದೃಢವಾಯಿತೇ...?

ಪದ : ದೃಢವಾಯಿತೇನೆ ಸೀತೆ..... ನಡೆಸಿಕೊಂಬುದಕಿನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : **ವಿದ್ಯುಜ್ವಪ್ಪ :** ಜಾನಕೀ..... ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ವಿಕ್ರಮಿಯಾಗಿರುವ ರಾವಣೇಶ್ವರನಿಗೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹವು ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿದೆ. ದುರ್ಬಲ ದೇವರುಗಳು ಪ್ರಬಲ ಜೀವರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಬದುಕುವುದುಂಟೆ? ಹೆಂಡತಿಗಾಗಿ ಕಂಡವರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ ರಾಮ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಇನ್ನಿಲ್ಲವಾದ. ಬರಿದೆ ದುಃಖಿಸಬೇಡ ಪ್ರಾಯೋಜಿತವಾಗಿ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮರಣ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗಲಾದರೂ ನಮ್ಮೊಡೆಯನ ಅಭಿಮಾನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ಪಡೆಯದೇ ಇರುವ ಅನುಭವಿಸದೇ ಇರುವ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆ ಸೀತಾ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ರಾಮಾ..... ರಾಮಾ..... |

ಪದ : ನೋಡಿದೆಯಾ ನೀನು..... ಮಾಡಿದ ವಿಕೃತಗಳ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ತ್ರಿಜಟೆ - ಸರಮೆಯರೇ ನನಗೆ ಬಂದು ಒದಗಿರುವ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಲೋಕದ ಯಾವ ನಾರಿಯರಿಗೂ ಬರಬಾರದು ಮಿಥಿಲೆಯ ಅರಸನ

ಮಗಳಾಗಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಸರ್ವ ಸಜ್ಜನ ವೃಂದ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಜನ ಮಾನ್ಯರಾದ ಋಷಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸತಿಯಾದ ನಾನು ಎಂತಹ ದುರಂತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೋಡಿ... ಸರ್ವ ಜೀವರುಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿದ ನನಗೆ ದೈವಾನುಬಲವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ... ಸತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ತಳೆದ ನಿಲುವು ದೈತ್ಯ ಬಲಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ನಾನು ಪತಿ ಶೂನ್ಯಳಾದೆನಲ್ಲಾ... ನನ್ನ ಹಠವೇ ನನ್ನವರ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ... ನಾನು ಇನ್ನು ಬದುಕಿ ಸಾಧಿಸುವುದೇನಿದೆ? ಗತಪ್ರಾಣನಾದ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಮರಣವೇ ಲೇಸು... ಮರಣವೇ ಲೇಸು ರಾಮ... ರಾಮ... ರಾಮ...

ಅರ್ಥ : ಸರಮೆ : ಅಮ್ಮಾ ಸೀತಾದೇವಿ... ಮರಣದಿಂದ ಸಾಧಿಸುವುದೇನಿದೆ ತಾಯೆ? ಬದುಕಿ ರಾಮನನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾ?

ಅರ್ಥ : ತ್ರಿಜಟಿ : ಜಾನಕಿ ದೇವಿ ತಲೆತಂದವ ತೆರಳಿದ ಒಮ್ಮೇ ಆ ಕಡೆ ಶಿರವನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ನಿತ್ಯಮಂಗಲೆ..... ಮತ್ತೇಭಗಮನೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸರಮೆ : ನಿತ್ಯ ಸುಮಂಗಲಿಯರು ನಿರತ ಆರಾಧಿಸಬಹುದಾದ ಶಕ್ತಿ ರೂಪಳು ನೀನು ತಾಯೇ...

ಅರ್ಥ : ತ್ರಿಜಟಿ : ಶಾಶ್ವತ ಶಕ್ತಿ ರೂಪರುಗಳೆಂದು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಜರುದ್ರರೂ ಆರಾಧಿಸುವ ದೈವ ಶ್ರೀರಾಮ.

ಅರ್ಥ : ಸರಮೆ : ನಿನಗೆ ವೈದವ್ಯ ಬರುವುದುಂಟೆ? ತಾಯೆ?

ಅರ್ಥ : ತ್ರಿಜಟಿ : ಸರ್ವಜನ ರಕ್ಷಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಅಳಿವು ಎಂಬುದು ಇದೆಯೇ?

ಅರ್ಥ : ಸರಮೆ : ಅಮ್ಮಾ ಸೀತಾದೇವಿ... ನಿನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಿರದ ಕೊರಳ ಭಾಗವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡು. ರಕ್ತ ರಂಜಿತವಾಗಿಲ್ಲ ಆ ಪ್ರದೇಶ.

ಅರ್ಥ : ತ್ರಿಜಟೆ : ತಾಯೇ... ಶ್ರೀರಾಮನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಚಿನ್ನದಂತಹ ರೇಖೆಗಳು ಇರುವುದು ಇದೆಯೇ... ನಿನ್ನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೂಡಿರುವ ಕೃತಕವಿದು ತಾಯೇ ಕೃತಕ.

ಅರ್ಥ : ಸರಮೆ : ಭ್ರಮೆಗೊಳ್ಳಬೇಡ ಆಶಿರಗಳನ್ನು ದೂರ ಬಿಸಾಕು.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ತ್ರಿಜಟೆ-ಸರಮೆಯರೇ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭರವಸೆಯನ್ನಾಂತು ಈ ಶಿರವನ್ನು ದೂರ ಬಿಸಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಭ್ರಮೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿದ ರಾವಣ ನಿನ್ನ ಶಿರವನ್ನು ರಾಮ ಶರ ಕತ್ತರಿಸಲಿ ಇದು ನನ್ನ ಶಾಪ ಇದು ನನ್ನ ಶಾಪ.

ಅರ್ಥ : ತ್ರಿಜಟೆ : ರಾಮನಾಗಲೀ ನೀನಾಗಲಿ ರಾಮಾವಿಲಂಬಿಗಳಾಗಲೀ ಭ್ರಮಿತರಾಗಿ ಬಾಧಿತರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ಸರಮೆ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಭರವಸೆಯನ್ನಾಂತು ಜೀವಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆ. ಸಕಲವೂ ದೈವಾನುಗ್ರಹದಂತೆ ನಡೆಯುವುದಮ್ಮಾ..... ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದಿರು. ಶ್ರೀರಾಮ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರು...

* * *

ನಾಗಾಸ್ತ್ರ - ಕುಂಭಕರ್ಣ ಕಾಳಗ

ಪಾತ್ರವರ್ಗ

ರಾಮ

ರಾವಣ

ಚಾರಕ

ಕೈಕಸೆ

ಮಾಲ್ಯವಂತ

ಇಂದ್ರಜಿತು

ವಿಭೀಷಣ

ಮಿತ್ರಘ್ನ

ಸುಗ್ರೀವ

ಪ್ರಹಸ್ತ

ಹನುಮಂತ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಈಶ್ವರ

ಬ್ರಹ್ಮ

ಕುಂಭಕರ್ಣ

ಶೂರ್ಪನಖಿ

ನಾಗಾಸ್ತ್ರ - ಕುಂಭಕರ್ಣ ಕಾಳಗ

- ಪಾರ್ತಿಪುಟ್ಟ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಗಿರಿಜಾಸುತೆ ಕೇಳು.... ಕಪಿವರರ ಸಾಹಸಕೆ
ಮೆಚ್ಚಿ ಮಕುಟವ ತೂಗು..... ತುಚ್ಛರಿ ನಿತೀರ್ದಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಓ... ನನ್ನ ಬಾಂಧವರೇ.. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥವಾಗಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ವನವಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡು ವನಕ್ಕೆ ಬಂದವನಾದ ನಾನು ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮತ್ತು ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಲವು ಕಾಲವನ್ನು ವನದಲ್ಲಿ ಸಂತಸದಿಂದಲೇ ಕಳೆದೆ. ಸೀತಾಪಹರಣವಾಯಿತು. ಈ ಲಂಕೆಯ ಅರಸ ರಾವಣನೇ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದನೆಂದು ಜಟಾಯುವಿನಿಂದ ತಿಳಿಯಿತು. ಅಂಜನೇಯನ ದ್ವಾರಾ ಸುಗ್ರೀವ ಸಖ್ಯವಾಯಿತು. ಹನುಮಂತನಿಂದ ಸೀತೆಯ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ವಾನರರ ಕಾರ್ಯಸೂಚನೆಯಿಂದ ಸೇತುಬಂಧನವಾಯಿತು. ಲಂಕೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆವು. ಅಂಗದನ ಸಂಧಾನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ರಾವಣ ಬಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕದನ ಒಂದೇ ಕಾರ್ಯ ಎಂದು ಅರಿತು ನಮ್ಮ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಯಿತು. ಪರಿಣಾಮ ಸಂತಸವನ್ನೇ ತಂದಿದೆ.

ಪದ : ದುರುಳ ದುರ್ಗವನಡರಿ..... ಸುರವರ ಭುಜಂಗರಲೀ ||
ಈ ದುರ್ಗದಳಿವಿನಲಿ ಸಾಧಿಸಿತು ನಮಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನನ್ನವರೇ ಅಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ದೈವದ ಒಲುಮೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗಲಾದರೂ ರಾವಣ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಒಳಿತು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ರಣೋತ್ಸಾಹ ಹಾಗೂ ರಣವಿಕ್ರಮ ವೈಖರಿಯಿಂದ ದುರುಳರ ನಾಶ ಆಗುವುದೆಂಬ ಖಚಿತತೆ ನನಗೆ ಮೂಡುವಂತಾಯಿತು.

ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾದವನಂತೆ ಕಂಡುಬರುವ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಮೂಲಪುರುಷ ನಮಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಅಸ್ತಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ನಾಳಿನ ನಮ್ಮ ನಡೆಯನ್ನು ಅವನ ಉದಯವೇ ಪ್ರಚೋದಿಸಲಿ ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರೋಣ.

ಪದ : ಖೂಳರಾವಣ ನಂದಿನಿರುಳೊ.... ಬಿನ್ನೈಸಿದರು ದಶತಿರಗೆ |

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರ ರಕ್ಷಿಸು, ಸಂದ್ಯಾಹಿತವನ್ನು ತೀರಿಸಿದೆ. ಸಮಸ್ತ ದೈತ್ಯಬಲ ಪ್ರಮುಖರಿಗೆ ಸಭಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವ ಸಭೆ ಇದು. ಸಂಧಾನದಂತಹ ಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಅಂಗದ ಹಾಗೂ ಮತ್ತೆ ಬಂದ ಹನುಮಂತ ರಾಮನ ಮಾತೆಂದು ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅವಗಣಿಸಿದೆ. ರಾಮಪಾಳಯ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಅರಮನೆಯ ಒಳನುಗ್ಗಿದ ಮಂಗಳಗಳು ನಮ್ಮೆದುರು ಸೇಸಲಾರದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದವರು. ಆದರೆ ಅರಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ನಡೆದ ರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಮುಂದಿನ ನಮ್ಮ ನಡೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬರಲಿ ವರದಿಗಾರರು.

ಅರ್ಥ : ಚಾರಕ : ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದಿದ್ದೇವೆ ಒಡೆಯಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಏಳಿ ಎದ್ದೇಳಿ - ಏನು ವಾರ್ತೆ

ಪದ : ದಾನವೇಶ್ವರ ಲಾಲಿಸೆಯ್ಯ... ಹಾನಿಯುಗೈದರ ದೇನೆಂದೊರೆವೆಮ ||

ಅರ್ಥ : ಚಾರಕ : ನಮ್ಮೊಡೆಯಾ... ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದೊದಗಲಿರುವ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಸರ್ವರಕ್ಷಣಾ ಬಲವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು ಒಡೆಯಾ.... ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ಸಾವಿರ ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾನರ ಪಡೆ ಕೋಟಿಯ ಒಳನುಗ್ಗಿತು. ನಮ್ಮವರು ಅದನ್ನು ಓಡಿಸಲು ತೊಡಗಿದರು ಒಡೆಯಾ.... ಮಂಗಳ ಕೈಗಳ ಆಯುಧದ ಎದುರು ನಮ್ಮವರ ಆಯುಧಗಳ ಬಲಹೀನವಾದುವು. ಆದರೂ ಹಲವಷ್ಟು ಮಂಗಳಗಳು ಅಂಗವಿಕಲವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮವರು ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಲಕ್ಷಣನೆಂಬ ಹುಡುಗ ಎಡೆ ಬಿಡದೆ ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣಗಳು ನಮ್ಮವರನ್ನು

ಧೃತಿಗೆಡಿಸಿತು ಒಡೆಯಾ ದನುಜರಿಗಾದ ಹಾನಿಗಿಂತಲೂ ಕೋಟಿಗಾದ ಹಾನಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ವಾನರರೊಂದಿಗೆ ಸೇನಸಲು ನಮ್ಮಂಥವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಡೆಯ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಜನಸಂಪತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಲಯುತವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಒಡೆಯಾ....

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ನಾಚಿಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ನಿಮಗೆ?

ಪದ : ಮಂಗಳಳು ಕೋಟಿಯ... ಸನಿಯ ಭಂಗರಾಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನನ್ನ ಭುಜಬಲ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣ ಎನಿಸಿದ ನನ್ನ ಭಟರಲ್ಲವೇ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು. ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಹಾರುವ, ರಣ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಅರಿಯದ ಮಂಗಳಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದೆ ಹೋದಿರಾ ನೀವು ದೈತ್ಯ ವಿಕ್ರಮ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಾಯಿತೆಂದು ಗಳಹುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಚಿತಿತನವನಾಗುವನಲ್ಲ ರಾವಣ. ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತವಾದ ನನ್ನ ಬಲಹಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ವರ ಬಲಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಶಂಕರಾನುಗ್ರಹದ ಚಂದ್ರಹಾಸದಿಂದ ಶತ್ರುಪಡೆಯನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಲು ರಾವಣ ಶಕ್ತನಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ...

ಪದ : ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರುಗಳ... ಕಾರ್ಮುತವನೋ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಅಧಿಕರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ವಾನರ ಪಡೆಗೆ ಮಾನ್ಯರಾಗಿರುವ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿ ಲಂಕೆಯಿಂದ ಓಡಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಸನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಆಯುಧಪಾಣಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ಶಪಥ.

ಅರ್ಥ : ಕೈಕಸೆ : ಕಂದಾರಾವಣಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅಮ್ಮಾ ಏನು ಬಂದೆ ತಾಯೆ?

ಪದ : ಮಗನೆ ನಿನ್ನ ಭಲೋಕ್ತಿ ನಮ್ಮಯ.. ಗುಚಿದವರೂ ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕಸೆ : ಕಂದಾ... ರಾವಣ... ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮ ಜನಿತ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಆನಂದ ಹೊಂದಿದವಳು ನಾನು. ಆದರೆ ಅದೇ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನೀನೀಗ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮಗನೆ. ಶತಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹಾರಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ತಲುಪಿದ ವಾನರ ಒಬ್ಬ ಇದ್ದಾನೆ. ಸಂಧಾನ ಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ವಾನರ ಒಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ. ಎದುರಿಸಿ ಬಂದ ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲವನ್ನು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೆಡಹಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಸುದ್ದಿಗಾರರು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ರಾಮನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಶರಹತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮವರಿಗೆ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂಪದ್ಧರಿತವಾದ ಲಂಕೆಗಾಗಿ ನೀನು ಒಲಿದ ದುರ್ಗವನ್ನು ರಾಮ ಸೇನೆ ಹಾನಿಗೊಳಿಸಿತೆಂಬುದು ಸತ್ಯ ತಾನೆ? ಇಷ್ಟು ಮಟ್ಟದ ವಿಕ್ರಮವಿರುವ ಪಡೆಗೆ ನೇತಾರನಾದ ರಾಮನ ಬಲುಹು ನಿನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಪ ಮಾನವರೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಚನದವರೆಂದೂ ನೀನರಿತಿರುವ ಜೀವರುಗಳು ನೀನು ಅರಿತ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗಲಾದರೂ ಅರಿತುಕೋ... ಮಗನೆ... ವಿಭೀಷಣನೆಂದ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತಾಳು ಕಂದ...

ಪದ : ಧರೆಯ ಭಾರವ..... ಮಿತ್ರಾದ್ಯರನು ನೋಡು ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕಸೆ : ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನು ಮಾಡಲಿದ್ದಾನೆಂಬ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸತ್ಯ ವಚನದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಇಡು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಕೈಕಸೆಯ ಕೆಟ್ಟ ಮಗನೊಬ್ಬನನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆಯೆಂಬ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ನಾನು ಭಾಜನಗಳಾಗುತ್ತೇನೆ. ತನ್ನ ದುಷ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದ ಸಮಸ್ತರನ್ನೂ ರಾವಣನು ಕೊಲಿಸಿದನೆಂಬ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲೂ ರಾವಣ ಪಾತ್ರನಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅಪಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆದ ವಿಕ್ರಮೀ ರಾವಣ ಬಾಳುವಂತಾಗಬಾರದು ಮಗನೇ. ನಮ್ಮ

ಪದ : ಅದು ನಿಮಿತ್ತ ವನಿಜೆ..... ಮಾಲ್ಯವಂತನು ಯುದದಿನುಡಿದಾ ||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕಸೆ : ಕಂದಾ... ನಿನ್ನಿಂದ ಅಪಹೃತಳಾಗಿ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದರೂ ಸದಾ ರಾಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿರುವ ಸೀತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ

ಅವನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಅವನಿಂದ ಮಾನಿತನಾಗಿ ನೀನೂ ಸೇರಿದಂತಿರುವ ನಮ್ಮ ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬಾಳಲಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು ಸರ್ವವನ್ನು ಸರ್ವರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸು ಕಂದಾ... ರಕ್ಷಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಮಾಲ್ಯವಂತ : ರಾವಣೇಶ್ವರ ರಾಮನೆಂಬ ನಾಮದಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪದ : ಅಳಿದರೀತನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಂ..... ಇಡಿಬಿಡಿಯಾಗುತ್ತೆಂದಾ ||

ಅರ್ಥ : ಮಾಲ್ಯವಂತ : ರಾವಣ.... ದೈತ್ಯರೆಂದೋ ದಾನವರೆಂದೋ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ನಮ್ಮವರನೇಕರು ವಿಕ್ರಮಿಗಳಾಗಿ ಮೆರೆದು ಅವರುಗಳ ಅಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ವಿಶ್ವಮಾನಿತರಾಗಿದ್ದು, ತೀವ್ರತರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಗವದನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಹ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಅಜನಿಂದ ವರವನ್ನೂ ಪರಶಿವನ ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದ ಅವರುಗಳ ವಿಕ್ರಮದ ನಡೆಯಿಂದ ಬಾಧಿತರಾದವರ ಮೊರೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ ದೈತ್ಯ ಬಲವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿದ ಚಕ್ರಧರನೇ ಈಗ ರಾಮಾಭಿದಾನದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರುಗಳಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕರು, ಬಲಿ, ಕಾರ್ತವೀರ್ಯರು ಅವಸಾನ ಹೊಂದಲು ಚಕ್ರಧರನ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತಿಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸೀತಾಪಹರಣದವರೆಗೆ ಅವನೊಡನೆ ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದದೇ ಇದ್ದ ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಸ್ವಾಮನದ ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣತ್ವದಿಂದ ನಾವು ಜೀವಿತಾನಂದವನ್ನು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಬಾಧಿತವಾಗದಂತೆ ಅಮ್ಮನ ಮಾತನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೂಕ್ತ ರಾವಣ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಬರಿದೇ ಗಳಹದಿರಿ...

ಪದ : ಧರಣಿಯ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಲಿ..... ಮೊರೆಯಿಡಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾವಣನ ವಿಕ್ರಮಾವಲಂಬಿತ ನಿಲುವಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಕೋಪ ವಿಕೋಪಗಳು ನಡೆಯಲಿ ದೈವ ಶಕ್ತಿಗಳೇ ಮುನಿದು ರಾವಣನನ್ನು ಬಾಧಿಸಲಿ ನಾನು

ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ ಈಗಿನ ನನ್ನ ನಡೆಯನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸುವವ. ದೈತ್ಯಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಆಸರೆ ಆಗಿರುವ ರಾವಣನನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಬಾಗುವವನಲ್ಲ. ಗೌರವದಿಂದ ಒಳ ನಡೆಯಿರಿ. ಸೀತೆ ನನ್ನವಳಾದರೆ ರಾಮ ಯುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯುಕ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಹೆಣೆದೆ ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವನ ಮೂಲಕ ರಾಮಶಿರವನ್ನು ಸೀತೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಶೋಕತೃಪ್ತೆಯಾದ ಸೀತೆ ಮೂರ್ಛಿತಳಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿ ಬಂದು ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವೆ. ನನ್ನಿಂದ ನಿಯೋಜಿತರಾದ ನಾರಿಯರು ಸೀತೆಗೆ ಉಪಶಮನವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಅನ್ಯ ಅವಕಾಶಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸೀತೆ ನನ್ನವಳಾಗಬಹುದು. ನಾಳಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ದುರುಳ ರಾವಣ.... ನಡೆ ತಂದಿತ್ತ ಒಲಗವಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅರಣೋದಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಮಿಂದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕದೊಂದಿಗೆ ಶಿವಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮವರು ನೆರೆದಿರುವ ಸಭಾ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಭಾಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದೆ. ರಾವಣನ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸಭೆಯ ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಜೀವಿತದ ಆರಂಭದ ಸಂಕಷ್ಟವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿ ಅಜ ರುದ್ರರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಅಸಂಘಟಿತ ದೈತ್ಯಬಲವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಗಳಲ್ಲಿ ರಾವಣತ್ವವನ್ನೂ ರಾವಣ ತತ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ದೈತ್ಯ ಬಲಹಿಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದೆ- ದೈತ್ಯ ಬಲ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ ಆಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಸುರ-ನರ-ಉರಗ ಕಿನ್ನರ-ಕಿಂಪುರುಷಾದಿಗಳು ನನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಇದುವರೆಗೆ ನನ್ನ ನಿಲುವು ಒಲವು ಗೆಲುವುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಂಡೋದರಿ ಮಾತೆ ಮಾಲ್ಯವಂತರು ನನ್ನ ಸೀತಾಪಹರಣದಿಂದ ಭಿನ್ನಚಿತ್ತರಾದರು. ಆದರೆ ನನ್ನೊಂದಿಗೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಭಿನ್ನ ಚಿತ್ತನಾಗಿ ರಾಮಪರನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದವನೊಬ್ಬನೇ ವಿಭೀಷಣ ಪರವಾದ ದಾತಾರಂಗಿ ಪೆಗೆಗಳ ಶಿರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದೇ ಬದ್ಧತೆ ಎಂದು ಅರಿತು ಕರ್ತವ್ಯ ಮನರಾಗುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಭಾರ್ಗವನ ಖಾತಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ಹಿಂತೆರಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಬಲದ ಪಾಡಾಗುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲವೆ.

ಪದ : ನರರೋಡನೆ ವಾನರ ..ಇಂದ್ರಜಿತು ಬೊಬ್ಬರಿಮತೆಂದಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನನ್ನ ಬಲುಹೇ ಪ್ರಧಾನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ಚೇತನ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮಣಿಸಿ ಲಂಕೆಯ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡ ರಾವಣ ಸಾಮಾನ್ಯ ನರ-ವಾನರರ ಬಲುಹಿಗೆ ಮಣಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂಬ ಅವಹೇಳನದ ಮಾತಿಗೆ ರಾವಣ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ... ಶಿವನೇ... ಏನು ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಸಾಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಜನಕಾ ಪಾದಾರವಿಂದಕ್ಕೆ ಮಣಿದಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ಮಾತನ್ನು ಆಲೈಸಬೇಕು. ಜನಕಾ... ಸೋಲಿನ ಪರಿಣಾಮ ಅನುಭವವನ್ನು ರಾವಣೇಶ್ವರನಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಗೆಲುವಿನ ಅನುಭವದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅರುಹಬಹುದಾದಷ್ಟು ಅರಿವನ್ನು ರಾವಣೇಶ್ವರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮಚಿತ್ತದ ರಾವಣನ ವಿಚಲಿತೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಲಿಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ... ಆದ್ದರಿಂದ....

ಪದ : ಯಾತಕೀ ಅನುಮಾನ..... ಗೆಲುವೆನು ಕೋತಿಕುಲವಾ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ... ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಲುಹಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಸಮಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲದ ಬಲುಹಿನ ಮೇಲೆ ಯಾಕೆ ಅನುಮಾನ ತಂದೆ? ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚದ ಒಂದು ಅಂಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿರುವ ರಾಮ ಸಹ ಯಾಕೆ ಒದಗಿರುವ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವ ಕೋತಿ ಕುಲವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸದಾಶಿವ ರುದ್ರನೇ ಬಂದು ಒದಗಿದರೂ ಅವನ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿರುವ ಕೋತಿಕುಲವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಇಂದ್ರಜಿತು ತಪ್ಪಿದರೆ....

ಪದ : ತಾತ ಚಿತ್ತೈಸಿಂದು..... ಮಂಡೋದರಿಗೆ ಮಗನಲ್ಲ ತೆರದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೀರ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಲಂಕೇಶ್ವರ ರಾವಣೇಶ್ವರನ ಮಗನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತು ತಮ್ಮ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ಭಾಷೆ-ನೀಡಿದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲಾಗದೆ ಹೋಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಸಾಗಿ ಬಂದೆನಾದರೆ ನಾನು ಮಾತೆ ಮಂಡೋದರಿಯ ಮಗನಲ್ಲ ತಂದೆಯವರೇ? ಅಜ ರುದ್ರಾನುಗ್ರಹ ಭೂಷಿತವಾದ ಅಸ್ತು ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ನರ-ದಾನರ ಪಡೆಯನ್ನು

ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಗೆಲಿದ ನೆಗಳೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಇಂದ್ರಾರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ನಾನು ಸಲ್ಲುವವನಲ್ಲ ಜನಕ - ಆದ್ದರಿಂದ ರಣವೀಳೆಯನಿತ್ತು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ರಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಕಂದಾ.. ವಿರೋಚಿತವಾದ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ಸಮಾಧಾನ ಚಿತ್ತನಾದೆ. ಸಂತೋಷ ಚಿತ್ತನಾದೆ. ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲದ ಆಶಾಕಿರಣ ಮಗನೇ ನೀನು. ಶಿವಾನುಗ್ರಹವಿರಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಹೊನ್ನ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ರಣವೀಳೆಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಬಾ ಮಗನೇ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ತಂದೆಯಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದೆ ಇನ್ನೇಕೆ ತಡ.

ಪದ : ಆನೆಕುದುರೆ ಪದಾತಿ... ಸೈನಿಕ ಪೊರಟುದೊಂದಾಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ನನ್ನ ಬಲುಹಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರೇರಿತರಾದ ಅನೇಕರು ಅರಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಆನೆಯನ್ನೇರಿ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ರಥವನ್ನೇರಿ ರಣಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಸೇನಾ ವಾಹಿನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಇಕ್ಕಲದಲ್ಲಿ ನೆರೆದವರು ಜಯ ಘೋಷ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಜೀವಿತಾನಂದದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ತಳೆದಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮವರ ಜಯಘೋಷ ನಮ್ಮ ರಣೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಡೆಯೋಣ ನಡೆಯೋಣ ಮುಂದೆ...

ಪದ : ಲಲನೆ ಕೇಳಿ ತೆರದಿ ರಾಕ್ಷಸ... ಶರಣನ ನೋಡುತ್ತಿಂತೆಂದಾ ||
ಇವನ್ಯಾವ ವಿರನೆಂಬುದನೂ - ಭುವನ ಮೂರರೊಳಿಂತ ವೀರರ ಕಾಣೆನು||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣ ದೇವಾ... ನಮ್ಮ ಸಂಧಾನದ ವಿಫಲತೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಸಮರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರ ವಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಜಯ ಲಭಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನರಿತು ರಾವಣನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಈಗಿನ ವಿದ್ಯಮಾನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ರಾವಣನಲ್ಲದೆ ಅವನಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ದೈತ್ಯ ಬಲ ಇರುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆದನಮ್ಮ ವಾನರ ಸೇನೆ ಇಂದು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಪರಿಶಿಸಿದಾಗ ದೈತ್ಯಬಲ ಸಮೂಹ ಒಂದು ರಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆನೆ-ಕುದುರೆ-

ರಥಗಳನ್ನು ಏರಿ ರಣ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸಬಲ್ಲವರು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬರುತ್ತಿರುವವರ ದೇಹ ಪ್ರಕೃತಿ ಕಾಣುವವರಿಗೆ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿದೆ. ಬರುತ್ತಿರುವವರು ಯಾರು? ಅವರುಗಳ ರಣವರ್ಮವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಸ್ಥಳೀಯನೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ರಣಕ್ಷೇತ್ರವವರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಬಲ್ಲೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನನಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಹೇಳಬಲ್ಲೆಯಾ?

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಬೇಕಾದುದು ನನ್ನ ಬದ್ಧತೆ ಸ್ವಾಮಿ..

ಪದ : ಈ ವೀರನಧಟು ಎಕ್ರಮ..... ಕರೆವರೀ ಲೋಕದಿ ದೇವಕೇಳು..||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ.. ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಆಸರೆ ಆಗಿರುವ ರಾವಣನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಮಂಡೋದರಿ ಇವರಿಬ್ಬರ ಮೋಹದ ಪುತ್ರ ಮೇಘನಾದ - ಈಗ ಬರುತ್ತಿರುವ ಬಲದ ನಾಯಕ. ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ದೈವಾನುಗ್ರಹ ಸಹಿತವಾದ ವಿಕ್ರಮವು ಇವನಲ್ಲಿ ಸಂಚಿತವಾದುದರಿಂದ ಅನಿಮಿಷದ ಒಡೆಯನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಬಂಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಇವನು ಶಕ್ತನಾದುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಇಂದ್ರಜಿತ ಎಂಬ ಗೌರವ ನಾಮ ಲಭಿಸಿದೆ. ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸುರರ ಹಾಗೂ ಸುರಸಂಪತ್ತಿನ ಕಾರಣೀಭೂತನಿವನು. ಇವನಿಂದಲೇ ಸುರರ ಆಯುಧಗಳು ನಮ್ಮವರ ವಶದಲ್ಲಿರುವುದು. ಸೀತಾಸ್ವೇಷಣೆಗಾಗಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ತಲುಪಿದ ಆಂಜನೇಯನು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾಗಿರುವುದು ಇವನಿಂದಲೇ ದೇವಾ - ಬಲು ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಇವನ ಜೊತೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವವರು ರಾವಣನ ಮಂತ್ರಿಗಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಲಾಡ್ಯರೇ ಹೌದು. ಇವನೊಡನೆ ನಮ್ಮಸಂಗರ ಆಗುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ ದೇವಾ...

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ವಿಭೀಷಣದೇವಾ....

ಪದ : ಎನಲು ಕೇಳುತಿನಕುಮಾರ.... ಗುಣಿಸಿ ಬಿಡುವನೋ?

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ವಿಭೀಷಣ ದೇವಾ... ಯಾರೊಡನೆ ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಜೀವಿತ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೇವೆಯೋ....

ಪದ : ಆಗಲೆ ಕಲಿಮಿತ್ರಘ್ನನು ಸಕಲ... ಎದಿರಾಗುವರನು ಕಾಣೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಅವರನ್ನು ನಾವು ಇತರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅರಿತಿರುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ನೀವಾಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾವು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು. ಇತರ ಕಾರಣಗಳಿಗಲ್ಲ. ಬಲ ಸಹಿತ ಬಂದಿರುವ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಪಡೆಯನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡೆದು ಕೆಡಹದಿದ್ದರೆ.. ನಾನು ಸೂರ್ಯ ಪುತ್ರ ಸುಗ್ರೀವನಲ್ಲ - ನಡೆಯಿರಿ ವಾನರರೆಲ್ಲ ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್.

ಅರ್ಥ : ಮಿತ್ರಘ್ನ : ಬರುತ್ತಿರುವ ವಾನರ ಪಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಆಯುಧ ಮುಖೇನ ಪ್ರಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ವಾನರ ವೀರರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರು ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ರಾಮನೊಡನೆಯೇ ಹೋರಾಟ ಬಯಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವನನ್ನೇ ಅರಸುತ್ತಾ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಾನರ ಪಡೆಯನ್ನು ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಖಳನೊಡನೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೇ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ದೇವಾ.. ಸ್ವಜಾತಿಯವರಿಂದಲೇ ಅಂದರೆ ರಕ್ಕಸರಿಂದಲೇ ಇವನಿಗೆ ಮರಣದ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಾನು ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಸೇವಾ ಅವಕಾಶ ಒಂದನ್ನು ನನಗೆ ನೀವು ಒದಗಿಸಿದಿರಿ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ರಣಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಆಗಲಿ ವಿಭೀಷಣ ಜಯಶಾಲಿ ಆಗಿ ಬಾ...

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಮಿತ್ರಘ್ನ ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಲ್ಲಿ.

ಪದ : ನಿಲ್ಲೆಲವೊ ಮಿತ್ರಘ್ನ ತ್ರಿಜಗ..... ಬೊಬ್ಬಿರಿವುತಾ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ನಿನ್ನ ಬಲುಹಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿತವಾದಂತಿರುವ ವರಬಲದನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿನ್ನನ್ನು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಬಲವಂತನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವೆ. ರಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದು-ವರಿಯುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ನಾನೆದುರಾಗಿ ಬಂದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟನೆಂದು

ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ.... ನಿಲ್ಲಲ್ಲಿ. ನನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಡು. ನಿನ್ನ ಅದಟನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಿತ್ರಘ್ನ : ಸುಡು-ಸುಡು ಸುಡು ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು.

ಪದ : ಸುಡು ಸುಡಲವೊ ದ್ರೋಹಿ.... ತೋಲಗುಪೆಂದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಮಿತ್ರಘ್ನ : ವಿಭೀಷಣಾ.. ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಿಗಣಿತನಾಗಿರುವುದು - ಸಂಸಾರ - ಸಮಾಜ - ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಆದಾಗ ಮಾತ್ರ. ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನರಿತ ದಿನದಿಂದ ನಮ್ಮರಸ ಅರಿತ ದಿನದಿಂದ ನಿನ್ನಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಬಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಹೋದರ್ಯದ ಆಸರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣ ರಾವಣೇಶ್ವರ. ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ - ಅಭಿಮಾನ - ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಆಗದೆ ಅವನ ಶತ್ರು ಪಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಸಂಮಿಳಿತನಾದ ನೀನು ನನ್ನಂತಹವನಿಂದ ಪರಿಗಣಿತನಾಗುವದಿದೆಯೇ? ತೋಲಗಾಚಿ - ದ್ರೋಹಿ.

ಪದ : ಎನಲು ಶರಣ ಪೇಳ್ವೆನಲವೊ ಬಿನುಗು..... ಬಗುಳಲ್ಯಾಕೆ ಸಾಂತ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಅಧರ್ಮಗಳ ಅನುಸರಣೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ಬೋಧಿತನಾಗುವುದು ಬೇಡ. ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡದೆ. ರಾವಣನ ಅನ್ನತಂದು ಬೆಳೆದ ರಾಮಾವಿಲಂಬಿತನವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡಲು ದುಃಸಾಧ್ಯ ಮರು ಮಾತನಾಡದೆ ನಿನ್ನ ಬಲುಹನ್ನು ತೋರು.

ಪದ : ಕೊಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಧನುಜಪತಿಯ..... ಪೇಳ್ವನಗುತಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಮಿತ್ರಘ್ನ : ನನ್ನನ್ನು ಪೊರೆದ ದಾತಾರನಾದ ರಾವಣೇಶ್ವರನಿಗೆ ನೀನು ತಮ್ಮನಾದುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಘಾಸಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ವಿಭೀಷಣ.... ಆದ್ದರಿಂದ ಬದಿಗೆ ಸರಿದು ರಾಮನೆಂಬವನನ್ನು ತೋರಿಸು. ಅವನೊಡನೆ ನಾನು ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನೋಡು.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಮಿತ್ರಘ್ನ ಮೊದಲು ನನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ನಿನ್ನ ಬಲುಹನ್ನು ಖಿಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಂತರ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ನಡೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಿತ್ರಘ್ನ : ನಿನ್ನ ಅಂತ್ಯಕಾಲಕ್ಕೆ ಗೋಚರಿತವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಇದು ಬಾ...
ನೋಡೋಣ. ತಡೆದುಕೊ ಈ ಗದೆಯ ಹೊಡೆತವನ್ನು ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿದ
ವಿಭೀಷಣ. ಮರ್ಕಟ ವರ್ಗವನ್ನು ಸವರು ತಾ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಮಿತ್ರಘ್ನ ಶ್ರೀರಾಮ ಕರುಣಾ ಕಿರಣದಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು
ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುವೇ ಆಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇದೋ ಇದು ನಾನು
ನಿನಗೆ ಕೊಡಮಾಡುವ ನಿನ್ನ ಅಂತ್ಯಕಾಲದ ಹೊಡೆತ.

ಪದ : ಹರುಷಮಿಗೆ ಮನ್ನಿಸಲು..... ತಡೆದನಾ ಖಳನಾ ||

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ರಾಮನ ಪಾಳಯದಲ್ಲಿ ಏನಿದು ಸಂತಸದ ಅಲೆ? ಎಂದು
ನೋಡಿದರೆ ವಿಭೀಷಣ ಮಾನಿತನಾಗುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.
ರಾವಣಾನುಜನು ರಾಮನ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತು ಹೋರಾಡಿ ಮಿತ್ರಘ್ನನನ್ನು
ಕೊಂದನೇ ಸಹಿಸಲದಳವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಇದು. ಶತ್ರು ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕಾಗಿ
ನಾನೇ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಲ್ಲಿ

ಪದ : ಎಲ್ಲಿಗೈದುವೆಯೆಲೆ ಖೊಳ ... ತೋರಿಸು ತೋರಿಸು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಪ್ರಹಸ್ತ... ವಿಕಲ್ಪಮತಿಯಾದ ರಾವಣನ ನಡೆಗೊಪ್ಪುವ
ಮಂತ್ರಿ ನೀನು. ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯ ಸಭೆಗೆ ನೀನಾದೀತು ಅಷ್ಟೆ. ಅದಲ್ಲಾ
ರಣ ಕೌಶಲ್ಯವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವುದೇ ಹೌದಾದರೆ ಅದನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿ
ನಿನ್ನ ಬಲಹನ್ನು ಅರಿತುಕೋ...

ಪದ : ಮುಷ್ಠಿಘಾತಿಗೆ..... ನೆಟ್ಟ ಹಾಸ ದೊಳೆರಗಿದಾ ||

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಹಸ್ತ : ಅಯ್ಯಾ ಹನುಮಂತ ಈ ಮಾತೇ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ
ಯಾವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಇರಲಿ ಆ ಸ್ಥಾನದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ
ಚತುರತೆಗಿಂತೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ರಣವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ನಾನೂ
ಕೂಡಾ. ಅದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಲಹನ್ನು
ತೋರಿಸು ನನ್ನ ಬಲಹನ್ನು ಅನುಭವಿಸು.

ಪದ : ಬಗೆಬಗೆಯ ದಾನವರು... ಸೌಮಿತ್ರಿ ತಡೆದಂದಾ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಏನಿತು ಆಶ್ಚರ್ಯ... ವಿಭೀಷಣ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ರಾಮನ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತು ಮಿತ್ರಘ್ನನನ್ನು ಕೊಂದನೆ? ಹನುಮಂತನಿಂದ ಪ್ರಹಸ್ತ ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿದನೇ ವಜ್ರದುಷ್ಟ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷರು ಸುಗ್ರೀವ ಅಂಗದರಿಂದ ಮಡಿದರೆ? ಶತ್ರು ಪಡೆಯ ಸಮೂಲ ನಾಶವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಮೆರೆಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಇಂದ್ರಾರಿ.. ನಾನು ನಾನು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಎಲೆ ಶಕ್ರಾರಿಯೆ.... ಕೊಡುವೆಯ ಧುರಧೀ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಇಂದ್ರಾರಿ.... ಅಂಗದ - ಹನುಮಂತ - ಸುಗ್ರೀವರುಗಳಿಂದ ನಾಶವಾದ ರಾವಣನ ಬಲುಹನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡು. ನಿನ್ನವರೆಲ್ಲರು ಅಸಮ ಬಲರೆಂದೇ ಗಳಹಿದವರು. ಆದರೂ ಅವರ ರಣಕೌಶಲ ಮೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದ ನಮ್ಮ ಬಲುಹನ್ನು ಈಗಲಾದರೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಮುಂದಿನ ಸುಗಮ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದು ಒಳಿತು - ಮುಳಿದು ನಿಂದೆಯಾದರೆ ನಿನಗೆ ಅಂತ್ಯಕಾಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಶರಣಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿಯೋ ಅಥವಾಧುರವೆಸಗಿ ಅಳಿಯುತ್ತಿಯೋ?

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ಅಂಜುಬುರಕರಲ್ಲ ದಾನವರು.

ಪದ : ಜಲಜ ಭವಾದಿ..... ತನ್ನೊಳಗಿದರಹರೆ ನರರೂ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಸುರವರ್ಗವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅಜರುದ್ರರೂ ಸಹಾ... ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ವಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಡೆದ ವರಬಲವಿದೆ. ಅಂತಹ ನನಗೆ ಮರ್ಕಟ ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಅವರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಇಬ್ಬರು ನರರು ಗಣ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ ಇದೋ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ನೀನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶರ ವರ್ಷವನ್ನೇ ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಇಂದ್ರಜಿತು - ನಿನ್ನ ಶರವರ್ಷ ಧಾರೆಯನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಎಸೆದು ನಿನ್ನರಥವನ್ನು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ

ಸರ್ವ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದೆಯಾ ಓಡು... ಓಡು... ಓಡು... ಮತ್ತೆ ಬರಬೇಡ. ಉಳಿದ ನಿನ್ನ ಬಲವನ್ನು ಶರವರ್ಷದಿಂದ ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ನೋಡಿ ರಘುಪತಿ..... ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿಂತೆಂದಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸಮರ್ಥವಾದ ದೈತ್ಯಬಲವೇ ಇಂದು ಆಹವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ವಿಭೀಷಣ - ಮಾರುತಿ - ಸುಗ್ರೀವ - ಅಂಗದ - ಲಕ್ಷ್ಮಣರು - ಮಿಕ್ಕವಾನರ ಬಲುಹಿನೊಂದಿಗೆ ತೋರಿದ ವಿಕ್ರಮ ವೈಖರಿ ಶಾಶ್ವತ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತರಿಸಿತು ನಮ್ಮ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳು ಸಂತೋಷಚಿತ್ತರಾದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರ ಹರ್ಷ ವೃಷ್ಟಿಯೇ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿಯೇ ಅಸ್ತಂಗತನಾಗುತ್ತಿರುವ ದಿನಮಣಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾವೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿಮುಖರಾಗೋಣ.

ಪದ : ಕೊಟ್ಟು ಬಂದೆನು ಭಾಷೆಯನು..... ಕಂಗೆಟ್ಟು ಬೇರೊಂದನುವನಾಲೋಚಿಸುತ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಅಪ್ರಮತಿಯ ಸಾಹಸಿ ನಮ್ಮಷ್ಟಯ್ಯ ಚಿಂತಿತನಾದಾಗ ಅಂತಿಂದಾ ಆಡಿದ ಭರವಸೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹರ್ಷಚಿತ್ತನಾದ ಇಂದಿನ ರಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ಜಯಿಸಲಾರದೇ ಹೋದರೆ ತಾಯಿಗೆ ಮಗನಲ್ಲ ಪುರಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ಹೋದನಲ್ಲಾ - ನಾನಾಡಿದ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ನಡೆಸಲೇಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಧರವಿಜಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯವಹರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಅದಕ್ಕಾಗಿ...

ಪದ : ಈಶನಂಜಪದಿ ಭಜಿಸಿ..... ಮಂಗಳಾರತಿ ಬೆಳಗಿದಾ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ದೈವಾನುಗ್ರಹದ ಹೊರತಾಗಿ ಶತ್ರುಪಡೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶೀಘ್ರ ದರ್ಶನವೀಯಬಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಶಿವನನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಯೋಗ್ಯ ಬಾಣವೊಂದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರದ್ಧಾ - ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿ-ಹಲಪರಿಯ ಪತ್ರ - ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸದಾಶಿವ ಶ್ರೀಕಂಠ ಸುರವಂದ್ಯ ಶ್ರೀ ಪಾರ್ವತೀಶ ಸಜ್ಜನ ಪೋಷ ಉರಗಭೂಷಣನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗು

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗು. ಇಗೋ ಸದಾಶಿವ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ರುದ್ರ ಸ್ವರೂಪನೇ
ಮಂಗಳಾರತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅನುಗ್ರಹಿಸು ತಂದೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಈಶ್ವರ : ಕಂದಾ ಇಂದ್ರಜಿತು... ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಜಯ ಜಯ (ಓ ಸಲ) ಅಭೀಷ್ಟ ಪ್ರದಯಕನೇ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ
ಪ್ರಣಾಮಗಳು ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ಮೆಚ್ಚಿದನು ನಿನ್ನ ಮನ... ನೀಕ್ಷಣದೊಳೆನಲೂ ||

ಅರ್ಥ : ಈಶ್ವರ : ಇಂದ್ರಾರೀ... ನಿರಂತರವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವರು ನೀವು
ಅನುಗ್ರಹಿತರಾದವರೂ ಕೂಡಾ. ಆದರೆ ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಆರಾಧಿಸಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯ ಆರಾಧನಾ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಒಲಿದವನಾಗಿ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಧನ್ಯನಾದೆ ದೇವ ಧನ್ಯನಾದೆ.

ಪದ : ಆದರೊಂದುಂಟು ಮಧುಸೂದನ..... ಹಾದಿಯನುಕಾಣೆ ||
ಅದರಿಂದ ಸೇರ್ವೆ..... ಪದದೊಳೆರಗಿದನೊ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ದೇವಾ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಬದುಕಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ
ನಾವು ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಏನನೂ ಬೇಡಬೇಕಾದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ
ದೇವರೇ ನಾರಾಯಣನೆಂದೋ ವಿಷ್ಣುವೆಂದೋ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ-
ವನೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಒದಗಿಬಂದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಾನಿಂದು ತೊಡಗಿ
ಜಯಿಸಲಾರದೇ ಹೋದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಓ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕನೇ... ಅರಿ ಭಟರನ್ನು
ಜಯಿಸುವ ವರವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು ಪರಮಾತ್ಮ.

ಅರ್ಥ : ಈಶ್ವರ : ಇಂದ್ರಜಿತು... ದೈವ ನಿರ್ಣಯದಂತೆ ಪೂರ್ವ ನಿರ್ಧರಿತವಾದಂತೆ
ಎಲ್ಲಾ ಘಟನೆಗಳು ಪರಿಣಾಮಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂಬ ಸತ್ಯ ತತ್ವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ
ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಗಿರಿಜೆಯೊಡನಿಂತೆಂದು ಬೊಳನ - ಜೈಸು ಹೋಗೆನುತ ||

ಅರ್ಥ : ಈಶ್ವರ : ಇಂದ್ರಜಿತು.. ಉರಗಭೂಷಣನಾಗಿಯೂ ನಾನು ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಇದೋ ನಿನಗೆ ಜಯವನ್ನು ತರುವ ಮಹತ್ಕರವಾದ ಉರಗಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹೋಗು ವಿನಿಯೋಗಿಸು ಜಯಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರ : ಧನ್ಯನಾದೆ ದೇವ ಧನ್ಯನಾದೆ.

ಪದ : ಅರುಹಿನಾಗಾಸ್ತ್ರವನು.... ಘರ್ಜಿಸಿದಾ ||
ಶಿವನ ಶರದಿಂ ಗೆಲುವೆನೀ.... ಸಾಹಸವೇನನೆಂಬೆ ||

ಅರ್ಥ : ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದ ನಾಗಾಸ್ತ್ರದ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಶತ್ರು ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸಮೂಲನಾಶ ಮಾಡುವುದೊಂದೇ ನಮ್ಮ ಗುರಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇರುಳು ಹಗಲು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಈಶನನ್ನು ನೆನದು ಈಶದತ್ತ ನಾಗಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಶತ್ರು ಪಕ್ಷದ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಗೆ ಒದಗಿಬಂದ ದೈತ್ಯದಾಳಿಯನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೇನಾಶ್ಚರ್ಯ... ನಳ ಸುಷೇಣ - ಗವಾಕ್ಷ ಅಂಗದಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಮಬಲರು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ವಾನರರು ಯಾವುದೋ ಬಾಧೆಗೆ ಒಳಗಾದಂತೆ ಧರಗೆ ಉರುಳುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ.. ಏನಿದು ಏನಿದು ಏನಿದು?

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಸುಗ್ರೀವ ದೇವಾ... ಈ ಪರಿಯ ಕಾರಣವನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪದ : ಸುಗ್ರೀವ ದೇವ ಕೇಳಯ್ಯಾ.... ನಿಗ್ರಹ ಗೈದನು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ರಾಮಸೇನೆಯನ್ನು ಸಮೂಲ ನಾಶ ಮಾಡುವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ತಂದೆಗಿತ್ತ ಮಗ ಇಂದ್ರಜಿತೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದೇವನೊಂದಿಗಿನ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋದದು ಹೌದಷ್ಟೇ? ತನ್ನ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ಭಲದಿಂದ ಶಿವಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಶಿವಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಇತ್ತ ನಾಗಾಸ್ತ್ರದ ಬಲಹಿನ್ನಿಂದ ಇರುಳು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಈ ಬವಣೆಯನ್ನು ತಂದಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹವೇ ಆಗಬೇಕು.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಹಾಗಾದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿಗೇ ನಾವು ಹೋಗೋಣ.
ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ

ಪದ : ದೇವರ ದೇವ..... ಮೋಸದಿಗಲಿದನೀ ಘಳಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ... ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಕಸುವಿದೆ. ವಿಕ್ರಮವಿದೆ
ದೈವಾನುಗ್ರಹವಿದೆ ಸುರರನ್ನು ಗೆಲಿದ ಹಮ್ಮಿದೆ - ಈ ಗರ್ವಗಳಿಂದ
ಇಂದ್ರಜಿತು ಇರುಳ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಮಗೆ ಬವಣೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾನೆ.
ಮಾಯಾ ಯುದ್ಧ ಇದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ನಮ್ಮವರಿಗೆ
ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಒಡೆಯಾ..

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ... ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಆಲೈಸಬೇಕು.

ಪದ : ಅಣ್ಣ ರಾಘವ ಚಿಂತೆ ಯಾತಕೆ... ಬರುವೆ ನೀಲಕ್ಷ್ಮಣ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣಾ ದೇವಾ..... ಒದಗಿಬಂದ ಬವಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸೋತು ಓಡಿದ ಇಂದ್ರಾರಿಯ ಬಲುಹು ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು
ನಾನು ಅರಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಅವನು ರಣದಿಂದ ಓಡಿದರೂ ಬಿಡೆ. ಹರಬ್ರಹ್ಮರನ್ನು
ಕೂಡಿದರೂ ಬಿಡೆ. ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತು ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಅನುವರಕ್ಕೆ ನಾನು
ತೆರಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಬಾ ತಮ್ಮಾ...

ಪದ : ಘಡಶಕ್ರಾತಿ ಕೇಳು..... ಬೊಬ್ಬಿದು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಇಂದ್ರಜಿತು... ಅಧಟಿನಿಂದ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಇಂದು ರಣಕ್ಕೆ
ತೊಡಗಿದ ನೀನು ನನ್ನ ಶರಹತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಓಡಿದವ
ನೀನು. ಯುದ್ಧ ಸಮಯವಲ್ಲದ ಈಗ ಇರುಳಿನಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಬಲಿದು
ಶರವರ್ಷ ಸುರಿದು ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಹಾನಿ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿರುವೆಯಾ?
ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮದ ಅಧಟನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರು. ಇದೋ.. ತಡೆದು ಈ
ಬಾಣದ ಮಳೆಯನ್ನು.

ಪದ : ಬಣಗು ಮಾನವನೆ ಕೇಳು... ನೋಡನು ತೆಚ್ಚು ಘರ್ಜಿಸಿದು

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಸೋಲಿನಿಂದ ಜಾಗೃತವಾದ ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲದಿಂದ ಮುಂದಿನ ರಣನಡೆಯನ್ನು ತರ್ಕಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಪಡೆದ ಬಲುಹಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಯುದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಇರುಳಿನಲ್ಲಿ ಕಪಟದಿಂದ ರಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗಲು ಹರನ ಪ್ರೇರಣೆ ಇದೆಯೇ?

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ನಿಶಾಚರರು ನಾವು ಆದುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ನಿಶಾ ನಡೆ ನನಗೆ ಅಧರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬರಿದೆಗಳಹಬೇಡ ಇದೋ ಹರಪ್ರಸಾದಿತ ಶರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ತಡೆದುಕೋ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಹಾನುತವಾಯಿತು - ಅನಾಹುತವಾಯಿತು ಹರನೇ ಹರನೇ. ತಮ್ಮ... ತಮ್ಮ... ತಮ್ಮ... ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ....

ಪದ : ಯಾತಕೆ ಮಲಗಿದೆ.. ಮಾತಾಡ ಕಟಕಟಾ ||
ಅಡವಿಯು ಸಲ್ಲದು.... ಹಿಡಿದೈ ಭಕ್ತಿಯಲೀ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನ ನಿಗದಿಯಾದುದು ನನಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಪರಿಯಂತ ವನವಾಸದೊಳಿದ್ದು ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದವನು ನಾನು ಮಾತ್ರ. ನೀನು ಹೊರಟಾಗ ತಡೆದರೂ ನನ್ನ ನೆರಳಾಗಿ ಬಂದಿ. ನನಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗನಾಗಿ ನಿಂದಿ. ಅಣ್ಣನ ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ನಿನ್ನಂತವರು ಇಲ್ಲ ಈ ಜಗದಲ್ಲಿ. ನಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿದವನು ನೀನು. ನಮಗೆ ಆಹಾರವನ್ನಿತ್ತವನು ನೀನು. ನನ್ನ ಚೇತನವಾಗಿದ್ದವನು ನೀನು. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನೀನು. ಇಂದು ನನ್ನ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಉರುಳಿದಿಯಲ್ಲಾ ಮಗನೇ... ನಿನ್ನನ್ನುಳಿದು ನಾನು ಕ್ಷಣವನ್ನಾದರೂ ಉತ್ತರಿಸಲಾಪೆನೇ? ಯಾವ ಜನರಿಗಾದರೂ ಉತ್ತರಿಸಲಾಪೆನೇ? ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ನಾಸಾಚ್ಛೇದದ ನಂತರ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವಕ್ಕೂ ಸಹವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದವನು ನೀನು ಈ ರೀತಿ ಧರಗೆ ಉರುಳಿದ ಮೇಲೆ ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಯಾಕೆ? ಅಥವಾ ಅದರ ಮುಂದಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು

ಯಾಕೆ? ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಏಕಾಂಗಿ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿ ಶಿವನೇ?

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಧೈರ್ಯತಾಳು...

ಪದ : ಇಂತು ರಘುಪತಿಯಳಲ..... ತಂದೆಬ್ಬಿಸುವೆನೆಂದಾ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ದೇವೋತ್ತಮಾ ಇಂದ್ರಾರಿಯ ಶರಪತಿಯಿಂದ ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಕಾಯದಿಂದ ವಿಚ್ಛಿದಿತವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಜೀವತತ್ವ ವಿಶ್ವದ ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲೇ ಇರಲಿ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಂತಕನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಂತಕಾಂತಕನ ಲೋಕದಲ್ಲೇ ಇರಲಿ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಕಾಯದೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ನಾನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಮೊದಲು ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂದ್ರಾರಿ!.....

ಪದ : ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು ಕಪಟದಿಂದ..... ತೀವ್ರ ಮುಷ್ಠಿಯಿಂದಲೀ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಪಟ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬವಣೆಗೆ ಈಡು ಮಾಡಿದನೆಂಬ ನಿನ್ನ ದರ್ಪವನ್ನು ಇಳಿಸಲೋಸುಗ ಬಿಗಿದ ಮುಷ್ಠಿಯಿಂದ ಬಿಗಿಯುತ್ತಿರುವ ಘಾತವನ್ನು ತಡೆದುಕೊ..

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಹನುಮಂತಾ... ಮುಷ್ಠಿಘಾತದಿಂದ ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ಪುಡಿಗೈದೆನೆಂದು ಕೊಬ್ಬಬೇಡ. ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ರಥವನ್ನು ಪುಡಿ ಮಾಡಿದರೂ ಮತ್ತೆ ರಥದಲ್ಲೇ ನಿಂತು ನಾನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ಎಂದು ಅರಿತುಕೊಂಡು ನೇರವಾದ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಇವನನ್ನು ಗೆಲುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾಯಾ ಮುಖನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಇವನನ್ನು ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತೆ ಇದಿರಾದ ವಾನರ ಪಡೆಯನ್ನು ಸವರಿ ರಾಮನ ಎದುರಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶರಮಳೆಯನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಭಾರ್ಗವನ ಕೋಪವಂ ಕೈಗೊಂಡು..... ನಿಮಿಷದಿಂ ಖಂಡಿಸಿದನು?

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಇಂದ್ರಜಿತೂ... ಯಾವ ಶಕ್ತಿಗೂ ಯಾವ ಯುಕ್ತಿಗೂ ಭಾಗದ ವಿಕ್ರಮ ಕೌಶಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದವ ರಾಮ ಎಂಬುದರ ಖಚಿತತೆಗಾಗಿ ಇದೋ ದಿವ್ಯ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಯುದ್ಧಾನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ರಾಮಾ... ಬಂದೆ ಭ್ರಮಿಸಬೇಡ ಮತ್ತೆ ಯುದ್ಧಾನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ತೋರಿಸು ನಿನ್ನ ಶೌರ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಇಂದ್ರಜಿತು... ರಾಮ ವಿಕ್ರಮ ಪ್ರಹಾರದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು.

ಪದ : ತೂಗಿದನು ಮಸ್ತಕವನಾಶತ ನಾಕಾಣೆನೆಂದಡಿಗಡಿಗೆ ಬೆರಗಾದ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ರಾಮನ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠ ಕಸುವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಿರುವ ಯಾವುದೋ ಕೌಶಲ ಈತನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಉಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ವಿಶ್ವದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಮಾನ್ಯರಾದ ಅಜ-ರುದ್ರಗಾರಲೀ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಕೌಶಲ ಇರುವವರೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಲೀ ಇವನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು ಎಂಬುದೇ ಸತ್ಯ. ಆದರೆ ನಾನು ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲೇಬೇಕು. ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದುದನ್ನು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಮನುಜನಲ್ಲಿವನೆಂದರಿವುತಾ..... ಕನಲುತಾಗ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಹರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ನಾಗಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಇವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹ್ವಾ...ಹ್ವಾ...ಹ್ವಾ... ರಾಮಧರೆಗುರುಳಿದಾ. ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂಭ್ರಮೋತ್ಸವದಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ವಿಷದುರಿಯಳ ಬಸವಳಿದಿಹ.... ಪರಿಯಿಂದಂ ||
ಇರುಳಿನೊಳಿ ಪರಿಮೋಸದಿಗೆಲ್ಲಿ... ಸ್ಥಿರವೆನಿಸುವ ನಾನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಂದ್ರಜಿತು ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಶರಮಳೆಗೆರೆದು ದಿವ್ಯ ದೈವಚೇತನಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆಯಾ... ಸಮಸ್ತ ರಕ್ಕಸವರ್ಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ದುರುಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿ ಮಿಕ್ಕುಳಿವ ಸರಳ ಸಾತ್ವಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನ ಒಡತನವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ವಿಭೀಷಣಗೀಯದಿದ್ದರೆ ನಾನು ದಿಟ್ಟ ಹನುಮನಂತನೇ? ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ.

ಪದ : ಇನಕುಲಜರ ಸಂಜೀವನ.... ವನದೊಳಡಾಸುವೆ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಪತವಾದ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಸತ್ವವನ್ನು ಪ್ರವಹಿಸಬಲ್ಲ ದಿವ್ಯ ಸಂಜೀವಿನಿಯನ್ನು ತಂದು ದೇವ ಸಹೋದರರನ್ನು ನಿಜಕಾಯ ಚೇತನಕ್ಕೆ ತಂದು ಮಾತೆ ಜಾನಕೀ ದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ದಾಂಪತ್ಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಏನದು ಅಶ್ವಿನಿ ದೇವರ ಕುಮಾರ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದೇನು? ಚಂದ್ರದ್ರೋಣ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಔಷಧಗಳನ್ನು ತಂದರೇ ಜೀವತತ್ವ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಸರಿ....ಸರಿ...

ಪದ : ಹರಕುಮಲಜರಡಗಟ್ಟಿ ಬರದೊಳು ಉಸಗೆಂದ್ರನೂ

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಪ್ರಾಣ ರೂಪ ನೆನಪ ವಾಯುಪುತ್ರನಾದ ನಾನು ಪ್ರಾಣ ಚೇತನಕಾರಕವಾದ ಔಷಧವನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತರಹೆಯ ಅಡಚಣೆಗಳು ಬಂದರೂ ನಾನು ಲೆಕ್ಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅರರೆ ಏನಿದು ವಿಚಿತ್ರ ಹಾರುತ್ತಿರುವುದು ಅದು ಗರುಡನಲ್ಲವೇ? ಅವನ ಇಕ್ಕಲದ ರೆಕ್ಕೆಯ ಗಾಳಿಯ ರಭಸಕ್ಕೆ ಸರ್ಪಗಳು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತೇವೆ. ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಗರಡು ದೇವಾ ಕೃತಜ್ಞತೆ. ಅದೋ... ಅದೋ... ಅದೋ... ಶ್ರೀರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನಿಜಚ್ಛೇತನವಾಂತಿದ್ದಾರೆ. ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್. ಧರೆಗುರುಳಿದ ಕಪಿಗಳೆಲ್ಲ ಎದ್ದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್ ಮತ್ತೆ ನಮಗೆ ಚೇತನವಿತ್ತೆಯಾ ದೇವರೇ ಓಭಯನಾಶನೇ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹನುಮಂತಾ... ಗರುಡನಿಗಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನೀವ್ಯಾರು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಗೈದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಚೋದಿತನಾದ ಗರುಡ ಅಮೃತ ಸಿಂಚನವನ್ನು ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಸರ್ವರಲ್ಲಿಯೂ ನಿಜಚೇತನ ಪ್ರವಹಿಸಿತು ಅಗತ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವನು

ಅನುಕೂಲಿಗನಾಗುತ್ತನೋ ಅವನನ್ನೇ ಪರಮ ಆಪ್ತನೆಂದು ಗೌರವಿಸಬೇಕಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಗರುಡನ ಪರವಾದ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದರೂ ಗರುಡ ಸೇವಾ ಭಾವವನ್ನೇ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ನಡೆದೆ. ದುಷ್ಟ ಮರ್ಧನವೇ ವಿಶ್ವಪ್ರಧಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಆಶಯ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರುವುದಲ್ಲಾ-

ಪದ : ಮತ್ತೆ ಸೈನ್ಯವನೋಡಿ... ಸತ್ತಿದರು ನಾಲ್ಕು ಮೈಗಳಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಕತ್ತಲವ ಕಾಲವೆಂದರಿಯದೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುತ್ತಿರುವ ದೈತ್ಯ ಗಡಣವನ್ನು ನಿಮಗರಿತಂತೆ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿರಿ ನಾಶಪಡಿಸಿರಿ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಶರಹತಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡು ನಾನೂ ಸಹ ಎಡೆ ಬಿಡದೆ ಶರಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಈ ಆಘಾತದಿಂದ ದೈತ್ಯ ಬಲ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದಿರಲಿ. ರಾವಣ ದಿಗ್ವಾಂತನಾಗಲಿ.

ಪದ : ತನುಜನು ಗೆಲ್ಲನೆಂಬುದೂ..... ಹಲವಂಗದಲ್ಲಿ ನೊಂದೂ.. ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಏನು? ಏನು ಏನು.. ಧರೆಗುರುಳಿದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಮತ್ತೆ ರಣಮುಖರಾದರೇ ವಾನರ ಸೇನೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆಯೇ? ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಇದೆಲ್ಲ. ಮಗನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತು ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕೆಡಹಿದನೆಂಬ ನಮ್ಮ ಸಂಭ್ರಮ ಕೇವಲ ಕನಸಿನ ಕತೆ ಆಯಿತೆ? ಶಿವನೇ ಏನು ಮಾಡಲಿ [೩ ಸಲ.]

ಪದ : ಎಚ್ಚಿಸುವೆನನು ಜನನು ಮನುಜನ - ಕರಸುತಂತೆಂದಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಸರಿ... ಸರಿ... ಸರಿ.. ಅದೇ ಸರಿ.. ನಿಧ್ರಾಪರವಶನಾಗಿರುವ ರಣಭಯಂಕರ ನನ್ನನ್ನುಜ ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ನಿರ್ದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಅಡಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮರ್ಕಟಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ ವಾತಾವರಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮರ್ಥರೂ ಸೇರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ನಿರ್ದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚಿಸಿ ನನ್ನೆದುರು ಗೌರವದಿಂದ ಕರೆದು ತನ್ನಿ... ಏಕೇ ಏಳಂಬ ಏನಂತೆ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೂ ಕುಂಭಕರ್ಣ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಪದ : ಪರಿಯ ಕೇಳು ತಲಿಕೋಪಿಸು.... ಪರಿಹರಿಸಲಿ ನಿದ್ರೆಯಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ತಮ್ಮನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನಿದ್ರಾವರವನ್ನು ನೀಡಿದವನು ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲವೇ? ಅವಧಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಾಗುವ ಅವಕಾಶವೊಂದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ ರೂಪಿಸದೇ ಹೋದನಲ್ಲ ಯಾರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಎಳೆದು ತನಿ....

ಪದ : ಬರಿಸಿ ಹುದೇನು..... ತೆರಗಿ ನಿಂದಿರುತೀರ್ದನೊ||

ಅರ್ಥ : ಬ್ರಹ್ಮ : ರಾವಣೇಶ್ವರಾ... ದೀರ್ಘಕಾಲದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ವರಬಲವನ್ನು ಪಡೆದವ ನೀನು. ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಎಳೆದು ತರಿಸಿದವನೊ ನೀನೆ. ಯಾಕೆ ಈ ಪರಿಶ್ರಮವೆಂದು ನಾವು ತರ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬೇಡ. ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿದ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಮನನಾಗುತ್ತೇನೆ ನಾನು.

ಪದ : ಹದನವೇನಿದು ಬರಿಸಿದುದೆಂದು... ತಮ್ಮನಿಗೊರಗಿಸಿದೆಯಾ ನಿದ್ರೆಯಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಸಾಕು ನಿನ್ನ ವಿನಿತ ಭಾವ ಪೂರ್ವ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಯೇ ವಾಡುವ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಒಲಿದವರಲ್ಲಿ ಅದೇ ಆಶಯವನ್ನು ಬಿನ್ನೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದಾಗ ನಿರ್ದೇವತಾ ಹೋಗಿ ನಿದ್ರೆವತಾ ಎಂಬ ಉಚ್ಚಾರ ಹೊರಟಿತು. ಮನವರಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ನಿದ್ರೆಯನ್ನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದೆಯಾ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೊಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನಾದರೂ ಇಡಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ. ಹೋಗು ತಮ್ಮ ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ನೀನು.

ಅರ್ಥ : ಬ್ರಹ್ಮ : ಸರಿ ಅಪ್ಪಾ - ರಾವಣೇಂದ್ರಾ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವುದು ದಾರಿ. ಅರ್ಧ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಏಳುವ ಈತ ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ಹತನಾಗುವುದು ಖಂಡಿತ. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಾ ಕಾರ್ಯವದಾಗುವುದರಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಲಗಿದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಬ್ರಹ್ಮಕಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರೋದಕವನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿದ್ರೆ ತೊಲಗಿ ಎದ್ದೇಳು - ಎದ್ದೇಳು.

ಪದ : ವಾರೆಯಲಿನಿಂದ ಮಳಯಂತ್ರದ ... ವಲ್ಲಾಡಿತು ಭೀತಿಯೊಳಗೇ ||

ಅರ್ಥ : **ಕುಂಭಕರ್ಣ** : ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ ಅರೆನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಮಾನಸಿಕ ಗೊಂದಲ ನನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ವರಬಲದಂತೆ ನಿದ್ರಾವದಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿಲ್ಲವೇ ನಾನಾಗಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳದಿದ್ದಾಗ ಬಲತ್ಕಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ನಿದ್ರಾಭಂಗ ಉಂಟು ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೇ ನಿದ್ರಾಭಂಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವ ಯಾವನೇ ಆಗಲಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಏನಿದು... ಏನಿದು... [೩ ಸಲ] ಹನುಮಂತ.

ಪದ : ತಿಂಬನೈ ಹಶುವಿಗೀಲೇಳು ಲೋಕ... ಸಾಹಿತ್ಯ ವನಿತೊ ||

ಅರ್ಥ : **ಕುಂಭಕರ್ಣ** : ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಕೈಗೆಟಕುವ ಕಾಲಿಗೆ ತಗಲುವ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ತಿಂದು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ತೃಷೆಗಾಗಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇನೆ. ಪೂರೈಕೆ ಆಗುವ ನೀರೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುಡಿಯುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ನನ್ನ ಹಸಿವು ಹಿಂಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಳಿರೇ ಏನಿದು? ಮಾಂಸಾನ್ನದ ರಾಶಿ ವಿವಿಧ ಪಾನೀಯಗಳು ತಿಂದೆ ಕುಡಿದೆ ಹಸಿವು ಇಂಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಆಹಾರ ಅರಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ನಾಡಳಡ ಹಾಯ್ದು..... ಗಾಡದಿಂಕರಸಲವ ಬಂದಾ ||

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ** : ನನ್ನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕಾಗಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಈತ ನನ್ನ ಬಲುಹನ್ನೇ ತಿಂದು ಮುಗಿಸುತ್ತಾನಲ್ಲ. ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದೇ ತಡ ಆಚಾರ್ಯ ಶುಕ್ರರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಸಮಸ್ತ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಪರಿಹಾರ ಕೋರಿದಾಗ ಮಂತ್ರ ಗುಳಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ನೀಡಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಹಸಿವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಕರೆದು ತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮಾ ಕುಂಭಕರ್ಣ ಬಾ... ಬಾ... ಬಾ... ಅರ್ಧಾಸನವನ್ನು ಏರು.

ಅರ್ಥ : **ಕುಂಭಕರ್ಣ** : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಪ್ರಣಾಮಗಳು ನೀನೆಂದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಣ್ಣದೇವಾ ಏನಿದು ವಿಚಿತ್ರ.

ಪದ : ಆರಿಂದ ಬಂತು ನಿನಗಿ ಪರಿಚಿಂತೆ - ಅಧಿಕಾರ ನಿನಗಿಲ್ಲವೋ ಪೇಳು ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಅಗ್ರಜಾ.. ನಾಕಂಡ ನಮ್ಮವರಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯ ಛಾಯೆ ಇತ್ತು. ಲಂಕೆಯ ವೈಭವ ಮಾಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನೀನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತ ಮುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆ. ಏನಾಯಿತು ಅಣ್ಣಾ.. ನಮ್ಮವರ ದಂಗೆಯೊ ನಮ್ಮ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿರುವವರ ಕುಟಿಲತೆಯೋ? ಕಪ್ಪ ಸಲ್ಲಿಕೆಗೆ ಇರುವ ವಂಚನೆಯೊ ಶತ್ರು ಬಾಧೆಯೊ ಅಲ್ಲಾ ಸದಾ ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸದಾಶಿವಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯೋ ತಿಳಿಸಣ್ಣಾ... ತಿಳಿಸು...

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ತಮ್ಮಾ ಕುಂಭಕರ್ಣ ರಾವಣನ ನಡೆಯು ಪರಿಣಮಿ- ಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಯಾವ ಬಾಧೆಯೂ ಒದಗಿಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಚಿಂತೆಯ ಕಾರಣ ಕೇಳು ತಮ್ಮಾ.. ಕೇಳು.

ಪದ : ಅಡವಿಯಲಿ ಸತಿಸಹಿತ ... ಘಡಿ ಘಡಿಸುತ್ತೆಂದಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅಯೋಧ್ಯೆಯವರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ನಮ್ಮ ತಂಗಿ ಶೂರ್ಪನಖಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ತಕ್ಷಣಾದಿ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಆಲೋಚಿಸದೆ ಅವಳ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರು. ತಮ್ಮಾ ಕತ್ತರಿಸಿದರು.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅಣ್ಣಾ-ತಂಗಿ ಮಾನಭಂಗವಾಯಿತೇ?

ಪದ : ಭಂಗಿಸಿದರೇ ವ್ಯರ್ಥ ಬಳಿಕಾ... ಸಂಗತಿಗಳಾ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭಕರ್ಣ : ಅಗ್ರಜಾ... ನಮ್ಮ ತಂಗಿಯ ಮಾನಭಂಗವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಜರು ಮಾಡಿದರೇ? ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಾದಳೇ? ಅವಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇದ್ದ ನಮ್ಮವರು ಸಟೆದು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲವೇ? ನೀನೇನು ಮಾಡಿದೆ ಅಣ್ಣಾ.. ತಿಳಿಸಣ್ಣಾ.. ತಿಳಿಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ತಮ್ಮಾ.. ತನಗಾದ ಬವಣೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಖಿರ-ದೂಷಣ- ತ್ರಿಶಿರಾದಿಗಳಿಗೆ ಅವಳು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಸಮಸ್ತ ಬಲದೊಡನೆ ರಾಮನನ್ನು ಮುತ್ತಿದ ನಮ್ಮ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಲವನ್ನು ರಾಮ ನಾಶಮಾಡಿದ. ತಮ್ಮಾ ನಾಶ ಮಾಡಿದ ರಾಮ.

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಹೌದೇ... ಹೌದೇ... ಶಿವನೇ.

ಪದ : ಅನಿಮಿಷರ ಬಗೆಯದ - ಯೇ ನಾಯೆ ನಲುಸುದಾರ್ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಬಹುಬಲಾಡ್ಯ ಎಂಬವರನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದ ಖಿರಾದಿ ದೈತ್ಯ ಬಲವನ್ನು ರಾಮನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದಾದರೆ ಅವನು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ ಮುಂದೇನಾಯಿತು ಹೇಳಣ್ಣ.

ಪದ : ಧರಣಿಜಿಯ ಕದ್ದೊಯ್ದು..... ಶರಧಿಯಂ ಬಂಧಿಸಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಶೂರ್ಪನಖಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಸೀತಾಪಹರಣದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ಮಾರೀಚ ಮಾವನನ್ನು ಚಿನ್ನದ ಜಿಂಕೆ ಎನ್ನಾಗಿಸಿ ಸೀತೆಯಲ್ಲಿ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಸೀತೆಯಿಂದ ಅಗಲಿಸಿ ಸಂನ್ಯಾಸ ವೇಷದಲ್ಲಿ ನಾನು ತೆರಳಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದೆ. ಜಟಾಯು ತಡೆದ ತಂತ್ರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಲಂಕೆಗೆ ತಂದೆ ಹದನವರಿತ ರಾಮ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಬಂದಾಗ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಖ್ಯವಾಗಿ ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದ ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆಗಾಗಿ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದ ಹನುಮಂತ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟ ವಿಚಾರ ಅರಿತ ರಾಮನನ್ನು ವಿಭೀಷಣ ಸೇರಿಕೊಂಡ ವಾನರರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸೇತುಬಂಧ ಮಾಡಿ ವಾನರರ ಪಡೆಯ ಸಹಿತ ರಾಮ ಲಂಕೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದ. ಅವ ಮಾಡಿದ ಸಂಧಾನ ನಾನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಘನಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮ ನಡೆಯಿತು. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಶರಹತಿಯನ್ನು ವಾನರ ವಿಕೃತರಣವನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದೆ ನಮ್ಮ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಾರದೆ ಬಳಲಿದ್ದೇನೆ ತಮ್ಮ ಬಳಲಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ನಿನ್ನ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಗಳು ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿತು ಅಣ್ಣಾ.

ಪದ : ಮಾತುಳನ ಮತವಮೀರ್ದೂ.... ತೆರನನೆಲ್ಲ ಮರಹೆ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ನಿನ್ನ ಆಸರೆಯ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲ ನಿನಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಪರಸ್ತ್ರೀ ಅಪಹರಣದ

ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಿನಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿದವರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ನೀನು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದೆ ಅಣ್ಣಾ. ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಹಾರುವ ಪಕ್ಷಿ ನಿನ್ನ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಹಾರುವ ಮರ್ಕಟರು ರಾಮನಿಗೆ ಬಲವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಹನುಮಂತ ಭೂಕಕ್ಷಿಯಿಂದ ಶತಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಿ, ಸೀತೆಯ ಇರವನ್ನು ತಿಳಿದು ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಷೇಮದಲ್ಲಿ ಸೇತುಬಂಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಮಪಡೆ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಲಂಕೆಯ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಲೋಕೋತ್ತರ ಕೀರ್ತಿಪಡೆದ ವಿಕ್ರಮೀ ರಾವಣ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಣಾಮವರಿಯದ ನಿನ್ನ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಯ ಫಲ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಆದ್ದರಿಂದ...

ಪದ : ಇನ್ನಾದರವನಿಸುತೆಯಾ.... ಶರಗನೆನಲೂ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಇಂದು ಎಲ್ಲಿನಷ್ಟು ಇರುವ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮ ನಾಳೆ ಹೆಮ್ಮರದಷ್ಟು ವಿಸ್ತೃತವಾಗುವ ಮೊದಲು ಶತ್ರುವೆಂದೆಣಿಸದೆ ಅವನ ಬಲುಹನ್ನು ಅರಿತು ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗಿತ್ತು ಶರಣಾಗಿ ಲಂಕೆಯ ವೈಭವವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂಬ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮನಿಸು ಅಣ್ಣ ದೇವಾ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮುಚ್ಚು ಬಾಯ್....

ಪದ : ಮರುಳಾ ತಮ್ಮ ಕೇಳು... ಶೌರ್ಯವಂತರಿಗಿನಿತು ಮಾರ್ಗವಹುದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ತಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ರಾವಣ ಸೋತನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದಿದೆ. ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿದೆ ಆದರೆ ಅಪರಾರೂ ರಾಮನಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠರಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಾಳುವವನಲ್ಲ ಈಗಿರುವ ಕೀರ್ತಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿ ಅಳಿಯುತ್ತೇನೆಂಬ ಭಯ ನನಗಿಲ್ಲ. ರಾವಣನ ಅಂಕಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತವನ್ನು ರಾವಣ ರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದರಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆ. ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನೂ ಕೂಡಾ ಇದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸು.

ಪದ : ಈ ಪರಿ ನಿನ್ನಯ ಮನದೊಳಗಿದ್ದರೆ... ಪ್ರತಾಪವ ಮೆರೆಸುವೆನು ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಅಣ್ಣಾ ದೇವಾ... ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿತವಾದ ನಡೆಯನ್ನು ನೀನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಅದನ್ನೇ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರ ನಡೆಯನ್ನು ನೀನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಅದನ್ನೇ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರ ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವೆಯಾದರೆ ನಾನೂ ನಿನ್ನಂತಾಗುತ್ತೇನೆ. ಯುದ್ಧಾಭಿಮಾನಿ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮೆಚ್ಚುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ವಾನರ ಪಡೆಯನ್ನು ಶಾಖಿನಿ-ಡಾಖಿನಿಯರಿಗೆ ಉಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಮಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿತಂದು ನಿನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರು ಪಡೆ ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಂಡು ಅನುಭವಿಸದಿದ್ದ ರಣಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಮೆರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಅಣ್ಣಾ.....

ಪದ : ಗೆಲವು ದೈವಾಧೀನ ಮೇಲಣ..... ಉಪಚರಿಸಿ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಅಣ್ಣಾದೇವಾ ದೈವಾನುಗ್ರಹದ ಬಗೆ ಯಾವ ತೆರೆದಲ್ಲಿದೆ? ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಾವು ಅರಿತಿಲ್ಲ. ದೈವೇಚ್ಛೆಗೆ ಮೀರಿದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಭಯರೂ ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ನಿನ್ನ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಸುತ್ತೇನೆ. ದೈವೇಚ್ಛೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸೋಣ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ತಮ್ಮಾ ಕುಂಭಕರ್ಣಾ - ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರು. ದೈವ ದ್ರೋಹಿಗಳಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹ ಒಲಿದು ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಶಂಕರನನ್ನು ನೆನದು ಹೊನ್ನ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ರಣವೀಳೈಯನ್ನು ಇತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಬಾ...

ಪದ : ಕಾಲಗೆರಗಿ ನಿಜಾಗ್ರಜನನವ ... ಸಾಹಸವೇನೆಂಬೆ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಅನುಗ್ರಹ ಸಹಿತ ಅಣ್ಣನಿಂದ ರಣವೀಳೈಯನ್ನು ಪಡೆದು ನಿರತ ಆರಾಧಿಸುವ ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಕೃಪಾವಲಂಬಿಯಾದೆ. ನನ್ನ ಸಮಮಟ್ಟದ ಭಟರುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಆಯುಧಗಳಂತೆ

ರಣೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪಡೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಭೂಮಿ ಕಂಪಿಸಿದ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಗೆ ದಿಗಿಲಾದಂತೆ ಎಣಿಕೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಎದುರು ಬರುತ್ತಿರುವ ಶತ್ರು ಪಡೆಯನ್ನು ಸವರುತ್ತಾ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಶರಣ ವಿಭೀಷಣ ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪದ : ಈತನ್ಯಾವ ವೀರನೆಂದು..... ಮೂರು ಲೋಕಕೆಲ್ಲಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣಾ ರಣೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬರುವ ರಾವಣನ ಯಾವ ಸೇನಾವಾಹಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಯಾವನೇ ಆಗಲಿ ಅವನ ಕಾಯಗಾತ್ರವೇ ಭಯಹುಟ್ಟುವಂತಹದ್ದು. ಈಗ ಬರುತ್ತಿರುವ ವೀರನನ್ನು ಕಂಡು ನಮ್ಮವರು ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಲ ಗುಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಖಿಳನ್ಯಾರು ಅವನೊಂದಿಗಿರುವ ಬಲರ್ಯಾರು ವಿವರಿಸುವೆಯಾ ಅವರ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಅವರ ಕಾಯವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಎಂತಹ ಗರಿಷ್ಠ ಬಲಾನ್ವಿತನಿಗೂ ಇವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಯಾರಪ್ಪ ಇವ ಹೇಳ ವಿಭೀಷಣ ಹೇಳು.

ಪದ : ಈತ ನಮ್ಮಣ್ಣ ದೇವಕೇಳ್ ಸಂಜಾನು ಕೈಕಸೆಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಪೌಲಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಇವ ಮೊಮ್ಮಗ. ಕೈಕಸಾದೇವಿ ಹೆತ್ತ ಮೂರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಇವ ಎರಡನೆಯವ. ರಾವಣನಿಗೆ ತಮ್ಮ ನನಗೆ ಅಣ್ಣ. ಇವನನ್ನು ಎದುರಿಸುವಂತ ಬಲವಂತನಿಲ್ಲ. ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನು ತಿಂಬೆನೆಂದು ಹೊರಟಾಗ ಅರೆವರುಷದ ಕಾಲಾವಧಿಯ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ ಇವನಿಗೆ ರೂಢಿಸಿದ ಜನನದಲ್ಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಗಾಗಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ತಿಂದಾನು ಎಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ತಿಂದಾನು ಹೇಗಾದರೂ ತಿಂದಾನು ಇವನ ಹಸಿವಿನ ಶಮನೋ ಪಾಯವನ್ನು ಅರಿತವರು ಗುರುಶುಕ್ರರೂ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ರಾವಣನಿಂದಾಗಿರುವ ಸೀತಾಪಹರಣದ ಪರಿಣಾಮವ ಈತನ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಬೀರಬಹುದೆಂದು ನಾನು ಅರಿಯೆ ದೇವರೆ. ಇವನ ಹೆಸರು ಕುಂಭಕರ್ಣ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ವಿಭೀಷಣದೇವಾ ಅಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವವರ ಬಲ ಎಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಫಲಕಾರಿ ಆಗದು. ಇವನನ್ನು ನಾನು ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಎಲವೋ ಕುಂಭಕರ್ಣ ನಿಲ್ಲಲಿ.

ಪದ : ಮಥ ಮುಖಾಧಮನೆ ಕೇಳು..... ಸದನೇನೆಂದೆರಗಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಕುಂಭಕರ್ಣ - ರಾವಣನ ಪರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಲಹನ್ನು ತೋರಲು ಬಂದವ ನೀನೆಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಾಗಲೀ ರಾಮಾನುಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ನಡೆಯದು. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಶರಣು ಬಂದಂತೆ ನೀನೂ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದು ಒಳ್ಳಿತು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಶರಣಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಸಂಸಾರ ಬಾಧಿತನೇಗಳಹಬೇಡ.

ಪದ : ರಣಾದಿ ಮೋಸದೊಳಣ್ಣ ನಾ... ಅಣಕದೊಳೆರಗಿದನೊ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಸಾಹೋದರೃದ ಸೊಬಗನ್ನು ನಿನಗಿತ್ತವನು ವಾಲಿ. ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿ ಆಗದೆ ಮೂವರ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಓಲೈಸಿ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಲಿಸಿದ ನೀನು ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ತಮ್ಮನಾದ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಬದುಕುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಬೇಡ. ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಬಂದವ ಹೋರಾಟ ಮಾಡು.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಸುಗ್ರೀವಾ - ನೀಲ - ಜಾಂಬವರೂ ಮಣಿದರೆ. ಈ ಖಿಳನನ್ನು ನಾನು ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು.

ಪದ : ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲೇಲೊ..... ಗೆಲಿದಗರ್ವ ಎಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಕುಂಭಕರ್ಣ ಪರನಾರಿ ಅಪಹರಣದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ರಾವಣನ ದೈತ್ಯ ಪಡೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಬಲಹು ಸಮಸ್ತ ದೈತ್ಯ ಪಡೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದರು. ನೂರು ಯೋಜನೆ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಲಂಕೆಗೆ ಹಾರಿಬಂದ ನಾನು ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೈತ್ಯರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಅಂಗದನಿಂದಲೂ ಖಿಳರು

ನಾಶವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಸಚಿದು ನಿಂದುದೇ ಹೌದಾದರೆ ನೀನೂ ಸಹ ಮರಣಿಗನಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗಿ ರಾವಣನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಿ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಶರಣಾಗುವುದು ಲೇಸು. ಅದಲ್ಲವಾದರೆ ಬಾ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ.

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಶರಣಾಗಿ ಬದುಕುವುದೇ ಹೌದಾದರೆ ನಾನು ಯುದ್ಧ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬಲುಹೇನೆಂಬುದನ್ನರಿತು ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಮನವನ್ನು ತೊರೆದು ನೀವು ಹಿಂತಿರುಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ತೋರಿಸಿ ನನ್ನ ವಿಜಯಬಲವನ್ನು. ನನ್ನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಹನುಮ ಮೂರ್ಚಿತನಾದ ಮತ್ತೆ ಸುಗ್ರೀವ ಎದುರಾದನಲ್ಲ. ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಮಣಿಸಿ ಕೈಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಗೆಲದೆ ನಿಂದಿನ ರಣದಿ ಹೆಡೆನು ನಿಜಪುರಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ನನ್ನ ಕೈಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸುಗ್ರೀವನ ಅಹಂಕಾರದ ಮಾತಿನಿಂದಲಾಗಿ ಕಪಿ ಬಲಕ್ಕೆ ಇವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವನನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಇವನ ನಾಯಕತ್ವ ಇಲ್ಲದ ಕಪಿಬಲ ಹಿಂತಿರುಗುವುದು ಖಂಡಿತ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ದಿನದ ರಣಜಯದ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಅಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಪುರದೊಳಗೆ ಆಚರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಣ್ಣದೇವಾ ರಾಮಪಡೆಯ ನಾಯಕ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೋಡು ನೋಡು ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ ಹೇಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಶಿವನೇ ನನ್ನ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳು ಏನಾಯ್ತು? ಭುಗಿಸಿದನೇ ಸುಗ್ರೀವಾ ಬಿಡಲಾರೆ.. ಬಿಡಲಾರೆ.

ಪದ : ಷಡ ಮೃಗಾದರೆಮ್ಮ ನಾಚಿಕೆ. ಕೆಡಹಿರಣದಿ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ನನ್ನ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಸುಗ್ರೀವ ಹರಿದನೇ ಮೃಗೀಯ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದನೇ ಸಮಸ್ತ ಮರ್ಕಟ ಪಡೆಯನ್ನು ಭಿದ್ರ ಭಿದ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶಾಖಿನಿ ಡಾಖಿನಿಗಳಿಗೆ ವಾನರೌತಣ ವೀಯುತ್ತೇನೆ. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ತರಿಯುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ವಿಕಲತೆಯ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಲಂಕೆಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಪುನರ್ ರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಎಂದು ನಿಂದಿರೆ ಮಾನಭಂಗವ... ನೋಡನಿಂತೆಂದ ಗಳಿಳಾ | ಅಣ್ಣ ನೇಳ ಪಮಾನವೂ ಯಾಂದಾಯ್ತು | ತಣ್ಣೀರ ಸುರಿದಳಾಗು ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಕುಂಭಣ್ಣಾ... ಏನಪ್ಪಾ ಇದು. ಕಲಹದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಬಂದವ ನೀನು ಈದೇನು ವಿಕಲತೆ ಅಣ್ಣಾ. ಯುದ್ಧ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಇದು ಸಂಭವಿಸಿತೇ ಮರ್ಕಟರ ಉಪಟಳವನ್ನು ಊಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಯಾವುದನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ ಅದರ ಬಹು ಪಾಲನ್ನು ಮರ್ಕಟರು ಹಾಳು ಗೆಡಹದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಹರಿದವರು ಯಾರು ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಎಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಹೇಗೆ ಅಗ್ರಜಾ ನನಗೆ ದುಃಖ ತಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೋಡಲಾರೆ (೨ ಸಲ)

ಪದ : ನೀನಿಟ್ಟ ಕಿಚ್ಚಿನಿತೂ..... ಪೋಗೆನ ಲೆಂದಳೊ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಶೂರ್ಪನಖಿ ಲಂಕೆ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ಲಂಕೆಯವರು ನೆಮ್ಮದಿ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿದ್ದರು. ನೀನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕರ್ಣ ನಾಸಿಕದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕಿಚ್ಚು ಇಡೀ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಲಂಕೆಯ ಜನರನ್ನೂ ಕೆಡಿಸಿತು. ನಡೆ ಒಳಗೆ.

ಪದ : ಕೊಂಡೊಯ್ಯೊ ಕಿವಿ ಮೂಗನೂ..... ಕಂಡುದು ನಿನ್ನಿಂದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅಣ್ಣಾ ನಿನ್ನ ಕೈಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮರ್ಕಟನೇ ನಿನ್ನ ಕಿವಿಮೂಗುಗಳನ್ನು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೇ ಹೋಯ್ತೇ ಅಣ್ಣಾ ನೋವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವೇ ಅಣ್ಣಾ ಅವನಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ ನಿನ್ನ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಅವನು ಒಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ನೀನೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೇ. ನಿನ್ನ ಅವಗಣನೆಯೇ! ನಮ್ಮ ಪೌಲ್ಸ್ಯ ವಂಶಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ದೊಡ್ಡ ಅವಮಾನ ಅಣ್ಣಯ್ಯ... ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ನನ್ನ ವಿಚಾರ ಬಿಡು ನಿನ್ನ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದವರನ್ನು ಆಗಲೇ ತಿಂದು ಮುಗಿಸದೇ ಯಾಕೆ ಬಿಟ್ಟೆ ಹೇಳು?

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅಣ್ಣಾ ಗಂಡುವೀರರು ನನಗೆ ದುರಂತವನ್ನು ತಂದವರು. ನನ್ನ ಅಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ರತಿಮ ವೀರನಾದ ನಿನ್ನಂತಹ

ಗಂಡಸಿನ ಕೈಸರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂಗನೇ ನಿನಗೆ ತಂದೊಡ್ಡಿದ್ದ ದುರಂತವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಹೆಣ್ಣಾದ ನನ್ನ ಪಾಡೇನು ಹೇಳು? ಅಣ್ಣಾ ಲಂಕೇಶ್ವರ ರಾವಣನೂ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಂತೆ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನಾದರೆ ಒಬ್ಬ ತಾಯಿ ಹೆತ್ತ ನಾವು ಮೂವರೂ ಏಕ ಪ್ರಕಾರದ ಅಂಗವಿಕಲರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲವೇ ಅಣ್ಣಯ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಮುಚ್ಚುಬಾಯಿ... ಗಳಹಬೇಡ.

ಪದ : ಭ್ರಷ್ಟೆ ಬಗುಳದಿನ್ನು ಎಂದು ಆರ್ಭಟಿಸಲೂ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಜೀವಿತದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಅಣ್ಣ ರಾವಣ ನಿನಗೆ ನೀಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟು ಖರ-ದೂಷಣ-ತ್ರಿಶಿರಾದಿಗಳ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರದ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಸಂತಸವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಳು ಮಾಡಿದ ಭ್ರಷ್ಟೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಬಾಯಲಿದ್ದ ಹಲ್ಲೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಚ್ಚರ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ತಮ್ಮಾ ಕುಂಭಕರ್ಣ ಈಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ದುರಂತವನ್ನು ತಂದು ಹಾಕಿ ಈಗ ನಮ್ಮ ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೇ ಅಣಿಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನಾವು ಅನುಭವಿಸಿದ ಈ ಪಾಡಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯ ಹೊಂದುವುದು ಒಂದೇ ಸಂತಸದ ಹಾದಿ ತಮ್ಮಾ ನಡೆ ಕಣಕ್ಕೆ ಜಯಿಸಿ ಬಾ....

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ: ಅಣ್ಣಾ ದೇವಾ....

ಪದ : ರಣಕೆ ತಮ್ಮನ ಕಳುಹು..... ಕ್ಷಣದಿ ಮಾಡುವೆನೆಂದಳೂ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ಅಣ್ಣಾ ನಾನು ಅಂಜುಬುರುಕಿ ಅಲ್ಲ ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡು ಸಮಸ್ತ ವಾನರ ಪಡೆಯ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿದು ಆಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ವಾನರ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಆಯಿತು. ನಿನಗರಿತಂತೆ ಮಾಡು

ಪದ : ನಡುಗಿದುದು ಕಪಿಕಟ... ನುಡಿದನತಿ ಪರಿಹಾಸ್ಯದಿ ||
ಮೊದಲು ಬಂದವನಂತೆ.... ಪೇಳಿದನೆಂದು ರಗುನಾಥಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣದೇವ ನಿನ್ನ ರಣಕ್ಕಾಗಮಿಸಿದ ಕುಂಭಕರ್ಣ ಅಸ್ತಮಯಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದು ಈಗ ರಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವವನು ಕಾಯಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವಿಭೀಷಣ ಈಗ ಬರುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಬಂದವನಿದ್ದಂತೆ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳಿಲ್ಲ. ಕರ್ಣ ನಾಸಾಚ್ಛೇದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶೂರ್ಪನಖಿಯೇ ಪುರುಷ ವೇಷದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೇ ಅಥವಾ ಕಿವಿ ಮೂಗು ರಹಿತವಾದ ರಣಭಟ್ಟರು ನಿಮ್ಮಣ್ಣನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಇರಲಿ ಬಿಡು ರಣಕದಾವನಾದರೇನು ಸೇನಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆ ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ...

ಪದ : ತಮ್ಮ ಕೇಳಿ ನಮ್ಮ ಬಲವಿಲ್ಲ... ಬೆದರಿತು ನೊಂದು ವಾನರರ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಯುದ್ಧ ರಂಗಕ್ಕೆ ಈಗ ಬರುತ್ತಿರುವವನ ರಣ ವೈಖರಿಗೆ ವಾನರ ಪಡೆ ಬೆದರುತ್ತಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಭಯದಲ್ಲಿ ಭವರ ಸಾಗದು. ಬರಿದೆ ಇವರುಗಳನ್ನು ಬಳಲಿಸುವುದು ಬೇಡ. ಹೋರಾಟದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಾವೇ ನಿಭಾಯಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಆದ್ದರಿಂದ-

ಪದ : ಪವನಜನೊಡ ನೈದಿ.... ಕಳುಹುತಾ ಘಳಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನೀನು ಆಂಜನೇಯನ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಗಿ ಖಳ ಸೇನಾ ವಾಹಿನಿಯನ್ನು ಸವರುತ್ತಿರುವ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳು ವಿಭೀಷಣನನ್ನೂ ನನೊಂದಿಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ಈ ಖಳನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿ ಗೆಲುವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಆಗಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. (ಕದನಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೇನು?)

ಪದ : ಎಲೆಖೊಳೆ ನೀನೆಲ್ಲಿ ಗೈದುವೇ... ಸಲುಹುವಾತನ ಬೇಗ ತೋರಲೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಶೂರ್ಪನಖಿ ಇಲ್ಲದ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ ರಣದಲ್ಲಿ ವಾನರರನ್ನು ಬೆದರಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣಾ ರಾವಣ ಅರಿತುಕೊಂಡಂತೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣದ ಮರ್ಮ ನಿನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಯೋ? ಮೂಗಿನಲ್ಲಿಯೋ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೀನು ಅವುಗಳು ಭೇದಿತವಾದಾಗಲೇ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದಿ. ಈಗ ರಣದಲ್ಲಿ ಬಂದ ದುಷ್ಟ ಹೆಣ್ಣಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲುವಾಗ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಯಾರು ಬಹರು ಹೇಳು?

ಪದ : ಹಿಂದೆ ಭುಗಿಸಿದೆಯಾ... ತಿಂಬೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ||

ಅರ್ಥ : ಶೂರ್ಪನಖಿ : ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆನಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದುವರೆಗೆ ಬದುಕಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ನೀನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ನಿನ್ನನ್ನೂ ಕೊಂದು ತಿಂದ ಮೇಲೆ ವಾನರ ಪಡೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ. ಬಾ ನೋಡೋಣ.

ಪದ : ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳಿ ರೀತಿಯಲಿ.... ಸಮರದಲ್ಲಿ... ಕುಂಭ ಶ್ರವಣನಿಂತೆಂದಾ ||
ನೀನರಾಮನೆಂಬ ನೃಪನು..... ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಗೊಂಬೆನೂ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭಕರ್ಣ : ಎಲಾ... ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಲಹೆದೆ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಮಾಯ ಬಲೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಳೆಕೊಂಡು ವಾನರ ಪಡೆಯ ಬಲುಹನ್ನು ಪಡೆದು ಹೆಂಡತಿಗಾಗಿ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದ ರಾಮನೆಂಬವ ನೀನೇ ಹೌದಲ್ಲವೆ? ಲಂಕೆಯ ವೈಭವವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ರಾವಣನ ತಮ್ಮ ನಾನು ಕುಂಭಶ್ರವಣ ಈರಣದಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ತರಣಿ ಕುಲಜನೆಂದನಮರ..... ನೋಡೆನುತ್ತ ಸರಳನೆಸೆದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಕುಂಭಕರ್ಣ.... ಬಾಲ್ಯವು ಕಳೆಯುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ಬಾಹು ಬಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ದೈವಾನುಗ್ರಹ ಪಡೆದು ಬಲಿಷ್ಠರೆಂಬವರನೆಲ್ಲಾ ತರಿದು ಅಮಿತ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಆರ್ಜಿಸಿ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡ ನೀವು ಲೋಕ ಸಮರ್ಥರು ಸುರರೇ ನಿಮಗೆ ಅಂಜುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಸುರರಿಗೆ ಅಂಜುತ್ತೇವೆ. ವಂಶದ ಉನ್ನತಿಯೊಂದೇ ನಮಗೆ ರಕ್ಷೆ. ಅಂತಹ ನನ್ನ ಶರದೆ ಸುಗೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನೀನನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಆಶರಂಗಳನ್ನು ಕಡಿದು... ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಸರಳ ಸೂಸಲಾಕ್ಷಣ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭ : ರಾಮಾ... ಎಳವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾಟಕಿ ಸುಬಾಹುವನ್ನು ಕೊಂದೆ. ಮಾರೀಚನನ್ನು ಸಮುದ್ರ ತೀರಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿದು. ಖಿರಾದಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ದೈತ್ಯ ಬಲವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ ನಿನ್ನ ಬಲಹನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು. ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ವಾನರ ಪಡೆಯನ್ನು ತಿಂದು ತೇಗುತ್ತೇನೆ. ಬಾ ಮುಂದೆ.

ಪದ : ಧನುಜಾಧಿಪ ಕೇಳುದದೀ... ನಿಜಪದಕೆ... ದಿಟಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಯಾವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಾವು ಪರಿಹಾರ ಅಲ್ಲ ಕುಂಭಕರ್ಣಾ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯ ಕಾಣುವುದು ಜೀವಿತದ ಸಾಧನೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯಾಮೋಹಿತನ ಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಮರಣವನಪ್ಪಬೇಡ. ನನಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೋ..

ಪದ : ಕಾಲಿಗರಗಿ ಜೀವಿಸುವಾ... ಶೌರ್ಯಾಳುಗಳಾವೆಂಬುದನೂ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಂಭಕರ್ಣ : ತನ್ನತಾ ಅರಿತವನು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅವರ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಜೀವಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಘನತೆ ಅಲ್ಲ ರಾಮಾ.. ನಮ್ಮ ಆಶಯದ ಈಡೇರಿಕೆಗೆ ಆಗುವ ನಡೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಆಗಿದೆ. ಉಪಕ್ರಮಿಸಿ ಆಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಹಿಂಜರಿಯುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಬಲಹನ್ನು ತೋರು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮದಂತೆ ಮೃತ್ಯು ಬಾಯ್ಬೆರೆದಿರುವಾಗ ಮತ್ತರಿಗೆ ಕಂಗಾಣದಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಹಿತವಚನವೂ ಪಥ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೋ ತಡೆದುಕೋ ಮಹಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಣಾಮವನು-

ಪದ : ಸುರಿದವಾಕ್ಷಣ | ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗಳು...
ಕೊಟ್ಟನುರು ಕರುಣಾಮೃತವ ಸುರಿದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಾನು ಎಸೆದ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹಾರಿದ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಶಿರ ಬಹುವಿಧದ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಅವನ ಜೀವಸತ್ವವು ಅವನ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದು ಭಂಗಿತವಾಗಬೇಕೆಂದು ವಿಭೀಷಣ ತಿಳಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣದಿಂದ ಆಜೀವಸತ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದೆ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಅಳಿದಿದ್ದಾನೆ ರಾಮ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಜಯ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಆಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತ ಸಹ್ಯದಯ ವಾನರ ವೀರರ ಸಹವರ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಇಂದಿನ ರಣದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಜಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಈ ಸಂಬಂಧದ ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮುಖರಾಗೋಣ.

* * * * *

ಭಾಗ - ೩

ಅತಿಕಾಯ ಕಾಳಗ

ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ

ರಾವಣ ವಧೆ

ಶ್ರೀರಾಮ ನಿಜ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ

ಶ್ರೀರಾಮಾಂಜನೇಯ ಕಾಳಗ

ಅತಿಕಾಯ ಕಾಳಗ

ಪಾತ್ರಗಳು

ರಾಮ

ರಾವಣ

ಚಾರಕ

ಅತಿಕಾಯ

ವಿಭೀಷಣ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಅತಿಕಾಯ ಕಾಳಗ

- ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ರಾಮಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಕಾಮಿನಿಮಣಿ ಕೇಳು... ಉದ್ಧಾಮ ಸಾಹಸವ ಕಂಡು ||
ಕಂಡು ತೋಪವನು ಕೈಗೊಂಡು.... ಪಿಂಡರಿವರೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾದಿ ವಾನರ ಮಿತ್ರರೇ ವಿಭೀಷಣದೇವಾ... ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಇದುವರೆಗಿನ ನನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಬದುಕು ವಿಚಿತ್ರವೆಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ನನ್ನ ಜೀವನದ ಮೊದಲ ಸಾಧನೆ. ಪರಶುರಾಮರ ವೈಷ್ಣವಶಕ್ತಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಚಿತವಾದುದು ಕೂಡಾ ಅನುಗ್ರಹದ ಸಾಧನೆ. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥನಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದವನು ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಸಂತಸದ ಜೀವನವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಸೀತಾಪಹರಣದ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ನಾನು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ವೇದನೆ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಂತೂ ಸತ್ಯ. ಆಂಜನೇಯನ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಬಂದ ಸುಗ್ರೀವ ಸಖ್ಯೆ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಆಶಯವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತು. ಆಂಜನೇಯ ಸಾಹಸಜನ್ಯವಾದ ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆ ಸಮಸ್ತ ವಾನರರ ಬಲುಹಿನಿಂದಾದ ಸೇತುಬಂಧನ ನಾನು ಲಂಕೆಯನ್ನು ತಲುಪುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೀವೆಲ್ಲ ತೋರಿದ ವಿಕ್ರಮ ವಾನರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿ ತರುವಂತದ್ದು. ರಕ್ಕಸರ ಸೋಲಿನ ಭೀತಿಗೆ ರಾಮನಿಗೆ ನೀವಿತ್ತ ಸಹಕಾರವೇ ಕಾರಣ. ನಮನ್ನು ಬಂದು ಸೇರಿದ ವಿಭೀಷಣದೇವನಿಂದ ನಾವು ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳ ಅನುಕೂಲವೆನಿಸಿದೆ. ದೈತ್ಯರೇನೂ ದುರ್ಬಲರಲ್ಲ ಆದರೆ ಅವರಿಂದ ನೀವು ಪ್ರಬಲರಿರುವುದರಿಂದಲೇ ನಾವು ರಣಜಯ ಸಂತಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸುಗ್ರೀವಾ... ನೀವೆಲ್ಲರದುಹುವಂತೆ ಸೇವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಾದರೂ ದಣಿವಿನ ಭಾದೆಯಿಂದ ಯಾರೂ ಹೊರತಾಗುವಂತಿಲ್ಲ.

ಪದ : ಬಲುದಣಿದುದೈನಮ್ಮ..... ರಾಕ್ಷಸಲಗೆಲುವ ಬಗೆಗಾಗಿ ||
ಎಂಬನಿತರೊಳು ತರಣೆ.... ದಂಭೋಜನಿಶ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಣ ಉತ್ಸಾಹದ ಜಯದ ಸಂತಸದ ಛಾಯೆಯನ್ನು ನಾನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನಾದರೂ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾದ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ದಣಿವಿನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದೇನೆ ನಾನು. ನಾಳಿನ ಕಾರ್ಯ ಉತ್ಸಾಹ ಇಂದಿನ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಜನ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿದ ದಣಿವನ್ನು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಪದ : ಬಳಿಕ ಮರುದಿನವಿತ್ತ ರಾವಣ... ಸಭೆಯ ಮಧ್ಯದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನನ್ನ ಬಹುವಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಒದಗಿಬಂದ ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಪಸರಿಸಿದ ಲೋಕೋತ್ತರ ಕೀರ್ತಿಗೆ ರಾಮನೊಂದು ಸವಾಲಾಗಿ ಒದಗಿಬಂದನಲ್ಲಾ. ಕೇವಲ ನರರ ವಿಕ್ರಮ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಇರುವುದಲ್ಲ ದೇವ ವಿಕ್ರಮವೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂದು ನಮ್ಮವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ ದೇವಾಂತರ ನರಾಂತಕರನ್ನು ರಾಮಪಡೆಯೊಡನೆ. ಹಳಚುವರೆ ನಾನು ಕಳುಹಿಸಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಜಯದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಪದ : ಕಲಹದಲಿದೇಹಾಂತಕ..... ಚಾರಕರಧಿಕ ಭೀತಿಯಲಿ ||
ಖಳರಾಯ ಲಾಲಿಸೈ ಬಿನ್ನಪವ ಕಾಣೆನು ಬೆದರಿವರೆಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ಚಾರಕ : ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳೇ ಪಾದಕ್ಕೆ ಆನತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಬಲ ಸೇನಾಪಡೆಯೊಡನೆ ರಣಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದ ನಮ್ಮವರು ಅವರೊಡನೆ ಸೇನಸಲು ಬಂದ ಕಪಿಸ್ತೋಮವನ್ನು ಮಣಿಸಿ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆದರು. ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ವಾನರಪಡೆ ಹಾಯ್ದು ಬಂದರೂ ದೇವಾಂತಕ ನರಾಂತಕಾದಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದ್ದು ಸತ್ಯ. ಆನೆಯನ್ನೂ, ಕುದುರೆಯನ್ನೂ, ರಥವನ್ನೂ, ಮರ್ಕಟರು ಎತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ಬಿಸಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸೇನೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಇವರಿಬ್ಬರು ಅಂಜದ ಅಳುಕದೆ ಸೇನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರ್ಕಟರ ರಕ್ಷಣೆಗೆಂಬಂತೆ ಬಂದ ರಾಮನೊಡನೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಸೇನಿಸಾಡಿದರು. ರಾವಣ

ಬಾಣಹತಿಗೆ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ದೇವನರಾಂತಕರು ಕೊನೆಗೆ ರಾಮ ಶರಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ರಥದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಲಂಕೆಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟರು ಒಡೆಯಾ...

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನಡೆಯಿರಿ ಒಳಗೆ...

ಪದ : ಪೊಡವಿಧರಸುತೆ ಕೇಳು ಚಾರರ..... ಖತಿಯನು ತಾಳುತಿಂತೆಂದ ||
ಕುರಿಗೆ ಹೆಬ್ಬಲಿಯಂಜುವುದೆ..... ಸಾಹಸದಿರವನೀಗ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಬೆದರದಿರಿ, ಬೆದರದಿರಿ, ಲಂಕೆಯ ಮಹಾಬಲಾಡ್ಯರೇ ಬೆದರದಿರಿ. ರಾಮನ ಕಾಯ-ಪ್ರಾಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸರಹದ್ದಿನಿಂದ ತೊಡಗಿ ಲಂಕೆಯವರೆಗೆ ರಾಮತೋರಿದ ವಿಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮ. ನನ್ನ ಕಾಯ ಪ್ರಾಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೈಲೋಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ವಿಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಇನ್ನೂ ರಾಮ ರಾವಣನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನನ್ನ ಬಲಹನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಕುರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯಾಬಲ ಎಷ್ಟೇ ಹೆಚ್ಚಿರಲಿ ಹುಲಿಯು ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಹೆದರುವುದುಂಟೆ? ನರ-ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಪವಾನರರಿಗೆ ರಾವಣ ಹೆದರಿ ಹಿಂಜರಿಯುವುದುಂಟೆ? ಮರ್ಕಟ ವೃಂದಕ್ಕೆ ಮರಣವನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಇಂದು ರಾಮನ ರಣದಿ ಕೆಡಹದೆ..... ಜನಿಸಿದ ಕಂದನಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಈಗಿನ ನನ್ನ ಕದನ ಭೀಕರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ರಾಮನನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಕೆಡಹದಿದ್ದರೆ ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣ ರಾವಣ ನಾನಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ಲೋಕಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಜನಿಸಿದ ಮಗನೇ ನಾನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪೌರುಷದ ಸಂಕೇತ ಈ ಮೀಸೆ. ರಾವಣನ ಮುಖದ ಲಾಂಛನ ಈ ಮೀಸೆಗಳು.

ಪದ : ಎನುತ ಕೊನೆಮೀಸೆಗಳ ತಿರುಹುತ..... ನಗುತೆಂದನು ಪಿತನಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಂತಸದ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದಾಗಲೀ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದಲಾಗಲೀ ಆ ಮುಂದಿನ ಜೀವಿತವು

ರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣಗಳ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಚ್ಛಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಜೀವಿತ ರೂಪಿತವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಬಾರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಂದೆಯವರಲ್ಲಿ ನೀವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಅತಿಕಾಯನ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹವಾಗಲಿ. ಏಕೆ ಪ್ರಣಮಿಸಿದೆ?

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಏತಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕು. ಆಲೈಸಬೇಕು.

ಪದ : ಏತಕೆ ಮರುಳಾಹೆ ತಾತ..... ನಡೆಯದಾದಿ ವಸ್ತು ರಾಘವನು ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೂ ದುರಂತಮುಖರಾಗುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಮರುಳನೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ನೀನು ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತನೇ ಹೌದು.. ನಿನ್ನ ಸಾಧನೆಯ ಸಂತಸದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಸೀತಾಪಹರಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲವು ದಿನೇದಿನೇ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ.. ನೀನು ಈಗ ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೀಯೋ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ನಾನರಿತುದನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಅಂಕಿಯಲ್ಲಿರುವ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಮೀರಿದಂತಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ರಾಮನೇ ನಾಥನಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವರ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಶಾಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದವನಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವಜೀವ ರಕ್ಷಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನೂ ಅರಿತವನಿದ್ದಾನೆ. ಜೀವರ ಮರಣಾನಂತರದ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಶಕ್ತನಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತಹ ಚೇತನ ಸ್ವರೂಪನಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಯುಕ್ತ ನಡೆದೀ ಅಪ್ಪಯ್ಯ...

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅತಿಕಾಯಾ ಯಾವ ವಿಸ್ತೃತ ಕ್ಷೇತ್ರವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ರಾಮನು ನಾಥನಿದ್ದಾನೆಂದು ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆಯೋ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಹುದಾದ ಲೋಕಗಳು ರಾವಣನಲ್ಲಿದೆ ಎಂದಾದ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅವನ ಅಂಕಿತಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗಲಿಲ್ಲವೇ ಹೇಳು. ಎಲ್ಲರ ಆತ್ಮದಲ್ಲೂ ಅವನಿರುವುದೇ ಹೌದಾದರೆ ನನ್ನಾತ್ಮ ಪ್ರೇರಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಅವನೇ

ಚೋದಕನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರದೇ ಇರುವ ಮರಣಾನಂತರದಗತಿ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು ಹೇಳು ಮಾಯಾಬಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನನ್ನು ಸಿಲುಕಿಸಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾವಣ ಲಂಕೆಗೆ ತಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದಾಗುವಾಗ ನನ್ನ ಯುಕುತಿ ರಾಮನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾವ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೀ ಮಗನೇ?

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ... ನಾವು ಅರಿತ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹತ್ವಗಳು ಏನೇ ಇರಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆ ಮಹತ್ವಗಳ ಪರಿಣಾಮವೇನೆಂದು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಡವೆ?

ಪದ : ಇರಿತಕಂಬರವಳುಕುವುದೆ..... ನಿನ್ನಧಟು ರಾಘವನೊಳೊಪ್ಪುವುದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ... ಪಂಚತತ್ವಗಳು ನಮ್ಮ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಆಸರೆ ಆಗಿದೆ. ಈ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಇತರರಂತೆ ಬದುಕಿಬಾಳುತ್ತಿರುವ ರಾವಣನಿಗೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಚಂದ್ರಹಾಸವೆಂಬ ಖಡ್ಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗಿದೆ. ಆ ನಿನ್ನ ಆಯುಧದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಲಾದೀತೇ? ನೀರನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಲಾದೀತೇ? ಬೆಳಕನ್ನು ಬಾಧಿಸಲಾದೀತೇ? ಗಾಳಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲಾದೀತೇ? ಅದರ ಇಹದಿಂದ ಆಗಸ ಬಾಧಿತವಾದೀತೇ? ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಪತಂಗಗಳು ಹಾರಲಿ ಅಗ್ನಿಶಮನ ಆದೀತೇ? ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಅಚಲವೇ ಖಚಿತವಾಗಿರುವ ಗಿರಿಪರ್ವತಗಳು ಇರುವೆಗಳಿಗೆ ಹೆದರುವುದುಂಟೆ? ಆಬಾಧಿತವಾದ ನಿರಂತರವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಮನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗುಣ ಮೆರೆಯಬಹುದೇ ಅಪ್ಪಯ್ಯ?

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅತಿಕಾಯ ಸಮಗ್ರ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹವೇ ಚಂದ್ರಹಾಸ. ನನಗೆ ಲೋಕೋತ್ತರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದ ಹರಪ್ರಸಾದ ಅದು. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತಿರುವ ಪಂಚಭೂತ ತತ್ವಗಳ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳು ರಾವಣನ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ. ರಾಮನಲ್ಲಿ ನನ್ನಂತಹ ನಿಯಂತ್ರಣಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ ನೀನು.

ಪದ : ಕಡುಗಲಿ ಖರನೆಲ್ಲಿ ಪೋದ.....ರಾಮನ ಕೆಣಕಲು ಬಂತು ಕೇಡು ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಅಪ್ಪಯ್ಯ... ಯಾವುದೇ ಜೀವಿಯು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಯಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆಯು ಆ ಪ್ರಾಯ ಸಂದ ಮೇಲೂ ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾದ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ರಾಮ ಎಳವೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ವಿಕ್ರಮ ಶಾಪಹರನ ಶಕ್ತಿ, ಶಿವಧನುರ್ಭಂಗ, ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯನ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೇ ಖರ-ದೂಷಣ-ತ್ರಿಶಿರಾದಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೈತ್ಯಬಲವನ್ನು ನಿಂತ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ರಾಮ ನಾಶಗೈದುದನ್ನು ಕಣ್ಣರೆ ಕಂಡ ಅನುಕಂಪನ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸುಳ್ಳೆಂದು ಇದುವರೆಗೆ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಲಂಕಾಬಲದ ಪ್ರಚೋದಕನೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿತನಾದ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ರಾಮಬಾಣದಿಂದಲೇ ಹತನಾದುದು ಸತ್ಯವಷ್ಟೇ? ಜಾಂಬವ, ಸುಗ್ರೀವ, ನಳನೀಲ, ಹನುಮಂತ, ಅಂಗದಾದಿ ವಾನರರು ನಮಗುಂಟು ಮಾಡಿದ ಹಾನಿ ಸಾಧಾರಣವಾದುದು ಅಲ್ಲವಲ್ಲ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶುದ್ಧವಾದ ಶಾಂತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತರ್ಕಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮನವರಿಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ರಾಮನೊಂದಿಗಿನ ಹೋರಾಟವೇ ನಮ್ಮ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕಿನ ಹಾದಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂಬ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ತ ದೈತ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ಉಳುವಿಗಾಗಿ ತಾವು ಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ.

ಪದ : ಸೀತೆಯನು ರಘುವರನಿಗಿತ್ತನು.....ರಾಜ್ಯವನಾಳುವುದು ಸುಖದಿ ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ: ಅಪ್ಪಯ್ಯ... ನೀವು ಅಪಹರಿಸಿ ತಂದು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮನರಸಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದ ರಾಮನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತನಾಗುವ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಇದುವರೆಗೆ ಅಳಿದು ಈಗ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ದೈತ್ಯಬಲದೊಂದಿಗೆ ಲಂಕೆಯ ಸಂಪತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರಲು ರಾವಣ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸರ್ವಜನರಿಂದಲೂ ಮಾನ್ಯವಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ದಯವಿಟ್ಟು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ.

ಪದ : ನೀತಿಯೆಂದತಿಕಾಯನು... ನುಡಿದನು ಮಗನಿಗುತ್ತರವ ||
ಅತಿಕಾಯನೆ ನೀ ಕೇಳು..... ಪತಿಯಾಹವಕೈತರಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅತಿಕಾಯಾ... ಪ್ರಾಯೋಚಿತವಾದ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೇ ಹೌದಾದರೆ ನಿನಗೆ ಈಗ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಾಯ ಹಾಗೂ ಸಂದರ್ಭ ನಿನಗೆ ನೀಡುವ ಅವಕಾಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನೀನು ನಿರ್ವಹಣಾ ಮನನಾಗುವುದಾದರೆ ಶತ್ರುಮರ್ಧನಕ್ಕೆ ಪೋಪೆಯಾ.. ಹೇಳು ರಾಮಕಥನದ ಶ್ರವಣ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ತಾಳ್ಮೆ ನನಗಿಲ್ಲ ನನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ ಕೇಳು.

ಪದ : ಕೊಡೆ ರಾಮಗೆ ಸೀತೆಯನು..... ನೆಲನೊಡೆಯಲು ಕೂಗಿದನಂದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಃ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ನಮ್ಮವರಲ್ಲಿ ನೀನು ಅತ್ಯಂತ ಕಿರಿಯ. ನಿನ್ನಿಂದ ಹಿರಿಯರ ಮಾತನ್ನೇ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ನಾನು. ನನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ, ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಅಚಲ. ದೃಢ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನನ್ನ ಶತ್ರು ರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾದ. ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಒಡಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ರಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿಯೋ ಇಲ್ಲಾ- ಅನ್ಯ ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಮಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿಯೋ ಹೇಳು.

ಪದ : ಅಹುದು ಮತ್ತೇನಾರ ಚಿತ್ತದಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಂಡಿ.....ಸನ್ನಿಹಿತನಾದನು ಸಮರಕಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ, ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಶಯಗಳಗನುಸಾರವಾದ ಅನುಷ್ಠಾನಜನ್ಯವಾಗುವ ಪರಿಣಾಮದ ಅನುಭವದ ತರಹೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಿರಬಾರದು ಎಂಬುವುದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ತನ್ನ ನಡೆಯನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವರ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಾನೇಕೆ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಮನನ್ನು ಆದರ್ಶವಾಗಿ ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನಾದರೆ... ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಹೇಳಿದರಿಪುಮಥನಕೆ ಪೋಪಡೆ ಪೇಳು ಎಂಬುದನ್ನೇ ತಂದೆಯವರ ಆಜ್ಞೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ರಣದಲ್ಲಾಗುವ ಪರಿಣಾಮವೇ ನನಗಾಗುವ ದೈವಾನುಗ್ರಹ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಜೀಯ ತಾ ಸಂಗರಕೆ..... ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಜನಕಾ.. ನಿನ್ನ ಆಶಯಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತನಾಗಿ ನಡೆದು ನಾನು ಕುಪುತ್ರನೆಂದು ಎಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ರಿಪುಮಥನಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ರಣವೀಳಯವನ್ನಿತ್ತು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ ನನ್ನ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೋರಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿಸಿರಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಕಂದಾ ಅತಿಕಾಯಾ ರಾವಣನಿಗೆ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ಅನಿವಾರ್ಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಬದ್ಧತೆಯೂ ಹೌದು. ನನ್ನ ಪರವಾದ ನಿನ್ನ ಹೋರಾಟದ ನಡೆಯನ್ನು ನೀನೇ ರೂಪಿಸು. ಹೊನ್ನ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹ ಸಹಿತವಾದ ರಣವೀಳ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಬಾ.

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಧನ್ಯನಾದೆ ಜನಕಾ ನನ್ನೊಡನೆ ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಲಿರುವವರನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ.... ನಾನೇ ಮೊದಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಬೇಕು. ಶ್ರೀ ತುಳಸಿಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಹಣೆಗೆ ಊರ್ಧ್ವ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರವ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ವೈಷ್ಣವೀಯತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗೂ ಗೋಚರಿಸುವಂತೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನೊಡನೆ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಬಾಹುಬಲವೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಲದು ಅದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ.

ಪದ : ಬನ್ನಿರೈ ಸಂಸಾರ ಶರಧಿಯನು ದಾಟುವರು..... ನೀವೆನುತ ಕರೆದ ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಏಕಾಂತ ಜೀವಿತದ ತುಮುಲ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವವರ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವಿತದ ಸಂಕಷ್ಟ ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲಾಗದವರೇ ಸಾವಾಜಿಕವಾದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ದುರಂತಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದವರೇ ಇದೆಲ್ಲದರಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತರಾಗಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಬಯಸುವಿರಾದರೆ ನನ್ನೊಡನೆ ರಣಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ. ರಣಪರಿಣಾಮದ ನಂತರದ ಸದ್ಗತಿಯ ಪದವಿಯನ್ನು ನೀವು ಬಯಸುವಿರಾದರೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಕಲಹಕ್ಕೆ ಭಾಜನರಾಗಬಯಸುವವರು ನಾ ಮಾಡುವ ಹೋರಾಟದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯಿರಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಪರಾತ್ಪರ ದೈವವೆಂದೂ ಅಳಿವಿರದ ಪರದೈವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ರಾವಣಪರವಾದ

ಹೋರಾಟದ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ರಣಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸುಭಟರು ರಾವಣೇಶ್ವರನ ಪಡೆಯಲ್ಲೂ ಇದ್ದಾರೆಂಬುದು ಖಚಿತವಾಯಿತಲ್ಲಾ- ನಡೆಯೋಣ ಮುಂದೆ.

ಪದ : ಬೆಟ್ಟವೆ ಹರಿತಹುದೆನುತಲೆ..... ವಿಭೀಷಣನೊಳೆಂದನವನಿಪ ತಿಲಕಂ ||
ಈತನಾರು ಪೇಳಯ್ಯ ವಿಭೀಷಣಾಂಕ..... ಪೇಳ್ವನಾತನಂದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣ ದೇವಾ... ರಾವಣನ ಸೇನಾವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಶೇಷ ಭೀಕರ ಕಾಯರು. ನಾಯಕ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ವ್ಯವಹರಿಸುವವನೆಂದು ನಾವು ತರ್ಕಿಸಿದ ದೈತ್ಯರು ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಗರಿಷ್ಠರು. ಆದರೆ ಇವನು ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಗರಿಷ್ಠಕಾಯರು ಅದರಲ್ಲೂ ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನರು. ರಾವಣನ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಮಂದಿಗಳಿರಬಹುದಯ್ಯಾ ಪೇಳುವೆಯಾ?

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಹೇಳದಿರುವುದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ...

ಪದ : ಜೀಯಾ ಲಾಲಿಸು ವೀರನತಿಕಾಯ..... ನೀತ ಕಾಣೈ ||
ವಾಯುಚಾತನನಂದು..... ಭಕ್ತರೊಳ್ ವೆಗಳ ನೀತ ಕಾಣೈ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ದೇವಾ... ದಾನ್ಯ ಮಾಲಿನಿ ಎಂಬವಳೂ ಸಹ ರಾವಣನ ಪತ್ನಿಯೇ. ಅವಳ ಹೆತ್ತ ರಾವಣನ ಮಗ ಇವನು. ಅತಿಕಾಯನೆಂದು ಇವನ ಹೆಸರು. ಸೀತಾಸ್ವೇಷಣೆಗಾಗಿ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಅಂದು ಕಟ್ಟಿದ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯೆಂಬಂತೆ ನಾಗಾಸ್ತ್ರದ ಭವಣೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡಿದ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿಗೆ ಇವ ತಮ್ಮ. ದುಷ್ಟರೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ದೈತ್ಯರ ಸಾಲಿಗೆ ಇವನನ್ನು ಸೇರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಸತ್‌ಚಿಂತನೆ ಸದ್ಧರ್ಮ ಪರಿಪಾಲನೆ ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಇವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿರುವುದು ಇವನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಕರ್ಮಜನ್ಯ ಪ್ರಭಾವವೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನಂತೆ ಇವನು ದುಷ್ಟನಲ್ಲ ನಿಷ್ಕಪಟ ಇದ್ದಾನೆ. ದೇವರೆ ಇವನಿಗೆ ಸರಿ ಮಿಗಿಲೆನಿಸುವ ಭಟರು ರಾವಣನ ಪಡೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ದೈವಾವಲಂಬಿ ಸಜ್ಜನರೂ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಮಾನವ ಸಹಜ ಗುಣಗಳನ್ನು ದಾನವ ಸಹಜ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಗರಿಷ್ಠನಿವನಿದ್ದಾನೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ದೇವಾ... ನೋಡು ನೋಡು ಅವ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು.

ಪದ : ಇದಕೂ ದೇವ ಬಂದನತಿಕಾಯ..... ಜನಕೆ ಮಣಿವನಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ಅತಿಕಾಯನ ಬಲುಹನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಅವನನ್ನು ಮುತ್ತಿದ ವಾನರ ವೀರರು ಧರಗೆ ಉರುಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ದೇವರೇ. ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಮಣಿವನಲ್ಲ ಇವ. ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ದೇವರೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇವನೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವವರು.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣಾದೇವಾ... ಪಾದಕ್ಕೊಂದಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಇನಿತು ಮಾತನಾಡೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಂಕನಾಗ..... ದಶಶಿರನ್ನ ಸುತನೊಳಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ಚೇತನ ಪ್ರಾಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಸಜ್ಜನ ಸಾತ್ವಿಕವೃಂದ ಪರಿಭಾವಿಸಿದಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸೇನಾಬಲ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಮಣಿವುದುಂಟೆ? ಹಗರಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ರಾವಣಸುತ ಅತಿಕಾಯನಲ್ಲಿ ಖಾಡಾಖಾಡಿ ಭವರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಮಣಿಸುವ ನನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆ ನೀಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆದರೆ-

ಪದ : ಎಲ್ಲವರಂತಲ್ಲ..... ವಲ್ಲಭನರುಹಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ... ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದೈತ್ಯಗುಣವೇ ಜೀವಿತವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ರಕ್ತಸರಂತೆ ಇವನಲ್ಲವೆಂದು ವಿಭೀಷಣ ದೇವ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಗುಣವಂತನು ಬಲವಂತನೂ ಆಗಿರುವ ಈತನ ಹೋರಾಟದ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತು ಸೇನಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ತಮ್ಮ...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣಾದೇವಾ... ಅರಿತೆ ನಿನ್ನ ಮನವನ್ನು

ಪದ : ಅಣ್ಣ ನೀವೇಕಿನಿತೆಂಬಿರಿ..... ಗೌತಣ ಉಣ್ಣಲು ಬಡಿಸುವೆನು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಅನುಗ್ರಹ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ಸೇನಸಲಿರುವ ನನಗೆ ಅತಿಕಾಯನ ರಣವೈಖರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅವನ ಹೋರಾಟದ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತು, ದುರುಳ ರಾವಣನ ಪರವಾಗಿ ಬಂದ ಆತನನ್ನು ಕೊಂದು ಜಯಶಾಲಿ ಆಗಿ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕಾನತನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜಯ ಶಾಲಿ ಆಗಿ ಬಾ ಕಂದಾ...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ವಾನರ ವೀರರೇ ನಮ್ಮ ನಡೆ ಅತಿಕಾಯನೆಡೆಗೆ ಅತಿಕಾಯ ಬಾ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ.

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಆಹಾ... ಇವನು ಹರಿವಂಶೀಯನೇ ಇರಬೇಕು. ಭಳಿರೆ... ಭಳಿರೆ...

ಪದ : ಭಳಿರೆ ಪಟುಭಟನೆಂಬುದರಿತೆನು..... ನೀನಾರಲಸದೀಗ ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಅಯ್ಯಾ... ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ವಿಭೀಷಣ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಇರುವಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಅರಿತೇ ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಸಂಗರಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆ ಎಂಬುದು ಖಚಿತ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಬಲು ಭಟನೆಂದೇ ನಾನು ಮಾನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ರಣಕ್ಕೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನೀನು ರಘುಕುಲತಿಲಕನಾದ ರಾಮನೋ... ಲಕ್ಷ್ಮಣನೋ ಎಂಬುದನ್ನರಿತು ಉಪಕ್ರಮಿಸುವ ಮನವಿರುವುದರಿಂದ ನೀನು ರಾಮನೋ ಅಥವಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೋ ತಿಳಿಸು.

ಪದ : ಎನಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆಂದ ನಿನ್ನಯ..... ನೀ ಕೇಳೆನುತಲವಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಯ್ಯಾ.. ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ವಾನರರಲ್ಲಿ ನೀನು ಸೆಣಸಾಡಿರುವೆ ಶತ್ರು ಪಕ್ಷದಿಂದ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವುದೇ ರಣಧರ್ಮ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ರಾಮನೆಂದಾದರೂ ಎಣಿಸು ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆಂದಾದರೂ ತಿಳಿ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ತೊಡಗುವ ನಿನ್ನ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಅದಾಗಿಯೇ ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ರಣಕದಾವವರಾದರೇನದೆ..... ಚಿನುಮಯಂಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಅಯ್ಯೋ.... ರಣಧರ್ಮವನ್ನು ರಣಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತು ಸೆಣಸಲು ಬಂದ ನನಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ವೀರ ರಾಮನಾದರೇನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾದರೇನು ಆದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಆತ್ಮ ನಿವೇದನೆಯನ್ನು ಚಿನುಮಯತಾತ್ಮಕನಲ್ಲೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂಬ ಭಾವಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೆಣಸಲಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ರಣಕೌಶಲವನ್ನು ಸರ್ವಸಮರ್ಥರು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ತೋರಲಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಕ್ಷಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಸುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ನೀನೆಸೆದ ಅಕ್ಷಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಕೊಬ್ಬಬೇಡ ಬಹುತೆರನ ಅಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿ ನಾನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ತಡೆದುಕೊ....

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಪ್ರತ್ಯಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗಮತಿ ನನಗಿರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊ.

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಅಯ್ಯಾ... ನಿಮ್ಮ ಶೌರ್ಯಗುಣ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅರಿಯದವನು ನಾನಲ್ಲ

ಪದ : ನೀವು ಜಗದಧಿದೈವವೆಂಬುದ..... ತೆಗೆದೆಚ್ಚನತಿಕಾಯ ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ವೀರಾಗ್ರೇಸರನೇ ನಮ್ಮಿಂದ ಬಿಡಲಾಗದ ನಮ್ಮ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳು ಆಚಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಏನೇ ಆಗಿರಲಿ ಎಂತೇ ಇರಲಿ ನೀವುಗಳು ಜಗದ ಜೀವ ಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಚೇತನರುಗಳೆಂದು ನಾನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಂತಹ ಚೇತನಾಪ್ರಾಕಾರವನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯ ರಣಾರಾಧನೆಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈಗಿನ ಸಂಭವಿಸುವಿಕೆಗೆ ಉಚಿತವೆನಿಸುವ ಸರಳಪೂಜೆಯನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಆಕ್ಷೇಪವೇ ಇಲ್ಲ...

ಪದ : ಇದೆಯಾವಾಹನ ನೋಡು..... ನಿನಗುಪಚಾರಗಳು ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಅಯ್ಯಾ... ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಆರಾಧನಾ ಹಂತಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದವರು ನಾವು. ಹದಿನಾರು ಉಪಚಾರಗಳ ಅಂಗವಾಗಿ ಹದಿನಾರು ಶರಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಿನಗೆಚ್ಚು ಆರಾಧಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆಯಾ...

ಪದ : ನಿಶ್ಚಲ ಭಕ್ತಿಯೊಳವನು..... ಮೆಚ್ಚಿ ನುಡಿದನಂತರಸಿ ||
ಅಸಮ ಭಕುತ ನೀನಹುದು..... ರಾಕ್ಷಸರೊಳು ನಿನಗೆಣಿಗಾಣೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅತಿಕಾಯ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯ ಅನುಸಂಧಾನವು ಬಾಧಿತವಾಗದಂತೆ, ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಆರಾಧನಾಬೆಸುಗೆಗಳನ್ನು ನಾನು ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ರಣದಲ್ಲೂ ಆರಾಧನಾ ಮನನಾದ ನೀನು ಚಿನುಮಯನ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತನಾಗಿರುವೆ ಎಂಬುದು ಅಸುರಾರಿಯ ಪದದಾಣಿಗೂ ಸತ್ಯ ಸತ್ಯ ಸತ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ನನ್ನ ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ನಿನ್ನ ಸತ್ಯದ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅಸುರಾರಿಯ ಪದದಾಣಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದ ನೀನು ರಾಮನಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಮುಂದೇನು...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ನೀನೆಸೆದ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ನನ್ನ ದೇಹ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ತೀವ್ರ ಶರಮಳೆಯನ್ನು ಹರಿಸಿದ್ದೇನೆ ತಡೆದುಕೋ-

ಪದ : ಬಳಿಕ ಮೈಮುರಿದೆದ್ದಾ..... ನೆನೆಯುತ್ತಲೊಯ್ಯನೆಂದನು ತನ್ನೊಳ್ ||
ನರರಿಗೀ ಬಲುಹೆಲ್ಲಿಯದು..... ದಿಟವೈಸೆ ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ನರರಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸಹಭಾಗಿಯಾಗಿ ತೋರಿದ ವಿಕ್ರಮ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕೇವಲ ನರಜನ್ಮ ಜನ್ಯವಾದವುಗಳಲ್ಲ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ದೈವಚೇತನವೇ ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಸಲ್ಲದು. ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಹಾರುವ ಮರ್ಕಟರುಗಳ ಘನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ದೈತ್ಯಬಲ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದಾದರೆ ಮರ್ಕಟರುಗಳೂ ಸಹ ದೈವಚೇತನಾಂಶಿಗಳೇ ಇರಬೇಕು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೂಲಚೇತನಾಂಶದ ಬಲುಹೇ ಹೊರತು ಅನ್ಯಸಾಮಾನ್ಯ ಬಲುಹಲ್ಲ

ಇದನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಅಧಟನ್ನು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ..
ಶಿವನೇ...

ಪದ : ಆಯಿತಕಟಾ ತಂದೆಯಾಯುಷಕೆ..... ಪ್ರಿಯದಿಂ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ರಾಮನೆಡೆಗೆ ಬಂದು ಹುಯಿಟ್ಟ ಮುನಿಗಳ ಮಾತಂಕೇಳ್ತು
ಅವರಿಗೆ ಬೆದರದಿರಿ ರಕ್ಕಸರ ಕೊಂದು ಕೊಡುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ
ಒಡಂಬಡಿಸಿ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಿದನಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮ. ತನ್ನ
ಪೂರ್ವನಿರ್ಧಾರಿತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಶ್ರೀರಾಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
ವಾನರರು ಅವನಿಗೆ ಸಮರ್ಥ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ
ಬಲುಹನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಬದುಕುವುದುಂಟೇ ಬಾಳುವುದುಂಟೇ
ತನ್ನ ಅಳಿವಿಗೊಂದು ಸೂಕ್ತವಾದ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉಪಾದಿಯನ್ನು
ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಅವಲಂಬಿಸಿದಂತಿದೆ. ಅವರು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದನ್ನು ಅವರೇ ಬಲ್ಲರು ಬರಿದೆ ನಾವು ಬಾಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇಕೆ
ರಣಮುಕ್ತನಾಗುವುದೇ ನನಗಿರುವ ದಾರಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು
ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆದಿದೈವ ಸಕಲಾಗಮ ಪೂಜಿತನನ್ನು ನನ್ನ
ಹೃತ್ಕಮಲ ಕರ್ಣಿಕೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯ
ಧ್ಯಾನಮುಖನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಜಯ ಜಯ ಜಯ [೬ ಸಲ] ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ
ಜಯ ಜಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಇನ್ನೇಕೆ ತಡ...

ಪದ : ತಡೆವುದೇತಕೊ ವೀರ..... ದೃಢದೋಳಿಗ ||

ಅರ್ಥ : ಅತಿಕಾಯ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಯಾವ ತಡೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವೆ ನೀನೀಗ ನಿನಗೆ
ನಾನು ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿಯುತ ಸರಳ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸುವ ಅನುಗ್ರಹ
ಪ್ರಸಾದ ನೀಡಲು ತಡಮಾಡುವುದೇಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಶ್ರೀರಾಮ ಪಾದ ಪಂಜಕದಲ್ಲಿ
ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಯೋಗದ ಮೂಲಕ
ಸೆಳೆದು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ದೇವಾ. ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸು.
ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಪ್ರಚೋದನೆಗಾಗಿ ಇದೋ ಬಾಣವನ್ನು ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಮನದಿ ರಾಮನ ನೆನೆದು..... ಕನಲುತಂದು ||

ಕಿಡಿಯ ನುಗುಳು ತಲಾ... ಕಡರಿ ತೊಡನೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಜಗದೊಡೆಯ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ನೀನು ನನಗೆ ಶರಗಳನ್ನು ಎಸೆದೆ ಆದಕಾರಣ ನಾನೂ ರಾಮನನ್ನು ಮನಸಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನಿನಗೆ ರಾಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬಯಸಿ ದಿವ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್.

ಪದ : ಉಡಿದ ರಾಕ್ಷಸರು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದೇವನೊಳು... ಸೌಮಿತ್ರಿಯ ಮೇಲೆ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಏನಿದು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ರಣರಂಗದಡೆಗೆ ನೋಡಿದರೆ ವಾನರರ ಜಯ ಘೋಷದೊಂದಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಶಿರೋಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಅತಿಕಾಯನ ಶಿರವೆ ಹೌದು. ಮಗನ ಅಳವನ್ನು ಕಂಡು ದುಃಖಿತಪ್ಪನಾದ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಸಂತೈಸಿದೆ. ಅವಸಾನ ಕಾಲದ ಇಚ್ಛೆಗಳಂತೆ ಜೀವಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ವಿಭೀಷಣ ದುಃಖವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡ. ರಾಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಸಹೋದರ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಈ ದಿನದ ರಣಸಾಧನೆಗೆ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತನ್ನವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಇರದ ರಾವಣ ಮುಂದೆಯೂ ಸಂಗರವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನಾವು ಇದಿರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮುಖರಾಗೋಣ.

* * *

ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ

ಪಾತ್ರಗಳು

ರಾವಣ

ಇಂದ್ರಜಿತು

ರಾಮ

ಹನುಮಂತ

ಮಾಯಾ ಸೀತೆ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ವಿಭೀಷಣ

ಜಾಂಬವ

ಸೀತೆ

ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ

- ಅಜ್ಞಾತ ಕವಿ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಕುಶನೇ ಕೇಳೈರಾವಣೇಶ್ವರ.... ಯಮನಪುರಕೆಂದು ||
ಮಕರಾಕ್ಷ ಮಡಿದ ವಾರ್ತೆ..... ಮಂಚಕೊರಗಿದ ||

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ** : ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣನೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಭಾಜನನಾದ ರಾವಣನ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ವಿಕ್ರಮೀ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನನ್ನವರು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನನ್ನಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಯದ ಕನಸು ನೆನಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಶಿವನೇ ಯಾಕೇ ಪರಿಭವ ರಾವಣನಿಗೆ. ದಿಟ್ಟ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲನೆಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದ ಮಕರಾಕ್ಷ ಅದನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದಿಟ್ಟ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಿದನಾದರೂ ರಣದಲ್ಲಿ ಅಳಿದನಂತೆ. ಪ್ರಬಲ ಹೋರಾಟಗಾರರಿದ್ದರೂ ರಾವಣನಿಗೆ ಸೋಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದಾರೆ ರಾವಣನು ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆಯೇ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ ನಮ್ಮವರು. ಯಮನಿಗೆ ಅಂಜದ ಭಟರಿದ್ದಾರೆ. ಸುರಪಡೆಯನ್ನು ಸವರಿದವರು ಹರನನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದ ತಮ್ಮ ಕುಂಭಕರ್ಣನಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ನನ್ನ ತಕ್ಕ ಫಲ ನೀಡದೇ ಹೋಯಿತೆ? ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ ಶಿವನೇ... ಎಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದೆ ನಾನು.

ಪದ : ಜನನಿಯಾಡಿದ ಹಿತವಾಕ್ಯವ..... ಮನುಜನೆಂದೇ ನಂಬಿಕೆಟ್ಟೆನು ||

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ** : ಸೀತಾಪಹರಣದ ಪೂರ್ವಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಅರಸಿ ಮಾಂಡೋದರಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು, ಮಾರೀಚ ಮಾವ ಹೇಳಿದ ಮಾತು, ಅಮ್ಮ ಕೈಕಸಾದೇವಿ ಕೇಳಿದ ಮಾತು, ತಮ್ಮ ವಿಭೀಷಣನ ಮಾತು, ಅಂಗದನೋ ಹನುಮಂತನೋ

ಹೇಳಿದ ಮಾತು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವಗಣಿಸಿ ನಮ್ಮವರ ವಿಕ್ರಮೀ ವಚನವನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ರಾಮನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಜನೆಂದೇ ಬಗೆದು ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ವ್ಯವಹರಣೆಗಳು ಫಲಕಾರಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ... ಯಾಕೆ ಈ ದುರಂತ?

ಪದ : ತಂಗಿಯು ಕುಲಕೆ ಕೇಡಾದಳ... ಇಂದ್ರಜಿತು ಬೇಗ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನನ್ನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಭಾ ಕಲಾಪದ ಮಧ್ಯೆ ಕರ್ಣ ನಾಸಾಚ್ಛೇದ ಬಾಧಿತಳಾಗಿ ಬಂದ ಶೂರ್ಪನಖಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹರ ನುಡಿಸಿದ ಮಾತೆನು ಊನವನು ತಂದೆ ಖಿಳವಂಶಕ್ಕೆ ನೀನು ಎಂದಲ್ಲ ಆಗ ಅಷ್ಟು ಅರಿವು ಮೂಡಿದ ಮೇಲೆ ಅದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾವಣ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಜವಾದ ರಾವಣನ ನನ್ನ ನಡೆ ದೈತ್ಯನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದಾಗ ತಂಗಿಯೇ ಕುಲನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ ರಾಮನೊಂದಿಗಿನ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ಜಯಶಾಲಿ ಅಗುವುದು ಹೇಗೆಂಬ ಅರಿವೇ ಮೂಡುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಹರನೇ. ಏನು ಮಾಡಲಿ? [೨ ಸಲ]

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಜನಕಾ... ಪಾದಾರವಿಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ದೈತ್ಯರ ಅಭಯ ಮೂಲವಾಗಿರುವ ರಾವಣನಿಗೆ ಭಯವೇ?

ಪದ : ತಂದೆ ಕೇಳುಕರ್ತರುಗಳ... ಕಂದನಲ್ಲೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ನಿಮಗೆ ಶತ್ರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ರಾಮನಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಬಲಹಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಮರ್ಕಟ ವರ್ಗವನ್ನೂ ತರಿದು - ರಾಮ ಬಲವನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸದೆ ನಾನು ರಣದಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದೆನಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗನೇ ಅಲ್ಲ ಅಪ್ಪಯ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಶತ್ರುಗಳು ಪ್ರಬಲರು ಮಗನೇ

ಪದ : ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲ ನಾನೀ... ಮಂಡೂದರಿಯ ಪುತ್ರನಲ್ಲೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ರಾಮನೋ ಅವನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೋ ಇವರಿಗೆ ಬಲಹಾಗಿ ಬಂದವಾನರ ಪಡೆಯೋ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಶತ್ರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದಲ್ಲ.

ಇವರುಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಲು ಯಾರೇ ಬರಲಿ
ಅವರುಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಶತ್ರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಒದ್ದು ಓಡಿಸದಿದ್ದರೆ
ನಾನು ಅಮ್ಮ ಮಂಡೋದರಿಯ ಮಗನಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನೀಲನಂತವನು ಪರಾಕ್ರಮಿಯಂತೆ ಮಗನೇ...

ಪದ : ನೀಲನ ಪಾಳ್ಯವ ಯಮ... ನಾ ಬಾಲನಲ್ಲೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ನೀಲನೋ ನೀಲಪಾಳಯವೋ ಅಥವಾ ಅವರಿಗಿಂತಲೂ
ವಿಕ್ರಮಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿರುವ ಜಾಂಬವ - ಸುಗ್ರೀವ - ಹನುಮಂತ
- ಅಂಗದರೋ - ನನಗೆದುರಾಗಿ ಬಂದರೆಂದಾದರೆ ಅವರನ್ನು ನಾಶ
ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ನಾನು ರಾವಣ ಮಂಡೋದರಿಗೆ ಮಗನಲ್ಲ.

ಪದ : ಧುರಕೆ ಕಳುಹಾ ವೈರಿಗಳ... ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಜನಕಾ ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ನಿಮ್ಮ ಮಗ ವಿಕ್ರಮೀ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಿಲ್ಲ ನಾನಾಡಿದ ನುಡಿಯಂತೆ
ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಈ ಪುರಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ
ನೀಡಬೇಡ ತಂದೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಭರವಸೆ ಮೂಡಿತು ಮಗನೇ.. ಇದುವರೆಗೆ ಮೂಡಿದ ಖೇದದ
ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮಗನೇ.. ಹರನನ್ನು ನೆನೆದು
ಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಬಂಗಾರದ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ರಣವೀಳೆಯವನ್ನು
ಈಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಡೆದು ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಬಾ...

ಪದ : ತಂದೆಯೊಳಪ್ಪಣೆಯಗೊಂಡು..... ಧುರಕೆ ನಿಂದು ಮಾಯಾದಿ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ತಂದೆಯವರಲ್ಲಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನೂ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದು
ಮಾತೆಯ ಹರಕೆಯನ್ನಾಂತು ಸೇನಾ ವಾಹಿನಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ರೂಢಿಸಿ
ರಣಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ವಾನರ ಪಡೆಯನ್ನು ಧರಗೆ
ಉರುಳಿಸುತ್ತಾ, ಮಂದುವರಿದೆ. ಬರೆದೆ ರಣನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದೇಕೆ
ಮಾಯೆಯನ್ನು ಕವಿದು ರಾಮಸೇನೆಯನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಬಿದ್ದ ಸೇನೆ ಕಂಡು ರಾಮನೆದ್ದು..... ಯುದ್ಧಮಧ್ಯದಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಣಕಣದಲ್ಲಿ ವಾನರ ಪಡೆ ಧರೆಗೆ ಉರುಳುತ್ತಿದೆ. ಶರಪ್ರಯೋಗ ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ಅರಿವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶರಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವನು ಗೋಚರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಶಬ್ದಭೇದಿ ಶರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ರಾಮಾ... ಗೋಚರಿಸಿಕೊಂಡೆಯಾ ನನ್ನನ್ನು.

ಪದ : ಘಡ ಮಾನವಪತಿ ಕೇಳು..... ಸುಲಭವೇನಮಮ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ರಾಮಾ... ನಿನಗೆ ಬಲುಹಾಗಿ ನಿಂತ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ವಾನರರನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೂರಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ನೀನು ಮಾನವ ಮಟ್ಟದವ ದಾನವರ ಬಲುಹನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಪೆಯಾ? ನೀನು ಕಾಡಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನಾಡಿನಲ್ಲಿರಿಸದೆ ಕಾಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅಧಮಾ ದಾನವ ಬಲವನ್ನು ಎದುರಿಸಬಲ್ಲೆಯಾ.....

ಪದ : ಮಾಯಾದಿ ಗೆಲಲೇಸುವೆಯ..... ಉಪಾಯ ಫಲಿಸದಿಂದಿನಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಇಂದ್ರಜಿತು... ನಮ್ಮವರಾಲ್ಲಾಗಲೀ ನನ್ನಲ್ಲಾಗಲೀ ನೇರಯುದ್ಧವನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾಡಲಾಗದೆ ಮಾಯೆಯ ಮರೆ ಹೋದೆಯಾ ಸೂರ್ಯವಂಶಜರು ನಾವು ನಮ್ಮ ರಣದ ಅರಿವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಾಲದು, ಅವಕಾಶವಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಸಿರಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೋಗಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತರು, ಅದನ್ನು ಅರಿತು ನಮ್ಮ ಸಮಕ್ಷಮಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಪ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೇರ ಹೋರಾಟ ಬೆಡಸಬಲ್ಲೆಯಾ?

ಪದ : ಅರಿಗಳ ಗೆಲ್ಲೆತ್ತದೊಳು..... ಹರಿಗಿದಿರಾದಂತಹುದು ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಶತ್ರುವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳಿರುವ ಯಾವನೇ ಆಗಲಿ ತನಗೆ ಅರಿತ ರಣಪ್ರಾಕಾರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಅಧರ್ಮ

ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ರಾಮ. ಅದರಂತೆ ನಾನು ನನ್ನ ಅರಿವಿನ ರಣಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ನರವಾನರರಾದ ನೀವು ನನಗೋ ನನ್ನಂಥವರಿಗೋ ಎದುರಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕುರಿಯು ತಾನಾಗಿ ಹೋಗಿ ಸಿಂಹದ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿದ್ದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅರಿತು ವ್ಯವಹರಿಸು.

ಪದ : ಪರನಾರಿಯರಪಹರಿಸಿ..... ರಘುವರ ಶರಗಳ ಬಿಡಲಂದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮ ಪಥದ ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡುವವರು ಯಾವುದೇ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಅದು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಸಹಕಾರಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಜಿತು ಪರನಾರಿಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಅಪಹರಿಸಿ ತಂದವನ ಜೀವಿತಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ಬಾಧಾ ಪರಿಣಾಮ ಅವನ ಪರವಾಗಿರುವ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಪಂಚ ಮುಖಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇದೋ.. ರಾಮ ಶರಗಳನ್ನು ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಪದ : ಇವನ ಗೆಲುವಡ..... ರಥ ಚಾಚಿದಡೆ ತಡೆದೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಸುಕೋಮಲವಾದ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವನ ನೀಳ ಬಾಹುವಿನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ವಿಕ್ರಮದ ಎಸುಗೆಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು ಎಂಬುದು ಖಚಿತ ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಇವನನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಂದ ತೊಲಗಿ ನನ್ನರಥವನ್ನು ಹನುಮಂತನೆದುರು ಚಾಚಿ ಅವನನ್ನು ಮಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹನುಮಂತಾ ಬಾ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ.

ಪದ : ಭಳಿಭಳಿರೆ ಮಾಯಾವಿ..... ಬಲುಹ ತೋರೈ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಂದ್ರಜಿತು... ಅಳಿದು ಹೋದ ರಾವಣನ ಬಲದಿಂದ ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ ರಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಾನರರೊಂದಿಗೆ ನೇರಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದೆ ಮಾಯಾ ಯುದ್ಧದ ಮೂಲಕ ವಾನರನ್ನು ಸವರುತ್ತಿದ್ದ ನೀನು ರಾಮಬಾಣದಿಂದ ರಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಲಾಗದೆ ರಣಪಲಾಯನ ಗೈದು ನನ್ನೆದುರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆಯಾ ತೋರಿಸು ನಿನ್ನ ಬಲುಹನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ.

ಪದ : ಹಿಂದೆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ..... ಶೌರ್ಯವು ಕುಂದಿ ಹೋಯ್ತೆ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ನಿನ್ನ ಬಲುಹನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ನಾನರಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹನುಮಂತಾ.. ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಬಂಧಿಸಿ ಕರೆದೊಯ್ದು ತಂದೆಗೊಪ್ಪಿಸಿದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಲಹೀನತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ನೀನು ಇಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಸಬಲ್ಲೆಯಾ?

ಪದ : ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಖಳರು..... ನಿರ್ಬಲ ಸತ್ವವಂತ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಂದ್ರಜಿತು ದುರ್ಬಲನಲ್ಲ ಹನುಮಂತ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಗೌರವವನ್ನು ನೀಡಿ ಅಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಬಂಧಿಯಾದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಷ್ಠಿಘಾತದಿಂದ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ನಿನ್ನ ರಕ್ತಸರನ್ನು ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಕೆಡಹಿದ್ದನ್ನು ನೀನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡುದನ್ನು ಮರೆತೆಯ ಇಂದ್ರಜಿತು. ನನ್ನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ನೀವು ಕೊಟ್ಟ ಬೆಂಕಿ ಇಡೀ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟುರುಹಿದಾಗ ನೀವು ಕೈಕಟ್ಟಿ ಕುಳಿತುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗು.

ಪದ : ಜಾರತನದಲಿ ಪುಟ್ಟಿರುವ..... ಸೇನಸೈ ವೀರ ಹನುಮ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಜಾರನೆಂಬ ಪ್ರಕೀರ್ತಿಗೆ ಭಾಜನನಾದ ಇಂದ್ರನ ಆಯುಧಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಭವಣಿಗೊಳಗಾದ ಓ ಹನುಮಾ ಆ ಇಂದ್ರಾರಿಯನ್ನು ನೇರ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಣಿಸಿದ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನಲ್ಲಿ ನೀವು ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಣ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ರೂಪಿಸು ಹನುಮಂತ...

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಂದ್ರಜಿತು ಬರಿದೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಬಲುಹನ್ನು ಬಲುಹಿನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರಿ.

ಪದ : ಹವದಿ ಕೀಶನ..... ಮುಂದೊದರಿತಾ ಮಾಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಕೇವಲ ವಾನರ ಜೀವನ ಸಹಜವಾದ ಬಲುಹು ಮಾತ್ರ ಈ ಹನುಮಂತನಲ್ಲಿ ಇರುವುದಲ್ಲ ವಾನರೇತರವಾದ ಬಲುಹು ಕೂಡಾ ಇವನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ

ಉಳಿದವರೂ ಕೂಡಾ ಇಂತಿರುವಾಗ ಇವರುಗಳನ್ನು ಮಣಿಸುವುದೆಂತು. ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಅವರ ಬಯಕೆ. ಆ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಅವರುಗಳು ಹೊರತಾಗಬೇಕಾದರೆ ಸೀತೆಯೇ ಅಳಿಯಬೇಕು. ಅಪ್ಪನ ಬಯಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಳಿಸುವುದು ತರವಲ್ಲ ಮೇಲಾಗಿ ಸೀತೆಯ ಸ್ವರ್ಥವನ್ನೂ ನಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಅವಮಾನಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಯಾ ಸೀತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ದರದರನೆ ರಣಕ್ಕೆ ಎಳೆ ತಂದು ಕಪಿಸ್ತೋಮದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬಾ ಸಾಯಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಬಾ.

ಅರ್ಥ : ಮಾಯಾಸೀತೆ : ಮಾರುತಿ ಆಂಜನೇಯ, ಹನುಮಂತ, ನೋಡು ನೋಡು ನನ್ನ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು.

ಪದ : ನೋಡಿದೇನಯ್ಯ ಹನುಮ..... ಕೂಡಿಪೆನೊಮ್ಮೆ ಬದುಕಿಸು ||

ಅರ್ಥ : ಮಾಯಾ ಸೀತೆ : ಹನುಮಂತ... ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶಾಭಾವವನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದವ ನೀನು. ಈಗ ಈ ಖೋಳ ರಕ್ಕಸ ನನ್ನನ್ನು ರಣಕ್ಕೆ ಎಳೆದು ತಂದು. ನಾನು ಸಾಯಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನೂ ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲವೇ. ದಯವಿಟ್ಟು ಇವನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ರಾಮನನ್ನು ಸೇರಿ. ಬದುಕಿರುವಂತೆ ಮಾಡು ಹನುಮಂತ ಮಾಡು.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಮ್ಮಾ ತಾಯೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂದ್ರಚಿತು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯಯ್ಯಾ ತಡೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಆಲಿಸು.

ಪದ : ಮತಿವಂತ ಖಳನೆ ಕೇಳು.....ಶ್ರುತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೋವಿದ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಂದ್ರಚಿತು... ನಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಧರ್ಮ ನಡೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿರಬೇಕು ಪರಮ ಜ್ಞಾನಿ ಪಾಲಸ್ತೂರ ಮಗ ಮಹಾತಪಸ್ವಿ ವಿಶ್ವವಸು ಮುನಿಗಳ ಮಗ ರಾವಣ ನಿನ್ನ ತಂದೆ. ಭೂತಪತಿಯೆಂದೇ ಮಾನ್ಯನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತನಾದ ರಾವಣ ಹೆಂಗೊಲೆಯಂತ ಪ್ರಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅನ್ಯಾಯದ

ಪಥಕ್ರಮಣವನ್ನು ಮಾಡಿದವನಲ್ಲವಷ್ಟು ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಈಗಿನ ನಡೆ ಸರಿಯಲ್ಲಾ..

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರ : ಹನುಮಂತಾ... ರಣರಂಗ ಇದು ಧರ್ಮ ಪ್ರವಚನದ ವೇದಿಕೆ ಅಲ್ಲ.

ಪದ : ಮರ ಹಾರುವ ಮರ್ಕಟಗೆ..... ಉರಿಯಿತು ಮಾಳ್ವೆನು ಧ್ವಂಸ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಹನುಮಂತಾ ಈಗ ನೀನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಯಾರು ಬೋಧಿಸಿದರೋ.... ಅವರಲ್ಲ ನನ್ನ ಈ ನಡೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡು. ಲಂಕೆಯ ಸೊಬಗಿನ ಬಲುಹಿನ ಸರ್ವ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಣ್ಣೆ ಕಾರಣೀಭೂತಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈಕೆಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುವುದೇ ನಿಮ್ಮ ವಿದ್ವಂಸ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಆದ್ದರಿಂದ ಇವಳ ತಲೆಕಡಿಯುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಾಯಾ : ಸೀತೆ.. ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ....

ಪದ : ಜನಕರಾಯನೊಳುದಿಸಿ..... ಬೆಂಬಿಡದನುಸರಿದುದು ನೋಡಿದ ||

ಅರ್ಥ : ಮಾಯಾಸೀತೆ : ಮಾರುತಿ ಜನಕ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ನಾನು ಮಗಳಾಗಿದ್ದೇನೆಂಬ ಅರಿವು ನನಗೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಭಾಗ್ಯವಂತೆ ಎಂದೇ ಎನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ದೇವಾಂಶ ಸಂಭೂತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ವಿವಾಹವಾದಾಗ ನಾನು ಪುಣ್ಯವಂತೆ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಏನಿದ್ದರೇನು ಹನುಮ ಏನಾದರೇನು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಫಲದಿಂದಲಾಗಿ ನನಗೆ ಈ ತೆರನ ಭವಣೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು ಹನುಮ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಂದ್ರಜಿತು ನೀನು ಹೊಂದಿರುವ ಮುಂದೆ ಹೊಂದಲಿರುವ ಯೋಗ್ಯ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ಸರಿಯೇ ಹೇಳು.

ಪದ : ದಿತಿಜರೊಳ್ಳೆಗ್ಗನು..... ಘನಪ್ರತಿಮ ಬಲಾಡ್ಯನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಂದ್ರಾರಿ.... ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಜೀವಿತದ ಕಡೆಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಗಮನ ಹರಿಸು. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುವ ಇರುವೆಯೋ ತನ್ನತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಸೊಳ್ಳೆಯೋ ಎಂಬಲ್ಲಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆನೆಯವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳು ತನಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ತನ್ನವರಿಗಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಹಾಗೂ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬರುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ದೈತ್ಯರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಅವಲೋಕಿಸುವ ಸ್ವಭಾವ ಗುಣಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ದೈತ್ಯರೆಂದೇ ಪರಿಭಾವಿತರಾದ ಮಧು ಕೈಟಭರಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ದಿಶಿಜರೂ ದೈವಾನುಗ್ರಹವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಬಲದಿಂದ ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ನಿನ್ನಷ್ಟ ರಾವಣನನ್ನೂ ಗಣಿಸದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಬಾಹು ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಸೋಲಿಸಿ, ಹೆಡೆಮುರಿ ಕಟ್ಟಿ ಇಂದ್ರಜಿತು ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು ಕಾಲೋಚಿತದ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಾದರೂ ಮುಂದೆ ಕರ್ಬುರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವ ನೀನು ಹೆಂಗೊಲೆಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೇ? ದುರ್ಬಲರಲ್ಲಿ ಮೆರೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವುದಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಬಲುಹು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಡು ಇಂದ್ರಾರಿ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು ಈ ತತ್ವ ಬೋಧ.

ಪದ : ಬರಿ ತತ್ವದ ಮಾತುಗಳ..... ವರಕರೆಸಿಕೋ ಬೇಗ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಹನುಮಂತಾ.. ಯಾವ ಜೀವಿ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಬೇಕು ಬಾಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಆ ಜೀವಿಯೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರುವ ವಿದ್ಯಮಾನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ತತ್ವದ ಬೋಧನೆ ನನಗೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದಿರುವ ದುರಂತ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಗೆ ಇವಳ ಹನನ ಒಂದೇ ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವಳ ತಲೆಯನ್ನು ನಾನು ಕಡಿಯುವಾಗ ತಡೆಯುವವರಿದ್ದರೆ ಕರೆಸಿಕೋ.

ಅರ್ಥ : ಮಾಯಾಸೀತೆ : ಹನುಮಂತ [೩ ಸಲ] ಏನಾಗಾಗಿಕಾದಿ ದಣಿದಿರಿ.... ಬಿಡಿಸೋ ಹನುಮ.

ಅರ್ಥ : ಮಾಯಾಸೀತೆ : ಅಂಜನೇಯ ಕಾಂಚನ ಮೃಗಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಯಸಿ ನನಗಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೂ ಖೇದವನ್ನು ನಾನೇ ತಂದೆ. ನನಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸಿ ನನ್ನರಸ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಹಕಾರವನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಬಹಳ ದಣಿದಿದ್ದೀರಿ. ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯವೂ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಇದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಸೇರಿಸು ಹನುಮಂತಾ ಸೇರಿಸು.

ಪದ : ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯಾ ಪಾತಕಿಗೆ..... ಬಿಟ್ಟೆನ್ನೊಳಾಹವಕಿರಾಗು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಂದ್ರಜಿತು... ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯಾ ಪಾತಕಕ್ಕೆ ಘೋರ ನರಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಸಾನ ಪರಿಯಂತ ಎಂತಹ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಜೀವಿತಾನುಭವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯಾ ಪಾತಕಿಗೆ ನರಕ ಖಂಡಿತ. ಅಬಲರಲ್ಲಿ ಎಕೆ ಅಧಟಿನ ವಿನಿಯೋಗ. ನಾನು ಬಲನಿದ್ದೇನೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲತೆ ಇದ್ದರೆ ರಣಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖನಾಗು ಬಾ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯಾ ಪಾತಕದ ವಿಚಾರ ಹೇಳುವ ನೈತಿಕತೆ ನಿನಗಿಲ್ಲ ಹನುಮ.

ಪದ : ಬಲ್ಲೆನು ನೀ ಲಂಕೀಣಿಯ..... ಮತಿಯಿಲ್ಲದೊದರುವೆಯ ಬಿಡುಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ರಾಮನು ಎಳವೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂದ ತಾಟಕಿ ಹೆಣ್ಣೇ ಹೆಣ್ಣೇ ಹೌದು. ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಒದಗಿಬರುವ ದುರಂತ ಮೂಲವನ್ನು ಅವನೇ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ನೀವು ನಮ್ಮ ನಡೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತೀರಾ... ದುರಂತ ಮೂಲವೇ ಇವಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೇ ಲಂಕೀಯ ಸಂತಸ ಹನುಮಾ ಲಂಕೀಯ ಸಂತಸ.

ಪದ : ಹರ ಬೊಮ್ಮಾದ್ಯರ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ..... ಬಿಡ ರಾಮನರಿತುಕೊ ಮನದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಮಾಯಾಸೀತೆ : ಅಂಜನೇಯ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸತಿಯನ್ನು ರಾಮ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಅಥವಾ ಅವನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಬೆಂಬಲರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ

ಎಂಬ ಆಸೆಯನ್ನು ನೀವು ಬಿಡಿ ನಾನು ಎಣಿಸಿದಂತೆ ಇದು ಕೊನೆಯ ಹಂತದ ರಣ. ಈ ರಣದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ, ವಿಚಲಿತನಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊ ನನ್ನ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಗದಂತೆ ಬುದ್ಧಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಗದಂತೆ ನೀವೆಲ್ಲ ಅನುವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನನ್ನ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ದೇವರ ಕಾಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಮರಳಿರಿ ಹನುಮಂತಾ... ಮರಳಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಂದ್ರಜಿತು ನೀನೆಣಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಪಾಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳದಿರು.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಅಪಾಯವೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಇವಳ ನಾಶವೊಂದೇ ಉಪಾಯ.

ಅರ್ಥ : ಮಾಯಾಸೀತೆ : ಇನ್ನೇನು ಅಂದರೂ ಪ್ರಯೋಜನ ಇಲ್ಲ ಹನುಮಾ... ನನ್ನ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ತೋರಿಸು ಹನುಮಾ ತೋರಿಸು ಮುಂದೆ ಅವ ಎಣಿಸಿದಂತೆ ಆಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಂದ್ರಜಿತು ಸತ್ಯಧರ್ಮ, ನ್ಯಾಯನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವನೇ ಹೌದಾದರೆ ಮಾತೆಯನ್ನು ಬಿಡು ನೀನು ರಣಕ್ಕೆ ಬಾ.

ಪದ : ಓದದಿರು ರಗಳೆಯನು..... ಮರುತಜನ ಮುಂದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಹನುಮಾ ಲಂಕೆಗೆ ಈಗ ಒದಗಿ ಬಂದಿರುವ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮ ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ನಿವಾರಣೆ ಆಗುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಲಂಕೆಯವರು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದುದರಿಂದ ವಾಚನ-ಪ್ರವಚನದ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಏನು ಬಂದರೂ ನಾವು ಅನುಭವಿಸಲು ಶಕ್ತರಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ರಾಮನ ಸತಿಯಾದ ಸೀತೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದು ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಂದ್ರಾಠಿ ವಿಶ್ವದ ಯಾವ ಸಜ್ಜನರು ಮೆಚ್ಚಿದ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮಾಡಿದೆ ಬಲಿದ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದೆರಗಿದ್ದೇನೆ. ತಡೆದು ನನ್ನ ಮುಷ್ಟಿ ಘಾತಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ರಥ ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗಿದೆ. ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಏನೇ ಆಗಿರಲಿ ನಮ್ಮಮ್ಮ ಏನಾದಳಪ್ಪ? ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ..

ಪದ : ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಅವನಿಜೆ..... ಜಗದಯ್ಯನೋಳೇನೆಂಬೆನಕಟ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಯ್ಯೋ... ಅಯ್ಯೋ... ಅಯ್ಯೋ.. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ಎಂತಹಾ ದುರಂತ ಸಂಭವಿಸಿತು ದೇವರೇ. ಸುಶೀಲತ್ವ-ಅಬಲತ್ವ-ಸಹಧರ್ಮಿಣೀತ್ವ ಎಂಬವುಗಳಿಗೆ ರೂಪದರ್ಶಿಯಂತಿದ್ದ ಓ ನನ್ನ ತಾಯೇ ಖಳನ ಇರಿತಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದೆಯಾ ಭೂಮಿಯ ಮಗಳಾದ ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಭೂ ಪತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸಹಚಾರಿಣಿ ಎನಿಸುವ ಬದಲು ಅಸುವಳಿದು ಅವನಿಗೊರಗಿದೆಯಾ ತಾಯೇ... ನನ್ನ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಕರ್ಮಫಲವು ಈ ತೆರನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನ ದೇವರಿಗೆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅರುಹಿ ಅವರ ಆಲಿಂಗನದ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ನಾನು. ಈ ದುರಂತ ವಿಷಯವನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಎಂತು ಅರಹಲಿ ಅಕಟಾ ನಿಮ್ಮ ಅಂಗಲಾಚಿಕೆಯಾಗಲಿ ನನ್ನಂತರಂಗದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದ ವಚನಗಳಾಗಲೀ ಇಂದ್ರಾರಿಯ ಕ್ರೋಧೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ- ವೆಂದಾದಾಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾರದ ಪಾತಕಿ ನಾನಾದೆ. ಅಸುವಳಿದ ಕಾಯದಿಂದ ಒಸರುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತಧಾರೆಯನ್ನು ನೋಡಲಾರೆ. ಕಾಂತಿಯುತ ಮುಖದ ವೇದನಾ ಛಾಯೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಲಾರೆ ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ...

ಪದ : ಅನಿಲಜಾತ್ಮನಜನ..... ರಘುಪತಿಯುಸುರಲು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜಾಂಬವದೇವ ಹನುಮಂತನ ಸಿಂಹಸದೃಶ ಘರ್ಜನೆಯೇ ನಮಗೆ ರಣಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಿಕ್ಕವರಿಗಿಂತ ಸ್ಫುಟವಾದ ಕಂಠನಾದ ಆತನದು ಆದರೆ ಈಗ ಅದು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಾಯ ಬಲ್ಲ ಠೇಂಕಾರವೇ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹನುಮಂತನ ಪರಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ತವಕಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ತಾವು ರಣಮುಖರಾಗಿ ಹೋಗಿ ಆಂಜನೇಯನ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು ಬರಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆ...

ಪದ : ಅನುವರದ ಭೂಮಿಯೊಳು..... ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆದಾಗಲಿಂತೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹದಿಂದಲೇ ನಾವು ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ರಣಭೂಮಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾವು ಲೆಕ್ಕಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಈ ಭೂಮಿ ಹೇಗೆ ಇದೆ ಎಂದು. ರಕ್ತದಿಂದ ನೆಲಕೆಸರಾಗಿದೆ ಮೋಣಕಾಲ ಪರ್ಯಂತ ಕಾಲುಗಳು ಹೂತು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮುರಿದು ಹೋದ ರಥಗಳ ಭಾಗಗಳು ನಡಿಗೆಗೆ ಅಪಾಯವೇ ಹೌದು. ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಹೆಣಗಳನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗುವುದೊಂದು ಸಾಹಸವೇ ಹೌದು. ನೆಲನೋಡಿ ನಡೆಯುವುದೋ ಹನುಮಂತ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೋ ಎರಡು ಕೆಲಸ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹನುಮಂತಾ ಅಂಜನೇಯಾ ಮಾರುತೀ ನನ್ನ ಸ್ವರ ನಿನಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆಯಾದರೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಓಗೊಡು ಆಸ್ವರ ಬಂದ ಕಡೆಗಾದರೂ ನಾನು ನಡೆದುಬರುತ್ತೇನೆ. ಅಬ್ಬಾ ಇದೊಂದು ಎಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಕಾಯ ಇದನ್ನು ಏರಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹನುಮಂತಾ ಓ ಹನುಮಂತಾ ಓ ಹನುಮಂತಾ ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ಕೂತದ್ದು ಅವ ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಎಂತಹ ಬಾಣ ಹೊಕ್ಕಿದೆಯಾ ಶ್ರವಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಳಕೊಂಡೆಯಾ ಕರೆಗೆ ಏಕೆ ನೀನು ಸ್ಪಂದಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅಂತು ಸಿಕ್ಕಿದಿಯಲ್ಲ ಸಾಕಷ್ಟು.

ಪದ : ಕೇಳು ಮರುತಾತ್ಪಜನೆ..... ಶ್ರೀಲಲಾಮ ||
ಏನು ನಿನ್ನಯ ಮನದ..... ನಿಧಾನದಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಹನುಮಂತಾ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನೊಡನೆ ನಡೆದ ನಿನ್ನ ಯುದ್ಧ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರಿತು ಬರುವಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಹೇಳಿದ ಮೇರೆಗೆ ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಏನಪ್ಪಾ ನಿನ್ನ ಅನುಭವಾ ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ದುಗುಡದ ಛಾಯೆ ಆವರಿಸಿದೆ. ವಿಷಯ ನನಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿ ಹೇಳಪ್ಪಾ ಹೇಳು.

ಪದ : ಜಾಂಬವ ದೇವ ಕೇಳಯ್ಯ..... ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಜಾಂಬವರೇ.. ಜೀವಚೇತನವಾದ ವಾಯುದೇವರ ಮಗನಾದಂತಹ ನಾನು ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಹೋದೆ ಜಾಂಬವರೇ

ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಯುದ್ಧ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಫಲಕಾಣದ ಇಂದ್ರಜಿತು ನಮ್ಮಮ್ಮ ಸೀತಾಮಾತೆಯನ್ನು ರಣಕ್ಕೆಳೆದು ತಂದು ಇರಿದುಕೊಂಡ ಜಾಂಬವರೇ ಇರಿದುಕೊಂಡ. ನನ್ನ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲೇ ತನ್ನರಸಿಯ ಹತ್ಯೆಯಾದುದನ್ನು ನಮ್ಮದೇವರು ಅರಿತರಾದರೆ ನನ್ನ ಮುಖಾವಲೋಕನವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಮಾಡಲಾರ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತೇ ಯಾರಿಗೂ ಮುಖಿತೋರಿಸದೆ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಮಾರುತಿ ಜಾನಕೀ ದೇವಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಎದುರೇ ಇಂದ್ರಜಿತು ಕೊಂದನಲ್ಲವೇ ತನ್ನ ಸಾಹಸದ ಪುರಾವೆಗಾಗಿ ಅಸುವಳಿದ ತಾಯ ಕಾಯವನ್ನು ಅವನ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನೇ?

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಜೀವಂತ ದೇವಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ರಾವಣನಿಗೆ ಅಸುವಳಿದ ಕಾಯವನ್ನು ಇಂದ್ರಜಿತು ತೋರಿಸಿಯಾನೆ?

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಹಾಗದರೆ ಆ ಕಳೇಬರ ಎಲ್ಲಿದೆ ತೋರಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಹನು : ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಇಲ್ಲಿದೆ ಜಾಂಬವರೇ ನೋಡಿ.

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಆಂಜನೆಯಾ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬಂದು ನೀ ನೀಡಿದ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಆ ತಾಯಿಯ ಕಾಯಕಾಂತಿಯನ್ನು ನಾನು ಊಹಿಸಬಲ್ಲೆ ಅಂತಹ ನನ್ನ ಊಹೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಿತವಾದ ದೇವಿ ಅಲ್ಲವಪ್ಪಾ ಇದು.

ಪದ : ಮರುತಸುತ ಸುಜ್ಞಾನಿ ನಿನಗೀ.....ಬಗೆಗಳ ನರಿಯೆ ಯಾಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಸ್ವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿರುವ ಜ್ಞಾನ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಸತ್ಯ ಮಿಥ್ಯಗಳನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ನೀನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ಮೌಢ್ಯ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ರಕ್ತಸರ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸತ್ಯದಂತೆ ಗೋಚರವಾಗುವ ಎಲ್ಲವೂ ಮಿಥ್ಯವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯದೇ ಹೋದೆಯಲ್ಲಾ ಆಂಜನೆಯಾ.

ಪದ : ರಾವಣಿಯ ಮಾಯವಿದು..... ದೇವರ ದೇವ ಬಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಹನುಮಂತಾ... ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸತಿಯಾದ ಪರಮ ಪಾವನೆಯಾದ ಮಾತೆ ಜಾನಕೀದೇವಿಯನ್ನು ಉಪಾದಿಯ ಮೂಲಕವಾದ ಸ್ವರ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೇ ಹೇಳು. ನಮ್ಮನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳಿಸಲು ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಮಾಯಾ ಶರೀರವಿದು ಜಾನಕೀ ದೇವಿ ಅಲ್ಲ ನಡೆ.. ರಾಮನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಅಥವಾ ಯುದ್ಧ ಮಾಡೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಜಾಂಬವರೇ... ಮಾತೆ ಜಾನಕೀ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡಿರುವವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಅವಳ ಭಾವಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಈ ಕಾಯ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೋಲುತ್ತದೆ ಜಾಂಬವಂತ ನಾನು ನಂಬದಿರಲಾರೆ.

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ನಿನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಮಾತೆಯನ್ನು ಅರಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಾಯವನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ ಎತ್ತು ಎತ್ತು ಎತ್ತು ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್ [೩ ಸಲ]

ಪದ : ಅರೆಗಳಿಗೆ ಮೂರ್ಛೆಯೊಳೊರಗಿ..... ಮರುಗುತ್ತಿದ್ದನಾ ರಾಮ ||
ಜನಕಾತ್ಮಜಿ ಜಾಣೆ..... ಮುದ್ದಾಡುತಲೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಾ... ಯಾಕೆ ನನಗೆ ಈ ದುರಾನುಭವವನ್ನು ತಂದು ಒಡ್ಡಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ನೀನು ಮಗಳಾಗುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾಗುವ ಯೋಗ ನನಗೆ ಲಭಿಸಿತು ಸೀತಾ. ಸತಿ ಧರ್ಮದ ಪಾಲನೆಯೇ ಬದ್ಧತೆಯೆಂದು ಅರಿತು ನನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದ ನೀನು ಈ ರೀತಿ ಅವಸಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಯಿತೇ? ಓ... ಸೀತಾ. ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ನೇಹಮಯಿಯಾಗಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡು. ನಿನ್ನನ್ನು ಇರಿದುಕೊಂಡ ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಅಪಹರಣದ ಭವಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ರಾವಣನನ್ನೂ ಕೊಂದು ನಿನಗೆ ಚಿತ್ತ ಸಂತಸ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ರಾಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬದ್ಧತೆಯಾದ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಕ್ರಮಿಸಲನುವಾದಾಗ ನೀನು ಬರಲಾಗದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರೂ ನೀನು ಹಠ ಹಿಡಿದು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು ಈ ಮರಣ ದುರಂತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂಬಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿನ ನಿನ್ನ ಲವಲವಿಕೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಸರ್ವಜನ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದ

ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಗಲಿದೆಯಾ ಜಾನಕಿ. ಈ ಅಗಲಿಕೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ನಾನೆಂತು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಸೀತಾ ನಿನ್ನ ಹೊರತಾದ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಸೀತಾ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ನಾನು ಇನ್ನೆಂತು ಬಾಳಲಿ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ನೈಜ್ಯತೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದವರು ನಾಟಕೀಯ ಭಾಗವನ್ನು ನೈಜವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವರೇ ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ಆಲಿಸಬೇಕು.

ಪದ : ದೇವನೀ ತೆರದಿ ಮರುಗಲು..... ಸ್ವರ್ಶದಿಂ ಮಾಯವಹುದೀ ಕಾಯವು||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ನಿನ್ನ ನರತ್ವದ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡುವ ಅವಕಾಶವೊಂದು ಲಭಿಸಿತು ದೇವರೇ ಜಗದಾದಿ ದೈವವಾದ ನಿನ್ನಸತಿಯಾದ ಪರಮ ಪಾವನೆಯಾದ ಜಾನಕೀದೇವಿಯನ್ನು ದುರುಳರು ಇರಿದು ಕೊಲ್ಲುವುದುಂಟೆ? ಯಾವುದೋ ಅನ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಣಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪಡೆಯನ್ನು ಶೋಕ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರಜಿತು ರೂಪಿಸಿದ ಮಾಯಾ ಕಾರ್ಯ ತಂತ್ರವಿದು. ನಿನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿನಿಯಾದ ಸೀತೆ ಅಲ್ಲ. ದೇವರೇ ನಿನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಜಾನಕೀದೇವಿ ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತಳಾಗಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಖಚಿತವಾದರೆ ನಿನ್ನ ಸೇವಾ ಅವಕಾಶಕ್ಕೆ ಈ ವಿಭೀಷಣ ಅರ್ಹನಾಗುವುದಿಲ್ಲ ದೇವರೇ....

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹೌದೇ ವಿಭೀಷಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಈ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಓ ಆಂಜನೇಯಾ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅಶೋಕವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಜಾನಕಿಯ ಇರವಿನ ಖಚಿತತೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಬಾರಪ್ಪ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್

ಪದ : ಧಾರನಿಪಗೆ ನಮಿಸಿ.... ಭೂರಿಸರಿಸ್ತುತಿಸಿದ ||
ಮಾತೆ ನಿನ್ನಂಥ ಬಲೆ..... ನಿಮ್ಮ ರೀತಿಯನು ಅರಿಯಲು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಮ್ಮಾ ಜಾನಕಿ ದೇವಿ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ಜಯ ಜನಕನ ಜಾತೆ ತ್ರಿಜಗನ್ಮಯೆ ಸುಜನರ ಮಾತೆ, ಭಯ ನಾಶ ಬಲಾಶ್ರಯೆ ಮುಖ್ಯಾರ್ಚಿತೇ

ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಆಲಿಸಬೇಕು. ಮಾಯಾತಂತ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಿನ್ನಂತೆ ಇರುವ ಕಾಯವನ್ನು ಸೃಜಿಸಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಜಿತು ಇರಿದುಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ಮರಣವಾದವಳ ತನ್ನ ಅರಸಿಯೆಂದೇ ಬಗೆದು ದೇವರು ದುಃಖಿತರಾದಾಗ ವಿಭೀಷಣ ದೇವನಿಂದ ಮಾಯೆಯ ಬಯಲಾಯಿತು. ಖಚಿತತೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ತಾಯೇ....

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಅಂಜನೇಯಾ ಬಂದುದು ಒಳೀತಾಯಿತಪ್ಪಾ ನಾನೂ ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಒಳಗಾದದ್ದಿದೆ.

ಪದ : ದೂಷಕಾರಿಯಂತೆ... ಸರಮೆ ತಡೆದಳು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮಾರುತಿ ಅಸುರ ವೈರಿಯೆಂದೆ | ಸರ್ವಜನ ಮಾನ್ಯನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಶಿರವನ್ನು ನನ್ನೆದುರು ಇರಿಸಿದ್ದು ಇದೆ ಆಗ ಸಾಯುವುದೊಂದೇ ನನ್ನ ದಾರಿಯೆಂದು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದಾಗ ಈ ಸರಮೆ ರಕ್ಕಸರ ಮಾಯೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ನನಗೆ ಬದುಕಿರಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿದಳು. ನನ್ನ ಇರವು ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಖಚಿತವಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಜಯಂತನ ಪ್ರಕರಣವೊಂದು ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ನನ್ನ ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಪ್ಪಾ ಬೇಗ ನಡೆ...

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಧನ್ಯನಾದೆ ದೇವಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್... ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ತಮ್ಮರಸಿ ಮಾತೆ ಜಾನಕೀದೇವಿಯನ್ನು ನಾ ಕಂಡೆ ಸ್ವಾಮಿ ಜಯಂತನ ಪ್ರಕರಣವೊಂದನ್ನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಮಾತೆ ಅರುಹಿದಳು. ನಿಮಗೊದಗಿದ ಚಿತ್ತಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಮಾತೆಯೂ ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರಂತೆ ರಕ್ಕಸರು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು ಹನುಮಂತ ಸಂತಸವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಏನು ಪರಿಹಾರ ವಿಭೀಷಣ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ನನ್ನ ಕರಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಈ ಕಾಯ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನೋಡಿ ನೋಡಿ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ನಮ್ಮವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹರುಷವಾಯಿತು. ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿ ದೇವರೇ. ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತಂದು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪದ : ಇತ್ತ ಕಪಿಗಳು ಪಾರುಪತ್ಯವಂ... ಆರತಿಯೆತ್ತುತ್ತಿಂತೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಶತ್ರುಪಡೆಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಯಾಸೀತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ನಾನು ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯ ಫಲ ನೀಡಿತು ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಅರಿಬಲವು ಮತ್ತೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಮಾಯಾತಂತ್ರ ಫಲಕಾರಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಸತ್ಯ ಶತ್ರುನಾಶ ಮಾಡದೆ ಪುರಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗುವಂತೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಲದೇವಿಗೆ ಆನತನಾಗುವುದೇ ಸರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕುಂಭಿನಿಗಿರಿಯನ್ನೇರಿದೆ. ದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ ಮೃಗ ಮಾಂಸದ ಮಹಾನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಮಂಗಳದ ಆರತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಶಂಕರ ಸರ್ವೇಶ್ವರಿ.... ಲಂಕಾಧಿಪತ್ಯ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಶಂಕರಿ - ಸರ್ವೇಶ್ವರಿ - ವರಭಯಂಕರಿ - ಧನುಜಾನ್ವಯ ಪೋಷಣೆ - ಕಿಂಕರ ಜನಮಾತೆ - ಗಿರಿಜಾತೇ ಓಸರಲಾಗದು ಪೂಜಿತೆ - ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟ ಪ್ರದಾಯಕಿಯೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸೆಮ್ಮಾ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ನಮಗೆ ಈಗ ಬಂದೊದಗಿರುವ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿ ಲಂಕಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿಸು ಶತ್ರುಮರ್ಧನದ ಮೈತ್ರೀ ಬಂಧನದ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು ಅಮ್ಮಾ ದಯಪಾಲಿಸು ಹಾಂ.... ಏನಿದು ಚೋದ್ಯ ಮಾತೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದಳಲ್ಲಾ ಸೋಲವಾಯಿತು. ಸೋಲವಾಯಿತು...

ಪದ : ಕುಲದೇವಿ ಮುಖ ತಿರುವಿದರೇನಾಯಿತು?

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಅದ್ವರದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅನಂತ ಬಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಮೂಲಕುಂಭಿನಿ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಮಾರಣೌದ್ವರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಪುರೋಹಿತರ ಮತದಂತೆ. ಹರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಸಚೆದು ನಿಂತುಹೋರಾಡಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ಗೆಲುವಾಗದ ಬಲವನ್ನು ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇರಿಸಿದೆ. ಬಹು ಬಲಾಡ್ಯರುಗಳನ್ನು ನನ್ನಂಗ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಮಾರಣೌದ್ವರದ ಅಭಿಮಾನೀ ಶಕ್ತಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಹೋಲಿಸಬೇಕಾದ ಸಕಲ ಸನ್ನಾಹವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುತನಾಗಿ ಯಾಗದೀಕ್ಷಿತನಾದೆ.. ಯಾವುದೇ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ನಾಶವಾಗದಿರುವ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಬಲಹುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ನಡೆಯಲಿ ಅದ್ವರ ನಡೆಯಲಿ.

ಪದ : ಆ ಮಾರಣೌದ್ವರದಗ್ನಿ..... ರಾಮ ಕೇಳಿದ ವಿಭೀಷಣಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣ ದೇವ.... ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿದ್ದು ಹೊಗೆ. ಹೊಗೆಯು ದಟ್ಟವಾಗುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ದುರ್ವಾಸನೆಯೂ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪ್ರಬಲ ಅಮಲಿಗೆ ತುತ್ತಾದಂತೆ ಕಪಿಸ್ತೋಮ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಏನೋ ಒಂದು ಕಂಪನದ ಅನುಭವವೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ ವಿಭೀಷಣ! ನೀನಲ್ಲದೆ ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ಅರುಹುವವರಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಕೃತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಬಲ್ಲೆಯಾ...

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಪ್ರಮಾದವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪದ : ಧಗಧಗಿಸುವ ದಳ್ಯರಿಯ..... ಮಗನಿಂದ್ರಜಿತು ಲಾಲಿಸಯ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ದೇವಾ... ಮಾಯಾತಂತ್ರದಿಂದ ವಿಫಲನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಪರಂಪರೆಯಿಂದಲೇ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಒಲಿದು ಬಂದ ಬಲಹಿಗೂ ಮೀರಿದ ಕಾಯದ ಕಸುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಶಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಯನ್ನಾಂತ್ರಿದ್ದಾನೆ ಮಾಯಾತಂತ್ರ ಚತುರನಿದ್ದಾನೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾರಣೌದ್ವರದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಲಿದ್ದಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮನ ವರಬಲವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಈತನನ್ನು

ಅವಮಾಡುವ ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ತೋರಿಸಬಲ್ಲೆ ಭುಜಬಲದ ಬಲುಹಿದ್ದವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಬರಲಿ. ಆದರೆ ಅವನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಅವನ ಅಳಿವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲೆ ಎಂಬವರಿಗೆ ಒಂದು ಅರ್ಹತೆ ಇರಬೇಕು ರಾಮಾ...

ಪದ : ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯೊಳುಂಟೆ..... ನಿರ್ನಾಮವಹನು ಶಕ್ರಾರಿ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಬಹಳ ಕಠಿಣತಮವಾದ ಅರ್ಹತೆ ಅದು. ಯಾವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ಜೀವರ ಜೀವಿತ ಇಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ನಿದ್ರೆ ಆಹಾರ ಮೈಥನಗಳನ್ನು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಪರಿಯಂತ ಅನುಭವಿಸದೇ ಇದ್ದವನು ಮಾತ್ರ ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಅಳಿಸಬಲ್ಲ. ಅಂತಹವರು ನಮ್ಮ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದೇ ರಾಮ ಇದ್ದರೆ ಅವನಂತು ಖಂಡಿತಾ ಹೊರಡಲೇಬೇಕು.

ಪದ : ಯಾಕೀ ಪರಿ ಕಡು.....ವೀಳ್ಯಾಕುಲವನು ತನಗೆ ||
ಕೊಂದುಕೊಡುವೆ ದಶಕಂಧರನಣುಗನ.....ಕರುಣವೀರಲಿಂದಂಚೆನು ನಾನು||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಪ್ರಣಾಮಗಳು ಅರ್ಹತೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗುವುದು ಒಂದು ಕ್ರಮ. ಅಂತೆಯೇ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಂದ ಅರ್ಹತೆಯು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಸತ್ಯವಷ್ಟೆ? ಇಂದ್ರಜಿತು ಎಂತಹ ಬಲುಹನ್ನೇ ಹೊಂದಿರಲಿ ಅಥವಾ ಈಗಿನ ಅವನ ಕೃತಿಯಿಂದ ಒದಗಿ ಬರಲಿ. ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ನಾನು ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಅಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಬೇಡ ಅಣ್ಣ

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಂದ್ರಾಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ತಮ್ಮಾ...

ಪದ : ಎಲ್ಲವರಿಂದಲಿ ಸಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವ..... ಪಡೆವೆ ನೋಡಿ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಹಿತ ಎನಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲವರಿಂದಲೂ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸತ್ಯ ಯಾರಿಂದಲೂ ಮಾಡಲಾಗದೆಂದು ಬಗೆದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರಾಯನ್ನು ಸದೆದು ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತೇನೆ ಅಣ್ಣ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಇಂದ್ರಾಯನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತು ನಿನ್ನ ರಣವೈಖರಿಯನ್ನು ಮೆರೆಸಿ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನೆನಪಿರಲಿ. ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ಅನುಗ್ರಹವಿರಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಆಗಿ ಬಾ ವಿಭೀಷಣದೇವಾ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ಇವನಿಗೆ ತೋರಿ ಸುಗ್ರೀವಾ ಆಂಜನೇಯನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವನೊಂದಿಗೆ ತೆರಳಬೇಕಾದ ವಾನರರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸು. ಎಲ್ಲರೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ವಿಭೀಷಣ ದೇವಾ... ಅಣ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ನಿಮ್ಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಂತೆ ಬಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ತಡೆದ ಭಟರನ್ನು ಕೆಡವಿ ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇವೆ. ಅವನೇ ಅಲ್ಲವೆ ಇಂದ್ರಜಿತು ಅವನನ್ನು ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಏಳು ದೈವದ್ರೋಹಿ ಕಾಳಗಕೆ..... ಕಪಾಲವನು ತುಳಿದ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಇಂದ್ರಜಿತು ನೀನು ತೋರಿದ ವಿಭಿನ್ನರೀತಿಯ ರಣ ಪರಿಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮದ ಪರಿಭವದ ಅನುಭವದಿಂದ ವಿಚಲಿತನಾಗಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವ ಬಲುಹಿಗಾಗಿ ಮಾರಣೋದ್ಧರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆಯಾ. ನೀವುಗಳು ದೈವದ್ರೋಹಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ರಣ ಯಶಸ್ಸು ನಿಮಗೆ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಕಾಳಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗು ಏಳು ಏಳು ಏಳು ಏಳುವುದಿಲ್ಲವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವ ಬಗೆಗಾಗಿ ಎಡಕಾಲಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಕಪಾಲವನ್ನು ತುಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ದೀಕ್ಷೆಯನು ಬಿಸುಟೆದ್ದು..... ನೀ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ತನಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಯಜ್ಞ ರಕ್ಷಕರೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿರುವ ನೀವು ನನ್ನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕಂಟಕರಾಗುತ್ತಿದ್ದೀರಾ ಇಂದ್ರಾಯಿಂದ ರಣದ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಪರಿತಪಿಸಿದ ನೀವು ಈಗ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ ನನಗೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ.

ಪದ : ಎನ್ನ ತೋರಿಸಬಂದ..... ವಹ್ನಿಯನ್ನು ನಂದಿಸುವೆ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ನನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ಅರಿತು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕರೆತಂದಿರುವ ಅಲ್ಪನನ್ನು ಸದೆದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸುತ್ತಿರುವ ರಣಾಗ್ನಿಯ ಶಮನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ನೀನೆಸದ ಶರವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ತ ರಣ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಶರ ಮುಖೇನ ನಾಶ ಗೈದಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ನೂತನ ರಣಸಾಧನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ನಾರಿ ಚೋರನಣುಗ ನೀನು..... ಚೋರ ರಾಕ್ಷಸ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಪರನಾರಿಯ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಮಾಯಾಜಾಲದ ವಂಚನೆಯನ್ನು ಹರಡಿ ನಾರಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ಕಳನ ಮಗನಾದ ನೀನು ನೇರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಮಾರಣೋದ್ಧಾರದ ಫಲಿತಕ್ಕಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ ನೀನು ನೇರ ಕಾಳಗವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆಯಾ?

ಪದ : ಭಾರಿ ಚಾಪಕೊಳುತ..... ಆಯುಷ್ಯ ವಿಚಾರಿಸದಾದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ದಾನವ ಬಲುಹಿನ ವಿಜೃಂಭಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವ ನಿನಗೆ ಅವಸಾನ ಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಖಚಿತ.

ಪದ : ಖೂಳ ತಾತ ಕದ್ದು ತಂದ..... ಕಾವ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮನು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅವಸಾನ ಕಾಲದಿಂದ ಹೊರತಾಗಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲವೇ? ನೀನು ಮಾರಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಶರಣಾದುದು ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ನಿನಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಅಪಹರಿಸಿದ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಶರಣಾದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಕೇಳೆಲಾ ನಿನ್ನಣ್ಣ ಬಂದು..... ಕಾಲವುಂಟೇನು ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಸೊತ್ತನ್ನು ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೆ ಬಿಡುವುದುಂಟೇ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನೇ ಬಂದು ಕಾಲಿಗೆರಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಅಂಗಲಾಚಿದರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಿಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಬದುಕಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನಣ್ಣನನ್ನು ನನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಕರೆಸು ಅವನನ್ನು ಮಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಂತರ ವಿಭೀಷಣನೊಂದಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ತೆರಳಿ ನೀವು ಜೀವನ ನಡೆಸಬಹುದು.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಸನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಚಿಸಿದವನು ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ರಾವಣ ಆದುದರಿಂದ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ನಿಮಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಲಾರದು. ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಬದುಕುವ ಧರ್ಮ ಅರಿತು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿ ನಿನಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದಿದೆ. ದುಷ್ಟರನೆಲ್ಲಾ ತರಿದು ಲಂಕೆಯಪಟ್ಟವನ್ನು ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಣ್ಣನೇ ಬರುತ್ತಾನೆ ಹೊರತು ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಲಿಕ್ಕಲ್ಲ.

ಪದ : ಇಂದ್ರಾದಿ ಸುರರೆಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಸೇರಿ... ಭಯವಿಲ್ಲ ವೈ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಬಲ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಂತೆಯೇ ಶಕ್ತರುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ತನ್ನ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಯಾವ ಹಾನಿಯನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತೆಯೇ ನೀವು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಶರಣಾದರೆ ಜೀವಿತದ ಸೊಬಗನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದು ಎಚ್ಚರ...

ಪದ : ಆ ಮಹಾರಿದಶರ.... ಮಹಾವಿಷ್ಣು ತಾಮಸೀಚರನೆ ಕೇಳೈ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನೆಂದು ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಬಲ ಶಕ್ತಿ ಮೂಲರುಗಳ ದೂರನ್ನು ಆಲಿಸಿ ರಾಮಾಭಿದಾನದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಚೇತನ ರೂಪನಿಗೆ ನೀವು ಶರಣಾಗಬೇಕೇ ಹೊರತು ದೈತ್ಯನಾಶಕ್ಕೆ ಬಂದ ಆ ಶಕ್ತಿರೂಪ ನಿಮಗೆ ಶರಣಾಗುವುದಿದೆಯೇ?

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣ ದಶವದನಾ..... ಎಂಬ ವಿಚಾರ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯಲ್ಲವೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲೂನಾದ ದಶವದನ ಬಲಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ ವಾಲಿಯ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ ಇಂದ್ರಜಿತು ಈಗ ನಿಮಗೆ ಬಂಧನವಲ್ಲ ಮರಣವೇಗತಿ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಮರಣ ಮೂಲದ ಶಕ್ತಿ ಯಮನು ನಮ್ಮ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ತಿಳಿದುಕೊ ಅರ್ಥ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ನಿಮ್ಮ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಯಮನೇ ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೈತ್ಯರ ಮರಣಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಾನೆ ತಿಳಿ.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರ : ಬರಿದೆ ಮಾತುಗಳೇಕೆ ತೋರಿಸು ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ತಂದೆ ನನಗೆ ಒಲಿದಿತ್ತ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಾನು ಎಸೆದ ಹರಶರದವರೆಗಿನ ಬಲುಹನ್ನೂ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸೋಲಿರುವುದ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ನಾನು ಈಗ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದಾದರೆ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪದ : ಈತಗಳು ನರರಲ್ಲ..... ಸೀತೆ ಮಾನವಿಯಲ್ಲ ಬದ್ಧ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ನಾನು ಅರಿತ ಪ್ರಪಂಚದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ವಿಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಣಿಸಿದ ನನ್ನ ಬಲುಹಿಗೆ ಇವರುಗಳು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರೆ ಮಣಿಯಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಇವರಿಬ್ಬರು ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು ನರಶೇಷರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಮಾನವಾತೀತರೇ ಹೌದು ಇವರುಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗೂಡಿಸುವ ವಾನರರಲೂ ವಾನ್‌ರಾಧಿಕ್ಯವಾದ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನತೆ ಇದೆ. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅರಿಯದಿದ್ದ ನಮ್ಮವರೇ ಇವರ ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಅರಿತಿರುವಾಗ ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ನಾನು ಅರಿತುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ ನಾರಿ ಜಾನಕಿ ಕೂಡಾ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನಳೇ ಇರಬೇಕು. ದೈತ್ಯ ಸಂಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಭೂಮಿಯ ನೈಜ ಬಲುಹನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವೇ ರಾಮಾಭಿದಾನದಿಂದ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಸತಿಯ ನೆವನದಿಂದ ಉದ್ದೇಶಿತ ಕಾರ್ಯೋನ್ನುಖಿನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಇಲ್ಲ ದಿವ್ಯ ಮಾನ್ಯ ಶಕ್ತಿ ರೂಪನಾದ ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಅಪಹರಿಸಿ ತಂದು ಈಗ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟವನ್ನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯಪಥಗಮನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೂ ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಜಯ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಖಚಿತ ನಾನಾಡಿದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಇತರೆ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗ್ಗೆ
ನಾನು ಚಿಂತಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಆದರೂ ಸತ್ಯ ಸಂದರ್ಭವೊಂದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ
ಹೇಳಲೇಬೇಕು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ...

ಪದ : ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ..... ತಿಳಿದಿರಾಗೆನುತ್ತ ||

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಆವಾಂತರದ ಅಂತ್ಯ
ಅವಸಾನದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದೂ ಕೂಡಾ ಅಸತ್ಯ ಅಲ್ಲವಲ್ಲ ಅಂತ್ಯಕಾಣದ
ಆಂತವದಿಂದ ಬಳಲಿಕೆಯೇ ಹೊರತು ಇತರ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಅಜನಿತ್ತ
ವರದ ಬಲುಹಿನಂತೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ನಿರಂತರವಾಗಿ
ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಆಹಾರ ಮೈಥುನಗಳನ್ನು ನೀನು ತ್ಯಜಿಸಿದವನೇ
ಹೌದಾದರೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸು. ಅದಲ್ಲವಾದರೆ
ನೀವೇನಿಸಿದ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಲಾರಿರಿ.
ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಕ್ರಮ ಬೇಡವೆಂದು ಎಣಿಸಿದರೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದು
ಒಳಿತು.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಇಂದ್ರಜಿತು ಯಶಸ್ವೀ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ
ಜೀವರು ತೊಡಗಲೇಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಬಲುಹನ್ನು ನೀನು ತೋರು... ನನ್ನ
ಬಲುಹಿನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಇಂದ್ರಜಿತು : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಅಜನು ನನಗೆ ಒಲಿದಿತ್ತ ಮಹಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ
ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ತಡೆದುಕೊ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ದೈತ್ಯದಮನದ ಮುಂದುವರೆದ ಅಂಗವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು
ಮನಸಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನಿನ್ನ ಅಂತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಭಳಿರೆ! ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಭಳಿರೆ ರಾವಣನ ಮಹಾ ಬಲುಹು
ನಾಶವಾಯಿತು. ತೆರಳೋಣ ನಾವು ರಾಮನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ-

ಪದ : ಮೂರು ಲೋಕ ಮೃತ್ಯು.... ತಕ್ಕೈಸಿ ಮೋದದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ... ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನೀನೆಸಗಿದ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನನಗಾದ ಸಂತಸವನ್ನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಲು ಅಶಕ್ತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಪರಮಾನುಗ್ರಹವಾಯಿತು ಅಣ್ಣಾದೇವಾ...

ಪದ : ಕಿತ್ತುಗಾಯದ ಕಣೆಯೇ... ಮಂತ್ರಿಸುತ ಹಚ್ಚಿ ||
ಕಂದ ನೀನಾಹಾರೇ ಕೊಳದು... ರಘುಜಗಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಕಂದಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನಿನ್ನ ಕಾಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಣಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಹಸ್ತ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನೋವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿರಿಸಿ ಮಂತ್ರೈಷಧಿಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಪೂಸಿದ್ದೇನೆ ನೋವು ಅಳಿದ ನಿನ್ನ ಸಂತಸದ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ವಿಭೀಷಣನಿಂದ ಮಾತು ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ನಿನ್ನೆ ಆಹಾರ ಮೈಥುನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ ವಿಕ್ರಮಿ ಮಾತ್ರಾ ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲನೆಂದಾದರೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಮಗನೇ?

ಪದ : ಇಂದು ಪರಿಯಂತ ಫಲ..... ತಿಳಿದು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ||
ಹಾಸಿ ಮಲಗಿದುದಿಲ್ಲ..... ದೂಷಕರ ಭಯಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣಾದೇವಾ.... ವನದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನಾನು ನಿಮಗೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಸೇವಾಭಾವದಿಂದ ನೀವಾಗಿ ನನಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ನಾನಾಗಿ ತಿಂದುದಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹಸಿವಿನ ಭಾದೆಯೇ ನನಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಇದುವರೆಗೆ. ಅಣ್ಣಾದೇವಾ ನಿಮ್ಮುಭಯರ ರಕ್ಷಣೆಯೇ ನನ್ನ ಬದ್ಧತೆಯೆಂದು ಅರಿತ ನಾನು ಪರಪೀಡೆಯು ನಿಮಗೆ ಒದಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ನಿರ್ದಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ಮಲಗಲೇ ಇಲ್ಲ ಮೈಥುನಕಂತೂ ನನಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಫಲಿತವಾಗಿ ಇಂದು ಇಂದ್ರಾಯನ್ನು ವಧಿಸಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಚರ್ಯೆಗಳು ನಿನ್ನನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಅಣ್ಣಾ.. ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಭವದ ಅರಿವೇ ನನಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ದೇವಾ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಎಂತಹಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ.

ಪದ : ನಿರಶನದಿ ದಣಿದೊರಗ... ಎಂಬುದರಿಯೆನೈತಮ್ಮೆ ||
ಕರುಣ ಹೀನನ ಸೇವೆ... ಮರೆವುದಿನ್ನೆಂತು ||

ಅರ್ಥ : **ರಾಮ** : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಮೇಲೆ ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ನಡೆದುಕೊಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಣ್ಣನ ತಮ್ಮನೂ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹಸಿವನ್ನು ಇಂಗಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಹಸಿವಿನ ಕಡೆಗೆ ಇದುವರೆಗೂ ನಾನು ಗಮನ ಹರಿಸದೇ ಹೋದೆನಲ್ಲಾ... ಮೇಲಾಗಿ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ನಿಂದ್ರಾಮುಖನಾಗದೆ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಛರ್ಚೆಯನ್ನು ಅರಿಯದೇ ಹೋದೆಯಲ್ಲಾ ಇಂತಹ ನಾನು ಕರುಣಾಮಯಿ ಎಂಬ ನೆಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವುದು ಉಚಿತವೇ ತಮ್ಮಾ ನನ್ನ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲೂ ಸಹೃದಯತೆಯನ್ನು ಮರೆದ ಸಾಹೋದರ್ಯ ನಿನ್ನದು ಎಂದಿಗಾದರೂ ನಾನು ನಿನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ಮರೆತನಾದರೆ ಮಹಾಪಾತಕಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ ತಮ್ಮಾ.. ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರದ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಗಳ ಋಣವನ್ನೆಂತು ತೀರಿಸಲಿ.

ಅರ್ಥ : **ಲಕ್ಷ್ಮಣ** : ಅಣ್ಣಾದೇವಾ ಅಡವಿಯನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯೆ ಎಂದು ತಿಳಿ ರಾಮನನ್ನು ತಂದೆ ಎಂದು ಸೇವಿಸು ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಮಾತೆ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸು ಎಂಬ ನಮ್ಮಮ್ಮ ಸುಮಿತ್ರಾದೇವಿಯ ವಚನವನ್ನು ಅಕ್ಷರ ಸಹಪಾಲಿಸು ನಿನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನೆ ಅಣ್ಣಾ ಸದಾ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿರಲಿ.

ಅರ್ಥ : **ರಾಮ** : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವಂತಾಗಲಿ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ.

* * *

ರಾವಣ ವಧೆ

ಪಾತ್ರಗಳು

ರಾವಣ

ದೂತರು

ಮಂಡೋದರಿ

ರಾಮ

ವಿಭೀಷಣ

ಜಾಂಬವ

ಮಾಲ್ಯವಂತ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಹನುಮಂತ

ಮಾತಲಿ

ನಾರದ

ಅಗಸ್ತ್ಯ

ರಾವಣ ವಧೆ

- ಕಾಸರಗೋಡು ಸುಬ್ರಾಯ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಮುಂದೆ ರವಿತಾ ಪಶ್ಚಿಮಾಂಬುದಿ.... ನೈತಂದಿತ್ತ ನೋಲಗವ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣ ದಶವದನ ರಾವಣೋ ಲೋಕರಾವಣೋ ಎಂದು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾದ ನನ್ನ ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿತವಾದ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮ ಇದುವೇ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿ ನನ್ನ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಸಹವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಬಂದು ಒದಗಿದ ದೈತ್ಯ ಸಮೂಹವೂ ಬಲಾಡ್ಯರೇ ಹೌದು. ಈಗ ನನ್ನಿಂದ ಅಪಹೃತಳಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿರುವ ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ ನಮ್ಮವರೂ ದೈತ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ರಾಮನಲ್ಲಿ ಮೆರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಲಿಷ್ಠರೆಂಬವರು ರಣದಲ್ಲಿ ಅಸುವಳಿದು ಬಿದ್ದರೂ ಧೃತಿಗೆಡದೆ ನಮ್ಮವರು ನನಗಾಗಿ ಕಾದಾಟವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸೋಲುಂಡವನು ಕಾಲುಹಿಡಿದು ಬದುಕುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗಿಯೇ ಹೋಯಿತು. ಕಳೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ ಉಳಿದದ್ದು ಏನು ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ಮುಂದಿನ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾವಣನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪರಿಭವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಸುಪಾರ್ಶ್ವಕನಂತವರು ಹೋರಾಟ ಮನರಾದಾಗ ಮತ್ತೆ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿದೆ. ಇನ್ನೂ ವಿಕ್ರಮವಿಯೋಗ ಮಾಡದೇ ಇರುವ ರಾವಣ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ರಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗಬೇಕಾದಾಗ ತೊಡಗಿಯೇ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ದೈತ್ಯಬಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಇಲ್ಲ ಯಾರದೂ ಏನು ಅರುಹಲು ಬಂದಿದ್ದೀರಿ.

ಅರ್ಥ : ದೂತರು : ಪ್ರಣಾಮಗಳು ಒಡೆಯಾ ರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪದ : ಚಿತ್ತವಿಸು ಖಳ ಕುಲೋತ್ತಮ..... ಬಿತ್ತರಿಸಿಲ್ಲ ದೆಸೆಗಳಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ದೂತ : ಮಹಾಪ್ರಭು ಸುಪಾರ್ಶ್ವಕನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ರಣಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದ ನಮ್ಮ ಬಲ ಶತ್ರುಪಡೆಗೆ ಬಹು ಪ್ರಮಾಣದ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಕಲಿಸುಪಾರ್ಶ್ವಕನ ವಿಕ್ರಮದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ನಾವು ಶಕ್ತರಲ್ಲವಾದರೂ ಬಲು ಬಲಾಢ್ಯನೇ ಅವನು ಹೌದು ಎಂದು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ತನ್ನ ಪಡೆಯ ಹಾನಿಯನ್ನು ಕಂಡ ರಾಮನೇ ಕ್ರೋಧವೇಶದಿಂದ ರಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಒಡೆಯಾ ನಾವು ಕಂಡುದನ್ನು ಅರಿತುದನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಬಿತ್ತರಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ.

ಪದ : ಗುಣಕೆ ಮತ್ತರವುಂಟೆ..... ಪಾಡೆ ಸಮರದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಧೂತ : ಒಡೆಯಾ ತನ್ನ ಬಲುಹಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುವ ರಾಮ ರಣದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಸುಪಾರ್ಶ್ವಕನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನೊಬ್ಬ ಗುಣಯುತ ಎಂದ ಭಾವಿಸಿದೆವು. ರಾಮನ ಮೃದು ವಚನಕ್ಕೆ ಭಾಗದೇ ಸುಪಾರ್ಶ್ವಕನು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದಾಗ ರಾಮನು ಎಸೆದ ಶರಪರ್ವವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಶಿವನಿಗೂ ರಾಮನು ಬೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅರಿತುಕೊಂಡೆವು. ಬಾಹುಬಲ ಶರಪ್ರಯೋಗದ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಲಾಗದೆ ಬಳಲಿಹನು ಪಾರ್ಶ್ವಕ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಮುಕುತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಅಳಿದ. ದೇವರೇ ನಾವು ಕಂಡರಿತದೂರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅಧರಿಸಿ ಒಂದು ನಿವೇದನೇ ಪ್ರಭುವೇ.

ಪದ : ಗೂಢ ಬ್ರಹ್ಮನಲಿ..... ನೀಡು ದಶಶಿರವ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಧೂತರು : ಮಹಾಪ್ರಭು... ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರವೇ ರಾಮ ಹೌದಾದರೆ ಸೀತಾಪಹರಣದಿಂದ ವಿಚಲಿತ ಮನಸ್ಕನಾದ ರಾಮಕಾಯದ ಕಸುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮನೋದೌರ್ಬಲ್ಯ ಹೊಂದಿ ಬುದ್ಧಿ ವಿಕಲ್ಪತೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದವನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಅರಸಿಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಬಂದ ರಾಮನಿಗೆ ವಾನರ ಪಡೆಯ ಸೇವಾಭಾವದ ಬಲುಹು ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಸೇತುಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದ ರಾಮ ತನ್ನವರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಬಲಾಢ್ಯರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಅರ್ಥಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಾಕಾರವೊಂದು ಗೂಢವಾಗಿ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಮಹಾಚೇತನಾಂಶವಾದ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಹಗೆತನದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಮೈತ್ರಿಯ ಅನುಬಂಧಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಜೀವಿತವನ್ನು ರೂಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ದೈತ್ಯ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನೀವು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೋಧಾವೇಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದಕ್ಷರವನ್ನೂ ಆಡದೆ ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಆಲೈಸಿದ್ದೇನೆ ಇನ್ನು ತೆರಳಿ ಸಭೆಯಿಂದ.

ಪದ : ಇಂತೆಂದ ಚರರ ಬೀಳ್ಗೊಟ್ಟು..... ಶೋಕಿಸುತಿರ್ದನವನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಸಭಾ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ರಾವಣನ ಅಂತರಂಗದ ಆಳದಲ್ಲಿರುವ ಅಂತಸ್ತವನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಂಡೋದರಿ ಇರುವ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತೇನೆ. ಏನು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು. ನಾನು ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಆಚಾರ್ಯ ಶುಕ್ರರಂತಹವರ ವರ್ತುಲದಿಂದ ಬೋಧಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಪರಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ರಾವಣನು ನಡೆಸಿದ ವಿಕ್ರಮೀ ಅಭಿಯಾನದಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರು ಹೋರಾಟವೇ ಜೀವನ ಹೋರಾಟದಿಂದಲೇ ಜೀವಿತವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿದ ಕ್ಷಣಗಳು ಇತ್ತು. ದಿನಗಳು ಇತ್ತು. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವೆಂದೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿತವಾದ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದವರೇ ಅಲ್ಲ ನಮ್ಮವರು ಯಾವಾಗ ರಾಮನು ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದು ರಣಪರಿಣಾಮದ ಅನುಭವವನ್ನು ನಮ್ಮವರಿಗೆ ನೀಡಿದನೋ ಆ ಕ್ಷಣದಿಂದ ಆ ದಿನದಿಂದ ನಮ್ಮವರೂ ಕೂಡಾ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದೋ ಬ್ರಹ್ಮಗೂಢವೆಂದೋ ಅಥವಾ ಗೂಢಬ್ರಹ್ಮವೆಂದೋ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬಂದರು. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ರಾಮ ಕಾರಣನೋ ಅಥವಾ ರಾವಣ ಕಾರಣನೋ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾವಣನ ವಿಕ್ರಮೀ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದ ನಮ್ಮವರು ದೈವೀಶಕ್ತಿಯೇ ರಾಮನೆಂದರಿತು ವ್ಯವಹರಿಸುವಂತಾದರೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ ನಾನು ಹರನೇ?

ಪದ : ಹರನೆ ಶಂಕರ ಪಾರ್ವತಿ..... ಭಂಗಪಡುವದಾಯ್ತೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರಾ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಯೇ ಭಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಆದಕಾಲಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದವ ನೀನು ಆನಂತರವಲ್ಲವೇ ರಾವಣ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದ್ದು. ರಾವಣ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ದೈತ್ಯಬಲವನ್ನು ರಾವಣ ಹೊಂದುವಂತಾದುದು. ಆದರೆ ಈ ಮಹಾಬಲವು ಇಂದಿಗೆ ನಶಿಸುತ್ತಾ ಹೋಯಿತಲ್ಲವೆ ಯಾಕಾಗಿ? ಯಾರಿಂದಲಾಗಿ ಸೀತೆಯ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಾನೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನೇ ರಾಮನನ್ನು ಅರಿತೋ ಅರಿಯದೆಯೋ ನನಗಾಗಿ ರಣಕ್ಕಿಳಿದ ಭಟರು ಕಾರಣರೇ? ಪ್ರಾವಾಣಿಕವಾಗಿ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ನಾನೇ ಈ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತನಾಗುತ್ತೇನೆ ಹರಿದ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳಿಂದ ಬಂದ ತಂಗಿ ಖಳವಂಶಕ್ಕೆ ಊನವನ್ನು ತಂದಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ನಾನು ಸೀತೆಯ ವರ್ಣನೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ತರಬೇಕು ತರುಣಿಯೊಳಾ ಎಂಬ ಅವಳ ಮಾತಿನ ಹಂಗಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ನನ್ನ ವ್ಯವಹಾರವೇ ಈ ಎಲ್ಲಾ ದುರಂತಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ. ಉಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು ದೈತ್ಯಬಲವನ್ನು ಉಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು ಆದರೆ—

ಪದ : ಮಲೆಯುತರಾಡಿದ ನುಡಿಗಳ... ಗತಿಗೆಡಿಸಿದ ರಾಮ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಸೀತೆಯನ್ನು ತರುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ಎರಕವಾಗಿರುವ ಪರಿಯನ್ನು ಮಂಡೋದರಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಲ್ಲಿಂದ ಅವಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಮನನ್ನು ಅರಿತವರು ಹೇಳಿದ ನಮ್ಮವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಅವಗಣನೆಮಾಡಿ ನಾನು ನನ್ನ ಬಲದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಿಸಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದೆ. ವಿವಿಧ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಲಾಸ್ಥಿತನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಇವರಿಬ್ಬರಿಂದ ಮಡಿದ ದೈತ್ಯರ ಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬಲುಹಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಅತೀವವಾದದ್ದೇ ಹೌದು. ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಮುಂದಿನಗತಿಯನ್ನು ಶಿವನೇ ನೀನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ವಾನರರೇನು ಸಾಮಾನ್ಯರೆ—

ಪದ : ರಣಕರ್ಕಶನಾ ಮೈರಾವಣ.....ಮಣಿವರೆಹಾ ವಿಧಿಯೆ ||

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ :** ರಾವಣನನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ ಬಲುಹಿಗನೆಂದೇ ವಿಶ್ವಬಲಾಡ್ಯರು ಅರಿತ ಮಹಿರಾವಣನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಹನುಮಂತ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆಂದಾದರೆ ಅವನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸಮಶಕ್ತಿ ಇದೆಯೇ. ಇಂತಹ ಸಾಧಕರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಮಣಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಲಾರದೆಂದು ಈಗ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ನನಗಾಗಿಯೇ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿ ಹೋರಾಡಿದ ದೈತ್ಯ ಬಲದ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ ರಾವಣ ಈಗ ರಣದಿಂದ ವಿಮುಖನಾದರೆ ಅಳಿದ ನಮ್ಮವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ದೊರಕುವುದೇ ನನಗೆ ಮಣಿದ ಮಹಾಶಕ್ತಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ರಾವಣತ್ವವು ಅವಹೇಳನಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಏನು ಮಾಡಲಿ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನಾನಾಗಿಯೇ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಅಶಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಡಲೇ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿ ಅನುಭವಿಸಲೇ ಓ-ಗಂಗಾಧರನೇ ಚಂದ್ರಶೇಖರನೇ ಉರಿಗಣ್ಣವರನೇ-ವ್ಯಾಳಧರನೇ-ಚರ್ಮಾಂಭರನೇ-ಸರ್ವಜೀವ ರಕ್ಷಕನೇ ಹರನೇ ಶಂಕರನೇ-ಪಾರ್ವತಿವರನೇ-ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡತಂದೆ | ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡು.

ಪದ : ದುರುಳನೀ ತೆರದೊಳು..... ವರನೆಡೆಗೈದಳಾಗ ||

ಅರ್ಥ : **ಮಂಡೋದರಿ :** ಪತಿದೇವಾ.... ಪಾದಕ್ಕನತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ :** ದೈವಾನುಗ್ರಹವಾಗಲಿ... ಏಳೂ ಮಂಡೋದರಿ ಏಳು...

ಅರ್ಥ : **ಮಂಡೋದರಿ :** ಪತಿದೇವಾ.... ಅಂತಃಪುರದೊಳಗೆ ಬಂದ ನಿಮ್ಮ ಚಲನವಲನಗಳನ್ನು ಈಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಿ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಿ. ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಎದ್ದು ತಿರುಗಾಡಿದಿರಿ ಮತ್ತೆ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದಿರಿ - ಹೊರಳಾಡಿದಿರಿ ಮತ್ತೆ ಎದ್ದಿರಿ. ತಿರುಗಾಡಿದಿರಿ ಕೊನೆಗೆ ಬಂದು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಿ ಮಾನಸಿಕ ತುಮುಲಗಳ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಈ ನಡೆಯೆಂದು ನಾನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಲೈಸಿ ಉತ್ತರಿಸುವಿರಾ?

ಅರ್ಥ : **ರಾವಣ :** ಏನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿದಿಯೇ ಏನನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿದಿಯೋ ಅನುವಾಗು ಮಂಡೋದರಿ...

ಪದ : ಚಿಂತಿಸುವದ್ಯಾತಕಿಂತು ಪ್ರಾಣಕಾಂತ..... ಸೀತಾಕಾಂತನು ತಾನೇನ ಗೈದ ಪ್ರಾಣಕಾಂತಾ ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ವಿಶ್ವದ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಬಲವಂತನೆಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿರುವ ನನ್ನರಸ ನೀವು. ಸೀತಾಕಾಂತನ ಹೋರಾಟದ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಚಿಂತಾಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದಿತು ಸ್ವಾಮಿ... ನಿಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮದ ಮೇಲೆ ಭರವಸೆಯನ್ನಾಂತು ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲನೆಂಬ ನಿಮ್ಮ ಪಂಥ ಫಲಿಸದೇ ಹೋಯಿತೆ? ಯಾವುದೇ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವ ಮೊದಲು ಸಮಗ್ರ ಪರಿಣಾಮದ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಚಿಂತಿಸದೆ ಈ ಚಿಂತಾಸ್ಥಿತಿಗೆ ನೀವು ಬಂದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಪತಿದೇವಾ.. ಹಿರಿಯರಿರುವುದೇ ನಮಗೆ ಅರಿವನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲವೇ?

ಪದ : ಹಿರಿಯರೆಂದ ಮಾತಮೀರಿ..... ಲಕ್ಷ್ಮೀವರನ ಪಾದಕೆರಗು ನೀನು ಪ್ರಾಣಕಾಂತಾ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪ್ರಾಣಕಾಂತ... ಸೀತೆಯನ್ನು ತರಲು ಹೋಗುವುದಾಗಿ ನೀವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಾಗಲೇ ರಾಮನ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ. ಇರಲಿ ನಾನು ಕಿರಿಯಳು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ನನಗೆ ಅರಿವು ಸಾಲದೆಂದು ನೀವು ಭಾವಿಸಿದ್ದರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮಾವ ಆಡಿದ ಹಿತವಚನಕ್ಕಾದರೂ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಬಹುದಿತ್ತು. ರಾಮನ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ಅರಿವುಳ್ಳ ವಿಭೀಷಣ ಭಾವ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಅವಗಣಿಸಬಾರದಿತ್ತು. ಅತ್ತೆ ಕೈಕಸಾದೇವಿಯೂ ನಿಮಗೆ ಹಿತವಚನವನ್ನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವಗಣಿಸಿ ಅನಾಹುತವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆವೃತವಾದ ಗರ್ವವೇ ಕಾರಣವಾಯಿತು ದೇವಾ... ಮಿಂಚಿ ಹೋದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವಿಲ್ಲ... ಮುಂದಿನ ನಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಸಂತಸ ಕಾರಣಗಳನ್ನಾದರೂ ಈಗ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮ ದೇವಾ.. ಆದುದರಿಂದ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಈಗಲಾದರೂ ಶರಣಾಗುವುದು ಲೇಸು ಪತಿದೇವ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಂಡೋದರಿ... ನನ್ನ ಬಲಕುಂದಿದೆ. ಸೇನಾಬಲ ನಶಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮರುಗುವುದಲ್ಲಾ...

ಪದ : ಚತುರಂಗ ಸೇನೆಗಾಗಿ..... ವ್ಯಥೆ ಪಡುವೆ ಮನದೊಳಿಂದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮನದನ್ನೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮ ದೈವಾನುಗ್ರಹದ ಬಲಹು ಇನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಊರ್ಜಿತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಳಿದಿರುವ ಸೇನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮವೆನಿಸುವ ಅಥವಾ ಮಿಗಿಲೆನಿಸುವ ಸೇನಾಬಲದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ. ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ಮೆರೆದಿರುವ ನನ್ನ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ವಿಕ್ರಮ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಬಲ್ಲವನೆಂದು ನಾನು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಗನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿಗಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪ್ರಾಣಕಾಂತಾ... ಸೀತಾಪಹರಣದ ಕಾರಣದಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಾನು ಅಪಹೃತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ರಾಮನನ್ನು ಅಗಲಿದ್ದೇ ರಾವಣನ ಕೈ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಸೀತೆಗೆ ಇದ್ದರೂ ರಾಮನ ವಿಕ್ರಮದ ತೊಡಗುವಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅವಳು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಅನುಸರಿಸಿದ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಲಹಿನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಇರಿಸಿದ ನೀವಾಗಲೀ ನಾವಾಗಲೀ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಚಿಂತಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದು ಸತ್ಯವಷ್ಟೆ?

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಂಡೋದರಿ... ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಶಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳು ಬಲಹು ಹಾಗೂ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮೂಲಬಲದ ಬಲಹು ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವಾಗ ವಾನರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಡುವ ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ಹೆದರುವುದುಂಟೆ? ಭಯಪಡಬೇಡ.

ಪದ : ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಹಿತ..... ಕಾಮಿನಿಯೆ ಕೇಳು ವಿವರ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಂಡೋದರಿ... ಅಳಿದಿರುವ ನಮ್ಮ ಬಲ ಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲವಾದರೂ ಉಳಿದಿರುವ ಬಲಹು ಅಸಮಾನ್ಯವೇ ಹೌದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ನಾನೇ ರಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿ ವಾನರ ಪಡೆಯ ಸಹಿತ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರುಗಳನ್ನು ಕೆಡುಹುತ್ತೇನೆ. ದೈವವನ್ನೂ ಗುರುಪೀಠವನ್ನೂ ಆಶ್ರಯಿಸಿಯಾಗ ಮುಖೇನ ಅಳಿದವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಜೀವಂತಗೊಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ದೈತ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ ರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಚಿಂತಿತನಾಗಬೇಡ. ವಿಶ್ವಾಸವಿರಲಿ.

ಪದ : ಪತಿಯೆ ನೀನೆಂದ ಮಾತು.... ಜತನದಿ ತಿಳಿದು ನೋಡು ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪತಿದೇವಾ... ಪರಿಭವದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯ ಅನುಭವ ನಮಗಾದಾಗಲೂ ಆ ಪರಿಭವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದುದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೆ ಮುಂದಿನ ಬದುಕು ರೂಪಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ದೇವಾ ಇಷ್ಟಾದರೂ ಮುಂದೆಯೂ ಅನರ್ಥ ಪರಿಣಾಮದ ನಡೆಯನ್ನೇ ನೀವಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ದಯವಿಟ್ಟು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು ಕೋಪಗೊಳ್ಳದೆ ಸಮಾಧಾನ ಚಿತ್ತದಿಂದ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಆಲಿಸಬೇಕು.

ಪದ : ದೋಷಿ ನಿನ್ನಯ ಭಗಿನಿ.... ನಿನಗಾ ಸೀತೆಗಾಗಿ ನಿಂತು ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪತಿದೇವಾ... ಕರ್ಣನಾಸಾಚ್ಛೇದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶೂರ್ಪನಖಿ ನಿಮ್ಮ ಸಭೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವಳು ಖಳ ವಂಶಕ್ಕೆ ಊನತಂದಳೆಂದು ನೀವು ಭಾವಿಸಿ ಆಡಿದ್ದೀರಿ. ಇಂದ್ರಜಿತು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗುವ ಮೊದಲು ತಂಗಿಯೇ ಕುಲಕ್ಕೆ ಕೇಡಾದಳೆಂದು ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಕುಂಭಕರ್ಣ ಭಾವನ ಕರ್ಣನಾಸಿಕ ಊನವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳು ಅಣಕಿಸಿದ್ದೂ ಈಗ ಗುಟ್ಟಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸೀತಾಪಹರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವಳು ಆಡಿದಾಗ ನಿಮಗಾಗಿ ಸೀತೆಗೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶ ಇಲ್ಲವೆಂದು ರಾಮಪಡೆ ಸಹಿತ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುದನ್ನು ನಾವು ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕಾಮಹರನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ತಾವು ಅವಳ ಮಾತಿನಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತರಾಗಿ ಸೀತೆಯ ಬಯಕೆಯನ್ನಾಂತಿರಿ. ಅಪಹರಿಸಿದಿರೀ ಕೂಡ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವಳು ದೋಷಿ ಎಂದೇ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳ ದೋಷಯುಕ್ತ ಪ್ರಲೋಭನೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ರಕ್ತಸವಾತಕ್ಕೆ ಘಾಸಿಯಾಯಿತು ಸ್ವಾಮಿ. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ನಿಮಗೆ ಈ ಸೀತಾಪಹರಣ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿದ ಹೋರಾಟದಿಂದ ಅಪಕೀರ್ತಿ ಬಂದದ್ದು ಸತ್ಯವಷ್ಟೇ ಸ್ವಾಮಿ. ಶ್ರೀರಾಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವನಲ್ಲ ಆದಿ ಮಧ್ಯಾಂತ ರಹಿತನಾದ ದೈವವನು ಹಾಗೂ ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣನೂ ಅವನೇ ಅಂತಹ ಚೇತನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಮಡದಿಯಾದವಳೇ ಸೀತೆ. ದುರುಳರ ನಿಗ್ರಹ ಆಡುವ ನಿಲುವನ್ನಾಂತ ಅವನಲ್ಲಿ ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ನಾವೂ ದುರುಳರ ಸಾಲಿಗೆ

ಸೇರಿದವರಾಗಬೇಕೇ? ಪತಿದೇವಾ ಒಂದು ಅರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ
ದಯವಿಟ್ಟು ಆಲಿಸಬೇಕು.

ಪದ : ಪೇಳಲಮ್ಮನು ನಿನಗೆ..... ಕೊಡಿಸಾದಾ ಶರಧಿಗಿನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಸ್ವಾಮಿ... ಸೀತಾಪಹರಣದಿಂದ ಲಂಕೆಗೂ ಲಂಕೆಯ
ಜನರಿಗೂ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ದುರಂತದ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿ
ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಂಡುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದನಲ್ಲ. ಹಾಗೂ
ಸಾಮಾನ್ಯರಾದವರನ್ನಲ್ಲ. ಇನ್ನುಳಿದ ನಮ್ಮ ಸರ್ವಸಂಪದ್‌ಕ್ಕಾದರೂ
ಅಳಿವಾಗಬಾರದು ತಂಗಿಯ ಸವಿನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಂಗಜನಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ
ಬಲಿಯಾದ ನೀನು ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬಾರದು ಸ್ವಾಮಿ. ಉಳಿದುದನ್ನು
ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬ
ನನ್ನ ನಿವೇದನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುವೆಯಾ?

ಪದ : ಇನ್ನು ಬಿಡು ಬಿಡು..... ಮುನ್ನ..... ಕರುಣೆ ನಿಜದಯವನಿಟ್ಟು ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪತಿದೇವಾ... ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ರಾಮನೊಂದಿಗೆ
ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಛಲವನ್ನು ಇನ್ನಾದರೂ ಬಿಡುವುದೊಳಿತ.
ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದರೆ ಅವ ನಮ್ಮನ್ನು
ಸಲಹುತ್ತಾನೆ. ವಿಭೀಷಣ ಭಾವ ಹಿಂದಿನಂತೆ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ
ಅನ್ಯೋನ್ಯದಿಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಳಿದು ಉಳಿದ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಸಂತಸದ
ಜೀವಿತಾನುಭವ ಆಗುತ್ತದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಸರ್ವಹಿತ ಕಾಮನೆಯಿಂದ ನನ್ನ
ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಿ ಸ್ವಾಮಿ ಒಂದು ಸಾರಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಕಡೆ ಗಮನಹರಿಸಿ.

ಪದ : ಸಾಕೋರ್ವ ಮಗ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ..... ಹಿಂದಿನಂತಿರಲು ಕುಂದೇನು ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪತಿದೇವ... ನಮ್ಮ ಬಲಾಡ್ಯರು ನಾಶವಾದ ಪರಿಣಾಮವೇ
ಮುಂದುವರಿದುದಾದರೆ ನನಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕಿಗೆ
ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಮಗ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಬದುಕು
ಭಾಗ್ಯಹೀನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಅವನ ಬದುಕಿನ ಬಲುಹಾಗಿ ನಾನು ನೀವು
ಇರಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ಸಂತಸ
ರೂಪಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ ಅಲ್ಲವೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನೀವು

ತೊಡಗಬೇಕು. ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸೀತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಸಹ್ಯದಯ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ತಮ್ಮ ವಿಭೀಷಣನೊಂದಿಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ಮನನ ಮಾಡಬೇಕು. ಶೂರ್ಪನಖಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಂಕಷ್ಟದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೊರತಾಗುವಂತಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ನಡೆಸಿಕೊಡಿ ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ತೃಪ್ತಿಸು ಕಡು ಮೂರ್ಖತೆಯ... ಖತಿಗೊಳುತಲಂತೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪತಿದೇವಾ... ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರಪಡೆದವರು ನೀವು ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು ನೀವು ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಪ್ಪಿದ ವಿಶ್ವದ ಆಸ್ತಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಭಜಿಸುವ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಚೇತನ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ತಾವು ಮಾಡಿ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ವಿನಮ್ರಳಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿಸ್ವಾಮಿ! ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾವಣನನ್ನು ಅಂಜುಬುರುಕನೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ ಅಜನೂ ಶಿವನೂ ಸುರಸ್ತೋಮವೂ ಲೋಕದ ಜನವೂ ನನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಮರೆತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಈ ಪರಿಯ ಬಲುಹು ರಾವಣನಿಗಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕವರಿಗುಂಟೆ? ನನ್ನ ಮೂಲ ಬಲದ ಹಾಗೂ ಬಲದ ಮೂಲದ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸು ಮಂಡೋದರಿ.

ಪದ : ಮೂಲ ಬಲವಿನ್ನುಂಟೆ ಕೇಳು.... ವಾನರರ ನರರ ಕೊಳುಗೊಂಡಿನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅಜನಿತ್ತವರ - ಶಿವನಿತ್ತ ಬಲುಹಿಗೆ ಸೇರಿದಂತಿರುವ ನನ್ನ ಮೂಲ ಬಲವಿದೆ. ಆ ಬಲಕ್ಕೆ ಮೂಲಾಧಾರವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬಳಸಿ ವಾನರ ಪಡೆಯ ಸಹಿತ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಬಲ್ಲೆ ಮಂಡೋದರಿ.

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಾ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿರುವ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯ ಬಲುಹಿಂದ ನಮ್ಮ ಮೂಲ ಬಲನಾಶವಾಗದಿರದು ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ಮೂರುಲೋಕದೊಳಗೆ ಎನ್ನ.... ಧಾರಿಣೀ ಯೋಳೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಹರನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಚಂದ್ರಹಾಸವೆಂಬ ಖಡ್ಗಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದ ನಿನ್ನರಸ ರಾವಣನನ್ನು ವಿಕ್ರಮೀ ದಶವದನನ್ನು ಧಾರಿಣಿಯಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವರು ಧಾರಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆಯೋ ಮಂಡೋದರಿ?

ಪದ : ಪರಸತಿಯರ್ಗಲುಪಿದನು.... ಧರಣಿ ಹೊರುವಳಿ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಸನ್ನಡತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಧರೆ ಆಸರೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಜೀವೋತ್ಕರ್ಷದ ಸಾಧನೆಗೆ ಧರೆಯೇ ಆಸರೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಆದರೆ ನ್ಯಾಯ ನೀತಿ ಬಾಹಿರನಾಗಿ ಪರಸತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿದವನನ್ನು ಗುರುಹಿರಿಯರುಗಳನ್ನು ಅವಗಣಿಸಿದವನನ್ನು ಸದ್ಧರ್ಮದ ನಡೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೇ ಇರುವವನ್ನು ಭೂಮಿ ಹೊರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪ್ರಾಜ್ಞರ ಮಾತು ಸುಳ್ಳು ಅಲ್ಲವಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಕೇವಲ ಶಿವಭಕ್ತನೆಂಬ ಕಾರಣ ದುರ್ನೀತಿಯ ನಡೆಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ದೇವಾ... ರಾಮನಿಂದ ರಾಮನ ಪಡೆಯಿಂದ ಸಾಧಿತವಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆ ನಿಮ್ಮದಾಗಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಹರಪಿತಾಮಹ ಸುರಪ ಮುಖ್ಯರ..... ಕೇಳ್ ತರುಣಿ ಲಾಲಿಸೆನಲ್ಲೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಂಡೋದರಿ ಯಾವುದೇ ಬಲುಹುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಚಿಂತಾಜನಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಾವಣ ಕಠಿಣತಮ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮನು ನಮ್ಮ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಶಿವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಶಾಶ್ವತ ಬಲದ ಆಯುಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ರಾವಣ ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯ, ಪಾತಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠರೆಂದು ಬಗೆಯಲಾದವರನ್ನು ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಸೋಲಿಸಿ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ರಾವಣ ಇಂತಹ ನಾನು ನರ ವಾನರ ಮಾತ್ರರಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಬದುಕಿದನಾದರೆ ಇದುವರೆಗೆ ಗಳಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕಳಂಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರಿವು ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತೇ ಮಂಡೋದರಿ.

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪ್ರಾಣಕಾಂತಾ... ನಿಮ್ಮ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವದ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಯಸಿರುವ ನನ್ನ ಭಾವದ ಪ್ರಕಟೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅನ್ಯದಾರಿಯೇ ಕಾಣದೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ಶಿರಬಾಗಿ ಪಾದಕ್ಕಾನತಳಾಗಿ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಅಳಿಲಿದಳು ಬೇಡಕಟ ರಾಮ..... ಚರಣದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ||

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಾ... ಸೀತಾಪರಹಣಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಅವಲೋಕಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಷ್ಟಕರ ಜೀವನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಕಠಿಣತಮ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲ ಪಡೆದಿರಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದಿರಿ. ಅಂಡಲಿತದ ಜೀವಿತಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದ ಅನುಕೂಲತೆ ಇಲ್ಲದ ದೈತ್ಯಕುಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಆಸರೆಯನ್ನು ಇತ್ತಿರಿ. ವಿಶ್ವದ ಅತಿ ಬಲಾನ್ವಿತರ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಿರಿ. ಲೋಕಶಕ್ತಿ ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರಿ ಏನು ವಿಕ್ರಮ ಸ್ವಾಮಿ ನಿಮ್ಮದು ಏನು ಸಾಧನೆ ಸ್ವಾಮಿ ನಿಮ್ಮದು. ಆದರೆ ತಂಗಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸೀತಾಪಹರಣದ ನಂತರದ ಜೀವಿತವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಸ್ವಾಮಿ. ವರ ನೀಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಪಂಚಾಂಗ ವಾಚಕನೆಂದು ಅಣಕಿಸಿದಿರಿ. ಪಶುಪತಿಯೇ ಆಹವಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಶಿವನನ್ನು ಅವಗಣಿಸಿದಿರಿ. ಲೋಕದ ಸಮತೋಲನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವರೆಂದು ಮಾನ್ಯರಾದ ಚೇತನರುಗಳನ್ನು ನಿಕ್ಯಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡಿರಿ. ವಿಭೀಷಣ ಭಾವವನ್ನು ಹೊರ ಸಾರೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದಿರಿ. ನಿದ್ರಾಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ನಿದ್ರಾಭಂಗ ಮಾಡಿ ರಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದಿರಿ. ಅತಿಕಾಯ ಇಂದ್ರಜಿತು. ಮಕರಾಕ್ಷ ದೇವಾಂತಕ ನರಾಂತಕರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಬಲಾಧ್ಯರನ್ನು ಸಾವಿಗೀಡು ಮಾಡಿದಿರಿ ನೀವೇ ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದ ನಿಮ್ಮಾಸರೆಯನ್ನೇ ನಂಬಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದ ದೈತ್ಯಗಡಣದ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದಿರಿ. ನಿಮ್ಮಾಸರೆಯ ನಿಮ್ಮ ಅವಲಂಬಿತದ ಸುಖಸಂತೋಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅದೆಷ್ಟೋ ದೈತ್ಯ ಸಂಸಾರಗಳನ್ನು ಅಳಿಯದಿರುವ ದುಃಖದ ಮಡುವಿಗೆ ದೂಡಿದಿರಿ. ಏನು ವೇದನೆ ಸ್ವಾಮಿ ಇದು ಏನು ವೇದನೆ. ಹಿಂದೆ ಅಳಿದ ಅನೇಕ ದೈತ್ಯರ ಅವಸಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತನಾದ ನಂಬಿದವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವ ಶಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಹಗೆತನ ಸಲ್ಲದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರು. ಈಗಿನ ನಮ್ಮ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಾದರೂ ರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬದುಕಲು ಅವಕಾಶ ಆಗುವಂತೆ ತಾವು ಉಪಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಕ್ಷಿಸಿ ಸ್ವಾಮೀ ರಕ್ಷಿಸಿ.

ಪದ : ಬಳಿಕ ಖಳ ತಿಳಿದನು..... ರಾವಣನಧಿಕ ವಿನಯದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಪತಿವ್ರತೆಯರೆಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾದವರ ಸರಳ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅರ್ಹತೆ ಉಳ್ಳವಳೇ ಇವಳು ಹೌದು. ನನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ತರಂಗಗಳ ನಿಜ ಮಾರ್ಧಯವನ್ನು ಇವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಲೇಬೇಕು. ಮಂಡೋದರಿ ಅಳಲದಿರು ಅಳಲಿ ಬಳಲದಿರು. ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಕೀರ್ತಿ ರಾವಣನಿಂದ ರಾವಣನಿಗಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾದರೂ ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಅಭಿಯಾನದ ಪರಮೋಚ್ಚಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದೇ ನನ್ನ ಪ್ರದಾನ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಮಂಡೋದರೀ ಅದನ್ನು ಅರುಹುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪದ : ಲಾಲಿಸು ಮಯತನುಜೆ..... ಧಿಕ್ಕಾರದೊಳಡ್ಡಗಟ್ಟಿದೆವಂದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರೀ ಮೂರೆಂದೋ ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಎಂದೋ ಪರಿಭಾವಿತವಾಗಿರುವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚವಾದ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತವಾದ ಸರ್ವಜೀವಮಾನ್ಯವಾದ ಸರ್ವಭೀಷ್ಣ ಪ್ರದಾಯಕವಾದ ಲೋಕ ವೈಕುಂಠ ಮಂಡೋದರಿ. ಕ್ಷೀರವಾರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಷಶಯನನಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭನಾಗಿ ಸರ್ವಜೀವರ ಸೇವಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ವೈಕುಂಠಾಧಿಪತಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡವನು ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ತೆರಳಲು ಭಕ್ತಸ್ತೋಮಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶ ಇದ್ದರೂ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮ ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣಗಳೆಂಬ ದ್ವಾರಗಳಿದ್ದವು. ಪೂರ್ವದ್ವಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿ ಜಯ ಮತ್ತು ವಿಜಯ ಎಂಬುವರಿದ್ದರು... ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದ ಸರ್ವಸೇವಾಕರ್ತರಿಗೂ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳ ವಿಕಾರವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅದ್ಯಾವುದೋ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಆ ದಿನ ಜಯ ವಿಜಯರಲ್ಲಿ ವಿಕೃತಾನುಸಂಧಾನ ಆಗಿತ್ತು ನಿತ್ಯಕರ್ಮದಂತೆ ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನತ್‌ಕುಮಾರ, ಸನಸ್ಕೂಜಾತರೆಂಬ ಮುನಿವರೇಣ್ಯರು ಹರಿ ದರುಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದರು ನಿತ್ಯದಂತೆ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಜಯ-ವಿಜಯರು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿದರು. ಅವರುಗಳ ಸ-ವಿನಯ ಪರಿಕ್ರಮವು

ಜಯವಿಜಯರಲ್ಲಿ ಯಥೋಚಿತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಲಿಲ್ಲ ಹರಿ ದರುಶನಕ್ಕಾದ ಪ್ರತಿಬಂಧ ಒಂದು ಕಡೆ. ಅವಗಣನೆಯ ಅವಹೇಳನದ ಜಯ ವಿಜಯರ ಅಪಹಾಸ್ಯ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ. ಸಧರ್ಮ ಸತ್‌ಕರ್ಮವಲಂಬಿಗಳಾದ ಯತಿಗಳು ಆಕ್ರೋಶಭರಿತರಾದರು. ಆಕ್ರೋಶ ಪ್ರಚೋದಿತ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಾತುಗಳು ಪ್ರಖರವಾಗಿತ್ತು ಮಂಡೋದರೀ ಆ ಮಾತಿನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಜಯ-ವಿಜಯರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅನುಭವಿಸಲಿದ್ದಾರೆ.

ಪದ : ಘೋರ ರಾಕ್ಷಸರಾಗಿರನುತ..... ಬನ್ನಿರೆಂದನುತಾಜ್ಞೆಗೈದಿಹ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಂಡೋದರೀ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿಯು ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿಯೂ ಅನ್ಯಲೋಕಗಳಿಗೆ ಆದರ್ಶವಾಗಿರುವ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದ ನಿಜಕಾರ್ಯ ಕರ್ತರಾದ ಜಯ-ವಿಜಯರು ವಿಕೃತ ವಿಕಾರ ಗುಣಾವಿಲಂಬಿಗಳಾಗಿ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲೇ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಘೋರರಾಕ್ಷಸರಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಬದುಕಿಬಾಳುವ ಮುನಿಶಾಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರು ಜಯ ವಿಜಯರು ಆಗ ಜಯವಿಜಯರಿಗೆ ನಿಜದ ಅರಿವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಆನತರಾಗಿ ಶಾಪ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಕೋರಿದರು. ಕರುಣಾಮಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿ ಋಷಿಶಾಪ ಹುಸಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಯ-ವಿಜಯರು ಮೂರು ರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿ-ರಾಕ್ಷಸ ವೃತ್ತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿ ಹರಿಹೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಆಯಾಯ ಜನ್ಮ ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ.

ಪದ : ಜಯನೆಂದುಯೆನ್ನಭಿದಾನ ಕೇಳ್..... ಮೊದಲ ಜನ್ಮವದು ಬಾಲೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮುನಿಶಾಪ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಹರಿ ಅನುಗ್ರಹ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಳೆದ ಜಯ-ಹಿರಣ್ಯ ಕಶ್ಯಪು ಆದ ಹಾಗೂ ವಿಜಯ-ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನಾದ. ಹರಿಯು ಶ್ವೇತವರಾಹನಾಗಿ ಬಂದು ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಕೊಂದ - ನರಸಿಂಹನಾಗಿ ಬಂದು ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪವನ್ನು ಕೊಂದ. ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಮಂಡೋದರಿ, ಹಿರಣ್ಯ ಕಾಶ್ಯಪನಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ಹರಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಮಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ತಾಯಿ ಕಯಾದುವಿಂದಲೇ ಕೊಲಿಸುವ ಮನಮಾಡಿದ ಹಿರಣ್ಯ ಕಶ್ಯಪ ಮಗನ ಹರಿಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಅಸುನೀಗಿದ. ಮತ್ತೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮ.

ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗದೇ ಇದ್ದ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಜಯನೇ ನಾನು ರಾವಣ ನಿನ್ನ ಅರಸ ವಿಜಯನೇ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಕುಂಭಕರ್ಣ ಹರಿವಿರೋಧವೇ ನನ್ನ ನಡೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಮಂಡೋದರಿ ಮಗನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತು ನನ್ನ ಹರಿದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಅವನ ಅಳಿವಿಗೆ ಅಪ್ಪನಾದ ನಾನೇ ಕಾರಣನಾದೆ. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ನಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಹರಿಭಕ್ತನಾಗಿ ಉಳಿದ. ಅಪ್ಪನಿಗೊಪ್ಪುವ ನಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇಂದ್ರಜಿತು ಹರಿದ್ವೇಷದಿಂದ ಅಳಿದ ವಿಜಯನ ಎರಡು ಜನ್ಮಗಳು ಅಂತ್ಯವಾಯಿತು. ಮಂಡೋದರಿ ಜಯನಾದ ನಾನು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೆ.

ಪದ : ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ದೇಹ ಧರಿಸಿ ಪನ್ನಗನಿಭವೇಣಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಕಾಂತೆ... ಇಬ್ಬರದ್ದೂ ಸೇರಿದರೆ ಒಟ್ಟು ಆರು ಜನ್ಮಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಹಿರಿಯನಿಗಿಂತ ಮೊದಲಳಿದು ಮರುಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನು ವಿಜಯ ಆದರೂ ಮುಂದೆಯೂ ಅವನು ನನ್ನ ನಂತರವೇ ಜನಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೂ ಸಹ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಲೇಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲೂ ಹರಿದ್ವೇಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಆ ಜನ್ಮಾಂತ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಲೋಕ ಮಾನ್ಯರುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಜಯ-ವಿಜಯರಾಗಿ ಹರಿಸೇವಾನಂದದ ಸೊಬಗನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಮಂಡೋದರಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ-

ಪದ : ಆಡಿ ತಪ್ಪಲುಬಹುದೆ ಮಾತನು..... ಲೋಕದೊಳಿನ್ನು ಕೇಳರಳೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಆಡುವ ಆಟದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪನ್ನು ಎಸೆಗೆ ಅಪಜಯ ಹೊಂದಬಾರದು. ಆಡಿದ ಮಾತಿನ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಾರದು ಓಡಿಯೇ ಬದುಕುವುದು ಎಂದಾದರೆ ಓಡಿಸುವವನ ಕೈಗೆ ಸಿಗಬಾರದು. ಅನ್ಯರನ್ನು ಕೂಡಿ ಬಾಳುವ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಡುತ್ತಿರಬಾರದು. ಒಂದು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅನ್ಯ ಮಾರ್ಗವಲಂಬನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ನಮ್ಮ ನಿಜ ಜೀವಿತನಾದ ಮಾತಿನ ಜೀವಿತವಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯೋಕ್ತದ ಜೀವಿತ. ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ನನ್ನ ಈ ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಕ್ರಮ ಮಂಡೋದರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ.

ಹರಿ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವ ಕಾಲದ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ನಾನು ಅಣಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನೊಡನೆ ಸಖ್ಯಾನುಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಲಿಯನ್ನು ಪಾಶಾಳಕ್ಕೆ ಒತ್ತಿದ ವಾಮನನ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದು ಸುದರ್ಶನನ್ನು ಕರಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ ಪರಶುರಾಮನ ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಮೋಕ್ಷಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ ರಾಮನ ಬಲುಹನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಅವನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಬೇಕೆಂದಿರುವ ನನ್ನ ಸಹವರ್ತಿಯಾಗುವ ಮಂಡೋದರಿ. ಸಮತೆಯಾಗು ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರೀ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ ಆಗು ಮಂಡೋದರಿ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿಯಾಗು.

ಅರ್ಥ : ಮಂಡೋದರಿ : ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಾ... ನಿತ್ಯಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪಥ ವ್ಯಷ್ಟನಾಗುವಂತೆ ಅಂಗಲಾಚುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ವಿಕೃತ ಅಭಿಯಾನದ ನಿಮ್ಮ ಯಾವ ನಡೆಯನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದವಳಲ್ಲ. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಸಕ್ರಮೀ ನಡೆಗೆ ನಾನು ಬಾಧಿತಳಾಗಬಾರದು ಸಹಮತದಿಂದ ಸಹವರ್ತಿಯಾಗಿ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿಯಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ನಡೆಯನ್ನು ನಾನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರೀ ಈಗಂತೂ ನಿನ್ನ ಬರದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜೀವಿತದ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸೋಣ.

ಪದ : ಸತಿಯ ಸಂತೈಯಿಸಿ ದಾನವನು..... ಪಶುಪತಿಗೆ ವಿರಚಿಸುತೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸದೇ ಇದ್ದ ನಿರಾಸುಖವನ್ನು ನಾನು ಅನುಭವಿಸಿದೆಂದು ಎಚ್ಚರವಾದಾಗಿನ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಅರಿತುಕೊಂಡೆ. ಸರಿಸಮಯದಲ್ಲೇ ನಾನು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಿಂದು ಮಡಿಯನ್ನುಟ್ಟು ದೇವ ಮಂದಿರವನ್ನು ಸೇರಿದೆ. ನಿರ್ವಾಲ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದಿರಿಸಿದೆ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದೆ. ದೂಪ-ದೀಪಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿದೆ. ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದೆ. ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತು ಕರಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಶಿರವನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಂನಾಸ್ತಿ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂಮಮ ತಸ್ಮಾಥ್ ಕಾರುಣ್ಯ ಭಾವೇನ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಪರಮೇಶ್ವರ ದೇವರೇ ನನ್ನ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು [೩ ಸಲ] ಶುಭ್ರವಸನದಾರಿ ಆದೆ. ಅಂಗಾಂಗ

ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ ಹತ್ತು ತಲೆಗಳಿಗೂ ಶಿರೋಭೂಷಣವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಸಭಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ತರಿಸಿದಂ ದಿಕ್ಪಾಲಂತ್ರ ಕಪ್ಪಗೆಲ್ಲ..... ಜನಕೆ ಭೂರಿಧನವಿತ್ತನಾಗ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನನ್ನ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನದ್ದು ಮಾತ್ರ ನನ್ನವರಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಇರತಕ್ಕದೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ನಾನಿಂದು ಹೊರತಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪುವ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದೇ ನನಗಿರುವ ಬದ್ಧತೆ. ದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಇತ್ತ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿರುವ ನಾಣ್ಯ ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಿಸಿ ತರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ದಾನ ಪಡೆಯುವ ಅರ್ಹತೆ ಉಳ್ಳದ್ದಿಜರುಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ನಾನಾ ವಿಧದ ದಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನಿತ್ತು ಅವರುಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದೆ. ನನ್ನ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕಾರಾಗ್ರಹವಾಸಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೆರೆಬಿಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ವಿಧಿಸಲಾದ ಸುಂಕಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದೆ. ಪುರಜನರುಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಬಾಚಿ ಬಾಚಿ ಧನವನ್ನಿತ್ತೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಈ ದಿನದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಏನೇ ಇರಲಿ ಹೇಗೆ ಇರಲಿ ಇದುವರೆಗಿನ ನನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆಂದು ಖಚಿತ. ಆದುದರಿಂದ-

ಪದ : ವರವಿಭೀಷಣದೇವ ನಿಮಗೆ..... ಕೊಡುವುದೆಂದನು ಹರುಷದಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನನ್ನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬಂತು. ನನಗಿಂತ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅನುಭವದ ವಿವೇಚನೆಯುಳ್ಳ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ವಿಭೀಷಣ ಲಂಕೆಯ ಅರಸನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮಾನವೀಯತಾ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನೀವುಗಳು ಸಹವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಅವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಆನಂದವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲೆಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಸರಸದಿಂ ಸಂತಯ್ಸತವರನು.... ದಶಾಸ್ಕನುರುರವನೆಸೆಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಈಗ ನನಗೆ ಉಳಿದಿರುವುದು ಪಂಥ ಪಥ ಮಾತ್ರ... ನನ್ನ ಬಲುಹಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಎಂಬತ್ತು ಅಕ್ಷೋಣಿಯಷ್ಟು

ಸೇನಾ ವ್ರಾತವನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ವಿವಿಧ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮಣಿಮಯ ರಥದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ರಥಾರೋಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಭೀಕರವಾದ ರಣಪರಿಣಾಮ ರೂಪಿತವಾಗಲಿದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಶತ್ರುಪಡೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ರಣೋತ್ಸಾಹದ ವಾದ್ಯಗಳ ನಾದದೊಂದಿಗೆ ರಣರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಒಕ್ಕಣಿಸಲಿ ಕಳವಲ್ಲದ ಶರಣನೊಳೀ ಹದನಗಳಂ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣದೇವಾ ರಣೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸೇನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ಇದೇ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಂದಿರುವುದು ಸತ್ಯವಾದರೂ ಇದು ಹಿಂದಣದಲ್ಲವನ್ನು ಮೀರಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪದ : ಶರಣ ವಿಭೀಷಣ ಕೇಳಿನ್ನು..... ಕಪಿಸೇನೆ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣ ದೇವ ಸೇನಾಪಡೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಅದರ ನಾಯಕನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮಗೋಸ್ಕರ ಹೋರಾಟ ಕಣದಲ್ಲಿರುವ ವಾನರ ಸೇನೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿವೆ. ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿರುವ ಗಗನ ಪಥದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ಪೂರ್ವಾನುಭವದ ಭಯಭೀತಿಗೆ ಒಳಗಾದಂತಿದೆ. ಇವರುಗಳು ಯಾರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೋ ಅವನಿಗೂ ಇವರಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವೇನು ಇವರೆಷ್ಟು ಬಲಿಷ್ಠರು ಎಂಬ ಎಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ರಣಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಹೇಳಿವೆಯಾ-

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ಆಲಿಸಬೇಕು.

ಪದ : ಚಿತ್ತವಿಸೈ ರಘುರಾಮ..... ಮದವೆತ್ತುತರೋಷದಿ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ರಾವಣನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವನಾದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನು ಈ ಸೇನಾಪಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಕಾದಾಡಿದ ಮಹಾವಿಕ್ರಮಿಗಳಿಗೆ ಸಮನಾದವನು ಈತ. ಇವನಿಗೆ ಸರಿಸಮನಾದ ಬಲುಹಳ ದೀರ್ಘೋಧರನೇ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠರು ಸೇನಾ ವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೊತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಎಂಬತ್ತು ಅಕ್ಷೋಹಿಣಿ ಸೇನಾವಾಹಿನಿಗೆ ನಾಯಕನಾಗಿರುವವನು

ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣನೆಂಬ ನೆಗಳ್ಳೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ಸೀತಾಪಹರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ ರಾವಣ ಕುಲ ಕುಲಜರು ಅಂತಂತೆ ಈ ಸೇನೆಯನ್ನು ಮಣಿಸಲು ವಿಶ್ವದ ಎಂತಹ ಬಲಿಷ್ಠರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣ ದೇವಾ ಅದೇಕೆ ಸುಮವೃಷ್ಟಿ ಆಗುತ್ತಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಬಹು ಪ್ರಮಾಣದ ಖಳಸೇನೆಯನ್ನು ವಾನರ ಪಡೆ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಿರಲು ಸುಗ್ರೀವನು ವಿರೂಪಾಕ್ಷನನ್ನು ಹಾಗೂ ದೀರ್ಘೋದರರನ್ನು ಕೊಂದನೆಂಬ ಸಂತಸಕ್ಕಾಗಿ ಸುರಸುಮವೃಷ್ಟಿ ದೇವಾ ರಾವಣನು ಚಿಂತಿತನಾದರೂ ಸಟೆದು ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ.

ಪದ : ಹೀರುವೆನು ಕಪಿ ಕಟಕದಸುವನು.... ರಾಮನನುಜ ಮುಂಬರಲು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಬಾಲಾಡ್ಯರಿಬ್ಬರ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಕೊಂದು ಕೆಡಹುತ್ತೇನೆ. ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಖಳಬಲವನ್ನು ಸವರುತ್ತಿರುವ ಮರ್ಕಟರ ಅಸುವನ್ನು ಹೀರುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ರಾವಣಾ ನಿಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗದಿರು ನಾನು ರಾಮನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬಲುಹು ತೋರು.

ಪದ : ಹರ ಸುರಪತಿ.... ಸಾರವನು ನೀನರಿಯದೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ರಾವಣನ ವಿಕ್ರಮದ ಬಗೆಯನ್ನು ನೀನು ಅರಿಯೆ. ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಲಯಕರ್ತನಾದ ಈಶ್ವರ ದೇವೇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದಿಕ್ಪಾಲರು ವಿಶ್ವದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಬಲಿಷ್ಠರು ನನ್ನ ಬಲುಹಿಗೆ ಮಣಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ವನವಾಸದಲ್ಲಿ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿರಬಹುದಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿರುವ ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಬಲ್ಲೆಯಾ? ಇದೋ ನನ್ನ ಸರಳಸುಗೆಯ ಬಲುಹನ್ನು ಅನುಭವಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ನೀನೇಸೆದ ಸರಳುಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಈಸು ಪರಾಕ್ರಮವಿರಲಿಕೆ.... ವಾಸಿಪಂಥವನೆಂದೂ ಹೇಳರು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ರಾವಣಾ... ಸತ್ಪಾಧಿಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರು ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಎಂದೂ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪಂಥಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡ ರಾವಣ, ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ರಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಲುಹು ಇದ್ದರೆ ಶತ್ರುಪಡೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ದೈತ್ಯ ಬಲವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಅಮಾಯಕರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ರಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅವರ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿ ಈಗ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ರಣಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಇರುವೆಯಲ್ಲಾ ಇದು ಎಷ್ಟು ಸರಿ ಹೇಗೆ ಸರಿ?

ಪದ : ಮನುಜ ನಿನ್ನನು ಗೆಲದಿರೆ ಮುನ್ನ ನೋಡಿದರೆ ಕಾಂಬುದು ಘನಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮದ ಘನತೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಕೆಣಕಿನೋಡು. ಸೆಣಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಣಿಸದಿದ್ದರೆ ಧನುಜ ಕುಲಾಧಿಕನೇ ರಾವಣ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ರಾವಣಾ... ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗದ ನಿನ್ನ ಪರಿಣತಿ ನನಗೆ ಗಣ್ಯವಲ್ಲ ಇದೋ ಶರಪ್ರಯೋಗದ ನನ್ನ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸು. ನಿನ್ನ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಕಿರೀಟಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಿದ್ದೇನೆ ನಿನ್ನ ಉರಕ್ಕೆ ಅಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಓಡುವೆಯಾ... ಓಡು... ಓಡು...

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಣವ ಬಿಟ್ಟೋಡುವಷ್ಟು ದುರ್ಬಲನಲ್ಲ ರಾವಣ.

ಪದ : ಸ್ಮರಿಸೈ ರಾಮನಪದವ.... ಹರಣವನುಳಿಸಲಂದಿನಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನಿನ್ನ ಬೆಂಗಾವಲಿಗೆ ನಿಂತು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲ ವಾನರ ಪಡೆಯನ್ನು ಕರೆಸಿಕೋ ಅದು ಸಾಲದು ಎಂದು ಆಗುವುದಾದರೆ ಅನ್ಯ ರಕ್ಷಣಾ ಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೋ ನಿನ್ನ ಅಂತ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಿರುವುದರಿಂದ ಪಾದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಶಾಪ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ರಾಮನ ಪಾದವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೋ-

ಪದ : ತರಣಿ ವಂಶನನುಜ..... ಭರಿತರೋಷದೊಳ್ಳೈ ತರುತ ಕಂಡೆಂದ ರಾಘವಗೆ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ಫಲ ನೀಡಿತು. ಇನ್ನು ರಾಮನನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಮಾ.. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ನೆಲಕ್ಕೆ ಒರಗಿದ್ದಾನೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಒರಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಎಸೆವ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೋ-

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾವಣ ನನ್ನ ಸುಗೆಯ ವೈಖರಿಯಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಖಳರು ಹಾಗೂ ನಿನಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಬಲಾಢ್ಯರು ಅಳಿದಿರುವುದನ್ನು ನೆನೆಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗು.

ಪದ : ಅರರೆ ಮಾನವ ಪತಿಯೆ.... ಪರಿಯೇನಾಯ್ತು ಇಂದಿನಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಾ... ರಾವಣನ ಬಲುಹು ಏನೆಂದು ಅರ್ಥವಾಯಿತೆ? ಸೀತಾಪಹರಣವನ್ನು ತಡೆಯಲು ನಿನಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ನೀನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಮಾನವ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ತಿಳಿದು ನಿನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಒದಗಿದ ವಾನರ ಪಡೆಯ ನೆರವಿನಿಂದ ರಣವಿಜಯ ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ನಿನ್ನ ನಿಲುವು ಏನಾಯಿತು ರಾಮಾ ಏನಾಯಿತು?

ಪದ : ದುರುಳ ಕೇಳಲೋ..... ಖಳರ ಧ್ವಂಸ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾವಣಾ ನನ್ನ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮವಲಂಭಿತವಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಬಲುಹಿನಿಂದ ರಣವಿಜಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಅನುಭವಿಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಾ ಬರಿದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ ರಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನು ನಾನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ರಥಹೀನರ ಚಾಪಶರ.... ರಣದಲಿ ವ್ಯಥಿಸಲೇ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾವಣಾ... ಸಾಲದು ರಾವಣ ಸಾಲದು. ರಾಮ ಶರದುರಿಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಲುವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬಾಣಹತಿಗೆ ನಿನ್ನ ರಥದ ಸಾರಥಿ. ರಥ-ಅಶ್ವ-ಕವಚ-ಚಾಪ-ಕಿರಿಟ-ಕುಂಡಲಗಳು, ಹಾನಿಗೊಂಡುದನ್ನು ಗಮನಿಸು ಏನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿಯಾ ಯುದ್ಧ ರಣಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ

ಹೋರಾಟ ಮುಂದುವರಿಸುವುದು ರಣಧರ್ಮವಲ್ಲ ರಾವಣಾ ಅದನ್ನು ನಾವು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇವೆ ರಾವಣ.

ಪದ : ಸದರವಲ್ಲಿದು ಕೇಳೂ ದಶವನದ... ಅದಮತನ... ಸಲುವುದೇ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮಾ : ನಾನು ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಬಲುಹಿನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ರಾವಣಾ ನನ್ನೊಡನೆ ಕಾಳಗ ಸುಲಭವಲ್ಲ ಕಾಳಗವೆಸಗಿ ನಿನ್ನ ಸೋಲಿಸಿರುವ ಬಲಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ ವಾಲಿಯರ ಪಾಡನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊ ಅಜ ಶಿವರು ನಿನಗೆ ಒಲಿದಿತ್ತ ಅನುಗ್ರಹ ಏನೇ ಇರಲಿ ನಿನಗೆ ಬಾಧಿತವಾಗಿರುವ ಶಾಪ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊ ಧೀರ ಶೂರೋದ್ಧಾತನಾದ ರಾವಣನಾಗಿಯೇ ನಿನಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ವಂಚನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜಟಾಯುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲೂ ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾವಣಾ ಕಾಯದ ಆಳು ಪ್ರಮಾಣ ಎಷ್ಟಿದೆ ತೂಕ ಎಷ್ಟಿದೆ ಅಂಗ ಉಪಾಂಗಗಳು ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂಬುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಲುಹು ನಿರ್ಧಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಭೂಮಿಯ ಸುತ್ತ ಸಾಗರವಿದೆ ಹಲವು ದುರ್ಗಗಳಿವೆ. ಬಲಿಷ್ಠ ಕಾವಲು ಪಡೆಯಿದೆ ನಿನಗೆ ಸೋತು ಶರಣಾದ ಅಮರ ಗಣ ಇದೆ ನಿನಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಬಲ್ಲ ದೈತ್ಯ ಬಲವಿದೆ ಎಂಬುದಷ್ಟೇ ನಿನ್ನ ಸುರಕ್ಷತೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ವೇದ-ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಸದ್ಧರ್ಮ-ಸತ್ಕರ್ಮ ನಡೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ರಾವಣಾ ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ನಡೆಯ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಾ ಅನುಸರಣೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅರಿವಿನ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯನೆಂಬ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಬಹುದಾದ ನೀನು ಪರಧನ-ಪರಸತಿ-ಪರಪೀಡಾಸಕ್ತನಾದುದು ನಿನಗೆ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ ರಾವಣಾ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ವದಾರ್ಹನೇ ಹೌದು. ಆದರೆ....

ಪದ : ಸಾರಿಕೊಲಲು ಪಾಪವಿಲ್ಲೆಂದು.... ದಾರಿಹಿಡಿ ಈ ಸಾರಿಬಿಟ್ಟೆನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಯು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಗೆ ಪಥಕ್ರಮಣ ಧರ್ಮ ಎಂಬುದು ಒಂದಿದೆ. ರಾವಣಾ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಿತವಾಗುವ ರಣಕ್ಕೂ ಒಂದು ಪಥಕ್ರಮಣ ಧರ್ಮವಿದೆ. ವೈರಿಗಳಿಗೆ ಆಪತ್ತು ಒದಗಿದಾಗಲೇ ಕೊಲ್ಲಲು ಬೇಕೆಂಬುದು ಅಥವಾ ಕೊಲ್ಲಲು

ಬಹುದೆಂಬುದು ರಣನೀತಿ ಎನಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಾನ್ಯವಾದ ರಣಧರ್ಮ ಒಂದಿದೆ ರಾವಣ ಕೊಲಲ್ಲೇಬಹುದಾದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಅವಸಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪಥಕ್ರಮಣದಿಂದ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಬಹುದಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾರಬೇಕು ಎಂಬುದೂ ಕೂಡಾ ರಣಧರ್ಮ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾರಿಕೊಂದರೆ ಪಾಪವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲಿ ನಿನಗೆ ಬದುಕಿನ ಸಾರವನ್ನು ಅರುಹುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಜೀವಿತದ ಸೊಬಗಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಅರಿವುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಇದುವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ನಡೆಗಳನ್ನು ಅಪರಾಧೀ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕೃತವನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯ ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ತೊರೆದು ಸದ್ಧರ್ಮ ಸತ್ಕರ್ಮಯುತನಾಗಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳುವುದಾದರೆ ನಿನಗೆ ಬದುಕುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ [೩ ಸಲ]

ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ನನ್ನ ಕೊಡುಗೆಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನೀನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ರಾವಣ. ರಾವಣಾ... ನನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪದ : ಸೋಕುವುದೇ ಪರನಿಂದೆ..... ಇಕ್ಲಾಕು ವಂಶದ ಮಾತುಗಳ ಬಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಆರಂಭದಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾದ ವಂಶವಾಹಿನಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ನಿಂದೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಸೋಂಕುವುದಿಲ್ಲ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಜ್ಜನರ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಉಪಹಿತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ದುರಾತ್ಮರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವುದೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನ ಬದ್ಧತೆ. ಈ ಏಕಮುಖ ಗಮನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದಂತಿರುವ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿರುವ ನಮಗೆ ಸದ್ಧರ್ಮ ಕರ್ಮವೇ ಆಸರೆ ರಾವಣ. ಈ ಆಸರೆಯ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾವು ವೃತನಿಷ್ಠರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ. ನನ್ನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಯಾವ ವಿಚಾರವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ನನಗೆ ಕಂಡುಬರದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ನಿಜಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ರಾವಣನಂತೂ ದೂರಸರಿದ. ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಅದುಮ ಸಹಜನೆ.... ಎನುತ ಚಿಂತಿಸಿದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಾ... ಎಂತಹ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾನಿಂದು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವನವಾಸಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಟಂದಿನಿಂದ ನನ್ನೊಡನೆ ನನಗಾಗಿ ಎಂಬಂತೆ ಬದುಕಿದವ ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಚೇತನ ನೀನು. ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನಂತಹ ವರಾನುಗ್ರಹಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಹುದಾದ ಬಲುಹನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡವ ನೀನು. ನಿನ್ನ ಹೊರತಾದ ನನ್ನ ಜೀವಿತ ಜೀವಿತವೇ ಅಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ-ಇದುವರೆಗೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದ ನೀನು ರಾವಣನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಒರಗಿದೆಯಾ ತಮ್ಮಾ ಎಂದು ಸಹಿಸಲಿ ನಾನಿದನ್ನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಯಸಿ ರಾವಣನು ಸರ್ವಸಂಪದವನ್ನು ಬಲುಹನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸತ್ಯವಾದರೂ ನಾನೂ ಕೂಡಾ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ನಾನು ಏನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ?

ಪದ : ಏನು ಫಲ ರಾವಣನ ಕೊಂದಿನೇನುತ... ಪರಬ್ರಹ್ಮಾಲು ಎಂದಳಲಿದನುರುವಾ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದವ ನೀನು. ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಯಜ್ಞಸಂರಕ್ಷಣೆ ನನಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾದವ ನೀನು. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿಯೇ ಬದ್ಧತೆ ಆಗಿಯೋ ರಾಮನಿಗೆ ವನವಾಸ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದಾಗ ಮಾತೆ-ಮಡದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಕಲ ಸಂಪದದ ಅನುಭವವನ್ನು ತೊರೆದು ನನ್ನೊಡನೆ ಬಂದವ ನೀನು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ನಮಗೆ ದೈನಂದಿನ ಆಹಾರ ಬಲುಹನ್ನು ನೀಡಿಯೂ ಉಪವಾಸಿ ಆಗಿದ್ದವನು ನೀನು. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದವ ನೀನು ಅಪಹೃತಳಾದ ಸೀತೆಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಹಂತದಲೂ ಆರೈಕೆ ಗೈದವ ನೀನು ಸೌಹಾರ್ದಯುಕ್ತ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ನಿನಗಿಂತ ಮೀರಿದ ಆದರ್ಶರಿಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನಿನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಅವಕಾಶವೇ ನನಗೆ ಲಭಿಸದೇ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ ನಿನ್ನಿಂದಲಾಗಿಯೇ ಚೇತೋಹಾರಿ ಆಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಜೀವಿತ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ ಏನು ಸುಖಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿದನಾದರೆ ನಿನ್ನ ಹೊರತಾಗಿರುವ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದ ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಏನೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಲಿ ತಮ್ಮಾ ಕಂದನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸುಮಿತ್ರಾದೇವಿಗೆ ಪತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಊರ್ಮಿಗಳಿಗೆ

ನಾನು ಕೌಸಲ್ಯಾನಂದನನಾಗಿ ಸೀತಾಪತಿಯಾಗಿ ಯಾವ ಮುಖದಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಲಿ? ಏನು ಮಾಡಲಿ? [೩ ಸಲ]

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ಮೂಲಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಇದ್ದರೂ ಕೂಡಾ ಅನ್ಯ ವಿಚಾರಗಳೇ ಗ್ರಹಿಕೆ ಆಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಮೂಲಕರ್ತವ್ಯ ಬಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ ದೇವರೇ. ಒಂದು ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ಆಲಿಸಬೇಕು.

ಪದ : ಸಂಜೀವನವ.... ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿ ||

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ದೇವರೇ... ದೇವಾಂತ ಸಂಭೂತನಾದ ನೀನು ಈ ರೀತಿ ದುಃಖಿಸುವುದು ತರಬಲ್ಲ. ಗತಪ್ರಾಣರನ್ನು ಚೇತನಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಸಂಜೀವನಾ ಔಷಧಿಗಳಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ತರಬಲ್ಲ ಆಂಜನೇಯನಂತಿರುವವರು ಇರುವಾಗ ಮರುಗಲೇತಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ಆದುದರಿಂದ ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ದೇವರೇ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜಾಂಬವರೇ ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಅರಿವುಗಳೂ ಸಹ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಬಾಧಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ನಿಮ್ಮ ಸುಯೋಚಿತ ಸಲಹೆಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಆಂಜನೇಯ ರಾವಣನ ಶರಹತಿಯಿಂದ ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿ ಮಲಗಿರುವ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಲ್ಲಿ ಕಾಯಚೇತನವನ್ನು ಪ್ರವಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂಜೀವಿನಿಯನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಂದು ಉಪಕರಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ನಿನ್ನ ಸೇವಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಎಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ಹೇಗೆಯೇ ಆದರೂ ಮಾಡುವ ಬದ್ಧತೆ ಇರುವ ನಾನು ಇದೋ ಹೊರಟೆ.

ಪದ : ದುರುಳ ರಾವಣನಂದು.... ಭರಿತ ರೌದ್ರಾವೇಶದಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಾಲ್ಯವಂತ ನನ್ನ ಅಸ್ತ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಬದುಕಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂಜೀವಿನಿ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದಾನಂತೆ ನಡೆ-ತಡೆ-ಹೊಡೆ-ಕೆಡೆಹಿಬಾ...

ಅರ್ಥ : ಮಾಲ್ಯವಂತ : ಅಪ್ಪಣೆ ರಾವಣೇಶ್ವರ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳೇ.

ಪದ : ನಿಲ್ಲ ನಿಲ್ಲಲೊ ವಾಯು ತನುಜನೆ.... ಕೈಯಚಳಕವ ||

ಅರ್ಥ : ಮಾಲ್ಯವಂತ : ನಿಲ್ಲ-ನಿಲ್ಲ-ನಿಲ್ಲ-ಹನುಮಂತ ನಿಲ್ಲ ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ರಣಕೌಶಲದ ವಿಕ್ರಮ ಇರುವುದೇ ಹೌದಾದರೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗು.

ಪದ : ಬಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆನಾ ದಶಗಳನೆಂಬ... ಹಲುಮುರಿದ ಚಿಲ್ಲ ಬಿಡವೆನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಎಲಾ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಹತ್ತು ತಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾವಣನ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸೆಣಸಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ರಾವಣನ ಅವಲಂಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವ ಕಡಿಮೆ ಆಗುವುದೇ ಸತ್ಯ.

ಪದ : ಸಾಕು ಸಾಕೆಲೋ ಕೋಡಗವೆ.... ಶಾಕಿನಿ ಬಳಗಕೀವೆನು ಕೇಳು ||

ಅರ್ಥ : ಮಾಲ್ಯವಂತ : ಎಲಾ ಮರ್ಕಟ ಪ್ರಾಣಿಯೇ ಪಟು ಭಟನಂತೆ ಮಾತನಾಡಬೇಡ ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಶಾಕಿನಿ ಗಡಣಕ್ಕೆ ಪಾರಣಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಬೇಡ ಬಾ.. ಮುಂದೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಇಲ್ಲಿನ ಶಾಕಿನಿ ಗಡಣಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಆಹಾರವನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತವೆಯಾದುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಹಾರವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಬಾ ಮುಂದೆ ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ.. ಇದೇ ಸಂಜೀವನಾ ಔಷಧ ಬಳಸುವ ವಿಧಾನ ಸುಷೇಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರಾ ಗೊತ್ತು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಆಂಜನೇಯಾ... ನೀನೇ ನಮಗೆ ಜೀವ... ನೀನೇ ನಮ್ಮ ಜೀವನ.. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಾನೇನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವಪ್ಪ ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದೆ ಮಾರುತಿ.

ಪದ : ಇತ್ತ ಕೇಳೈ ಕುಶನೇ... ಜೀವಿಸಿ ಸಂಜೀವನ ದೊಳೆನುತ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಅಬ್ಬಾ... ರಾಮನ ಶರಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಿಯೇ ಬಾಣಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು ಇವನಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಲಿದಂತೆ ಇದೆ. ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೇನಾಕಣದಿಂದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದಾದರೆ ಅಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ಕುಶಲತೆ ಎಷ್ಟಿರಬೇಕು ಇವನಲ್ಲಿ ಏನದು ಮತ್ತೆ ಕೋಲಾಹಲ ರಣದಿಂದ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತದೆಯಲ್ಲಾ ದೂತನೋರ್ವ ಓಡೋಡಿ ಬಂದು ಸಂಜೀವನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಬದುಕಿದನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದನಲ್ಲಾ. ಹರನೇ ನನ್ನೆಣಿಕೆಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ಫಲವನ್ನೇ ನನಗೆ ಉಣಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ ದೇವರೇ.

ಪದ : ಹರಹರ ಎನಗಿಂತ ಭವಣೆಯು... ಕೆಟ್ಟಿತು ಸೀತೆಗಾಗಿಮದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮನ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿತು ಅವನಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಭಾವವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡವರು ನನಗರುಹಿದ ಹಿತವಚನಗಳನ್ನು ನಾನು ಮಾನಿಸಲಿಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಅವರನ್ನೇ ಜರೆದೆ. ನನ್ನ ಸಂಸಾರದ ನನ್ನ ಸಮಾಜದ ಬಲುಹನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ. ಈಗ ನನ್ನ ಭವಣೆಯನ್ನು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ ಇಲ್ಲವಾಯಿತಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾದರೂ ರಾಮ ನೀಡಿದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಬಳಸದೇ ಹೋದೆ. ಕೀರ್ತಿವ್ಯಾಪಿತನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಅಪಕೀರ್ತಿ ಆವರಿಸಿತಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತೊರೆದು ಸನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೇ ನನಗಿರುವ ಅವಕಾಶ ಎಂದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ ಶಿವನೇ.. ಛೇ ಛೇ ಛೇ ಸೋಲು ರಾವಣನಿಗೇನು ಹೊಸತೆ? ಸೋಲಿನಲ್ಲಾ ಸ್ನೇಹ ಬಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ರಾವಣಾ ಅಧೀರನಾಗಬಾರದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ.

ಪದ : ಅರರೆ ತಪ್ಪಾಯ್ತೆ ನಾತ ಚಿಂತೆಯ..... ಮಾರಣದಿರವ ನೆನೆದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ನನ್ನ ನಡೆಗಾಗಿ ಕಾದಿರುವ ನನ್ನವರ ಸಭಾ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದೆ. ಓ... ಬಲವಂತರೇ ನಾವೀಗ ನಮ್ಮ ಬಲಾಧಿಕೃತವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಮಾರಣಯಾಗದ ಅಭಿಮಾನಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಮೂಲಕ ವಿಚಿತ್ರ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಲ್ಲದೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಳಿದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ನಾನು ಯಾಗಾಭಿಮುಖನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ತುಳುಕಿತಂಬುದಿಯು.... ನಳಿನಾಕ್ಷ ಶರಣನೊಳೆಂದ ||
ಏನಿದದ್ಭುತ ದಾರಿಣಿಯ..... ಮಾನವಾಧಿಪಗೆಂದನಾಗ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣ ದೇವಾ ಅದ್ಭುತವಾದ ಅಚ್ಚರಿಯೊಂದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ದಟ್ಟದಾದ ಹೊಗೆ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಕವಿದಿದೆ. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ದುರ್ನಾತ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ ರಾವಣನ ಆಕ್ರೋಶ ಭಾವವೇ ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ವಾಸನಾಧೂಮಕಾರಣವಾದ ಯಾಗವೇನಾದರೂ ನಡಿಯುತ್ತಿದೆಯೇ ನೀನರಿತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೇಳಬೇಕಯ್ಯ.

ಪದ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ... ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ
ದಿತಿಜನಿಂದನಲಿ.... ದೂರದ್ವರಮಾಳ ರಾಮಚಂದ್ರ ॥

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಹಿಂದೆ ಇಂದ್ರಜಿತು ಮಾಡಿದ ಯಾಗ ನೆಲದಲ್ಲೇ ಈಗ ಅನುಸರಣೆ ದೈತ್ಯಕುಲಗುರು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರೇ ಪ್ರಧಾನ ಆಚಾರ್ಯರು. ಹೋಮಾಹುತಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳು ಸಾತ್ವಿಕ ಸತ್ವದವುಗಳು ಅಲ್ಲ. ಯಾಗಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ಅಸ್ತ ಪ್ರಾಕಾರಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ರಾವಣನ ಬಲಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಬಲವಂತರಾದ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೈತ್ಯರ ಗುಂಪು ಸೃಷ್ಟಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾದರೇ ಆಸುರೀಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ವಾನರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಯಜ್ಞಭಂಗಗೊಳಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ ದೇವರೇ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣ ದೇವಾ ಮಾಹಿತಿಗೂ ಸಲಹೆಗೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಇಂತಹ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಾನರ ಸೇನೆಯನ್ನು ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನಾದರೆ ಬರುತ್ತದೆ ನನಗೆ ಅಪಕೀರ್ತಿ ವಿಭೀಷಣ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಪರಮಾತ್ಮಾ ನಿನ್ನ ಸೇವಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾವು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ ಯಾಗ ಶಾಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬಂದರೆ ಬಲವಾದ ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಯಿದೆ. ಅವರುಗಳನ್ನು ತಂದು ಮುಂದೊತ್ತಿ ಬಂದರೆ ಉಪಸ್ಥಿತರಿರುವ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಕಂಡು ಮಣಿದೆವು. ಯಜ್ಞ ಕುಂಡದಿಂದ ಎದ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವ ದೈತ್ಯ ಬಲವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದೆವು. ಆಚಾರ್ಯ ಶುಕ್ರರು ಎದ್ದೊಡಿದರು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ರಾವಣ ಮೌನಿಯಾಗಿ ಶಿಲೆಯಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನಲ್ಲವೆ ಅವನು ಎದ್ದೇಳಬೇಕಾದರೆ ಅವನ ಪತ್ನಿಯನ್ನೇ ಹಿಂಸಿಸಬೇಕು. ಪರನಾರಿಯ

ಬಯಕೆಯನ್ನಾಂತು ರಾಕ್ಷಸ ತನ್ನ ಅರಸಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಏಳದೆ ಹೇಗೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಪದ : ಪ್ರಳಯ ಭೈರವನಂತೆ ಕ್ರೋಧದ.... ಕೋಪದೊಳಿಂದ ವಾಯುಜನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಯಾವ ಪಥಕ್ರಮಣವನ್ನು ಅನ್ಯರು ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಶತ್ರು ಪಕ್ಷದವರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನೇ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವೇದೋಕ್ತವಾದ ನನ್ನ ಯಾಗವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಅರಸಿಯನ್ನು ಎಳೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರುದ್ರದೇವರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾದ ಖಡ್ಗದಿಂದ ವಾನರರ ಪಡೆಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ರಾವಣ ನೀನು ವಿಕ್ರಮೀಯಾ...

ಪದ : ಬಿಡೋ ಬಿಡೋ ನಿನ್ನಯ ನಡೆಸಲು ನೀನಯ್ಯಂದಿಯೋ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಕಠಿಣತಮವಾದ ತಪವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಅಜನಿಂದ ವರ ಪಡೆದವನಂತೆ ನೀನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹರನಿಂದ ಆಯುಧ ಪಡೆದವನಂತೆ ನೀನು ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಬಲಾಢ್ಯರ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದವನಂತೆ ನೀನು. ವಿಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವನಂತೆ ನೀನು. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರುಗಳನ್ನು ನರಕುರಿಗಳೆಂದು ತೆಗಳಿ ವಾನರರ ಪಡೆ ಗಣ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದ ನೀನು ನೇರವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದೆ ಈ ರೀತಿ ಮಾರಣಾಧ್ಯರಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ. ಬ್ರಹ್ಮ ವರ್ಚಸ್ಸಿನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಈ ಪಥವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ನಾಚಿಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ನಿನಗೆ ಬಾ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡು.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಹನುಮಂತಾ ಬಲಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಾಭಿಮಾನಿ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪಥ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಏನು ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ತಡೆದುಕೋ ಚಂದ್ರಹಾಸ ಬಲುಹನ್ನು.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಎಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾದ? ಸತಿ ಸಹಿತ ವಿಮಾನವೇರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಹೋಗಲಿ ಮುಂದೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ!

ಪದ : ದುರುಳ ದೈತ್ಯರು ಮಡಿಲಿತ್ತಲು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೊಳಳವಿಗಿಂದೆನುತ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಭಂಗಿತವಾದ ಮಾರಣಾಧ್ವರ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿದ ಮಾರುತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸತಿ ಸಹಿತ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದೆ. ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಭಲ ವಿಮುಖನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲ. ಸತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದೆ. ನೇರವಾಗಿ ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ ರಥವನ್ನೇರಿ ರಾಮನನ್ನೇ ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಬರುವ ಬರವನು ಕಾಣತಲೆ.... ಕೈಗೊಂಡ ನಾ ಕ್ಷಣಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾವಣನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಯಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಳಿತಾಯಿತು ಒಳಿತಾಯಿತು. ಕೋದಂಡಪಾಣಿಯಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಎಂದು ಸುರಪತಿ ನುಡಿಯೆ ಮಾತಲಿ..... ಚರಣಕಭಿನಮಿಸಿ ||

ಅರ್ಥ : ಮಾತಲಿ : ಪರಸ್ಪರರು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಅಮರರ ನಿರ್ಣಯದಂತೆ ಸುರ ರಥದಲ್ಲಿ ಪೀಯೂಷವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ದೇವಾ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣಾ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನಾಂತು ಹೋರಾಟ ಕಣದಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ದೇವ ನೀ ಲಾಲಿಸಿ ಕೇಳು..... ಹರುಷದಿ ರಥವನು ಕಳುಹಿದರಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ಮಾತಲಿ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ನಿರ್ಜರೆಂದ್ರನಾತ ದೇವೇಂದ್ರನ ದೇವ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಸುರಪತಿಯ ರಥದ ಸಾರಥಿ ನಾನು ಮಾತಲಿ ಎಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ಸುರರ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಗೋಸುಗವೇ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ನೀನು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥ-ವಾಗಬಹುದಾದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವೆ ದೇವರೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ದುಷ್ಟಮೂಲನಾದ ರಾವಣನು ನೇರವಾಗಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲು ರಥವೇರಿ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ರಕ್ಷಕನಾದ ನೀನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ

ಸುರರು ನಿನಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾರಥಿ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸುರರಥವನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವರೇ.

ಪದ : ಸುರಪನ ಸಾರಥಿಯಾಗಿಹೆ..... ಬರುವನು ನೋಡ ||

ಅರ್ಥ : ಮಾತಲಿ : ಪರಮ ಪುರುಷನೇ ಕೇವಲ ರಥವನ್ನು ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಲ್ಲ ಸುರರು. ಅನಿಮಿಷ ಮಾನ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಬಹು ವಿಧದ ಅಸ್ತ್ರ-ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಈ ರಥದೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ದುಷ್ಟನಾದರೂ ವಿಕ್ರಮೀ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣನೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಾವಣನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇವರು ರಥವೇರಿ ಮಾಡುವ ರಣವೈಖರಿಯ ವೈಭವವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಧನ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿರುವ ಈ ರಥವನ್ನು ತಾವೂ ಏರಿ ರಣಮುಖರಾಗಬೇಕೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯದಿಂದ ನಮಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಾತಲಿ ... ಸುರರ ಎಣಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ತಪ್ಪೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. [ಪಿಯೂಷ=ಅಮೃತ] ಆದರೆ-

ಪದ : ಮಾತಲಿಯೆ ನಾನೊಲ್ಲ ನೀ ಪುರು..... ಹಂಗಿಗೊಳಗಾಗುವನು ತಾನಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಾತಲಿ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥವೆಂದು ಸರ್ವಮಾನ್ಯರಿಂದ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪದವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದ ಧರ್ಮ-ಕರ್ಮ ರಕ್ಷಣೆ ಎಂದಾಗಲೀ ಸುರರ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವೆಂದಾಗಲೀ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುವ ಹೋರಾಟದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆ ಅನುಕುಲಿಗನ ಹಂಗಿಗೆ ಒಳಗಾಗಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲ. ನಾನೆಣಿಸುವ ನಾನರಿತ ಹೋರಾಟದ ವೈಖರಿಯ ವೈಭವವನ್ನು ನೀವು ನನ್ನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸುರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ನೀನು ರಥ ಸಹಿತ ಹಿಂತಿರುಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ನಾರಾಯಣ... ನಾರಾಯಣ... ನಾರಾಯಣ... ದಶರಥ ಕುಮಾರನೇ, ಕೌಸಲ್ಯಾ ಸಂಜಾತನೇ ವಸಿಷ್ಠ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯನೇ ಶಾಪಹರನೇ

ಸಕಲ ಜನಮನ ಪ್ರೀತನೇ ಸರ್ವಜನ ಸಂರಕ್ಷಕನೇ ಓ ಮಹಾಚೇತನನೇ
ಚರಣಕ್ಕೆ ಎರಗಿದ್ದೇನೆ ಸ್ವಾಮಿ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ಏನು ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನ
ಈ ರಣಕಣಕ್ಕೆ.

ಪದ : ದೊರೆಯೇ ನೀರಥವೇರಿ... ನೋಡಲೊತ್ತಿವೆಂದರು ಸುರರ ||

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ.. ಯಾವುದೇ ದೇವಶಕ್ತಿ ಇರಲಿ ಅಥವಾ ಭುವಿಯ
ಜೀವ ಚೇತನವಿರಲಿ ಸರ್ವಹಿತ ರಕ್ಷಣಾಕಾರ್ಯವು ಮಾಡುವವನಿಗೆ
ಕಷ್ಟಕರವೆಂದು ಗೋಚರಿತವಾಗದಿದ್ದರೂ ಅದು ದುಸ್ತರವಾಗುವುದೆಂದು
ಗೋಚರಿತವಾಗುವ ದೇವ-ಜೀವ-ಸ್ತೋಮ ಇರುವುದು ಸತ್ಯ ತಾನೆ?
ಈ ಭಾವನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ದೇವಸ್ತೋಮದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು
ಅನುಗ್ರಹವೆಂದು ಜೀವ ಸ್ತೋಮದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಸಹಾಯವೆಂದೋ
ಸಹಕಾರವೆಂದೋ ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನೆಂದು
ಗೌರವಾಧರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ನೀನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸರ್ವಜೀವ ಹಿತದ
ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಿಗರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಮನವಂತೂ ಅಜ, ರುದ್ರ, ಸುರರು,
ಕೊಡ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸುರ ರಥಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು
ಆ ವೃಂದ ಬಯಕೆ ನಿನ್ನ ಪರಿಶ್ರಮದಂತೆ ಸರ್ವ ಜೀವಹಿತಕಾರ್ಯ
ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಈ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಕೊಡಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಅಲ್ಲ
ದೇವರೇ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಾಧಿತವಾಗುವ ಕಾರ್ಯ ಪರಿಣಾಮದ
ಸಂತಸಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಲಿರುವವರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಸುರರು
ತಮ್ಮ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ಇದನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾಗಿ
ಅವರಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾನು ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಾರದರೇ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ-

ಪದ : ಮಾತ ಲಾಲಿಸಯ್ಯ ಮೌನಿ ... ನೂತನವಾದುದನೆಲ್ಲ ||
ತಂದೆಯಾಚ್ಛಿಯಿಂದ.... ನಾಗೆದ್ದುಡಿಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ನಾನಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಅರಿತ್ತಿದ್ದೀರಿ.
ನಾನೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಿಮಗೆ ವಿವರಿಸಬೇಕಾದಿಲ್ಲ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು

ಆಡುವ ಮಾತನ್ನು ನೀವು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸುಯೋಗ ನನಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದ ದಿನದಿಂದ ನಾನು ದುಷ್ಟ ಮರ್ಧನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾದ ಪರಿಕ್ರಮವನ್ನು ನೀವು ಅರಿತಿದ್ದೀರಿ. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥವಾಗಿ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಾನು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಖಿರಾದಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರಕ್ತಸರ ನಿರ್ನಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಿದೆ. ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹಲವು ಬಲಾಢ್ಯ ದೈತ್ಯರು ನನ್ನ ಶರದೆಸುಗೆಯಿಂದ ಅಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ನಾರದರೇ, ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ನಿಂತ ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತು ಸಾಧಿಸಿದ್ದೇನೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ನನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ಎರಡು ತೆರನಾಗಿ ಜನಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ದೈವಿಕಶಕ್ತಿ ಇದೆಯೆಂದು ಜನ ಪರಿಭಾವಿಸುವುದು ಸತ್ಯವಾದರೆ ನಾನು ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ನಾನು ಪರಶಕ್ತಿ ಅವಲಂಬಿತನಾಗುವುದು ಸರಿಯೇ ಹೇಳಿ. ಅದಲ್ಲ ನಾನು ದಶರಥ ಕೌಸಲ್ಯೆಯರ ಮಗನಾಗಿ ವಂಶವಾಹಿನಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆಂದಾದರೆ ನನ್ನ ನಿಲುವಿಗೆ ನಾನು ಅವಲಂಬಿತನಾಗಿರಬೇಡವೇ ಹಲವು ಪರಿಯಿಂದ ರಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಸರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ನಾರದರೇ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನೇ ಪಡೆದು ಬಳಸಿ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡುವುದು ನನಗೆ ಸರಿಯೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸುರ ರಥಾರೋಹಣ ಮಾಡಲಾರೆ ಕ್ಷಮಿಸಿ.

ಅರ್ಥ : ಜಾಂಬವ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಒಂದು ಭಿನ್ನಹ ದೇವರೆ.. ತಾಟಕಿ ಸಂಹಾರದಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಖಿರಾದಿ ದಾನವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದು ತಾವು ಖಳನಾಶದ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಸುವಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾವು ತಮ್ಮ ರಣವೈಖರಿಯನ್ನು ಕಂಡವರಲ್ಲ ಆದರೆ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ನಡೆಸಿದ ರಣವಿಕ್ರಮವನ್ನು ನಾವು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಪರಿಣಾಮದ ಸಂತಸವನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ದೇವರೇ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಾಶವಾದ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವ ನಾಶವಾಗಲಿರುವ ದೈತ್ಯನಾಶದ ಪರಿಣಾಮದ ನಂತರ ತಾವು ದೈತ್ಯನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭವೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ತಮ್ಮ ರಣವೈಖರಿಯ ವೈಭವದ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಪುಳಕಿತರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಈಗ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು

ತಾವು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದ ರಥಾರೋಹಿಗಳಾಗಿ ರಣವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ವಾನರರ ಪರವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಾನರ ಮಿತ್ರರೇ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪರವಾಗಿ ಹಿರಿಯರಾದ ಜಾಂಬವರು ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸುರ ರಥವನ್ನು ಏರುತ್ತೇನೆ ವರರಥವನ್ನು ಏರುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಾ... ರಥವನ್ನೇರಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದೆಯಾ ಯಾರಿಂದ ಬಂತು ನಿನಗೆ ಈ ರಥ.

ಪದ : ಕಳುಹಿದ ನಿನಗೀ ರಥವ..... ಕಳವಿಯೊಳಾತನ ಗೆಲುವೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಬಹುಪರಿಯಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾದ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ನಾನು ಸ್ವಾಧೀನೀಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಪದದಲ್ಲಿ ಸುರಸಂಪತ್ತೂ ಸೇರಿದೆ ರಾಮಾ.. ಸುರರು ನನ್ನ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ನೀನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಬಹುದೆಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ನನ್ನ ಅವಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಸೊತ್ತುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ವಿರೋಧದ ಪರಿಕ್ರಮಗಳಿಗಾಗಿ. ನಿನಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರೇ ಇರಲಿ ಬಿಡು ನೀನು ಅದನ್ನು ಬಳಸಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡು ನಿನ್ನನ್ನು ಮಣಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಸುರರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಬಂಧನವನ್ನೀಯುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾವಣಾ... ಯಾವ ಹೋರಾಟ ನಿನ್ನದು

ಪದ : ಎಮ್ಮೀರ್ವರ ಗೆಲುವುದನು ನೀ..... ಮಾರಣದಿರವೋ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾವಣಾ... ರಾಮನೊಂದಿಗೂ ರಾಮನ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೋ ನೀನು ನಡೆಸಿದ ಭವರದ ಭವಣೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊ ನಿನ್ನ ದೈತ್ಯ ಬಲಹನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ವಾನರ ಪಡೆ ನಾಶಪಡಿಸಿದೆ. ರಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಅರಮನೆಯ ಒಳಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮಾರಣಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮ ಹನುಮಂತ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮಗಜವೇರಲಿ ಹಯವೇರಲಿ ಅಥವಾ

ರಥವೇರಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನನಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿಯೋ ಅಥವಾ
ಮಾರಣಾಧ್ಯರದ ಅವಲಂಬಿ ಆಗುತ್ತಿಯೋ ತಿಳಿಸು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ
ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಾನು ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ದನುಜರು ಮಾಯಾವಿಗಳು..... ಇದನರಿತು ವಿಚಾರವ ಮಾಡು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಾ... ನೀನು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಧನುಜರಲ್ಲಿ
ಎಂಬ ಅರಿವು ನಿನಗೆ ಇರಬೇಕು. ವಿವಿಧ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗ
ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾವು ಅಥವಾ ನಮ್ಮಂತವರು. ಕೇವಲ
ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರವೋ
ಮಾಯಿಯೋ ತಂತ್ರವೋ ಮಾರಣವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಡಾ ನಾವು
ನಮಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ
ನಮ್ಮ ರಣಪರಿಕ್ರಮವನ್ನು ನೀನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಅರಿತು
ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮಾಡು.

ಪದ : ಈ ರೀತಿಯ ವಿದ್ಯದೊಳೊ..... ಮೂರ್ಖರಿಯ ಮರೆತೆಯೊ ಪೇಳು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾವಣಾ ಶತ್ರುಪಡೆಯ ನಾಶವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಚಲ ಪರಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ
ತೊಡಗಿದ ಯಾವನೇ ಆಗಿರಲಿ ಶತ್ರುವಿನ ಎಲ್ಲಾ ನಡೆಗಳನ್ನು ಭಂಗಿಸಲೇಬೇಕು.
ನಿನಾಗಲೀ ನಿನ್ನವರಾಗಲೀ ನೇರ ಹಾರಾಟ ಬಿಟ್ಟು ಅನುಸರಿಸಿದ ಅನ್ಯ
ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಂಗಿತರಾಗಿದ್ದೀರಿ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯತಾನೇ ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣನೆಂಬ
ವಿಕ್ರಮೀ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ನೀನು ಮೂರು ಬಾರಿ ರಣದಿಂದ
ವಿಮುಖನಾದುದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋರಾಡು ನಿನ್ನ
ಕಲಿತನವನ್ನು ಮೆರೆಸು.

ಪದ : ಸಾಕೆಲವೊ ನಾ ಬಲ್ಲೆ ನಿಮ್ಮಿ... ಮೀಸೆಯ ತಿರುಚಲವನೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಾ... ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಅರಸರುಗಳ ಕಾಲೋಚಿತ ನಡೆಗಳ
ಅರಿವು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿನಗಿಂತ ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ನನಗೆ
ಇದೆ. ರಣವು ಮಾತಿನ ಬಲುಹಿನಿಂದ ನಡೆಯುವುದಲ್ಲ ರಾಮಾ ವಿವಿಧ
ವಿಕ್ರಮೀ ಬಲುಹುಗಳನ್ನಾಂತ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯದು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಿನ್ನ ಕಲಿತನದ ಲಾಂಛನವಾದ ನೀನೀಗ ತಿರುವಿನ ಮೀಸೆಯನ್ನು ಹನುಮಂತ ಬಾಲದ ಬೆಂಕಿ ಸುಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಾ ಹರನಾಯುಧಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ತ್ರಿಶೂಲವಿದು. ಇದರ ಹತಿಗೆ ನೀನು ಅಳಿಯವುದು ಖಚಿತವಾದುದರಿಂದ ನೀನು ಸೀತೆಗೆ ಹೇಳಬಯಸುವ ನಿನ್ನ ಕೊನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಸೀತೆಗೆ ಅದನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾವಣಾ... ಮಂಡೋದರಿಯು ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ ಭರವಸೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಸೀತೆ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ನೀನೆಸೆಯುವ ಹರನಾಯುಧ ಸಮಾನವಾದ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ನನ್ನ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾಣಕ್ಕೆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಇಕ್ಕಡಿಗೈಯುತ್ತೇನೆ. ಎಸೆ ನೋಡೋಣ.

ಪದ : ನಿಖಳ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪೋಗಲು.... ತಾನೆನುತ ಗರ್ಜಿಸುತ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಮನನ್ನೂ ಹಾಗೂ ರಾಮನ ಪಡೆಯನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾವ, ಮಾರೀಚ ಇತ್ತಿರುವ ಮಾಯಾ ಚಕ್ರಶರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಏನಿದೇನಿದು ಶರಣ ಚೋದಿಗವಿ..... ನಿಧಾನವಿನೇದು ಪೇಳು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಶರಣಾ ವಿಭೀಷಣಾ ರಣಚೋದ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ ರಾವಣನ ಬಲುಹಾಗಿ ಒಂದು ನಮ್ಮಿಂದ ಅಳಿದ ಎಲ್ಲ ರಕ್ಕಸಸ್ತೋಮ ಬಹುತೆರನ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಹಾನಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಕೂರ ವನ್ಯಮೃಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಾವಣನ ಪರವಾಗಿ ರಣಕ್ಕೆ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿದೆ ಏನು ಮಾಯೆ ಜಾಲವಪ್ಪಾ ಇದು?

ಪದ : ನರರ ತೆರದಲಿ ಕೇಳೂ ವಯೋರಫ... ಮಾಯವಿದೆಂದನು ಸುರೇಂದ್ರ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ವೀರ-ರೌದ್ರ-ಭಯಾನಕ-ಭೀಭತ್ಸ ಅದ್ಭುತಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರು ಚೋದ್ಯಪಟ್ಟು ವಿಚಲಿತರಾಗಿ

ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ನೀನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಿ. ಸಕಲ ಮಾಯಾ ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ಕಣಕಣವನ್ನು ಅರಿತಿರುವ ನಿನಗೆ ಈ ಘ್ನುಲಕ ಮಾಯೆಯ ಯಾವ ಲೆಕ್ಕ ಹೇಳು ರಾವಣ ಮಾಡಿದ ಮಾರಣಾಧ್ಯರದ ಫಲವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಗೈಯಲು ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮವಾದ ನಿನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆಗುತ್ತದೆಯೋ.

ಪದ : ಶರನನೆಂದುದ ಕೇಳಿ ವೈಷ್ಣವ.... ಮಾಯಕದ ಚಕ್ರ ನಿಮಿಷದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಪರಮ ವೈಷ್ಣವ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಈ ಮಾಯಾ ಚಕ್ರದ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಏನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮಾಯಾಚಕ್ರ ಪ್ರಖರತೆಯನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಿದನೇ ರಾಮಾ ಹೆದರಲಾರೆ ಹೆದರಲಾರೆ ನನಗೆ ಒಲಿದ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು ಅವರ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ನನಗಿತ್ತಿರುವ ಈ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಪ್ರನಂತೆ ಬಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ರಾವಣನ ಅಸ್ತ್ರದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಬಲ್ಲಿದವನಾಗಿರಲಯೋಧ್ಯಯಾ.... ಮಲ್ಲ ನೀನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಾ ಯಾವುದು ನಿನಗೆ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗಬೇಕಿತ್ತೋ ಅದು ನಿನಗೆ ದಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕನ ಹೊಂದಿ ತೆರೆದ ರಥದಲ್ಲಿ ವೈಭವದ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ನಿನಗೆ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವನವಾಸ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಯಿತು. ವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೆ ವನದಲ್ಲೇ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅರಿತ ಅರಿವಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿತನಾಗದೆ ಮೃಗವನ್ನು ಬೆಂಬತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದೆ. ಮಡದಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಗೊಂದಲ ಮನಸ್ಕನಾದೆ. ಯಾವುದೇ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆ ದುಡಿಯುವವರ ಮೂರ್ಖತೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡೆ. ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದೆ. ನನ್ನ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಾನುಭವದಲ್ಲಿರುವ ಸುರರಥವನ್ನು ಏರಿ ನನ್ನೊಡನೆಯೇ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವಿಯಲ್ಲಾ.

ಅನುಭವಿಸಬಹುದಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ತೊರೆದಿರುವ ನೀನು ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ತೊರೆದು ನನ್ನಂಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೀತೆಗಾಗಿ ವಿಫಲ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಲ್ಲಿದನೆಂದು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ.

ಪದ : ಅಂತುದಕೇಳ್ ನಿನ್ನಂತ ದುರುಳರ.... ಕುಹಕಿ ಕೇಳು - ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾವಣಾ ಮೂರು ಜನರಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ವಿಫಲತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವ ನೀನು. ಮೂರು ಬಾರಿ ಈ ರಣದಿಂದ ಸೋತು ಹಿಂತಿರುಗಿದವ ನೀನು ಅಹಿತಕರ ನಡೆಗಳಿಂದ ಅವಮಾನಿತನಾಗಿ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವ ನೀನು. ಸರ್ವಜನರ ಹಿತಕ್ಕೆ ಹಾನಿವುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಎಸೆಯಲಿರುವ ಬಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತು ತೋಳುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹತ್ತು ತಲೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಫಲನಾಗುತ್ತೇನೆಂಬ ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸದೊಂದಿಗೆ ನಾನೆಸೆಯುವ ಶರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಾ... ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ ನನಗೆ ಬರಿದೆ. ಮಾತುಗಳೇಕೆ ತೊಡಗು ರಣಕ್ಕೆ. ರಾಮಾ...ನಿನ್ನ ವಂಶೀಯನಾದ ಅನರಣ್ಯನನ್ನು ನಾನು ಕೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಸಹ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪೂರ್ವದ ಹಗೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೀನು ಮುಂದಾದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯನು ಮಾಡಿದ ಅಹಿತಕರಘಟನೆಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ನಿನಗೆ ಮರಣ ಕಾರಣವಾಗುವಂತೆ ರಾಮ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೋ. ಇದೋ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಾಹುಶರಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ರಾಮಾ... ಸಾಧ್ಯವಾಗದು.

ಪದ : ಶಿರಗಳು ಭುಜಗಳು ಸಹಿತ..... ಅಚ್ಚರಿಯೊಳು ಯೋಚನೆಗೆಯ್ದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾಮಶರದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರಿತ ಪ್ರಾಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ರಾಮಶರ ಹುಸಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಈ ರಣದಲ್ಲೂ ಸಾಧಿತವಾಗಿದೆ

ನನ್ನಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ರಾವಣನ ಇಪ್ಪತ್ತು ತೋಳುಗಳನ್ನು ಹತ್ತು ಶಿರಗಳನ್ನು ನಾನು ಎಸೆದ ಬಾಣಗಳು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿವೆ ಆದರೂ ರಾವಣನ ತೋಳುಗಳು ಹಾಗೂ ಶಿರಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರು ಮೂಡುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲಾ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಾತಲಿ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ಒಂದು ಭಿನ್ನಹವನ್ನು ಆಲೈಸಬೇಕು.

ಪದ : ಬೇಸರಿಸಲು ಕಾವಲ್ಲಿದು..... ರಾಮಚಂದ್ರ
ತಡಮಾಡಲ್ಲಾ ತಕೋ ತೊಡು ಜೀವಶರ ಕತ್ತರಿಸೋ ಈ ಕ್ಷಣದೊಳು
ರಾಮ ||

ಅರ್ಥ : ಮಾತಲಿ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ವಿಫಲತೆಯ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ನೀನು ವಿಚಲಿತನಾಗುವವನಲ್ಲ ಬೆಂಕಿಯ ಅನಾಹುತದ ಕಾರಣವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬೆಂಕಿ ಆರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು ದೇವರೆ ಚಿಗುರುತ್ತಿರುವ ರಾವಣನ ತೋಳು ಶಿರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನೀನೆಂತು ಬಾಧಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೋ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಬರ ಪಥದಲ್ಲಿರುವ ಸುರರು ಬಾಧಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ದೇವರೆ ಅನ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ರಾವಣನಿಗೆ ರಣಾವಕಾಶ ನೀಡದೆ ಜೀವ ಶರಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ರಾವಣನ ಅವಸಾನ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ದೇವರೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಾತಲಿ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕವಾದ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಶರಗಳನ್ನು ಎಸೆದು ರಾವಣನ ಅಂಗಹಾನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆನಾದರು ನನ್ನ ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಕ್ರಮ ಸಫಲವಾಗದೇ ಹೋಗುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ ಏನ ಮಾಡಲಿ ನಾನು.

ಅರ್ಥ : ಮಾತಲಿ : ದೇವರೇ ರಾವಣ ಅವಸಾನ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಬಗೆದು ತಾವು ಕೈಚಿಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೆ ಹೇಗೆ ಸ್ವಾಮಿ.. ರಾವಣ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದುವರಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ ರಣವನ್ನು.

ಪದ : ಮಾತಲಿಯೆ ನಾನೆಂಬ.....ಕೈ ಸೋತುದಿಂದಿನೊಳು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಾತಲಿ ರಾವಣನ ಅವಸಾನವೇ ನನ್ನ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಣ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಬಯಸದೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಖರ ಶರಗಳನ್ನು ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ರಣಫಲಕಾರಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೃತ್ಯುವು ಕೂಡಾ ರಾವಣನನ್ನು ಆವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಸಿದ್ದಾಳೆಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಳಲಿದೆ ವಶಾಲಿ ನಾನು ಬಳಲಿದೆ. ಇದುವರೆಗಿನ ಪರಿಣಾಮವೇ ಸಾಧಿತವಾಗುವುದಾದರೆ ಯುದ್ಧ ಮುಂದುವರಿಕೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ಹೇಳು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾತಲಿ ಇದುವರೆಗಿನ ನಿನ್ನ ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ನಾನು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲಾರೆ. ನೀನು ರಥಸಹಿತ ಸುರಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳು ವಿಭೀಷಣಾ ದೇವಾ.

ಪದ : ಶರಣ ಬಾರೈಯೆನ್ನ..... ತೆರನ ನೋಡಿನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನನ್ನ ಬಲುಹು ಏನು ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತ ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಗ್ರಜನ ನಡೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿದವ ನೀನು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಕ್ತ ಶರಗಳು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಬಾಹುಬಲದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಾಂದಿದ್ದ ನಾನು ರಾವಣವಧೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆಂಬ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಲಂಕಾಧಿಪತ್ಯದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಅಭಿಷೇಚನ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ನಿನಗೀಯಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದ ಮೊದಲ ಸೂರ್ಯವಂಶಜ ನಾನಾಗಿ ಹೋದೆ ವಿಭೀಷಣಾ ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣ ರಾವಣ ಹೌದೇ ಹೌದು. ಅವನ ಅನುಜನಾದ ನೀನು ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಜೀವಿತಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಸಲವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದೇ ನಿನಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದುದು ವಿಭೀಷಣ. ಸುಗ್ರೀವ ದೇವಾ ನಾನು ನಿನಗೆ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ನೀನಾಡಿದ ವಶಾಲಿನಂತೆ ನನಗಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ವಾನರ ಬಲುಹಿನೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾದೆ ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆ ಸೇತುರಚನೆ ರಣ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮವರ ಸಾಹಸ ಪರಿಣಾಮದ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಅವಿನಾಶವಾದ ಅಂಗ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ರಾವಣನ ವಧೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದಾದ ಮೇಲೆ ಬರಿದೆ ಶ್ರಮಿಸಿ ಫಲವೇನು ಹೇಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಾನರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ನೀನು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಗೆ ತೆರಳುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಗೌರವದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆಂಜನೇಯಾ...

ಪದ : ಪಾವಮಾನಿಯೆ ಬಾರೊ..... ನೀವು ನೋಡಿದಿರೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವನ ಸಖ್ಯಾನುಬಂಧವನ್ನು ನನಗೆ ಹೊಂದಿಸುವಲ್ಲಿಂದ ತೊಡಗಿ ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸೀ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಯಾವ ಜೀವಿಗೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಸದಾ ಋಣಿ ನಾನು ಹನುಮ. ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳೇ ಹೌದಾದರೂ ನನ್ನ ಪರಮಾಪ್ತತೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನ ಆಂಜನೇಯ ನಳ ನೀಲ ಅಂಗದ ಸುಷೇಣರಂತಹ ಅನೇಕ ವಾನರರು ನನಗಾಗಿ ದುಡಿದಾಗಿನ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಪರಿಹರಿಸಲಾರೆ ವಯೋವೃದ್ಧರಾದ ಜಾಂಬವ ದೇವನ ಸಮಯೋಚಿತ ಸಲಹೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪರಿಣಾಮವಕ್ಕೆ ನಾನು ಋಣಿ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ತೆರನ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರಗಳಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದಿದ್ದುದು ನನ್ನ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಚಿಂತಿಸಬಾರದು. ದಯವಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆರಳಿರಿ.

ಪದ : ತಮ್ಮ ನೀನ್ಯಾರೆಂದು... ಹಮ್ಮಯಿಸಲೇನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಸಹೋದರತೆಗೊಂದು ಆದರ್ಶ ನೀನು ಆದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ನಿನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸದ ಕ್ರೂರಿ ನಾನು. ಆದರೂ ಇದನ್ನು ಎಣಿಸದೆ ನೀನು ರಣದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ರಾಮನು ಶೌರ್ಯಮೂಲದ ಸಾಧಕನಲ್ಲವೆಂದು ಖಚಿತವಾಯಿತಲ್ಲ ವೃಥಾ ಅಣುಕರಣವನ್ನು ನಾವು ನಡೆಸಿದಂತಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ..

ಪದ : ಧರಣಿಚಿಯ ನೀಗಾಡಿ..... ತಡಮಾಡದಿರು ತರಂತರಿಸಿ ನೀನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ವನವಾಸದ ಅವಧಿ ಬದ್ಧತೆ ಇರುವುದು ನನಗೆ ಮಾತ್ರಾ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದ ನಿನಗೆ ಅವಧಿ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ತೆರಳಿ ನಾನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮರುಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹೊಂದಲಾರದೆ ದೇಶಾಂತರಕ್ಕೆ ಪಯಣಿಸಿದೆ ಎಂದು ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪ್ರಮುಖರಿಗೆ ತಿಳಿಸು. ನಡೆ.

ಅರ್ಥ : ಮಾತಲಿ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ನಿನ್ನನ್ನು ಅರಿಯದವರು ನೀನಿಗಿಂದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮಣಿಯಲೂ ಬಹುದು ಆದರೆ.

ಪದ : ಮಾತಕೇಳಿಲೋ.... ತಾತನೀನೀಪರಿಯ ಮಾತುಗಳಾಡಲೇಕಿನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : ಮಾತಲಿ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ತನ್ನ ಸತಿಯ ಶಾಪ ಪರಿಮಾರ್ಜನಾ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಗೌತಮ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಸೂಚಿಸಿದಾಗಲೇ ವಿಶ್ವದ ಪರಮೋಚ್ಚ ಶಕ್ತಿಯೊಂದು ರಾಮಾಭಿದಾನದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿದೆಯೆಂದು ಲೋಕ ಅರಿತಿತ್ತು ದೇವರೇ ಪರಮ ಪಾವನವಾದ ಪರಂಪರೆಯ ಪಾವಿತ್ರವುಳ್ಳ ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ದಶರಥ ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಮಗನಾಗಿ ಆ ಪರಮೋಚ್ಚ ಶಕ್ತಿಯು ಜನಿಸಿ ರಾಮಾಭಿದಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ ದೈತ್ಯನಾಶದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಲೋಕತಾಳಿತು ಶಿವಶಕ್ತಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿ ಅಜಪಿತ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡ ನೀನಲ್ಲದೆ. ಈ ರಾವಣನನ್ನು ವಧಿಸುವವರು ಇಹರೆ? ಇಲ್ಲಿ ಇರುವ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಇವರಂತಹವರೆಲ್ಲರೂ ಅರಿತುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ದೇವರೇ ಆದುದರಿಂದ ಮನೋಬುದ್ಧಿ ಬಾಧಿತನಾಗದೆ ನಿನ್ನ ನಿಜ ಶೌರ್ಯ ಕೌಶಲವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸು ದೇವರೇ. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸು ದೇವರೇ.

ಪದ : ಕಡುಗಲಿಯ ತನಗಳನು..... ಮಾತಲಿಗಧಿಕ ದುಗುಡದಲಿ ||
ದೇವನಾನಾದರೆ ಈ ವಿರೋಧಿಯ ಕೊಲ್ಲು... ಭಾವಿಸುವಿರಿಸು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಾತಲಿ ದೇವಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ್ದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಾದ ಶಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುವುದುಂಟೆ? ಹಾಗೆಂದು ಆ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯ ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಜೀವಿಗಳು ಇರಬಹುದು. ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಗರಿಷ್ಠ ದೇವತಾ ಶಕ್ತಿಯವನಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಗರಿಷ್ಠ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವನಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರುಗಳ ಭವಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾತಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ದೇವತಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನು ನಾನಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ನರಸಾಮಾನ್ಯರ ಭವಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೋ ಎನೋ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬರಿದೆ ದೇವತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ನಾನು ನೀವೆಣಿಸಿದಂತೆ ದೇವರೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹದ ಬಗೆಗಾಗಿ ಈ ತೆರನಾಗಿ

ಪರಿಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತೇ? ನನ್ನರಣದ ಅಭಿಯಾನದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಸಮಸ್ತ ಬಲವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ನನಗೆ ರಾವಣನ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಅವಸಾನವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದಾದ ಮೇಲೆ. ನಾನು ದೇವರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಒಂದು ಸತ್ಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆತ್ಮವತ್ತಾಗಿ ನಾನು ದಶರಥ ಕೌಸಲ್ಯೆಯರ ಆತ್ಮಜನಾದ ಮನುಷ್ಯನೇ ಹೊರತು ದೇವರಲ್ಲ ದೇವತಾಂಶನೂ ಅಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾತಲೀ ಇವನೊಡನೆ ರಣವೆಸಗುವ ವಿಕ್ರಮಿ ನಾನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸುರರ ರಥದಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮ ಹೆದರಿದೆಯಾ....

ಪದ : ಮನದೊಳಂಜವೆ ಯಾಕೆ..... ಬೆದರದಿರೆನುತೆಂದ|
ರಾಮಗಂದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಾ... ರಣಕ್ಕೆ ನಿಂದ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯು ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಸ್ತಶಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ನೀತಿ ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದಿರುವುದಲ್ಲ. ರಣಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಬದ್ಧತೆ ನನಗೂ ಇದೆ ರಾಮ ವಿಕ್ರಮ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶಿರಗಳು ಇರುವವನಲ್ಲ ರಾವಣ. ವಿಪತ್ತು ಕಾರಕವಾದ ತೋಳುಗಳು ಇರುವವನೂ ಅಲ್ಲ ರಾವಣ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವುಗಳು ಕಡಿದಂತೆ ಚಿಗುರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೆದರಬೇಡ ರಾಮಾ ಹೆದರಬೇಡ.

ಅರ್ಥ : ಅಗಸ್ತ್ಯ : ಓಂ ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ ಓ....
ಸೂರ್ಯವಂಶ ಗುಣಭೂಷಣನೇ ಇದೋ ನಾನು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಪಾದಾರವಿಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ಈ ಭೀಕರ ರಣಕಣಕ್ಕೆ ಏನು ಬಂದಿರಿ ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ಪಾಲಿಸು ಪರಮ ಪವಿತ್ರ..... ಕಾಯಚಾಂತಕ ಪ್ರಿಯ ||
ಅವಧರಿಪುದು.... ತ್ರೈಭುವನರಕ್ಷರ ನೀನೈ ||

ಅರ್ಥ : ಅಗಸ್ತ್ಯ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಜನನವಾಗಿ ರಾಮಾಭಿದಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ವಿಶ್ವದ ಮಹಾಚೇತನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಗೌತಮರಿಗೆ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ತನ್ನ ಸತಿಗೆ ತಾನಿತ್ತ ಶಾಪ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಆಗಲೆಂದು ಗೌತಮರು ಬಯಸಿದ್ದು ರಾಮಾ... ವಿಶ್ವ ವಿಕ್ರಮಿಯೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿತನಾಗಿದ್ದ ದಶರಥನು ಯಜ್ಞ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗ ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಚೇತನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಯೇ ರಾಮ ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ಬಲಾಢ್ಯ ದುಷ್ಟರುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಿರುವ ನೀನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಂಜಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ರಾಮ ನರರಂತೆ ನಾಟಕವನ್ನು ಆಡಬೇಡ ರಾಮ. ಮಹಾವಿಕ್ರಮದ ಚೇತನನಾಗು. ರೆಂಬೆ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಬುಡವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೆ ಅದು ಚಿಗುರುತ್ತದೆ ರಾಮಾ ದೈತ್ಯ ಬಲುಹಿಗೆ ಮೂಲನಾದ ರಾವಣನ ವಧೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಾಧಿತವಾಗಲೇ ಬೇಕು. ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮೀ ಅರಿವಿಗೆ ಬಲುಹಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಕವಚವಾಗಿ ಆದಿತ್ಯ ಹೃದಯ ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ನಿನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮಂತ್ರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿನಗೆ ಮರಳಿ ಚೇತನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಏಳು ಎದ್ದೇಳು ರಾವಣ ವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದೈವೀ ಚೇತನವನ್ನು ಮೆರೆಸು ರಾಮಾ.. ಉಪದೇಶಿತನಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹರಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಈಶ್ವರನನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೋ. ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿರೂಪರುಗಳನ್ನೂ ಧ್ಯಾನಿಸಿಕೋ ಇದೋ.... ಕರ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಭಗವಾನ ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿಯು ಒಲಿದು ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೋ ರಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ..... ನಿಮ್ಮಿಂದ ಉಪದೇಶಿತವಾದ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಒಲಿದು ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಮೂಲಪುರುಷ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾತಲಿ ಶಾರ್ಙ್ಗ ನಾಯಕ ಧನುವನ್ನು ನನಗೆ ಇತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಧನುರ್ಧಾರಿ ಆಗಿ ಸುರರಥವನ್ನು ಅಡರಿ ರಾವಣನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಮೆರೆವ ಶಾರ್ಙ್ಗ ಮಹಾಶರವ..... ವಿಶ್ವಾಕಾರ ತಾನಾದ ||

ಕಂಡನು..... ದಶವದನ ||

ಪುಂಡರೀಕಾಂಬಕನ.....ಚಾಂಡಧೀಶನ ||

ಮೂರು ಮೂರ್ತಿಯ ರೂಪನ..... ದಿನೋದ್ಧಾರನೆಸಿಪನ ||ಕಂಡಾ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ಖಿನ್ನಮನಸ್ಕನಾಗಿ ರಣದಿಂದ ಭಿನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆದ ರಾಮ-ರಣ ಪ್ರಚೋದಿತನಾದವನಂತೆ ರಥವನ್ನು ಏರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಏನದು... ಏನದು... ಏನದು... ಸುರರಥವನ್ನು ಏರಿನಿಂದ ರಾಮನ ಸುತ್ತ ಪ್ರಭಾವಲಯ ಒಂದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹತ್ತು ಮುಖಗಳ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಆ ಪ್ರಭಾವಲಯ ಗೋಚರಿಕೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಣ್ಣುಗಳ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಒಳಗಣ್ಣಿಂದ ಯವುದೋ ನಿತ್ಯಸತ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಠಿಣತಮ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ನನಗೊಲಿದ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗೆ ಒಲಿದು ಆಯುಧಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ ಶಿವದೇವರಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಾಣದೇ ಇದ್ದ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ನಾನಿಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದಶದಿಕ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿತವಾದ ಈ ಪ್ರಭಾವಲಯದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆಡರವರೆಗಿನ ಆದಿತ್ಯರನ್ನು ಹನ್ನೊಂದರವರೆಗಿನ ರುದ್ರರನ್ನು ಮಾತ್ರಾ ಕಂಡು ನನಗೆ ಎಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿರಬಹುದು. ಆ ಚೇತನಾ ಪ್ರಾಕಾರಗಳು ನವ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬ್ರಹ್ಮರಿರಬಹುದೇನೋ ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳು ಸರ್ವ ಚೇತನ ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ಮೂಲಸ್ವರೂಪಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನನಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೇವಲ ಸುರರಥದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗದ ಆ ಪ್ರಭಾವಲಯ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲ. ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಕಾರಕವಾಗಬಹುದಾದ ಪ್ರೇರಕವಾಗಬಹುದಾದ, ಮಾರಕವಾಗಬಹುದಾದ, ಸಕಲ ಚೈತನ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ ಕಾಯವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವಂತೆ ನನಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾವಿರ ಎಂಬುದು ಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣ ಸೂಚಕವಾಗಬಹುದೇ ಹೊರತು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಕ್ಕಿದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರ್ಯಾಂಗಗಳು ಇದೆ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಗ್ರಹಿಕೆ ಓಹೋಹೋ... ಇವನೇ ಪಾವನ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಾಧಿಪತಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಹೌದು. ಕಂಡೆ ಹರಿಯ ಕಂಡೆ. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕನ ವಿಶ್ವಕಾರಕನ ವಿಶ್ವಾದಾರಕನ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯನ ಕಂಡೆ ಕಂಡೆ ಕಂಡೆ. ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡು ಅರಿಯದಿದ್ದ ನಮ್ಮವರು ಶ್ರವಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಅರಿತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಫುಟೀಕರಿಸಿ ನನಗೆ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸದಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಅವಗಣನೆ ಮಾಡಿದ ನಾನು ಇಂದು ಅವನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಆವೃತವಾಗಿರುವ ಮಹಾಂಶಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಕಾರನಾಗಿರುವ ವಿಶ್ವಚೇತನನಾಗಿರುವ ಈತನು ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಶಾವತಾರಿಯಾಗಿ ಅಂಶಾಂಶ ಅವತಾರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶದ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಬಂಧದ

ಅನುಬಂಧ ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತಹ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯನನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡೆನಲ್ಲಾ ಧನ್ಯನಾದೆ. ಧನ್ಯನಾದೆ. ವಂದೇ ವಿಷ್ಣುಂಭವ ಭಯ ಹರಂ ಸರ್ವಲೋಕೈಕನಾಥಂ ನಮಸ್ಕರೋಮಿ ನಮಸ್ಕರೋಮಿ.. ಜಯ ಜಯ [೬ ಸಲ]

ಸ್ವಾಮಿ.... ಬುದ್ಧಿಬಲಿತಂದಿನಿಂದ ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಣನಾಗಿ ನಾನು ಮೆರೆದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ನಾಶದ ವೇದಿಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾಮಿ ಆದರೆ ಆನಾಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅರ್ಹನೊಬ್ಬನು ಸಮರ್ಥನೊಬ್ಬನು ಬರಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ. ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯ ಹಂತವನ್ನು ತಲುಪಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು ದೇವರೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ ರಾಮಾ ಬಾ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾವಣಾ... ಜೀವಿತದ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯದ ಅರಿವನ್ನಾಂತಾಗ ಜೀವಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನಾ ಅವಕಾಶ ಆಗುತ್ತದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ-

ಪದ : ಸಾಕು ಸಾಕು ಬೇಡ ಭಲಘಡ.... ಪಟುಭಟಾಗ್ರಗಣ್ಯ ||
ಒಂದು ಸಾರಿ ಕೊಡೆಯತರಿದೆನು.... ಮಂದಿರದೊಳಗಾ ಹೊಂದಿಸಿದೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾವಣಾ... ಅಪ್ಪತಿಮವಾದ ಸಾಧನಾ ಜನ್ಯ ಪರಿಣಾಮವು ಸರ್ವಜನ ಹಿತಕಾರಿಯಾಗಬೇಕು. ಅಂತಹ ಸಾಧಕನೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವ ಜನ ಹಿತಾಪೇಕ್ಷಿಯು ಮೈತ್ರಿಯುತ ಅನುಬಂಧ ಇರಬೇಕು. ಒಂದು ಕುಲ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ನಾಯಕನು ಆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬಾಧಕನಾಗಿರದೆ ಅನುಸರಣಿಯ-ನಾಗಬೇಕು. ದೈತ್ಯಕುಲಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಆಸರೆ ರಾವಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೈತ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ನಿನ್ನಂತಹ ನಾಯಕ ಉಳಿದಿರಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ನಾನು ಮೂರುಬಾರಿ ನನ್ನ ನಿಲುವಿನ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ರಣದಿಂದ ವಿಮುಖಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ ನಿನಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀನು ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ. ಯಾವತತ್ವ ನಿನಗೆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿತು? ಯಾವ ಸತ್ವ ವಾಲಿ ನಿನಗೆ ಸೃಜಿಸಿದ ಆದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಸೋತ ನೀನು ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿಯುತ ಬಾಳ್ವೆಗೆ ಶರಣಾದೆ. ರಾಮನನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾತೃದಿಂದ ತಿಳಿದ ನಿನ್ನವರು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ರಾಮನ ಸತ್ವ, ಮಹತ್ವ ತತ್ವವನ್ನು ನೀನು ಮನವರಿಕೆ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕೊನೆವರೆಗೂ ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಘಾತುಕನಾಗುತ್ತಿ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯವನ್ನೇ ಮಾಡಿ ಹೋರಾಟದ ಅಂತಿಮ ಹಂತವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜೆ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ ರಾವಣ.

ಪದ : ಶರಣ ಬಂದರೆನ್ನ ನೀಕ್ಷಣ..... ಪೊರೆವೆ ನಿನ್ನ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ ಸರ್ವಜನ ಹಿತವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಿಸುವವನಿಗೆ ಅವನ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರ ಅನುವರ್ತಿತ್ವ ಬೇಕು. ಉತ್ತರದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ನಾನು ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣದ ಲಂಕೆಯಿಂದ ನೀನು ನನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗನಾಗು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಲಂಕಾಧಿಪತಿಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಜ ರುದ್ರರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ನೀನು ವಿಕೃತ ಮನಸ್ಕನಾಗದೆ ಸುಕೃತಕಾರಕನಾಗು. ನೀನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಿಕೊ. ನನಗೆ ನೀನು ಶರಣಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀನು ಸರ್ವಜನ ಹಿತಕಾರಕವಾದ ಪಥಾವಲಂಬಿ ಆಗಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಮತವಿದ್ದರೆ ಹೇಳು ರಾವಣ ನಾವು ಸಹೃದಯತೆಯ ಜೀವಿತಾನುಬಂಧವನ್ನು ಅನುಭವಿಸೋಣ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಾ.... ಧರ್ಮ ಎಂದರೇನು ಸತ್ಕರ್ಮ ಪಥಗಳೇನು ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ.

ಪದ : ಧರಣಿ ತಲೆಕೆಳಗಾದಡೆಯು..... ಬೊಬ್ಬಿರಿದ ದಶಕಂಠ ||

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಾ... ಅಜರುದ್ರರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ನಾನು ಆ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅಪಚಾರವೆಸಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೆಲ ಕುಲ ಬಲ, ಭಲಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೋ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೋ ನಾನೋ ನನ್ನ ಕುಲಜರೋ ಹೊಂದಿರುವ ಶತ್ರುತ್ವ ನನ್ನಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ರಾಮಾ... ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಅನುಸಂಧಾನಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. [ದ್ರುಹಿಣ=ಸೂರ್ಯ]

ಆದುದರಿಂದ ದೈತ್ಯ ಕುಲಜನಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರೆಯದ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಚಿಂತನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸರ್ವಾಧಿಕೃತವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ನನ್ನ ಸಮಸ್ತವನ್ನು ಸೀತೆಯ ಸಹಿತ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ದೀನನಾ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಕೆ ದಾನಿ ನೀ ಎಂಬ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ ರಾಮಾ ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ನಿಲುವು ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಭಲವು ನನಗೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣಾ ನಮ್ಮೀರ್ವರ ಯುದ್ಧ ಪರಿಣಾಮದ ಅರಿವು ಇರುವ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನಪ್ಪ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ದೇವರೇ ಬದುಕಿರಲೇಬೇಕಾದವರು ಅಳಿಯದಂತೆ ನೀನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲೆ. ಅಳಿಯಲೇಬೇಕಾದವರು ಉಳಿದಿರಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯನ್ನಾಂತುಕೊಳ್ಳುವುದು ದೈವಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯವಾಗದ ನಡೆ ಸ್ವಾಮಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಎದೆಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಬಾಣ ಹೊಡೆದು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅದೇಕೆ ಎದೆಗೆ ಗುರಿ ಇಡಬೇಕು ವಿಭೀಷಣ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ದೇವರೇ... ಹರನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇವನಿಂದ ಅಣಕಿತನದ ನಂದಿಯು ಇವನಿಗೆ ಶಪಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಎದೆಯೊಡೆದೇ ಇವನ ಮರಣ ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣಾ ಅಂತೆಯೇ ತೊಡಗುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾವಣ : ರಾಮಾ... ನೀನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯನಾಗಿ ದಶರಥ ಕೌಸಲ್ಯೆಯರ ಮಗನಾಗಿ ಅಥವಾ ದೈವೀ ತತ್ವವನ್ನು ಸತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಪರಮ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪರಿಭಾವಿಸಿದಂತೆ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ನೀನು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿರುವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಬೇಕೆ ರಾಮಾ... ತೊಡಗು ರಣಕ್ಕೆ ಉಭಯರೂ ಆತ್ಮಾನಂದದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸೋಣ.

ಪದ : ಶರಹತಿಗೆ ತನುಬಿಡುತ..... ಸುರರು ಪೂಮಳಿಗರೆದರಾಕ್ಷಣದಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜ್ಞಾನ ಸಂಪದದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆನಿಸಿದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮನೋಗತ ಬುದ್ಧಿಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾವಣ. ದೈವಾನುಗ್ರಹರ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಾಯದ ಬಲುಹನ್ನು ಮೆರೆಸಿ ರಾವಣೋ ಲೋಕರಾವಣಃ ಎಂಬಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿನ್ನಡೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಕ್ರಮಿಸಿ ಕೋಪಶಾಪಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಬಲುಹು ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ರಣದಲ್ಲಿ ಅವಸಾನ ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದು ಕೀರ್ತಿಗನ ದುರಂತವೇ ಸರಿ. ಮುಂದೆಯೂ ಒಂದು ಜನ್ಮವನ್ನು ಅವನು ಪಡೆಯಲಿರುವ ಎಂದಾದರೆ ಸತ್ ಪಥಗಾಮಿಯಾಗಲಿ ದೈವಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಲಿ ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ರಾತ್ರಿಂಚರರ ನಾಥನಾದ ಈತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆಂಬ ನನ್ನ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ನನ್ನ ಹಿತೈಷಿ ವಾನರರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಉಳಿದಂತಿರುವ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸದಾ ಋಣಿ ಆಗಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಗೌರವ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ ಸರ್ವೇಜನ ಸುಖಿನೋಭವಂತು ಸಮಸ್ತ ಸನ್ಮಂಗಳಾನಿ ಭವಂತು.. ಎಂಬ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸೋಣ.

ವಿಭೀಷಣದೇವಾ ಸಂಸಾರದ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಮನೆತನದ ಹಿರಿತನ ಸಮಾಜದ ನಾಯಕತ್ವ ರಾಜ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ತೆರವಾದಾಗ ಆಯಾಯ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಹತೆ ಉಳ್ಳವನು ತೆರವಾದ ಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಲಂಕೆಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ನೀನು ಎಲ್ಲ ತೆರನ ಸ್ಥಾನಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಅರ್ಹತೆ ಉಳ್ಳವನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನೀನು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮುಂದಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಪತ್ತು ಸಂತಸ, ಸಂಕಷ್ಟ ಸಂತಾಪ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಾವು ಅನ್ಯರಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು ಅದು ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗಲೂಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಮಾಧಾನ ಅನ್ನುವುದು ನಾವೇ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲದಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅರಿತು ನೀನು ಹಾಗೂ ನಿನ್ನವರೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ವ್ಯವಹರಿಸಲೇಬೇಕು. ಗತಪ್ರಾಣರುಗಳಿಗೆ ಯಥೋಚಿತವಾದ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಂದುವರಿದ ಕರ್ಮಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಾಗಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ತೊಡಗಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ದೇವರೇ ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞಾನುವರ್ತಿ ಆಗುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣಾ ದೇವಾ ಮರಣ ಕಾರಣ ಏನೇ ಇರಲಿ ಮರಣಿಸಿದವನು ಯಾರೇ ಇರಲಿ ಅವರುಗಳ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನು ಚಿರಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲೆಂದು ಉಳಿದಿರುವವರಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವಿತವನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಸರ್ವರಿಗೂ ಶುಭವನ್ನು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

* * *

ಶ್ರೀರಾಮ ನಿಜ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ

ಪಾತ್ರವರ್ಗ

ರಾಮ

ಹನುಮಂತ

ಸೀತೆ

ವಿಭೀಷಣ

ಸುಗ್ರೀವ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಈಶ್ವರ

ವಸಿಷ್ಠ

ದಶರಥ

ಭರತ

ಕೈಕೆ

ಶ್ರೀರಾಮ ನಿಜ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ

- ಎ.ಆರ್. ಶಿಗ್ರೀತಾಯ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಬಾಲಕರು ಕೇಳಿರೈ ಕಾಳಗದಿ ಖಳನ.... ಸುರಪಾಲಗಿರವ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಓಂ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥಾಯ ನಮಃ. ಹಿತೈಷಿ ಬಾಂದವರೇ ರಾಮ ನಮನಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ. ಇದುವರೆಗಿನ ನನ್ನ ಜೀವಿತಾನಾಭವಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಅವಲೋಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪರಂಪರೆಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಆ ಮನೆತನದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನಾಂತು ಅವಧಿಬದ್ಧ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆ. ಸೀತಾ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರೂ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟರು ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಾಧನಾ ಪ್ರಪಂಚದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದೆವು ಪಂಚವಟಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ದಿನಗಳನ್ನು ಅತಿಸುಖದಿಂದ ಕಳೆದವರು ನಾವು. ಆದರೆ ರಾವಣನಿಂದ ಸೀತಾಪಹರಣವಾದಾಗ ವಿಚಲಿತರಾದೆವು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನಂತಹ ಅನುಜನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯಿಂದ ನಾನು ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಹನುಮ ಮಿಲನ ಸುಗ್ರೀವ ಸಖ್ಯೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಕ್ರಮದಿಂದ ಲಂಕೆಯ ಸುಳಿವು ಸೀತೆಯ ಇರವು ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರಲು ಹನುಮಂತನೊಬ್ಬನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಾ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿಲ್ಲದ ಯಾವ ಆದೇಶವೂ ಅವಧಿಬದ್ಧವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿತು ಭಳಿರೆ! ಸುಗ್ರೀವ ನಿನ್ನ ನಾಯಕತ್ವಕ್ಕೆ ಶರಣು. ಸಮಸ್ತ ವಾನರರ ಸತತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಲಂಕೆಯವರೆಗಿನ ಸೇತು ನಿರ್ಮಾಣವಾದುದು ವಾನರರ ಕರ್ಮಕೌಶಲಕ್ಕೂ ಕರಕೌಶಲಕ್ಕೂ ಜ್ವಲಂತ ಉದಾಹರಣೆ. ಮುಂದೆ ಲಂಕಾಭಿಯಾನ ಲಂಕೇಶ,

ರಾವಣನು ಸೇರಿದಂತೆ ಅವನಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ವಿಕೃತ ವಿಚಿತ್ರ ವಿಪರೀತ ವಿಶೇಷವೆನಿಸಿದ ಮಹಾದೈತ್ಯ ಬಲವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ತೋರಿದ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಋಣಿ ಆಗಿರುತ್ತೇನೆ. ರಾಮನ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನಿಗೆ ಲಾಭವಿದೆ, ಕ್ಷೇಮವಿದೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ಲಾಭವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕ್ಷೇಮವೂ ಇಲ್ಲದೆ ದೊರಕದೆ, ನೀವುಗಳು ನನಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಬಗೆಗೆ ನಾನು ಸದಾ ಋಣಿ ಆಗಿ ಇರದೇ ಇದ್ದರೆ ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಕರ್ಮ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ನನ್ನ ಭಾಷೆಯ ಬಲುಹು ಸಾಲದು ಸದಾ ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಊರ್ಜಿತದಲ್ಲಿ ಇರಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತೇನೆ. ಆಂಜನೇಯಾ ನನ್ನಣಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಪ್ಪ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಪ್ಪಣೆ ಆಗಲಿ ದೇವರೆ....

ಪದ : ಮರುತಸಂಭವ.... ಕರಕರೆಗಳ ಮಾನಲೋರೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಆಂಜನೇಯ ರಾವಣನ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಿಭೀಷಣ ಈಗ ಲಂಕೆಯ ಅರಸನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ರಾವಣ ವಧೆಯ ನಂತರ ಆಹವ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ಈಗ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರು ರಾವಣಾವಲಂಬಿಗಳೇ ಹೌದು. ಅವರುಗಳು ಈಗ ವಿಭೀಷಣನ ಮತಕ್ಕೆ ಹೊಂದಬೇಕು. ಚತುರಮತಿಮಂತನಿದ್ದ ನೀನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಭೀಷಣನನ್ನೇ ಕಾಣುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೋಗು. ಪರಿವಾರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡು. ಕುಂದುಗಳು ನಿನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದರೆ ನೀನು ಕೊಡಲೇಬಹುದಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡು. ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು ರಾಮಮತವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಆಗಬೇಕು. ಮಂಡೋದರಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಕಾಣಬಹುದಾದವರನ್ನು ಕಂಡು ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಬೇಕಾದ ಜೀವಿತದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರುಹು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸೀತೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ರಣ ಪರಿಣಾಮವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳುಹಿ ಅವಳ ನಿಜ ಅಂತರ್ಯವನ್ನು ಅರಿತು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ನಡೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀನು ಕೊಡಬೇಕಪ್ಪ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ಇರಲಿ ದೇವರೇ ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್.

ಪದ : ರಾಘವನೆಂದುದ ಕೇಳಿ..... ಮನ್ನಿಸುತ್ತ ಕೇಳಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಆದೇಶದಂತೆ ವಿಭೀಷಣನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ. ಕಂದಿರದ ಕುಂದಿರದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿರುವ ರಾಮಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಸರ್ವರೂ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಚರಣಕ್ಕೆ ಆನತರಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿತರಾಗಿರೆಂದು ಮಾಂಡೋದರಿಯ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ ಇನ್ನು ಮಾತೆ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟೆ ಅಮ್ಮಾ ತಾಯಿ ಜಾನಕಿದೇವಿ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ತಾಯಿ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಶುಭವಾಗಲಿ ಆಂಜನೇಯ..... ಏನು ಬಂದೆಯಪ್ಪಾ||

ಪದ : ರಾಮನರಸಿ ಪಟ್ಟದಂಗನೆ..... ಎನ್ನುತೆರಗೆ ಪೇಳ್ವಳಂಗನೆಯೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಓ ನನ್ನ ಮಾತೆಯೇ ವ್ಯಾಕುಲಚಿತ್ತ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದ ಶ್ರೀರಾಮನರಸಿಯ ಮುಖಭಾವವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡವನಿದ್ದರೆ ಅವನು ಈ ಹನುಮಂತ ಮಾತ್ರ. ಈಗ ಅದೇ ತಾಯಿಯ ಸಂತಸಚಿತ್ತ ಪ್ರಭಾವಿತ ಮುಖಭಾವವನ್ನು ನೋಡುವ ಮೊದಲ ಯೋಗ ಭಾಗ್ಯ ಈ ಹನುಮವನಿಗೆ ಲಭಿಸಿತು ತಾಯೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ರಣದ ಉತ್ಸಾಹ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದು ಉತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮ ತಾಯೆ ಸಂಭ್ರಮ ಇನ್ನು ದೈತ್ಯಬಲವಿಲ್ಲ ಎಂದರಿತ ರಾವಣ ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಶ್ರೀರಾಮನೊಡನೆ ರಣಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮ ದೇವರು ಸುರ ರಥಾರೋಹಣ ಮಾಡಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ರಾವಣ ವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು ತಾಯೆ ಒಬ್ಬ ಅತಿಕಾಯನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವರಿಗೆ ಕೊಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ನಾ ಹೇಳಿದರೆ ನೀವು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ವಿಶ್ವವಿಕ್ರಮಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತೀರಿ ತಾಯೆ. ಪ್ರತಿದಿನದ ಹೋರಾಟದ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುರರು ಶ್ರೀರಾಮನ ರಣವಿಜಯದಿಂದ ಸಂತಸಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ತಾಯೆ. ವಿಭೀಷಣಾ ಲಂಕೆಯ ಅರಸನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಂತಸ ನೆಮ್ಮದಿ, ಶಾಂತಿ ಸಾಧಿತವಾಗಿದೆ ತಾಯೆ ಅಮ್ಮಾ ಅಂದು ನಿನ್ನನ್ನುಕಂಡು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾನೆ

ತಾಯೇ ಇನ್ನು ಬಹಳ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಬಳಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ನಮ್ಮ ಮಾತೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಒಡಗೂಡುತ್ತಾನೆ ತಾಯೇ ಒಡಗೂಡುತ್ತಾನೆ.

ಪದ : ಹನುಮ ನಿನ್ನಯ ಮಾತ ಕೇಳಲಾನಂದವು.....ಜಯವಾದದು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಆಂಜನೇಯಾ... ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಭಾವವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆನಂದ ಎನ್ನುವುದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸತ್ಯ. ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಪರಿ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹನುಮಂತ. ನನ್ನ ಅರಸನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡವಳು ನಾನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇದೆ. ಆದರೆ ಸೇತುಬಂಧನ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೇ? ಸಂಜೀವನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಲಂಕೆಗೆ ತರುವುದು ಎಣಿಸಲು ಬಣ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ? ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವರು ನೀನು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮವರು ಹನುಮಂತಾ ಶ್ರೀರಾಮ ವಿಜಯಕ್ಕೆ ನೀವು ಸಮ್ಮಿಳಿತರಾದುದು ದೇವಕಾರ್ಯಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಹನುಮಾ ಆದರೆ ಹನುಮಂತಾ ಇನ್ನೂ ರಾವಣ ಭೀತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಾನು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಹನುಮಂತಾ....

ಪದ : ಆದರೆನ್ನಯ ವಿಧಿವಶವೆಂತೋ..... ಬಯ್ಲಟ್ಟಿದನು ಕಾಡಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮಾರುತಿ... ಶ್ರೀರಾಮ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗ ಹರಹಿಡಿದು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟುಬಂದವಳು ನಾನು. ವನಪ್ರಯಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಸವಳಿದಾಗಲೂ ಪತಿ ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಗೋಚರಿತವಾದ ಮೃಗದ ಮಾಯೆಯ ಪರಿ ಪತಿ ಹೇಳಿದಾಗಲೂ ಹರ ಹಿಡಿದು ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ತುರುವುದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದವಳು ನಾನು. ಬಾಧಿತ ಆರ್ತನಾದ ಕೇಳಿಸಿದಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾಡಿದ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಜರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದವಳು ನಾನು. ಹನುಮಂತಾ ವಿಶ್ವದ ಸರ್ವ ಜೀವರುಗಳ ಚಿತ್ತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ನನ್ನರಸ ನನ್ನ ಹಠಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಕ್ರೋಧಿತನಾಗಿರಲೂಬಹುದು. ಅವಲಂಬನೆ ಅನುಸರಣೆ, ಅನುವರ್ತಿತ್ವದ ಜೀವಿತ ನಡೆಯು ಬಾಧಿತವಾದಾಗ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಜೀವರುಗಳು ಅದರಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತಾರೆ ಹನುಮ ಯಾಕೆ ನನ್ನ ಗಂಡನಿಗೂ ಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸಬಾರದು. ಹೇಳು ಆದರೆ ನನ್ನ ಅರಸ ಹಾಗೆ ಎಣಿಸಿದರೆ, ಅನ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತೊಡಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪದ : ನಿನ್ನ ನಂಬಿಗೆ..... ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ನಾ ಕಳಕೊಂಬೆನು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮಾರುತಿ.... ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಗಂಡನಿಂದ ಅಗಲಿಸಿ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡಿದ ರಾವಣನನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವನ ದೈತ್ಯ ಬಲಹನ್ನು ನನ್ನರಸ ನಾಶಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಿಸಿ ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ದೈತ್ಯನಾಶ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದು ರಾಮ ನನ್ನನ್ನು ತೊರೆದನಾದರೆ ನಾನು ಬದುಕಿರುವುದಿಲ್ಲ ಹನುಮಂತ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ತಾಯೇ... ಶ್ರೀರಾಮನ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಅನುಮಾನವನ್ನು ತಾಳಬಾರದು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸು ದೇವರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದೇವರು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮಾ ತಮ್ಮ ಹಂಬಲಿಕೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಶೀಘ್ರ ಪರಿಣಾಮದ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್...

ಪದ : ಎಂದು ಸಂತಯಿಸುತ್ತ ಹನುಮಂತ..... ಧ್ಯಾನವೊಂದೆಯೂಟಗಳಿಲ್ಲವವರಲ್ಲಿ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ.... ನೀನಾಡಿದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮಾತೆ ಜಾನಕೀದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದೆ ಬಂಧನದ ಭೀತಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಆನಂದವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮಿಂದ ಅವರ ಪರಿಗ್ರಹಣದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ದೇವರೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ಅದೋ ನೋಡು ವಿಭೀಷಣ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ದಿವ್ಯ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಸ್ವಾಮಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಶುಭವಾಗಲಿ ವಿಭೀಷಣದೇವಾ...

ಪದ : ಆಗ ವಿಭೀಷಣನನು ಪಿಡಿದೆತ್ತುತ.... ತಾಗುಬಾಗಿನಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣಾ... ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರಬಹುದಾದ ದುರಂತ, ದುಸ್ಥಿತಿ, ದುಮ್ಮಾನ, ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಅರಾಜಕತೇ ಕಾರಣ. ಆದ್ದರಿಂದ

ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ತೆರವಾಗಿರುವ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಧರ್ಮಸಮ್ಮತವಾದ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ನೀನು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಲಂಕಾವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ವಯಂವಿಕ್ರಮೀ ಆಗಿದ್ದು ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ರಾವಣ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಾನು ಆಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಇತರರನ್ನೂ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಬಾಳಿಸಿದ ಆದುದರಿಂದ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನೇ ಹೊಂದದಿದ್ದ ರಾವಣ ನನ್ನೊಂದಿಗಿನ ಕದನದಲ್ಲಿ ಅವಸಾನವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ದೈವೇಚ್ಛೆಯೆಂದರಿತು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಜೀವಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಹಿತಾ ಅನುಕೂಲಿಗಳಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂದು ಸೂರ್ಯ ವಂಶಜನಾಗಿ ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ ವಿಭೀಷಣ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಒಂದು ಅರಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗಬೇಕು.

ಪದ : ದೇವರರಿಕೆಯನವಧರಿಸಬೇಕೆ..... ಕೈಗಾವುದೆಂದೆರಗಿದರೆ ಕರುಣದೊಳೆತ್ತುತ್ತೆಂತೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ದೇವಾ... ನಿನ್ನ ಸತಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ರಾವಣ ದೈವದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ವಿಫಲನಾದೆ. ದೈವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವು ವಜ್ರಲೇಪದಂತೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲಾಗಲೀ ಅನುಭವದಿಂದಲಾಗಲೀ ನಮ್ಮಣ್ಣ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವು ನನಗೆ ಮೂಡಿಡಾಗ ನಿಮಗೆ ಶರಣಾದವ ನಾನು. ಶರಣನಾದ ನನಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಅರಾಜಕತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನಾದರೆ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಬಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ ದೇವರೇ ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ನಿತ್ಯ ಶರಣನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ದೇವರೇ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣಾ ಪರಪೀಡಾನುಸಂಧಾನವಾಗುವ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಸೂರ್ಯವಂಶಜರು ಮಾಡಬಾರದು ಮಾಡಿಲ್ಲ-ಮಾಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಆಶಯ ನಮಗಿಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಪರಸ್ಪರಂ ಭಾವಯೇತ್ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಲಂಕೆಯ ಆಡಳಿತ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅಂತಹ

ಸಂಯೋಜನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯನ ಮಾತೆಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ನೀನು ಲಂಕಾಧೀಶನಾಗಲೇಬೇಕು. ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ

ಪದ : ತಮ್ಮನೀ ಪೋಗೀಗ ಶರಣಗೆ..... ಕಟ್ಟಿಬಾರೈ ಘಮ್ಮನಿಂದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿವೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ನೀನು ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಲಂಕೆಯ ಆರಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ವಾನರ ಮಿತ್ರರೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ವಾಡಲಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನೀವು ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಬೇಕು. ವೆರಗನ್ನೀಯಬೇಕು ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಲಂಕೆಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನವನ್ನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮಾಡಿರಿ ವಿಭೀಷಣಾ... ನಿನಗೆ ಸಮಸ್ತ ದೈವೀಶಕ್ತಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹ ಸದಾ ಇರಲೆಂದು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣ : ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹವಾಯಿತು ದೇವರೆ....

ಪದ : ಬಳಿಕ ರಾಮನ ಕಾಣಿಕೆ..... ಭಂಡಿಯ ನಲಿವಿನಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ರಾವಣ ಅವಸಾನದಿಂದ ಲಂಕೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸ್ವಾಧೀನವಾಯಿತು. ಆದರೆ ದೇವರು ಅದನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸದೆ ಲಂಕಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನ ನಡೆಯಿತು. ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲವೂ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ನಡೆಯಿತು. ಲಂಕೆಯ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದಾಗಿರುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮ್ಮವರ ಮೂಲಕ ದೇವರಲ್ಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ತಮ್ಮಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದ ಲಂಕಾ ಸಂಪತ್ತಿನ ಭಾಗಾಂಶವನ್ನು ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದ ಸಹಿತ ತಮಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ದೇವರೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣಾ... ರಾಮನು ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥವಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದುದು ಸಂಪದಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ ವಿಭೀಷಣಾ ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮೈತ್ರೀ ಬಂಧದ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾವ ಸಂಪದವನ್ನೂ ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ

ಅದನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾಚಿಸಬೇಡ ನೀನು ಬೇಸರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಲೇಬೇಕಾದ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನಾನು ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು ಅದಕ್ಕಾಗಿ.

ಪದ : ಹದಿನಾಲ್ಕು ವತ್ಸರದಾ ಮಾತದು..... ಬಲು ಕಷ್ಟಕರಮಗಳು ಮೆಚ್ಚಿದೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾಮ ವನವಾಸ ಅವಧಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವಿಭೀಷಣಾ ಆಮೇಲೆ ವನದಲ್ಲೇ ಇರುವುದೋ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬರುವುದೋ ಎಂಬುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ರೂಪಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಚಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೆ ಭರತ ಬಂದಾಗ ನಿರ್ಣಯ ಆಯಿತು. ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರು ವಿಭೀಷಣಾ ತಪ್ಪಿದರೆ ದುರಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಧಿಬದ್ಧ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಕಳುಹಿಸು ವಿಭೀಷಣಾ...

ಪದ : ನಳಿನಾಕ್ಷನಿಂದ ನುಡಿಗೊಡಬಟ್ಟು..... ಧನ್ಯ ನಾನಿಳೆಯೊಳಿನಲಿಂತೆಂದನು||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಓ... ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೇ... ನನ್ನ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದ್ದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ದೇವರೇ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ ತಾನೆ? ನಿನ್ನ ವನವಾಸಗಮನಕ್ಕೆ ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯೇ ಕಾರಣ. ಪಾದುಕಾ ಪ್ರಧಾನಕ್ಕೆ ಭರತನ ಸವಿನಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ ಕಾರಣ. ಮಾಯಾಮೃಗದ ಮರ್ಮ ಭೇದಿಸುವುದೇ ನೀನು ಅದನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಕಾರಣ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಡಲು ಕಾರಣಗಳಿರಬಹುದು. ರಾವಣನಿಂದಾದ ಸೀತಾಪಹರಣವೇ ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಕುಲ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ನೀನು ರಾವಣನ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರೋಧಮನನಾದುದಕ್ಕೆ ಅವನ ಸೀತಾಪಹರಣವೇ ಕಾರಣ. ಮುಂದೆ ಮಾರುತಿಯ ಮೂಲಕ ಸುಗ್ರೀವ ಸಖ್ಯೆ ವಾಲಿವಧೆಗೂ ಕಾರಣವಿದೆ. ಮುಂದೆ ಮಾರುತಿಯ ಸಮುದ್ರೋಲಂಘನ ಸೀತಾನ್ವೇಷಣ, ಸೇತುಬಂಧನ, ಲಂಕಾಭಿಯಾನ, ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಕರ ಕದನ ದೈತ್ಯ ನಿರ್ಮೂಲನ ರಾವಣಾವಸಾನ ವಿಭೀಷಣನಿಂದ ಲಂಕಾಪದಗ್ರಹಣಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಯಾವುದನ್ನೂ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆಯಿತು. ಇದರ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಮ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣ ನಾನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣ ಇದೆ.

ಪದ : ತಿಳಿದೆ ನಿನ್ನಿಂಗಿತವನಂತರ..... ಶರಣನು ತಲೆಯ ಬಾಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ನನ್ನ ಹಾಗೂ ಈ ವಾನರ ಬಳಗದ ಎಲ್ಲ ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಕ್ರಮಗಳಿಗೂ ಯೋಗ್ಯ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ವಿಭೀಷಣಾ ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದನೋ ನನ್ನವರಾದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸು. ಮುಂದಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅವಳು ಬಂದ ಮೇಲೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಧನ್ಯನಾದೆ ಸ್ವಾಮೀ ಧನ್ಯನಾದೆ ಇದೋ ಹೊರಟೆ. ಸೀತಾಮಾತೇ ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿ ತಮ್ಮ ಚರಣ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವಿಕೃತ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದರೂ ರಾವಣನನ್ನು ಅವನ ಪರವಾದ ಸಮಸ್ತ ಬಲವನ್ನೂ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಲಂಕೆಯ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಓ ಪರಮ ಪವಿತ್ರೆಯೇ ಸೌಭಾಗ್ಯವಂತೆಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಆಗಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಹೊರಡಮ್ಮಾ....

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಸಂತೋಷ ಜನ್ಯವಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ಮಾತು ವಿಭೀಷಣಾ... ಆದರೆ ಒಂದು ಅನುಮಾನವಪ್ಪಾ....

ಪದ : ಮನಧಿಟವೆಂತು ಪೇಳ.... ರಾಮನೀಕ್ಷಿಸುವುದು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ವಿಭೀಷಣ... ಯಾವುದೇ ಮನುಷ್ಯ ಗಂಡಾಗಲೀ ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಪರರು ಅಂಗೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಡೆಯನ್ನು ತರ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾಮನ ಮಾತನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡದೆ ಹಠಹಿಡಿದು ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದವಳು ನಾನು ಚಿತ್ತಕೂಟದಲ್ಲೇ ಪಂಚವಟಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಳಲಿದಾಗಲೂ ರಾಮನ ಮಾತನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಪಯಣಿಸಿದವಳು ನಾನು. ಮಾಯಾಮೃಗವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಹಠಹಿಡಿದು ರಾಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದವಳು ನಾನು. ಕಠಿಣತರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸುರಕ್ಷಾ

ರೇಖೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ರಾವಣನಿಂದ ಅಪಹೃತಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹನುಮಂತ ಸಿದ್ಧನಾದಾಗ ರಾಮನೇ ಬಂದು ನನ್ನ ಪೀಡಾ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಹಠಹಿಡಿದೆ ನಾನೊಬ್ಬಳು ಹಠಮಾರಿ ಹೆಣ್ಣೆಂದು ನನಗೇ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಾಮನ ಚಿತ್ತ ವ್ಯಾಕುಲತೆ ಮತ್ತು ರಣಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ನನ್ನ ನಡೆಯೇ ಕಾರಣ ಹೀಗಿರುವಾಗ ರಾಮನು ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದು ಸೀತೆಯು ರಾಮನನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಗ್ರಹಣಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಜಾನಕೀದೇವಿ ಶ್ರವಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ರಾಮನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ಅರಿವು ರಾಮನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡಾಗ ಸ್ಫುಟವಾಯಿತು ತಾಯಿ ತನ್ನಿಂದ ಹತರಾದವರಿಗೂ ಆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬದುಕಬಹುದಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿದವನು ಶ್ರೀರಾಮ ಸಮಸ್ತ ಜೀವ ಪ್ರೀಯತೆಯ ಗುಣವಂತ ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಗಣಿಸುವುದುಂಟೆ ಅಣಕಿಸುವುದುಂಟೆ? ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮ ಮಿಲನಕ್ಕೆ ನೀವು ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಹೊರಡಬೇಕು ತಾಯಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಕರಾದರೆ ಅದನ್ನು ನಾನು ದೇವರಿಗಿತ್ತ ಕಾಣಿಕೆಯ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ನಾನು ಒಳ್ಳೆ ವಿಭೀಷಣ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಾನು ಅಪರಿಗ್ರಹಿಯಾದರೆ ಬಿಸಿಕಾವಲಿಯಿಂದ ಬೆಂಕಿಗೆ ಉರುಳಿದ ಅನುಭವವಾದೀತು ವಿಭೀಷಣಾ ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ನಿನಗೆ ಭಲಬೇಡ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಅಮ್ಮ ತಾಯೇ ನಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೂ ಮೀರಿದ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತವೆ ತಾಯಿ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರದ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ದೈವವೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಮ ಕಠೋರಮನಸ್ಕನಾಗಲಾರನೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ದೈವಾವಿಲಂಬಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗೋಣ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ವಾಣಿಯ ಚೆಲುವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಒಲವು ಗೌರಿಯ ನಿಲುವುಗಳನಂತ ಕಾಯಾ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನಾಂತು ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಕಿಯಾಗಿ ರಾಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತ ಆಗಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಬೇಕಾಗಿ ವಿನಯದಿಂದ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ತೊಡಿಸಿದಳು ರಾಮನಧಾರುಗಿ..... ಹೃದಯದೊಳಗಪ್ಪ ||
ಹೊನ್ನಕಡಗವನಿಟ್ಟು..... ಉಟ್ಟುಳಿನ್ನೇನು ||
ಕುಂಕುವನಿಟ್ಟು ತಿಲಕವ ತಿದ್ದಿ.... ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂದೆನಿಸಿ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ವಿಭೀಷಣಾ... ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತೆಯಾಗಿಯೇ.. ನಾನು ಮಿಥಿಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆದುದು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಅವುಗಳಿಂದ ಹೊರತಾದೆ ನಾನು. ಮತ್ತೆ ವನದಲ್ಲಿ ಅನುಸೂಯಾದೇವಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದಳು. ವಿಭೀಷಣಾ ಈಗ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಶೋಭಿತೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೂ ನನ್ನ ನಡೆಗೂ ಅವಮಾನವಾಗದಿರಲಿ ಎಂದು ಸಮಸ್ತ ದೇವರಲ್ಲೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತ ನಾನಾಗಿ ರಾಮನನ್ನು ಸೇರಲು ಹೊರಟೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಅಮ್ಮಾ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವು ಲಂಕೆಯ ವೈಭವದ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಲಿ...ಸಾಗಲಿ...

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಗಮನಿಸಿದೆಯಾ ಸೀತೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ವೈಭವದ ವೈಖರಿಯನ್ನು.

ಪದ : ಗತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಭವವೆ..... ಮನವನಾರ್ಗರಿವುದೆಲೆಗೆ ತಮ್ಮ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಅನುಬಂಧಿತವಾದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏನೇ ಇರಲಿ ಅನ್ಯರ ಅವಲಂಬನೆಯಾದಾಗ ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮವು ನಮ್ಮ ಒಳಿತಿಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗುವುದಾದರೆ ಅವರ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಜೀವಿತವನ್ನು ನಾವು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರಿಂದ ನಾವು ಅನ್ಯಥಾ ಪರಿಗಣಿತರಾಗಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಪರಿಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸು ತಮ್ಮಾ ರಕ್ಷಿಸಿಯ ಆರ್ಭಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಯಗೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿ ಇರಲಾರದ ಸೀತೆ ರಕ್ಷಿಸರ ಮಾಯೆಯೆಂದು ನಾನು ವಿಷದೀಕರಿಸಿದರೂ ಮೃಗಮನೋಚಿತಿಯಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಕಠಿಣತರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನನೋಯಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ನಿರ್ಬಂಧದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳದೆ ನಿನ್ನ ಸುರಕ್ಷತಾ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಅಪಹೃತಳಾದಳು. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪರಿತಾಪದ ಬಳಲಿಕೆಗೆ ಕಾರಣಳಾದಳು. ನಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದವರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಬಳಲಿಕೆಗೆ

ಕಾರಣಳಾದಳು. ಈಗ ಅಲಂಕೃತೆಯಾಗಿ ಅಂದಣವೇರಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡು ಆಕೆಯ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದ ಎಲ್ಲ ಸೊತ್ತುಗಳು ದುಷ್ಟ ರಾವಣನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದುದು ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ ತಾನೆ? ತನಗೆ ಕಾಯ ಚಿತ್ತ ಬುದ್ಧಿಗೆ ವಿಕೃತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸೊತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನ ಮಾಡಿದ ಸೀತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಳಿತು ಭಾವನೆಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ತಮ್ಮಾ. ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಉಪ್ಪನ್ನು ಸವರಿ ಬೆಂಕಿಯ ಲೇಪನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಅನುಭವ ನನಗೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ನಿದ್ರೆ ಆಹಾರ ಮೈಥುನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನನಗಾಗಿ ರಣಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ನೀನು ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಇವಳ ಈ ನಡೆಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ತಮ್ಮಾ ಇವಳ ಆಶಯ ಆಸಕ್ತಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ನನಗೆ. ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಆಧಾರದ ಅಥವಾ ಅನುವಾನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಾದರೂ ನಾರಿ ಮನದ ಗತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳು ಉದಾಹರಣೆ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಳಲ್ಲಾ ತಮ್ಮಾ....

ಅಂಗದಾ ನಾನಿದನ್ನು ನೋಡಲಾರೆ ಅನುಭವಿಸಲಾರೆ ಹೋಗು ಅಂದಣದಿಂದ ಇಳುಹು ಅವಳನು.

ಪದ : ಜಲಜಾಕ್ಷಿ ತಿಳಿದು..... ಕೇಳ್ ಚೋದ್ಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ವಿಭೀಷಣಾ... ನಾನು ನಿನಗೆ ಮೊದಲೆಂದುದೇ ಸರಿ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಭೀತ ಮನಸ್ಸೆ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಏನೇ ಆಗಲಿ ರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನು ಸೇರುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಮನ್ನಿಸಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ... ಮನ್ನಿಸಬೇಕು.

ಪದ : ದೇವನೆ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆನ್ನಯ್ಯ ತಪ್ಪನು..... ಭಾವಕಿತ್ತೆ ವಸ್ತುಗಳ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ದೇವರೇ ನಿನ್ನ ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಕ್ರಮದಿಂದ ರಾವಣ ವಧೆ ಆದಾಗ ಲಂಕೆಯೇ ನಿನ್ನ ಅಂಕಿತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಕರುಣಾಮಯನಾದ ನೀನು ಲಂಕೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ ಲಂಕಾ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮ್ಯ ಇದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆ. ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಕೆ ಆಗುವ

ಕಾಣಿಕೆಯ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರಲೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಾನು ವಿನಂತಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ಜಾನಕೀದೇವಿ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿ ನನ್ನ ಲಂಕೆಯ ವೈಭವದಿಂದ ಬಂದಿರುತ್ತಾಳೆಯೇ ಹೊರತು ಇದು ಅವಳ ಕಾಮನೆ ಅಲ್ಲ ದೇವರೇ ನಾನು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಎಣಿಕೆಯಾದರೆ ಕರುಣಾ ಹೃದಯದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ದೇವರೇ ಬದಲಾಗಿ ಜಾನಕೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ತಾವು ದೋಷ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿದರೆ ನನಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇಲ್ಲ ದೇವರೆ. ನಾ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಲಂಕೆಯ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಬಾಹಿರನಾಗುವುದಾದರೂ ಸರಿ ನಿನ್ನ ಶರಣನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯಬೇಕು. ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಇತ್ತ ವೈದೇಹಿಯನ್ನೂ ತಾವೇ ಕಾಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : **ಸುಗ್ರೀವ :** ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ನಿನ್ನೆಣಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಯಥಾಸಾಧ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿರುವುದು ತಮಗೆ ನಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯ ಸೇವೆ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದ ಹೊರತಾದ ಯಾವ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯೂ ನಮಗೆ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ನಮಗೆ ನೀನು ಮಾಡುವ ಅನುಗ್ರಹರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತೆ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ನಮ್ಮವರ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.
ದೇವರೇ ರಾವಣನ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸುರಸೊತ್ತುಗಳನ್ನು ಅವರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ನೀನು ನಿನ್ನವಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದಿರಲಾಗದು ಎಂಬ ನಮ್ಮಣ್ಣಿಯ್ಯನ ಮಾತನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸು ದೇವರೇ. ಸತಿ ಸಹಿತರಾಗಿ ಅಜರುದ್ಧರು ನೀಡಿದ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸು ದೇವರೆ.

ಪದ : ಮರುಗಿ ಬೆಂಡಾಗಿರ್ಪ ಸೀತಾ..... ನಿನ್ನಡಿಯ ಕರುಣದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : **ಸೀತೆ :** ಪತಿದೇವಾ... ಚರಣಾರವಿಂದಳಿಗೆ ಆನತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ದೇವರೇ ಆಧಾರವೇ ಇಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಆಧಾರವೇ ದೊರಕದ ಯಾವುದೇ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಜೀವರು ಅನುಮಾನದಿಂದಲೇ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಅರಿವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಗಂಡನ ವನವಾಸದ ಪಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಬೆಸೆದಿರಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಾನು ಸಹಧರ್ಮಿಯಾಗಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ ತೀವ್ರತರವಾದ ಬಳಲಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿ ಇರಲಾರೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಮಾಯಾ ಮೃಗವೆಂದು ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ನಂಬದೇ

ಇದ್ದುದು ನನ್ನ ದುರ್ಯೋಗ ಸ್ವಾಮಿ. ನಿಮ್ಮದೇ ಆರ್ತನಾದ ಎಂದರಿತು ನಿಮ್ಮ ಸೆಳೆತದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಳಾಗಿ ಕಠಿಣವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ನಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ ಕುಲನಾಶದ ಶಾಪ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರೇಖೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ನಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಅಪಹರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಿಸಾಡಿದ ನಾನು ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣನ ವಿನಯೋಕ್ತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ ರಾವಣನೇ ತಂದಿತ್ತ ಸೊತ್ತುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವಳು ನಾನು. ಈಗ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿದ್ದು ಆಸಕ್ತಿಯ ಆಶಯದಿಂದ ಅಲ್ಲ ದೇವರೇ ಮಿಥಿಲೆಯ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಮನೆತನಗಳು ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಯೋಜಿತೆಯಾಗಿ ಮರ್ಯಾದಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಸಹಧರ್ಮಿನಿಯಾಗಿ ಅನ್ಯ ಪುರುಷರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದನಾದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾಜದ ಕಳಂಕಿಣಿ ಆಗುತ್ತೇನೆ ನಾನು ಎಂಬ ಅರಿವು ನನಗೆ ಇದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನನ್ನರಸನಾದವರು ನೀವು. ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಅಗ್ನಿಸತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಪವಿತ್ರಳಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸತಿಸಹಿತರಾದ ಅಜರುದ್ರರ ಸುರಪ್ರಮುಖ್ಯರ ವಾನರವೀರರ ಲಂಕಾನಿವಾಸಿಗಳ ಹೆಚ್ಚೇಕೆ ನಿಮ್ಮ ಅನುಜನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಸಮಕ್ಷಮ ಅಗ್ನಿಗಮನೆಯಾಗಿ ಅಬಾಧಿತಳಾಗಿ ಹೊರಬಂದು ಪವಿತ್ರಾತ್ಮೆಯಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಎನಲು ಕೇಳುತ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಮನ..... ಅನಲನುರಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಬದ್ಧತೆ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವ ನೀನು. ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ವನವಾಸ ಗಮನ ಪವನಸುತನ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಲಂಕೆಯ ಸೀತೆಯ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲಿನ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಿನ್ನ ಬದ್ಧತೆಗಾಗಿಯೇ ಹೌದು. ಕೇವಲ ರಾವಣನ ರಾವಣ ಬಲುಹಿನ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದುದಲ್ಲ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಉದ್ದೇಶವೂ ಆ ನಿನ್ನ ಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಶ್ರಮದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಆ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆ ಯಾಕೆ ಅಣ್ಣಾ? ಅಪರಾಧವು ನಿರ್ಣಯವಾಗದೆ ಅನುಮಾನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗಬಾರದು ತಾನು ನಿರಪರಾಧಿಯೆಂದು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತೆ ಜಾನಕಿದೇವಿ ಅಗ್ನಿಗಮನೆ ಆಗುವುದೇ ಸರಿಯೆಂದು ನೀನು ಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ ನಾನು ಅವಳ ನಿರಪರಾಧಿತ್ವವನ್ನು ಅವಳು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅನುಮತಿ ನೀಡು ಅಣ್ಣಾದೇವ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನನ್ನ ಭಾವವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಸೀತೆಯ ನಡೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಆಡುತ್ತಿರುವ ಮಾತುಗಳು ಸೂರ್ಯವಂಶ ಜಾತನಾದ ನನಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಪಹಾಸ್ಯವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಾತುಗಳು ಮುಂದುವರಿಕೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳಿತು. ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನೇ ನೀನು ಹೌದಾದರೆ ಅಗ್ನಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂತಾಗಲಿ.

ಪದ : ಕಾಂತ ಲಾಲಿಸು ಎನ್ನ ನಿಜವ..... ಕೃತಾಂತನ ಸೆರೆಯಾಗಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪತಿದೇವಾ... ಜನಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ಇದುವರೆಗಿನ ನನ್ನ ಜೀವಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆದುದು ಸಮಸ್ತ ದೈವಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಅಂತಹ ಎಲ್ಲ ದೇವ ಚೇತನರುಗಳಿಗೂ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೆಳೆದ ಹೊಕ್ಕ ಮನೆತನಗಳ ಸರ್ವಕೀರ್ತಿವಂತರಿಗೂ ಎರಗಿದ್ದೇನೆ. ಪತಿಯೇ ದೇವರು ಅಲ್ಲ ದೇವರೇ ನನಗೆ ಪತಿ ಅಂತಹ ನಿಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಆನತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಾನು ಸ್ವೀಕೃತಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಜೀವ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ನಮನಗಳು. ಮಿಥಿಲೆಯ ಜನಕರಾಜನ ಮಗಳಾಗಿ ಸೂರ್ಯಕುಲಜ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸತಿಯಾಗಿ ನಾನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪತಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಹೊರತಾಗಿ ಅನ್ಯ ಪುರುಷರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾದ ಅಗ್ನಿ ನನ್ನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಸುಡಲಿ. ಅಗ್ನಿದೇವಾ.. ನೀನೇ ಈಗ ನಿರ್ಣಾಯಕ. ಇದೋ... ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಭರ್ಗನು ಮುನಿದೆಂದ.....ದುರ್ಗತಿಗೀಡಕ್ಕು ಪಾಲಿಸಿನ್ನಿವಳ ||

ಅರ್ಥ : ಈಶ್ವರ : ರಾಮಾ.... ನಿನ್ನ ನಡೆಯೇ ಸರಿಯಾದ ನಡೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಂಡವನಾಗಿ ಅಪರಿಕ್ರಮದ ಫಲವನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ನಾರೀಮನ ಪಾವಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಗ್ನಿಮುಖಿಳಾದ ಜಾನಕಿ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮೆಯಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದವಳನ್ನು ನೀನು ನೋಡಿರಲೇಬೇಕು. ರಾಮಾ.... ನೀನು ತಪ್ಪು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಿ. ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದವನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪುರಾವೆಗಳು ದೊರಕಿದಾದ ನ್ಯಾಯಯುತ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಅಗ್ನಿ ಮನೆಯಾದ ಸೀತೆ ಅವಳು

ಮುಡಿದ ಹೂವು ಕೂಡಾ ಮಸುಕಾಗದಂತೆ ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಎಂದಾದ ಮೇಲೆ ನೀನು ಭಿನ್ನ ಯೋಚನೆ ಮಾಡದೆ ಇವಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪರಿಗ್ರಹಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ನೀನೇ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗಬಹುದು ಎಚ್ಚರ ರಾಮಾ... ನನ್ನ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವರೂ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ವ್ಯವಹರಿಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಹೇಶ್ವರಾ... ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಾತನ್ನು ಆಲೈಸು...!

ಪದ : ಕೇಳಿರಬಹುದು ಖ್ಯ ದೇವರು ಮಾತ..... ಹಾಳಪವಾದವು ಈ ಸತಿನೆವದಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಶ್ವ ಮಾನ್ಯರೇ ಸೂರ್ಯವಂಶ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಆರಂಭವಾದದ್ದಲ್ಲ. ನನ್ನಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಈ ವಂಶದ ಆಳರಸರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹಾನಿ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬುದು ಆ ಕುಲಜನಾದ ನನ್ನ ಬದ್ಧತೆ ನನಗೆ ಒದಗಿಬಂದ ಯಾವುದೇ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾನು ಭಿನ್ನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕುಲಗೌರವವನ್ನು ನಾನು ಉಳಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದು ಖಚಿತ. ಆದರೆ ನನಗಾಗಲಿ ನನ್ನ ಕುಲಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಪವಾದವೆನಿಸುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಯಾರಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಈ ಜಾನಕಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ. ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ನಾನು ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದುದೇ ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವಂಶೀಯನಿಗೆ ಇವನಿಂದಾದ ದುರಂತ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ರಾವಣನನ್ನು ನಾನು ಕೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂತಸವಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಾನು ಇವಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ... ಸುಗ್ರೀವಾ...

ಪದ : ಕಪಿರಾಜ ಕೇಳು ನಿನ್ನಯ.....ಉಪಚಾರವಾಯ್ತೆಂದ ಮೇಲೇನು ಮರುಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಿನ್ನ ಸತಿಯಾದ ರುಮೆಯನ್ನು ನೀನು ನನ್ನಿಂದಲಾಗಿ ಒಡಗೂಡುವಂತಾದರೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೀನು ಒದಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ನಿನ್ನ ಮಾತು ನಡೆಸಿದೆ. ಇನ್ನೇನೂ ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಭೀಷಣ ದೇವಾ... ನೀನು ನನಗೆ ಶರಣಾದಾಗ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಂತೆ ನಾನು ಲಂಕೆಯ ಅಧಿಪತಿತ್ವವನ್ನು ನಿನಗೆ ನೀಡಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹಾ ಬದ್ಧತೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಆಂಜನೇಯಾ....

ಪದ : ಪ್ರಾಣಮಿತ್ರನೆ ಹನುಮಂತ..... ಪೋಗಿರಿಂದಿನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಆಂಜನೇಯಾ... ಪಂಪಾತೀರದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನಂತೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿದವರಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ನನಗಾಗಿ ನೀನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ರಾಮ ಕಾರ್ಯದ ಸರ್ವಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಬಲುಹಾದೆ. ನನಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗನಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣಚೇತನವಾಗಿ ನೀನು ಲಭಿಸಿದೆ ಹನುಮಾ. ಯಾರ ಯಾವ ಋಣವನ್ನಾದರೂ ತೀರಿಸಿಯೇನು ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಲು ನಿನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನಿನಗೆ ನಾನು ಆಗೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದ ಪದವಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ನೀನಿನ್ನು ತೆರಳಬಹುದು ಹನುಮ ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ. ನಮ್ಮ ವಂಶಪರಂಪರೆಗೆ ಎನಿಸಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಾನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಸರ್ವಶಕ್ತರೇ ಸರ್ವ ಸಹಕಾರಿಗಳೇ ನಾನು ಈ ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವಳು ಅವಳ ಇಚ್ಛಾನುವರ್ತಿಯಾಗಿ ಅವಳ ಜೀವಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ಕಂದಾ ರಾಮಾ.... ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಆಲೈಸು

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುವರೇಣ್ಯ... ವಂದಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಲಾಲಿಸೈ ರಘುರಾಮ ನಿನ್ನಯ..... ಪೀಳಿಗೆಯರು ||

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ರಾಮಾ... ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸತ್ಯಾಂಶದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈಗ ತಾನು ನಿರ್ದೋಷಿಯೆಂದು ಸೀತೆ ಅಗ್ನಿಮುಖಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನೀನು ಅನ್ಯ ನಡೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಸೂರ್ಯಕುಲ ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ರಾಮಾ ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣಳಾದ ಸೀತೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನಡೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿರುವ ಇಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ವ್ಯಥಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ವರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ

ಸೀತೆಯ ಪರಿಕ್ರಮವನ್ನು ನೀನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ನೀನು ಮಾನ್ಯನೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಆತ್ಮವೂ ಇದರಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುಗಳೇ ಪಿತೃ ಆತ್ಮವನ್ನೇ ನೆನೆದು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಹರಿಯಾ ರೂಪದಿ..... ಸಲಹೆನುತಲಪ್ಪಿದ ಮರುಗುವವರ ||

ಅರ್ಥ : ದಶರಥ : ಮಗನೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ.. ಶಿವಧನುರ್ಭಂಗದಿಂದ ಪರಿಣಮಿತವಾದ ಕಲ್ಯಾಣದಂದಿನಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ನಿನ್ನನೇ ಪತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸಹಧರ್ಮಿಣೀ ತತ್ವವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿದವಳು ಸೀತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಅವಳನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲೇಬೇಕು. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೀನು ನಡೆಸಿ ಅವನಿಗೂ ಪ್ರಕೃತನಾಗಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಸಾಹೋದರ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ನೀನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಆದರ್ಶ ಅನುಜನಾದೆ. ನಿಮಗೆ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದವರಿಗಲ್ಲರಿಗೂ ಸೂಕ್ತ ಮಾನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ತೆರಳುವಂತವರಾಗಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಪಿತೃವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದವನು ನಾನು. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥವಾಗಿ ವನಗಮನನಾದವನು ನಾನು. ಈಗ ಅವರ ಆತ್ಮವೇ ನನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಾನು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಗ್ನಿ ದೇವನೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪವಿತ್ರಾತ್ಮೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಶುದ್ಧಾಂತಕರಣದಿಂದ ನನ್ನ ಸತಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅಜವಾಣಿಯರು ಶಿವಗೌರಿಯರು ಸಮಸ್ತ ಸುರಕರ್ತೃ ಗುರುವಸಿಷ್ಯರು ಸಮಸ್ತ ವಾನರ ವೀರರು ಲಂಕೆಯ ಅರಸ ಹಾಗೂ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಪಿತೃ ಆತ್ಮ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಶಕ್ತಿಗಳು ಸಾಕ್ಷಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಧನ್ಯಳಾದೆ ದೇವಾ... ಧನ್ಯಳಾದೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ದೇವರೇ ಲಂಕೆ ಪಾವನವಾಯಿತು. ಲಂಕೆ ಪಾವನವಾಯಿತು.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಒಂದಾದರು. ವಿಶ್ವ ಕಲ್ಯಾಣವಾಯಿತು.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ದೇವರೇ ವಾನರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ದೇವಾನುಗ್ರಹವಾಯಿತಾ ದೇವಾನುಗ್ರಹವಾಯಿತು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಓ... ನನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳೇ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಒಲಿದ ಫಲಶ್ರುತಿಯಿಂದ ನಾನು ಹೊಂದಿದ ಸಂತಸವು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಂತಸದ ಎರಕದಿಂದ ಸ್ಫುಟವಾಯಿತು. ಶಿವನೊಲಿದು ಕೇಳಿದಾಗ ನಾನು ಹೇಳಿದ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಳಿದ ವಾನರರೆಲ್ಲರೂ ಮರುಚೇತನಗೊಂಡುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಂತಸವನ್ನು ಬಹುಪಾಲುಗೊಳಿಸಿತು. ಸೂರ್ಯವಂಶ ವಾಹಿನಿಯ ನನಗೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ಅನುಗ್ರಹ ಸದಾ ಇರಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರು ನಿಮಗೆ ಸದಾಖುಣಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮಕ್ಷಮ ದರ್ಶನ ನೀಡಿದ ಸಮಸ್ತ ದೈವಿಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಜಯ.

ಪದ : ಇನಕುಲೇಶನಿ ನಿನ್ನ..... ಶಿರವಾಗಲಿಂತೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ಶೀಲ ಶಿಥಿಲೆ ಎಂದು ಭಾವಿತಳಾದ ಅಹಲೈಯ ಶಾಪ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯಿಂದ ಗೌತಮಾ ಅಹಲೈಯರ ದಾಂಪತ್ಯಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾಮಹಿಮ ನೀನು. ಆಗಿರುವಾಗ ಶೀಲವತಿಯಾದ ಸೀತಾಮಾತೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಆತಂಕ ಕಂಠಕಗಳೆಲ್ಲರ ನಿವಾರಣೆ ಆಗಿ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮಾ ದರ್ಶನವಾದುದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯುತ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸಂತಸಾನುಭವದ ವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಇಂದು ಲಂಕೆಯ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಭೋಜನಾಂತ್ಯದ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ನಮಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವರೇ....

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನನಗಾಗದು ವಿಭೀಷಣ.

ಪದ : ವನಚರವ್ರಜವನುಪಚರಿಸು..... ಬೇಗಲುಣಬಡಿಸು ನಿಜಮನೋಗತಮೆನ್ನಲು||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಿನ್ನ ಮನೋಕಾಮನೆಯೇ ನನಗಿತ್ತ ಆತಿಥ್ಯ ವಿಭೀಷಣ. ಅವಧಿಬದ್ಧವಾಗಿ ನಾನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು

ಭರತನಿಗಿತ್ತ ವಚನವನ್ನು ನಾನು ಪಾಲಿಸದೇ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅನಾಹುತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭರತನನ್ನು ಉಳಿದು ನಾನು ನಿನ್ನ ಆತಿಥ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದಲಾರೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮನೋಕಾಮನೆಯ ಆತಿಥ್ಯದಿಂದ ನಾನು ನಮ್ಮವರನ್ನು ವಂಚಿಸಬಾರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಉಳಿದಂತೆ ಇತರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭೋಜನಾತಿಥ್ಯವನ್ನು ನೀಡು. ನನಗಾಗಿ ನಿನಗಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ನಿನ್ನ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಆಗಲಿ ದೇವರೇ... ಸರ್ವರೂ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣ ನಿನ್ನ ಆತಿಥ್ಯದ ಆನಂದವನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೂ ಸಂತಸವಾಯಿತು. ಈ ಆನಂದದಲ್ಲೂ ನಿಜ ಮನ ಸೆಳೆತ ಮಾಸಲಿಲ್ಲ ವಿಭೀಷಣ.

ಪದ : ಮನವಯೋಧ್ಯಯೋಳಿಹುದು..... ನಮಿಸಿದನಂದು ಪುಷ್ಪಕವ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಿಭೀಷಣಾ... ಅವಧಿಬದ್ಧವಾದ ಕಾರ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೊನೆ ಸನಿಹದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅವಸರ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಆಗಿದೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೀಘ್ರಾತಿಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವೆಯಾ...

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ದೇವರೇ ಎಷ್ಟೇ ಜನ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣೋತ್ಸವ ಆರಂಭವಾಗಲಿ ದೇವರೇ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸಂತಸವಾಯಿತು ವಿಭೀಷಣ. ಲಂಕೆಯಲ್ಲೊಂದು ಪವಿತ್ರಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇನೆ ನಾನು. ಅವಳೇ ಮಂಡೋದರಿ ಶುದ್ಧಾಂತ ಕರಣದ ಅವಳ ನಾಮ ವ್ಯಾಹರಣವು ಸನ್ಮಂಗಲವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿ. ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೇ ಸುಗ್ರೀವ ಹನುಮಂತ ಏರಿಕೊಳ್ಳೋಣ ವಿಮಾನವನ್ನು ಲಂಕೆಯವರಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಶುಭ ಪ್ರಯಾಣವಾಗಲಿ ಜೈ ಸೀತಾರಾಮ. ಜಯತು ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವ
ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಜಯ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ ವೈಭವಯುತವಾದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ದೂರದಿಂದ ಒಮ್ಮೆ
ನೋಡು. ವಿಭೀಷಣನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಇನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿಸಲಿದೆ. ವಾನರರ
ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಸೇತುವನ್ನೂ ನೋಡು. ಅಂತರ
ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಒಂದಾಗಿದ್ದ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಮೂರಘಟಕವಾಗಿಸಿದ್ದೇನೆ.
ನಮ್ಮ ನಡೆಯು ನಿರ್ಧರಿತವಾದ ವೈಶ್ರವಣ ಪರ್ವತವಿದು. ಇದೋ ಇದುವೇ
ಸುಗ್ರೀವನ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ದೇವರೇ ಇಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ನಾಳೆ ತಾವು
ಪ್ರಯಾಣಿಸುವಂತಾದರೆ ರುಮೆ ತಾರೆಯರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯವರಿಗೆ
ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮಾನುಗ್ರಹ ಆಗುತ್ತದೆಂಬ ಬಿನ್ನಹ ದೇವರೇ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವಾ : ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ
ನಿರ್ಬಂಧದ ಅರಿವು ನಿನಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಾವಸರಕ್ಕೆ
ಸಹಕರಿಸಬೇಕು ಸುಗ್ರೀವಾ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ದೇವರೇ... ಒತ್ತಾಯಿಸಲಾರೆ.. ಸೀತಾ ಮಾತೆಯದ್ದೇ ಎಂದು
ಅಂದು ನೀವು ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ದೇವರೇ
ಅಮ್ಮಾ ನೀವು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಅಲಂಕೃತರಾಗಬೇಕು
ತಾಯೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸುಗ್ರೀವಾ ಬಹುಜನಮಾನ್ಯರಾಗಿಯೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಹೊರಟ
ನಾವು ಬಹುಜೀವ ಮಾನ್ಯರಾಗಿಯೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರುವಂತಾದುದಕ್ಕೆ
ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಗ್ರೀವಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವ ಸೀತಾ ಈ ಪಂಪಾ
ಸರೋವರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗೆ ಹನುಮದ್ಧರ್ಶನವಾದುದು ಇದೋ
ಇದು ಶಬರಿಯಿಂದ ಪಥ ದರ್ಶನವಾದ ಆಶ್ರಮ ಸೀತಾ ಕಬಂಧ ಶಾಪ
ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಆದ ಸ್ಥಳ ಇದು ಜಟಾಯುವಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಾನುಗ್ರಹವಾದ
ಸ್ಥಳ ಇದು. ಸೀತಾ ಪಂಚವಟಿಯ ನಮ್ಮ ಎಲೆಮನೆಗಳನ್ನು ನೋಡು.
ಇದೇ ಚಿತ್ರಕೂಟ ಅದೋ ಭಾರದ್ವಾಜ ಮಹಾಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ
ಇಳಿದು ಅವರ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆಯೋಣ. ಮುನಿಗಳ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು

ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಹನುಮಂತಾ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನಂದಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಭರತನಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅತಿ ಅವಸರವಾಗಿ ಹೋಗಿ ತಿಳಿಸಿಪ್ಪಾ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್.... ಭೂತಳವ ತುಂಬಲಂತೆಂದಾ||

ಪದ : ಹೋ ಹೋ ಸೈರಿಸು ಭರತ..... ಬೇಹಿನ ಚರ ಹನುಮಂತನು ತಾನು ||
ನಿನ್ನಯಗೋಸುಗವಿಲ್ಲಿ..... ಕಣ್ಣಲಿ ನೋಡಸುರಾರಿಯ ಪರಕಿಸು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಭರತದೇವಾ... ಮರ್ಯಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಸೇವೆಗಾಗಿಯೇ ಜೀವಿತವನ್ನು ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟ ನಾನು ರಾಮದೂತ ಆಜನೇಯ ಭರತನ ಅವಸರದ ನಿರ್ಣಯ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಾರದು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿನಗೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಮಹರ್ಷಿ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಆಶ್ರಮ ಸನಿಹದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನವನ್ನು ಏರಿದ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆಯೇ ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇಳಿಯಲಿದ್ದಾರೆ. ವೃಥಾವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾದ ಯಾವುದೇ ಪರಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ ನೀನು ತೊಡಗಬಾರದು ಎಂಬುದೇ ರಾಮನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸೈರಿಸು... ಸೈರಿಸು...

ಪದ : ದೂರದಿ ತೋರ್ದನು ಹನುಮಂತ..... ಶ್ರೀರಾಮನು ಬಂದನು ಎಂಬಬ್ಬರ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಭರತ, ಭರತ, ಭರತ, ಅದೋ ಅದೋ ಅದೋ ವಿಶ್ವ ಮಹಾಚೇತನ ಇಳೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಐಸಿರಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಹಿತ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದಾ ವಿಮಾನದಿಂದ ಇಳಿದು ನೋಡು ನೋಡು ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್ ಜೈ ಸೀತಾರಾಮ್ ಜಯ ಜಯ [೬ ಸಲ]

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಣ್ಣದೇವಾ.. ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ಭಾವ ಪ್ರಕಟಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಗಳ ಬಲುಹು ಇಲ್ಲ. ಅಣ್ಣಯ್ಯ ರಕ್ಷಿಸು ರಕ್ಷಿಸು ರಕ್ಷಿಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಭರತಾ.. ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆನಂದದ ಉದಯವಾಯಿತಷ್ಟು ಆಲಿಂಗನವೇ ಆತ್ಮಾನಂದಕ್ಕೆ ಹೇತು ಆಗುವುದರಿಂದ ಆಲಂಗಿಸಿಕೋ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಮಹಾಜನತೆಗೆ ತಲೆಬಾಗಿದ್ದೇನೆ ಅಮ್ಮಂದಿರೇ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಆನತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೆ : ರಾಮಾ... ರಾಮಾ....

ಪದ : ತಪ್ಪನು ಮಾಡಿದೆ ನಾ ನಿನಗೆ..... ಸುಕೀರ್ತಿಯ ದೂರದಿ ||
ನಿನ್ನನು ಅಗಲಿದ ದೆಸೆಯಿಂದ..... ಇನ್ನೀ ಧರೆಯನು ಪಾಲಿಸು ನೀನು||

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೇಯಿ : ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ಯೋಚಿಸದ, ಯೋಚಿಸದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಿ ನಾನು ಸರ್ವಜನ ಮಾನಸದ ಅವಗಣನೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಮಹಾ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಜನಮನದ ಚೇತನನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿಗಟ್ಟಿದೆ. ಸತ್ಕರ್ಮ ನಿರತನಾದ ಸತ್ ಕೀರ್ತಿವಂತನಾದ ಅರಸನ ಅವಸಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದೆ. ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನನ್ನಿಂದಲಾಗಿ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾದರು. ಮಗನ ಜೀವಿತಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮರೆಯುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಬಯಸಿದ ನಾನು ನನ್ನ ಮಗ ಭರತ ಅವನ ಜೀವಿತದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸದಿರುವ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡೆ. ದುರ್ಯೋಚನೆಯ ಜೀವವು ದುರಂತವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಉದಾಹರಣೆ ಆಗಿಹೋದೆ. ಕ್ಷಮಿಸು ರಾಮಾ ಕ್ಷಮಿಸು ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸನಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜನಮನಕ್ಕೆ ಜೀವಿತಾನಂದಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಸುಪಾತ್ರನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಪೂರ್ವನಿರ್ಧಾರಿತ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸರ್ವಜೀವರುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸು ರಾಮಾ ಪಾಲಿಸು ಮಗಳೇ ಜಾನಕಿ ಮಗಳೆ ಮನ್ನಿಸು ಮಮಜಾತೆ... ಬಗೆಬಗೆ ಕಷ್ಟವ ಕೊಟ್ಟೆ ಸುತೀಲೆ.

ಅರ್ಥ : ಕೈಕೇಯಿ : ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಮಗಳಂತೆ ಕಾಣಬೇಕಾದುದು ನಾರೀಮನದ ಲಕ್ಷಣ. ಆದರೆ ನಾನು ಆ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಭೂಷಿತೆ ಆಗದೇ ಹೋದೆ. ವನವಾಸದ ನಿನ್ನ ಸಕಲ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೂ ನಿನ್ನ ಅತ್ತೆಯಾಗಿ ನಾನು ಕಾರಣಳಾದೆ. ಮನ್ನಿಸಮ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಮ್ಮ... ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಮೂರು ತಾಯಿಯರು ಹೆತ್ತ ನಿಮ್ಮ ನಾಲ್ವರ ಸಹೃದಯೀ ಭಾವವನ್ನು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ

ಒಬ್ಬನ ತಾಯಿಯಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋಯಿತು. ನಾನು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಕಣ್ಣಾಗಬೇಕಾದವಳು. ಹುಣ್ಣಾಗಿ ಹೋದೇ ಕ್ಷಮಿಸಪ್ಪಾ ಕ್ಷಮಿಸು ಅಣ್ಣಾ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ನೀವುಗಳು ಅನುಕೂಲಿಗಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರಿ.

ಪದ : ಆ ಸಮಯದಿ ವಸಿಷ್ಠರು..... ಕ್ಲೇಶನಾಶನದ ಸಂಗತಿಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ರಾಮಚಂದ್ರ ಶುಭವಾಗಲಿ ಸರ್ವೇಜನಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು. ಸಮಸ್ತ ಸನ್ಮಂಗಳಾನಿಭವಂತ ರಾಮಚರಿತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ತರುಣಿಯ ಕದ್ಮೊಯ್ಯ..... ಸಂಹರಿಸಿ ಪಟ್ಟವ ವಿಭೀಷಣಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಸಿಷ್ಠ : ದಶರಥನಿಂದ ನಿರ್ಧರಿತವಾದ ರಾಮನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ರಾಮನ ವನವಾಸಾಗಮನ ಭರತನಿಗೆ ಪಾದುಕ ಪ್ರದಾನ ಎಂಬಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಂಚವಟಿಗೆ ಪಯಣ ಶೂರ್ಪನಖಿ ನಾಸಾಚ್ಛೇದನ ಖರಾದಿಗಳ ಅವಸಾನ ರಾವಣನಿಂದ ಸೀತಾಪಹರಣ ಜಟಾಯು ಕಬಂಧ ಶಬರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಹನುಮದ್ದರ್ಶನ ಸುಗ್ರೀವ ಸಖ್ಯ ಸಂಭಾಷಣಾ ವಾಲೀ ಸಂಹರಣ ಸೀತಾಸ್ವೇಷಣ ಸೇತುಬಂಧನ ಲಂಕಾಭಿಯಾನ ದೈತ್ಯಬಲ ನಿರ್ಮೂಲನ ರಾವಣಾ ಮರ್ದನ ವಿಭೀಷಣ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನ ಸೀತಾ ಅಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷಣ ದಶರಥ ದರ್ಶನ ಸೀತಾ ಪರಿಗ್ರಹಣ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನ ಅಯೋಧ್ಯೆಗಾಗಮನ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಧನ ಸಮಸ್ತ ಜನ ಆನಂದ ಸಂವಹನ ಇದೇ ರಾಮಚರಿತ್ರಾಮೃತ. ಇದೀಗ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಹಿತನಾಗಿ ರಾಮ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಲೋಕ ಕಂಠಕರ ಸರ್ವನಾಶ. ಶ್ರೀರಾಮನ ವನವಾಸ ಗಮನದ ಫಲಶ್ರುತಿ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ರಾಮಾ ನೀನು ಈಗ ಸೂರ್ಯವಂಶ. ಪರಂಪರೆಯ ಆಳರಸನಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಸರ್ವಜನಮತ ಅಣಿಯಾಗು ರಾಮಾ ಅಣಿಯಾಗು..

ಪದ : ಏತಕಳಲು ವಿರಕಟ ವಿಧಿವಶ..... ನಿಮ್ಮಾಚ್ಛೆಯಲಿ ನಾನೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುವರೇಣ್ಯ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದ ವಿಧಿಯ ಆಟವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸರ್ವರೂ ಅಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏಕಳಬೇಕು ಹೇಳಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಸರ್ವಜೀವಿಗಳು ಭಾವಿಸಿದ ಚೇತನರೂಪ ಏನೇ ಇರಲಿ. ನಾನು ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯನಾದ ದಶರಾತ್ಮಜನಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾನವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗುವ ವಿಧಿಯ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ನಡೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಗತ್ಯಾನುಸರದ ಸರ್ವ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಸಂದಭೋಚಿತವಾಗಿ ಒದಗಿಬಂದು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಆಗಿದೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ನಾನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಿತೃದರ್ಶನ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಪಡೆದ ಪಿತೃ ಆಶಯದಂತೆ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ ನಾನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲೂ ಅವರ ಆಶಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಡವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಗುರುವರೇಣ್ಯ ಸರ್ವಜನರ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ವಿಶ್ವಕೀರ್ತಿತವಾದ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಪರಂಪರೆಯ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವರ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಆಳರಸನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಗೌರವವನ್ನು ತರುತ್ತೇನೆಂದು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಿ ಆಗುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಅಳಲಬೇಡ ತರಳ ಭರತ..... ಗುರು ವಸಿಷ್ಠ ರಾಜ್ಞಿಯಿನ್ನದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಭರತಾ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರಲೇಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾದ ನಡೆಗೆ ನಾವು ತೊಡಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ದುಃಖ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ತಂದೆಯರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ವೇದನೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾರೂ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ದುಃಖಿಸಬಾರದು. ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಸಾಗೋಣ ಮುಂದಿನ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ಅಣಿ ಆಗೋಣ. ಓಹೋ... ಹೋ.. ಬಂದೆವಲ್ಲ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ತಮ್ಮಾ ಶತ್ರುಘ್ನ ನಮ್ಮ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಕೀರ್ತಿಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದವ ನೀನು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ನೇತೃತ್ವ ರಹಿತತೆಯಲ್ಲೂ ಪಾತ್ರೋಚಿತವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಚತುರತೆಯಿಂದ ಜನಾಭಿಮಾನ ಗಳಿಸಿದೆ ತಮ್ಮಾ ನಿನ್ನ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅರಿವು ನಮಗೂ ಆಧಾರವಾಗಬಹುದು. ತಮ್ಮಂದಿರೇ ನಮ್ಮ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿಯೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಶಯಗಳಿರುತ್ತವೆ ಚಿಂತನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ

ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಹಮತವಾಂತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವಗಳಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರಿಕ ಜೀವಿತದ ಸೊಬಗು ಪೂರಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಸಾರಿಕ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ನಮ್ಮ ತಾಯಂದಿರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆಂಬ ಭರವಸೆ ನನಗಿದೆ. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾದ ನಿಲುವು, ನಿರ್ಣಯ, ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಶಾಸನಬದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅರ್ಹತೆಯೂ ಅಧಿಕಾರವೂ ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮುನಿವೃಂದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರಾ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾನಾ ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಚಿವರುಗಳು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿರತರಾಗಿರಬೇಕು. ಪರಿವಾರದವರೆಂದು ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲರಾಗಿರುವವರು ಅಣಕ ಆತಂಕಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬಾರದು. ಪ್ರಜಾವರ್ಗದವರು ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪರಜನ ಮನ ಪೀಡಾಸಕ್ತರಾಗಿರಬಾರದು ದಂಡಾರ್ಹರಾಗಿ ಇರಬಾರದು. ಸಾಮಂತ ಅರಸರೊಂದಿಗೆ ಸಹ್ಯದಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಾವು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸದಾ ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಜೀವ ಸಂಕುಲದ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಬದ್ಧತೆಗಳು ಎಂದು ಅರಿತು. ನಾವು ಕಾರ್ಯತತ್ಪರರಾಗಬೇಕು. ನಮ್ಮಿಂದ ರೂಪಿತವಾಗುವ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಸರ್ವ ನಡೆಗಳೂ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಆದರ್ಶ ಆಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾನು ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿದ್ದೇನೆ. ಶುಭಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ಗುರುಗಳು ನಿರ್ಧರಿಸಲಿ ಉತ್ತವಾಚರಣೆಯ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಸರ್ವರು ಸೇರಿ ರೂಪಿಸೋಣಾ ಆಚರಿಸೋಣ.

ಪದ : ಘನಜವದಿ..... ಮನವರಿಯುತಾ ||
ಬ್ರಹ್ಮನಭ ವಾದ್ಯ ನಿಮಿವಾ..... ಹರಿಪರ ಬ್ರಹ್ಮನಂದೊ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಓ.. ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಾಯ ನಮಃ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆರೆದಿರುವ ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಣಿದೆ. ಗುರುವಸಿಷ್ಯರು ಹಾಗೂ ಮುನಿವೃಂದಗಳ ಚರಣಕ್ಕೆ ಆನತನಾದೆ ತಂದೆಯಾದ ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಮನಸಾ ವಂದಿಸಿ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಸಕಲ ಧೀಃ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ನಮಿಸಿದೆ. ಸಮಸ್ತ ಸಚಿವ ಪರಿವಾರದವರಿಗೆ ಗೌರವ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ನನ್ನ ಸಮಸ್ತ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೂ ಅನುಕೂಲಿ-
 ಗಳಾಗಿದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕರಜೋಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಶಿರ ಬಾಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
 ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜಾಕೋಟಿಗೆ ಅಭಿವಾದನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ.
 ಸೂರ್ಯವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಈ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ
 ಪೂರ್ವಸೂರಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿಗೌರವಗಳಿಗೆ ಕಳಂಕವಾಗದ
 ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಾಧಾರಹಿತ ಹಾಗೂ
 ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಸದಾ ಅನುಕೂಲಿಗನಾಗಿ ಪರಿಶ್ರಮದ
 ಪರಿಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ತೊಡಗಿ ಸರ್ವಜೀವ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ತನ್ನೂಲಕ
 ಸಮಸ್ತ ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚದ ಅಭಿಮಾನದ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುತ್ತೇನೆಂದು
 ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ
 ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರುತ್ತೇನೆ. [೨
 ಸ೦]

ನನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಕೈಕಾಚಾತ ಭರತನೇ ಯುವರಾಜನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅನುಜ
 ಸುಮಿತ್ರಾ ಪುತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಅವನ ತಮ್ಮ
 ಶತ್ರುಘ್ನನು ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.
 ಪೂರ್ವನಿರ್ಧರಿತ ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಚಿವ ಪರಿವಾರದವರು
 ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಸ್ತರ ಹಿತವನ್ನು ನಾನು ಕಾಪಾಡುತ್ತೇನೆ.
 ಸಮಸ್ತರು ಸರ್ವರಹಿತಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಿಗರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ
 ವಿಶ್ವದ ಸರ್ವ ದೈವೀಶಕ್ತಿಗಳೂ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸನ್ಮಂಗಳವನ್ನು
 ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

* * *

ಶ್ರೀ ರಾಮಾಂಜನೇಯ ಕಾಳಗ

ಪಾತ್ರಗಳು

ಶಕುಂತಲೆ

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ

ರಾಮ

ನಾರದ

ಅಂಜನೆ

ಹನುಮಂತ

ಸೀತೆ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಸುಗ್ರೀವ

ಅಂಗದ

ವಿಭೀಷಣ

ಶ್ರೀ ರಾಮಾಂಜನೇಯ ಕಾಳಗ

- ಕಡಂದಲೆ ಡಿ. ರಾಮರಾವ್ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಇತ್ತ ಲಾಲಿಸು ಮುಂಗಧೆಯ... ಶಕುಂತರಾಜನು ಬಿತ್ತರದೊಳು ||

ಅರ್ಥ : ಶಕುಂತ : ಜಗ ರಕ್ಷಕ ಪರಮಾತ್ಮಾ... ಸರ್ವಜನ ಮನಗುಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು ಸ್ವಾಮೀ ರಕ್ಷಿಸು ಒಂದು ದೇಶದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ಆದರ್ಶರಾಗಿ ಭಾವಿತರಾದ ಸಕಲರನ್ನೂ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾ ಈ ಸಿಂಧುಪುರವನ್ನು ಸಕಲ ಜನಮನ ಹಿತಕಾರಕವಾಗಿ ನಾನು ಆಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಭಗವದನುಗ್ರಹವೇ ಸರಿ. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಹವರ್ತಿಗಳಾಗ- ಬೇಕಾದವರಲ್ಲರೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಸಹಮತದಿಂದಿದ್ದಾರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಸಚಿವ ಪ್ರಮುಖನಾದ ಸುಕೇತು. ಅರಸನಾದರೂ ಸಂಸಾರಿಕವಾದ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಸತ್ಯ ತಾನೆ? ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ ಪದದ ಬೆಸುಗೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವವಳು ನನ್ನ ಪತ್ನಿ ಚಾರುಮತಿ. ಸರ್ವರ ನೆರವಿನಿಂದ ಸಂಸಾರಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ- ವಾಗಿಯೂ ಭಗವದನು ಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ಬಾಳುತ್ತೇನೆ. ಎಂದಿನಂತೆ ಇಂದೂ ಕೂಡಾ ಸಭಾ ಕಲಾಪವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಮುಕ್ತಾಯ- ಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಬಂದರಲ್ಲ ವನಪಾಲಕರು.

ಪದ : ಒಂದು ದಿನ ವನಪಾಲಕರು... ಭಯದಿಂದ ಒಡೆಯಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಶಕುಂತ : ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ಆಗುವುದರಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಡಚಣೆ ಆಗುವುದರಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ನಾಡಿನ ನೆಲದ ಫಲಿತಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವುದರಿಂದಲೋ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು ನಾಡಿನೊಳಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತವೆ

ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗ ವನಪಾಲಕರುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ನಾಡಜನರ ಸಂಕಷ್ಟ ನಿವಾರಣೆಯು ಅರಸನ ಬದ್ಧತೆ ಆಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ನಾನು ಈಗ ಬೇಟೆ ಆಟಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅದರ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಇನ್ನು ಕಾಡಿನತ್ತ ನಮ್ಮ ಪಯಣ.

ಪದ : ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಬಂದನಾಗ.... ಕಿರಾತರ ಲೂಟಿಯಳಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಶಕುಂತ : ನಾಡ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಪಡೆಯ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕಾಡಿನತ್ತ ಓಡ ತೊಡಗಿದವು. ಬೇಟೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಚತುರತೆಯನ್ನಾಂತ ಕಿರಾತರ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಬೇಟೆಯಾಟದ ಆನಂದವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಇನ್ನೂ ಬಹುದೂರ ಕ್ರಮಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾದುದರಿಂದ ನಡೆಯಿರಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗೋಣ.

ಪದ : ಏಣಕ್ಷಿ ಕೇಳಿಂತು ಮೃಗಬೇಟೆ ಆಡುತ್ತಾ... ಯಜ್ಞ ಹುಂಡಕೆ ಬಿದ್ದುದು ||

ಅರ್ಥ : ಶಕುಂತ : ನಾಡ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಮುಂದುವರೆದು ಬಂದಾಗ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಪರಿಸರದ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಇಂಚರ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವರ ಬಂದತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿದರೆ ಎರಡು ಶಕುಂತ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಆ ಮರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ತಗುಲಿತು ತಗುಲಿತು ಒಂದು ಪಕ್ಷಿಗೆ ಬಾಣ ತಗುಲಿತು.

**ಪದ : ಸಾರಸಾಂಬರೆ ಕೇಳು ಬೊಮ್ಮ..... ಭಾಷೆ ನುಡಿದನಂತೆನುತ ||
ಲಾಲಿಸಿರಿ ಮುನಿವರರು..... ನಿಶ್ಚಯ ಜಾಲವಲ್ಲ ||**

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ವಸಿಷ್ಠ ವಿಶ್ವದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಸಾಧಕರೆಂಬನೆಗಳ್ಳೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ತಾಪಸಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿದ ಯಾಗವಿದು. ಧರೆಯ ಭಾಗ್ಯಕಾರಕನಾದ ರಾಜನಿಗೆ ಯಾಗ ಫಲ ಸಲ್ಲಿಕೆ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನೊಬ್ಬನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಯಾಗ ಅಲ್ಲ ಇದು. ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ಅರಿತುಕೊ ಮಂತ್ರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾದ ಪವಿತ್ರಯಾಗಾಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿ ಆಗಬಾರದ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ

ಯಾಗಾಗ್ನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತ ಆಗಬಾರದು ಕಲ್ಮಶವಾದ ಯಾಗಾದಿ ಯಾಗದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಣಾಘಾತದಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಈಡಾದ ಪಕ್ಷಿಯೊಂದು ಪವಿತ್ರ ಯಾಗಾಗ್ನಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣ ಶಕುಂತ. ಅವನ ರಾಜ ಧರ್ಮದ ಪಾಲನೆಯನ್ನೇ ನೀನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿ. ರಾಜಧರ್ಮದ ಪಾಲನೆಗೂ ಕ್ಷೇತ್ರ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿವೆ. ಇದನ್ನು ಅರಿತು ರಾಜ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಕೊರತೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇರದ ಜೀವರುಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ರಾಜ ಪ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಪವಿತ್ರ ಯಾಗಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸಿದ ಸಿಂಧುಪತಿ ಶಕುಂತ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಕೊನೆ ಕಾಲದ ಸೂಚನೆ ಇದು. ವಸಿಷ್ಠಾ ಕೊನೆ ಕಾಲದ ಸೂಚನೆ.

ಪದ : ಸುರಪತೋಲಯ... ಎಂಟೇ ದಿನದೊಳಗೆ ಸಂಹರಿಸಿದರೆನು ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ: ನಾನು ಈಗ ಘೋಷಿಸಿರುವ ಶಿಕ್ಷಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಶಕುಂತ ವಿಶ್ವದ ಯಾವುದೇ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿತನಾಗಲಿ ಅವನನ್ನು ಈ ದಿನವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಮುಂದಿನ ಎಂಟು ದಿನದ ಒಳಗೆ ನನ್ನ ಪರಮಶಿಷ್ಯನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮೂಲಕ ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. [೩ ಸಲ] ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಮಡದಿ ಕೇಳಿಂತು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ..... ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಸಿರಿದಂ ಯೋಗಿಯೊಡನೆ||
ಭೂದೇವೋತ್ತಮನ ಮೋನಮೋ.... ವಿನೋದ ಪ್ರಸಾದಕ ||
ಕರುಣ ಶರಧಿ ಮಮ..... ತವಕದೊಳರಹು ಮುನೀಶ್ವರ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುವರೇಣ್ಯ ಸೂರ್ಯಕುಲಜ ದಶರಥ ಪುತ್ರ ನಾನು ರಾಮನು. ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ರಾಮಚಂದ್ರಾ... ನೀನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುಗಳೇ ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದೆ. ಹೀಗೆ ಬರಬೇಕು ತಮ್ಮಂತಹವರಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿರಿಸಿದ ಈ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಬೇಕು. ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಗುರುಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಗುರುವರಾ ಎಳೆವೆಯಲ್ಲಿಯೇ

ನೀವು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಗೌರವಯುತವಾದ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದನೆಂದು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿರಂತರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಾಧನಾ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಬಲುಹನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ತಾವು ಸಮಯಾನುಕೂಲತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿರುವುದು ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಯೋಗಭಾಗ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಗುರುವರೇಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ತಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದವರಾದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಕೇಳಿನ್ನ ಮಾತನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ.... ಬೇಟೆಯೊಳಿದರ್ ಅಡವಿಯೊಳಿದು॥

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ರಾಮಚಂದ್ರಾ ಸಾಧನಾ ಪ್ರಪಂಚದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಋಷಿಗಳು ರಾಜಾರ್ಪಿತವಾಗುವ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯಾಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದವು ಯಾಗಾಂತ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಸಂಕಟವಾಂತ ಪಕ್ಷಿಯೊಂದು ಪವಿತ್ರಯಾಗಾಗ್ನಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಯಾಗ ಕಲುಷಿತವಾಯಿತು. ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಂದ ಸಿಂಧುನೃಪತಿ ಶಕುಂತ ಎಸೆದ ಬಾಣದಿಂದ ಆ ಪಕ್ಷಿ ಬಾಧಿತವಾಗಿತ್ತೆಂದು ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅರಿತವು. ಕುಪಿತನಾದ ನಾನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಪದ : ಆ ಪರಿಯನ್ನು ಕಂಡು.... ಸಲಿಸು ಎನ್ನಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನು ॥

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ರಾಮಭದ್ರ ಯಾವ ದಿನ ಯಾಗಭಂಗವಾಯಿತೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಿನ ಎಂಟು ದಿನದ ಒಳಗೆ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ನಿನ್ನ ಮೂಲಕ ಶಕುಂತನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೀನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುವರ್ಯಾ ವಂಶಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾದ ನಡೆ ಪರಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ಸ್ಫುಟಗೊಂಡಿದೆ ಗುರುಗಳೇ ಆದ್ದರಿಂದ—

ಪದ : ಬಡಿಮನದ ಚಿಂತೆಗಳನು..... ಕೆಡಿಸಿದನೆ ಪೂರ್ಣಭ್ರಾಂತ ॥

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುದೇವಾ ಸದ್ಧರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಸತ್ಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಬರುವ ಬಾಧೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದವನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲೇಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೂ ಸೂರ್ಯಕುಲಜರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನ ಕರ್ತವ್ಯವೇ

ಸರ್ವಜನಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ವರ್ಚಸ್ಸಿನಿಂದ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ತಮ್ಮಂಥಹವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು ಉಪಕ್ರಮಿಸಲೇಬೇಕು. ಗುರುದೇವಾ ನಮಗರಿವಾಗದಂತೆ ತಪ್ಪು ಕಾರ್ಯವೊಂದು ನಡೆದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರಿಗೆ ನಾವು ಶರಣಾಗಿ ಅವರ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಶಕುಂತ ಅನುಸರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದಾದರೆ ತನ್ನ ಕಾಯವನ್ನು ಅವನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹನೇ ಹೌದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ

ಪದ : ಇಂದಿಗೆಂಟನೆ ದಿನದೊಳು.... ದಶಸಂದನನ ಪಾದದಾಣೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಹನೀಯ... ನೀವು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನನಗಿತ್ತ ಆದೇಶದಂತೆ ಸಿಂಧು ನರಪತಿ ಶಕುಂತನನ್ನು ನೀವು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಎಂಟು ದಿನದ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಕೊಂದು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನನಗಿತ್ತ ಆದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನನ್ನ ತಂದೆ ದಶರಥನ ಪಾದದಾಣಿಯಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ಭಲೇರಾಮ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗು.

ಪದ : ಗಗನದನ್ಮಡಿಯಾಲಸುತ.. ಜಗಧೀಶನೆ ಕಾಪಾಡೆನು ||

ಅರ್ಥ : ಶಕುಂತ : ಓ ಪರಶಿವನೇ ಶರೀರ ರಹಿತವಾದ ಚೇತನದ ವಾಣಿ ದುರಂತ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತಲ್ಲಾ. ನನ್ನ ಜೀವನಾಂತ್ಯದ ಸೂಚನೆ ಅದು. ನಾನೆಸಗಿದ ಕರ್ಮದೋಷಗಳ ಫಲ ಅದು. ಅರಿತು ನಾನು ತಪ್ಪಿ ನಡೆದವನಲ್ಲ. ನಾಡ ಜನರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅರಸನಾಗಿ ನಾನು ಬೇಟೆಗೆ ಬಂದುದು ತಪ್ಪಲ್ಲವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಬಾಣಾಘಾತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಪಕ್ಷಿ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದವರಗೆ ಹಾರಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಯಾಗ ಕುಂಡಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತದೆಯಾದರೆ ಅದು ನನ್ನ ಕರ್ಮದೋಷ ಫಲವೇ ಹೌದು. ಎನಿತು ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ದೈವಾನುಗ್ರಹದ ರಹಿತತೆಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಸತ್ಯ. ವಸಿಷ್ಠರೊಂದಿಗಿನ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಬದ್ಧಕರಾಗಿ ಸಾಧಕರೆನಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಭಂಗವಾಗುವುದುಂಟೆ? ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕನಾದ ಸರ್ವಾರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿಶಕ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ತನ್ನ ಗುರುಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸದಿರುವುದುಂಟೆ ಎರಡು

ವಿಶ್ವಮಾನವಾ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತವರ್ಯಾರೂ ನನಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾರರು. ಸರ್ವರೊಂದಿಗೂ ಸಹೃದಯತೆಯ ಜೀವಿತಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿದ್ದ ನಾನು ಈಗ ಲೋಕಮಾನ್ಯರುಗಳ ಶತ್ರುತ್ವಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಅಳಿಯುವಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ ಶಿವನೇ ಜೀವರಿಗೆ ಮರಣ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಎಂದಿಗಾದರೂ ಬರಲಿರುವ ಮರಣದ ನಿಜವರಿತ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮಶರ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವರೆಗೆ ಬದುಕಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿರಶನ ವೃತ್ತನಾಗಿ ನನ್ನ ಸಾವನ್ನು ನಾನೇ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ... ಮರಣವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಸ್ವಾಮಿ ಮರಣವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಪದ : ಶ್ರೀರಾಮ ನಾಮನುತಿಸುತ... ನುಡಿದನಮರ ಮುನೀಪ ||

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ರಾಮಾಯ ರಾಮಭದ್ರಾಯ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ವೇದಸೇ ರಘುನಾಥಾಯ ಸೀತಾಯಪತೆಯೇ ನಮಃ ರಾಮಹರೇ ರಾಮ ರಾಮ ಹರೇ ಸೀತಾರಾಮ ಹರೇ ಭೀಮ ಪರಾಕ್ರಮ ಭಕ್ತರಕ್ಷಾಮಣಿ ಸರ್ವಜನ ರಕ್ಷಕ ಹರೇ ರಾಮ ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ.

ಅರ್ಥ : ಶಕುಂತ : ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ತಮ್ಮ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಆನತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ಶುಭವಾಗಲಿ ರಾಜಾ ಶುಭವಾಗಲಿ ಸದಾ ಸಂಚಾರಿಯೇ ಆಗಿರುವ ನಾನು ನಿನ್ನ ಇರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಏನಯ್ಯಾ ಇದು ನಿನ್ನ ದುರವಸ್ಥೆ.

ಪದ : ಓಹೋ ಭೂಪಾಲ..... ನೆನೆಸುವೆ ಪರಿಪರಿ ಓಹೋ ||
ಧಾರಿಣೀಪಾಲ..... ಕಾರಣವೆನಗೊರೆ ಓಹೋ||

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ಸಿಂಧೂದೇಶದ ಅರಸ ನೀನು ಪೂರ್ವಾಜಿತವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಸಕಲ ಸಂಪದ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದವ ನೀನು. ರಾಜ್ಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬಳಲಿದವನಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೂರಗಿ ಅಳುತ್ತಿರುವೆ. ಮಹತ್ವದೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾದ ಮಾನವ ಜನ್ಮವನ್ನು ಯಾರೂ ಹಾನಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಹಾನಿ ಬಂದು ಒದಗಬಾರದೆಂದಿಲ್ಲ ಸಹಿಸಲಾದ

ದುರಂತವನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾದರೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅರಹು ನನಗೆ ತೋಚಬಹುದಾದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಹೇಳಿಯೇ? ಏನು ಕಷ್ಟ ಹೇಳಯ್ಯಾ ಹೇಳು.

ಪದ : ಮುನಿಪಕೇಳೆನಗಿಂದ..... ಶರವೊಂದನು ನಾನೆಸೆದೆನು ||

ಅರ್ಥ : ಶಕುಂತ : ಮುನಿಪೊತ್ತಮ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಂದನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಂಡೆ ಒಂದು ಬಾಣವನ್ನೆಸೆದೆ. ಬಾಣತಾಗಿದ ಪಕ್ಷಿ ಹಾರುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಬದರೀಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಾಪಸರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಾಗಾಗ್ನಿಗೆ ಬಿತ್ತಂತೆ. ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನ ಮೂಲಕ ನನ್ನನ್ನು ವಧಿಸುವುದಾಗಿ ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ಕೌಶಿಕರು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾರಂತೆ. ಗಗನ ವಾಣಿಯಿಂದ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದೆ ಗುರುಗಳೇ ಶ್ರೀರಾಮ ವಚನ ಪುಸಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬದುಕುವ ಮಾರ್ಗವಿದ್ದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಿದೆ ಶಕುಂತಾ ಅನುಸರಿಸು.

ಪದ : ಇನಕುಲಾಧಿಪನ ಕೋಪವ... ನಿನಗಿಲ್ಲ ಮರಣ ನಿನ್ನಾಣೆ ||

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ಶಕುಂತಾ ಸಕಲ ಜೀವರುಗಳು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬದುಕಿ ಬಾಳುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವ ಶ್ರೀರಾಮ ಆಕ್ರೋಶ ಮನನಾಗದೆ ಜೀವರ ಮರಣವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಆಕ್ರೋಶವನ್ನು ತಣಿಸಲು ಅವನನ್ನು ಶಾಂತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಿಸಲು ಅವನ ಪರಮ ಭಕ್ತನಾದ ಆಂಜನೇಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರಾ ಸಾಧ್ಯ. ಅವನ ತಾಯಿ ಅಂಜನಾದೇವಿ ಅವನ ಹೊರತಾಗಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಮಣಿದು ಅವಳಿಂದ ಕ್ಷಣಾ ಅಭಯವನ್ನು ನೀನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಳು ಹನುಮನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರಾ ನಿನಗೆ ಮರಣ ಭಯವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಾಣೆ ಮುನಿವರ್ಯಾ ಈಗಲೇ ಹೊರಟೆ.

ಅರ್ಥ : ಶಕುಂತ : ಧನ್ಯನಾದೆ ಮುನಿವರ್ಯಾ.. ಈಗಲೇ ಹೊರಟೆ.

ಪದ : ಧರಣಿಧರನೆ ಕುಮಾರಿ... ವಿನಯದಿ ನುತಿಸತೊಡಗಿದನು ||
ಶ್ರೀ ಕರಾಂಜನಂಪ್ಪಿ ಪುಂಡರೀಕಕರೆ... ಸುಶೀಲವಂತ ಪರಪತಿವ್ರತೆ ||

ಅರ್ಥ : ಶಕುಂತ : ಅಮ್ಮಾ ತಾಯೇ ಅಂಜನಾದೇವಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚಮುಖಕ್ಕೆ ವಿಶದೋಕರಿಸಿದ ಅಂಜನೇಯ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮಾತೆ ನೀನು. ಮಾತೃ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ ಕರುಣಾಮಯಿ ನೀನು. ಪ್ರಾಣ ಭಯದಿಂದ ಬಾಧಿತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನಾದೇವಿ : ಯಾರಯ್ಯಾ ನೀನು? ಸಮಗ್ರ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸು.

ಪದ : ಮರೆಯ ಹೊಕ್ಕವರನು ಕಾವ... ತರುಣದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು ||

ಅರ್ಥ : ಶಕುಂತ : ಅಮ್ಮಾ ತಾಯೇ ಕರುಣೆಯೇ ನಾರೀವರ್ಗದ ಪ್ರಧಾನ ಗುಣ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕರುಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸೇರಿದೆ ಬಂದು. ನಾನು ಎಸಗಿದ ಪ್ರಮಾದ ಒಂದರಿಂದ ದೈವದ್ರೋಹಿಯಾಗಿ ಹೋದೆ ನಾನು ಮರಣ ಭಯ ನನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿದೆ. ಆವರಿಸಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಮಾತೃತ್ವದ ಕರುಣೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಪ್ರಾಣದಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಮೆಚ್ಚಿದೆನು ನಿನ್ನ ಮಲಸೌತ್ಯಕೆ..... ಅಭಯವನಿತ್ತಳಾ ನೃಪಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನಾದೇವಿ : ಅಯ್ಯಾ ಶೀಲವಂತನೂ ವಿನಯವಂತನೂ ಆಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭಯಪಡಬೇಡ ನಿನ್ನ ಮರಣಕಾರಕನಾಗುವವನು ಯಾರೇ ಇರಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿತವಾಗಿ ಒದಗಿ ಬರಬಹುದಾದ ಶಕ್ತಿಗಳು ಎನೇ ಇರಲಿ. ಯಾರೇ ಇರಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಹರಣವಾಗದಂತೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ನನ್ನ ಮಗ ವಾಯುಪುತ್ರ ಹನುಮನ ಆಣೆಯಾಗಿ ನಿನಗೆ ಭರವಸೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೇಳು ನಿನ್ನ ಮರಣಕಾರಕ ಮರಣೋದ್ದೇಶ ಏನೆಂಬುದನ್ನು.

ಅರ್ಥ : ಶಕುಂತ : ಧನ್ಯನಾದೆ ತಾಯೆ.... ಧನ್ಯನಾದೆ.

ಪದ : ಏನ ಪೇಳುವೆನೆನಳಲ ತಾಯೆ... ಬೇನೆಗೊಳಿಸಿದೊಂದು ಖಿಗವನು ||

ಅರ್ಥ : ಶಕುಂತ : ಸಿಂಧುನ್ಯಪ ಶಕುಂತ ನಾನು ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಂದವನು ಎರಡು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಶರವೆಸೆದೆ. ಶರಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ಒಂದು ಪಕ್ಷಿ ತಾಪಸರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಯಾಗಾಗ್ನಿಗೆ ಬಿತ್ತಂತೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರ ಗಗನ ವಾಣಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂತು. ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರ ಮೂಲಕ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲಿಸುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿದ ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಎಂಟು ದಿನದೊಳಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ತಾಯೇ ರಕ್ಷಿಸು.

ಪದ : ಧಾರುಣೀಶನ ಮಾತ ಕೇಳ್ವಂಜನಾ ದೇವಿ..... ಕಾಪಾಡುವೆನುತ್ತ ನಿಶ್ಚಯಗೈದಳು ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನಾದೇವಿ: ಅಯ್ಯೋ ರಾಮಾ ರಾಮಾ ರಾಮಾ ಇವನಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಎಂತಹ ದುರಂತವನ್ನು ನಾನೆಳೆದುಕೊಂಡೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾನಾಗಲೀ ನನ್ನ ಮಗನಾಗಲೀ ಶ್ರೀರಾಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪಿಗಳಾಗುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ದೃಢವಚನಿಯಾದ ರಾಮಭಕ್ತರಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ವಚನ ಭಂಗ ಮಾಡಿದರೂ ದೋಷಿಗಳಾಗುತ್ತೇವೆ. ದೈವಾನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಇವನನ್ನು ನನ್ನಮಗನ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಗನೇ ಅಂಜನೇಯ ಬಾಪ್ಪ ಬಾ...

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಮ್ಮಾ ತಾಯೆ ಇದೋ ಬಂದೆ ವಂದಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನಾದೇವಿ : ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹವಿರಲಿ ಮಗನೆ.

ಪದ : ಅಮ್ಮ ನೀ ನೆನೆದುದೇಕೆ..... ತಿಳುಹಿರೆನಗೊಮ್ಮೆ ಪೇಳುವೆನು ಬೇಗ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಮ್ಮಾ ನನ್ನ ಬರುವಿಕೆಗಾಗಿ ನೀವಿತ್ತ ಕರೆಯ ಸೆಳೆತ ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ದುಗುಡದ ಮುಖವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಮ್ಮಾ

ಅಮ್ಮಾ ನಿನ್ನ ದುಗುಡವನ್ನು ನೀನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೂ ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನಮ್ಮ.

ಪದ : ಬದಿಯೊಳಿಪ್ಪವನಾವನು..... ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಕಂಡಿರದ ಹೊಸಬನೊಬ್ಬ ಇಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಯಾರು ತಾಯೇ ಇವ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು? ಇವನೇ ನಿನ್ನ ದುಗುಡಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನಾದರೆ ಸಮಗ್ರ ವಿಚಾರವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು ತಾಯೆ ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಯೋಚಿಸೋಣ.

ಪದ : ಅರಸಾನೀತನು ವೀರ..... ಶಪಥದೊಳಿರುವ ನಿಧಾನಿಸು ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನೆ : ಕಂದಾ ನೀನಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ದಯಾ ನಿಧಿಗಳು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಮಗನೆ. ಸಿಂಧುವಿನ ಅರಸ ಶಕುಂತನೀತ. ಭೇಟಿಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಕೌಶಿಕರ ಆಕ್ರೋಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮಾತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಇನ್ನೆಂಟು ದಿನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಇವನನ್ನು ಕೊಲುವವನಿದ್ದಾನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣದಾನವ ಬೇಡಿದ ಕಂದ ಹಿಂದು ಮುಂದು ಆಲೋಚಿಸದ ನಾನು ರಕ್ಷಣಾ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಗನೆ.....

ಪದ : ತರಳ ಕೇಳದರಿಂದ ಸೀತಾ..... ನೆನೆನೆನೆಯ ಮರುಗಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನೆ : ಮಗನೇ ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯ ಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಕಮಾನ್ಯನೆನಿಸಿದ ಪ್ರಭು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಂದ ಹತನಾಗಬೇಕಾಗಿರುವ ಈತನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ನಿನ್ನ ಮಾತೆ ಇತ್ತ ವಚನವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿ ಇವನನ್ನು ಪೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕಂದಾ ನನ್ನ ವಚನವನ್ನು ಉಳಿಸು.

ಪದ : ಹರನೇ ನಾನಿನ್ನಾವ ತೆರದಿ..... ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆಸುವೇ ||
ನೇಮದಿಂದ ನಿತ್ಯ ನೆನೆವ..... ಏನ ಮಾಡಲೀ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಮ್ಮಾ ಅಮ್ಮಾ ಅಮ್ಮಾ ಎಂತಹ ದುರಂತ ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದು ರೂಪಿತವಾಯಿತು ತಾಯೆ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದ ಪೂರ್ಣ ಬಲಹನ್ನು

ನಾನು ಹೊಂದಿರುವೆನಾದರೂ ಈ ದುರಂತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ನನಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಾಲದು ತಾಯೆ. ವಿಕೃತ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಯ ನನ್ನ ವಿಪರೀತ ನಡೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮ ದರ್ಶನದ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ನನ್ನ ಜೀವಿತಕ್ಕೊಂದು ಸೇವಾ ಆಯಾಮವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದವಳು ನೀನು ಎಂದು ನನಗೆ ಶ್ರೀರಾಮದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯ ದೊರಕಿತೋ ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನೇ ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಚೇತನವೆಂದು ಗೌರವಿಸಿದವನು ನಾನು. ಶ್ರೀರಾಮ ಧ್ಯಾನದ ಹೊರತು ಶ್ರೀರಾಮ ಕಾರ್ಯದ ಹೊರತು ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ನಡೆ ಇಲ್ಲವಮ್ಮ. ಪ್ರಸ್ತುತದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡು ತಾಯೆ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಲಿ ಯಾರನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ವಧಾರ್ಹನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ಅಂತಹ ವಧಾರ್ಹನನ್ನು ಮರಣದಿಂದ ಉಳಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ತಾಯೆ. ಇದನ್ನು ಸುಳ್ಳಾಗಿಸುವ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಫಲವಾಗುವುದಿದೆಯೇ ಯಾರನ್ನು ಏಕಾಗಿ ಏನಾಗಿ ಹೇಗೆ ಎಷ್ಟು ಗಳಿಸಬೇಕು. ಬೆಳೆಸಬೇಕು ಉಳಿಸಬೇಕು ಅಳಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವಶಕ್ತನಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಾಣಭಯ ಇರುವ ಈತ ತನಗೆ ಒದಗಿಬಂದ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮುನಿಸ್ತೋಮಕ್ಕಾಗಲೀ ಕೌಶಿಕರಿಗಾಗಲೀ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗಾಗಲೀ ಶರಣಾಗುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಮೂಲಕ ನನ್ನನ್ನು ಸಂಧಿಗೃ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿದ್ದಾನೆ ತಾಯೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ಅಮಿತ ಬಲಾನ್ವಿತನೆಂಬ ಮಾನ್ಯತೆ ಅಂತಿರಲಿ ದೇವತಾಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನ ನನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತು ವ್ಯವಹರಿಸುವಂತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಅಮ್ಮಾ ನಿನ್ನ ವಚನಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ನನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳೇ ನನಗೆ ಗ್ರಹಿಕೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ ತಾಯೆ ಗ್ರಹಿಕೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಮಾತೃವಚನ ಮೀರಿದವನ ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸರ್ವಶಕ್ತನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದೇ ಸೂಕ್ತ. ಅಮ್ಮಾ ಹೆದರಬೇಡ.

ಪದ : ನೀವೆಂದ ವಚನವನು ಮಾಗೇಕಿನ್ನಾವ ಸಂಶಯಬೇಡ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಮ್ಮಾ... ವಾತ್ಸಲ್ಯ... ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ, ಅನುರಾಗ, ಅನುಕಂಪ, ದಯೆ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಎಂಬುದು ಸ್ತ್ರೀತ್ವದ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಅಭಯ ನೀಡಿ ಆಗಿದೆ. ಮಾತೆಗುಚಿತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಗ

ನಡೆಸಿಕೊಡಲೇಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ಬದ್ಧತಾಯೆ ಈ ಅರಸನನ್ನು ನಾನು ಅವನ ಪ್ರಾಣ ಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಂದು ಒದಗಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅನುಸರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾದರೆ ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಣೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಗನಲ್ಲ ತಾಯೆ ನಂಬಿಕೋ ಮಹಾರಾಜಾ ಅಮ್ಮ ಅಭಯ ನೀಡಿದ್ದಾಳೆ. ಕಂದಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುವುದರಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತನಾಗಲು ನೀನು ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟ ಫಲದಾಯಕವಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನಿರಂತರ ಜಪಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅದೇ ನಿನಗೆ ರಕ್ಷಾ ಮಂತ್ರ- ರಕ್ಷಾತ್ರ, ಅಮ್ಮಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಆಗಲಾರದು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ವೇದನೆ ಬಗೆಯಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಯುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಾವು ಅನುಸರಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿತರಾಗಬೇಕು ಅದಕ್ಕಾಗಿ-

ಪದ : ರಾಮಾಸ್ತ್ರಗಳಿ ಮುಂತೆ ಭಯವೇನು... ಶಿರಕೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಬೇಡಿಕೊ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ರಾಜಾ ಶಕುಂತ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು ತೊಡಗಿದರೂ ನಾವು ಮಣಿಯದಂತಾದಾಗ ಕದನ ಕಣಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಧುಮುಕುತ್ತಾನೆ. ರಾಮಶರದೆಸುಗೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಾವು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲು ಮಾತೆ ಸೀತಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಸೀತಾಮಾತೆಯಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಅನುಗ್ರಹ ಭಿನ್ನವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾಮಶರಗಳು ಬಿಲ್ಲಪತ್ರೆಯಂತೆ ನಮಗೆ ಅನುಭವಿತವಾಗಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಿತವಾದರೆ ವೈಜಯಂತಿ ವರಾಲೆಯಾಗಿ ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾಗಬೇಕು. ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯ ವಿಧೆಯತೆಯಿಂದ ಈ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ಬೇಡಿ ಬಾ ತಾಯೆ. ಉಳಿದುದನ್ನು ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ನಡೆ.

ಪದ : ಮಗನ ಮಾತಂಕೇಳುತ..... ನುತಿಸುತಿರಲೆಂದಳಾ ಜಾನಕಿ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನ : ಸರಿ ಮಗನೆ ದೇವ ಪತ್ನಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವವಳು ನಾನು ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅವಳು. ಮಾತೆ ಸೀತಾದೇವಿ ಎಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತಳು. ಪರಮಾಪ್ತಳು ಆದ್ದರಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾನು

ಆಕೆಯನ್ನು ದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಯಥಾ ಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರೊಂದಿಗೆ ಬಂದೆ. ಅದೋ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅಮ್ಮಾ ಅಮ್ಮಾ ಅಮ್ಮಾ ನಾನು ಅಂಜನೆ ಭಕ್ತಿಯುತ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ತಾಯೇ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಓಹೋ ಹೋ.. ಅಂಜನಾದೇವಿ.. ನಮ್ಮ ಕಂದ ಹನುಮನ ನಿಜ ಮಾತೆ. ಒಳಿತಾಗಲಿ ಅಂಜನೇ ಒಳಿತಾಗಲಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಪದ : ಕ್ಷೇಮವೇ ಸಮೀರ ಪ್ರೀತೇ..... ಕಾಮಿತವೇನು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಅಂಜನಾ ನಮ್ಮ ಪರಮಾಪ್ತರ ಕಡೆಯಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಕಾಣಬಂದರೆ ಆ ಆಪ್ತ ವಲಯದ ಸವಗ್ಗ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಕ್ಷೇಮವೇ ಅಂಜನಾ... ಮಗನೂ ಸುಕ್ಷೇಮಿ ಅಷ್ಟೆ? ಸುಗ್ರೀವನ ನಾಯಕತ್ವ ಸುಭದ್ರವಾದೆಯಷ್ಟೆ? ಅಂಜನಾ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಬೇಕಾದವಳು ಆ ಬರುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ನೀನು ಬಂದವಳಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆಮೇಲೆ ಉಳಿದವುಗಳು ಹೇಳು ತಾಯೇ... ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನ : ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಧನ್ಯವಾದಗಳು ತಾಯೆ....

ಪದ : ದೇವಿ ಲಾಲಿಸು ತವ ಕರುಣ..... ಕಳುಹಲು ಬಂದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನ : ಅಮ್ಮಾ.... ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ವಂಶಜರ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಾವು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕ್ಷೇಮಿಗಳೇ ಸರಿ. ಅದರಲ್ಲೂ ದೇವ ದೇವಿಯರ ಕರುಣವಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಬಾಧಿತರಾಗುವುದಿದೆಯೇ ಅಮ್ಮಾ ಮಗನ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ತಾನು ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತೆ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಬೇಡಿಬರುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಅಂಜನಾ... ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಮ್ಮಿಂದ ನಿಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾವ ಬದಲಾಗುವುದಕ್ಕಿದೆಯೇ ನೀವು ಆ ಭಾವವನ್ನು ಕರುಣೆ ಎಂದೋ ದಯ ಎಂದೂ ಅನುಗ್ರಹವೆಂದೂ ಅಥವಾ ಇನ್ನೇನೋ ಎಂದು ಕರೆಯಿರಿ.

ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಆ ಭಾವ ಸಹೃದಯತೆ ಹೇಳಮ್ಮ ಹೇಳು ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ
ನನ್ನಿಂದಲೇನಾಗಬೇಕು?

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನೆ : ಅಮ್ಮಾ... ಲೋಕಮಾನ್ಯನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗ
ಹನುಮಂತ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಒಂದು ವಿವಾದದ ಭೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ
ಅಂಜನೆಯ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಅಂಜನಾ... ವಿನೋದವಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ತಾನೆ ನೀನು ಪರಮಾಪ್ತತೆಗೆ
ಪ್ರತೀಕದಂತಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮ ಹನುಮರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಬರುವುದಿದೆಯೇ?
ರಾಮನ ಮತವೇ ಹನುಮನ ಮತ ಹನುಮನ ಗುಣವೇ ರಾಮನ ಮನ.
ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವರುಭಯರಲ್ಲಿ ವಿವಾದ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ. ಹೇಳಮ್ಮ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನೆ : ತಾಯೇ ನಾವಾಗಿಯೇ ತಂದುಕೊಂಡ ದುರಂತವದು ತಾಯೇ.

ಪದ : ಜನಕನಂದನೆ ಕೇಳು ಸಿಂಧುದೇಶಾಧಿಪ.... ನಾ ಅಭಯವಿತ್ತುದೇ ಪರಿ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನೆ : ಅಮ್ಮಾ.... ಸಿಂಧು ದೇಶದ ಅರಸಾದ ಶಕುಂತನನ್ನು ನಿಗದಿತ
ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಕೊಲ್ಲುವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಮಹರ್ಷಿ ಕೌಶಿಕರಿಗೆ ನೀಡಿದವರು
ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ. ಭೀತನಾದ ರಾಜ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪ್ರಾಣದಾನ ಬೇಡಿದ.
ಸಮಗ್ರ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ನನ್ನ ಮಗನ ಮೂಲಕ ಅವನನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಿ ಆಣೆ ಮಾಡಿದುದೇ ಈ ದುರಂತ ಕಥನ ತಾಯೇ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಅಂಜನಾ ಕೊಲ್ಲಬೇಕಾದುದು ಕೌಶಿಕರಿಗೆ, ಕೊಲ್ಲುವವನು ನನ್ನರಸ
ಕೊಲಿಸಿ ಕೊಂಬುವ ಶಕುಂತ. ಶಕುಂತನನ್ನು ಉಳಿಸುವವರು ನೀನು ನಿನ್ನ
ಮಗ ಇವುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಎಂತು ಸಹಕರಿಸಲಿ ಹೇಳು.

ಪದ : ಅರಸಿ ಲಾಲಿಸು ಬಲ್ಲದಳ..... ವರ ಕೊಡಬೇಕಂತೆ ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನೆ : ಅಮ್ಮಾ ಶಕುಂತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು
ಹನುಮನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಬೇಕು. ಭೇದಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ
ನಿಂತ ಹನುಮನ ಮೇಲೆ ರಾಮಶರಪ್ರಯೋಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ ರಾಮಶರಗಳು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಬಿಲ್ಲದಳಗಳಾಗಬೇಕು. ಆಕ್ರೋಶಭರಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೆ ಅದು ಹನುಮನಿಗೆ ವೈಜಯಂತಿ ಮಲೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬೆರಡು ವರಾನುಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಾಯೇ ನೀವು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಹನುಮನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಕರುಣಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ತಡೆ ನಾನೇಕೆ ನೀನಂದುದನ್ನು ಕರುಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹನುಮಂತನಿಗೂ ನಮಗೂ ಇರುವ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಬಗೆಯನ್ನು ಈಗ ತರ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾವಣಾದಿಗಳ ವಧೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಏನೇ ಇರಲಿ ಅವರುಗಳ ಸಂಹಾರ ವೇದಿಕೆಯ ಪ್ರಧಾನ ನಿರ್ವಾಹಕ ಮಾರುತಿಯೇ ಹೌದು. ಅವನ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೇನು ಇತ್ತುದಿಲ್ಲ. ಈವರೆಗೆ ಈಗೊಂದು ಅವಕಾಶ ಬಂದಿದೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಂಜನಾ... ಅಂಜದಿರು.

ಪದ : ಅಂಜದಿರು ನಿನ್ನಣುಗ ಕೇಳಿದ..... ತವ ಸುತನೆಡೆಗೆ ಪೋಗೆಂದು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಅಂಜನಾದೇವಿ ಯಾವುದೇ ಅಡಚಣೆಗಳು ಬರಲಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಪರಿ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ನನ್ನರಸನಿಗೆ ಅರಿತು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಅರಿವಿನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಶಕುಂತನನ್ನು ಕೊಂದಾನು ರಾಮಶರಗಳು ಹನುಮನ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ರಾಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆ ಆಗಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಗೋಚರಿತವಾದ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ರಾಮನು ಎಸೆದ ಶರಗಳು ಅಂಜನೆಯನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಲ್ಲಪತ್ರಗಳಾಗಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವೆಸೆದರೆ ವೈಜಯಂತಿ ಮಲೆಯಾಗಲಿ ಎಂಬ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕಾರ್ಯ ಸುಖಾಂತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿರು..

ಅರ್ಥ : ಅಂಜನೆ : ಅನುಗ್ರಹಿತರಾದೆವು ತಾಯೆ... ತೆರಳಪ್ಪಣೆ ನೀಡಮ್ಮ.... ಸಂತೋಷಚಿತ್ತಳಾಗಿಯೇ ಬಂದು ಮಗನಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದೆ. ವರದ ಬಲುಹು ಇದೆಯೆಂದು ರಾಮನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಫುರನಾಗಬಾರದೆಂದೂ ರಾಮಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಂತಾಗಲಿ.

ಪದ : ಜನನಿಯಾಡಿದ ಮಾತ ಕೇಳುತ.... ಕಾದಿದನೆಡೆಬಿಡದೇ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಮಾತೆಯ ಅನುಗ್ರಹವಾಯಿತು. ಭದ್ರವಾದ ಬಾಲದ ಕೋಟಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅದರೊಳಗೆ ಅರಸನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ರಾಮರಕ್ಷಾ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ನನ್ನ ಯಶಸ್ವಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಅರಸಿ ಕೇಳಿಂತ ಮರ ಮುನಿಪತಿ..... ಹನುಮನ ಪರಾಕ್ರಮವ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಕೆಲವೊಂದು ಬಾರಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಘಟನೆಗಳು ಆಘಾತವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬೇಟೆಗೆ ಬಂದ ಶಕುಂತ ಪುರಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅವನ ಇರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲೂ ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಬಂದ ನಾರದರಿಂದ ಅವನ ಇರವನ್ನರಿತು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವೇ ತನ್ನ ಬಲುಹು ಎಂದರಿತ ಭಕ್ತಾಂಜನೆಯ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಶಕುಂತನಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವನಂತೆ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರುತಿ ಈ ದುಸ್ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿರುವನೆಂದು ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ನಿರ್ಧಾರದಂತೆ ಮುಂದುವರೆದನಾದರೆ ಅವನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಅರಿವು ನೀಡುವುದೇ ಸೂಕ್ತ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭರತ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಶತ್ರುಘ್ನರನ್ನು ಸಭೆಗೆ ಬರಹೇಳಿ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ... ಮೂವರೂ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಆನತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಏನು ಕಾರ್ಯ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಆಗಲಿ.

ಪದ : ವೀರನೈ ಹನುಮಂತ ವಜ್ರ ಶರೀರ..... ಭೂರಿಬಲನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಂದಿರೇ ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ನಾನಿತ್ತ ವಚನದಂತೆ ಎಂಟು ದಿನದೊಳಗೆ ಶಕುಂತನನ್ನು ನಾನು ಕೊಲಬೇಕು. ಶಕುಂತನನ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಈಗ ತಿಳಿದು ಬಂದಂತೆ ಅವನು ಅವನರಿತಂತೆ ಸೂಕ್ತ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ರಕ್ಷಕನಾಗಿರುವವನು ನಮ್ಮ ಹನುಮಂತ. ಅವನ ಇದುವರೆಗಿನ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಒದಗಿದ ಸ್ಥಾನಮಾನ್ಯತೆಯ ಹಮ್ಮಿನಿಂದ ತನ್ನ ವಜ್ರಕಾಯದ ಮೇಲೆ ಭರವಸೆಯಾಂತು ರಾಮ ವಿರೋಧಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮ ಬಂಟನೆಂಬ ನೆಗೆಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಅವನ ಪಾಮರತ್ವ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ನಾವರಿತಂತೆ ಅವನಿಲ್ಲ ತಮ್ಮಂದಿರೇ.

ಪದ : ಮಂದಬುದ್ಧಿಯೊಳಂಜನೆಯು.... ರಿಪುವೆಂದು ತಿಳಿದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅನುಕಂಪದಿಂದಲೋ ಅನುರಾಗದಿಂದಲೋ ಸ್ತ್ರೀ ಹೃದಯದ ಅಂಜನಾದೇವಿ. ಶಕುಂತನಿಗೆ ರಕ್ಷಣಾ ವಚನವನ್ನು ನೀಡಿದಳಾದರೂ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಯಾಲೋಚಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದು ಅವನ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ. ಇನಕುಲಜನಾಗಿ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪುವಂತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ವಿಕೃತವಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ನಡೆಯನ್ನು ಅರಿತ ವಾಲಿವಧೆಯನ್ನು ಕಂಡಾ ಹನುಮನ ಈ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕಾಡಕಪಿಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಅವನಿಗಂಜಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲಾರೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ದುಷ್ಟರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಬದುಕುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಇವನೊಂದಿಗೂ ಸಾಮರಸ್ಯ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನೀನು ಈಗಲೇ ಅಂಜನಾದ್ರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡು-

ಪದ : ಅರಸನಾಗಿದ ಸಿಂಧುನೃಪನು..... ತೊಡುವುದೊಳಿತು ಸಾವಧಾನ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ರಾಮನಿಂದ ಹತನಾಗಬೇಕಾದ ಸಿಂಧುಪುರದರಸ ಹನುಮನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನಾರದರಿಂದ ರಾಮ ಅರಿತನೆಂದೂ ಈ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದು ಸ್ವಾಮಿ ಭೃತ್ಸರ ಅನುಬಂಧಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲವೆಂದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಕುಂತನನ್ನು ರಾಮನ ಕಾರ್ಯದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಾರಿ ಬಾ..

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣಾ.... ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಆಸಮೀರಜನೆಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ..... ಬೆಸಗೊಂಡ ಹನುಮಂತ
ಅವಧರಿಸು ಮಿಹರಿಕುಲ..... ತವಚೋದ್ಯವೆಸೆ
ಕರುಣನಿಧಿ ನೀನಿಲ್ಲಿ ಬರಲೇನು..... ಬಂದಿರವ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಓಹೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವರು ತಮ್ಮ ಆಗಮನದಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಕುಶಲವೇ ನಿಮಗೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೂ ಕ್ಷೇಮವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ತವಕದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಹೇಳುವಿರಾ ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ಪವನಜ ಕೇಳು ನಾ ಬಂದ..... ಸಂಧಾನಕಟ್ಟಿದನಿಂದು ||

ಅರ್ಥ : **ಲಕ್ಷ್ಮಣ** : ಹನುಮಂತಾ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇಮಿಗಳು ನಿನ್ನಿಂದ ಒದಗಿಬಂದ ಆತಂಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಣ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ವರಮುನಿ ಕೌಶಿಕರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮನಿತ್ತ ವಚನದಂತೆ ಅಣ್ಣನಿಂದ ಹತನಾಗಬೇಕಾದ ಶಕುಂತನಿಗೆ ನೀನು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದು ತಪ್ಪು ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬರಬಹುದಾದ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ನೀನು ರಾಮನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ನೀನು ಕುಸಿಯಬಾರದು ಹನುಮಂತ. ಆದುದರಿಂದ ವಧಾರ್ಹನಾದ ಶಕುಂತನನ್ನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಪೂರ್ವಾನು ಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊ ಎಂಬ ಸಂಧಾನಹಿತ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಲು ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಅರಿತು ನಡೆದುಕೊ.

ಪದ : ದೊರೆ ಶಕುಂತನು ಮೊನ್ನೆ... ಇತ್ತಳು ಭಾಷೆ ಜನನಿ ||

ಅರ್ಥ : **ಹನುಮ** : ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದೇವಾ... ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಯ ತೊಡಕಿನಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ಸಂಘರ್ಷ ದುಸ್ಥಿತಿ ವಿಧಿಯ ನಿರ್ಣಯವೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಮರಣ ಭಯದ ನಿವಾರಣೆಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಕೋರಿದ ಶಕುಂತ ಮರಣ ಕಾರಕನ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಮ್ಮ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲೂ ಇಲ್ಲ. ಭರವಸೆ ನೀಡಿ ಆಯಿತು. ನಿರ್ವಹಣಾ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ನನಗೆ ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ವಚನ ಬದ್ಧತೆಗೆ ಆದರ್ಶನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪರಮ ಭಕ್ತನಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾತೆ ಇತ್ತ ವಚನಕ್ಕೆ ಭಂಗ ತರುವುದು ಮಗನಾದ ನನಗೆ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮ ಕ್ರೋಧದ ಪರಿಣಾಮದ ಅರಿವಿದ್ದೇ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ರಕ್ಷಣಾ ಭಂಗ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಧಿನಿರ್ಣಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದು. ಒಂಬತ್ತನೇ ದಿನದ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಕುಂತ ರಾಮ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪುವವನಲ್ಲ ದಯವಿರಿಸಿಲು ರಾಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಅರ್ಥ : **ಲಕ್ಷ್ಮಣ** : ಹನುಮಂತ ಸೇವ್ಯ ಸೇವಕ ಭಾವಕ್ಕೆ ಭಂಗವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊ... ಎಚ್ಚರ. ಅತೀ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ.

ಪದ : ಸುರಮುನಿಪ ನಾಡಿದುದು ಕೇಳತ.... ನುಡಿದನು ದೀನ ಭಾವದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : **ಸುಗ್ರೀವ** : ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ದೇವರೇ ನನಗೆ ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳ ದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ್ದು ಶ್ರೀರಾಮ ಹನುಮರ ಮಧ್ಯೆ ವೈಷಮ್ಯ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಸಮಸ್ತ ವಾನರಕುಲಕ್ಕೆ ಕಂಟಕವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರದ ಅನುಕೂಲತೆಗಾಗಿ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಕೋಟಿ ನಮ್ಮವರೊಂದಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ನಾನು ಸುಗ್ರೀವ ಪಾದಕ್ಕೆ ಆನತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : **ರಾಮ** : ಒಳಿತಾಗಲಿ ಸುಗ್ರೀವ ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದೆ ಹೇಳು.

ಪದ : ಪಾಲಯಮಾಂ ರಾಮ.... ವೈರತ್ವ ಸಂಭವಿಸಿತೆಂದು ಪಾಲಯ ||

ಅರ್ಥ : **ಸುಗ್ರೀವ** : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ಭಯ ಭೀತನಾಗಿ ನಾನು ಬಂದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ನಿನ್ನ ಸರ್ವ ಸೇವಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾದವರಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಮೀರಿಸಿದವರಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನು ಹನುಮ. ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿಮ್ಮೀರ್ವರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ವೈಷಮ್ಯದ ಪರಿಣಾಮ ನಮಗೆಲ್ಲ ಮಹಾ ದುರಂತಕಾರಣವಾಗುವುದೇ ಸರಿ. ಶರಣ ಜನ ಸಂಪ್ರೀತನೆಂಬ ಲೋಕಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಓ ದೇವರೇ ಮಾರುತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನಗಿರುವ ಕರುಣ ಭಾವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು ದುರಕನುವಾಗವಿರಾ ದೇವರೇ?

ಅರ್ಥ : **ರಾಮ** : ಸುಗ್ರೀವಾ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೇ ಆಗಲಿ ಯಾರೊಡನೇ ಆಗಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರಲೇಬೇಕೆಂಬ ಹಠ ಆಕ್ರೋಶ ನನಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಾನಿತ್ತ ವಚನವನ್ನು ಭಂಗಿಸುವವನು ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ ಕೆಡಹದೆ ಇರಲಾರೆ. ಶತ್ರು ಬೇಕಾದರೆ ಎದೆ ಮೆಟ್ಟಲಿ ಸಹನೀಯ. ಆದರೆ ನಮ್ಮವರ ಅನಕ ಅಪಹಾಸ್ಯಗಳು ಆಕ್ರೋಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಸುಗ್ರೀವಾ ಎಂತಹ ಜೀವಿತಾನುಸಂಧಾನವಿತ್ತು ನಮ್ಮೊಳಗೆಯನ್ನು ತಡೆಗಡಿಸಿದ ಹನುಮ ಅಂತಹವನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡದೆ ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹೇಳು. ಒಂಬತ್ತನೆ ದಿನ ಅವನೇ ತಂದು ಶಕುಂತನನ್ನು ನನಗೊಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಅವನು ಉಸಿರುವುದು ನನ್ನ ವಿಫಲತೆಯ ಪರಿಹಾಸ್ಯವಲ್ಲವೆ? ಏನಾದರಾಗಲಿ ಬಿಡೆ ಅವನನ್ನು.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶಾಂತನಾಗು ಸ್ವಾಮಿ ಶಾಂತನಾಗು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಾನು ಶಾಂತನಾಗಬೇಕಾದರೆ ನೀನೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪದ : ಆತನೊಳತಿದರು ನಿನಗಿರೆ.... ತಾ ತವಕದಿ ಪೋಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಭೀಕರವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹನುಮಂತ ಅನುಭವಿಸಬಾರದು ನಮ್ಮುಭಯರ ಪೂರ್ವಾನುಬಂಧ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು ಎಂಬುದು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಇರಾದೆ ಆದರೆ. ಹನುಮಂತನ ಮೇಲೆ ದಯೆಯನ್ನಾಂತು ನೀನು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಮನ ಒಲಿಸಿ ಶಕುಂತನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ನನ್ನ ವಚನವನ್ನು ನಾನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಭಂಗಿತವಾದರೆ ವಿಶ್ವದ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯೂ ನನ್ನ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದು ನಾಳೆಯೊಳಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕು. ನಡೆ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ ದೇವರೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಪದ : ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಯಂದದಿ ರಾಮನಾಮವ..... ಮಾತಾಂಡಸುತನೆಂದನು||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಶ್ರೀರಾಮ ಜಯ ರಾಮ ಜಯ ಜಯ ರಾಮ [೨ ಸಲ] ಯಾರದೂ ಸುಗ್ರೀವದೇವರು. ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಪ್ರಣಾಮಗಳು ಅಂಜನಾದ್ರಿಯರೆಗೆ ತಾವು ಬಂದಪರಿಯೇನು ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ನಾನಯ್ಯ ಹನುಮ ಏನಯ್ಯ.....ಅಸುರ ಮುನಿಪ ಬಂದೆರಗರುಹಿದನು||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಹನುಮಂತಾ... ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವವನು ಇತರರ ಜೀವಿತವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇತರರು ಅವನನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಸಂಸಾರದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪರಿಣಾಮವು ಸಂಸಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಒಂದು ಸಂಸಾರದ್ದಾದರೆ ಪರಿಣಾಮ ಮನೆತನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಮನೆತನದ್ದಾದರೆ ಪರಿಣಾಮ ಪರಂಪರೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಪರಂಪರೆಯದ್ದಾದರೆ ಸಮಾಜ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಹೀಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಹನುಮಂತ ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ಸಾಧಕ ಬಾಧಕಗಳು. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಭಾದಕವು ಜಾತಿ ಗಣನೆಯ

ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಭಕ್ತವೃಂದಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಬಾಧಕವಾಗಬಾರದು ಹನುಮಂತ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಸುಗ್ರೀವ ದೇವಾ... ಯಾಕೆ ಈ ವಿಸ್ತೃತ ಪೀಠಿಕೆ ಹೇಳಿ,

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೇ ಆಗಲಿ ಹನುಮಂತ ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವರು ಅವಧಿ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಶಕುಂತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಾಗಿ ಗಡುವಿಗೆ ವಚನ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಶಕುಂತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಾಗಿ ಗಡುವಿಗೆ ವಚನ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಶಕುಂತನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮ ವಚನ ನೀಡಿದ್ದಾಳೆ. ನೀನು ಕಾರ್ಯ ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದಿ ಪೂರ್ವಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಚನಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಗೆ ತೊಡಗಬಾರದು. ಶ್ರೀರಾಮ ಶಕುಂತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಿರಲಾರ. ನೀನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದಿರಲಾರೆ. ಹೀಗಾದಾಗ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಭಕ್ತನ ಆಟ ಸಾಗಲಾರದು ರಾಮ ಕಾರ್ಯ ಆಯಿತೆಂದೇ ತಿಳಿ ಮುಂದೆ ಕೋತಿ ಕುಲಜರ ಬಗೆ ಭಕ್ತ ವೃಂದದ ಬಗ್ಗೆ ಅವಗಣನೆ ಮೂಡಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮ ಬಾಧಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಧಿತರಾಗುವವರು ನಾವು. ಸಮಗ್ರ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾರದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆದು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಇನ್ನಾದರಾತನ ಛಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು.... ನಿನ್ನ ಅಭಿಮತನೆಂದನವನ ||

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಹನುಮಂತ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಆಕ್ರೋಶ ತಣಿದು ಪೂರ್ವಾನುರಾಗವೇ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣಾ ಕಕ್ಷೆಗೆ ತಂದಿರುವ ಶಕುಂತನನ್ನು ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅವನ ವಚನಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಬೇಕಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಾರುತಿ ರಾಮವಚನ ಭಂಗಕ್ಕೆ ನೀನು. ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ನಮ್ಮ ದುರಂತಕಾರಕನಾಗಬೇಡ. ಶಕುಂತನನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸು.

ಪದ : ಭಾನುನಂದನನೆ ಕೇಳಿಸುವಿಡಿದು.... ಹಿಂಜರಿಯನಿಡು ಸಿದ್ಧ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಮಾವಯ್ಯಾ ದಂಡನೆಯನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವು ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ರಾಜಾ ರಾಮನಿಗೆ ಆ ಪರಿಚ್ಛಾನ

ಖಂಡಿತ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ದಂಡಾರ್ಹನಾಗುವುದಾದರೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ದಂಡನೆ ಕೊಡುವವನಲ್ಲ ಶ್ರೀರಾಮ. ನಾನು ಅರಿತಂತೆ ರೆಂಬೆಯ ದೋಷಕ್ಕೆ ಮರವನ್ನು ಕಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ ರಾಮ. ಇಲಿಗಳ ಕಾಟಕ್ಕೆ ಮನೆ ಸುಡುವುದಿಲ್ಲ ರಾಮ ಮರವನ್ನು ಆವರಿಸಿದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆಯಬೇಕಾದರೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನೇ ಕೀಳುತ್ತಾನೆ ಹೊರತು. ಮರವನ್ನು ಕಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ನಾನು ತಪ್ಪು ಎಸೆಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ದೇವರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಮಾತ್ರ ದೇವರು ಶಿಕ್ಷಿಸಿಯಾರೇ ಹೊರತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಾ ಕ್ರಮ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವ್ಯಾರು ಭಯಾಪಡಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಅಮ್ಮ ನೀಡಿದ ರಕ್ಷಣಾ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನಾನು ಅವಳ ಮಗನಾಗಿ ಈಡೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆಯೇ ಹೊರತು ಶಕುಂತ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಅವಧಿ ಪರ್ಯಂತ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಒಪ್ಪಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : **ಸುಗ್ರೀವ :** ಹನುಮಂತಾ ಒಂಬತ್ತನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಶಕುಂತನನ್ನು ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅವನು ಬದುಕಿರಲೇಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯ. ನಿನಗೆ ಇದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : **ಹನುಮ :** ಅವಧಿ ಬದ್ಧ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೇನು ಮಾವಯ್ಯ?

ಅರ್ಥ : **ಸುಗ್ರೀವಾ :** ಹನುಮಂತಾ ನಿನ್ನ ನಡೆ ದೈವದ್ರೋಹ ಸ್ವಾಮಿ ದ್ರೋಹ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : **ಹನುಮ :** ಮಾತೃ ವಚನ ಭಂಗ ಮಾಡುವುದು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಸುಗ್ರೀವ ದೇವಾ.

ಅರ್ಥ : **ಸುಗ್ರೀವ :** ಹನುಮಂತಾ ನಿನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ನೀನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನಾವು ನಿನ್ನೊಡನೆ ರಾಮನ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತು ಹೋರಾಡುವುದೆಂತು ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : **ಹನುಮ :** ಸುಗ್ರೀವದೇವಾ ಸ್ವಾಮಿಷ್ಟರಾಗಿ ನೀವು ಹೋರಾಡಿದರೂ ನಾನು ಮಾತೃವಚನ ಭಂಗಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ಸುಗ್ರೀವ : ಶ್ರೀರಾಮ ಹನುಮರ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಷ್ಟೇ ನಮಗೆ ಉಳಿಯಿತು. ದೈವೇಚ್ಛೆ ಇದ್ದಂತಾಗಲಿ ನನ್ನ ಸಂಧಾನದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹ ಆಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಜಡರುಹ ಸಖಸುತ ನಾಡಿದ..... ರಾಮನುಡಿದ ದೀರ್ಘ ಸ್ವರದಿ ||
ಆಳ್ವೆಡೆಯರ ಭೇದವ..... ಬಾಣದಿ ಸೀಳುವೆನವನುರವ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವಾನರ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಅಂಜನೇಯನ ಬಲುಹನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಏರುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿ ಬೆಟ್ಟದೊಳಗೆ ನಿಂತರೆ ಅವನು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನೇ ಬೆಟ್ಟದ ತುತ್ತತುದಿಯನ್ನೇರಿದರೂ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರದ ನಡೆಯು ಅನಾಹುತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹನುಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಜನುಮ ತಳೆದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪವನಾಂಜೇಯರ ಪುತ್ರ ಅಂಜನೇಯನಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆ ಆಗುವಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಅನುವರ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಸೇನೆ ಸಜ್ಜಾಗಲಿ.

ಪದ : ಈ ಪರಿಯೊಳಾಗ ನಿಜಸೆನ್ಯಮಂ..... ಕಾಂತೆ ಚಾನಕಿ ನುಡಿದಳಾ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಉದಾಸೀನವೇ ಮದ್ದು ಎಂಬ ಉಕ್ತಿ ಇದೆ. ಮಾರುತಿಯ ಅಹಂಕಾರ ನನ್ನನ್ನು ಉದಾಸೀನನಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತನೊಡನೆ ಭವರದ ಪರಿಣಾಮ ಒಂದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ತತ್ವ ರೂಪಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇರಲಿ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಸೇರಿ ಮುಂದಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಾ ಬನ್ನಿರಿ ಅಸನದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿರಿ. ವಂದಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ವಾಮಿಯೇ ತಾವು ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತರಾಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಪದ : ಏನಿದೇನು ಸಿಟ್ಟು ಮಹಾರಾಜಾ..... ಸೊಲ್ಲ ಲಾಲಿಸು ಕಾಂತ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಕಾಂತಾ.... ನಿನ್ನ ಮುಖಭಾವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವರಿಗೆ ನೀನು ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಾನು ಅರಿತಂತೆ ನಿನ್ನ ಸಿಟ್ಟಿನ ಕಾರಣ ಗುಟ್ಟಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದಲೋ ಬದ್ಧತೆಯಿಂದಲೋ ನೀನು ನಾಳೆ ಹೋರಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರಣ. ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಎದುರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೋರಾಟದ ನಡೆ. ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ವಿದ್ಯಮಾನ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಕಾಲಿಕ ಆಕ್ರೋಶವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಖಚಿತ. ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಭಕ್ತಿ ಪರಾಧೀನನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನಾಂತ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪರಮ ಭಕ್ತನೆಂಬ ನೆಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಹನುಮಂತನಲ್ಲಿ ಯಾವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವಿರಿ ಸ್ವಾಮಿ. ಸೀತಾಪಹರಣದ ನಂತರ ಸೀತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯವರೆಗಿನ ನಿನ್ನ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದವನು ಆಂಜನೇಯ. ಮುಂದಿನ ಬ್ರಹ್ಮ ಪದವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿಯರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣೆ ಅವನ ಮೇಲಿತ್ತು ಅವನ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರ ಸಹವರ್ತಿತ್ವಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಹತ್ತು ತಲೆಯ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಪರಮಾಪ್ತನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಶರಣನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹೋರಾಡುವಿರಿ ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅನ್ಯರಿಂದ ಸಾಧಿಸಲಾಗದ ಕಾರ್ಯ ಹನುಮನಿಂದ ಸಾಧಿತವಾದಾಗ ಆನಂದ ಪರವಶನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಪದವಿಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಗ್ರಹವಿದೆಯೋ ಈಗ ಹೋರಾಟ ಅನಿವಾರ್ಯ ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ನಾಳಿನ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಾರುತಿಯ ನಿರ್ನಾಮವಾದರೆ ನೀನಿತ್ತ ಅನುಗ್ರಹದ ಅವಕಾಶಕ್ಕೆ ಏನು ಮೌಲ್ಯ ಬಂದಂತಾಯಿತು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ಸರಿ ನಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕಾದವನಿಗೆ ಮಾರುತಿ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪದ : ಸುಂದರಾಂಗನೆ ನ್ಯಾಯವೆ..... ಪೋಷುದು ಬೆಡಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ತುಮುಲವನ್ನು ನೀನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯರು ಪರಿಹರಿಸಲಾರರು. ಎಳವೆಯಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಸರ್ವಜನ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಮೆರೆದ ನೀನು. ನಮ್ಮ ಸೇನಾ ಸಹಿತನಾಗಿ ಪರಮಾಪ್ತ ಭಕ್ತನ ನಿರ್ನಾಮಕ್ಕಾಗಿ ರಣಕಣಕ್ಕೆ

ಇಳಿದರೆ ಕೆಲವರು ಆಕ್ಷೇಪಕ್ಕಾದರೂ ನೀನು ಗುರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?
ಅಕಳಂಕ ನೆನೆಸಿದವನಿಗೆ ಕಳಂಕ ಭೂಷಣವೇ ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ.... ಸ್ವಾಮಿ ನಿಷ್ಕಾರಾಗಿರಬೇಕು. ಭೃತ್ಯರಾದವರು ಎಂಬುದು ನೀತಿ ಸಾಮಿಯನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತ ಭೃತ್ಯನು ನಿಷ್ಕರನಾದರೆ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈಗಿನ ವಿದ್ಯಮಾನದ ನಡೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ರಾಮ ಹನುಮರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೃಥಾಸುತೆ ನೀನು ವೃಥಾ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ನಿದ್ರಾಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಸ್ವಾಮಿ.... ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನದೊಂದು ಬಯಕೆ ಇದೆ.

ಪದ : ಅರಸಾಳುಗಳ ಬವರ ನಿರೀಕ್ಷಿಪ..... ಕೈ ಮುಗಿವೆನು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರ... ದೇವಭಕ್ತ ಸ್ವಾಮಿ ಭೃತ್ಯ ಅರಸ ಆಳು ಶರಣು ಶರಣ ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಪರಮಾಪ್ತತೆ ಎಂಬುದು ನಿಮ್ಮುಭಯರ ಸಂಬಂಧ-ಸಂಬಂಧಗಳು ಭಿನ್ನಮತವಾಗಿ ರೂಪಿತವಾಗಿ, ಬದ್ಧತೆಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಕ್ರೋಶದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿತವಾಗುತ್ತದೆಯಾದರೆ ಆ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ತವಕ ನನಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮುಭಯರ ರಣಕಣಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ವಿನಮ್ರಳಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಾನು ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ಖರಾದಿಗಳೊಂದಿಗಿನ ಹೋರಾಟ ಮಾತ್ರ ದುಷ್ಟರೊಂದಿಗಿನ ಹೋರಾಟವದು ಭಾರ್ಗವ ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಸಟಿದು ನಿಂತುದನ್ನು ನೀನು ಕಂಡಿರುವೆಯಾದರೂ ಅದು ಸಮಶಕ್ತರ ಹೋರಾಟ ಕರುಣಾಮಯಿಯೆಂದು ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ರಾಮ ನಿಷ್ಕರುಣಿಯಾಗಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ನಿಂತುದು ಒಂದು ಕಡೆ.
ಸೇವಾಭಾವದಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ರಾಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಿ ಮಹಾಶರಣನೆಂಬ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೇ ಎದುರಿಸುವ ಹನುಮ ಇನ್ನೊಂದುಕಡೆ ಇದು ಹೊಸ ಪರಿ ಇದನ್ನು ಕಾಣುವ ನಿನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಣ ಕಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಚ್ಛೆ ಪೂರೈಸಿಕೊ ನಾಳೆ ಹೊರಡು ಸಿದ್ಧಳಾಗು.

ಪದ : ಆ ದಿವಸದಾ ಸ್ಥಾನದಲಿ ನಿಜ... ತಿಳಿದಯ್ಯಂದು ದಾಕ್ಷಣದಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಓ ನನ್ನವರೇ ರಾಮಹನುಮರ ವಚನ ಪೂರೈಕೆ ಆಗಬೇಕಾದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ದಿನ ಇದು. ನನ್ನವರೆನಿಸಿ ಕೊಂಡವರು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸೇನೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕಾಲ್ನಡೆಯ ಕ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಸಮಯ ವ್ಯಯಿ ಆಗಬಾರದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಧನಪತಿಯ ವಿಮಾನ ಆಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೊ ಅದೊ ವಿಮಾನ ಬಂದಿತು ನಾವಿನ್ನು ಹೊರಡಬೇಕು. ಪುರದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮಹಾಮಂತ್ರಿ ಸುಮಂತ್ರನಿಗೆ ಅರುಹಿದ್ದೇನೆ. ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದೆಲ್ಲವೂ ಹಾಗೂ ಸರ್ವರು ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿರಿ ಗುರುಗಳೇ ನೀವೂ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿರಿ. ಚಾನಕೀ ಬಾ ನಾವೂ ವಿಮಾನವನ್ನೇರೋಣ ಪುಷ್ಪಕವೇ ಅಂಜನಾದ್ರಿಗೆ ನಡೆ. ಇದೇ ಅಂಜನಾದ್ರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಇಳಿಯಿರಿ ಅಂಗದಾ ಹನುಮನಲ್ಲಿ ಹೋಗು ನಾವು ಸೇನಾ ಸಹಿತ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮರೆಸಿ ಶಕುಂತನನ್ನು ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವಂತೆ ತಿಳಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಅಪ್ಪಣೆ ಸ್ವಾಮಿ ಭಾವಾ ಆಂಜನೇಯ ಸ್ವಾಮಿ ನಾನು ಅಂಗದ ರಾಮ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ನಾನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ದಂಡುಬಂದಿತು..... ಗಂಡುತನವು ನಡೆಯದಿಂದು ||
ಪರಮ ಪುರುಷನೊಡನೆ ನೀನು..... ಹರಂತವನು ನೋಡಿದೆ||

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಭಾವಯ್ಯ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಶತ್ರು ಎನಿಸಿದವನಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಿ. ನೀನು ರಾಮಾರಿ ಆದೆ. ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಸೇನಾಸಹಿತ ಕೋದಂಡಧರ ಅವನ ವಚನವನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತದ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಿನಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ವಿಶದೀಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತಾದರೂ ನೀನು ಪರಿವರ್ತಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಲಾಗಿ ನೀನು ರಾಮಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಬಾಧಿತನಾಗುತ್ತಿ. ಯಾರಿಗೂ ಇದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲ ನಾಳೆಯಾದರೂ ರಾಮನಿಗೆ ನೀನು ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಲಿರುವ ಶಕುಂತನನ್ನು ಇಂದೇ ಒಪ್ಪಿಸಿ ನಿನ್ನ ಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊ.

ಪದ : ಕಾಮನ ಭೀಮನ ಸೋಮನ..... ಸಾಮದುತ್ತರವ ನಾವೇದಲೆಂದಿಹೆ ನಡೆ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಅಂಗದಾ ಲಂಕಾ ಪ್ರವೇಶದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ರಾವಣನಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಧಾನ ಚತುರನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಬಲುಹಿನೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಬಂದಿರಲಿ. ಎಷ್ಟೇ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮ ಮರೆಸಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹೆದರಿ ನನ್ನ ವಚನವನ್ನು ಭಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶಕುಂತನನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆ. ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆ ಹೋರಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಡೆ ನಡೆ ನಡೆ.

ಅರ್ಥ : ಅಂಗದ : ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೋರಾಡುವುದಂತಿರಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕುಟ್ಟಿ ಕೆಡವಿ ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿರುವ ಶಕುಂತನನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ನಾನೇ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ರಾವಣನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ರಾವಣ ಬಲವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಕೆಡವಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅದು ನಡೆಯದು ಇನ್ನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾತನಾಡಲು ಬಿಡಬಾರದು ಶಕುಂತನನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಬದಲು ನಿನ್ನನೆತ್ತಿ ಬಿಸಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಈತೆರದಿ ಸಂಗರವ ಪರಿಭವವ..... ಧನುಶರವ ಪಿಡಿಮು ||
ಬಂದು ನಿಲಲದ ಕಂಡು..... ಭಕ್ತಿಯೊಳುನುತಿಸಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜಾನಕಿ ಅಂಜನೇಯನ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಅರಿತೆಯಾ ನನ್ನ ಮೂವರು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ ಅವ ಗೆದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಸಮಸ್ತ ವಾನರ ಬಲ ಅವನಿಂದ ಸೋತಿದೆ. ವೀರಾಗ್ರಣಿಯೇ ಹೌದು ಹನುಮಂತ. ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಈಗ ನಾನೇ ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಧನುಶರ ಪಾಣಿ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಹಿಂದಿರು. ನಾವು ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್ ಜಯತು ಜಯ ಜಾನಕಿ ದೇವಿ ಇನಕುಲ ಭೂಷಣನೆ. ದಶರಥ ಕೌಸಲ್ಯಾತ್ಮಜನೆ ಆದರ್ಶ ಸೋದರನೆ ಪರಮೋಚ್ಚ ಗುರುಪ್ರೀತನೇ ಅಹಲ್ಯಾ ಶಾಪ ವಿಮೋಚಕನೇ ಸೀತಾವಲ್ಲಭನೇ ವೈಷ್ಣವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯಿತನೇ ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲಕನೇ ಭಕ್ತ ಜನಾಪ್ತನೆ ದುಷ್ಟ ಸಂಹಾರಕನೇ ಅಯೋಧ್ಯಾ ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಿತನೇ ಸಕಲ ಜನ ಅನುಗ್ರಹಕಾರಕನೇ ಓ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯದ ದೇವನೇ ದಿವ್ಯ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುತ ಗೌರವದ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹನುಮಂತಾ ಈ ತೆರನ ವಿನೀತ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಿನ್ನ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ವಿಕೃತ ಹೇಳು.

ಪದ : ದೊರೆ ಶಕುಂತನ ಕೊಂಡು ಕೊಡುವೆ.... ನೀತಿಯೋ ನಿನಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಂಜನೇಯ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳ ಮನುಷ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಶತ್ರು ಮಿತ್ರ ಔದಾಸೀನರು ಉದಾಸೀನರುಗಳು ಅನಾಸಕ್ತರು ಅನಗತ್ಯರು ಅನಪೇಕ್ಷಣೀಯರು ಶತ್ರುಗಳು ಸ್ವಾರ್ಥಪರರು ಕ್ರೌರ್ಯ ಮನರು ಅನೃತ ಪಥರು ಮಿತ್ರರು ಪರಸ್ಪರಂ ಭಾವಯೇತ್ ತತ್ವಾನುಯಾಯಿಗಳು ಸಹೃದಯತೆಯ ಸಹ ಬಾಳ್ವೆಯ ಅಪೇಕ್ಷಿತರು. ಹನುಮಂತಾ ನಾವು ಮಿತ್ರವರ್ಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತೇವೆ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಅಂದಿನಿಂದ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಅಗಲಿರಲಾಗದ ನಂಟಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದವರು. ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗಳಾದ ಎಲ್ಲವರಿಗಿಂತಲೂ ನೀನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ್ಯನಾಗಿರುವೆ. ರಾಮನ ಮತವೇ ಹನುಮನ ಪಥ ಹನುಮನ ಪಥವೇ ರಾಮನಹಿತ ಎಂದು ಲೋಕ ಜನರಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಬಾಂಧವ್ಯವಿತ್ತು. ಕ್ಷೇಮಲಾಭಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆ ಆಗದ ಹೊರತು ಮಿತ್ರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುತ್ವ ಅಂಕುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧವಾದ ನಡೆಯನ್ನು ನೀನು ಏಕೆ ಅನುಸರಿಸದೆ ಹೇಳು. ಭಂಗಿತವಾದ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣನೆಂದು ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಶಕುಂತನನ್ನು ಅವರಿಗಾಗಿ ಅವಧಿಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೊಂದುಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ನಾನು ಅವರಿಗೆ ವಚನವಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮರಣ ಭಯವಾಂತವನು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವವನು ರಕ್ಷಣಾ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆತಂಕ ವಿವೇಕ ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಉದ್ಧಟತನ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂದರೆ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ದಿನ. ನನ್ನ ವಚನ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನೀನೇ ತಂದುಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದೆ. ಇರಲಿ ಬಿಡು. ಈಗ ಒಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಇನ್ನಾದರಾನ್ಯಪನನೊಪ್ಪಿಸುತ್ತೆನಗೆ..... ನಿನ್ನ ಭಂಗಿಸದಿರೆನು ಕ್ಷಣಿಡಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹನುಮಂತಾ... ಈಗಲಾದರೂ ವಿವೇಕವನ್ನು ತಂದುಕೊ. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗು ಬುದ್ಧಿಮತಾಂವರಿಷ್ಠನಾಗು. ವಾನರ ಬಳಗದ ಗಣ್ಯನಾಗು

ಲೋಕಜನ ಮಾನ್ಯನಾಗು. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನಾಂತು ನನ್ನ ವಚನವನ್ನು ನಾನು ಪೂರೈಸಲು ನೀನು ಅಡಚಣೆ ಆಗದೆ. ನಮ್ಮಭಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಶಕುಂತನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸು ಭಲದಂತನೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ಅಹಂಕಾರಿ ಆದರೆ ಶಕುಂತನ ವಧೆಗಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಂಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಭಂಗದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವ ಅಂತರ್ಹದ ಅಂತರ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಡಿಮೆ ಆಗದು ಎಚ್ಚರ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ನನ್ನ ನಿವೇದನೆಗಳನ್ನು ಆಲೈಸಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ಕರುಣವಾರಿದಿಯೆ ಕೇಳಾ..... ಪರಿಯರುಹಿದ ಭೀತಿಯೊಳಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ಶತ್ರುವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಕಲ ಜೀವರುಗಳಿಗೂ ಬದುಕುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುವ ಕರುಣ ನಿಧಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಭಕ್ತ ವೃಂದದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಮ್ಮನೊ ಒಬ್ಬಳು. ಪ್ರಾಣಭಯದಿಂದ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಕುಂತನಿಗೆ ಭಯದ ಅವಧಿ ಪರ್ಯಂತ ಬದುಕಿರುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನನ್ನ ಅಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ರಕ್ಷಣಾ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಗನಾದ ನನಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ನಿನ್ನ ಪರಮ ಭಕ್ತನಾದ ನಾನು ಮಾತೃವಚನ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿರಲಾರೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಅವಧಿಬದ್ಧವಾದ ನನ್ನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ನಾನೇ ಅವನನ್ನು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ದೇವರೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಾತೆಯ ನಿರ್ದೇಶನದ ಮೇರೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಂದು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು ಭೃತ್ಯ ಧರ್ಮವಲ್ಲ ಹನುಮ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಹರಿಹರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ವಿಶ್ವದ ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿರೂಪರುಗಳು ಮಾತೆಗಿಂತ ನಂತರದ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರಾದ್ದರಿಂದ ಮಾತೃವಚನ ಮೀರಲಾರೆ ಶ್ರೀರಾಮ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಿನ್ನ ನಿಲುವಿನ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರಿಲ್ಲ ಹನುಮ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ರಾಮ ನಾಮದ ಬಲುಹು ಸರ್ವರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವುದೇ ಹೌದಾದರೆ ನನಗೆ ಯಾವ ಹಾನಿಯೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಶ್ರೀರಾಮ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹನುಮಂತಾ ನಿನ್ನ ನಿಲುವು ಮಾನ್ಯವಾದುದು ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ ನಿನಗನುಕೂಲಿತವಾಗಬಹುದಾದ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಸರ್ವರನ್ನೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಿ ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸಿ ನನ್ನ ವಚನವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ವ್ಯವಹರಣೆಯ ಚತುರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾ ಗತಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಕಡೆಗೆ ತಾವು ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ದೇವರೇ.

ಪದ : ಹೋಯಿತು ಹೊತ್ತೂ ನೋಡು..... ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಕಂಡೆಯ ನೀನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಶ್ರೀರಾಮಾ... ತನ್ನ ಕುಲಜನೊಬ್ಬನ ವಚನ ಪೂರೈಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ದಿನಮಣಿ ಅಸ್ತಮಿಸದಿರಲಾರ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಐದೇ ಐದು ಘಳಿಗೆ ಉಳಿದಿರುವುದಾಗಿ ಆಗಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಬಾಲದ ಮೂಲವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಾಲದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಭಿದ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನೀನಾಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಘಾಸಿಗೊಳಿಸದೆ ನೀನು ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾರೆ ದೇವರೇ ನೀನು ಎಸೆವ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ನನ್ನನ್ನು ತಲುಪುವಾಗ ಬಿಲ್ವಪತ್ರಗಳಾಗಬಹುದು. ಅದರ ಅರವಿನ್ನಾಂತು ಮಾನವೋತ್ತಮನಾದ ನೀನು ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ನಾಮ ವ್ಯವರಣದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾದ ಬಲುಹೇ ನನ್ನ ರಕ್ಷಣಾ ಕವಚ ಸ್ವಾಮಿ ಒಂದು ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ನೀ ಮೇಲೋ ನಿನ್ನ ನಾಮವು ಮೇಲೋ.... ನಾಮ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಕಂಡೆಯ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮಾ ನೀನೇಕೋ ನಿನ್ನ ಹಂಗ್ಯಾಕೋ ನಿನ್ನ ನಾಮದ ಬಲವೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಆಸ್ತಿಕವರ್ಗದ ವಿಶ್ವಾಸ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ದೇವರೇ. ದೇವರ ದೇವ ರಘುರಾಮ ನಿನ್ನನು ಸಾವಧಾನದಿ ಭಜಿಪನಾದಡೆ ದೇವ ನಿನ್ನಯ ಬಾಣವೆಂದಿಗೂ ನೋವತರದು ನನಗೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯ ಬಲುಹನ್ನು ನಾನು ಜಗತ್ತಿಗೆ

ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವಕಾರ್ಯದ ಸಾಧನೆಗೆ ಗಮನಹರಿಯಲಿ
ಭಕ್ತಿಪಂಥ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ರಾಮಾ... ಹನುಮನ ಅಣಕದ ನುಡಿಗೆ ಅಳುಕಬೇಡ.

ಪದ : ಚಿತ್ತವಿಸಾನೆಂಬ ಮಾತ..... ಹೋಗಲಿಲ್ಲವಯ್ಯ ರಾಮಚಂದ್ರ ||
ಮುಂದೆ ಸೂರ್ಯ ಗಮಿಸದಂತೆ..... ಮಾಳ್ವೆನೀಗ ರಾಮಚಂದ್ರ ||

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ರಾಮಾ... ಅವಸರಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವಾದರೂ
ನಿಧಾನಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ಮುಹೂರ್ತ ಕಾಲ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನಕ್ಕೆ
ನಾನು ದಿಗ್ಬಂಧನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಹನುಮನ ಶಿರವನು ಕಡಿದು ಶಕುಂತನನ್ನು
ಕೊಂದು ನನಗಿತ್ತ ವಚನವನ್ನು ನೀನು ಪೂರೈಸು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುಗಳೇ ಸೂರ್ಯರಥ ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿದೆ. ಮಳೆಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ
ಹನುಮನಿಗೆ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಜೈ ಶ್ರೀರಾಮ್ [೩ ಸಲ]

ಪದ : ಇಂದುಮುಖಿ ಕೇಳಾಕ್ಷಣದಿ..... ಪಿತಾ ಮಹಾಸ್ತ್ರವನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವಿದು. ನಾನೆಸೆದ ಯಾವುದೇ ಬಲುಹಿನ ಶರವನ್ನು
ವಾರುತಿ ಇಕ್ಕಡಿಗೈಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಶರಗಳೂ ಬಿಲ್ಲಪತ್ರೆಯಂತೆ
ವೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ವನಾಶರ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಈಗ ವಿಹಿತ ಆದ್ದರಿಂದ
ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಕೊಂದು ಕಳೆಯೆಂದೆನುತ..... ನೆಲಸಿದುದನಿಲಜನ ಗಳದಿ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಜೈಶ್ರೀರಾಮ್ ಜಯ ಜಯ ಸೀತಾರಾಮ ಜಯ ಜಯ
ಜಯ...

ಪದ : ಏನಿದು ಚೋದಿಗವೆನುತನು..... ಹದನವಬೇಗಂ ||
ಲಾಲಿಸು ಕಾಂತ ಲಾಲಿಸು..... ವರವಿತ್ತಿರುವೆ ಭೃತ್ಯಗೊಲಿದು ನಾನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಎನದು ವಿಸ್ಮಯ! ನಾನೆಸೆದ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವು ವೈಜಯಂತಿ ಮಾಲೆಯಂತೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿ ಹನುಮನ ಕೊರಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿತಲ್ಲಾ. ಇದೇನು ದೈವಶಕ್ತಿ ಶರದ ಶಿಥಿಲತೆಯೋ ಅಥವಾ ಹನುಮನ ಬಲುವೆಯೋ ರಾಮನ ಪರಾಭವವೋ ಶಕುಂತನ ಭಾಗ್ಯವೋ ಇಲ್ಲ ಇದು ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ ವಾದರೆ ಗುರುಗಳ ಸಂಕಲ್ಪ ನ್ಯೂನ್ಯತೆಯೋ?

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಶಕ್ತಿ ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಅದು ಶಿಥಿಲವಾಗುವಷ್ಟು ಹನುಮನಲ್ಲಿ ಬಲುವೆ ಇದೆಯೇ. ಕೋದಂಡಾ ದೀಕ್ಷಾಗುರು ಪರಾಭವ ಹೊಂದುವುದುಂಟೆ? ನ್ಯೂನ್ಯತೆ ಇರುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಇದು ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಸತ್ಯ ವಿಚಾರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಂಜನಾದೇವಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು ಶಕುಂತನನ್ನು ನೀನು ಕೊಲಬಾರದೆಂದು ಕೋರಲಿಲ್ಲ ನೀನು ಹನುಮನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಬೇಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಣಕಣದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹನುಮನಿಗೆ ಎಸೆವೆ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ಬಿಲ್ಲಪತ್ರ ಆಗುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವು ವೈಜಯಂತಿ ಮಾಲೆ ಆಗುವಂತೆ ವರಗಳನ್ನು ಬೇಡಿದಳು. ದೇವರ ಸತಿಯಲ್ಲವೇ ನಾನು. ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಇದು ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಕೈಕಾದೇವಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಅಡವಿಗೆ ಹೋದುದ ಸರಿಯಾದರೆ ಮಾತೆಯ ವಚನವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ ಹನುಮನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನು ದೇವರೇ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ರಾವಣನಿಂದ ಅಪಹೃತಳಾಗಿ ನಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಬಾಧೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆಯಾದರೆ ನಿನ್ನ ಮತವನ್ನೇ ಪಥವೆಂದರಿತು ನಿರಂತರ ನಿನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾರುತಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ನಾಮ ವ್ಯಾವಹರಣವು ರಕ್ಷಿಸದಿರುತ್ತದೆಯೇ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತನಾಗಿರುವವನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಾಮ ಮಾಡಿದರೆ ಜಯ ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯಾದರೆ ಭಕ್ತಿಪಂಥಕ್ಕೆ ಏನು ಅರ್ಥ ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ ಶಕುಂತ ಅಂಜನೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಅಂಜನೆ ಹನುಮನಿಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದಳು. ನೀನು ಅಂಜನೆಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಿ. ಮೂವರೂ ಸೇರಿ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ವಿಫಲತೆಯ ಸಂಚು ಮಾಡಿದಿರಾ?

ಪದ : ಯಾರು ನಾನೆಂದೆನುವ ಪರಿಯ..... ಕಡೆಕಾಲ ದಿಟವಿದು ಸಾರಸಾಕ್ಷಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ ಇಲ್ಲಿನವರೆಗಿನ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣಾನುಗ್ರಹ ಫಲಿಸಿತು ಎಂದು ಬೀಗಬೇಡ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮತ್ಯವನ್ನು ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ಹನುಮನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿಶ್ವಾಂತ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ರಾಮಾ ತಡೆ ತಡೆ ಇದೋ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು ರಕ್ತ ಒಸರುತ್ತಿರುವ ಶಕುಂತನ ತಲೆ ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪ ಈಡೇರಿತು. ಜಯ ನಿನ್ನ ಪಾಲಾಯಿತು ಸೋಲು ಹನುಮಂತನಿಗಾಯಿತು.

ಪದ : ನೋಡು ಹನುಮ..... ಆಡಿದ ನುಡಿಯೇನು ಈಗಾದೇನು ನೋಡು||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹನುಮಾ... ವಚನ ಬದ್ಧರುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಫಲನಾದೆ ನೀನು ವಿಫಲನಾದೆ. ನಾನೇ ದೇವರೆಂದು ನೀನು ನಂಬಿದ್ದು ಸತ್ಯವಾದರೆ ದೇವರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಪಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವನ್ನು ಅಬದ್ಧ ನುಡಿಯುವವನ್ನು ಯಾವ ದೇವರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಪದ : ಕಂಡಿರೇ ಸುರರೆಲ್ಲಾ..... ಖಂಡಿಸಿದ ನೃಪ ಶಿರವನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಓ ವಿಶ್ವದ ಸರ್ವಶಕ್ತರೇ ದ್ವಂದ್ವ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಕಪಟ ಕ್ರಮಣವನ್ನು ಕಂಡಿರೇ ಸಾಧಕರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ವಿಕೃತ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಕೌಶಿಕ ನಡೆಸಿದ ಕುಕೃತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಂದೇ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಎಲೆ ಮುದಿ ಮುನಿಯೋ..... ರಾಮಗೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಕೌಶಿಕ ಕಪಟದಿಂದಲಾದರೂ ಶಕುಂತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತಾದರೆ ದೇವಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಕಲಹನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಏಕೆ ನಿನ್ನ ಈಗಲೇ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ನೀಡಿ ಕೊಂದು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾರು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ : ರಾಮ ರಾಮಾರಕ್ಷಮಾಂರಕ್ಷಮಾಂ

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹೆದರಬೇಡಿ ಗುರುಗಳೇ ನಾನಿದ್ದೇನೆ. ಅವನಿಂದ ಏನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪದ : ಅರಿವೆನೀ ಸಂಗ್ರಾಮಚೇತನೆ.... ದಂಡ ಧರನಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿವೆ ನಿಜವಾಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಶ್ರೀರಾಮಾ ನಮ್ಮಭಯರ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಇವನೇ ಮೂಲಪುರುಷನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೃತ ಶಕುಂತನ ಜೊತೆಗಿರಲು ಇವನನ್ನೂ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ತಡೆ, ತಡೆ.. ಹನುಮಂತ ತಡೆ.

ಪದ : ಏನಯ್ಯ ಹನುಮಂತ ಕಾರಣವರಿಯದೆ.... ತಾಳು ತಾಳು ಮಾತನು ಕೇಳು||

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಮಾರುತಿ ದುಡುಕಿ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಡ, ವಿನಾಕಾರಣ ಮುನಿಯನ್ನು ಪೀಡಿಸಬೇಡ ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾಗಬೇಕಾದ ಶಕುಂತ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ ನೋಡು.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮಂತ : ಹಾಗಾದರೆ ನಾನಗ ಕಂಡ, ತಲೆ ಯಾರದ್ದು ಇವನು ಯಾರು ಹೇಳು ವಿಭೀಷಣ.

ಅರ್ಥ : ವಿಭೀಷಣ : ಹನುಮಂತ.. ರಾಮನಿಂದ ಹತನಾಗಬೇಕಾದ ಶಕುಂತ ಅಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾದ ಶಕುಂತ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಸತ್ಯ. ಸಮರ ದುರಂತ ಸಂಭವಿಸಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ಹನುಮಂತಾ ಕಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ರುಂಡವೂ ಇಲ್ಲ ಕಾಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ರುಂಡ ಸಹಿತ ಕಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಶಕುಂತ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಇದ್ದಾನೆ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ರಾಮಧ್ಯಾನಪರನಾದ ನಿನ್ನಿಂದಲಾಗಿ ರಾಮ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಶಕುಂತ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತಿಪಂಥ ಮೆರೆದಿದೆ. ದೈವಶಕ್ತಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದೆ.

ಪದ : ಅದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮ ಮೂರ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ.... ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯ ಸುರಿದರು||

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ಹನುಮಂತಾ... ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ದೇವರ ನಾಮಗಳಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾದುದು ಅಥವಾ ಮಿಗಿಲಾದುದು ಶ್ರೀರಾಮನಾಮ ಸ್ಮರಣೆ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾವನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನಾಮ ವ್ಯಾವಹರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನಿಗೆ ಆಂಜನೇಯನಷ್ಟೇ ಶೌರ್ಯಬಲ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪದ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀರಾಮಾಂಜನೇಯರ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮರ ಪಾದಕ್ಕಾನುತರಾಗೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರಂತೆ ಇರುವ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೀತೆಯರಿಗೆ ಹನುಮ ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಪದ : ಶರಣ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪು..... ನಿನ್ನೊಪ್ಪದಿರಲು ಸಲಹಲಿನ್ನಾರಿಪ್ಪ ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಸ್ವಾಮಿಯೇ ನಿನ್ನಿಂದ ಮರಣವಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದವನಿಗೆ ನನ್ನ ಮಾತೆ ಕರುಣದಿಂದ ಭರವಸೆ ಇತ್ತು. ನಿನ್ನ ಶರಣಾದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಾತೆಗಿತ್ತ ವಚನದಂತೆ ನಿನಗೆ ಶತ್ರುವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಉದ್ಧಟತನವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸದೆ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಆಂಜನೇಯಾ... ವ್ಯತಿಸದಿರು...

ಪದ : ಎಲೆ ಹನುಮ..... ಬಾಬಾರೆನುತಲಿ ಉಲಿದನವನೂ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಆಂಜನೇಯಾ ಲಂಕೇಶ ರಾವಣನಿಂದ ನಮಗೊದಗಿಬಂದಿದ್ದ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಆಪತ್ತನ್ನೂ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಾವು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಭೀಕರ ಕದನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಈಗ ನಮ್ಮುಭಯರಲ್ಲಿ ರೂಪಿತವಾದ ಕದನ ಲಂಕೇಶ ವಿಭೀಷಣನ ಕಾಲೋಚಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ಸ್ಥಗಿತವಾಯಿತು. ಆಂಜನೇಯಾ ದೇವರಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡವನಿಗೆ. ಯಾವುದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಹಾನಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಈ ಪ್ರಕರಣ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ರಾಮ ಹನುಮರು ಒಬ್ಬರನ್ನು ಒಬ್ಬರು ತೊರೆದು ಜೀವಿಸಲಾರೆವು. ಆದುದರಿಂದ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಹರಿಯಮತವೇ ಹನುಮನ ಮತವೆಂದು, ಹನುಮನ

ಮತವು ಹರಿಯ ಮತವೆಂದು ಸರ್ವಜನರೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಸರ್ವರಿಗೂ
ಶುಭವಾಗುತ್ತಿರಲಿ.

* * *

ಭಾಗ - ೪

ಸೀತಾಪರಿತ್ಯಾಗ - ಕುಶ - ಲವ

ಶ್ರೀರಾಮ ನಿಯಾಣ

ಸೀತಾಪರಿತ್ಯಾಗ - ಕುಶಲ - ಲವ

ಪಾತ್ರವರ್ಗ

ರಾಮ

ಸೀತೆ

ವರದಿಗಾರ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ವಾಲ್ಮೀಕಿ

ಶತ್ರುಘ್ನ

ಲವ

ಕುಶ

ವಟುಗಳು

ಭರತ

ಸೀತಾಪರಿತ್ಯಾಗ - ಕುಶ - ಲವ

- ಪಾರ್ತಿಪುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಮುನಿಪನಾಡಿದ ಮಾತ..... ಸುಖಹಿತರಾಗಿ ರಾಘವನಾಳ್ಳ ಕಾಲದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಓಂಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥಾಯ ನಮಃ ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಭಾಜನನಾದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ರಾಮ, ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಯಾಗ ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಧನಾ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿ ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥವಾಗಿ, ವನಗಮನನಾಗಿ ಲೋಕ ಕಂಟಕರೆನಿಸಿದವರ ನಿರ್ನಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಆಳರಸನಾಗಿ ಬಾಳುವಂತಾಗಿರುವುದು ಸರ್ವಶಕ್ತ ಚೇತನಗಳ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಸರಿ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೊರತೆಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಧಾ ರಹಿತವಾಗಿ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಸಂಸಾರಿಕವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಜನತೆ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ವ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಭಾಗ್ಯ. ಅಗತ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಲಭಿಸಿರುವುದು ಆನಂದದ ಆಸರೆಯಂತಿದೆ. ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದಾಗ ಅದು ನನ್ನ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿರುವುದು ಚಿಂತನೆ ಬಂದಾಗ ಅತೀವ ಖೇದವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರಿಂದ ಪ್ರದಾನಿತವಾದ ಮಂತ್ರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷ ಚಿತ್ತನಾದೆ. ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಚಿಂತೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರಲಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಆ ಚಿಂತೆ ಅಡಚಣೆ ಆಗಬಾರದು ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ನಿಯಮ. ಅದರಂತೆ

ಗೌರವಯುತವಾದ ಸಭಾ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ನಿವಾಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾಲ ಪ್ರಚೋದಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಜೀವ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ವನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಾನಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿತವಾಯಿತು. ರಾಜಧರ್ಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಶಬರರ ಪಡೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಸಂತಸದ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಆಡಿದ್ದು ಆಯಿತು. ಅಡಚಣೆ ಆತಂಕಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯದ ದೈವಾನುಗ್ರಹವಾಯಿತು. ನನ್ನರಸಿ ಸೀತೆ ಗರ್ಭವತಿ ಆದಳು. ಅಗತ್ಯವೂ ಉಚಿತವೂ ಎಂದೆನಿಸುವ ಉಪಚಾರಗಳು ಗರ್ಭವತಿಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮನೆಗಳವರು ಯಥಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಸೀತೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಯಕೆಯ ಸೇವೆಗಳಿಂದ ಇಡೀ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೇ ಆನಂದಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಸೀಮಂತೋನಯನವಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಬಸುರಿಯ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದು ನನಗೂ ಕೂಡಾ ಬದ್ಧತೆ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜಾನಕಿ-

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭ ಪಾದಕ್ಕಾನತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ ಸೂರ್ಯವಂಶ ವಾಹಿನಿಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಚೇತನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು ದಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಬಾ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೋ ಜಾನಕಿ.

ಪದ : ನಯನುಡಿ ಮಾತಾಡುತ..... ಸೀತೆ ಬಳಿಕ ಕರವಂ ಮುಗಿದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಜಾನಕಿ... ಗರ್ಭವತಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಸಿರಲ್ಲಿರುವ ಭ್ರೂಣದ ಪ್ರೇರಣೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅಂಥ ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಬಯಕೆಗಳು ಮೂಡುತ್ತವೆ. ಬಯಕೆಯಂತ ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಊರ ನಾರಿಯರು ಅವರರಿತಂತೆ ನಿನಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದುದನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸಿದವಳೇ ಸರಿ. ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಉಲ್ಲಸಿತ ವಾತಾವರಣ ಊರವರಿಗೆ ಉತ್ಸವವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಆನಂದದ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಊರವರ ನಡೆ ನಿನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾಮನೆಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವಂತಾಹದ್ದು ಆಗಿಲ್ಲದಿರಲೂ ಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆ

ನನಗೆ ಇದೆ. ಹೇಳು ಪ್ರಿಯೆ ಹೇಳಾ ಸುಖ ಪ್ರಸವಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗಬಹುದು ಎಂಬುವುದರಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಈಗ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕಾಯ ಸಹನಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದರಿಂದಲೋ ನೀನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿರಬಹುದಾದ ಬಯಕೆಗಳು ಏನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಅರುಹು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಧನ್ಯಳಾದೆ ದೇವಾ...

ಪದ : ವಾರಿಜಾಂಬಕ ಧಾರೀಶೇಪತೇ..... ಮಂಜುಳಾಕರ ||
ಕೇಳು ರಾಘವ.... ಇರುವೆನಲ್ಲಿಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪತಿದೇವಾ - ಮಿಥಿಲೆಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಂತಸದಿಂದಲೇ ಕಳೆದಿದ್ದೇನೆ ಹಾಗೂ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಅರಿವೇ ಬಾರದಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳವು. ಅರಮನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅರಮನೆಗೆ ಹೊಂದುವಂತಿರುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವೇದೋಕ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ ಆಡಂಬರದ ಅನುಲೇಪನವಿದ್ದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಅಲ್ಲಿ ರಂಜನೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ ವನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವೇದೋಕ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಾವು ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವುದು ಸತ್ಯವಷ್ಟೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿಲೀನವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಂತ್ರಘೋಷ ಪ್ರತಿಫಲಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗಿನ ಪುಳಕವೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು ಸ್ವಾಮಿ ಹೋಮ-ಧೂಮದ ಕಂಪು ಅಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಪನವೇ ಭೋದ್ಯವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆಡಂಬರ ರಹಿತವಾದ ಯತಿನಾರಿಯರ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುದವಂತೂ ಬಣ್ಣಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯ ಪತಿದೇವಾ ಕಾಯೋಚಿತವಾಗಬಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಉದ್ದೇಶಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆರುಗನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಆದ್ದರಿಂದ ರಮ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಯತಿನಾರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದು ಅಲ್ಲಿನ ಜೀವಿತಾನಂದದಿಂದ ಪುಳಕಿತಗೊಂಡವಳಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಬಯಕೆ ದೇವರೇ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆಯೇ?

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ - ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಜೀವಿತ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ನೀನು ಯಶಸ್ವಿಯಾದೆ. ಆದರೆ ದೀರ್ಘ ಕಾಲವನ್ನು ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯೊಂದನ್ನು ಹೇಳು.

ಪದ : ಎಂದು ಬರುವೆ ನೀ..... ಪೇಳೆಂದ ರಾಘವ ||
ಮೂರು ದಿವಸದ..... ಕಳುಹು ಎನ್ನನು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪತಿದೇವಾ ಅಗತ್ಯ ಆಧಾರಿತವಾದ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಳಿಂದ ದೀರ್ಘ ಕಾಲ ನಾನು ಅಗಲಿರಬಾರದು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಹೀಗೆ ಹೋಗಿ ಹಾಗೆ ಬಂದಂತೆ ಆಗಬಾರದು. ಗರ್ಭವತಿಯಾದ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶದ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅನುಭವವನ್ನು ನಾನು ಜನ್ಮಾಂತ್ಯದವರೆಗೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ನನಗೆ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೀತಾ - ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ನೀನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಜನ್ಯವಾಗುವ ನಿನ್ನ ಭಾವವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಭ್ರೂಣದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಭ್ರೂಣ ಆ ಸಮಯದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಪ್ರಪಂಚದ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡು ವಂಶದ ಬೆಳಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯ ಈಡೇರಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಧನ್ಯಳಾದೆ ದೇವಾ-

ಪದ : ಧರಣಿಜಿಯು..... ನಗರದೊಳೊರೆದ ವಾರ್ತೆಗಳ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಒದಗಿಬರುವ ಸಂಕಷ್ಟದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಸಂತಸದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಈಗ ಸೀತೆಯ ಭಾವ-ಅರಮನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆಯೇ ಇದ್ದು ಅನ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಲ್ಲ. ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು ನಗರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು

ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೂಡಾ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಬದ್ಧತೆ. ಈ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಬೇಕು. ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸುವ ವರದಿಗಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬರಲಿ-

ಅರ್ಥ : ವರದಿಗಾರ : ಒಡೆಯಾ ಪಾದಾಭಿವಂದನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಒಳಿತಿಗಲಿ ನಮ್ಮ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಜನಸ್ತೋಮ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪಾತ್ರತ್ವ ಇರುವ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ನೇತೃತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಗತ್ಯನುಸಾರದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಪದ : ರಣಪರಾಕ್ರಮ ಧೀರ..... ಮಂಜುಳಾಕಾರ ||
ಧರ್ಮದಾನಗಳಲ್ಲಿ..... ನಿನ್ನ ಪೊಗಳುವರು ||

ಅರ್ಥ : ವರದಿಗಾರ : ಒಡೆಯಾ - ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಪರಂಪರೆಯ ಆಡಳಿತದ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಧರ್ಮಯುತವಾದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಬಾಧಿತರಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಮಹನೀಯರುಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡವರು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಗುಣಸ್ವಭಾವಕ್ರಮನುಸಾರವಾದ ಆಡಳಿತವು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದೆಂದು ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಣಕ-ಅಪಹಾಸ್ಯ ಅವಗಣನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವುದಕ್ಕೆ ಜನರಿಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವಿತದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಜನರು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ನಿರ್ವಾಹಕರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಅಭಿಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಬಹುಜನರ ವಿಚಾರ ಒಡೆಯಾ ಆದರೆ.

ಪದ : ಬಲ್ಲಿದವರ ಕುಲದೈವ..... ಸಲ್ಲದ ನುಡಿಯ ಪೇಳ್ವ ||

ಅರ್ಥ : ವರದಿಗಾರ : ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯು ದಂಡಾರ್ಹವೆಂಬ ಶಾಸನ ಇರುವುದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು ಒಡೆಯಾ ಆದರೆ ಅಮಾನ್ಯವೇ ಆಗಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಗೊಂದಲವಿದೆ ಒಡೆಯಾ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವರದಿಗಾರರೇ - ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಮಾನ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅವಗಣನೆ ಮಾಡುವುದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಹರಣೆಗೆ ಶೋಭೆ ತರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದುದನ್ನು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತನ್ನಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ವರದಿಗಾರ : ಒಡೆಯಾ ಸತಿಪತಿಯರ ನಡುವಿನ ವೈಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯವಹರಣೆಯೊಂದು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ತುಲನೆ ಆಯಿತು ಒಡೆಯಾ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹೌದೆ! ಪ್ರಜಾವರ್ಗದ ಸಂಸಾರ ಒಂದು ತುಲನೆಗಾಗಿ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿತೆ? ಏನದು ಹೇಳಿ

ಅರ್ಥ : ವರದಿಗಾರ : ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಯೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಅದು ಒಡೆಯಾ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವಂತಹದಲ್ಲ-

ರಾಮ : ಅರ್ಥ : ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಮಸ್ತ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗವನ್ನು ಮಾನಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಜಾವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನ್ಯನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಾರದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇಳಿ-

ಪದ : ವಲ್ಲಭೆ ತವರ್ಮನೆ.... ಹುಚ್ಚಲ್ಲ ಕೂಡುವೊಡೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ವರದಿಗಾರ : ಒಡೆಯಾ ರಜಕನೊಬ್ಬನ ಸಂಸಾರದ ನಡೆ ಇದು. ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಅರುಹದೆ ಅನುಮತಿಸಲಾಗದೆ ಸತಿ ತನ್ನ ತವರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ತನ್ನನ್ನು ಅವಗಣಿಸಿ ಸತಿ ನಡೆದಳು ಎಂದು ಪತಿ ಭಾವಿಸಿದ ಸತಿ ಪತಿಯರಲ್ಲಿ ಭಾವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಮಾತು ನಡೆಯಿತು ಅಬಲೆಯಾದ ಸತಿಯನ್ನು ಬೈದ-ಭಂಗಿಸಿದ ಹೊಡೆದ-ಕೊಲ್ಲುವಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಮುಂದುವರಿದ. ನೆರೆಕರೆಯವರು ಬಂದರು ಸಮಧಾನಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ರಜಕನ ಮನಸ್ಸು ಮಾಗಲಿಲ್ಲ ಬಾಗಲಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲಾರೆ ಒಡೆಯಾ ಹೇಳಲಾರೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅರ್ಥ ವಿಷಯ ಹೇಳಿ ಆತಂಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಾರದು ಪೂರ್ತಿ ಹೇಳಿ.

ಅರ್ಥ : ವರದಿಗಾರ : ಸತಿಸಿತ್ವಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ಸತಿ-ಪತಿಯರು ಒಡಗೂಡಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ ಸಮಸ್ತರೆದುರು ರಜಕ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಒಡೆಯಾ - ಪತಿಯ ಮನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಡೆದು ಮತ್ತೆ ಪತಿಯೊಂದಿಗಿರಲು ಬಂದಿರುವ ಸತಿಯನ್ನು ಒಡಗೂಡಲು ನಾನು ಹುಚ್ಚನಲ್ಲ ರಾಮನಂತೆ ಎಂದು ಒದರಿದ ಒಡೆಯ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಕ್ಷಮಿಸಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸರಿ ನಡೆಯಿರಿ ನಡೆಯಿರಿ.

ಪದ : ನುಡಿಯ ಕೇಳುತ..... ಮಾತಾಡಿದನು ತನ್ನೊಳಗೆ ||
ಮೋಸವಾಯಿತು ಮಾನಿನಿಯ..... ಪುರಕೆ ತಂದು ||
ಮಾನವರ ಕೊಂದು..... ಮಾನಿನಿಯ ಮನೆಗೆ ತಂದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಾಗಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಥವಾ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವು ತನಗಾಗದಿದ್ದರೆ. ಅನ್ಯರ ಅಣಕಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಜೀವಿತ ರೂಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯರ ಉತ್ತಮ ನಡೆಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಯಾವನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾನು ಉತ್ತಮನಾಗಿರಬೇಕು. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚಿತನಾಗಬೇಕಾದ ನಾನು ವನಗಮನನಾದೆನೆಂದು ವ್ಯಥಿಸಲಿಲ್ಲ. ವನದಲ್ಲೂ ವಿಕೃತ ಮನಸ್ಕನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೀತಾಪಹರಣದ ನಂತರ ವಿಚಲಿತ ಮನಸ್ಕನಾದೆ. ಬದ್ಧತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳಿದೆ. ಅನ್ಯರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡೆ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಪರಿಕ್ರಮದಿಂದ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆದಾಗ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ನಾನು ಪಿತೃವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಧೇಯನಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಸೀತಾಸಹಿತನಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸನಾದೆ. ಯಾವುದೇ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಳಿರಲಿ ಬದ್ಧತೆಗಳಿರಲಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಸ್ತು-ವಿಚಾರಗಳು ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಹರದಿಂದಲೇ ನನ್ನೊಡನೆ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಹರದಿಂದಲೇ ಅಪಕ್ಷಳಾದವಳು ಸೀತೆ. ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಕಲ ದುರ್ಗುಣಗಳೇ ಜೀವಿತವಾಗಿರುವ ಜೀವರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾವಣ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವಳು ಸೀತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವಳು ಉಣಲಿಲ್ಲ, ಉಡಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಪರಿಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಂಶದ ಹಿರಿಯರನೇಕರ ನಡೆಗಳನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದರೂ ಸಮಯೋಚಿತ ವ್ಯವಹರಣೆ ನನ್ನಿಂದ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗ ರಜಕನೊಬ್ಬನ ಸಂಸಾರಿಕ ನಿಲುವಿನಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಯಿತು. ಹಠವೇ ಗುಣಸ್ವಭಾವವಾಗಿರುವವರು ನಿಕಟವರ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು

ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದೆ. ಈಗಲಾದರೂ ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ನಾನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು ಏನು ಮಾಡಲಿ [೩ ಸಲ]

ಪದ : ಇಂತು ರಾಮಚಂದ್ರದೇವರು.... ಕರೆದು ಏನೆಂದರು ಎಂದರೆ ||
ಬಾರಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಕೇಳೆಂದನು.... ಮಡದಿಯೊರ್ವಳ ಬಿಟ್ಟು ಕಡೆಗೆ ಪೇಳ್ವುದು
ಗುಟ್ಟು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಿದ್ರಾ ಸುಖರಹಿತವಾಗಿಯೇ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ನಾನು ಕಳೆದನಾದರೂ
ನಿರ್ಣಯಿತ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಾನು ವಿಮುಖನಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ
ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಬರಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವ.. ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಆನತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಒಳಿತಾಗಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ.. ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಲೇಬೇಕಾದ
ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಯಾವನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ಅವನು ಯಾವುದೇ ಅಪವಾದದಿಂದ
ಮುಕ್ತನಾಗಿರಬೇಕು. ಆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗವೂ ಬರುತ್ತದೆ
ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಅರಸನೂ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಈಗ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ
ಅರಸನಾದ ನನ್ನ ನಡೆಯೇ ಅಪವಾದಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ
ನಾನು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಸಗಲು ನಿನಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ರಹಸ್ಯವನ್ನು
ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಈಗ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಾಡುವವನಾಗು. ಮಿಥಿಲೆಯ ಅರಸನಾದ ಜನಕನ ಮಗಳು
ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸನಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥನ ಮಗ ಪ್ರಸ್ತುತ
ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸನಾದ ರಾಮನ ಸತಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಘೋರ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ
ಬಂದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ.. ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಥವಾ ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ
ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಈ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ಆಡುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ, ಕಾರ್ಯ ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದಾದ
ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಡ. ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರವೂ ತಡಮಾಡದೆ ನಾನು ನಿನಗೆ
ಸೂಚಿಸಿದ ಕಾರ್ಯ ಆಗಲೇಬೇಕು.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಒಂದು ಬಿನ್ನಹ ಅಣ್ಣದೇವ...

ಪದ : ಈರೇಳು ಭುವನದೊಡೆಯ..... ಸುಮ್ಮನಾರಣ್ಯದೊಳು ಬಿಡಲೇಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ.. ಮಾನಜೀವಿತದ ಸರ್ವ ನಡೆಗಳಿಗೂ ಶ್ರೀರಾಮ ಆದರ್ಶ. ಅಂತಹ ಆದರ್ಶ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ರಾಮ ತನ್ನ ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಕ್ರಮದಿಂದ ಅಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ದೈವಶಕ್ತಿಗಳ ಮಾತಿನಿಂದ ಪಿತೃವಾಕ್ಯದ ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಕುಡಿಗಳನ್ನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಸೀತಾಮಾತೆಯನ್ನು ತೊರೆಯುವುದು ಎಷ್ಟು ಸರಿ ಅಣ್ಣ?

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಅಪವಾದವು ಸ್ವೀಕೃತವಾದ ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರಾಮ ಅಪರಾಧಿ ಆಗಲಾರ.

ಪದ : ಅರಿಯದ ಮೂಢಾತ್ಮರಾರೇನ..... ಪಾದಪದ್ಮದಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣ ದೇವಾ, ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಚಿಂತನ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳು ಬಹುಜನ ಪ್ರದೇಶ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಥವಾ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೂಡಾ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುಜನ ಮತಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಲ್ಲವೇ ಅಣ್ಣದೇವ. ರಾಮನಿಗೆ ಅರಿಯಾದವನು ನಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಆದರೆ ರಾಮನನ್ನು ಅರಿಯದವರು ಅಥವಾ ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದವರು ನಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲೂಬಹುದು ಅಂತಹ ಅನಜ್ಞರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ತೀವ್ರಗೊಂದಲ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲ ಅಣ್ಣಯ್ಯ. ಜಾನಕಿ ದೇವಿಯ ಗುಣಸ್ವಭಾವ ನಡತೆಗಳು ದೈವ ಮಾನಿತವಾಗಿದೆ ನಮ್ಮ ಜನಮಾನಿತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ತೊರೆಯುವ ಕಠೋರತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕರುಣೆ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದವನಲ್ಲ ರಾಮ.

ಪದ : ಏಳಯ್ಯ ತಮ್ಮ ನೀನೆಷ್ಟು..... ಅಳುವನಲ್ಲ ಜಾನಕಿಯ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಸೀತಾಪರಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದಂತಿರುವ ರಾಮನ ನಡೆಯು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಯಾರಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ ಆಕ್ಷೇಪಿತವಾಗುವುದಾದರೆ ರಾಜಾರಾಮನಾಗಿ ನಾನು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತು ನಡೆಯುವ ಪ್ರಭು ಆಗಬೇಕು ನೀನು ಬಿಡು ನಿನಗಿಂತೂ ಅಧಿಕ ಬಾಂಧವ್ಯ ಇರುವ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಹೇಳುವ ಸೀತೆಯನ್ನು ತೊರೆಯಬಾರದು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಗೌರವಿಸುವವನಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ತೊರೆದ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಯಾವ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನಾದರೂ ನಾನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆಯೇ ಹೊರತು ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರನಾಣೆ ನಾನು ಅವಳ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದುವವನಲ್ಲ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡು. ಇದು ರಾಮನಾಚ್ಛೇ ನಡೆ.

ಪದ : ಈಪರಿಯಲಿ ರಾಮ ಕೋಪಿಸೆ..... ತಾ ಪೇಳಿದನು ಧರಣಿಚಿಗಿ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ದಂಡಾರ್ಹರೆಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾದವರಿಗೂ ದಂಡನಾ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜೀವಿತದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕರುಣಾಮಯಿ ಶ್ರೀರಾಮ ತನ್ನ ಸತಿ ಜಾನಕೀ ದೇವಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಠಿಣ ಮನಸ್ಕನಾಗುವುದು ಭೂಷಣವೇ? ಆದರೆ ಅಣ್ಣನ ನಿಲುವು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತರ್ಕಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನನಗೆ ಸಾಲದು ಅಪರಾಧಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಅಪರಾಧಿ? ಪರಿಗ್ರಹಿತಳಾದ ಸೀತೆಯೇ? ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದ ರಾಮನೇ? ಅಥವಾ ಪರಿಭಾವಿಸಿದ ಪ್ರಜೆಯೇ? ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನೇನು ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಮಾಯಮೃಗವನ್ನು ಬೆಂಬತ್ತಿ ಹೋಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ರಾಮ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಮೀರಿ ಸೀತಾ ಅಪಹರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದೆ. ಈಗ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಾರಂಬ ರಾಮನ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ರಾಮನಿಂದ ಸೀತೆಯ ಅಗಲುವಿಕೆಗೆ ನಾನೇ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎಂತಹ ದುರ್ದೈವ ದುರಂತವಿದು ದೈವೇಚ್ಛೆ ಇದ್ದಂತಾಗಲಿ ದೇವಿ ಜಾನಕಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಅಮ್ಮಾ ಸೀತಾ ಮಾತೇ ಆನತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಓ.. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಶುಭವಾಗಲಿಯಪ್ಪಾ ಎನು ಬಂದೆಯಪ್ಪಾ.

ಪದ : ಪುಣ್ಯಲೋಚನೆ ಪುಣ್ಯ..... ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಬೇಕಂತೆ ||
 ಅಗ್ರಜನಷ್ಟಣೆ.....ಪಯಣವಾಗುವಡೆ ||
 ರಥವೇರು ತಡವೇತಕಿನ್ನು..... ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಮ್ಮಾ ಜಾನಕೀದೇವಿ ನಾನೀಗ ತೊಡಗಲಿರುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರಾಮ ಕಾರ್ಯವೆಂದೋ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವೆಂದೋ ವಿಭಾಗಿಸುವ ಶಕ್ತನಲ್ಲ ನಾನು. ನಿಮ್ಮುಭಯರ ಸಂಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯವಿದು. ನೀನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಬೇಕು ಎಂಬ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ ರಾಜಾರಾಮ. ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನೀನೂ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಬೇಕು. ನಿನಗಾಗಿ ನೀನು ಏನನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೋ. ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನೀನು ತೊಡಗಬೇಕು. ಅಗತ್ಯಾನುಸಾರ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ರಥಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ಶೀಘ್ರಾತಿಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಸಂತಸದ ವಾರ್ತೆಯಿದು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ನನಗಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಇನಿತು ಗೈದಮೇಲೆ ಜನುಮ ಪಾವನವಾಯಿತೆಂಬ ಭಾವವಾಗುತ್ತಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ. ವನದ ಪಾವಿತ್ರವನ್ನು ಸೊಬಗನ್ನು ಅನುಭವಿಸದವರು ಅತ್ತೆಯರು ಹಾಗೂ ತಂಗಿಯರು ಅವರೂ ಬರಬಹುದಾಗಿತ್ತೋ ಏನೋ?

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಮ್ಮಾ ಬಹುಜನರು ಜೊತೆಗಿದ್ದರೆ ಪೂರ್ವಾನುಭವದ ಸಂತಸದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತೊಡಕಾಗುತ್ತದೆ ತಾಯಿ. ನೀನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕಾದುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಬೇಕಾದರೆ ಏಕಾಂಗಿ ಪ್ರಯಾಣವೇ ಸೂಕ್ತ ತಾಯೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಗಳ ಸಜ್ಜನರುಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಥದಲ್ಲಿಡು ನಾನು ಮಾತೆಯರಿಗೆ ಎರಗಿ ಸುಖಾನುಭವದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ತಂಗಿಯರ ಶುಭಾ ಶಂಸನೆ ಹೊಂದಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಾದೆ. ಸುಖ ಪ್ರಯಾಣದ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಕುದಲೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದೆ. ಗುರುಪರಂಪರೆಗೆ ಆನತನಾದೆ. ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಮನಸಾವಂದಿಸಿದೆ. ಸಕಲಸನ್ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಮಣಿದು ಪಡೆದೇವರಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ದಿವ್ಯಚೇತನಕ್ಕೆ

ಕರಜೋಡಿಸಿ ಶಿರಬಾಗಿ ಸಿ ನಮಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ
ರಥವನ್ನೇರಿದೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನರಿತು ರಥವನ್ನು ನಡೆಸು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಸರಿ ತಾಯೇ ಹೋಗೋಣ...

ಪದ : ಹಾರಿಸಿದ ರಥವನರೆನಿಮಿಷ.... ಕಂಡು ನಾರಿ ಜಾನಕಿ ಪೇಳ್ಳಳು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸರಹದ್ದನ್ನು ದಾಟಿದವು ವನಮೂಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. ಅದೋ ಅದೋ ದಟ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ವನಪ್ರದೇಶದ ವೃಕ್ಷರಾಶಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ ವೃಕ್ಷಾಸರೆಯಲ್ಲಿ ಉಲಿದು ನಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಮ್ಮ ನಮ್ಮ ರಥದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅಂಜಿಯೋ ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ನಿಂತು ನಮ್ಮ ಚಲನೆಯನ್ನೇ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಹುಬಗೆಯ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನೋಡು. ಅಂದಿನ ನಮ್ಮ ನಡೆಯ ಆನಂದ, ಅನುಭವ ಬೇರೆ. ಇಂದಿನ ಪ್ರಯಾಣದ ಬಗೆಯೇ ಬೇರೆ. ರಥವನ್ನೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಯಗಳೂ ಶೀಘ್ರ ಪ್ರಯಾಣದ ಪರಿಚ್ಛಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತಿದೆ ಅಲ್ಲವೇ ತಾಯಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣ ಸಾಧನ ರಥ ಕುದುರೆಗಳು ಎಳೆದಂತೆ ರಥಕ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಕುದುರೆಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ವೇಗ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ನೋಡಿದಾಗ ರಥಾಗಮನ ಸುಖ ಪ್ರಯಾಣ ನಿನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಇದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನು ತರ್ಕಿಸಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಥವನ್ನು ನಡೆಸು.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಆಗಲಿ ತಾಯೆ. ಹೊಸ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುವವನಿಗೆ ಕ್ರಮಣ ಕ್ರಮದ ಶ್ರಮದ ಪರಿಚ್ಛಾನವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮನವರಿಕೆ ಆಯಿತು.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಏನಪ್ಪ ನಿನ್ನ ನಡೆ ಇದು.

ಪದ : ಎಲ್ಲಿಗೆ ಪಯಣವಿದೇನು..... ಧರವಲ್ಲ ಪೋಗುವದಿನ್ನು ಚೋಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಅಂದಿನ ನಮ್ಮ ವನಾಗಮನವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೋ. ಇಂದು ನಾವು ಕ್ರಮಿಸಿದ ಹಾದಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು

ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಚಿತ್ರಕೂಟದಿಂದ ಪಂಚವಟಿ-ಯವರೆಗಿನಂತಾದಿ ಮಾತ್ರಾ ನಮ್ಮ ನಡೆಗೆ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ತಂದದ್ದು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ನಮ್ಮ ರಥ ಪ್ರಯಾಣದ ಹಾದಿ ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹರಿದಾಡುವ-ಹಾರಾಡುವ-ನಡೆದಾಡುವ ಜೀವಿಗಳು ನಮಗೆ ಹಾನಿ ಉಂಟುಮಾಡಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಭೀಕರತೆಯ ಅನುಭವದಿಂದ ಅಂಜಿಕೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕ್ರಮಣ ಕ್ರಮ ಯಾಕಾಗಿ? ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಈ ರೀತಿ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಗುರಿಲಕ್ಷ್ಯದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ ಸಂಹನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.

ಪದ : ಮುನಿವಧುಗಳನಾರಾಕಾಣೆ..... ರಥವನು ತಿರುಗಿಸು ನೀ ಹಿಂದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ - ವನಭೀಕರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮನದ ನಿಖರತೆ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ವನಕ್ಕೆ ಬಂದೆನೋ ಅದು ನಿರ್ಣಯವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂದು ನಾನಾಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಇಂದು ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುವಂತಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಕಠಿಣ ಹೃದಯ ಆಗಬೇಡ. ಬೇಡ-ಬೇಡ-ಖಂಡಿತಾ ಬೇಡ- ನನ್ನ ಬಯಕೆ ಈಡೇರಿಕೆ ಆಗದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಭ್ರೂಣಗಳು ವೃಥೆ ಪಡಲಾರವು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ. ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಅರಿತು ಅನುಬಂಧಿತವಾಗುವ ಎಮ್ಮ ಗರ್ಭದಲ್ಲೇ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಭ್ರೂಣಗಳಿವೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು ಹಿಂತಿರುಗಿಸು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಆಗಮಿಸು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆಗಮಿಸು.

ಪದ : ನರನಾಥ ಕೇಳವನಿಸುತೆ .. ಲಕ್ಷ್ಮಣಬೆಂದು ಬೇಗುದಿಗೊಂಡನು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ... ಸಂದಿಗ್ಧಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ನೀನು ಏಕೆ ಕರುಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಜಾನಕಿ ದೇವಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನಿಸಿದವನು ರಾಜಾರಾಮ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದವಳು ಸೀತಾ ಮಾತೆ. ಉಭಯರು ನೇರವಾಗಿ ಇದನ್ನು ವಿನಿವಯೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ವರಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ನಾನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಪರಿಯೇ ಅರಿಯದ ಜಾನಕಿದೇವಿಗೆ ಅವರು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ದುರಂತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರುಹಲಿ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅರುಹಿದೆಯೇರಾಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಲಿ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ನಾನು ನಿಷ್ಕರನಾಗುವ ಬಗೆಯೇ ನನಗರಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿಯೆಂದು ಗೌರವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಾತೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಈ ಗೊಂಡಾರಾಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ತೆರಳಿದನೆಂದರೆ ವಂಶರಂಜಿತ ಮಾನವೀಯತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ಹಾಗೆಂದು ರಾಮನಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸದೇ ಹೋದರೆ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ. ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ನನ್ನ ನಡೆಯನ್ನು ದೇವರೇ ನೀನೇ ದಾರಿತೋರಬೇಕು. ಕರುಣಿಸು ಸ್ವಾಮಿ. ಏನೇ ಆಗಲಿ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಮ್ಮಾ ಜಾನಕಿ ದೇವಿ.

ಪದ : ಮೇದಿನೀಸುತೆ ಕೇಳು..... ಕಳುಹಿದನು ತಾ ಭೇದದಿಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಕ್ಷಮಯಾಧರಿತ್ರಿ ಎಂಬ ಗೌರವೋಕ್ತಿಯೊಂದಿದೆ. ಭೂಜಾತೆ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕ್ಷಮಾಗುಣ ಸಂಪನ್ನೆಯಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಆಲೈಸಬೇಕು. ದಯಾಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಪವಾದಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಖೇದ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಅಪವಾದ ಮುಕ್ತನಾಗಲೋಸುಗ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪದ : ಸೃಷ್ಟಿಗೀಶ್ವರ ರಾಮಚಂದ್ರನು..... ನೇಮವ ಕೊಟ್ಟನೆನಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಬಹುಜನ ಮಾನ್ಯನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನ, ಮಾನ್ಯತೆಯ ಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಏಕೈಕ ನಿಲುವಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರಬೇಕೆಂಬ ಆದೇಶವನ್ನು ನನಗೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಆದೇಶವನ್ನು ನಾನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಮ್ಮಾ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾವ ಸ್ಥಾನ ಗೌರವವನ್ನೇ ಪಡೆದಿರಲಿ ವಿಧಿ ಲಿಖಿತವನ್ನು ಮೀರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮುಂದೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನು ನೀನೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗಲು ನನಗೆ ಅನುಮತಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ರಾಮಾ... ರಾಮಾ... ರಾಮಾ...

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ದೇವರೇ ಎಂತಹ ದುರಂತ ಸನ್ನಿವೇಶವಿದು. ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಸಿಡಿಲ ಬಲುಹಿಗೆ ಬಹುಗಾತ್ರದ ವೃಕ್ಷವೊಂದು ಧರೆಗುರುಳುವಂತೆ ಮಾತೆ ನೆಲಕ್ಕೂರಗಿದಳು-ಹೀಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳುವುದು ಮಾನವೀಯತೆ ಅಲ್ಲ ಶೈಶ್ಯೋಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅಮ್ಮ ಅಮ್ಮಾ ಅಮ್ಮಾ ಕ್ಷಮಿಸಿ ತಾಯೆ. ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿ ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ - ಕಾರ್ಯದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮನಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಜೀವಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯವೆಂತು ಬಂದೀತು.

ಪದ : ಕಯ್ಯಾರೆ ಖಡ್ಗವ ಕೊಟ್ಟು..... ರಾಮ ಕರುಣಾಳು ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ-ಪತ್ನಿಯ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷವನ್ನು ಕಂಡು ಮಗನ ಕೈಯಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಸತಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿಸಿದ ಜಮದಗ್ನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ಗೌತಮ ಋಷಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಂಡವರಿದ್ದೇವೆ. ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಸರ್ವರಿಗೂ ಆದರ್ಶವಾಗಿರುವ ನನ್ನರಸ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ನನ್ನ ಲೋಪದೋಷದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಂದ ಅಪವಾದದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೇ ಕಡಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಕರುಣಾಳುವಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಅಗಲಿ ಅತಿ ನಿಮಿಷವಾದರೂ ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತದಿಂದ ಇರಲಾಗದ ನಾನು ಈ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಾಳಿಯೇನು ಹೇಳು? ಸನಿಹದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿವೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಊರ ಬಿಡುವುದುಂಟೇ ಜನರು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕೈ ಇದೆ ಎಂಬ ವದಂತಿಯಿಂದ ಶಿರೋಭಂಗವಾಗುವುದು ಸರಿಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣ.

ಒಂದು ಸತ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಜನಕ ಜನನೀಯರಿಗೆ ಮಗ ಮಾತ್ರನಲ್ಲ ರಾಮ. ಗುರು ಪರಂಪರೆಗೆ ಶಿಷ್ಯ ಮಾತ್ರನಲ್ಲ ರಾಮ. ದುಷ್ಟ ಸಂಹಾರಕ ಮಾತ್ರನಲ್ಲ ರಾಮ. ಮೈತ್ರಿ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಭೂಷಿತನಲ್ಲ ರಾಮ. ಭಕ್ತ ಜನಕ್ಕೆ ಆರಾಧ್ಯನಲ್ಲ ರಾಮ. ಸಹೋದರರಿಗೆ ಹಿರಿಯ ಮಾತ್ರನಲ್ಲ ರಾಮ. ಜನಕಸುತ ಜಾನಕಿಗೆ ಪತಿಮಾತ್ರನಲ್ಲ ರಾಮ. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ತರಣಿ ಕುಲತೀಲಕ ಶ್ರೀರಾಮನಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸ ಶ್ರೀರಾಮ-ರಾಜಾರಾಮ ಶ್ರೀರಾಮ ಈಗ ರಾಜಾರಾಮ ಮಾತ್ರನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸೊಬಗು ಇರಬೇಡವೆ?

ಪದ : ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಮಾಣ ತಾರ್ಕಣೆ ಸಾಕ್ಷಿ..... ಕಷ್ಟಸಂಸಾರ ಬಡವರಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಅಪವಾದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯ ಪೂರ್ವ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅಪವಾದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಅಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಅಪವಾದ ಸ್ಥಿರೀಕರಣವಾದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲವೆ. ಅಪರಾಧಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಅಪವಾದದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅಪವಾದಿಯನ್ನು ಕರೆಸಬೇಕು. ಅಪವಾದವನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಅಪರಾಧಿಯ ಭಿನ್ನಹಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕು. ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಪರಾಮರ್ಶೆ ಆಗಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ನನ್ನಿಂದಲಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಬಂದ ಅಪವಾದ ಸ್ಥಿರೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಡೆಯೂ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ಭೂಷಣವೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಾಂಸಾರಿಕವಾಗಿ ಕೇಳಿಬಂದ ಕಂಡುಬಂದ ಅಪವಾದದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಧರ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ನಡೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕರುಣಾಳು ರಾಮ ನಿರ್ಧರಿಸಿದನೋ ಏನೋ ಹೇಗೆ ಅನುಭವಿಸಲಿ ಈ ದುರಂತವನ್ನು ಹೇಳು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಹೇಳು.

ಪದ : ವಲ್ಲಭಗಿಂಥ ಮನಸು.....ಕಾಡಿನೊಳಗೆಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಲಿನ್ನಾ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ರಾಮ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನೀನು ಹೊಗು ಎಂದು ಅಂದು ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಿದಾದ ರಾಮಾದೇಶವನ್ನು ಮೀರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿಂತವನು ನೀನು ಆದರೆ ನನ್ನ ಕಠಿಣತರ ಮಾತು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇರಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ದುರಂತವೇ ಸಂಭವಿಸಿತು ಈಗಲೂ ರಾಮನ ಆದೇಶದಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡಲು ಬಂದವ ನೀನು ನನ್ನ ವಿನೋಯೋಕ್ತಿಗೆ ಈಗ ನೀನು ಒಲಿಯ ಬಲ್ಲೆಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಅಬಲೆಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ಹಿಂತೆರಳಬಲ್ಲೆಯಾ? ನಿನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಇರಬಹುದಾದ ರಾಮನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಭಜನನಾಗಬಲ್ಲೆಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ - ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯೇನು ನಿನ್ನ ಗತಿಯೇನು ತಿಳಿಸು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ತಿಳಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಮ್ಮಾ ತರಣಿಕುಲ ಸಂಜಾತರು ತರುಣಿಯರನ್ನು ಸದಾ ಗೌರವಿಸುವವರು ತಾಯಿ.

ಪದ : ನಿನ್ನ ಶೋಕದ ಕಡಲ... ನಮ್ಮಣ್ಣ ನೇನೆಂದಪನೊ ||
ಭೂಪತಾನೇನ ಪೇಳ್ವನಾ.... ಸಾಕು ಸಂಸಾರವಯ್ಯಾ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಮ್ಮಾ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ನಾವು ತೊಡಗಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನಮ್ಮ ಸುಮಿತ್ರಾದೇವಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನನ್ನಣ್ಣ ರಾಮನರಸಿಯನ್ನು ಮಾತೆಯಂತೆ ಕಾಣು. ಅದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಅನುಸರಣಾ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಾತು ತಾಯೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೋಕಸಾಗರಾವೃತ್ತೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ತೆರಳಬಹುದೇ. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಮೆರೆದೆ ನಾನು ತಂದೆ ಎಂದೇ ಬಗೆದ ರಾಮನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಲಾಗುವುದೇ? ಉಭಯ ಸಂಕಟ ತಾಯೆ ನನಗೆ ಅಣ್ಣನ ಹಿರಿತನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿರುವ ನಾನು ಪ್ರಭುವಿಗೆ ನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದೇ ಸತ್ಯ ತಾಯೆ. ಅಮ್ಮಾ ಇಂತಹ ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಕ್ಕಾಗುವ ಯಾವುದೇ ಸಂಸಾರದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿರಬಾರದು ತಾಯೆ. ಹಾಗೆಂದು ಅನ್ಯ ಕ್ಷಮಣದ ದಾರಿ ನನಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಬದ್ಧತಾಯೆ ಅಣ್ಣನಾಜ್ಞೆಗೆ ಬದ್ಧ. ನಾನು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಇದ್ದು ನಮಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಅಂಬರ ಗೀರ್ವಾಣಿ..... ಮುಖ್ಯ ದೇವತೆಗಳಿರ ||
ವನದೊಳಿಪ್ಪ..... ಕಾವ ಕರುಣೆ ಕೇಳಿದ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಓ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿನಿಯೇ ಅಜ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರೇ? ಸುರ ನರ ಉರಗ ಸಿದ್ಧ ಸಾಧ್ಯ ಚಾರಣ ಗಂಧರ್ವಾದಿ ಮಹಾಶಕ್ತಿಗಳೇ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹರೇ ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರೇ ಸಾಧಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಮಹಾಯುಷಿಗಳೇ ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಕಲ ಜೀವಚೇತನರೆ ಪಂಚ ತತ್ವಗಳ ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪರುಗಳೇ ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಕಲ ಅನುಕೂಲಿಗರೇ ನಮ್ಮ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಆಸರೆಯಾಗಿರುವ ಭೂಮಾತೆಯ ಜಾತಿಯಾದ ಇನಕುಲದ ಭಾಗ್ಯದಾತೆಯಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸೀತಾ ಮಾತೆಗೆ ಸರ್ವರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಪ್ರಧಾನಿಸಿರಿ. ಅಮ್ಮಾ ನೀನು ರಕ್ಷಿತಳಾಗಿರುತ್ತೀ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮುಂದಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ಅನುಗ್ರಹ ಇರುತ್ತದೆ ತಾಯಿ ನಾನು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತೇನೆ. ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ರಾಮಾ.. ರಾಮಾ... ರಾಮಾ.. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ತೆರಳಿದೆಯಾ...

ಪದ : ವನದೊಳಗಿರಲು ನಾ ಹಿಂದೆ..... ಸತ್ಯವ ನೋಡಿ ತಂದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಶಿವಧನರ್ಭಂಗವೆ | ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವ ಭಾಗ್ಯ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ ನನ್ನ ಆನಂದ ಆಗಸಕ್ಕಿಂತೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತು ರಾಮ. ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಚನ ಭಂಗಿತವಾಗಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗಲೂ ನಾನು ವ್ಯಥಿತಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ವನಕ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಬಳಲಿದಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಸಾಂಗತ್ಯ ಸಂತಸವಾಗಿತ್ತು ನನಗೆ. ರಾವಣನಿಂದ ಅಪಹೃತಳಾಗಿ ಭಾದಿತಳಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರವನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಲೋಚಿತ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಪಡೆದೆ. ಮುಂದಿನ ಕೆಲವೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟ ಬಳಗ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿರುವೆ ಎಂದು ಹನುಮ ಹೇಳಿದಾಗ ದೃಢಕಾಮನಸ್ಕಳಾದೆ. ನನ್ನ ಅಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ನನ್ನನ್ನು ಪುಳಕಿತಗೊಳಿಸಿತು. ನಿನ್ನಿಂದ ನನ್ನ ಪರಿಗ್ರಹಣದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಬಾಳಿನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ನೀನೇ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ತಿಳಿದ ಮತ್ತು ನೀನು ಮಾತ್ರ ಆಸರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ. ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ತೊರೆದರೆ ನನಗಾರು ಗತಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಸರ್ವಜನ ಹಿತಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾದ ನೀನು ಅಪವಾದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಪ್ರಜಾರಂಜಕನಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಜನನಂಬಿರುವ ನಿನ್ನ ಧೀಃ ಶಕ್ತಿಯು ಸದಾ ನನ್ನ ಬಾಳಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿರಲೆಂದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಕೂಗುತ್ತಿರಲು ಸೊಲ್ಲ.....ನಾಗವೇಣಿಯ ಮೆಲ್ಲ ನುಡಿಸುತ್ತ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳು ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾದ ದೈವ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ. ಜೀವಿತದ ಬಲುಹು ಭಾಗ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವುದು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಾನವ ಸೃಷ್ಟಿ ದೊಡ್ಡದು ಇದನ್ನು ಹಾನಿ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬುದೇ ಸತ್ಯ ವಿಶ್ವದ ಮಹಾನ್ ಸಾಧಕ ಪರಿಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾದವರ ಸರಳ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೂ ಸ್ಥಾನಾವಕಾಶ ಲಭಿಸಿರುವುದು ದೈವಾನುಗ್ರಹವೇ ಸರಿ. ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲು ಯಜ್ಞವೇ ಪ್ರಧಾನ ಆಚರಣೆಯೆಂದು ಅರಿತವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದವನು ನಾನು. ಯಜ್ಞಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಮೂಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ನಮ್ಮ ಸುಕೃತಿ ಎಂಬ ಗೌರವದೊಂದಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಏನದು ನನ್ನನ್ನು

ಸೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಆಕ್ರಂದನ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಧ್ವನಿ. ಧ್ವನಿ ಬಂದತ್ತ ನೋಟವನ್ನು ಹರಿಸಿದರೆ ಕುಲೀನ ಮನೆತನದವಳಂತೆ ಕಂಡುಬರುವ ಬಳಲಿಕೆಯ ನಡೆಯಿಂದ ಈ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಮ್ಮ ತಾಯೆ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾವರಿಸಿಕೊ ತಾಯೆ.

ಪದ : ಅಮ್ಮ ಕೇಳಂಜದಿರು..... ನೀನಾರ ಮಗಳು ||
ಮಾತೆ ಕೇಳ್ಳೀನಾವ..... ಬಂದೆ ಈ ತಪೋ ವನಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ತಾಯೆ ಗೌರವಸ್ಥ ಮನೆತನದ ಹೆಣ್ಣು ನೀನು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿನ್ನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ಯಾರಮ್ಮ ನೀನು ನಿನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಯಾರು? ವಿವಾಹಿತೆಯಂತೆ ಕಂಡುಬರುವ ನೀನು ಈಗ ಯಾವ ರಾಜ್ಯದವಳು? ನಿನ್ನನ್ನು ಸತಿಯಾಗಿ ಪಡೆದ ಭಾಗ್ಯವಂತ ಯಾರು? ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರಲು ಕಾರಣವೇನು? ಯಾವ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥ ನಿನಗೆ ಈ ಪರಿಶ್ರಮ? ಅಂಜಬೇಡ. ಅಳುಕಬೇಡ. ನನ್ನ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಮ್ಮ.

ಪದ : ಕಾಂತೆ ನಿನ್ನನು ಹಿಂದೆ..... ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಎಂದೆನ್ನ ಪೆಸರು ||
ಆಪತ್ತು ಬಂದಾಗ..... ಈ ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ತಾಯೆ ಋಷಿಸಮ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಇರುವ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವ ನಾನು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವಲ್ಲ ತಾಯೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ತೆರನ ಅವಲಂಬಿತ ಜೀವನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವವನು ಅವನಿಗೆ ಒದಗಿ ಬರುವ ನೋವಿಗಾಗಿ ಅವಲಂಬಿತರ ಅನುಕಂಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬಾರದು. ಹಾಗಾದನೆಂದಾದರೆ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನೋವು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವವನು ಅವಲಂಬಿತರಿಂದ ಅವಗಣನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ನೋವನ್ನು ನಾವೇ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂತಹ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ ಧೈರ್ಯಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಾಧನಂ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಮ್ಮ ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮುನಿವರೇಣ್ಯ ಪಾದಕ್ಕಾನತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಸರ್ವಸದನಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಸ್ವಾಮಿ ಆಲೈಸಿ.

ಪದ : ದಶರಥ ನೃಪತಿಗೆ..... ದೆಸೆಯನಾಳುವನೆನ್ನ ರಮಣ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮಿಥಿಲೆಯ ಅರಸನಾದ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನ ಮಗಳು ನಾನು ಸೀತಾ-ಜಾನಕಿ-ಮೈಥಿಲಿ-ವೈದೇಹಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ ನನಗೆ. ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತರಾದ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಅರಸ ಅಯೋಧ್ಯಾನೃಪತಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥನ ಮಗ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸತಿ ನಾನು ಸ್ವಾಮಿ. ಈಗ ನನ್ನರಸನೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನೃಪತಿ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಏನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸತಿಯೇ ನೀನು? ಯಾಕಮ್ಮ ನಿನಗೆ ಈ ದುರವಸ್ಥೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಜಕ ದಂಪತಿಗಳ ವಿರಸಮಾತಿನ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ರಜಕನಾಡಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ಬಾಧಿತಮನಸ್ಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ಕೈಗೊಂಡ ನಿರ್ಣಯದ ಫಲವಿದು ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ಮರುದಿನದುದಯದಿ..... ಕರೆತಂದ ಸೌಮಿತ್ರಿ ನಿನ್ನೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ನನಗರಿಯದಂತೆ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡ ಶ್ರೀರಾಮ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಬಿಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ನಿಲುವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಸ್ವಾಮಿ. ಮುಂದಿನ ಜೀವಿತದ ಅರಿವು ಗೋಚರವಾಗದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲಚಿತ್ತೆಯಾಗಿ ದಾರಿಕಂಡತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಬಂದೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ಪದ : ಈ ದಡದಲಿ ಬಿಟ್ಟು..... ಇನ್ನಾದರೂ ಕಾಯಬೇಕೆನ್ನ ||
ವಿಷವ ಕುಡಿದು..... ಶಶಿಮುಖಿ ಬಿದ್ದಳಂಘ್ರಿಯಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ಎಂಬ ಗೌರವದಿಂದಲೋ-ಗರ್ಭಿಣಿ ಎಂಬ ಅನುಕಂಪದಿಂದಲೋ ನನಗೊಂದು ಆಸರೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ

ಹಿಂತಿರುಗಬಹುದಾಗಿತ್ತೋ ಏನೋ... ಆದರೆ ಅವನು ಅಣ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ಪಾಲಿಸಿದ ಮುನಿವರ್ಯ. ಇನವಂಶಜನ ಸತಿಯಾಗಿ ಅನಾಥಳಾಗಿ ಹೋದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಸರ್ವಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಮರಣವೊಂದೇ ಪರಿಹಾರ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮರಣಮುಖಿ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಭಾನುವಂಶದ ಕುಡಿಗಳು ಅಡಚಣೆ ಆಗಿವೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಸಾಯಬಾರದು ಬದುಕಲಾಗದು ಎಂಬ ಸಂಕಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಸವದ ತನಕ ನಾನು ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾಯಬೇಕು. ಓ ದಯಾನಿದಿಯೇ? ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯಬೇಕೆಂದು ವಿನಮ್ರಳಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಕ್ಷಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ ರಕ್ಷಿಸಿ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಒಪ್ಪಿದೆ ತಾಯೆ ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದೆ. ಅಮ್ಮ ಕಾಲೋಚಿತಾದ ಪ್ರಚೋದನೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾನು ಬರೆದ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ವಿಶ್ವನಾಯಕ ತಾಯೇ ವಿಶ್ವನಾಯಕ ಅವನರಸಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಆದರ್ಶ ನಾರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದೇನೆ ತಾಯೇ. ನನ್ನ ಕಾವ್ಯ ನಾಯಕ ನಾಯಕಿಯರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಘರ್ಷವೇ? ಗುಣವತಿ ಭಾಗ್ಯವತಿ, ಪುಣ್ಯವತಿಯಾದ ರಾಮನರಸಿ ಸೀತೆ ರಾಮನಿಂದ ಬಾಧಿತಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಓದುಗರು, ನನ್ನ ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನು ನಾ ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತೆ ಭಾವಿಸಲಾರರು ತಾಯೆ ಭಾವಿಸಲಾರರು. ಮರ್ಯಾದಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಕಳಂಕಿಯಾದನೆ? ದೇವರೇ...

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಸ್ವಾಮಿ.. ಸಲ್ಲದು ಸಲ್ಲದು. ಪುರಾಣ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಕಳಂಕಿ ಆಗುವುದಿದೆಯೆ ಕೇವಲ ಸೀತಾರಾಮನಷ್ಟೇ ಆಗದೆ ಆ ಕರುಣಾಳು ವಂಶಗೌರವ ಪ್ರೀತ ರಾಜಾರಾಮನಾಗಿ ತನ್ನ ನಡೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾನೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಕರುಣಾಳು ರಾಮನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಮುನಿಯೇ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ತನ್ನ ಗಂಡನ ಚಿಂತನ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಬಾಧಿತಳಾದ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನೇ ಎಣಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಅವಳು ಮಾತ್ರ ನಾರೀಲೋಕಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶಳಾಗಬಲ್ಲಳು. ನೀನು ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆ ತಾಯೆ-ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆ. ನಿನಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲೆ ಸನಿಹದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸೂರ್ಯವಂಶದ

ಅರಸರುಗಳ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬಾ ಹೋಗೋಣ.
ಯಾವ ಭಯವೂ ಬೇಡ ನಡೆ.

ಪದ : ನಂಬಿಕೊಳ್ಳಿ ನಂಬಿಕೊಳ್ಳಿ..... ಮರಿದುಂಬಿಗುರುಳವ್ವ ||
ತಕ್ಕಿನ ಮಾತಲ್ಲ..... ಮಕ್ಕಳಾಹವರವ್ವ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಜಾನಕೀದೇವಿ... ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಅರಿತು ನಾನು ರಚಿಸಿದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ನೀನು ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಋಷಿಯಂತಿರುವವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಭಯಪಡುವುದು ಸಹಜ. ಭಯ ಪಡಬೇಡ ತಾಯೆ ಭಯಪಡಬೇಡ. ಅನ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿದನಾದರೆ ರಾವಣನಂತಹವರ ಗತಿಯೇ ನನಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದೀತು. ಆಶ್ರಮದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ತಾಯೇ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಶುಭ ಮೂಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನೀನು ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿ ಆಗುವೆ. ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ನೀವು ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿತರಾಗುವ ಸೊಬಗನ್ನು ನನ್ನಾಶ್ರಮದಲ್ಲೇ ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಸತ್ಯ ಸತ್ಯ ಸತ್ಯ ಬಾ ಹೋಗೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪರಮಾನುಗ್ರಹವಾಯಿತು. ಮುನಿವರ್ಯ. ಶುಭ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಮಂದಗಾಮಿನಿ ಸೀತೆ ಶುಭಲಗ್ನ..... ಕಣ್ಣುಸೆಕ್ಕೆ ಬೆಳಗಿದರಿವರರು ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ನಾನು ಅರಿತಂತೆ ರಚಿಸಿ ಮಹತ್ತೆಂದು ಮಾನ್ಯವಾದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾ ಆದರ್ಶನೆಂದು ಚಿತ್ರಿಸಿದಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಈಗಿನ ನಡೆ ಟೀಕಾಗುಣ ಪ್ರಿಯರಾದವರ ಟೀಕಾ ಪ್ರಹಾರಕ್ಕೊಂದು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಬದ್ಧತೆಯ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತವರು ಟೀಕಿಸಲಾರರು. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ದಶರಥ ಕೌಸಲ್ಯೆಯರಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ರಾಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮೆರೆದವನು ಮೂಲತಃ ಪಾಲನಾ ಕರ್ತೃನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಹೌದು. ಲೋಕ ಕಂಠಕರ ದಮನದಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನರ ಅನುಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದವರಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ದುಷ್ಟನ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲ. ಘನಘೋರ ಕಠಿಣತಮ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಪರಬಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಲೋಕ ಕಂಠಕರೆನಿಸಿದವರು ಪಡೆದ ವರದ ಬಲುಹಿನ

ಶಿಥಿಲತೆಯನ್ನು ಅರಿತು ನಾವು ಅರಿತಂತೆ ಹಲವು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಧಿಸಿದವನು ಮಹಾವಿಷ್ಣು. ಈಗ ರಾಮನಾಗಿ ಸಹ ಬದ್ಧತೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕಾದವನಾಗಿ ಅಪವಾದ ಮುಕ್ತನಾಗುವುದು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಭೂಷಣವೆಂದರಿತು ಸೀತಾಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಶ್ರೀರಾಮಾಭಿಮಾನದ ಗೌರವ. ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ ಹಿಡಿದರೂ ಅದರ ಜ್ವಾಲೆ ಹೊಗೆ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬಂತೆ ಬಾಧಿತಳಾದ ಸೀತೆಯ ನಡೆಗೋಚರಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೊಂದಿಕೊಂಡಳಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಾಲದ ಪರಿಪಾಂತು ನದಿಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಗೌರವ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಯಥಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಆಶ್ರಮದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀರಾಮಧ್ಯಾನವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಧ್ಯಾನವೇ ಅವಳ ನಿಜವಾದ ಬಲುಹು. ಇಂದೇಕೋ ಮುಂಜಾವಿನಿಂದಲೇ ಬಳಲಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಸೀತೆ. ಏನದು? ಆಶ್ರಮ ಪರಿಸರದ ಹೆಂಗಳೆಯರು ಈ ಇರುಳಲ್ಲಿ ತ್ವಿರತಗಮನೆಯರಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಏಕೆ? ಆಹಾ.. ಆಹಾ.. ಶಿಶು ಜನನ ಕಾಲದ ಅಳು ಕೇಳಿ ಬಂದಿತಲ್ಲಾ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೀತೆ ಪ್ರಸವಿಸಿದಳಂತೆ. ವೀರ ದಶರಥ ನೃಪತಿ ಇನಕುಲವಾರಿಧಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಚಂದ್ರನು ಅವನ ಮಗ ರಾಮ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನಂತೆ ತನಗೆ ಬೆಳಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನಿರುವ ಇರುಳಿನಲ್ಲೇ ಸೂರ್ಯವಂಶಜದ ಜನನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದನೋ ಏನೋ ಚಂದ್ರ - ಸೀತೆಯ ಸೈರಣೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು ನನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಪಾವನವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಫಾಸಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುರ ಸುಮ ವೃಷ್ಟಿ ಆಯಿತು. ಭಗವಂತ ರಕ್ಷಿಸು.

ಪದ : ಹೆತ್ತ ಮಕ್ಕಳ ಬಾಳಂತಿಗೆ..... ಮುನಿಪೋತ್ತಮನಂದು ||
ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧದುತ್ತಮ..... ಕಾರ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ||
ಸೋಮ ಸೂರ್ಯರಂತಿಷ್ಟ..... ನಾಮವಿಟ್ಟನು ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಎಂದಿನಿಂದ ನಾನು ರಾಮ ಧ್ಯಾನಪರನಾದೆನೋ ಅಂದಿನಿಂದ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ನನಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂಬ ತೃಪ್ತಿ ನನಗೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಸಮಯವೇ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ನನಗೆ. ಯಾಕೆ.. ಸೀತಾಜಾತರ ಭವಿಷ್ಯದ

ಬಾಳನ್ನು ನಾನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಆಗ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಜನನವಾಗಿ ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳು ಕಳೆಯಿತೆಂದು ನೆನಪಿಸಿದರು. ಹತ್ತನೆಯ ದಿನ ಇಂದು. ನಾಳೆ ಜಾತ ಕರ್ಮಾದಿಗಳು ನಡೆಯಲೇಬೇಕು. ಅಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇ ತಡ ನಾಮಕರಣೋತ್ಸವದ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ತೊಡಗಿದರು. ಸೂರ್ಯಕುಲಜರ ಜಾತಕಮೋಕ್ಷವ ವೇದೋಕ್ತವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯಬೇಕು. ಪೂರ್ವಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆಸಿದೆ. ಹಗಲಿರುಳು ಒಡೆಯರ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಜನಿಸಿದವನಿಗೆ ಕುಶನೆಂದೂ ನಂತರದವನಿಗೆ ಲವನೆಂದೂ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದೆ. ನಾನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರ ಶುಭ ಕಾಮನೆಯ ಉಡುಗೊರೆಯು ಸಲ್ಲಿಕೆ ಆಯಿತು.

ಪದ : ಕೋಕಿಲಸುವಾಣಿ..... ಜಾಣರೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪರು ||
 ಸೃಷ್ಟಿಜಾತೆ ನಿನ್ನ.....ಶ್ರೇಷ್ಠರೆನ್ನಿಸಿ ||
 ಕಷ್ಟದಿಂದ ತಂದೆಮಕ್ಕಳಿಷ್ಟವಾಗಿ.....ಕೇಳವ್ವ ದೃಷ್ಟಾಂತವಿದು ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಭೂಜಾತೆ ಸೀತೆ ನೀಹತ್ತ ಮಕ್ಕಳೀರ್ವರ ಜನನ ಲಗ್ನವನ್ನಾಧರಿಸಿ ಅವರ ಜೀವಿತ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಬಹಳ ಜಾಣರಾಗಿ ಸಕಲ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರವೀಣರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಪಾಲರಿಗೂ ಮಾನ್ಯರೆನಿಸುವಂತೆ ಬದುಕಿಬಾಳುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸಬಹುದಾದ ಸಂಘರ್ಷವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪಿತೃಮಾತೃ ಸಮಾಗಮದ ಸಾಧಕರಾಗಿ ಸೂರ್ಯವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಆಳರಸರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಬಹು ಜನಮಾನ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳು ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ಈಯುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥ ಮಾನಸ್ಕಳಾಗಿ ತಾಯ್ತನದ ಆನಂದವನ್ನು ನಿನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗುತ್ತಿರಲೆಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಸುರಪುರಕೆ ಕಳುಹಿದನು.....ಆಭರಣಗಳ ತಂದರಾಗ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವರುಷ ಒಂದಾದಾಗ ಸೀತೆಯ ದುಃಖ ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಅನುಭವಿಸಬಹುದಾದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾದಾಗ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ದುಃಖವಾಗುವುದು ಸಹಜ. ಇದನ್ನರಿತ ನಾನು ಯೋಗ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರುಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ

ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರುಗಳನ್ನು ಒಲಿಸಿ ಸಕಲ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಸೀತಾಜಾತರುಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದಾಗ ಸೀತೆ ಆನಂದ ಪರವಶಳಾದಳು. ನನಗೂ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಈಗ ಸಂತಸದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ, ಪ್ರಾಯೋಚಿತವಾಗಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ತೊಡಗಿ ಬೋಧಿತ ಸಕಲವನ್ನು ಮಕ್ಕಳೇರ್ವರು ನಾ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಅರಿತುಕೊಂಡರು. ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರದ ನಂತರ ಮಕ್ಕಳು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಪಾರಂಗತರಾದುದು ಕುಲದ ಭೂಷಣವೆನಿಸಿತು. ನಾ ಬರೆದ ರಾಮಕಥನವನ್ನು ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಕಾವ್ಯ ಸಾರ್ಥಕತೆಯ ಅನುಭವ ನನಗಾಯಿತು ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳು ಪ್ರಲೋಚನೆಗಳು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕುಶಲವರೇ ಯೋಗ್ಯ ಉದಾಹರಣೆ. ಭಲಹಿಡಿದ ಹಾಗೂ ಭಲ ಬಿಡದ ಮಕ್ಕಳು ಧನುರ್ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರವೀಣರಾದರು. ಆಶ್ರಮದ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಡಚಣೆ ಆತಂಕ ಒದಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಸೀತೆ ಪ್ರಸನ್ನವದನೆಯಾಗಿರುವುದು ನಮ್ಮವರು ಸಹವಾಸದಿಂದಿರುವುದು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಆಶ್ರಮದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಸದಾ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾಗುತ್ತಿರಲೆಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ವರುಣ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಯಾಗದ ಕರೆ ನನಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಸೀತೆಗೂ ಕುಶಲವರಿಗೂ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸದಾ ಜಾಗೃತರಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗೆ ಮಂತ್ರೋಕ್ತ ರಕ್ಷಣಾನುಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ವರುಣ ಲೋಕಕ್ಕೆಗಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಇರುತಿರಲಿ ಲೀಲೆ..... ಜನಹತ್ಯೆಯನು ಕಳೆವುದಕೆ ||
ಅಶ್ವಮೇಧವ ರಚಿಸ.....ವಿಶ್ವನಾಯಕ ದೀಕ್ಷೆವರಿಸಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲೋಕಕಂಠಕನಾಗಿದ್ದು ವಧಾರ್ಹನಾಗಿದ್ದ ರಾವಣ ಅವಸಾನವು ವಿಶ್ವಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನನಗೆ ನೆಗೆಳ್ಳೆ ಬಂದಿತ್ತಾದರೂ ರಾವಣನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ನನಗೆ ದ್ವಿಜಹತ್ಯಾ ದೋಷ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರು. ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ದೋಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದರೆ ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರ್ಗಗಳಿರುವುದು ಮಾನವನ ಭಾಗ್ಯ. ಪ್ರಾಜ್ಞರು ತರ್ಕಿಸಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಅಶ್ವಮೇಧವೆಂಬ ಮಹಾಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ ವಸಿಷ್ಠ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ

ನೆರವಿನಿಂದ ವೇದಜ್ಞ ಆಗಮಿಕರ ನೆರವಿನಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತವಾದ ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಯಾಗಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸರ್ವವೂ ಕೂಡಾ ಪ್ರಮಾಣ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಯಿತು. ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗದ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಗವಾಗಿ ರಂಜಿಸುವುದು ಯಾಗಹಯ. ಅದನ್ನೂ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡಿ ತರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಆಯ್ತು. ಶುಭಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಯಾಗ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವರ್ಣಸೀತಾ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಯಾಗಾಂಗವಾಗಿ ಮನಗುಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಲಿರುವ ಅಶ್ವವನ್ನು ವೇದೋಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲಾಯಿತು. ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ನೆಗಳೆಯನ್ನೂ ಬರೆದ ಬಂಗಾರದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕುದುರೆಯ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಸುಖ ಹಾಗೂ ಸುಗಮ ಪ್ರಯಾಣದ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಕಲ ಜನರ ಜಯ ಜಯಕಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಶತ್ರುಘ್ನನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿ ಶುಭವಾಗಲಿ.

ಪದ : ಆನೆ ಕುದುರೆಯು..... ಪೊರಟು ಪುರವ ||

ಅರ್ಥ : ಶತ್ರುಘ್ನ : ಅಣ್ಣ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಅಭಿಮಾನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದ ಮಾತೃವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಮಿಸಿದೆ. ಆಚಾರ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮಣಿದೆ ವಂಶಪರಂಪರೆಯ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಯಾಗೋತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುವ ಮಹಾಜನಸ್ತೋಮಕ್ಕೆ ವಂದಿಸಿದೆ. ಅಣ್ಣ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಚರಣಕ್ಕೆ ಆನತನಾಗಿ ಆಶೀರ್ವದಿತನಾಗಿ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಪಯಣಿಸಲಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪೂಜಿತವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಯವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಭಪ್ಪನ್ನ ದೇಶದೊಳಗಿಪ್ಪ..... ಇಪ್ಪಾಶ್ರಮಕೆ ಬಂದರೆಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ಶತ್ರುಘ್ನ : ಅಂಗ ಕಳಿಂಗ ಕಾಂಭೋಜ ಮಾಳವಗೌಳ ವಂಗ ಮಲೆಯಾಳ ದ್ರಾವಿಡವೆಂದು ಮಾನಿತವಾಗಿರುವ ದೇಶಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಾಗ ಹಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಶ್ರೀರಾಮ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿ ಯಾಗ ಹಯವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದವರೊಂದಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಬೆಸೆದು ಕಪ್ಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಮುಂದುವರಿದೆವು. ಉದ್ಧಟತನದಿಂದ ಹಯವನ್ನು

ಬಂಧಿಸಿದವರೊಡನೆ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅವರನ್ನು ಮಣಿಸಿ ಕಪ್ಪವನ್ನು ಪಡೆದವು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಯಾಗಾಶ್ಲಕೆ, ಸಲ್ಲಿಕೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಪೂಜಾ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿತರಾದವು. ನಗರ ರಂಜನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲೇ ಇದುವರೆಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ಈ ಕುದುರೆ ವನಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತಲ್ಲಾ ಅರಣ್ಯಾವೆಂಬುದು ದುರಳ ರಕ್ಕಸರ ನೆಲೆ ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಜಾಗೃತರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವಿನೊಂದಿಗೆ ಹಯವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಪದ : ಎತ್ತಣ ತುರಂಗವಿದು ಪೊಕ್ಕು..... ಮಸ್ತಕದ ಲಿಪಿಯನೋದಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಮಿತ್ರರೇ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ. ಕುದುರೆಯೊಂದು ನಮ್ಮ ತೋಟವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ಬಾಯಿಗೆಟಕುವ ಎಲ್ಲ ಸಸ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಿಂದು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಕುದುರೆಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಿಂದ ಬಂದ ಕುದುರೆ ಇದು? ನಮ್ಮ ಸಸ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಬೇಕು ನೀವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿ. ನಾನು ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನೋಡಿದರೆ ಏನದು ಹಣೆಯಲ್ಲಿನ ಬರಹ. ಓದಿನೋಡುತ್ತೇನೆ ವೀರವಿಶರಣ ಶೂರ ವಿಜಯ ಸದ್ಗುಣಸಾರ ಸಾರಸಾಂಬಕಧೀರ ಶರದಿಗಂಭೀರ ವೈರಿ ಮದಗಜ ಸಿಂಹ ವಾಸವಾರ್ಚಿತ ಧರ್ಮ ಪಾರುಪಾಗಣಿ ರಾಮ ಪರಮ ನಿಸ್ಸೀಮ ಈತನೆಜ್ಜದ ತುರುಗ ಇದರ ಕಟ್ಟಿದರೀಗ ಭೂತಳದೊಳವ ಜಾಣ. ಭುಜ ಬಲತ್ರಾಣ - ಯಾರನ್ನು ಇವರು ಅವಗಣನೆ ಮಾಡುವುದು.

ಪದ : ಸೀತಾನಂದನನು..... ಮಾತು ಬಂತೆಮಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಯಾರಿಗೆ ಈ ಕುದುರೆ ಸೇರಿದೆಯೋ ಅವರು ಸರ್ವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಾರು ಈ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಮಾತ್ರ ಭುಜ ಬಲತ್ರಾಣರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿಚಾರ ಅಲ್ಲಿದೆ. ಅದೆಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ಈ ಕುದುರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆಯೋ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ರಾಮನಂತೆ ರಾಮನೋ - ರಾಮನೋ ಭೀಮನೋ - ಸೋಮನೋ - ಕಾಮನೋ ಪರಮ ನಿಸ್ಸೀಮನೋ ಅವನಾಗಿರಲಿ ಉಳಿದವರ

ಬಲುಹನ್ನು ಅವಗಣನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕುದುರೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಲಹೀನರೆಂದು ಭಾವಿಸುವನೇ ರಾಮ ಈಗ ನಾವು ಕಟ್ಟಿದ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಬಲಹೀನರ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ರಾಮ ಅದಕ್ಕಾಗಿ.

ಪದ : ಬಂದದ್ದೆಲ್ಲವು ಬರಲಿ..... ಹತ್ತಿರೆ ಬಂದು ನಿಂದು ನೋಡಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ಲವ : ರಾಮನಿಂದ ಅವಗಣನೆಗೆ ಅಣಕಕ್ಕೆ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಬಲಹೀನರಲ್ಲ ನಾವು. ಏನು ಬಂದರು ಬರಲಿ ಯಾರು ಮಲೆತು ನಿಂದರೂ ನಿಲಲಿ. ಪ್ರಾಣವೇ ಹೋಗುವುದಾದರು ಅಂಜುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನೆಣಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಗದರಿಸಿದರೂ ಅಳುಕುವುದಿಲ್ಲ ನಾನು ಭುಜಬಲ ಪ್ರಾಣರೆಂದು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಯೇ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ. ಮರಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಕುದುರೆಯ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಬಿಗಿದು ಈ ಬಾಳೆಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ. ಮುಂದೆ ಬಂದುದನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಶತ್ರುಘ್ನ : ಏನದು ಎಳೆಯ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬ ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರಮೇಧದ ಹಯವನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದನಲ್ಲಾ. ಏನು ಸುಂದರ ಕಾಯವದು-ಏನು ಮುಖದಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಚಸ್ಸು-ಸಂಸ್ಕಾರಯುತನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಲನಿಗೆ ಈ ಪರಿಯ ಬಲುಹು ಎಲ್ಲಿಯದು. ಪರಿಣಾಮದ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯವೆಸಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಚ್ಚರಿಸುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಅಯ್ಯಾ ಬಾಲಕ.

ಪದ : ಯಾರ ಕಂದನಯ್ಯ ನೀನು..... ನಮ್ಮಶ್ಚ ಕಟ್ಟಿದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಶತ್ರುಘ್ನ : ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಲುಹು ಭಾಗ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಮನೆತನದ ಸೊಗಡು ಇರಬೇಕು. ಘೋರವಾದ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಧೀರರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರೂ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ಅಂಜಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ನೀನು ಈ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿ. ಅತುಲ ಬಲಾನ್ವಿತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಯಾಗಶ್ಚವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಿ. ಇಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆದವರು ಸಮರ್ಥರೇ ಇರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರ ಕಂದ ನೀನೆಂದು ಹೇಳುವೆಯಾ.

ಪದ : ಕಟ್ಟಿದರೇನಾಯಿತಯ್ಯ..... ಧೈರ್ಯವಷ್ಟುಂಟಾದರೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲವ : ನೀನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾರ ಕಂದನೆಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಯದ ಹಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬರಹವನ್ನು ಓದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನತನಕ್ಕೆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲೇಬೇಕೆಂದು ಕಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿನ್ನ ದಿಟ್ಟತನವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ನಾಡ ರಾಯನೆಂದು ಮಾತನಾಡಬೇಡ..... ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಗೆಲ್ಲದೇನು ಗಣ್ಯವೋ ||

ಅರ್ಥ : ಶತ್ರುಘ್ನ : ಒಂದು ನಾಡಿನ ಆಳರಸನೆಂದೋ ಅಥವಾ ಆಳರಸರ ಮನೆತನದವನೆಂದೋ ಅನ್ಯರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರಿತು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಸಗಬೇಕು. ನೀನಿನ್ನು ಎಳೆಯವ ಕಲಿಕಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇರುವವ. ನಾವು ಕಲಿತು ಕಲಿತು ಮಲೆತು ಪರಿಣಾಮದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನಂಥಹ ಎಳೆಯನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಳಿಯಬಾರದೆಂಬ ಅರಿವು ನಮಗಿದೆ.

ಪದ : ಬೇಡ ಬೇಡ..... ಬಿದ್ದರಾರು ನಿಮ್ಮೊಳು ||

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಆಜೀವ ಪರ್ಯಂತ ಎಲ್ಲರೂ ಕಲಿಕಾ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಚೋದನೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಲೋಭನೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನರಿತು. ವ್ಯವಹರಿಸುವುದೇ ಕಲಿಕೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನೀನು ಈ ಕುದುರೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದವ ನಾನು ಕುದುರೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಅದರ ಹಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬರಹವನ್ನು ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಜಾಣರೆಂದೇ ಭುಜಬಲತ್ರಾಣರೆಂದೋ ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬಹುದಾದ ಪ್ರಚೋದನಾ ವಾಕ್ಯ ಆ ಬರಹದಲ್ಲಿದೆ. ಪೇತುಗನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಈ ಕಾರ್ಯ ಎಸಗಿದ್ದೇನೆ. ಕಲಿತು ಕಲಿತು ಮಲೆತು ನನ್ನದುರಿಗೆ ನಿಂತ ಅದೆಷ್ಟು ಶಕ್ತರನ್ನು ನಾನು ಕೆಡವಿದ್ದೇನೆ ನೋಡು.

ಅರ್ಥ : ಶತ್ರುಘ್ನ : ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅರಿವು ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲದೇ ಅನ್ಯ ವಿಕ್ರಮದ ಪರಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಬಾಲಿಶ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಸೊಕ್ಕಿನಲ್ಲೇ ಆಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಿ ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ತಳೆದರೆ ನಿನ್ನ ಸೊಕ್ಕಿನುರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ

ವಿಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ನೀನು ರಕ್ಷಿತನಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೋ ಬಿಡು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ತೊಡು ಬಾಣವನ್ನು.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ನೋಡೋಣ ನೋಡೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಶತ್ರುಘ್ನ : ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಬಾಲಕನಿವ. ಹಾಂ ಹಾಂ ಘಾತಿಸದಿರಿ ಹುಡುಗನನ್ನು. ನೆಲಕುರುಳಿದವನಲ್ಲಿ ಬಲವನ್ನು ತೋರಬಾರದು. ಅವನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿರಿಸಿ. ಹಯವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ.

ಪದ : ತರಳನನು ಕೈಗಟ್ಟಿ..... ತಾಪಸವಟುಗಳೈದಿಂತೆಂದರವನಿಚೆಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಟುಗಳು : ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ ಲವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಬನ್ನಿ ಅಮ್ಮಾ ಅಮ್ಮ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಏನು ? ಯಾಕಿಷ್ಟು ಗಾಬರಿ?

ಪದ : ಬೇಡವೆಂದರೆ ಮಾತೆ..... ಕಟ್ಟಿದ ನೋಡಿ ಲವನು ||

ಅರ್ಥ : ವಟುಗಳು : ಅಮ್ಮಾ ನಮ್ಮ ಹೂದೋಟಕ್ಕೆ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಒಂದು ಹಯವು ಬಂದಿತ್ತು. ಲವನು ಅದರ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಹೋದ ಏನನ್ನೋ ಓದಿಕೊಂಡವನಂತೆ ಕಂಡಿತು ದೂರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದ ಕುದುರೆಗೆ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಬಿಗಿದ. ಬೇಡ ಬೇಡ ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದರೂ ಬಾಳೆಯ ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ. ಕುದುರೆಯ ಬೆಂಗಾವಲಿಗೆ ಬಂದ ಹಲವರು ಸೆಳೆದು ನಿಂತರು. ಅವರನ್ನು ಕೆಡವಿದ ಆಗೊಬ್ಬ ನಾಯಕನಂತಿರುವನು ಬಂದು ಲವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರೂ ಇವ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಹೋರಾಟವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮುಂದೇನಾಯ್ತು ಹೇಳಿ.

ಪದ : ಅಷ್ಟದಿಕ್ಕನು ಕವಿದು..... ರಥದೊಳಗಿಟ್ಟು ಜವದಿ ||

ಅರ್ಥ : ವಟುಗಳು : ಸೇನಾಪಡೆಯವರು ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಇವನನ್ನು ಮುತ್ತಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲವರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಲು ಅವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಸೋತು ಅವನ ಧರಗೆ ಉರುಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ರಥದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಎತ್ತಲೋ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ತಾಯೇ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ ರಾಮಾ ರಾಮಾ ರಾಮಾ

ಅರ್ಥ : ವಟುಗಳು : ಅಮ್ಮಾ ಏಳಿ ಅಮ್ಮಾ ಏಳಿ ದಯವಿಟ್ಟು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅಮ್ಮಾ.

ಪದ : ದೇಶಕೋಶವ ಬಿಟ್ಟು..... ಲೇಸಕಾಣೆನು ||

ಈ ಕಾಡಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ..... ಮಕ್ಕಳ ಸಲಹಿದ ಯತಿ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪರಮಾತ್ಮ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೀತೆಯ ಜೀವಿತದ ಮೇಲೆ ಈ ರೀತಿಯ ದುರಂತದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನನಗೆ ನೀನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದೇ ಬೇಡ ದೇವರೇ. ದೇಶದ ಆಸರೆಯನ್ನು ತೊರೆದೆ. ಕೋಶದ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಹೊರತಾದೆ. ಪತಿಯಿಂದ ತೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮತಿ ಭ್ರಮಣಿ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಗತಿಹೀನೆ ಆದೆ. ಆಪತ್ತಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲಿಗರಾಗಿ ಒದಗಿ ಬಂದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿಗಳಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾದ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಜೀವಿತಕ್ಕೂ ಮತ್ತೆ ದುರಂತವನ್ನೇ ತಂದೊಡುತ್ತಿರುವೆಯಾ ದೇವರೇ. ಸರಳ ಸಜ್ಜನ ಸಾತ್ವಿಕ ವೇದಜ್ಞರಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಅರಿವು ಪಡೆದ ಅವನೂ ಅಧಟನಾದನೇ ಹೇಗೆ ಅನುಭವಿಸಲಿ ಇದನ್ನು-

ಪದ : ಆತನಿಲ್ಲದ ವೇಳ್ಯದಿ..... ಮಾತ ಕೇಳದೆ ||

ಇಲ್ಲವೇ ಕುಶ.....ಬಲ್ಲರಾರಿಹ ||

ಮಿಲ್ಲರಾಯರು.....ಕೊಲ್ಲರಲ್ಲವ್ವ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಎಷ್ಟು ವಿಧದಿಂದ ಜಾಗೃತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು ಯತಿವರೇಣ್ಯರು ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದುದು ನಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಅವಗುರುಗಳ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿ ವರ್ತಿಸಿದನಲ್ಲ ಅವರು ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ

ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಲವನ ಈ ನಡೆಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವಕಾಶ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಗುರುಗಳು ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಸುಖಾಂತ್ಯ-ಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಶನೊಂದಿಗೇ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಇವನು ಕುಶನನ್ನು ಅಗಲಿ ಯಾಕೆ ಹೋದ. ಸಾಹಸಿ ಎಂದೇ ಗುರುಗಳ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಕುಶನೂ ಸೂಕ್ತಾನುಸಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿದ ಲವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಲವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಒಯ್ಯಿರುವುದು ಲವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಕುಹಕತನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು ಏನು ಮಾಡಲಿ [೩ ಸಲ]

ಪದ : ಬೆರಳನೆಡೆಮುರಿದು ಬೆಂಡಾಗಿ.....ತಾಯ ಕಂಡಿಂತೆಂದನು ||
ಚಿಂತಿಸುವದೇತಕಿ ಪೇಳಮ್ಮ.....ಮೊಗದ ಕಾಂತಿ ತಗ್ಗಿ ತಮ್ಮಯ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಅಮ್ಮಾ ತಾಯೇ ಜನನೀ ಯಾಕಮ್ಮ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದೀ ಅತೀವ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ನೀನಿರುವೆಯೆಂದು ನನಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂತರಂಗ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಸುಮಧುರ ಭಾವ ತರಂಗಗಳೇ ಮುಖದ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಬಲಿತಂದಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನತ ಭಾವವನೇ ಕಂಡವ ನಾನು. ಇಂದು ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ. ಅಂತರಂಗದ ಭಾವ ತರಂಗಗಳಿಗೆ ಹಾನಿ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ ತಾಯೇ ಅಮ್ಮಾ ಏನಿದು ಕಣ್ಣಲ್ಲೆ ದುಃಖಾಶ್ರು ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನ ದೇಹ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಚಿಂತಾಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೇ ಇರಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಅರುಹಿದರೆ ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಮುಕ್ಕಣ್ಣನ ಆಣೆಯಾಗಿ ನಾನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತೇನೆ ಹೇಳಮ್ಮ ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮಗನೇ ಮಗನೇ ಅನಾಹುತವಾಗಿದೆ.

ಪದ : ಯಾವ ರಾಯರೊ ನಾನರಿಯೆ..... ಬಂದರಂತೆ ಕಂದ ಕಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮಗನೇ ನಮ್ಮ ತೋಟಕ್ಕೆ ಕುದುರೆಯೊಂದು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತಂತೆ. ಲವನು ಅದರ ಹಣೆಯಲ್ಲಿರುವುದೇನನ್ನೋ ಓದಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನಂತೆ. ಯಾವ ದೇಶದವರೆಂದು ನಾವರಿಯದ ವೀರರು ಲವನನ್ನು ಮುತ್ತಿದರಂತೆ ಹೋರಾಟವೇ ಆಯಿತಂತೆ ಅವರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಲವನಲ್ಲಿ ಸಾಲದೇ ಹೋದುದರಿಂದ ಕೈಸೋತು ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿದ ಲವನನ್ನು

ಅವರುಗಳು ಬಂಧಿಸಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾರಂತೆ. ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೇನಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ವಿಚಲಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ ಮಗನೇ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಅಮ್ಮಾ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ.

ಪದ : ಅಮ್ಮ ಚಿಂತಿಸ ಬೇಡ..... ಬೊಮ್ಮನ ಪಿತನಾಗಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಅಮ್ಮಾ ಕಾರ್ಯೋಚಿತವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ವಿಧಿಯ ನಿರ್ಣಯದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಶ್ರಮವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದಬೇಕೇ ಹೊರತು ದುಃಖಿಸುವುದಲ್ಲ ತಾಯೆ. ಅವನನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುವವರು ಎಂತಹ ವಿಕ್ರಮಗಳೇ ಆಗಿರಲಿ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಾದರು ಬಚ್ಚಿಡಲಿ ಅವರ ವಶದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತರುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು ತಾಯೆ. ಇದು ಶ್ರೀಕಾಂತನ ಆಣೆ ಆಗಿಯೂ ಸತ್ಯ ಸತ್ಯ ಸತ್ಯ.

ಅರ್ಥ : ಮಗನೇ : ನಿನ್ನ ವೀರೋಚಿತ ಮಾತಿನಿಂದ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸುರಕ್ಷತಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಭೋದಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಕ್ಷಣಾ ಕವಚಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಗನೇ. ಮತಿವಂತನಾಗು ಶ್ರೀಹರಿ ಪ್ರೀತನಾಗು ಜಯಶಾಲಿ ಆಗಿಬಾ ಕಂದಾ ಜಯಶಾಲಿ ಆಗಿ ಬಾ ಆದರೆ ಕಂದಾ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಅರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವನ್ನು ಮಾತ್ರಾ ಅಹುರದಿರು ಮಗನೇ. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅಗಲದಿರಿ ಮಗನೇ. ನಿರ್ದಯರಾಗಬೇಡ. ಭಯಕಾರಕ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕದಿರಿ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ವೀರೋಚಿತವಾದ ನಡೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಹರಸಲಿ ಕಂದಾ ಬೇಗನೆ ಹೋಗು.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಅಮ್ಮಾ ನಿನ್ನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಎರಗಿದ್ದೇನೆ. ಅನುಗ್ರಹಕಾರಕವಾದ ಸರ್ವ ಚೇತನ ರೂಪಗಳಿಗೂ ವಂದಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಹೊರಟೆ ಹೊರಟೆ ಸೇನಾ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೆಡವುತ್ತಾ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎಲಾ ನಿಲ್ಲಲ್ಲಿ.

ಪದ : ಆತಿಯೋ ಕುಮಾರ ಚಿಕ್ಕವೋ..... ಮುಂದುವರಿವ ಕಾರಣವೇನೋ ||

ಅರ್ಥ : ಶತ್ರುಘ್ನ : ಎಲಾ ಬಾಲಕಾ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ನನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಡುಗನೇ ಜಿಗಿದು ನನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅರಿತೆ. ಆದರೆ ನೀನು ಅವನಲ್ಲ ಅವನಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಅವನಂತೇ ಇರುವವ. ನಮ್ಮ ಸೇನಾಬಲವನ್ನು ಸವರಿದ. ವಿಕ್ರಮೀ ನೀನೆಂದು ಅರಿವಾಯಿತು. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಈ ರೀತಿ ಬಲಹನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವಿ ಹೇಳು. ಹೋರಾಟವಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರುವುದಾದರೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸೋಣ.

ಪದ : ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳ್ಳ..... ಸಾಕಿಲೊ ಹಿಂದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಅನ್ಯರು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅಧಿಕಾರ ಬೇಕು. ಅಂತಹ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀನಾಗಿಯೇ ಹೊಂದಿರುವಿಯೋ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾರಾದರೂ ನಿನಗೆ ನೀಡಿರುವರೊ ಹೇಳು. ನೀನು ಬಂಧಿಸಿರುವ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಲವನನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ನನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ನೀನು ಹಿಂತಿರುಗುವುದು ಲೇಸು.

ಪದ : ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡವನಲ್ಲ ಲವನ.... ಪಟ್ಟಣಕೀಗ ||

ಅರ್ಥ : ಶತ್ರುಘ್ನ : ನಮ್ಮ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ವಹಿಸಲಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಭಂಗವನ್ನು ತಂದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಅಪರಾಧಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ಹೋರಾಟದ ಛಲ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಿ ನನ್ನಣ್ಣನ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಉಭಯರನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ತಿಳಿದುಕೊ.

ಪದ : ಪಟ್ಟಣ ಕೊಯ್ಯುವೆನೆಂಬ.... ಬಿಟ್ಟನು ಶರವ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ನಮ್ಮಭಯರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನಿಗೊಪಿಸುವ ಹೋರಾಟದ ಛಲಕ್ಕೆ ನೀನು ತೊಡಗಿದೆಯಾದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಧರಾಶಾಹಿಯಾಗಿಸಿ ಲವನನ್ನು ನಾನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯಬೇಡ. ತೋರಿಸು ನಿನ್ನ ಶೌರ್ಯ. ತಮ್ಮ ಲವಾ ಸೇನೆಯ ಈಗಿನ ನಾಯಕ ಧರಗೆ ಒರಗಿದ. ಭಯ ತೊರೆದು ನನ್ನೊಂದಿಗಿರು ಆ ಅಶ್ವವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬಂಧಿಸಿಡುವಾ ಮುಂದೆ ಯಾರು ಬರುತ್ತಾರೆ ನೋಡುವಾ..

ಪದ : ಕೇಳಿ ಮೂರ್ಛಿತನಾದ..... ಮಡಿದ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ನಡೆಯನ್ನೇ ನಾನು ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಯಾರಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ಬರಲಾರದೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಮಖತುರಗದ ಕ್ರಮಣವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ ಶತ್ರುಘ್ನ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಲಾನ್ವಿತರನ್ನು ಗೆಲಿದು ಕಪ್ಪವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದನಂತೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮದ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲಕರೀರ್ವರಿಂದ ಶತ್ರುಘ್ನನ ನಡೆಗೆ ಅಡಚಣೆ ಆಯಿತಂತೆ. ಸೇನಾ ಸಹಿತನಾಗಿ ಶತ್ರುಘ್ನ ಪರಾಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದನೆಂಬುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೆಲಕಾಲ ಬಾಹ್ಯದ ಪರಿವೇ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತು ನನಗೆ ಆಶ್ರಮ ವಾಸೀ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಈ ಪರಿಯ ಬಲುಹು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು? ಅನಾಹುತಗಳಾದಾಗ ಅದರ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದಲ್ಲ ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಬಾರಪ್ಪ ಬಾ ಇಲ್ಲಿ.

ಪದ : ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆ ಬಾರೋ..... ಪೋಗಯ್ಯ ಧರಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನಮ್ಮ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಈಗ ಭಂಗ ಬಂದಿದೆ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ. ಅದು ಮುಂದುವರಿಯಲಾರದು ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನನಗಿದೆ ನೀನಿರುವುದರಿಂದ. ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮಹರ್ಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಹುಡುಗರನ್ನು ಗದರಿಸಿಯೋ ಬೆದರಿಸಿಯೋ ಇಲ್ಲ ಹೋರಾಡಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಮಣಿಸಿ ಯಾಗಾಶ್ವದ ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿ ಬಾ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣ ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂತಾಗಲಿ ಹೊರಟೆ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ತಮ್ಮಾ ಲವಾ ಧರೆಗುರುಳಿದವನೊಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ಕುದುರೆಯ ಬೆಂಗಾವಲಿಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದೋ ಮತ್ತೋರ್ವನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸೇನೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಕಂಡೆಯಾ.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಅಣ್ಣಾ ಆಳರಸನು ರಣಕಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಯಾರೇ ಬರಲಿ ಎದುರಿಸೋಣ ಅಲ್ಲವೇ ಅಣ್ಣಾ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಸರಿ ತಮ್ಮ ಸರಿ ಸಿದ್ಧನಾಗು.

ಪದ : ಪುಟ್ಟ ಬಾಲಕರಿರಾ ನಿಮ್ಮ ಪೆತ್ತ..... ಬಟ್ಟತ್ತ ಸಾರು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಘ್ನನನ ಸಹಿತ ಆಗಬಂದ ಸೇನಾಪಡೆಯನ್ನು ಮಣಿಸಿದವರು ನೀವೇ ಹೌದಷ್ಟೇ? ನಾನು ರಾಮನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಹಲವಾರು ಬಲವಂತರನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸಿದವ. ರಾಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದೇನು. ಬಾಲಕರೇ ಇದುವರೆಗಿನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ನಾವು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೆತ್ತ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಯಾರು ಎಂಬುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಯಾಗಶ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಒಳಿತಾಗುತ್ತದೆ ತಿಳಿಯಿರಿ.

ಪದ : ಪೆತ್ತವರ್ ಯಾರಾದರೇನು.... ಕುದುರೆಯ ಬಿಡಿಸು ||

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಅಯ್ಯಾ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರು ನಮ್ಮ ಹೆತ್ತವರಲ್ಲ. ಹೆತ್ತವರು ಹೇಳಿ ನಾವು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಅಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಅರಿತು ನೀನು ರಣಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕಟ್ಟಿದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾದರೆ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸತ್ವವನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು.

ಪದ : ಕಂದರರಾ ನಿಮ್ಮಳ್ ಸೋತರೆ ... ತೆರಳಿ ಕಾದಿ ಫಲವಿಲ್ಲ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಬಾಲಕರೇ ಎಂತಹ ಬಲಿಷ್ಠರಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದೇನೆಂದು ವಿವರಿಸಿದರೆ ನೀವು ದಿಗಿಲುಗೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೋಲುವುದುಂಟೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ಸೋಲಿಸದಿರುವುದುಂಟೆ? ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸೋತ ನಿಮ್ಮ ಸೋಲು ನಿಮಗೆ ಸೋಲಲ್ಲ ಫಲಬೇಡ ಮಕ್ಕಳೇ ಮಂದಮತಿಗಳಾಗಬೇಡಿ. ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ನಡೆ.

ಪದ : ಕಾದಲಾರದೆಮ್ಮನಿಂತು... ಹೋಗೆಲೋ ಚೋಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಬಾಲಕರಾದ ನಮ್ಮ ಹೋರಾಟದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನೀನು ಗಮನಿಸಿರಬಹುದು. ಬಲಿಷ್ಠರನ್ನು ನೀನು ಮಣಿಸಿರುವಿ ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳಿದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಭೇದೋಪಾಯಗಳನ್ನು ನೀನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದು ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಬೆದರಿಸುವುದೇಕೆ ಎಮ್ಮನು? ಸತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸತ್ಯ ಇದ್ದವರನ್ನು ಕರೆಸು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳಿಸು ನಾವಂತು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಪದ : ಹೋಗುವಾತನಲ್ಲ..... ಬಾಣದಕಟ್ಟು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪಿತವಾದ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ಅದು ಅದರಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಕ್ರಮಿಸಿ ನಮ್ಮ ನಾಡನ್ನು ಸೇರುವವರೆಗೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನೂ ನಾವು ನಿವಾರಿಸಲೇಬೇಕು ಯಾಗಭಂಗಕ್ಕೆ ನೀವು ಕಾರಣರಾಗುವುದಾದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅನುಕಂಪ ಇಲ್ಲ. ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ತೊಡಗಿರಣಕ್ಕೆ-

ಪದ : ಶರಧಿಗೆ ಸೇತುವೆ..... ದುರುಳರೊ ನಾ ನರಿಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹರನೇ, ಶಂಕರನೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಆ ಬಾಲಕರ ಕೈಯಿಂದ ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿದನೇ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸರ್ವಕಾರ್ಯದಲ್ಲೂ ಸರ್ವ ವಿಧದಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಸಹವರ್ತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ನಾನೇ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿದನೆ? ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ನಿದ್ರೆ, ಆಹಾರ, ಮೈಥುನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ ಜೀವಿತದಲ್ಲೂ ಭೀಕರ ಕದನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಕೊಂದ, ಅತಿಕಾಯನನ್ನು ಕೊಂದ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಾದ ಬಾಲಕರಿಬ್ಬರಿಂದ ಅವಸಾನವೇ? ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಸೋತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ರಾಮ, ಈಗ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕರ್ಮಫಲವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ ಏನಾಗಿದ್ದರೇನು - ಏನ ಸಾಧಿಸಿದರೇನು ಹಿನ್ನೆನಿಸಿದೆ ನಾನು ಯಾಗ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಯಾಕೆ ನಾನು ಇನ್ನು ಧೀಕ್ಷಾ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು. ಪರಿಣಾಮದ ಸಂತಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲವಾದ ಮೇಲೆ ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಕ್ರಮವೇಕೆ. ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವೇ ಇಲ್ಲ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ತರಳರು ತರಳರಲ್ಲವಷ್ಟೆ ದುರುಳಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಮರುಳಿರಬೇಕು.

ಶತ್ರುಘ್ನ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ತೆರಳಿದ ಸೇನಾ ಬಲವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿದ ಬಾಲಕರು ವಿಕ್ರಮೀ ಬೀಜಕ್ಷೇತ್ರೋನ್ನ ಇರಬಹುದೋ ಏನೋ ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮದ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಹಳಿದು ಹಂಗಿಸಬಾರದು ಶಿವನೇ ಶಿವನೇ ಎಂದು ಸೈರಿಕಲು ಏನ ಮಾಡಲಿ ದಾರಿತೋರು ರಂಗನಾಥ ದಾರಿತೋರು.

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಣ್ಣಾ.... ದೇವಾ... ನನ್ನ ನಿವೇದನೆಗಳನ್ನು ಆಲೈಸಬೇಕು.

ಪದ : ಅಣ್ಣ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ..... ಕೆಡಹುವ ಚಿಣ್ಣರುಂಟೆ ||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಣ್ಣದೇವಾ ಜೀವಿತದ ಅನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಮಾನವರಿಗೂ ಆದರ್ಶನೆಂದು ಪರಿಗಣಿತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುವುದುಂಟೆ? ಅಣ್ಣದೇವಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಒಂದು ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಶಕ್ತಿಯ ರಾಮಾಭಿಧಾನದಿಂದ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ಆ ಮಹಾಶಕ್ತಿಗೆ ಭೇದಿಸಲಾರದಿರುವುದು ಭೇದಿಸಲಾರದಿರುವುದು ಯಾವುದಿದೆ ದೇವರೆ ಅದಲ್ಲಾ ರಾಮನು ಕೇವಲ ದಶರಥಾತ್ಮಜ ಮಾತ್ರನಾಗಿದ್ದೆ. ಅವನೊ ಅವನಿಂದಲಾಗಿ ಅವನ ಅನುವರ್ತಿಗಳೋ ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕಾದುದನ್ನು ತೊರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಣ್ಣದೇವಾ ಬರಬೇಕಾದುದು ಬರಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ತೊಡಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸಹವರ್ತಿಯಾಗಿ ಇದ್ದು ನಿನ್ನ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ತನ್ನ ಕೊಡುಗೆಯ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಮಣಿಸಿರುವ ಬಾಲಕರು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯವಾದರೂ ನಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮಣಿಯುವವರಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನೇ ಆ ಬಾಲಕರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಆಶೀರ್ವಾದದೊಂದಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನನನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನೂ ಬಲಸಹಿತ ಆ ತರಳರು ಮಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅವರುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಮೊರೆ ಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ ಶೌರ್ಯ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತನಾಗಿರು. ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಾ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ಅನುಗ್ರಹ ನಿನಗಿರಲಿ.

ಪದ : ಅಪ್ಪಣೆಯ ಕೊಡಿ ಎನುತ..... ಕಂದರ್ಪರೂಪ ||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಒದಗಿ ಬರುವ ಕಂಟಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುವ ಸೇನಾ ಸಮೂಹ ಈಗಾಗಲೇ ಪಾಲಾಗಿ ಶತ್ರುಘ್ನನನೊಂದಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಂದಿಗೂ ತೆರಳಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಸೇನಾಬಲದ ಕಾರ್ಯ ಯಶಸ್ವಿ ಆಗಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಪರವಾಗಿ ತೆರಳಿರುವ ಸೇನಾ ಬಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದ್ದಾದ ಬಲುಹುಳ್ಳ ಸೇನಾವಾಹಿನಿಯೊಂದಿಗೆ ತರಳರನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವವರನ್ನು ಕಂಡು ಎದ್ದು ನಿಂತಿರುವ ಈ ಹುಡುಗನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ ಯಾಕೆ ಈ ಸೆಳೆತ ನನಗೆ ಇರಲಿ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬಾಲಕರೇ?

ಪದ : ಕಂದ ನಿಮ್ಮನು ಪೆತ್ತ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಾರು..... ಕೊಂದ ಕಾರಣವದೇನು||

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಬಾಲಕರೇ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅರಿತು ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನೂ ಕರ್ತರನ್ನೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕರದಿಧನುಷರವಾಂತು ರೋಷದಿನಿಂದಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಭಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯದ ಕಾರಣರೂ-ಕರ್ತರೂ ನೀವೇ ಹೌದು ಎಂದು ನಾನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ವಿಷಯ ಉದ್ದೇಶ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಯೋಜನ ಎಂಬ ಅಂಗಗಳಿವೆ. ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ವಿಷಯ. ಬ್ರಹ್ಮ ಹತ್ಯಾದೋಷ ಪರಿಹಾರ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ಉದ್ದೇಶ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಇದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಅಧಿಕಾರ ಸಮಸ್ತ ಜನರ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಶಂಕಿತ ದೋಷವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನ. ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಮಕ್ಕಳೇ - ಶ್ರೀರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಂಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಬೆಂಗಾವಲಿಗೆ ನಿಂತವರಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಬೇಕಾದುದು ನಿಮಗೆ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಅದು ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾನು ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಈ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಿಮಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ಹೇಳಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ನೀವು ಈ ಕಾರ್ಯದ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥರು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ. ಮಕ್ಕಳೇ ಒಂದು ಸಲಹೆ ನಿಮಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಸಂಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ಪರ್ಯಟನೆಗೆ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ

ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದ ಯಾಗ ತುರಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸುಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವುದು
ನಿಮಗೆ ಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಭೂಷಣ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಇದುವರೆಗೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದು. ಇದನ್ನೇ ಕೇಳಿದ್ದು.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಕೇಳಬೇಕಾದ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ
ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕ್ರಮವೇ ಇಲ್ಲವೆ.

ಪದ : ತುರುಗವ ಬಿಡಬೇಕಾದರೆ ಕೆಲಸಗಳುಂಟು..... ದುರುಳತನಗಳೇನು ||

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಅಯ್ಯೋ ಪರಮ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವವರು
ನಾವು.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ನಮಗೆ ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ಬೋಧನೆ ಕೇಳುವ ತಾಳ್ಮೆಯೇ
ಇಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ವಿಷಯ ಉದ್ದೇಶ ಅಧಿಕಾರ ಇದರ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದೆ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ನಾವು ಮಾಡಿದವರೆಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ನಮ್ಮ ಸುಮಧುರ ತೋಟವನ್ನು ಹಾನಿ ಮಾಡಿದ ಕುದುರೆಯನ್ನು
ಬಂಧಿಸುವುದಷ್ಟೇ ನಮಗೆ ವಿಷಯ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಈ ಆಶ್ರಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಹೊತೋಟವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಪಾಲಿಸಿದವರು
ನಾವು ಆದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಒದಗುವ ಹಾನಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು
ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಈ ಆಶ್ರಮದ ಉಪ್ಪು ಅನ್ನ ತಿಂದು ಬೆಳೆದವರು ನಾವು ಎಂಬುದೇ
ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಅಯ್ಯಾ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದವನು ಜಾಣ ಭುಜ ಬಲತ್ರಾಣ
ಎಂದು ಎನಿಸುವುದೇ ನಮಗಿರುವ ಪ್ರಯೋಜನ.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಸಂಕಲ್ಪಿತವಾದ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗವನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಬದ್ಧತೆಗಳ ಏನು ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕೆ ನೀವು ತೊಡಗಿ; ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಅರ್ಥ : ಭರತ : ಹಾಗಾದರೆ ತೊಡಗಿ ರಣಕ್ಕೆ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ತಮ್ಮ ಈ ಬಂದವನ ಸೇನೆಗೂ ಹಾನಿ ಆಗಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಜಾಂಬವರಂತೆ ಹನುಮಂತನಂತೆ ಅಂಗದನಂತೆ ಸುಷೇಣನಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಅಣ್ಣ ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ರಾಮನ ತಮ್ಮನಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಶತ್ರುಘ್ನರ ಅಣ್ಣನಂತೆ ಭರತ ಅವನೂ ನೆಲಕ್ಕೂರಗಿದ.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಬರುವವರು ಇರಬಹುದು ನೋಡೋಣ.

ಪದ : ಭರತ ಸಂಗರದಿ ಮೈ..... ಕೇಡಿದೆಂದು ||
ಯಾಗದೀಕ್ಷೆಯ..... ಪಯಣಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆ ತಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಪರಮಾತ್ಮಾ ಯಾಗಭಂಗಿತವಾಗಬಹುದಾದ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಯಾಗ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ? ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರಿಂದ ತರ್ಕಿತವಾದ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾದ ಮುಹೂರ್ತವದು. ಹಾಗಾದರೆ ಯಾಕೆ ಈ ದುರಂತಾನುಭವಗಳು ನನಗೆ? ವಂಶ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅನುಸಂಧಾನಿತವಾದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿತ ಕೀರ್ತಿ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಆಗದಂತೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ? ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾದ ಈ ಸಹೃದಯತೆಯ ಸಹವರ್ತಿತ್ವದ ಅನುಬಂಧ ಇದಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಈಗ ಭಾದಕವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ತರ್ಕಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದು ನನ್ನ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೆ ಇರಬೇಕು. ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಯು ನೀಡುವ ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನನ್ನವರ ಪಾತ್ರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇದುವರೆಗೆ ಆಗಿದ್ದೇ ಹೌದಾದರೆ ನಾನೂ ಸಹ ನನ್ನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲೇಬೇಕು. ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು

ಹೊರಡಬಹುದೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ತರ್ಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಗದ ಪ್ರಮುಖಾಂಗವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪರ್ಯಟನೆಗೆ ತೊಡಗಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಬದ್ಧತೆ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾನೇ ಯಾಗ ದೀಕ್ಷಾವೃತ್ತನಾಗಿ ಆಯ್ದು ಬಲದೊಂದಿಗೆ ಮಹರ್ಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯವರ ಆಶ್ರಮದ ಸರಹದ್ದಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ಓ ಹೊ ಹೊ... ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ನಮ್ಮವರನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ನೆಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋರಾಟ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಅದೇನದು ಎರಡು ವರ್ಚಸ್ಸುಗಳು ಇವರೇ ಇರಬಹುದೆ? ನಮ್ಮನ್ನು ಘಾತಿಸಿದವರು.

ಪದ : ಕುಶಲವರನು ಕಂಡ ರಾಮ..... ಮನದೊಳು ಚಿಂತೆ ಮಾಡಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರದ ಧಡಿಗ ರಕ್ಕಸರು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದುದನ್ನು ಕಂಡವನು ನಾನು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರತಿದಿನದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನೋವು ಸಾವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರನ್ನು ಕಂಡವ ನಾನು. ಆದರೆ ಆ ಹೋರಾಟ ಕಣದಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲು ಬಲದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಂದು ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಸೃಜಿಸಿದ ಈ ದೃಶ್ಯ - ಹೇಗೆ ಪರಿಗ್ರಹಿತವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶತ್ರುಘ್ನನೋ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನೋ, ಭರತನೋ ಅಥವಾ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಈ ತರಳರನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ವಿಕ್ರಮಿಗಳೋ ಸಾಮಾನ್ಯರಾದವರಲ್ಲ. ನನಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಅವರ ವಿಕ್ರಮ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದಾದಾಗ ಓ.. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಎರಡು ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪದವನ್ನು ನಾನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡು ರೀತಿಯಿಂದ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿ ಮಾನ್ಯವಾಗುವ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳು ಅಥವಾ ಎಡು ಧ್ವಂದ್ವಗಳೇ ಇವರು ಆಗಿರಲೇಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಎರಡು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾದ ಚೇತನ ಪ್ರಾಕಾರಗಳು ಒಂದು ಪುಣ್ಯಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಧಾನಿತವಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡು ಈ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಿದೆ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಆ ತರಳರಿಂದ ಸಾಧಿತವಾದ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕೋಪೋದ್ರಕ್ತನಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲೇಬೇಕಾದ ನನಗೆ ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಸೆಳೆತ ಏಕೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನನಗೆ ಇರುವ ಈಗಿನ ಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ವ್ಯವಹರಿಸಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಓ ಎಳೆಯ ತರುಣ ವಿಕ್ರಮರಿರಾ...

ಪದ : ಇನ್ನಾದರು ಏಡ ಬೇಡ..... ಋಷಿಯಾಶ್ರಮಾದೊಳಿಷ್ಟ ಹಸನೇನು ಮಾಯ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮಕ್ಕಳೇ... ನಿಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮಿ ಬಲುಹಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನನಗೆ ಕಾಣಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರು ಬೇಡ ಬಾರದೆಂದು ನನಗೆ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪರಿಣಾಮದ ಬಲುಹನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆಯರು ಯಾರೆಂದು ನಾನರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ಸುಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವ ನ್ಯಾಯ ಕ್ರಮಣವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ನೀವು ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ಕುತೂಹಲಿಗನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಯಾಕೆ ಈ ಕುತೂಹಲ ಎಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಈ ಕಾರ್ಯ ಆಶ್ರಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದುದಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಮೀರಿದ ವಿಕ್ರಮದ ವಿನಿಯೋಗ ಏಕೆ? ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪಥಕ್ಕೆ ಇದು ವಾರಕವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ನಿಮ್ಮ ನಡೆಯನ್ನು ನೀವು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರಾ ಹೇಳಿ.

ಪದ : ಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮೊಳು..... ಕಾದಲು ಮನಸುಂಟೆ ||

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಪರಿಭವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೂ ಕೂಡಾ ಪರಿಚಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪರಿಕ್ರಮದ ನಿನ್ನ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನವರ ನಡೆ ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಈ ರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೀನು ಅಥವಾ ನಿನ್ನವರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ವ್ಯವಹರಣೆಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾಯಿಯ ವಿಚಾರ ಯಾಕೆ ಬೇಕು ಹೇಳು.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಣುವಾಗ ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಜ ಹೃದಯ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ನೀವು ನಾರೀ ಹೃದಯ ಭೂಷಿತರೆಂದು ನಮಗೆ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಪ್ರೀತಿಯೋ ವಾತ್ಸಲ್ಯವೋ ಅನುರಾಗವೋ ಅನುಕಂಪವೋ ಭೂಷಿತರಾದ ನಾರಿಯರು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತೆ ನೀವು ನಮ್ಮ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಏನು? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಂಟು ಬೆಳೆಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಉಂಟೆ? ನಿಮಗೆ

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ನೀನು ಸೇರಿದಂತೆ ನಿಮ್ಮವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾವು ಕ್ಷತ್ರಿಯರೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಜಾತಿಯ ಧರ್ಮಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವನು ನೀನು ಹೌದಾದರೆ ಹೋರಾಟವೊಂದನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸು.

ಅಥ : **ಲವ :** ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವ ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ನೆಗಳ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ನೀವು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೀರಿ..

ಅರ್ಥ : **ಕುಶ :** ಯಥಾ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಅರಿವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಪವಾದ ಬಲುಹಿನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಜಸತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : **ರಾಮ :** ಮಕ್ಕಳೇ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಬಹು ಬಲಾನ್ವಿತರನ್ನು ಕೆಡಹಿದ ನಾನು ಹೊಸ ಪರಿಯ ಅರಿವಾಂತು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಇಲ್ಲ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ವಿಕ್ರಮೀ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ತೊಡಗಲೇ-ಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ವಿಕ್ರಮದ ಬಲುಹಿನ ಗರಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : **ಕುಶ :** ಅಯ್ಯಾ.. ನಮ್ಮ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ಗರಿಷ್ಠರೆಂದೂ ವರಿಷ್ಠರೆಂದೂ ಹೇಳಿಯೇ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅರ್ಥ : **ಲವ :** ಹಾಗೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದವರೆಲ್ಲರು ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದೆ ಧರಾ ಶಾಂತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನರಿತು ನೀನು ತೊಡಗು.

ಅರ್ಥ : **ರಾಮ :** ಮಕ್ಕಳೇ ರಣ ಕಣದಲ್ಲಿ ರಾಮನನ್ನು ನೀವು ಅರಿಯುವಂತಾಗಲು ಶರ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಅರ್ಥ : **ಕುಶ :** ತಮ್ಮ ಲವಾ ಇದುವರೆಗೆ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದವರಿಗಿಂತ ಇವನು ಹೆಚ್ಚಿನವನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಜಾಗೃತೆ.

ಅರ್ಥ : **ಲವ :** ಇವನು ಎಷ್ಟೇ ಹೆಚ್ಚಿನವನಾಗಿರಲಿ ನಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನವರಾಗಲಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತು ಬೇಡ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಹೋರಾಡೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ತಮ್ಮ ಲವ ಇಂತಹ ಮಹಾಬಲರುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರೊಡನೆ ಬಂದ ಮಹಾಬಲವನ್ನು ಮಣಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ನಮಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಈಗ ಅರಿವಾಯಿತು ಇದೋ ಇವನ ಕಂಠದಲ್ಲಿರುವ ಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊ. ತಮ್ಮ ಇವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಮತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದಂಡೆ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊ ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಅಣ್ಣಾ ಎಂತೆಂತಹ ಆಭರಣಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ತೋರಿಸುವ ಅಣ್ಣಾ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ತೋರಿಸುವಾ-

ಪದ : ಇಂತೆಂದು ಹನುಮಚಾಂಬವರು..... ಏನೆನುತಿರ್ದಳದೆಂತೆನೆ ||
ತರಳಲವನ.....ಬರಲಿಲ್ಲವೇಕೆ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಪರಮಾತ್ಮಾ.. ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಏಕೆ ಬಂತಪ್ಪ? ಬಂಧನದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತರುತ್ತೇನೆಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಹೋದ ಕುಶನೂ ಮರಳಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೇ ಇನ್ನೂ ನಾನು ಏನನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಿದೆಯೋ ಮಹರ್ಷಿಗಳಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯವರು ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳು ನನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿತವಾದ ವಿಧಿಯ ಆಟವೆಂದು ನನಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ದೇವರೇ ಇದನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಅನುಭವಿಸಲಿ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ +ಲವ : ಅಮ್ಮ ಅಮ್ಮ ನಾವು ಬಂದೆವು ನಾವು ಬಂದೆವು.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಬಂದಿರಾ ಬಂದಿರಾ

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ನಮ್ಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನೋಡಮ್ಮ ನೋಡು.

ಪದ : ಮಂಗಳ ಮಹಿಮ ರಾಮನ..... ನೋಡೆಯಮ್ಮ ||
ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಭರತನ..... ಮಕುಟವ ನೋಡೆಯಮ್ಮ ||

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಅಮ್ಮಾ ನಮ್ಮ ತೋಟವನ್ನು ಹಾನಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಅದರ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದ ಬಂಗಾರದ ತಗಡಿನ ಲಿಖಿತವನ್ನು

ಓದಿದೆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದೆ. ಕುದುರೆಯ ಬೆಂಗಾವಲಿಗೆ ಬಂದವನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿ ಸೋತೆ. ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರು ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಣ್ಣ ಬಂದ ಮತ್ತೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಿತು. ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದವ ಸೋತು ಅಮ್ಮ ನೆಲಕ್ಕೆ ಒರಗಿದ ಅವನ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದ ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣ ಇದು ಅಮ್ಮಾ...

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಅಮ್ಮಾ ಅಮ್ಮಾ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತಿನ್ನಾರಾದರೂ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಸಿದವ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಸರ್ಪನಂತೆ ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನನ್ನೂ ನಾವು ಕೆಡಿಹಿದೆವು ಅಮ್ಮ ಅವನ ಶಿರೋಭೂಷಣವಿದು.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಮತ್ತೂ ಒಬ್ಬ ಬಂದ ಅಮ್ಮ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ ಸೋತು ನೆಲಕ್ಕುಳಿದ ಅವನ ಕೈಚಳಕ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನ ಕೈ ಕಡಗವನ್ನೇ ತಂದಿದ್ದೇವೆ ಅಮ್ಮ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಮತ್ತೆ ಬಂದವನು ಮಾತ್ರ ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತಂಭೀಭೂತಗೊಳಿಸಿದ ಮೃದು ವಚನ ತಾಯೇ ಆದರೂ ಕಠೋರ ಮಾತುಗಳು. ಶರಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದ್ಧತೆ ಇದ್ದರೂ ಪ್ರಖರತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ತಾಯೇ? ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯೋ ಬದ್ಧತೆಯೋ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವನು ಹೋರಾಡಲೇಬೇಕಾದಾಗ ನಾವು ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ ಅವನನ್ನೂ ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿಸಿದೆವು ತಾಯೆ ಅವನ ಹಾರ ಇದು.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮಕ್ಕಳೇ ನಾಲ್ಕು ಘಟಕಗಳಾಗಿ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದವರು ಯಾರೆಂದು ಯಾಕೆಂದು ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೇ?

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಅಮ್ಮಾ... ನೀನು ನನಗೆ ವಿಧಿಸಿದಂತೆ ನಾವು ಯಾರು ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ತಾಯೇ!

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಅಮ್ಮಾ ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಸೋತವನು ಶತ್ರುಘ್ನ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಆಮೇಲೆ ರಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಣಿದವನೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣ.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ನಂತರ ಎದುರಾದವನು ಭರತ

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಕೊನೆಗೇ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದನಾದರೂ ಸೋತು ಒರಗಿದವನು ರಾಮ ಅಮ್ಮಾ ರಾಮ.

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಅದೋ ನಾವು ಬಿಗಿದು ತಂದವರು ಜಾಂಬವರಂತೆ ಹನುಮಂತನಂತೆ, ನೋಡು ನೋಡು ಅವರನ್ನು ಏನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು.

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ರಾಮಾ ರಾಮಾ ರಾಮಾ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಅಮ್ಮಾ ತಾಯೇ ಏನಾಯ್ತು ಏನಾಯ್ತು-

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಅಮ್ಮಾ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದೇವೆ ನಿನಗೇನಾಯಿತು ತಾಯೇ.

ಪದ : ಮಗುವೇ ನೀನಿಂತು..... ಎನ್ನಯ ಕಾಂತ ರಾಘವರಾಯ ||

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮಕ್ಕಳೇ ನಮ್ಮ ತೋಟಕ್ಕೊಂದು ಕುದುರೆ ಬಂದು ಹಾನಿ ಮಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಹಾನಿ ಆದೀತು ಮಕ್ಕಳೇ ಅದನ್ನು ಸವಾಲಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೀವು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸದಿಂದ ಎಷ್ಟು ಹಾನಿ ಆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ತಿಳಿಯಿರಿ ಮಕ್ಕಳೇ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ನೀವು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದಿರಿ. ಸೇನಾ ಪಡೆಯ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋರಾಡಿದವರು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸಹೋದರರು ಮಕ್ಕಳೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಅರಸುಗಳನ್ನು ತಂದೆಯಂತೆ ಭಾವಿಸುವುದು ಧರ್ಮ. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದನೆಂದು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಿರಲ್ಲಾ-ಒಂದು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ವರುಣ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ ಗುರುಗಳು ಬರುವುದರ ಒಳಗೆ ಈ ಮಟ್ಟದ ರಾಧಾಂತವನ್ನು ಮಾಡಿದಿರಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳೇ ಸೀತಾನಂದನರಿಗಿದು ಶೋಭೆಯೇ ಮಕ್ಕಳೇ ಅದೋ ಅದೋ ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯವೇ ಸರಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುವರೇ ರಕ್ಷಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಏನಿದು ವಿಪರೀತ - ಏನಿದು ವಿಚಿತ್ರ?

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ಮುನಿವರಾ - ನನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಿಗದೇ ಇದ್ದ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ನಿಮ್ಮ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ರಾದ್ಧಾಂತವಿದು ಸ್ವಾಮಿ | ರಾದ್ಧಾಂತವಿದು.

ಪದ : ಕರವ ಮುಗಿದು ಬೆದರಿರುವ..... ಕಾದಿರಿರಿ ಬಾಲಕರಿ

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ದೇವಿ ಜಾನಕೀ ತೀವ್ರಳಾಗಿ ಚಿಂತಿತಳಾಗಬೇಡ. ಮಕ್ಕಳೇ ನಿಮ್ಮ ಹೋರಾಟದ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರು ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಅರಸುಗಳೇ ಹೌದು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಆಶ್ರಮದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನೀವು ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಅರಸುಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಹೇಗೆ ಒದಗಿ ಬಂತು ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಪದ : ಕೇಳಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಮಹಾಮುನಿ..... ಮಾಡಿದ ಪರಿಯನು ||

ಅರ್ಥ : ಲವ : ಗುರುವರ್ಯಾ ನಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯೊಂದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಅಲಂಕೃತವಾದ ಕುದುರೆ ಅದು. ಬಂಗಾರದ ಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯ ಹಣೆಗೆ ಅನಿಸಿದ ಬರಹವನ್ನು ಓದಿದೆ ಪ್ರಚೋದಿತನಾದೆ. ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಘ್ನ ಎಂಬವನು ಬಂದ ಹೋರಾಡಿದೆ ಸೋತೆ ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ ಅಣ್ಣ ಬಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದ ಹೋರಾಡಿದ. ಶತ್ರುಘ್ನ ಮಣಿದ.

ಅರ್ಥ : ಕುಶ : ಆಮೇಲೆ ಗುರುಗಳೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಂತೆ - ಭರತನಂತೆ - ಅದೆಷ್ಟೋ ಸೇನಾ ಪಡೆಯೊಡನೆ ಬಂದು ಹೋರಾಡಿದರು. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾದ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಅವರನ್ನೂ ಮಣಿಸಿದೆವು. ಕೊನೆಗೆ ಬಂದ ರಾಮನೆಂಬವನ್ನು ಹೋರಾಟವನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿಸಿದೆವು. ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರಂತೆ ಮಹಾನ್ ಕಾರ್ಯಸಾಧಕರಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು ಗುರುಗಳೇ ಎಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು. ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಜಾಂಬವರಂತೆ ಆಂಜನೇಯನಂತೆ ವಿಕ್ರಮಿಗಳು ಇವರು ಯಾರು ಅಲ್ಲ ಗುರುಗಳೇ ನಿಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೇ ಬಲಾಡ್ಯರು ಬಲಾಡ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಗುರುಗಳೇ!

ಅರ್ಥ : ಸೀತೆ : ನಿಜದ ಅರಿವು ನಿಮಗಿದೆ. ಏನೋ ಮಹತ್ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿತವಾದಂತೆ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಿ ಗುರುಗಳೇ!

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಜಾನಕೀದೇವಿ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಅನುಬಂಧಿತವಾಗುವ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಧಿನಿರ್ಣಯ ಎಂಬ ಸತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇರಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಯಾರಿದಂಲೇ ಆಗಲಿ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳು ಆಯಾಯ ಅನುಬಂಧದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತರ್ಕಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾರ ನಡೆ ಎಷ್ಟು ಸರಿ ಅಥವಾ ಎಷ್ಟು ತಪ್ಪು ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಯಾರೂ ಪರಾಮರ್ಷಿಸಲಾರರು. ನಡೆದ ಘಟನೆಯೂ ನನ್ನ ಆಶ್ರಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಿರಿಬ್ಬರೂ..... ನಿಮಗೆ ಬಾಲಕರಿರ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಲವಾ... ಬಾ... ಇಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯೊಂದು ಬಂದು ನಮ್ಮ ತೋಟವನ್ನು ಹಾನಿ ಮಾಡಿತು. ನೀನು ಕುದುರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆ. ಹಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲಿಖಿತವನ್ನು ಓದಿದೆ ನಿನಗೆ ಗೃಹಿಕೆಯಾದದ್ದು ಎರಡು ಸಾಲು ಮಾತ್ರ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರು. ಭುಜ-ಬಲತ್ರಾಣರು ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಆಗದವರು ಪೇತುಗರು ಇದರಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತನಾಗಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದೆ. ಸೋತು ಬಂಧಿಯಾದೆ. ಕುಶಾ.. ಬಾ... ಇಲ್ಲಿ ಲವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ನಿನ್ನ ಬದ್ಧತೆ. ಆದರೆ ನಡೆಗೊಂಡು ಶೋಭೆ ಬೇಡವೆ. ನೀನು ಹೋರಾಟವನ್ನೇ ನಡೆಸಿದೆ. ಈಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ರಾಮನಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪಿತವಾದ ಅಶ್ವಮೇಧದ ತುರಗವದು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಯಾಗಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿರುವ ನಾವು ಯಾವುದೇ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡಬಹುದೇ? ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅದು ವಿರೋಧವಲ್ಲವೇ ಅಂತಹ ನಡೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನೀವು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಿರಿ ಮಕ್ಕಳೇ! ಲವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿನೀತ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ನೀನು ತೊಡಗಬಹುದಿತ್ತು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸಂಕಲ್ಪಿತ ಯಾಗಕ್ಕೆ ನೀನು ಅನುಕೂಲಿಗನಾಗಬಹುದಿತ್ತು. ಇರಲಿಬಿಡಿ. ಮುಂದಿನದ್ದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡೋಣ.

ಪದ : ತರಳ ನೀ ಮರುಗದಿರೆ..... ಮುಂದೆ ಕೇಳಿದೆ ಹಿಂದೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಜಾನಕೀದೇವಿ. ಈ ಸಂಘರ್ಷವು ಈಗ ಸಂಕಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಸಂತಸದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಅದರಲ್ಲಿರುವುದೆಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ವೃಥಿಸಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿದವರು ಅಸುವು ಅಳಿದು ಬಿದ್ದಿರುವರೋ ಅಥವಾ ಕಸುವು ಅಳಿದು ಬಿದ್ದಿರುವರೋ ಎಂಬುವುದನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ದುರಂತಕ್ಕೊಂದು ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಲು ದೈವಾನುಗ್ರಹ ನನಗೆ ಇರಬಹುದೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನನಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಈಗ ರೂಪಿತವಾದ ರಣಕಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ. ಚಿಂತಾ ರಹಿತರಾಗಿರಿ.

ಪದ : ಪರಿಪರಿಯದು:ಖದಲಿ ಮರುಗುತಿಹ.....ಎಂದು ಕಾಣಿಸಿತು ಮುನಿಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಕುಶ-ಲವರೇ.. ನೀವು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. ಶಿಷ್ಯರೇ ನೀವೂ ಕೂಡಾ ನನ್ನ ಜತೆಗಿರಿ. ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ... ಸ್ವಚ್ಛವಾದ, ಶುಭ್ರವಾದ, ಸುಮಧುರವಾದ, ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಪರಿಸರ ಕಲುಷಿತವಾಯಿತಲ್ಲಾ. ವಿಕೃತಗಳು, ವಿಕಲ್ಪಗಳು, ವಿಚಿತ್ರಗಳೂ, ವಿಸ್ಮಯ, ವಿಪರೀತಗಳು ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಗೋಚರಿತವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನನ್ನ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ಕಳಾಹೀನನಾಗಿಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಭರತ-ಲಕ್ಷ್ಮಣ-ಶತ್ರುಘ್ನರು ಕಾಯಕಾಂತಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಮಗ್ರ ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಯೇ ಗರಿಷ್ಠಾ ಘಾತವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ದೈವ ನಿರ್ಣಯವಲ್ಲದೆ ಈ ದುರಂತ ಸಂಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಚೇತನಾಂಶನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದೈವಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಆಗ್ರಹವೆಂದು ತರ್ಕಿಸಲು ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಾಲದು. ಆದರೆ ಈ ದುರಂತ ಪರಿಣಾಮದ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಗೆ ಸಾಕಾಗಬಹುದಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ದೇವರು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ

ಪದ : ಈಕ್ಷಿಸುತ ಭೂಪಾಲ..... ಸುರಪನ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಸಂಪದದಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯ ಸಂಪದದಲ್ಲಿ ಚೇತನ ರೂಪನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ದೃಢಚಿತ್ತದಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಅಜರುದ್ರಾದಿ ಮಹಾಚೇತನರೂಪರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನನ್ನ ಆಶ್ರಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕರ್ಕಶ ಕದನದಲ್ಲಿ ಧರೆಗುರುಳಿರುವ ಸಕಲ ಜೀವರುಗಳೂ ಜೀವಚೇತನ ಪಡೆದು ಎದ್ದುನಿಲ್ಲಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ ಮಂತ್ರೋದಕವನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಏಳಿ ಎದ್ದೇಳಿ ಜಾಗ್ರತರಾಗಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ನಮ್ಮ ಈ ಜಾಗೃತಮತಿ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗೆ ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಯತಿ ವರೇಣ್ಯರಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳೇ ಅನುಗ್ರಹದಾತರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಸಕಲ ಸಂಪದದ ಭೂಷಿತನಾದ ದಶರಥ ಪುತ್ರ ರಾಮ ಇಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ನನ್ನವರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ನಮಸ್ವಿತವಾದ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಗುರುಗಳೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಸರ್ವರಿಗೂ ಸನ್ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

ಪದ : ಚರಣಕೆ ಪೊಡಮಟ್ಟಂದಾ....ರಾಮ ಮತ್ತಿತಂದಂ ||
ಕಂದರಿವರು ಯಾರು.....ತಾವಾವುದು ಮುನಿಯೆ ||
ಬಿಲ್ಲುವಿದ್ಯಗಳನ್ನು.....ಕೊಂದುದೇಕೆ ಮುನಿಯೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮುನಿವರೇಣ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ದೋಷದ ಶಂಕಿತನಾಗಿ ನಾನು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ನಾನು ತೊಡಗಿದ ಯಾಗದ ಅಶ್ಚ ಬಂಧಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಯಾಗ ಪೂರ್ಣಹುತಿಯ ಆಶಯದಲ್ಲಿ ತುರಗಬಂಧನ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ನಾನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ನಮ್ಮವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆಶ್ರಮವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಬಲುಹು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಾರದು; ಬಿಲ್ಲು ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲೇಬೇಕೆಂಬ ಛಲವನಾಂತು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿರುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಾ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪ್ರಖಿರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಸಕ್ತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವಲ್ಲಿ ರಕ್ತಜನ್ಯ ಚೇತನವು ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂಬುವುದು ಸತ್ಯ ತಾನೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಉಭಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಯಾರು ಯಾವ ಕುಲಜರು ಯಾವ ದೇಶೀಯರು ಧನುರ್ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಇವರಿಗಿತ್ತವರು ಯಾರು ಕಲಿಕಾ ಕೇಂದ್ರ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸುವ ಕೃಪೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜನ ನಂಬಿದಂತೆ ಲೋಕ ಕಂಕಟರೆನಿಸಿದವರನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿದ ನಾನೂ ಸೇರಿದಂತಿರುವ ನಮ್ಮ ಪಡೆಗೆ ಈ ದುರಂತ ಒದಗಲು ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ದಾನವಾಂತಕ ಕೇಳು.....ಈ ರಾಜ್ಯದೊಳಗೆ ||
ಭಾನುವಂಶಜ ಕೇಳು....ಜಾನಕಿಯ ಸುತರು ||

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ.. ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾನು ಉತ್ತರಿಸಿದನಾದರೆ ಸತ್ಯದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದ ತೃಪ್ತಿ ನನಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ನಿನ್ನ ಚರಿತಾಮೃತವೆಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ನೀನು. ಅಂತಹ ನಾಯಕನು ಕಳಂಕ ರಹಿತನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಕವಿಯ ಆಶಯ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅರಿತು ಬರೆದನೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಎಣಿಕೆಯ ರಾಮ ಚಿತ್ರಿತನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ನಿನ್ನ ಜೀವಿತದ ಪೂರ್ವಾಲೋಕನವನ್ನು ಮಾಡು. ಕಟ್ಟಾಳುವಾದರೂ ಪರಮ ಕರುಣಾಳು ಎನಿಸಿದವ ನೀನು ವದಾರ್ಹರೆಂದು ನೀನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಂತಹವರ ನಿರ್ನಾಮಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಾಗಲೂ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಬದುಕಿ ಬಾಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿದವ ನೀನು. ಸಂಸಾರಿಕವಾದ ಅನಾಯತದ ಅರಿವನ್ನಾಂತು ಕ್ಲುಪ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲಂಕೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ನಾನು. ಆದರೆ ರಾಮಾ ಭೂಪತಿತ್ವದಿಂದ ಹೊರತಾಗಲೂ ಭೂಜಾತೆಯ ಪತಿಯಾಗಿ ಪತಿಯ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಮೆರೆದ ನೀನು. ಭೂಪತಿ ಆದ ನಂತರ ನಿನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಭೂಜಾತೆಯನ್ನು ತೊರೆದೆಯಲ್ಲಾ ಅಪವಾದದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡೆ ನೀನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ನಿಲುವಿನ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆಯೇ ಹೊರತು ಸಾಂಸಾರಿಕವಾಗಿ ರಾಜ್ಯೋಚಿತವಾಗಿ ರಾಜೋಚಿತವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಯಾವ ಪರಿಕ್ರಮವನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಪವಾದ ಮಾಡಿದವನ ವಿಚಾರಣೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅಪವಾದ ಯಾರ ಮೇಲೆ ಎಂಬುವುದೂ ತರ್ಕಿಸಲಿಲ್ಲ ಸಹಧರ್ಮಿಯಾಗಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಸೊಗಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವಂಶದ ಕುಡಿಗಳನ್ನು ಗರ್ಭಸ್ಥಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಸೀತೆಯನ್ನು ತೊರೆದೆ. ರಾಜಾರಾಮನಾಗಿ ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿರ್ಣಯ ನಿನಗೆ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಸೀತೆಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ರಾಮಚಂದ್ರಾ ನಿನ್ನಿಂದಾಗಿರುವ ಸೀತಾ ಪರಿತ್ಯಾಗದ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸತ್ಯ-ಧರ್ಮ-ನ್ಯಾಯ ಎಂದೆನಿಸುವ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನೇ ನೀನೇ ತೆಗೆದುಕೊ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸಂತಸ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಸಮಾಗಮದ ಸಂದರ್ಭ. ನಿನ್ನಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಳಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಳಲಿ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಸೀತೆಯನ್ನು ನಾನು ನನ್ನಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸಿದೆ. ಅವಳು ಶುಭಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಹೆತ್ತ ಎರಡು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕುಶ-ಲವರೆಂದು ಹೆಸರಿಡಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದೆ.

ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ಕಲಿಸಿದೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಕುಲವಧು ಸೀತಾದೇವಿ ಹೆತ್ತ ಆ ಮಕ್ಕಳೇ ಇವರುಗಳು. ಅನ್ಯಥಾ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಸಂತಾನ ಹೀನತೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿನ್ನಪ್ಪ ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯಂತಹ ಯಾಗಾಂತ್ಯದ ಶುಭಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯವಂತನಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಗೂ ಸಂಸಾರ ಸಂಪದ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಗುರುವರೇಣ್ಯ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನಗಳು ಬದ್ಧತೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ನೀವು ವಿನಂತಿಸುವುದಲ್ಲ ನನ್ನ ವಂಶೀಯ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿದಿರಿ. ಭೂಜಾತೆ ಸೀತಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾಂತಭಾವದ ಪರಿಯನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇನೆ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪಾಲಿತರಾದ ಕುಶ-ಲವರಿಗೂ ಪುತ್ರವತ್ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಂತಸದೊಂದಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ತೆರಳೋಣ. ನಿಮ್ಮ ಗೌರವ ಕ್ರಮಣಕ್ಕಾಗಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸೀನರಾಗಿ ಬರಬೇಕು. ಯಾಗಾಂತ್ಯರದವರೆಗೂ ಇರಬೇಕು. ಸರ್ವರನ್ನು ಹರಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ವಾಲ್ಮೀಕಿ : ಸಕಲ ಜನ ಮನದ ನಿತ್ಯಾರಾದಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಆಶಯದಂತಾಗಲಿ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿ.

* * *

ಶ್ರೀರಾಮ ನಿಯಾಣ

ಪಾತ್ರಗಳು

ದೇವೇಂದ್ರ

ನಾರದ

ಕಾಲಪುರುಷ

ಶ್ರೀರಾಮ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ದೂರ್ವಾಸ

ಊರ್ಮಿಳೆ

ಹನುಮಂತ

ಶ್ರೀರಾಮ ನಿಯಾಣ

- ಹೊಸೋಟ ಮಂಜುನಾಥ ಭಾಗವತ ವಿರಚಿತ

ಪದ : ಸುರಪುರದಿ ದೇವೇಂದ್ರ..... ಮೋದದಿ ಮೆರೆದಿರಲ್ಲೇ ||

ಅರ್ಥ : ದೇವೇಂದ್ರ : ಓಂ ನಮೋ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ.. ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಯ ನಮೋ ರುದ್ರಾಯ ನಮೋ ನಮಸ್ತೆ. ಸುಮನಸರೇ ಧರೆಯ ಜೀವರುಗಳ ಜೀವಿತಾನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಶಕ್ತರುಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ವರ್ಗ ಸಂಪದದ ಅನುಭವದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಾಧಿಸಲು ಶಕ್ತರಾದವರು ದೇವತಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾಶವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾವಣನ ನೇತೃತ್ವದ ದೈತ್ಯ ಬಲದಿಂದ ಹಾನಿಗೊಳಗಾದ ತ್ರೈಲೋಕದ ಸಂತಸ ಈಗ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮರುಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮೂಲ ಶಕ್ತಿಗಳು ಬಾಧಿತವಾಗದಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಸರ್ವ ಶಕ್ತರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಇಂದಿನ ಸುಧರ್ಮ ಸಭೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸೋಣ. ಎನದು? ವೀಣಾನಾದ ಸಹಿತ ಹರಿನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದಾದರೆ ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ ಸಭಾ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಬನ್ನಿ ಗೌರವದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸೋಣ. ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಪಾದಕ್ಕಾನತರಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ಅನಿಮಿಷರೇ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ಸದಾ ನಿಮಗಿರಲಿ

ಪದ : ಸಕಲ ಲೋಕವ ಚರಿಪ..... ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸು ||

ಅರ್ಥ : ದೇವೇಂದ್ರ : ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯರಾದ ತಾವು ಅಜರುದ್ರರಿಂದಲೂ ಮಾನಿತರೇ ಹೌದು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಭಾದಿತರಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ತಾವು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಸೂಕ್ತಾನುಸಾರದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವವರು ತಾವು. ಈಗ ನಮ್ಮ ಪುರಸಭೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ತಮಗೆ ಸುರ ಗೌರವವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ನಮಗೇನಾದರೂ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿದ್ದರೆ ಸೂಚಿಸಬೇಕಾಗಿ ಸಮಸ್ತರ ಪರವಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದವ ನಾನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಓ. ಅನಿಮಿಷಪಾಲನೇ..

ಪದ : ಅನಿಮಿಷ ಪಾಲನೀ..... ಮನವು ಹಿಗ್ಗಿದುದು ||

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ಧರೆಯ ಜನರ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವು ಕೆಡದಂತಿರಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಧಾನ ಚೇತನರುಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹ ಸದಾ ಧರೆಯ ಜನರಿಗೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ದೇವತಾನುಗ್ರಹವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಥಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಾರ್ಯಗುಣವೇ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಜನರು ಕಠಿಣ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಪಡೆದ ದೈವಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ವಿಶ್ವ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದ ಕೆಡುಹಿಗಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹವರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ರಾವಣನ ನೇತೃತ್ವದ ಬಲುಹಿನಿಂದ ಬಾಧಿತರಾದ ನಿಮ್ಮಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಒಲಿದ ಶ್ರೀಹರಿ ಶ್ರೀರಾಮಾಭಿದಾನದಿಂದ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ದುಷ್ಟರ ಸಮೂಲ ನಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆಸ್ತಿಕ ವರ್ಗದ ಅಶಾಂತಿ ಈಗ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಆಗಿದೆ. ಅದೇ ಭಾಗ್ಯ ಅನಿಮಿಷರಾದ ನಿಮಗೂ ಲಭಿಸಿದೆ. ಆ ಸಂತಸದ ಠೀವಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಹರಿ ನಮನವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರೋಣ ಅಲ್ಲವೇ.

ಅರ್ಥ : ದೇವೇಂದ್ರ : ಏನನ್ನೋ ತಾವು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಮುನಿಪತಿ ನಿನ್ನಯ..... ಮರೆಮಾಜಬೇಡದನು ||

ಅರ್ಥ : ದೇವೇಂದ್ರ : ಮುನಿವರ್ಯಾ : ದುರುಳರ ಆಕ್ರಮಣದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಯಾಗಿ ಮೂಲಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದು ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಸುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಗ್ರಹಿಸಿದ ನೀವು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳ ದಾಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ನಿಲುಕಿದ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರವಿದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಅದೇನೆಂದು ನನಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ನೀನು ಈಗ ಜಾಗೃತವಾಗಲೇಬೇಕು ದೇವೇಂದ್ರ.

ಪದ : ಉರುಳಿತು ಬಹುಕಾಲ..... ವೈಕುಂಠ ವೆಂದೆನಿಸದೇನಯ್ಯೆ !!

ಅರ್ಥ : ನಾರದ + ದೇವೇಂದ್ರ : ಸಕಲ ಸಜ್ಜನರ ಅಳಲನ್ನು ಆಲೈಸಿ ಮಹಾನ್ ಸಾಧಕರುಗಳ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸರ್ವರ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ದಶರಥ ಕೌಸಲ್ಯೆಯರ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ರಾಮಾಭಿದಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಲೋಕಜನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವನು ಶ್ರೀಹರಿ. ಲೋಕಸಂಚಾರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೂ ತೆರಳಿದೆ ನಾನು. ಆದರೆ ವೈಕುಂಠದ ನಿಜಶೋಭೆಯನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ದೀಪಸ್ತಂಭವೊಂದನ್ನು ತಂದು ಇರಿಸಿದರೆ ಬೆಳಕಿನ ಪ್ರಭಾವ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ದೇವೇಂದ್ರ ಆಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಉರಿವ ಸಾಧನವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಬೆಳಕಿನ ಸೊಬಗು ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಪವಿತ್ರ ವೈಕುಂಠದ ಮೂಲ ಚೇತನ ಪ್ರಾಕಾರ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಆಲೋಕದ ನಿಜ ವರ್ಚಸ್ಸು ವಾಸಿಸದಂತಿದೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯು ರಾಮಾಭಿದಾನದಿಂದ ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾ ಅದೆಷ್ಟೋ ವರುಷಗಳು ಸಂದವು. ಶ್ರೀರಾಮನ ಬಹುಜನ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯೇ ವೈಕುಂಠವಾದರೆ ಮೂಲ ವೈಕುಂಠದ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆ ಏನು ಹೇಳು. ನಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ವೈಕುಂಠದ ಸೊಬಗನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಬೇಕಾದರೆ ಶ್ರೀರಾಮಾ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಶ್ರೀಮಹಾ ವಿಷ್ಣುಚೇತನ ಮೂಲ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗುವಂತಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಲೆಂದೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು.

ಪದ : ಸರಸಿಜ ಭವ ಜಾತ ಕೇಳು..... ಕರುಣದಿಂದಲಿ ಪೇಳು ||

ಅರ್ಥ : ದೇವೇಂದ್ರ : ಸ್ವಾಮಿ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಪಿಡುಗನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರು ನಾವು ಆದುದರಿಂದ ನಮಗಾಗಿಯೇ ದೇವರು ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳೂ ಸುಭಿಕ್ಷವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀರಾಮ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಹರಿ ಮೂಲಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಹೇಗೆ ತೊಡಗಲಿ ಗುರುವೇ ಹೇಳಿ.

ಪದ : ಅಮರ ಪಾಲನೆ ಕೇಳು..... ವಲ್ಲಭನ ನೆಚ್ಚಿಸುವನಾತನು ||

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ದೇವೇಂದ್ರ ಕರ್ಮಪ್ರಧಾನವಾದ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೇ ಆಗಲಿ ಅವನಿಗೆ ಕಾಲದ ಪರಿವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಈಗ ಉಪಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಕರ್ಮಾಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಕಾಲದ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ತನ್ನ ಮೂಲ ಕರ್ಮಗಳ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಶಯ ಬೇಡ. ರಾಮನಿಗೆ ಕಾಲದ ಅವನ್ನು ನೆನಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲಪುರುಷನನ್ನು ಅಲ್ಲದೆ, ಮತ್ಯಾರನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನೀನು ಈಗ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತ.

ಅರ್ಥ : ದೇವೇಂದ್ರ : ಧನ್ಯನಾದ ಗುರುಗಳೇ ನಿಮ್ಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಂತೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ನಾರದ : ಶುಭವಾಗಲಿ ದೇವೇಂದ್ರ ಶುಭವಾಗಲಿ ನಾರಾಯಣ... ನಾರಾಯಣ

ಪದ : ಲಾಲಿಸು ಕಾಲ ವಿಶಾಲ..... ಹದನವನೆಂದ ಸುರೇಂದ್ರನು ||

ಅರ್ಥ : ದೇವೇಂದ್ರ : ಕಾಲ ಪುರುಷ ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವು ಸದಾ ಸರ್ವರಿಗೂ ಲಭಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಆಶಯವಾದರೂ ಆ

ದೇವರು ಸದಾ ಅವರ ಮೂಲ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಕಾರ-
ಕರಾಗಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ತೆರಳಿ
ಕಾಲಕಾಲವನ್ನು ಅರಿತು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಿಚಾರ
ವಿನಿಮಯಕ್ಕೊಂದು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಹರಿಯು ವೈಕುಂಠ
ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿ ಬರಬೇಕು.

ಅರ್ಥ : ಕಾಲಪುರುಷ : ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಆಗಲಿ. ಇದೋ ಹೊರಟೆ.

ಪದ : ಇಳಿದ ಪ್ರಶಾಂತ ತೇಜದಲಿ..... ನೀಕ್ಷಿಸಲೆದೊಲೆದು ತಾನೈತರೆ ||

ಅರ್ಥ : ಕಾಲಪುರುಷ : ವೈಷ್ಣವ ಮೂಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು
ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮೂಲವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು
ಕ್ಷೀಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು
ಅನ್ಯರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಎದುರಿಗೆ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಜನಪ ಕುಲಮಣಿ ರಾಮಚಂದ್ರನು..... ಕಾಲ ಪುರುಷನ ಕಂಡ ರಾಮ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಓಂ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥಾಯ ನಮಃ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸಭಾಸದರೆ
ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮನ. ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಅನುಭವಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆ
ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿದರೆ ಬದುಕು ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರವೆಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.
ಸಕಲ ಸಂಪದದ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ
ದಶರಥ ಸಂತಾನ ರಹಿತತೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಯಾಗ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ಮಗನಾದ ನನ್ನ ವನವಾಸಗಮನದಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲ
ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಮೃತನಾದ. ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣವಿದ್ದ ನನ್ನ ಗರ್ಭಿಣಿ
ಸತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಮರಣ ಸಮ
ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಂತರ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೇನಾದೆ ನಾನು.
ಸಾಹೋದರ್ಯದ ಸಾಮಿಪ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಾನು
ಸಹೋದರತೆಯನ್ನೇ ತೊರೆದ ಸುಗ್ರೀವ ವಿಭೀಷಣರನ್ನು ಕಂಡೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ
ವಿರೋಧ ಭಾವವಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ನಿಜ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಾದರೂ
ಅರಿತುಕೊಂಡ ವಾಲಿ ರಾವಣರನ್ನು ಹಾಗೂ ದೈತ್ಯಬಲ ಪ್ರಮುಖರನ್ನು

ಕಂಡೆನಾದರೂ ಇಂತಹವರ ಅವಸಾನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದುದನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ವಾನರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡೆ. ಯಾವುದೇ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ನನಗಾಗಿ ಪರಿಶ್ರಮದ ಪರಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ವಾನರಾದಿ ವೀರರುಗಳನ್ನು ಕಂಡೆ. ಸರ್ವಜನ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯೋದ್ದೇಶ ಸಾಧಿತನಾಗಿ ಬಹುಜನ ಮಾನ್ಯನಾದರೂ ನಿಂದನೆಗೆ ಗುರಿಯಾದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ವಸೂರಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದಲೂ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದಲೂ ವಂಶಪರಂಪರೆಯ ಕೀರ್ತಿಗೌರವಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉದ್ದೀಪನ ಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಶಸ್ವಿ ಆಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಎಲ್ಲ ನಡೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಗರಾದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸದಾ ಋಣಿ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಏನದು ಸಭಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ವರ್ಚಿಸ್ಸು ? ಓಹೋ ಅರಿವಾಯಿತು ಗೌರವದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕರೆತರಬೇಕು ಆಧರಿಸಬೇಕು.

ಪದ : ಇದಿರೆದ್ದು ಬಂದು ಮನ್ನಿಸಿ..... ನೀಬಂದುದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವಾಯ್ತು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಯ್ಯಾ ಮಹನೀಯ ನಿನಗೆ ಗೌರವ ವಂದನೆಗಳು. ಹೀಗೆ ಬಾ ಉತ್ತಮಾಸನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ರಾಮನು ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ಈ ಮಹಾಸಭೆಗೆ ನೀನು ಬಂದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಪುಳಕಿತವಾಯಿತು. ಓ ಧರ್ಮದೇವನೆ ಇದುವರೆಗೆ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡ ನನ್ನ ಧನ್ಯತಾ ಭಾವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯ ಬಲುಹು ಸಾಲದು. ನಿನ್ನ ಸ್ವಸ್ಥಾನದಿಂದ ಇಷ್ಟು ದೂರದ ಸಾಕೇತಕ್ಕೆ ನೀನು ಬಂದುದು ಚೋದ್ಯವೇ ಹೌದು. ಅಯ್ಯಾ ಮಹನೀಯ ನೀನು ನನ್ನ ಈ ಮಹಾಸಭೆಗೆ ಕಾರಣವಿದ್ದು ಬಂದುದೇ ಹೌದಾದರೆ ನಿನ್ನ ಆಶಯವನ್ನು ತಿಳಿಸು. ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪುವ ನಡೆಯನ್ನು ನಾನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಕಾಲಪುರುಷ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಕಲ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಿದ ನಿನಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಪೀಠಾಧಿಪತ್ಯದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಗಣ್ಯರೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ರಾಮಚಂದ್ರ...ಕಾರಣ ರಹಿತರಾಗಿ ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ... ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು, ಪರಮ ಪುರುಷನೆ||

ಪದ : ಪರಮ ಪುರುಷ ಕೇಳು..... ದೂರವುದೆ ಪೇಳೊಲಿದು ||

ಅರ್ಥ : ಕಾಲಪುರುಷ : ಅಯ್ಯಾ ಮಹನೀಯ ರಾಮನು ದಶರಾರ್ಥಜ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರವೆಂದು ನೀನು ಘೋಷಿಸಿದ್ದರೂ, ಆ ಮನುಷ್ಯರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಿರುವೆ. ಮುಳುಗದೆ, ಇರುವ ಭೂಪ್ರದೇಶ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ನೀನು ಅರಸನಿರುವೆ. ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲಾವಧಿಯ ನಿನ್ನ ಪರಿಕ್ರಮಗಳಿಂದ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜನರ ಸದಾಶಯಗಳು ಈಡೇರಿವೆ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ನಾನು ಬಲು ರಹಸ್ಯವಾಗಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸರ್ವರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಂಡನೆ ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಉಭಯರು ಮಾತ್ರಾ ವಿನಿಮಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ ನಾನು ಮಂಡಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಏಕಾಂತದ ಅವಕಾಶ ಆಗಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂದದಿ..... ಬಾರೆಂದ ರಘುವರನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಅಯ್ಯಾ ನೀನು ಹೇಳಿ ನಾನು ಮಾತ್ರಾ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ ಏನೇ ಇರಲಿ ಹೇಗೆ ಇರಲಿ ಅದನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ಹೇಳುವಂತಾಗಲು ನಾನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಬಹಳ ಗೌಪ್ಯದ ವಿಚಾರಗಳೇ.. ಪ್ರಸ್ತಾವಿತವಾಗಬಹುದಾದ ಭದ್ರ ಏಕಾಂತ ಕೊಠಡಿ ಇದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳೋಣ ಏಕಾಂತದ ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಭಾದಕ ಉಂಟಾಗದಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭದ್ರವಾದಂತಹ ಕಾವಲನ್ನು ಕೂಡಾ ಇರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸಭಾ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡೋಣ ನಾವು ಏಕಾಂತಕ್ಕೆ ತೆರಳೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಕಾಲಪುರುಷ : ರಾಮಚಂದ್ರ ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶವು ಅಥವಾ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದಲಾದರೂ ಭಂಗಿತವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ಭಂಗಿಪ ನಡೆಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಭಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕರುಣಮಹಿಯಾದ ನೀನು ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿಯಾಗಿ ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನೀ ಬೇಗ ಗೌಪ್ಯದ..... ನಮಗೊದಗಿದೆ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಇದುವರೆಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರದೇ ಇದ್ದ ಈ ಮಹನೀಯ ಅವನ ಆಗಮನದ ಆಶಯವನ್ನು ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉಸುರಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾನೆ. ಸುಭದ್ರ ಏಕಾಂತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಂದು ಭದ್ರಕಾವಲು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಏಕಾಂತವನ್ನು ಕಾಯಲು ನಿನ್ನನ್ನೇ ನೇಮಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ಏಕಾಂತಕ್ಕೆ ಭಂಗವಾದರೆ ಅಂತಹ ಭಂಗಿತ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾವಲಿರುವ ನಿನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಎಂಬ ರಾಜ ಶಾಸನವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ನೀನು ಕಾಯುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಸ್ವಾಮಿ ನಿನ್ನ ಮಾತ ನಡೆಸುವೆ..... ನಾಮನಗೊಟ್ಟಾಚರಿಸುವೆನಲಸದೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣದೇವಾ.. ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾನು ಕಾವಲಿಗನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿನ ಪರಿಣಾಮದ ಅರಿವು ಮಾಸಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ವಹಿಸಲಾದ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿ ಅಪರಾಧ ಎನಿಸಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿ ಆಗಬಾರದೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಾ ಸಂಯೋಜಿತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಭಂಗ ಒದಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಪಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವಿನ್ನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಬಹುದು.

ಪದ : ಸಹಜನ ನುಡಿಗೊಲಿಯುತಲಿ.....ಕುಲಾಧಿಪನು ||
ಭಾವಿಸದೆಮ್ಮಯ ದೋಷವ.....ಭಾವಿತನಾಗಿಹೆನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಧರ್ಮದೇವಾ... ನಿರಾತಂಕವಾದ ಏಕಾಂತವು ನಮಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬರೋಣವಾಗಲಿ ಆಸನ ಸ್ವೀಕಾರವಾಗಲಿ. ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ನನ್ನ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಒದಗಿ ಬರದೇ ಇರುವ ತಮ್ಮ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಸಭಾ ಮಂದಿರದ ಹೊರಬಾಹೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಿಮ್ಮ ನಿಲುವಿನಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿ ನಾನೇ ಎದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಾದುದೇ ನಿಮ್ಮ ವರ್ಚಿಸಿದ ಪ್ರಭಾವ. ಕಾಲಪುರುಷನೇ ನನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಒದಗಿಬಂದ ಸಕಲ ಅವಕಾಶಗಳಲ್ಲೂ ನಾನು ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಯಥಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಗಳು ನಾನು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ ಇತರರು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ-ಸೂಕ್ಷ್ಮತಿ-ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನರಾದ ನಿಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ

ನನ್ನ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಲೋಕವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿರುವ ನನ್ನ ನೆಗೆಟ್ಟೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಿಷ್ಕುರ ಸತ್ಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಕೇಳಯ್ಯ ರಾಮ..... ವೈಕುಂಠವಾಸ ಏನಿದು ನಿನ್ನ ಭಾವ ||

ಅರ್ಥ : ಕಾಲಪುರುಷ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ನಿನ್ನ ಮೂಲಶಕ್ತಿಯ ಅರಿವುಳ್ಳವರು ದೇವಾಂಶ ಜನ್ಮರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ದೇವತಾಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪದ ಪರಿಚ್ಛಾನ್ ಇರುವವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಮೂಲಶಕ್ತಿಯ ಅರಿವುಳ್ಳವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಶತ್ರು ಭಾವದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕನುವಾದವರೂ ಸಹ ಕ್ಷಣಕಾಲಕ್ಕಾದರೂ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾನಿಸಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಜ ಮಾತ್ರನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡ ನೀನು ಮನುಜ ಲೀಲಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಮಾನವ ಪ್ರಪಂಚದ ಸರ್ವ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ ಮಾಡುವ ಲೋಕಹಿತ ಭಾವದಿಂದ ಸುರರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯಾಗಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದತ್ತವಾದ ಪಾಯಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಕೌಸಲ್ಯದೇವಿಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಶರಥನ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಸರ್ವವಿಧದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪರಿಚ್ಛಾನಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಬಳಸಿ ಅಥವಾ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಲೋಕವ್ಯಾಪಿತವಾದ ದುಷ್ಟ ಸಮೂಹವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿ ಸರ್ವಸಜ್ಜನ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಈಗ ಸಾಕೇತದ ದೊರೆಯಾಗಿ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಮಾನವ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅರುಹಬೇಕಾದುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಅದಲ್ಲದೆ ಮಾನವ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಅರಿಯಬೇಕಾದುದು ಏನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆಗಳು ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಲೋಕದ ಜನರಿಗೂ ದೇವಾಂಶ ಸಂಭೂತರಿಗೂ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಓ ವೈಕುಂಠಪತಿಯೇ ನಿನಗೂ ಅದರ ಗ್ರಹಿಕೆ ಮೂಡಬೇಕಲ್ಲವೆ? ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಗಮನಿಸು.

ಪದ : ಭೂಮಿಚೆ ಸೀತೆ ಪೋಗಿಹಳ್ಳಿಸೆ..... ಲೀಲೆ ಸುರರಿಗಾಶ್ಚರ್ಯ ||

ಅರ್ಥ : ಕಾಲಪುರುಷ : ದೇವರೇ.. ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೂ ರಾಮನೊಬ್ಬನೇ ಆದರ್ಶ. ಇಂತಹ ಆದರ್ಶ ಪುರುಷನಿಗೆ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ ಆಗಿ ಸಹವರ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವಳು. ಸೀತಾ ನಾಮಕಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ ಅವಳ ಎಲ್ಲಾ ಬವಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ

ಸಂತಸಭಾವವನ್ನು ಪಸರಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಉಪಕಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಬುದು ಸರ್ವಾದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂತಹ ಭೂಸುತೆ ತನ್ನ ಮೂಲಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಪತ್ನಿ ವ್ಯಾಮೋಹದಲ್ಲೇ ರಾಮಕಾಲ ಕಳೆದನೆಂದು ಜನಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮೂಲಶಕ್ತಿ ಸಂಚಿತೆಯಾದ ಕಾಮಿನಿಯನ್ನು ನೀನು ತೊರೆದಿರಬಂತುದೇ? ಮೂಲವೆಂದು ಜೀವರುಗಳು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ಷೇತ್ರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಗೆ ತೆರಳಬೇಕಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಕಾರ್ಯಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೇ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಲು ಹಪಹಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ ತಾನೆ? ಸಾಕೇತಕ್ಕೆ ದೊರೆ ಎನಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೂ ದೊರೆ ಎನಿಸಿದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಜೀವಿತದ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿದ ಬೋಧಿಸಿದ ನಿನಗೆ ಸಾಕು ಏತಕೆ ಇನ್ನು ದೊರೆಯಾಗಿರುವುದು ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ವೈಕುಂಠ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸರ್ವಸನ್ ಮಂಗಳಕಾರಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರವಹಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ತಾವು ಈ ಮಾನವ ಪ್ರಪಂಚ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಭೂಷಿತನಾಗಿರುವುದು ದೇವಾಂಶರಿಗೆ ಭಯವನ್ನು ತಂದಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಆದುದರಿಂದ ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚದ ಚೇತೋಹಾರಿಗಳಾದ ನಮಗಿರುವ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ನಮ್ಮ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಗೆ ತಾವು ಚೇತನರಾಗಬೇಕೆಂದು ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಕಾಲಪುರುಷ ಸುರಸ್ತೋಮದ ಪರವಾಗಿ ನೀನು ಹೇಳಿದ ದೇವ ರಹಸ್ಯದ ಮನವರಿಕೆ ಈಗ ನನಗೆ ಆಯಿತು ಕಾಲಪುರುಷ.

ಪದ : ಎಲೆ ಕಾಲ ಪುರುಷ ಕೇಳಿ..... ವಿಷಯಕಿನ್ನನುಮಾನ ಬೇಡೆಂದನು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಕಾಲಪುರುಷಾ... ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಥವಾ ಅವಕಾಶದಿಂದ ಅಲ್ಲ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನೆಂದಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕರ್ತವ್ಯವು ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತೊಡಗಿದ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಮತ್ತೊಂದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮರ್ತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಪ್ರಾಕಾರಗಳು ಹಲವಿದ್ದರೂ ಸಹ ನರರೇ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದು ನರಲೋಕ. ದುಷ್ಟರ ಮನದ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನಾಂತರಿತು ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಾನು ದುಷ್ಟ ದಮನವೆಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದನಾದರೂ ಮಾನವ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಂತಸದ ಅಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ

ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಬದ್ಧತೆಯ ಗೋಚರ ಇದುವರೆಗೆ ನನಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮ ದೇವಾ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಮೂಲಪುರುಷನಾದ ಸೂರ್ಯನಿಂದಲೋ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ವಂಶೀಯರನ್ನು ಹೋಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದ್ರನಿಂದಲೋ ಪ್ರವಹಿಸಿದ ಬೆಳಕು ಬಯಲಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅದು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸೀಮಿತವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರಿವಿನ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾಜ್ಞರ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಿರಿದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಧಾನ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿತನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸುರಸ್ತೋಮ ಅನುಮಾನ ಪಡುವುದು ಬೇಡ, ಭಯಪಡುವುದು ಬೇಡ ಪವಿತ್ರ ಪರಮಧಾಮವನ್ನು ಅತಿವೇಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಕಾಲಪುರುಷ : ಧನ್ಯರಾದೆವು ದೇವಾ.. ಧನ್ಯರಾದೆವು.

ಪದ : ದಂಡಧರ ದೂರ್ವಾಸ..... ಪ್ರಚಂಡ ಮುನಿಯು ||

ಅರ್ಥ : ದೂರ್ವಾಸ : ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವರನ್ನೂ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಪರಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ತನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾನಿತನಾಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾನಿಸಲ್ಪಡುವುದೇ ಗೌರವ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಗೌರವ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ಜನ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು, ಭಯ ಜನ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು, ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ಜನ್ಯವಾಗುವ ಗೌರವ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪ್ರಧಾನಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಯಜನ್ಯವಾದ ಗೌರವ ಅಂತಸ್ತಿನ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚೋದಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಜನ್ಯವಾಗುವ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಅವಲಂಬನೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಜ್ಞಾನಿ ಅತ್ರಿ ಮಹಾಮುನಿಗಳ ಹಾಗೂ ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆ ಅನುಸೂಯಾದೇವಿಯವರ ಮಗನಾದ ದೂರ್ವಾಸ ನಾಮಕನಾದ ನಾನು ಭಕ್ತಿ ಭಯ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಜನ್ಯವಾದ ಮೂರುವಿಧದ ಗೌರವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆನಾದರೂ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಸಂಯೋಜಿತನಾದ ನಾನು ಭಯಜನ್ಯವಾಗುವ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ನಿಲುವು ಅನುಸರಣೀಯವಾಗಿರಲೇಬೇಕು. ಆಕ್ಷೇಪಿತವಾಗಲೇಬಾರದು. ನನ್ನ ಭಾವ ಮನ್ನಿತವಾಗದಿದ್ದರೆ ದ್ವೇಷ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಶ್ರೀರಾಮ ಶೀಘ್ರ ಆಕ್ರೋಷಿತನಾಗುತ್ತೇನೆ

ಎಂಬುವುದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಭಯ ಜನ್ಯಗೌರವ ಜನಕ್ಕೆ ಕೌರ್ಯವೇ ಪ್ರಧಾನ ಗುಣಸ್ವಭಾವವಾಗಿರುವ ದೈತ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ದೇವಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಗೌರವ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಭಯ ಜನ್ಯಭಕ್ತಿ. ಅಂತೂ ಮಾನವನು ಸಾಧಕನಾಗಬೇಕು. ಸಾಧಕನು ಮಾನಿತನಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಜೀವಿತದ ಗುರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ನಾನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಹಿರ್ಮುಖನಾದಾಗ ಹಸಿವು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣೋನ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವುದೇ ಸರಿ ಎಂದು ಪ್ರಚೋದಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ನಡೆದುಬಂದೆ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ.

ಪದ : ವಿನಯದಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನಮಿಸಿ..... ವಿಶ್ರಮಿಸೆಂದನೊಲಿದು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಭಾಗ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಮಹರ್ಷಿ ದೂರ್ವಾಸರು ಈ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಓ.. ಶಿವಶಕ್ತಿ ಸಂಯೋಜಿತ ಮಹಾಮಹಿಮನೆ ಪವಿತ್ರ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ದಶರಥ ಪುತ್ರ ರಾಮಾನುಜ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ತಾವು ಈ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ದೂರ್ವಾಸ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ದಶರಥನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ನಿನಗಿಂತ ಹಿರಿಯರು ಇಬ್ಬರಿದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯವನಾಗಿ ಶತ್ರುಘ್ನನಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಹಿರಿತನ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಈಗ ಕೈಗೊಂಡ ಪಾರುಪತ್ಯ ನಿನ್ನ ಅರ್ಹತೆಯೆಂದೇ ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರವೆಂದೋ ಮಾನಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಕಲ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಇವೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದಲ್ಲ ನನಗೆ ನನ್ನದೇ ಆದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿವೆ. ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದೆ? ಎಂದು ದುಡುಕಿನಿಂದ ಕೇಳಿ ನೀನು ಸಂತಾಪವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಡ. ನನ್ನ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡು.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಪ್ಪಣೆ ಆಗಲಿ ಗುರುವರಾ...

ಪದ : ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಶ್ರೀರಾಮ..... ನುಡಿಸಬೇಕಿನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : ದೂರ್ವಾಸ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಹಲವಂಗದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶದ ನಡೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವ ರಾಮ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸರ್ವಜನ ಮಾನಿತ ನೀವು ಮೂವರು ಅಂತಹವನ ತಮ್ಮಂದಿರಾದುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜನ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲವಾದರೆ ನೀವು ಅವಗಣನೆಯ ಸನಿಹ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿರಿ ನನ್ನ ಆಶಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅರ್ಹತೆ ಅಧಿಕಾರ ನಿಮಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಆದರೂ ನಾನು ಬಯಸಿರುವವನನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಆಶಯದ ಪೂರ್ವಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸಕಲ ಜನ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕನಾದ ದಶರಥಾತ್ಮಜ ರಾಮನ ಇರುವನ್ನು ತಿಳಿಸು ಅಷ್ಟೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಧನ್ಯನಾದೆ ಗುರುಗಳೇ..

ಪದ : ಘನರಹಸ್ಯದ ಕಾರ್ಯ..... ತಾನೇಬರುವನಗ್ರಜನು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಗುರುಗಳೇ... ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜೀವಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಲೋಕನಾಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಜನರು ಕೂಡಿ ಮಾಡುವ ಬಹಿರಂಗ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಾದರೂ ಈ ನಡೆಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತರಾಗಬಹುದೋ ಏನೋ ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ರಹಸ್ಯಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಅನ್ಯಮನಸ್ಕರಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಗುರುವರಾ ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಮಹನೀಯರೊಬ್ಬರೊಡನೆ ರಹಸ್ಯ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ರಹಸ್ಯ ಭಂಗವಾಗಬಾರದೆಂದು ಅವನ ಆದೇಶಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನಾನು ಕಾವಲಿಗನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ತಾವು ದಣಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ನಾನು ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಪದ : ಏನನಾಡಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ..... ಹಾನಿಗದಪೇಕ್ಷಣ ||

ಅರ್ಥ : ದೂರ್ವಾಸ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ನೀನು ಯಾರಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ನಿನಗಿದೆಯೇ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು ದಾನವೀಯ ಲಕ್ಷಣ. ಆ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀನು ಮರೆಸಬೇಡ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ದಾನವೀಯ ಸ್ವಭಾವದ ಸಕಲರನ್ನೂ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿ

ದಾನವಾಂತಕನೆಂಬ ಗೌರವ ನಾಮವನ್ನು ಪಡೆದ ರಾಮನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶ್ವಮಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಲಕಳೆಯಲು ವ್ಯವಹಾರವಿಲ್ಲ. ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ರಾಮನನ್ನು ಕಾಣಲೇಬೇಕು. ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು, ಆತಂಕವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಯಾವುದೇ ನಡೆಯು ಹಾನಿಯ ಅಪೇಕ್ಷಿತನ ನಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಚ್ಚರ.

ಪದ : ಯಾರನ್ನು ಬಿಡಬಾರದೆಂದು..... ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : **ಲಕ್ಷ್ಮಣ** : ಗುರುವರ... ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಾ ಶ್ರೀರಾಮನ ಆದೇಶ ಕೇವಲ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯನ ಆದೇಶವಲ್ಲ. ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆ ಅದು. ಮೇಲಾಗಿ ದೇವರ ಆಜ್ಞೆ ಅದು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣಬಾರದೆಂಬ ಅವನ ನಿಲುವನ್ನು ನಾನು ಪಾಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : **ದೂರ್ವಾಸ** : ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನರೂ ನನ್ನ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಭಂಗ ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನರುಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯನಾಗಿ ನನ್ನ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಉಂಟು ಮಾಡುವೆಯಾ...

ಅರ್ಥ : **ಲಕ್ಷ್ಮಣ** : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಹೊರತಾಗಿರುವ ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನರೂ ಕೂಡಾ ರಾಮನನ್ನು ಮಾನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿ ಬಾಧಿತನೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಗುರುದೇವಾ ನಿನ್ನ ಎಣಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದಿರಾದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಭೂಪನೆಡೆಗೆ ಎನ್ನನು..... ಶ್ರೀಪತಿಯನು ಕಾಣಿಸು ||

ಅರ್ಥ : **ದೂರ್ವಾಸ** : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನರನ ಕೋಪಸ್ಥಿತಿಯು ಅವನಿಗೆ ಅಥವಾ ಅವನಿಂದ ದೂರ್ವಾಸನ ಕೋಪವು ಶಾಪಮುಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯನಾಗಿ ವೀರ ದಶರಥ ನೃಪತಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಮರ್ಯಾದಾ ಪರುಷೋತ್ತಮನಾದ ರಾಮಾನುಜನಾಗಿ ಸಾಹೋದರ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ಮೆರೆಸಿದವನಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನ ಶಾಪ ವಚನ ಪ್ರೇರಕನಾಗಿ ಕುಲಕಂಟಕನಾಗಬೇಡ ಎಚ್ಚರ.

ಪದ : ಕಡುಕೋಪಿ ಮುನಿಪನ..... ನಡತರೆ ರಾಘವನೆಡೆಗೆ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಾ ಎಂತಹಾ ಸಂಧಿಗ್ಧವನ್ನು ತಂದಿರಿಸಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಗೌರವವನ್ನು ಸ್ಫುಟಗೊಳಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸಹೋದರನಾಗಿ ನಾನು ಈ ಮುನಿಯ ಮುನಿಸ್ಸಿನ ಶಾಪವಚನ ಪ್ರೇರಕನಾಗಬಾರದು. ಏನುಬಂದರೂ ಬರಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಬನ್ನಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗೋಣ.

ಪದ : ದೂರದೊಳವರ ನೀಕ್ಷಿಸಿದನಾ..... ರಾಮ ತಿಳಿದು ||

ಅರ್ಥ : ಕಾಲಪುರುಷ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ... ತೀರಾ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯ ಅನುಬಂಧಗಳಿದ್ದರೆ ವ್ಯವಹರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಏನೋ ನಾವು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಇನ್ನೇನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲವಾದರೂ ನಾವೇ ಈ ಕೊಠಡಿಯಿಂದ ಹೊರತೆರಳಬೇಕಾಗಿತ್ತೇ ಹೊರತು ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಾಗ ಯಾರು ಒಳಪ್ರವೇಶಿಸಬಾರದಿತ್ತು ಇರಲಿ ಬಿಡು. ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯುವವನು ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂಬ ಜನಗೌರವ ಭಾವಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಆಗದಂತೆ ನೀನು ನಡೆಯುತ್ತಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನಿನ್ನು ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಓಹೋಹೋ.. ದೂರ್ವಾಸ ಮಹಾಮುನಿಗಳ ಪಾದಾರವಿಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಅರ್ಥ : ದೂರ್ವಾಸ : ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಿರು ಏನು ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ?

ಅರ್ಥ : ಕಾಲಪುರುಷ : ನಾನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವಾಯಿತು. ರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆ ಹೊರಟೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಶಿವಾಂಶಭೂಷಿತರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಅರ್ಥ : ದೂರ್ವಾಸ : ಶುಭ ಯೋಗ ಭಾಗ್ಯ ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ

ಪದ : ಕರೆತಂದು ದೂರ್ವಾಸನನ್ನು..... ಪರಿಯು ಕೌತುಕವೆನಲೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ವರಮುನಿಪೋತ್ತಮನೆ ವಂಶಪರಂಪರೆಯ ಗೌರವಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪೂರ್ವ ಸೂಚಿತವಾಗುವ ಗಮನಾ ಗಮನಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಪರಂಪರೆಯ ವ್ಯವಹರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಆಗಮನವು ಪೂರ್ವ ಸೂಚಿತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದುವರೆಗೆ ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದಿದ್ದ ನಿಮ್ಮ ಸಂದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಸಂತಸವಾಗಿದೆ ಆದರೂ ಕೌತುಕವೊಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಾಮಿ... ನನ್ನಿಂದ ನೀವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಬದ್ಧನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಜೀಯಾ... ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿ.

ಪದ : ರಘುರಾಮ ಕೇಳು ಸಾಸಿರ..... ಹೋಗುವುದಾಯ್ತೇ ಪುರಕೆನಲು ||

ಅರ್ಥ : ದೂರ್ವಾಸ : ರಾಮಚಂದ್ರ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ನಿಂದ್ರಾಹಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನಿರಂತರವಾದ ಅಬಾಧಿತವಾದ ತಪೋಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದವನು ನಾನು. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಬಹಿರ್ಮುಖನಾದಾಗ ಕಾರ್ಯ ಶೈಥಿಲ್ಯದ ಅನುಭವ ನನಗಾಯಿತು. ಈ ದೇಹಬಾಧೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಆತಿಥ್ಯ ಸೋಗಿಸಿನಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಪ್ರಚೋದಿತನಾದಾಗ ತಪೋಭೂಮಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ನಿನ್ನೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ. ಬಾಧೆಯು ಪರಿಹಾರವಾಗಲಿ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಗುರುಗಳೇ..... ತಮ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ...

ಪದ : ನಗುತ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗಿಂದ..... ಜಗದೇಕ ವೀರ ನೇಮಿಸಿದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಎಲ್ಲರಂತಲ್ಲವರಲ್ಲ ಈ ಮುನಿಪ. ಬಲ್ಲಿದರಾಗಿರುವ ಇವರ ಸೊಲ್ಲು ನಮಗೆ ಅನುಸರಣೀಯ. ಆದುದರಿಂದ ವಂಶಪರಂಪರೆಯ ಧರ್ಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಇವರು ಬಗೆದ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಅವರಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಆತಿಥ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಲೋಪದೋಷ ಕಂಡುಬರಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಸೇವಾ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನೀನು ನೇರವಾಗಿ ಸಭಾ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಾ. ಗುರುಗಳೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಮಾಡಲಿರುವ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತರಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೈವೇಚ್ಛೆ ಇದ್ದಂತಾಗಲಿ ನಾನು ತೆರಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ರಾಮಚಂದ್ರ ಸಭೆಯ ಸೇರುತ..... ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕರೆದು ಪೇಳ್ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ... ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮನೆತನದ ಆಳುವ ಅರಸರ ಸಭೆಯಿದು. ಸಭಾ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ್ಯತೆಯ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡವರು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡವರು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಇಂತಹ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಭಾ ನಾಯಕನಾಗಿ ನಾನು ಏರಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಈ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಮೊದಲು ಏರಿ ಕುಳಿತು ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ನೆಗಳಿಗೆ ಕಳಂಕ ಬರದಂತೆ ನಾನೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಿದ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪತಿಯಾದ ದಶರಥಾತ್ಮಜ ರಾಮನಾದ ನಾನು ಈ ದಿವ್ಯಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದಶರಥ ಸುಮಿತ್ರೆಯರ ಮಗನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಅಪರಾಧಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ನೀತಿ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ..... ಕರೆದು ತಂದೆ ಪೇಳು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಆಳುವ ಅರಸನಾಗಿ ನಾನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ನನ್ನ ಹೊರತಾದ ಇತರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನಾದರೂ ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಮಾನ ನನ್ನದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದುವೇ ರಾಜಾಜ್ಞೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ವಿಸ್ಮಯವೆಂಬಂತೆ ನಮ್ಮ ಸಭಾ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಗೌರವಾದರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮಹನೀಯರು ನನ್ನೊಡನೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮುಭಯರ ಏಕಾಂತವನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಆ ಏಕಾಂತವು ಸುಭದ್ರವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಮೇರೆಗೆ ಏಕಾಂತವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅದರ ಸುಭದ್ರತೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ವಿಧಿಸಿ ಈ ರಾಜ ಶಾಸನ ಭಂಗಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಇರುವುದೆಂದು ಪೋಷಿಸಿ ನಮ್ಮುಭಯರ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ನಾನು. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದು ನಾವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವವರೆಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ರಹಸ್ಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ನಾನು ವಿಧಿಸಿದ ಶಾಸನದಂತೆ

ಭಂಗಿತವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾರ್ಯಾಂತ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿಗನಾದ ನೀನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅತಿನಂದನನನ್ನು ಕೂಡಾ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಏಕಾಂತಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅರಸನಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿರುವೆ ಎಂಬುದೇ ನೀ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧ ನನ್ನಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯ ಮಾತುಕತೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದ ಮಹನೀಯರು ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಏಕಾಂತ ಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದುಕೋ ರಾಮ ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರಾದರೆ ನೀ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಅವರೂ ಸಹ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದೇ ಸತ್ಯ. ಏಕಾಂತ ಬಾಧಿತವಾದರೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಇದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನೀನು ನಮ್ಮ ಏಕಾಂತಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ನೀನು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹನೇ ಹೌದು ಎಂದು ನಾನು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ ಶಿಕ್ಷಾನುಭವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನಾನು ಕೂಡಲೇಬೇಕು ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಸೂರ್ಯವಂಶಜನಾಗಿ ಅರಸೋತ್ತಿಗೆಯವನಾಗಿ ಪ್ರಜಾವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿದವನಾಗಿ ನಿನ್ನ ನಡೆಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪದ : ಅಣ್ಣ ಅಲಿಸೆನ್ನ ಮಾತನು..... ಪಡೆವಿರೆಂದು ಸಿಡಿದ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಪ್ರಭೋ.. ನನ್ನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸರಿಯಾದುದೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಒದಗಿಬಂದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಭೋ ರಾಮಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾನು ಮೀರಿ ನಡೆದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅರಿವು ಇರುವ ನಾನು ತಮ್ಮಾಜ್ಞೆಯ ಅನುಸರಣೆಯನಾಗಿಯೆ ಇದ್ದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ದಂಡಧರ ದೂರ್ವಾಸ ಮಹಾಮುನಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರು. ಆಗಿನ ವಿದ್ಯಮಾನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಆಗ ರಾಮಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದರೂ ಅವರು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಪ್ರಭು. ಅರಸನೊಬ್ಬನು ಕಡುಗಹನವಾದ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನಾಗಲೀ ಅರಸನಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಏಕಾಂತ ಭಂಗವಾಗದ ಕಾವಲಿಗೆ ಇರುವವನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನಾಗಲೀ

ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ನಿನ್ನ ಸಂದರ್ಶನದ ಅವಕಾಶ ರಹಿತವಾಗಿ ಶಪಿಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದಾಗ ನಾನು ಅಧೀರನಾದೆ ಪ್ರಭೂ.

ಪದ : ನಡುಗಿತೆನ್ನ ಮನವು ಕುಲವನು..... ನಡೆದ ಕೃತಿಯಿದೈಸೆ ಕೇಳು ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಸ್ವಾಮಿಯೇ... ಏಕಾಂತ ಭಂಗಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಿತನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಕಲ ಜನ ಮನ ಗುಣ ಪ್ರೀತನಾದ ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ದೃಢ ನಿಲುವು ಆಗಿತ್ತು ಪ್ರಭು. ದೃಢತೆ ಮುನಿಗಳ ಆಕ್ರೋಶಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಯಿತು. ರಾಮ ಸಂದರ್ಶನದ ಅವಕಾಶ ರಹಿತವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕುಲ ಶಪಿತವಾಗಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮುನಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾನು ಜಾಗೃತನಾದೆ ಪ್ರಭು. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಸೂರಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯ ಸಕಲ ಸ್ತರಗಳನ್ನೂ ಸ್ಫುಟಗೊಳಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಬಹುಕಾಲದ ಸಾಮೀಪ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕುಲಕಂಟಕನಾಗಬಾರದು ಎಂದು ಜಾಗೃತನಾದುದರಿಂದ ನಾನು ಮಹಾಮುನಿ ದೂರ್ವಾಸರೊಂದಿಗೆ ನೀವು ಉಭಯರಿದ್ದ ಏಕಾಂತ ಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾಯ್ತು ಮಹಾಪ್ರಭು.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ.. ಧರ್ಮ ಸಂಕಟದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದಶರಥಾತ್ಮಜರ ನಡೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅರಿವು ನಿನಗಿದೆ. ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ರಾಮ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ರಾಜ್ಯದ ಹೊರಗಿದ್ದರು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅಥವಾ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸ ಮೃತನಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದಾಗ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗಲು ರಾಮನಿಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಅರಿವಾಗಲಿಲ್ಲವೋ ಅಥವಾ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಕಟವಿರುವುದು ಭಾವಿತವಾಗಲಿಲ್ಲವೋ ರಾಮ ಹೇಳಲಾರ.

ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ರಾಮನನ್ನು ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಸುಮಿತ್ರಾದೇವಿಯ ಮಾತು ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ರಾಮಾ

ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಯಾವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಈಗ ಈ ಪೀಠದ ಗೊಂದಲ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಮಹಾಪ್ರಭೂ.. ಸರ್ವ ಜನ ಮನ ಗುಣಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಮನಸ್ಕನಾಗುತ್ತಾನೆಯೇ ತನ್ನ ನಿರ್ವಹಣಾನುಭವದಲ್ಲಿ ರಜಕನೊಬ್ಬನು ಕಂಡ ದೋಷವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೇ ತೊರೆದವ ಶ್ರೀರಾಮ. ಸೀತಾಪಹರಣದ ನಂತರ ವಿಚಲಿತ-ವಿಕೃತ-ಮನಸ್ಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಸೀತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಪರಮೋದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವ ಶ್ರೀರಾಮ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳಿದವ ರಾಮ. ಪಿತೃವಾಕ್ಯವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದವ ರಾಮ. ಇಂತಹ ನಿಲುವು ನಿರ್ವಹಣೆಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತನವಾದ ಆದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವಿಚಲಿತನಾಗುವುದಿದೆಯೇ ಆದುದರಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಲುವಿನ ಆದೇಶವಾಗಲಿ.

ಪದ : ಚೆಲುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕೇಳು.... ಬಳಿಕೆನ್ನ ನೋಡ ಬೇಡೆಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಇನಕುಲಜನು ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತಿಯೂ ಆಗಿರುವ ರಾಮನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ ಬಹುಮಾನ್ಯನ ಆಶಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾದ ಏಕಾಂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸುಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ನಿಯೋಜಿತನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಏಕಾಂತ ಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಖಚಿತ ಪಡುವುದರಿಂದ ನಾನು ರಾಜಧರ್ಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ದೇಹಾಂತ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತಾಗದಿರಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನಿಲ್ಲ ನಾನೀಗ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಇಳಿದು ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಮ್ಮಾ... ವಿಶ್ವದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳ ಜೀವಿತವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಯು ಅವಲಂಬನಾ ತತ್ವದಿಂದಲೇ ಬದುಕಿ-ಬಾಳುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಲಂಬನಾ ತತ್ವವು

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಅನುರಾಗ ಜನ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರಾ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಸೊಬಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸರ್ವರೂ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನೀನೇ ರಾಮನ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಚೇತನ ಭೂಷಣ. ನಿನ್ನನ್ನು ಅಗಲುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಜೀವಿತ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿತವಾದೀತೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರಭುತ್ವ ರೂಪಿಸುವಂತಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಅಗಲಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸಬಹುದಾದ ಶಕ್ತಿ ದೈವದಿಂದಲೂ ಅನುಗ್ರಹಿತವಾಗಲಾರದು. ಸಂತಾಪವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದವನು ಸಹ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಜೀವಿತದ ಒಂದು ಅಂಗ ಲಕ್ಷಣಾ ನಾನು ನೀಡಿದ ಶಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ನಾನೇ ಪರಿತಪಿಸುವುದು ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಅವಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಾಹೋದರ್ಯದ ಸಹವಾನ್ ಸಹವರ್ತಿತ್ವದ ಸೊಬಗನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಬಾಳಿದ ಅಣ್ಣನಾಗಿ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಅಗಲಿಕೆಯ ಹಿಂಸೆ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಅಣ್ಣಾದೇವಾ... ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ನಾನು ರಾಜಾ ರಾಮನಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿತನಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತಾ ವ್ಯಥಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಸೊಬಗು ಕಳೆದು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ದುಃಖವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರಲೆಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಚರಣಕ್ಕೆ ಎರಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಬಲುಹಾಗಿದ್ದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಮಸ್ತ ಹರಿಚೇತನ ಸ್ವರೂಪರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಾನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ವನಿತೆಯೂರ್ಮಿಳೆಯ..... ಮನದೊಳೆನಿಸುತ ಮನೆಗೆಬಂದ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ನಮ್ಮ ಮಾತೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು ಮಗನಾಗಿ ನನ್ನ ಧರ್ಮವಲ್ಲ ಆದರೆ ಈ ನಾಡಿನಿಂದ ದೂರ ತೆರಳುವ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಪತ್ನಿ ಊರ್ಮಿಳೆಯ ಸಹಮತವನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವಾದುದರಿಂದ ಊರ್ಮಿಳೆಯರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ಪದ : ಪತಿಯಬರವನು ಕಾಣತತಿ..... ಬೆಸಗೊಂಡಳವಳು ||

ಅರ್ಥ : ಊರ್ಮಿಳೆ : ಪತಿದೇವ ಚರಣಗಳಿಗೆರಗಿದ್ದೇನೆ. ತನ್ನ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಪತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಚಿತ್ತಳಾಗದ ಸತಿ ಸಹಧರ್ಮಿನಿಯೇ ಅಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಆಸನವಿದೆ. ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಮಾತೆಯರುಗಳ ನಿರಂತರ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ಪತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಭಾವಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿಮ್ಮಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವಿತೇಶ...

ಪದ : ಜೀವಿತೇಶ ನಿನ್ನ ಮನದ..... ದಯದಿ ಪೇಳ್ವುದು ||

ಅರ್ಥ : ಊರ್ಮಿಳೆ : ಪತಿದೇವಾ.. ಎಂದೂ ಬಾಡದೆ ಇರುವ ಮುಖಾರವಿಂದ ತಮ್ಮದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಘಾತವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮುಖದ ವರ್ಚಸ್ಸು ಕುಂದುತ್ತದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ನೀವು ಬಾಧಿತ ಮನಸ್ಕರಾಗಿದ್ದೀರಿ ಎಂಬುದಂತೂ ಸತ್ಯ. ಪತ್ನಿಯಲ್ಲೂ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಅಥವಾ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದಾದ ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಥೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ನನ್ನ ತುಮುಲವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಊರ್ಮಿಳಾ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಅನುಕೂಲಗಳಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ ವನವಾಸ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ನಾನು. ಅವುಗಳಿಂದ ಹೊರತಾದರೆ ವ್ಯಥಿಸುವವನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬದ್ಧತೆಯಿಂದಲೋ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದಲೋ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಯೋಗಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಮುಂದೆ ಅನುಭವಿಸಲಾಗದಿರುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಊರ್ಮಿಳಾ...

ಅರ್ಥ : ಊರ್ಮಿಳೆ : ರಮಣಾ ಯೋಗವಾಗಿಯೋ ಭಾಗ್ಯವಾಗಿಯೋ ರೂಪಿತವಾಗುವ ನಮ್ಮ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು ಸತಿಪತಿಯರ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆ. ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಇದರ ಕೊರತೆಯಿಂದ ನಾವು ಪರಿತಪಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾವು ಉಳಿದ ಯೋಗಭಾಗ್ಯ ಫಲಕ್ಕೆ ಭ್ರಮಿಸುವುದು ಏಕೆ ಕಾಂತಾ... ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ...

ಪದ : ರಮಣಿ ಕೇಳಲೆ ಇಂದು..... ಲಂಘಿಸಿ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಂತಿರ್ಪೆ ನಾನು ||
ಅದರಿಂದ ನಗರವನೀಗಲೇ..... ಹಿರಿಯರ ಸೇವಿಸು ಹಿತದಿ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಊರ್ಮಿಳಾ... ಇಂದಿನ ಸಭೆಗೆ ಅಮರ ತೇಜಸ್ವಿಯೊಬ್ಬ ಬಂದ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಾರಾಮನಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಏಕಾಂತ ರೂಪಿತವಾಯಿತು. ಸುಭದ್ರ ಕಾವಲಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ನನಗೆ ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು. ಭಂಗಿತವಾಗುವ ಕಾವಲ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ದೂರ್ವಾಸ ಮಹಾಮುನಿಗಳ ಆಗಮನವಾಯಿತು. ರಾಮದರ್ಶನ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಯಿತು. ಅಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡವರಿಂದ ಶಾಪಕ್ರಮ ಸೂಚಿತವಾಯಿತು. ಭಯಗೊಂಡೆ. ರಾಮನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆ. ನಾನು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಜಾ ರಾಮ ನನಗೆ ದೇಹಾಂತ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶಿಕ್ಷಾ ಆದೇಶವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಈ ನಾಡಿನಿಂದ ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ವನವಾಸದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನೀನೆಂತು ಮಾನ್ಯಳಾಗಿಯೇ! ಇದ್ದೆಯೇ ಅದೇ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪದ : ಅಗಲುವೆಯಾ ನೀನೆಂತು..... ನಂಬಿಯೆ ಬದುಕಿಹೆ ||
ಸಾಕನಗೀ ಪುರವಾಸ..... ವಹಿಯ ಮಡಿಲೆನಗಾಶ್ರಯ ||

ಅರ್ಥ : ಊರ್ಮಿಳೆ : ಪತಿದೇವಾ.. ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಸೇವಾಭಾವದ ಮನವಾಂತು ನನ್ನ ಗಂಡ ಲಕ್ಷ್ಮಣದೇವ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ವನವಾಸ ಮುಖಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬ ದೃಢಭಾವದಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಸುಮಧುರ ಭಾವದೊಂದಿಗೆ ನಾವು ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯಿಂದ ಬಾಳುತ್ತೇವೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೂ ನನ್ನ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ದೇಹಾಂತ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಅನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ತೆರಳಿದರೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ತನು ಮನ ಬೆಸೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹ ದುರಂತ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ನನಗಿಲ್ಲ ಪತಿದೇವ. ಆದುದರಿಂದ ಪತಿ ಅರ್ಥ ಸತಿ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಸಹ ನಿಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಾ ಅನುಭವದ ಪಾಲುದಾರಳಾಗಲು ಬಯಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನೂ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನೀವು ಅವಕಾಶ ನೀಡದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಕಾಯವನ್ನು ಅಗ್ನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನೂ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ.

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಊರ್ಮಿಳಾ ದೇವಿ ಜಾನಕಿಯ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ನೀನು ಬಯಸಿರುವಾಗ ಜಾನಕೀಪತಿಯ ನಿಲುವನ್ನೇ ನಾನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಸರಿ ವಿಳಂಬಿಸಿದರೆ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀಳಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ರಾಜೋಚಿತವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಿರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ನಾರು ಉಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದೂರಗಾಮಿಗಳಾಗೋಣ. ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿರಲೆಂದು ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಜನತೆ ಸುಖಮಯ ನೆಮ್ಮದಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪ್ರಭುತ್ವ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರಲೆಂದು ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯು ಸದಾ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಸರ್ವರ ಹರಸುತ್ತಿರಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತ ತೆರಳೋಣ... ತೆರಳೋಣ..

ಪದ : ದೃಢದಿ ಸರಯೂ..... ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕೊನೆಯಲಿ ||

ಅರ್ಥ : ಲಕ್ಷ್ಮಣ : ಊರ್ಮಿಳಾ ಸರಯೂ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ ಈಗ. ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸರಯೂ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಗಮನಿಸು. ಊರ್ಮಿಳಾ ನೀರನ್ನು ಜೀವನವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸರಯೂ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಜೀವರುಗಳ ಅನುಕೂಲತೆಯ ಜೀವನ ಇದೆ. ಅಂದೊಮ್ಮೆ ಇದೇ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ದಾಡಿದ ರಾಮ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಪರ್ಯಂತ ಕಾಡ ಜೀವನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಇದೇ ಜೀವನವನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿ ನಾಡ ಜೀವನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆವು. ನಮ್ಮ ಕಾಡ ನಾಡ ಜೀವನಕ್ಕೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀರೂ ಸಹ ಮಾಧ್ಯಮವಾಯಿತೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಈಗ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸರಯೂ ಜೀವನವನ್ನು ದಾಟಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ದಡದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅಬಾಧಿತವಾಗಬಹುದಾದ ಸ್ಥಳವೊಂದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಪರ್ಣ ಕುಟೀರವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಕುಟೀರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದೃಢ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸರ್ವಜೀವರಿಗೂ ಅನುಗ್ರಹಕಾರಕವಾದ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿತವಾದ ಮಹಾಚೇತನವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರೋಣ.

ಅರ್ಥ : ಊರ್ಮಿಳೆ : ನಿಮ್ಮ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿಯಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ರಾಮ... ರಾಮ... ರಾಮ... ನಾಕಂಡ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಹ ವಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ.. ಪಾದಕ್ಕಾನತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಶುಭವಾಗಲಿ ಹನುಮಂತಾ....

ಪದ : ಶ್ರೀರಾಮ ದುಗಡದಿಂದ..... ಕಾರಣವ ಜೇಳು ಭರದಿ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಆಂಜನೇಯ.. ಸಭಾ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಗಮನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವಸರ ಅವಸರವಾಗಿ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಿ ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಾನು ದುಗುಡದ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೇಳಪ್ಪ ಹೇಳು. ಕಂಡುದನ್ನೋ ಕೇಳಿದ್ದನ್ನೋ ಅರುಹಲು ಸಂಕೋಚಪಡಬೇಡ.

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ಕಂಡೆ ದೇವರೇ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ಕಂಡೆ.

ಪದ : ತಪದಲಿರಲೂರ್ಮಿಳೆಯನು..... ಪರಿಮಿತ ಚೋದ್ಯವನ್ನು ||

ಅರ್ಥ : ಹನುಮ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾ ನಾ ಕಂಡ ಚೋದ್ಯದಿಂದ ಸ್ತಂಭೀಭೂತನಾಗಿ ಹೋದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ಅಗಲಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ-ಊರ್ಮಿಳೆ ಸಹಿತ ಸರಯೂ ನದೀ ತಟಕವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ನಾನು ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಲೇ ಹೋದೆ. ಮುಂದಿನದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಲೇ ನಿಂತೆ. ಪರ್ಣಕುಟೀರವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡರು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಬಂದು ಕುಳಿತು ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನರಾದರು. ಕಾಲ ಉರುಳುತ್ತಿತ್ತು. ದೇವರೇ ಪ್ರಶಾಂತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನದಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಶಬ್ದವಾಯಿತು. ಆ ಕಡೆ ನೋಡಿದರೆ ಊರಗಲ ಹೆಡೆಯ ಸ್ವರ್ಣ ವರ್ಣದ ಸರ್ಪವೊಂದು ಬಂತು ಸ್ವಾಮಿ.. ಅದರ ಬಾಲದ ತುದಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಊರ್ಮಿಳೆಯ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸರ್ಪ ಅವಳ ದೇಹವನ್ನು ಬಳಸಿ ಅವಳ ಎಡ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಹೆಡೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿ ನೀರೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆದೊಯ್ದು ನೀರಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸಹಿತ ಮುಳುಗಿತು ದೇವರೇ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಆಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದೆ. ಚೋದ್ಯವಿದು ಸ್ವಾಮಿ ಚೋದ್ಯ.

ಪದ : ವಾಯುಜನ ನುಡಿಕೇಳಿ ರಾಮನು..... ವಿಶೇಷವಿದು ಎಂದ ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ.. ನಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ರೀತಿಯಿದೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳದ್ದು ವಾತ್ಸಲವೆಂದಾದರೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರದ್ದು, ಸಹಬಾಳೆ ಅನುಕೂಲಿಗರದ್ದು ಅನುವರ್ತನೆ ಆದರೆ ಪ್ರತಿಕೂಲಿಗರದ್ದು ವಿರೋಧ. ದೌತೃದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವುದು ಸೇವಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುವುದು ಪ್ರೀತಿ-ಪ್ರೇಮ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿದವನು ರಾಮ. ಎಳವೆಯಿಂದಲೇ ನನ್ನನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅನುಕೂಲಿಗನಾಗಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನನಗರಿವಿರದಂತೆ ನನಗಾಗಿ ನಿದ್ರಾಹಾರ ಮೈಥುನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಯಾವ ನೋವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸದವನಂತೆ ಕಾರ್ಯಕೌಶಲವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದವನು ಏನು ಮಾಡೋಣ ಹೇಳು ವಿಧಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿಸಿತು. ಸಾಹೋದರ್ಯದ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಮೆರೆಸಿದವ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಂಸುವ ಶೇಷವನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ನನಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂದ ಈಗ ಗೌರವಿಸಲು ಉಳಿದಿರುವುದು ಅವನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧ ಹೊಂದಿದವರ ನಡೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ.

ಪದ : ಲಲನೆ ಜಾನ್ಮಕಿ ಮೊದಲೆ ಪೋದಳು..... ಎನುತಲಿ ಯೋಚಿಸಿದನು ||

ಅರ್ಥ : ಶ್ರೀರಾಮ : ಸಂಕಷ್ಟ ಸರಮಾಲೆಯ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿತ್ವದ ಸೊಬಗಿನಿಂದ ಆದರ್ಶಳಾದ ಜಾನಕಿ ನನ್ನನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗಿಆಯಿತು. ನನಗಾಗಿಯೇ ಜೀವಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಸ್ವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಪತಿಯನ್ನು ಅಗಲಿದ ವೃಥೆಯ ಜೀವಿತದಲ್ಲೂ ಸತೀಧರ್ಮ ಮೆರೆಸಿದ ಊರ್ಮಿಳೆಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಪಥವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದಳು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮವರು ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ನಾನು ಬದುಕಿ ಉಳಿದು ಸಾಧಿಸಲೇನಿದೆ.

ಪದ : ನೋವು ನಲಿವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ..... ಜಗದೊಳಿಂತು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಪವಿತ್ರವಾದ ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಭಾಗ್ಯವನ್ನಾಂತ ನಾನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತರಹೆಯ ಜೀವನಾನುಭವವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಬಂಧಗಳ ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸತ್ಯ ಧರ್ಮ ನ್ಯಾಯ ನೀತಿ ಸಂಯಮಗಳ ನಡೆಗಳನ್ನೇ ದೃಢಚಿತ್ತದಿಂದ ಅನುಸರಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಾತ್ರಾ ಬಹುಜನ ಪ್ರೀತನಾದೆ ಬಹುಜನ

ಮಾನ್ಯನಾದೆ ಯಾವನೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗಾಗಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಯೋಗವಿದೆಯೇ ಭಾಗ್ಯವಿದೆಯೇ. ಸಾಕು... ಏತಕೆ ಇನ್ನು ನಾನೇ ಸಾಕೇತಕೆ ಅರಸನಾಗಿರಬೇಕು ಅದಕ್ಕಾಗಿ.

ಪದ : ಕುಶಗೆ ಪಟ್ಟವ ನೀವೆ..... ಯಶವ ಪಡೆದು ||

ಅರ್ಥ : ರಾಮ : ಸೂರ್ಯವಂಶೀಯರ ಸ್ವಾಧೀನಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿರುವ ವಿಸ್ತೃತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆ ಸಾಲದು ಅದರ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ರೂಪಿತವಾದ ನಿರ್ವಹಿತವಾದ ತತ್ವ-ಸತ್ವಗಳನ್ನೇ ನಾನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ. ಬಹುಪರಿಯ ಜನ-ಮನ-ಗುಣಗಳು ಅಗತ್ಯ ಅನಗತ್ಯಗಳು ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳು. ಈಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹ ಪರಿವರ್ತನೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬೇಕು. ರೂಪತವಾಗಬೇಕು ನಿರ್ವಹಿತವಾಗಬೇಕು. ನಮಗೆ ನಾಲ್ವರಿಗೆ ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಗ್ರ ವ್ಯವಹರಣೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ ನಿಹಿತಗೊಳಿಸಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ರಾಜ್ಯಘಟಕಗಳನ್ನು ಎಂಟೂ ಜನರ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಬೇಕು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಸಲವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ..

ಉತ್ತರ ಕೋಸಲವನ್ನು ಕುಶನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಕುಶಾವತಿಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಉಳಿದ ಏಳು ಘಟಕಗಳ ಸಮಗ್ರ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಕುಶನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಶಾವಸ್ತಿಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕೋಸಲ ಘಟಕವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಲವನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭರತನು ಗಂಧರ್ವ ರಾಜನಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾರುಪಥವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಭರತನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕಳನಿಗೆ ಪುಷ್ಕಳಾವತಿಯನ್ನೂ ತಕ್ಷಕನಿಗೆ ತಕ್ಷಶಿಲೆಯನ್ನೂ ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅಂಗದನು ಅಂಗದೀಯವನ್ನೂ ಚಂದ್ರಶೇತುವು ಚಂದ್ರ ಕಾಂತವನ್ನೂ ಆಳುತ್ತಿರಲಿ ಶತ್ರುಘ್ನನು ಗೆದ್ದಿರುವ ಮಧುರೆಯನ್ನು ಇಬ್ಭಾಗಗೊಳಿಸಿ ಅವನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸುಬಾಹುವಿಗೆ ಮಧುರೆಯನ್ನು ಶತ್ರುಘಾತಿಗೆ ವೈದಿಶವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರತೀ ಘಟಕಗಳ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯವಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಅರಸರು ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರರಾದರೂ ಆ ಘಟಕಗಳ ಹೊರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಹರಣೆ ಕುಶನ ಪರಿಯಾಲೋಚನೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ

ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಬದ್ಧತೆ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿಯೂ ಒಟ್ಟಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಈ ಚಿಂತನೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ನಮ್ಮವರೆಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಮಾನ್ಯವಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತೇನೆ. ಮುಂದೆ ನಿಯೋಗದ ಚಿಂತನೆ ಏನದು? ಹನುಮ ಜಾಂಬವರು ಏನನ್ನೋ ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದಂತಿದೆಯಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ.

ಅರ್ಥ : **ಹನುಮ :** ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಅಳಿವು ಇಲ್ಲದವರು ನಾವು. ನಿನ್ನ ಸಾನಿಧ್ಯದ ಹೊರತಾಗಿ ನಮ್ಮ ಉಳಿವಿಗೆ ಬಲುಹಿಲ್ಲ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲ ದೇವರೆ ನಮಗೆ ಏನಪ್ಪಣೆ ಸ್ವಾಮಿ.

ಅರ್ಥ : **ರಾಮ :** ಜಾಂಬವಾ... ಹನುಮಂತಾ... ಮೈಂದ.. ದ್ವಿವಿದರೆ ಲೋಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಮೂಲಚೇತನದ ಅವತರಣ ಇದೇ ಕೊನೆ ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥವಾಗಿ ಯುಗಯುಗಗಳಲ್ಲೂ ನಾನು ಕಾಲಾನುಸಾರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಲೂ ಸಹ ನಾನು ನನ್ನ ದರ್ಶನಾವಕಾಶವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರಿ. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನವಾಗಿದೆ. ನಿಯೋಗದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪದ : ಕುಶಲದಲಿ ನಿಯೋಗ ದೊಲವಿನ..... ತನುವದು ಮುಳುಗೆ ನೀರೊಳಗೆ ||

ಅರ್ಥ : **ರಾಮ :** ಗುರುವಸಿಷ್ಯಾದಿ ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ವೃತನಿಷ್ಠನಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದೆ. ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರು ನನ್ನೊಡನೆ ವೃತಾವಲಂಬಿಗಳಾದರು ಮೂಲಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಾಂತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರೂ ನನ್ನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದೋ ಅದೋ ವಾನರಶಕ್ತಿಯು ನಮ್ಮನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಶುದ್ಧ ಜಲದ ನಿರಂತರ ಹರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪುಣ್ಯನದಿ ಸರಯುವಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಒಳಿತಾಗುತ್ತಿರಲೆಂದು ಹಾರೈಸಿ ಸ್ವಾಮಿ ರಂಗನಾಥನನ್ನು ಮನಸಾ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಶುಭಕಾರಕ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಯತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರುಗಳ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಗೆ ಮಣಿದು ನನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವವರೊಂದಿಗೆ ನದಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಲಾಂತರ್ಗಾಮಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಮೂಲಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿತ-ನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಸರ್ವೇಜನಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು.

ಶ್ರೀ ರಾಘವಂ ದಶರಥಾತ್ಮಜ ಪ್ರಮೇಯಂ | ಸೀತಾಪತಿಂ ರಘುಕುಲಾನ್ವಯ ರತ್ನದೀಪದು |
ಅಜಾನುಬಾಹುಮರವಿಂದದಲಾಯ ತಾಕ್ಷಂ | ರಾಮಂ ನಿಶಾಚರ ವಿನಾಶಕರಂ ನಮಾಮಿ |
ಆಪದಾಮ ಪಹರ್ತಾರಂ ದಾತಾರಂ ಸರ್ವಸಂಪದಾಮ್
ಲೋಕಾಭಿರಾಮಂ ಶ್ರೀರಾಮಂ ಭೂಯೋ ಭೂಯೋ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ||

ಶುಭ ಮಂಗಲಂ

* * * * *

“ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು”

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹೆಸರು	ಲೇಖಕರ/ಸಂಪಾದಕರ ಹೆಸರು	ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ದರ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)	೧೫% ರಿಯಾಯಿತಿ ದರ
೧.	ಯಕ್ಷೋಪಾಸಕರು (ಭಾಗ-೧)	ತೆಂಕು ಮತ್ತು ಬಡಗು ಯಕ್ಷ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯ	೧೦೦/-	ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ
೨.	ಯಕ್ಷೋಪಾಸಕರು (ಭಾಗ-೨)		೧೦೦/-	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ
೩.	ತೆಂಕನಾಡ ಯಕ್ಷಗಾನ	ಡಾ ಉಪ್ಪುಗಳ ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್	೭೦೦/-	೫೯೫/-
೪.	ವರ್ಣವೈಷಮ್ಯ	ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಕಟ್ಟೆ ವಿಶ್ವನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ	೪೦/-	೩೪/-
೫.	ಉಲ್ಲಾಸದತ್ತ ವಿಜಯ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು	ಶ್ರೀ ಹೊಸ್ರೋಟ ಮಂಜುನಾಥ ಭಾಗವತ	೮೦/-	೬೮/-
೬.	ಎರಡು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು	ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎ.ಹೆಗಡೆ	೬೦/-	೫೧/-
೭.	ದೀಕ್ಷಾಕಂಕಣ	ಡಾ. ಎನ್. ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ	೭೦/-	೫೯/-
೮.	ಯಕ್ಷಲೋಕದ ಮಾಸದಬಣ್ಣ (ಸಕ್ರಮಿತವರಆತ್ಮಕಥನ ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳು)	ಶ್ರೀ ಕಂದಾವರ ರಘುರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ	೧೪೦/-	೧೧೯/-

೯.	ಮಹಾನ್ ಕಲಾವಿದ ಅಳಕಿ ರಾಮಯ್ಯ ರೈ ಶತಕ ಸ್ಮೃತಿ	ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಿ.ಕೆ.ಶನ್ ಹೆಗಡೆ	೧೦೦/-	೮೫/-
೧೦.	ಪುರುಷವೇಷದ ಪೋಗರು ಹಾರಾಡಿ ಕುಷ್ಟ ಗಾಣಿಗೆ	ಶ್ರೀ ಎಸ್.ವಿ.ಉದಯಕುಮಾರ್ ಶೆಟ್ಟಿ	೭೦/-	೫೯/-
೧೧.	ಶೇಣಿ ಭಾರತ	ಡಾ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಎಲ್. ಹೆಗಡೆ	೨೦೦/-	೧೭೦/-
೧೨.	ಮಹಾಭಾರತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ರಂಗಭಾಷೆ	ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ದಾಮ್ನೆ	೧೫೦/-	೧೨೭/-
೧೩.	ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪಂಚಮಿ	ಶ್ರೀ ಕಂದಾವರ ರಘುರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ	೭೫/-	೬೩/-
೧೪.	ಪಂಚಭೂತ ಪ್ರಪಂಚ	ಶ್ರೀ ಅಂಬಾತನಯ ಮುದ್ರಾಡಿ	೪೦/-	೩೪/-
೧೫.	ಪಂಚಧ್ರುವ	ಶ್ರೀ ಜಿ.ಎಂ. ಭಟ್ಟ, ಕೆ.ವಿ.	೭೦/-	೫೯/-
೧೬.	ಇಟಗಿಯವರ ೫ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು	ಶ್ರೀ ಇಟಗಿ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್	೮೦/-	೬೮/-
೧೭.	ಮಂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಭಾಗವತಿಕೆಯ ಪ್ರವೇಶಿಕೆ	ಶ್ರೀ ಕಲ್ಪನೆ ನಂಜಪ್ಪ	೧೭೫/-	೧೪೮/-
೧೮.	ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಗತ	ಶ್ರೀ ಕುಮಾರ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ	೫೦/-	೪೨/-
೧೯.	ಮಂಜಯ್ಯ ಗಣಪತಿ ಶೇಣಿಯವರ ಎರಡು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು	ಶ್ರೀ ಶಾ.ಮಂ.ಕೃಷ್ಣರಾಯ	೮೦/-	೬೮/-

೨೦.	ಕೆರೋಡಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳು	ಡಾ. ಹಾ.ತಿ.ಕೃಷ್ಣೇಗೌಡ	೧೨೫/-	೧೦೬/-
೨೧.	ಯಕ್ಷಗಾನ ಕವಿಗಳ ಚಿತ್ರಕಾವ್ಯ	ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ್	೭೫/-	೬೪/-
೨೨.	ಯಕ್ಷಗಾನ ಪಂಚರಾತ್ರ	ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎಚ್.ಶ್ರೀಧರ	೪೦/-	೩೪/-
೨೩.	ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿ ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ಕೊರ್ಗಿ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ	೧೩೦/-	೧೧೦/-
೨೪.	ಪಾರ್ಥಿಸುಬ್ಬ ಬದುಕು ಬರಹ [ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣದ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಸಂಕಲನ]	ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎ.ಹೆಗಡೆ	೭೫/-	೬೪/-
೨೫.	ಸುಘಾತ	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಕಾಶ ಉಳಿತ್ತಾಯ	೭೫/-	೬೪/-
೨೬.	ಸಂವಾದ ಭೂಮಿಕೆ	ಡಾ. ರಮಾನಂದ ಬನಾರಿ	೧೬೦/-	೧೩೬/-
೨೭.	ಭಾರತೀಯ ನಾಟ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ [ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣದ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನಗಳು]	ಡಾ. ಮನೋರಮಾ ಬಿ.ವೈ.	೧೦೦/-	೮೫/-
೨೮.	ಶ್ರೀರಾಮಕಥಾನಮನ [ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಅರ್ಥ ನರೂಪಣೆ]	ಶ್ರೀ ಸುರೇಶ ಕುದ್ರೆತ್ತಾಯ	೩೦೦/-	೨೫೫/-

೨೯.	ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಸಂಪುಟ	ಶ್ರೀ ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ	೧೪೫/-	೧೨೩/-
೩೦.	ಯಕ್ಷನೂಪುರ: ಯಕ್ಷಗಾನ ಶೋಧ ಲೇಖನಗಳು	ಡಾ. ಮನೋರಮಾ ಬಿ.ವೈ.	೧೬೦/-	೧೩೬/-

ವಿ.ಸೂ: ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಪಾವತಿಸಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

೧. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ಸಂಖ್ಯೆ : ೦೪೧೩೧೦೧೫೧೦೦೨೧೩. ಐ.ಎಫ್.ಎಸ್.ಸಿ. - CNRB0000413

೨. ಅಕಾಡೆಮಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಕ್ / ಡಿ.ಡಿ. / RTGS / NEFT ಮೂಲಕ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುವುದು.

ವಿಶ್ವ ಜನ ಮನ ಗುಣಮಾನಿತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣ ಪುರಾಣದ ಸಮಗ್ರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡು ರಚಿತವಾದ ಯಕ್ಷಗಾನೀಯ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಅನೇಕ ಇವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪದ್ಯಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇಂತಹ ಹಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭ, ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾತ್ರೋಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಮಾತು (ಯಕ್ಷಗಾನೀಯವಾಗಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು) ಕೆ. ಸುರೇಶ್ ಕುದ್ರೆಂತ್ತಾಯರು ಹೇಳಿ ಬರೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಅರ್ಚಕ ವೃತ್ತಿ ಆಸರೆಯಾಗಿ ರೂಪಿತವಾದ ಹಾಗೂ ರೂಢಿತವಾದ ಸುರೇಶ್ ಕುದ್ರೆಂತ್ತಾಯರ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನೀಯ ಕಲಾಸಕ್ತಿಯು ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಅವರಿಂದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾದ ಈ ಬರಹ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯವರು ಇವರ ಬರಹವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇವರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಶಾಶ್ವತೀಕರಣ.

ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

2ನೇ ಮಹಡಿ, ಚಾಲುಕ್ಯ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜಿ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ
ಬೆಂಗಳೂರು-560 002. ದೂರವಾಣಿ: 080 22113146

ಬೆಲೆ ರೂ. 300/-